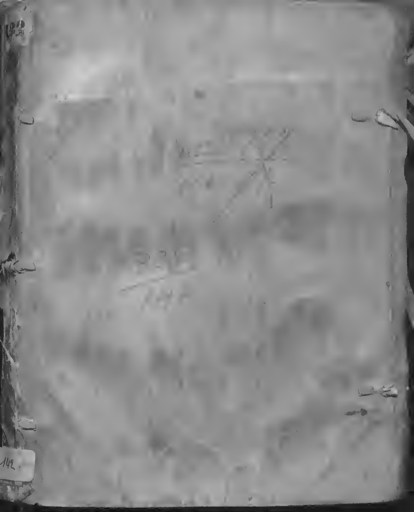
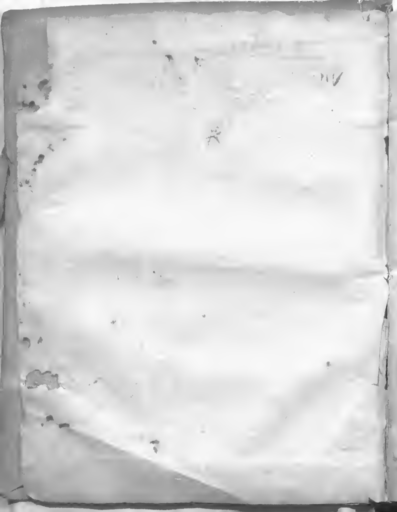

Cat. 276

3. ?a.? 23.

Cat. 276

i18584767

Conclusiones sententiarum

Authore Enrique Gorichen

Opus singulare (quod cõclusiones sentẽtiarum dicitur oĩ theologo putile: eximij doctoris Henrici gorickẽ) sup quatuor sentẽtiarum libros Petri lombardi mira subtilitate magistri intẽtionẽ in qualibet distinctõe p tres ꝯclusiones seu ꝓpositiões cõpendiosissime declarãs Incipit feliciter.

C Upiẽtes aliqd Iste liber dictus ẽ sententiarum eo ꝙ sentẽtias antiquorum patrũ et doctorum de catholicis veritatibus hincinde collectas summatim comphẽdit. Et pma sui diuisione diuidit in tres ptes. s. in ꝓhemium. tractatũ. et epilogum. Prima ps ꝓhemialis incipit in principio libri et extẽdit se vsq ibi (Ueteris ac noue) Tractatus vo abinde vsq ꝓpe finẽ libri: vbi dicitur (Hec ŏ pedib⁹ sedẽtis sup soliũ excelsum) Epilogus autem abinde vsq ad finẽ libri totius. Prohemium inquãtũ ꝙ restat ad pñs legendũ diuiditur in tres ptes. In quarum pma reddit studẽtes beniuolos. et hoc a pncipio libri vsq ibi (Horum ğ deo odibilẽ) In secũda reddit eos dociles. et hoc a loco iam dicto vsq ibi (Nõ dz igitur h labor) In tertia facit eos attentos. et hoc a textu iã vltimo allegato vsq ad finẽ ꝓhemij. Et ẽ snĩa magistri ĩ hoc prohemio ĩ gñali. In spãli aũt ei⁹ snĩa summaria stat in hac ꝯclusiõe tripartita. Sicut p hoc ꝙ magistrũ ad cõpilatõem huius libri cause attrahẽtes causis retrahẽtibus plus mouebãt: ipius libri auditor beniuolus efficitur. sic p quatuor causarum eius assignatõem docilis redditur: ac p eiusdẽ vtilitatis expssionẽ attẽtus cõstituit. Prima ps huius ꝯclusiõis pbat sic. Quilibet bonus discipulus dz tm̃ beniuolẽtie alicui⁹ doctrine studio impẽdẽ quãtũ magister suus studet beniuolẽ tradẽ quia al's esset ingratus, et per consequens non bonus discipulus. Sed magister tam beniuolus ad traditionem huius libri doctrine extitit ꝙ causas retrahentes non põderans vt doctrinam traderet hũc librũ ꝯpilauit. Igitur per hoc ꝙ causis retrahentibus cãs attrahẽtes magister ĩ hui⁹ voluminis editõe ptulit quelibet ei⁹ studentẽ p suã beniuolẽtiã beniuolũ ad eius studiũ efficit, vt intẽdit pma ps hui⁹ ꝯclusionis. Maior huius ratõis ẽ manifesta, Minorẽ autem ponit mgr in lrã dicẽs. ꝙ ipm cupientẽ aliqd mittere de penuria ac tenuitate scie et ingenij in gazophilaciũ domini. id ẽ in doctrinã sacre scripture in quo oẽs sancti pres exposuerũt sua opa: attrahit cũ desideriũ ꝓficiendi: sz retrahit eũ defectus scie et ingenij. vel retrahit eũ alta cã. s. altitudo materie h⁹ libri et opis: et magnitudo laboris. Et per oppositum statim subiungit cãm cõtrariam mouentẽ et attrahentẽ q̃ ẽ ꝯfidentia diuini auxilij: et pmiũ a xpo ꝓmissum. Sz p̃dictas cãs mgrm retrahẽtes ab huius opis ꝯpilatione vincat amor intensus, quẽ mgr habet ad ecclesiam. quo inflãmat⁹ op⁹ aggreditur. Et suã intentionẽ principalr dicit circa tria versari. s. circa fidei defensiõem. catholice veritatis explanatõem. et sacramẽtorum manifestationẽ. Secũda ps huius ꝯclusiõis p̃dicte. s. ꝙ p assignatõem q̃tuor cãrum isti⁹ libri auditor efficitur docil': ꝓbatur sic. Tãto cuiuslibet scie seu doctrine auditor redditur magis docilis. quãto ipa sciã habuerit cãs. finalẽ fructuosiorẽ. efficientẽ ineffabiliorem materialẽ certiorẽ. et formalẽ aptiorẽ. Sed hui⁹ libri scia hz cãm finalẽ fructuosissimã. materialẽ certissimã. efficiẽtẽ ineffabilissimã et formalẽ aptissimã. ğ cãrum hui⁹ scie assignatio eius auditorib⁹ ẽ docibilitatis ministratio. vt sonat secũda ps ꝯclusionis premisse. Maior huius rõnis ẽ euidẽs. sz minorem mgr ponit ĩ lrã cũ dicit (Horum ğ deo odibilem etc) ibi pmo ponit cãm finalẽ duplicẽ. s. destructõem erroris et manifestatõem veritatis Scdo ponit cãm efficientẽ silr duplicẽ. s. pncipalẽ sicut ẽ deus. et minus pncipalẽ seu instrumẽtalẽ sicut seipm. Tertio materialem scz autoritates sacri canonis et sanctorum patrum snĩas. Quarto cãm formalẽ. s. formã tractatus que cõsistit in distinctõne huius operis in libros, distinctiões. et capitula. Et etiam formã tractãdi que ẽ idẽ qd modus agendi id ẽ diuidẽdi vel exẽpla ponendi. Tertia pars eiusdẽ cõclusionis. s. ꝙ p expssionẽ vtilitatis doctrine huius libri discipulus eius attẽtus constituatur ꝓbatur sic. Quãto maioris vtilitatis existit doctrina alicuius libri seu scientie cunctis eius auditoribus: eosdẽ reddit magis attẽtos. sed huius libri scientia seu doctrina est maxime vtilitatis. ergo p huiõi vtilitates suos auditores reddit attẽtos Maior h⁹ rõis ẽ nota. Minor ꝓbatur

[library stamp] ...OTECA ... TARIA

et litera in q̄ mgr̄ dicit ꝙ iste labor nō ē supfluus sed ē necessari⁹ eo ꝙ illa q̄ alibi sparsim ⁊ diffuse pcũctant in ipo breuiter tractātur: ita ꝙ nō sit ncc̄e librox nũerositatē percurrere cũ breuitas ea q̄ collecta sũt in hoc libro ꝓmpte offert q̄si sine labore. Et hec ē sniā huius ꝓhemij in spāli.

Incipit distinctio prima.

Eteris ac noue

Ista ē secũda pars pncipalis huius libri in q̄ magister determinato ꝓhemio Incipit suũ tractatũ in quatuor libros ꝑtiales diuidere. Cuius rō scōm philosophũ ē. q꜡ scīe secant̄ queadmodũ et res de q̄bus sũt. In quorũ pmo libro mgr agit de deo absolute scōm rōem sue natural' pfectionis. In secũdo agit de eo inq̄tũ ei⁹ potentia relucet in effectu creatiōis. In tercio agit d e ipo inq̄tũ claret ei⁹ sapia in opere redemptōis. In quarto agit de eo inq̄tũ ei⁹ bonitas seu clemētia refulget in fructu glorificatōis. Quātũ igit̄ ad pmũ librũ magister duo facit. Primo pmittit quedā gn̄alia quasi totius opis plibamina. Secũdo suaz intentōem exeq̄tur: ⁊ hoc in pncipio secũde distinctionis q̄ incipit ibi (Hec itaq̄ vera) In pma eñi huius libri distinctōe mgr tria facit. Primo determinat suũ intentũ. Scd̄o mouet q̄ones circa determinata. Tercio determinata breuiter recapitulat. Primũ facit a principio distinctōis vsq̄ ibi (Cũ autem hoies) Secundũ vo abinde vsq̄ ibi (Oia igit̄ que dicta sunt) Terciũ vo ab inde vsq̄ ad finē distinctōis ist⁹. Et in istis videt̄ stare sniā ptitis distinctōis in generali. In speciali vo magistri sniā stat in tribus ꝓpoīb⁹ Quax pma ē. Totā sacrā paginā ꝯstat specialiter circa res ⁊ signa versari. Et hāc probat magister autoritate be. Aug. sexto ca. d̄ doctrina xpiana dicēti. (Omis doctrina vl' rerũ ē vel signorũ) Et intelligit hic p signa non terminos significātes ad placitũ ipsius instituētis sed quasdā res exteriores ex diuina ordinatōe aliq̄d significātes: cuiusmodi sunt sacramēta cũ suis materijs taz veteris q̄ noue legis. Per res vo intelligit res absolutas p terminos significabiles: que. s. ita cadũt sub determinatōe ꝯsideratōnis sacre scripture q̆ vlterius nihil spāliter designāt vt est de⁹. christus, creatura ⁊ hmōi. Q̄ āt sacramēta tā veteris q̄ noue legis aliq̄d significent patet, q꜡ sacramēta veteris legis significabāt inuisibilē grām quā nō cōferebant. sacramēta vo noue legis significāt gratiam inuisibilē quā etiā ꝯferũt ꝗtum ex parte ipox. vt plenius patebit in quarto hui⁹. Et subdit ꝙ oē signũ ē res aliqua, q꜡ quod nō est res aliqua oīno nihil ē. vt dicit Aug⁹. in eodē. ⁊ non ecōtra. Oīs res non ē signũ. q꜡ alique sunt res nihil significātes. Et tandē subinfert ꝙ pmo sit determinandũ de reb⁹. ⁊ postea de signis. Secũda q̄ ꝓpō ē hec. Sola trinitate increata ē ꝓprie fruendum. Patet hec ꝓpō varijs sanctox doctox autoritatibus. Et ꝓbat̄ rōne sic. Illo solo ē fruēdum q̆ ꝓpter se ⁊ nullũ aliũ finē ē diligendũ, sed hoc solũ est trinitas increata. igit̄ ea tm̄ ꝓprie ē fruendũ. ⁊ p ꝯsequēs ꝓpō vera Huius rōnis maior patet p descriptōez fruitionis in litera qua dicit̄ (Frui ē amore inherere alicui rei tm̄ ꝓpter seipam.) Minor ꝓbat̄ sic. Sola trinitas increata ē oīm nr̄m beatificatiua. igit̄ ipa sola ē ꝓpt̄ se finalit̄ diligēda. Cōseq̄ntia tenet ex v̄bis be. Augu. dicētis. Dicimus ea re nos frui quā diligimus ꝓpter se, ⁊ ea nobis fruendũ esse tm̄ q̄ efficimur beati. Antecedens patz ex textu vbi dicit (Res q̄bus fruendũ ē sunt pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanctus.) ⁊ p ꝯñs ꝓpō vera. Tertia ꝓpō est hec. Usus ⁊ fruitōis distinctionez accipimus penes relatiuā ⁊ absolutā dilectionis inhesionē. Patet hec ꝓpō in textu p terminox descr[...]ōem. Uñ dicit. Frui ē rei amore inherere solũ ꝓpter seipam. Sed vti ē rei amore inherere nō finaliter ꝓpt̄ seipaz sed inq̄tum ordinata ē ad illā qua fruēduz est. igitur ꝓpō vera. Consequenter circa ista tria mouet dubia. quorũ primũ est. An hominibus sit fruendũ. Est dicendũ ꝙ nō simpliciter. sed in deo. Et ideo dicitur in textu. (Cum eñi homine in deo frueris: d̄o poti⁹ q̄ homine frueris) Secundũ est. An dei ad nos sit vsus vel fruitio. Dicendũ est ꝙ non sit vsus, quia deus non diligit aliquid propter aliud a se, sed oīa diligit ꝓpter ipius ꝓpriam bonitatem. Tercium est. An virtutibus sit fruendum. Respondetur ꝙ non. nisi instrumētaliter eo ꝙ non querũtur propter se. sed ꝓpter beatitudinem ⁊ propter deum Et in his stat sententia huius distinctōnis in special.

Dist. ij.

Hec itaqz vera.

Hec ē secūda distinctio hui⁹ primi libri. in qua magister inquisita τ inuēta materia de qua ē agendū: ī hoc volumine incipit scōm ordinez pmissum in pūti distinctōne tractare de rebus. Et pmo de rebus fruibilib⁹ in primo libro. Secūdo de rebus vtilibus in secūdo libro. Tertio ō illis rebus que vtilia ordinant ad fruibilia in tertio libro. Designis vo postea agit in quarto. Primus itaqz liber diuiditur ī duas ptes principales. In quaꝝ prima determinat ō re fruibili. s. ō deo scōm suā pfectōz ī essendo. s. de essentie diuīe vnitate: ac psonarū distinctōne τ emanatiōe. In secunda tractat de deo scōm suā pfectōem in causando. s. de attributis diuinis τ appropriatis: scientia. volūtate. τ bonitate. In pūti distinctione magister tria facit. Primo eñi ostendit modū inuestigādi vnitatē in trinitate: τ trinitatē in vnitate. Secūdo pbat vnitatez trinitatis autoritate veteris testamēti. Tertio declarat eiusdē trinitatis vnitatem p noui testamēti autoritatē. Primū qdem facit a principio huius distīctōis vsqz ibi (Proponamus igitur in mediū) Secundū autē abinde vsqz ibi (Nūc vo p⁹ testimonia) Tertium vo abinde vsqz ad finē distinctiōis. In speciali eñi sententia magistri in hac distinctione stat in tribus cōclusionibus. Quaruz cōclusionū prima est hec. Necesse est quelibet catholicū sola τ etiā pia fide eternā trinitatē in summa vnitate affirmare. Et pbatur sic. Hoc oportet quelibet catholicū sola τ pia fide affirmare quod sine fide: vel non nisi credendo potest sciri vel inuestigari. Sz talis est eterna trinitas in summa vnitate: igitur eternā trinitatē in sūma vnitate oportet quelibet catholicuz sola τ pia fide affirmare. Tenet argumentum. τ maiorē ponit magister in pmo capitulo huius distīctōis. Et minorē pbat magister ibidē transumendo autoritatē beati Augu. pmo de trinitate capi. ij. dicētis (Trinitas ē vnus solus de⁹ pater τ filius τ spūssanct⁹. hec trinitas vni⁹ τ eiusdē substantie vel essentie dicit̄. credit̄ τ intelligitur) igitur cōclusio vera. Scōa cōclusio est hec. Nulli bono catholico licet ī diuinaꝝ psonaꝝ alietate seu distinctōe vllatenus dubitare. Que pbatur sic virtualiter. I. illo nullus bon⁹ catholic⁹ pōt propter materie arduitatē dubitare ī quo videt oēs catholicos doctores ex intētione vnanimiter pcordare. sed talis ē diuinaꝝ psonaruz alietas vel trinitas in vnitate essentie. ergo nulli bono catholico licet vllatenus distinctionē diuinaꝝ psōaꝝ dubitare. Tenz argumētū sed maiore τ minorē ponit mgr in secundo capitulo huius distinctionis. igit̄ conclusio vera. Tertia cōclusio est hec. Non obstat catholicū pluralitatē diuinaꝝ psonarū autoritatib⁹ scpture vtriusqz testamēti posse cōprobare. Ista pclusio pbatur sic. nam ōr Gen. iij. (Faciamus hoiem ad imaginē τ silitudine nostrā) In hoc qꝫ dicit faciam⁹ pluraliter ostēditur pluralitas psonaꝝ. Sz p hoc qꝫ dicit imaginē singulariter ondit vnitatē essentie. Et hanc expōem cōfirmat mgr autoritate Aug. q̄ habet̄ in litera. Et hoc idez probat etiā magister autoritatibus noui testamēti que patet in textu. Et hec est sententia magistri in speciali huius distinctionis.

Dis. iij.

Apostol⁹ nāqz.

Hec ē distinctio tertia huius primi libri. in qua magister ostensa in pcedente distinctōne psonarū trinitate τ essentie vnitate p scripturas: ondit hoc idē p rationes τ creaturas. Et circa hoc quatuor facit. Primo eñi ostēdit p rōnes naturales diuine essentie vnitatē. Secūdo inquirit p silitudinē vestigij diuinaꝝ psonarū pluralitate Tertio ondit vtrūqz p assimilatōem imaginis mentis create. Quarto manifestat oēs assimilatōnes creaturarū ad deum p insufficientiā τ inequalitatem. Primū facit a principio huius distinctōnis vsqz ibi (Nunc restat ostendere) Secunduz facit abinde vsqz ibi (Nunc vo ad eam) Tertiū vo subiungit abinde vsqz ibi (Verūtamen caueat ne hāc imaginem) Quartum vo facit ab illo loco vsqz ad finem huius distinctōnis. Et hec ē sentētia magistri huius distinctōnis in generali. In speciali sententia magistri in hac distinctōne stat in quatuor ppōibus. Quarum prima ē hec. Vnitas diuine essentie potest p rōnes naturales quodāmodo indagari. Ista ppō probat̄ primo autoritate apostoli dicētis (qꝫ inuisibilia dī a creatura mūdi

per ea que facta sunt intellecta cõspiciuntur)
Et exponit ꝙ ꝑ creaturã mundi notat homi
nẽ ꝓpter nature dignitatem ⁊ cõuenientiaꝫ
quã habet cũ omni creatura. Unde ꝓponit
ꝙ hõ auxilio naturalꝭ rõis ⁊ inspectõne cre-
aturarũ in cognitionẽ dei ꝑuenire põt. Se-
cundo ꝓbat vnitateꝫ diuine essentie quatu
or rõnibus. Quaꝝ prima sic formari potest.
Quicunqꝫ fecit quod nulla creatura facere
potest ille est potẽtissimus. sed qui fecit celũ
⁊ terram ex nihilo: fecit quod nulla creatura
facere potest. igitur ille ẽ potẽtissimus. Sed
nullus fecit celũ ⁊ terraꝫ ex nihilo nisi solus
deus, igitur solus deus ẽ potẽtissim⁹. Hanc
rõneꝫ cõfirmat magister autoritate be. Am
brosij dicẽtis (Ut deus qui natura inuisibi
lis est etiã a visibilibus posset sciri. op⁹ fecit
quod opificeꝫ visibilitate sui manifestauit)
vbi in primo capitulo huius distinctiõis in
tellectũ rõnis ꝑdicte apte explicat. Secũda
ratio. Qui fecit omnia mutabilia immutabi
lissimus ẽ. sed qui fecit corꝑalia ⁊ spũs mu-
tabiles ille fecit omnia mutabilia, igitur ille
immutabilissimus est. sed ex quo hoc null⁹
fecit nisi deus. sequitur ꝙ solus sit immuta-
bilissimus. Istam ratõnem cõfirmat magi
ster autoritate Augustini de ciuitate dei di-
centis (Uiderũt summi philosophi nullum
corp⁹ esse deum. ⁊ ideo cũcta corpora trãscẽ
derunt querentes deum. Uiderũt etiaꝫ nul
lum mutabile posse esse summũ bonuꝫ: om-
niũqꝫ pricipium. ⁊ idõ oẽm aiaꝫ mutabilesqꝫ
spũs transcenderunt) sed quodlibet tale oꝫ
esse ab alio. Tertia ratio formatur sic. Qui
fecit omnia bona ⁊ meliora optimus ẽ. sed
qui fecit omnia spiritualia ⁊ corporalia ẽ hu
iusmodi. igitur ille est optimus. sed null⁹ fe-
cit ea nisi solus deus, sequitur ergo ꝙ ipse so
lus deus sit optimus. Hanc ratõnem magi
ster confirmat ex ꝓprijs in tertio capitulo di
stinctionis. Quarta ratio est. Qui fecit om-
nia pulchra ⁊ pulchriora pulcerrimus ẽ ipse
sed qui fecit omnia corꝑalia ⁊ spiritualia est
huiusmõi, igitur ille est pulcerrimus. ſꝫ nul
lus hoc fecit nisi solus deus. igitur solus de
us ẽ pulcerrimus. Hanc ratõnem ponit ma
gister fundamentaliter in quarto caplõ hu-
ius distinctõnis. Et ex his quatuor ratõni-
bus magister nititur arguere ⁊ ꝓbare vnita
tem diuine essentie. quod patet sic. Naꝫ ipse
quatuor ratiões deum esse concludũt potẽ-
tissimũ. immutabilissimũ. optimũ. ⁊ pulcer-
rimũ. sed impossibile est ꝙ sint plures poten
tissimi vꝉ plures immutabilissimi: optimi aut
pulcerrimi ꝙ̃ solus deus, qꝛ si essent duo ta
les: vnus esset sup̃fluus: ⁊ alter diminutus
quorum vtrũqꝫ est incõueniens. Relinq̃tur
igitur ex his rationibus ꝙ non sit nisi vnus
deus, ⁊ ꝑ consequens prima ꝓpositõ vera.

Secũda ꝓpõ est hec. Trinitas diuinarũ
ꝑsonarum potest per vestigiales similitudi-
nes a nobis quodãmodo inuestigari. Hanc
ꝓpositõnem ponit magister sententialiter ĩ
quinto capitulo huius distinctõis. vbi tran
sumit dictum Augustini. vi. de ciuitate dei.
(Oportet vt creatorem ꝑ ea que facta sunt
intellectu cõspicientes trinitatem intelliga-
mus. huius enĩ trinitatis vestigium in crea
turis apparet. hec enĩ que arte diuina facta
sunt ⁊ vnitatem quãdam in se ostendunt et
specieꝫ ⁊ ordinem) que tribus personis ap-
propriãtur (Nam quodlibet horum creato-
rum ⁊ vnũ aliquid est: sicut sunt nature cor-
porum ⁊ animarũ. Et aliqua specie formã-
tur sicut sunt figure ⁊ qualitates corporuꝫ
⁊ doctrine ac artes animarũ. Et ordinẽ ali-
quẽ petit ⁊ tenet. sic sũt põdera. collocatões
corporum. ⁊ amores vel delectationes ani-
marũ. Hec autẽ tria tribus personis appro
priantur. ⁊ ita in creaturis relucet vestigiuꝫ
trinitatis. In illa enĩ trinitate sũma origo ẽ
oĩm reruꝫ) Ex quibus patet ꝑdictam ꝓpo-
sitõnem esse veram. Subdit ꝙ ꝑ creatura-
rum cognitõnem trinitatis cognitio haberi
non potest nisi interioris inspiratõnis reue-
latione; Tertia ꝓpõ est hec. Diuine essen-
tie vnitatem ac ꝑsonarum trinitatem ꝑ ima-
ginem create mentis possumus expsse con-
templari. Que probatur sic. Quecunqꝫ pos-
sunt in imagine creata cognosci: illa etiã de
imagine increata possunt ductu luminis ra
tionis naturalis speculari. sed in mente no-
stra inc̃ptum est imago deitatis possum⁹ co-
gnoscere quodãmodo vnitatem in trinitate
ac trinitatem in vnitate. igitur in mente no-
stra possumus expsse contemplari trinitateꝫ
in vnitate ⁊ ecõuerso. vt dicit ꝓpositio. Te
net argumẽtum ⁊ maior. Sed minorẽ pro
bat magister diffuse, sic dicens (Sicut ĩ deo
est diuina essentia ⁊ tres ꝑsone inter se distĩ
cte. ⁊ sicut iste tres ꝑsone distinguũtur scđꝫ
varias earum ꝓcessiones. quia pater intel-

ligendo se format verbum est. et sic per modum intellectus producit filiũ. Pater autez cum filio diligendo seipsos mutuo ꝑ moduz voluntatis: simul spirant spiritumsanctum. Ita etiam mens nostra cum seipsam actualiter intelligit ex memoria ꝓducit intellectuz ⁊ tandẽ ex memoria ⁊ intellectu ꝓducit voluntatem. Et sicut ꝑsone diuine inter se sũt equales: ita ꝙ vna non est minꝰ ꝙ̃ oẽs necꝫ oẽs sunt magis ꝙ̃ vna, sic q̃libet harũ potentiarum capit omnes tres, ⁊ omnes tres capiunt vnaq̃ꝫ ipsarum.) ⁊ sic de consimilibus. ⁊ sic ꝓpositio vera. Quarta ꝓpõ est hec. Q nulla imago trinitatis creata est sine magna dissĩl'tudie t̃nitatꝭ increate repñtatiua. Et probatur sic. Inter quecũꝫ ẽ realis differentia cum notabili dissimilitudine: inter ea non potest esse similitudo sine magna difformitate. Sed inter omnez imaginem trinitatis create ⁊ trinitatem increataz est realis differentia cum notabili dissimilitudine. igit̃ inter ea nõ potest esse dissimilitudo sine magna difformitate. ⁊ ꝑ cõseq̃ns vna non potest esse alterius adequate repñsentatiua. vt asserit ꝓpõ probanda. Tenet argumẽtum ⁊ etiam maioꝛ ꝓpõ. Sed minorez ponit magister in textu assignans duas diuersitates ĩ quibus trinitas creata differt a trinitate increata. Quarum prima est. ꝙ deus trinitas que est pater filius spiritus sanctus cum hoĩe scd̃m has tres personas assimilatur per tres vires anime sue. cuiusmodi sunt memoria. intellectus. ⁊ volũtas ille tres persone sunt vnus deus essentialit̃. ⁊ econuerso. vnus deus est iste tres persone. sed homo qui per tres istas vires anime imago dei dicitur non est iste tres potentie: sed dicitur eas habere: cuiusmõi deus trinitas est tres persone. Secũda dissimilitudo est ꝙ scꝫ pater ⁊ filius et spiritussanctus sunt tres ꝑsone. sꝫ memoria intellectus. voluntas nõ sunt ꝑsone. sed bene sunt tres potentie vnius ꝑsone. igitur ⁊c̃.

Di. iiij.

Ic oritq̃uestio

Hec est quarta distinctio huius primi libri in qua magister ostẽso ꝙ̃ vnitas essentie ⁊ trinitas ꝑsonarum ĩ diuinis potest inuestigari seu conijci quodammodo ex vtriusꝫ testamẽti scripturis. ac per vestigiũ ⁊ imaginem repertas in creaturis: Incipit determinare de personarum origine ⁊ distinctione. Et quantum ad hoc presens distinctio diuiditur in tres partes. In quarum prima determinat quãdaz questionem. In secunda opponit contra determinata: ⁊ soluit obiectionem. In tertia reprobat quandam contrariam opinionem. Primum agit a principio distinctõis vsꝫ ibi (Sed adhuc opponunt garruli ratiocinatores dicẽtes. Si deꝰ pr̃ genuit.) Scd̃m vero facit abinde vsꝫ ibi (Quidam tamẽ veritatis aduersarij cõcedũt patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spiritũsctm̃ sine tres personas esse vnũ deum ⁊ vnam substãtiam) Tertium vero subiungit abinde vsꝫ ad finem distinctionis. Et hec est sententia huius distinctionis in generali. In speciali vero sententia magistri stat in tribus propositõnibus. Quarum prima est hec. Deum seipsum genuisse, vel a se alium deuz essentialiter generando produxisse omnino est negãdũ. Et ꝓbat̃ sic. Illd̃ ẽ simpl'r apd̃ fideles negandũ. quo concesso sequeretur idem generasse seipsum. Uel plures esse deos, sed deum se: vel a se essentialiter aliuz deum genuisse est huiusmodi. igitur ꝓpositio vera. Tenet argumentum: et maioꝛ est euidens. Sed minorem probat magister in litera querens an hec sit vera. (Deus genuit deum.) ꝙ sic, quia deus pater genuit deum filiuz. ⁊ tamen non sequitur. ergo genuit se deum vel alium deum, scilicet alium in deitate, sed alium in personalitate seu in ꝑsona. Secunda propositio est hec. Deum patrem originasse ĩ eternitate vnicũ deũ filium a se patre alium sola personalitate est affirmandum. Et formatur ratio pro huiꝰ cõclusionis probatione sic. Illud est affirmãdum apud christianos quo negato sequeretur in deitate plures esse deos, sed deuz patrem originasse in eternitate vnicum deum filium a se patre alium sola personalitate est huiusmodi. ergo hoc est affirmanduz. ⁊ per consequens propositio vera. Argumentum apparet bonum: ⁊ maioꝛ est euidens. Sed circa minoris probationem procedit magister ĩ litera sic. Et supposita determinatione questionis premisse qua dicebat̃ ꝙ deus genuit deum, ⁊ tamẽ nec se nec aliũ deũ: arguitur (Si deus genuit deum. aut igit̃ deꝰ pr̃ genuit deũ q̃ est deus pr̃, ⁊ sic idẽ genuit se-

ipsum. aut deus pr̄ genuit deū q̄ nō est de⁹ pat̄ ꝛ sic erūt pl'es dij) Ad istud mgr̄ rn̄dēdo dicit ꝙ ista ꝑpositō. De⁹ pater genuit deū qui nō est de⁹ pr̄. duos pōt hr̄e sensus. Un⁹ est: de⁹ genuit deū q̄ nō est de⁹ pr̄. id est filiū qui nō est pr̄ q̄ de⁹ est. ꝛ iste sensus ver⁹ est. q̄a ibi notat̄ alietas essentie. sed solū ꝑsone. Alius aūt sensus est. De⁹ genuit deū q̄ nō est idem de⁹ cū deo pr̄e ꝛ sic est falsa, q̄a sic i ipa denotat̄ alietas ēentie seu nature ad quā seq̄t̄ plures esse deos. qḋ est ipossibile. Tertia ꝑpō est: tres ꝑsone sunt vna deitas ꝛ ꝙ vni⁹ de⁹ sit trinitas est a quolibꝫ catholico firmissime tenēdum. Et ꝑbat̄ rōne sic. Illud est firmissime tenēduꝫ. quo dubitato esset in fide ꝛ sāctoꝝ auctoritatib⁹ hesitādū. sed tres ꝑsonas esse vnā deitatē. ꝛ vnū deū esse tres ꝑsonas vl' trinitatē. est huiōi. igit̄ hoc est firmissime tenendū. vt dicit ꝑpositō. Argumētū est bonū. ꝛ maior ē vera. sed minoris euidētiā pōit Magister in textu ꝑponēs quorūdā opinionē: dicentium ꝙ nomē essentiale in diuinis cuiusmōi est hoc nomē de⁹ possit p̄dicari de noie ꝑsonali. cuiusmōi est pr̄. Dicendo pr̄ est de⁹. nō tn̄ ecōuerso. nomē ꝑsonale possit predicari de noie essentiali. Dicēdo de⁹ est pater Uñ cōcedebant istam. tres ꝑsone sunt vnus de⁹. sed negabāt istaꝫ. vnus de⁹ est tres ꝑsone. Istaꝫ opinionē reprobat magr̄ in lr̄a. dicēs ꝙ scd̄m fidē catholicā vtraqꝫ istaꝝ est vera. ꝛ ꝯfirmat dictū suū autoritatib⁹ sanctoꝝ vt patet in littera. igitur ꝛc. Di. v.

Ost hec q̄ritur

Ista est distinctio . v. In q̄ mgr̄ Diuiso ꝙ in diuinis sit generatō inquirit an essentia est gn̄atōis termin⁹. Et circa hoc tria facit. Nā pmo mouet ꝛ determinat questionē. Scd̄o inducit instātiaꝝ obiectionē. Et tertio q̄rūdā subdit auctoritatū expositōes. Primū agit a ꝑncipio distinctōnis vsqꝫ ibi (Predictis aūt videt̄ esse ꝯtrarium) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi (Diuidit̄ quoqꝫ ex illis v̄bis) Tertiū vo abinde vsqꝫ ad finē totius distinctōis. In spāli vero sn̄ia magr̄i stat summarie in trib⁹ ꝑpōibus. Quarū prima est hec. Diuīa essentia nō est generās neqꝫ generata. Et ꝑbat̄ sic. Illud nō est ꝯcedēduꝫ. quo cōcesso sequeret̄ essentiā diuinā nō esse essentiā vel eandē reꝫ generasse seipsam. Uel esse a seipsa genitaꝫ. sed essentiā diuinā originare. seu esse genitaꝫ est huiōi. igitur tenet argumētuꝫ. ꝛ maior est nota sed minoris ꝑbationē magister in littera itroducit sic q̄rendo. An huiōi ꝑpositōnes sint cōcedende (Pater genuit diuinā essentiā. Diuina essentia genuit filiū. Diuina essentia nō est generata. nec creata) Et respōdendo dicit itentū suū. scꝫ ꝙ diuina essentia nō sit genita nec generat. qḋ ꝑbat tribus ratōnibus. quaꝝ prima est talis. Omne quod generatur relatiue dicitur. igitur si essentia diuina generat̄ relatiue dicitur: qḋ falsum est. q̄a tunc nō significaret absolute substantiā. Secūda ratō talis est. Pater est diuina essentia. si igitur pat̄ genuit diuinam essentiaꝫ tūc genuit seipsum. ꝛ illud iteꝝ stare nō pōt. Tertia ratio talis est Pater ꝑ diuinam essentiā habet esse. si igitur pater genuit diuinā essentiā. tūc pater haberet esse per illud qḋ est generatuꝫ ab ipso qḋ falsum est. quia generatum a generante habet esse. et nō generatus a genito. Addit etiam magister qḋ simili modo ꝑbat Augu. ꝙ pater nō est sapiēs sapiētia genita. si eni pat̄ esset sapiēs per illam sapientiam quā genuit cū ideꝫ sit ei sapere ꝛ esse. sequit̄ ꝙ haberet esse per illud, ꝛ ab illo qḋ genuit. qḋ nō pōt stare. Secunda propositio. Quanq̄ꝫ filius et sp̄s. non sint aliud ꝙ ipa diuina essentia tamē producti sunt ambo realiter. Hanc ꝑpositionem magister inuestigat obijciēdo ꝯtra hoc quod dictum est, scꝫ ꝙ pater non genuit diuinam essentiam. Nam dicit pater genuit illud qḋ ipse est. est diuina essentia. igitur genuit diuinā essentiam. Et magister respōdet ꝙ illa pater genuit id qḋ ipse est. sic debet intelligi. id est pater genuit filiuꝫ. eo ꝙ essentialiter est idem cum ipso. Tandē ostenso ꝙ nō est concedendum. ꝙ essentia genuit filiuꝫ. eo ꝙ sequeretur idem generasse seipsum. magister exponit autoritates sanctorum. scꝫ Augustini et Hilarij. que videntur predictis obuiare di. ꝙ essentia filij sit de essentia patris. Hec autoritates sunt sic exponende seu intelligende. filius qui est essentia. est de patre q̄ est essentia. et sic de alijs. Tertia propositio est hec. Filius ꝛ spiritussanctus sunt producti non tamen de nihilo sed de aliquo. licet non de aliquo materialiter. Hanc ꝑpositionem probat magister. exponendo autoritates dicentes patrem de sua substantia filium genuisse. Et dicit ꝙ huiusmodi autorits

tes sunt sic exponēde. Pr̄ genuit filiū de sua sba. τ nō genuit eū ð nihilo sȝ genuit talē q̄ est eiusdeȝ nature cū ipso. Hanc expositionē magister confirmat per multas autoritates que patent in littera. igitur τc̄. Dist. vi.

p

Reterea queri-

Hec est distictio sexta in qua magister. Ostenso φ essentia diuina non possit esse terminus generationis incipit agere de potentia generantis. Circa qð tria facit. Primo ostendit quomō pater nec voluntate nec necessitate filium genuit. Secundo cōtra illud replicando ratione quadā obijcit. Tertio post digressionē ad principale intentū redit. Primuȝ istoꝝ facit a principio distinctōnis vsqȝ ibi (Sed cōtra hoc opponitur) Secūduȝ vero abinde vsqȝ ibi (Predicta tamē verba τc̄.) Tertium abinde vsqȝ ad finē distinctōnis. In speciali magistri sententia in hac distinctōne stat in tribus ꝓpositionibus quarum prima est hec. Non est catholice sentiēdum deū patrē genuisse filium necessitate cogēte. aut volūtate precedēte. τ ꝓbatur sic. Illud nō est catholice sentienduȝ quo cōcesso sequit̄ deū aut esse miseruȝ. aut mutabilem τ filium dei nō esse naturalē filium. sed patrē genuisse filiuȝ necessitate cogēte aut volūtate antecedēte est huiꝰ. igitur illud nō est sentiendū. Argumentū est notum τ maior. sed minorē ponit magister in textu Respondendo ad questionē istā. Utꝝ pater genuit filiū ex necessitate aut volūtate. Magister respondendo dicit. Nec genuit eum necessitate. quia si sic. tūc genuerit eū non potuit eū non generare. tunc necessitas coactōis caderet in deū qð non est dicendum. cū ipse sit summe liber. Nec voluntate. sȝ antecedēte. s. φ prius vellet filium generare φ ipsum genuit. vt si staret in eius libera potestate vt gñaret si vellet. τ non generaret si nollet. qꝛ sic caderet mutabilitas in deū quod est incōueniēs. Ista patent in littera autoritate beati Augu. Secunda propositio est hec. Ex diuine nature τ voluntatis identitate argui nō pōt filiū natura esse filiū volūtate. Istaȝ ꝓpositionē probat magister in littera soluendo argumentū hereticoꝝ. quod faciūt in ista materia dicentes. In diuinis ideȝ sunt natura τ voluntas. Si igitur pater genuit filiuȝ natura videtur etiā φ genuit ipsum voluntate. Ad qð magister respōdēdo dixit. Ex quo in diuinis natura et voluntas differunt ratōne vel cōnotatō. ideo nō obstante φ sint idē identitate absoluta. nō tamē sunt idem identitate formali. qꝛ aliqd pōt conuenire nature qð nō cōuenit volūtati. τ per consequēs nō est incōueniēs filiū esse filiū natura τ nō voluntate. Et confirmat hoc per simile. Naȝ voluntas dei τ sciētia eius sunt idē et differūt ratione vel cōnotatōne. qꝛ sciētia connotat aliquid esse in deo qð non cōnotat volūtas et econtra. qꝛ ratōne scientie sue cōuenit deo scire et cognoscere malū. nō tamen ratione voluntatis sue cōuenit sibi velle et approbare malū et ita est in proposito. igitur ꝓpositio vera. Tertia propositio. Solū necessitas incōmutabilitatis ac voluntas cōmunicabilitatis concurrunt ad eternaȝ filij dei generatione. Ista propositio ꝓbatur sic. Illa necessario concurrūt ad eternam filij dei ꝓductionem sine quibus impossibile est deuȝ esse deuȝ. sed deus necessario est deus necessitate incōmutabilitatis. et voluntate cōmunicabilitatis. igit̄ ista duo ad productionem filij dei concurrunt tenet argumentuȝ et maior. sed minorem ponit magister in textu: saltē sententialiter. vbi reprehendit quendā hereticū qui dixerat patrem generasse filium voluntate precedente vel antecedente vel efficiente et sic priꝰ fuisse volēs φ generās qð falsuȝ est. igit̄ ꝓpositio apparet vera. Di. vij.

b

Ic solet queri a

Ista est septima distinctio. In q̄ magister. Ostenso qualiter pater genuit filium quo ad virtutem seu potentiā intellectualem. Hic ostendit de potentia eiꝰ generandi naturali. Et circa hoc tria facit. Primo inquirit an potētia generādi sit in filio. Scd̄o ostēdit φ nō gñare nō sit i potētia i ipo filio. Tertō reddit rōȝ de suo dicto. Primū facit a pncipio distictōnis vsqȝ ibi. (Sȝ vehementer nos monet) Secūdum subiungit abinde vsqȝ ibi (Itē queritur a qbusdā) Tertiuȝ vero abinde vsqȝ ad finem distinctōnis. In speciali sententia magistri summarie stat in tribus propositionibus quarum prima est hec. Nō est simpliciter quid sed est ad aliquid patrem posse, aut velle filium generare. Istam propositionem prosequitur magister querens: an pater potuit et voluit filio-

uiii generare. si sic. ergo pat͛ voluit et potuit
aliquid qđ nō potuit nec voluit filius. Uel
oportet etiā filiū posse et velle generare, qđ
esset incōueniens. Uel oportet dicere q̄ filiꝰ
us sit impotēs. Huic dificultati respōdet ma-
gister d. ꝙ dato q̄ pater possꝫ generare ꝛ nō
filius. adhuc nō sequeret͛ patrē aliquid pos-
se quod nō posset filius. q̄a posse ꝛ velle pa-
trem generare nō est ꝓprie aliquid sed ad ali
quid. ergo nō posse ꝛ nō velle generare non
arguit impotentiā in filio. vt assumitur in q̄
stione predicta. Pro huius argumenti euidē
tia sciendū est. q̄ q̄cquid est in diuinis est es-
sentia vel relatio, et ergo quicq̄d cōuenit deo
hoc cōuenit sibi vel ratione essentie. ꝛ tunc
est cōe tribus ꝑsonis, vel rōe relationis. et
tunc nō oportet q̄ quodlibet tale sit cōmune
tribus ꝑsonis. Cū ergo posse generare nō sit
aliq̄d in diuinis. i. nō est aliq̄d spectās ad es-
sentiā. sed potiꝰ ad aliq̄d spectās idest ptinēs
ad relationē. s. ad paternitatē nō est incōue-
niēs q̄ nō cōueniat filio. q̄ꝛ illa ꝓprietas. scꝫ
paternitas nō spectat ad filiū. ꝛ ꝑ cōseq̄ns
hec ꝓpositio prima est vera. Secūda ꝓposi
tio est hec. Q̄ filiꝰ nō pōt nec vult generare
hoc nō debemus sibi ad impotētiā sed potiꝰ
ad cōditionis ꝓprietatē imputare. Hanc ꝓ-
positōeꝫ ꝓbat magister autoritate beati Au
gusti. dicentis. q̄ filiꝰ potuit generare sed nō
oportuit ipsū generare. eo q̄ tūc inordinata
ꝛ sup͛flua fuisset diuina gn̄atio. si filiꝰ genitꝰ
n epotē generaret patri. Et dicit postea mgr̄
q̄ ista verba Augustini sic sunt intelligēda.
nō eni nō potuit. sed nō oportuit. id est non
cōueniebat ꝓprietati eius qua est filius ꝛ nō
pater. que ꝓprietas desineret q̄ cito genera-
ret. Et cōcludit q̄ sicut nō arguit impotētiā
in patre q̄ nō pōt esse filiꝰ. ita econtra nō est
impotētie in filio q̄ nō pōt esse pater. Ter
tia ꝓpositō est hec. Unā ꝛ eandē ꝛ equalē po
tētiā generādi fore in p̄re ꝛ filio possumꝰ af-
firmare. Istā ꝓpositōeꝫ magister inuestigat
inq̄rēdo an potentia generādi in p̄re sit ali-
qua potētia in filio. Et r̄ndet q̄ vna ꝛ eadeꝫ
sit potētia qua pat͛ pōt generare, ꝛ qua filius
pōt generari. cū in p̄re ꝛ filio nō sit nisi vna
sapiā. natura, ꝛ potētia. Uel sic r̄ndet magi-
ster. q̄ potētia generādi cū natura dicit ꝓprie
tatē. referendo igit͛ intellectū ad ꝓprietatē nō
est potentia generādi in filio. q̄ꝛ sic est aliud
posse generare ꝛ posse generari. referendo ve
ro ad naturā idem sunt igitur ꝛc. Di. viii.

Hunc de verita-

n Ista est distinctio. viii. huiꝰ primi
li. In qua Dūso q̄d tenēduꝫ sit de
veritate gignētis. Agit de natura cōicata ꝑ
actū generatōis. Et quātū hoc cōcernit ma-
teriā p̄ntis distinctōis. tūc diuidit͛ in tres ꝑ-
tes. In p̄ma ostēdit diuine essentie veritatē
In secūda eiꝰ nature inmutabilitatē. In ter-
tia eius simplicitatē. Primū facit a ꝑncipio
distinctōis vsqꝫ ibi (Dei etiā soliꝰ essentia).
Scđm abinde vsqꝫ ibi (Eadēqꝫ sola essentia
ꝓprie simplex est) Tertiū abinde vsqꝫ ad fi
ne distinctōis. Et hec est sententia mgr̄i in ge
nerali. In sp̄ali vero sententia in hac distin.
summarie cōtinet͛ in tribus ꝓpositōibus q̄ꝝ
prima est hec. Dūtarat deus ꝓprie habet es-
sentie veritatē sine alicuiꝰ nō actualitatis ad
mixtione. Et ꝓbatur sic. Illud habet ꝓprie
essentie veritatē sine alicuiꝰ non actualitatis
admixtione. cuius esse reptum est, semꝑ esse
i. eternaliter. ꝛ qđ est sine p̄teritione ꝛ futuri
tōe, sed solus deꝰ est huiōi. igit͛ ipse solus ha
bet essentie veritatē sine alicuiꝰ nō actualita
tis admixtione. tenet cōsequētia ꝛ maior. et
minorē ꝓbat mgr̄ in lr̄a. ꝑ hoc q̄ essentia a v͛
bo essendi nomē ꝓpriū hꝫ. Essentia eni deri-
uatē a v͛bo sum es est. Et cōfirmat ꝑ hoc q̄ es
se diuinū nō nouit p̄teritū neqꝫ futuꝝ. Se
cūda ꝓpositio est, Solus deꝰ hꝫ eterne ꝑma-
nētie stabilitatē absqꝫ cuiusuis mutabilitatꝭ
variatōne. Et ꝓbat͛ sic. Illud virtualiter hꝫ
eterne ꝑmanētie stabilitatē qđ est ipsum suum
esse ꝛ qđ impossibile est aliter ipsū disponi q̄
est. quacūqꝫ etiā dispōne. sed solus deꝰ est hu
iusmōi, ergo ꝓpositio vera. Argumentuꝫ ap
paret bonū et maior vera. Et circa minoris ꝓ
batōem ꝓcedit mgr̄ in textu sic. Et ꝓponit p̄
mo dei esse oīno esse īmutabile. qđ ꝓbat͛ pri-
mo ꝑ hoc q̄ diuinū eē est verissimū. qđ nō es
set si posset mutari. Scđo ꝑ hoc q̄ in deo nō
sūt accidētia ꝑ q̄ mutatō ī rebꝰ cōtīgit. Tertō
ꝑ cōparatōeꝫ dei ad creaturas. Nā oīs creature
mutatio fit vel ꝑ loca vl͛ tp̄a vl͛ ꝑ affectōes:
sꝫ neut͛ istoꝝ modoꝝ cadit in deo. vt ptꝫ ꝑ di
uersas sctōꝝ autoritates in textu. igit͛ suū eē
est oīno īmutabile. Tertia ꝓpō est. Q̄ de
us hꝫ simplicitatē essentie sine cuiuscūqꝫ mlͥ-
tiplitatꝭ cōpōe. Et ꝓbat͛ sic. Illđ hꝫ eēntie sim
plicitatē sine cuiuscūqꝫ mlͥtiplicitatꝭ cōpōe qđ
nō solū corpoꝝ vl͛ sp̄uū aut p̄dicamētoꝝ mul
tiplicitati nō subijcit͛, sꝫ etiā ipsimet ē qđ in

eo ē. seu ī eo esse dr. sȝ de⁹ ē hmōi. igit ipe hȝ simplicitatē sine cuiuscumqȝ mltiplicatat] ppositōe. Argumētū pȝ ꝛ maior. Et minorē exequēs mgr in lrā ppōnit ꝙ diuina eēntia vere ꝛ pprie simplex ē. eo ꝙ in deo nulla ē diuersitas ptiū accidētiū formaꝝ. Scdo pbat idē p ꝯpatōeȝ ipi⁹ ad mltiplicitatē creature spūal. in qlȝ nō sit diuersitas ptiū sicut in creatura corpali ppt ei⁹ simplicitatē. cū tota sit vbicūqȝ sit sic aīa rōalis dr esse tota ī toto corpe ꝛ tota ī qlȝ ei⁹ pte. est tn̄ in ea diuersitas accidētiū. sicut mgr declarat p exēplū de diuersis animie affectōib⁹. Postea oñdit ꝙ hmōi simplicitati nō repugnat mltiplicitas noīm q̄ d ipo dicit. eo ꝙ oīa vnū significāt. Et ꝙ nulla accidētia sunt in ipo oñdit discurrēdo p singula pdicamēta accidētis. Et etiā ꝙ substantia īpprie dr de deo. ostēdit. qꝛ accidēti substat ipa subā. Et addit ꝙ ipa dei simplicitas psonaꝝ plralitatē nō excludit. Et ꝙ nō sit aliqd in deo quod nō sit deus. igitur. Di. ix.

Hnc ad distin.

n Ista ē dist. ix. In q mgr. Postq̄ egit de trīā cōicata p gñatōem. Tractat de coeternitate genitoris ꝛ geniti. Et tria facit. Nā pmo oñdit prīs ꝛ filij coeternitatē. Scdo soluit īstātie difficultatem. Tertio dissoluit incidētis qstionis ābiguitatem. Primū agit a pncipio distin. vsqȝ ibi (Sȝ qrīs a me mqt Ambrosi⁹) Scdm facit abide vsqȝ ibi. (Hic qri pōt) Tertiū abide vsqȝ ad finē disti. Et hec ē snīa mgri in hac distictōe ī gñali. In spāli snīa mgri stat in trib⁹ ppōib⁹ quaꝝ pma ē hec. Dei fili⁹ ab ēno a pre genit⁹ ē simplr prī coetern⁹. Et pbat sic. Illō ē deo coeternū sine quo de⁹ nūq̄ fuit nec eē potuit. sȝ h ē fili⁹ genit⁹ a prē. igr ipe ē prī coeternus. Argumētū videt valere. ꝛ maior ē vera Sȝ miorē pbās mgr ī lrā ppōit pmo ꝙ tres psone ī diuīs idē sut ī natura. sȝ distīcte in psonalitate. Vn̄ infert ꝙ lȝ fili⁹ sit ali⁹ a prē. cū sit ab eo genit⁹ nō tn̄ āte fuit pr ꝙ fili⁹. eā psone diuīe sint sibinuicē coeterne. Postea excludit errorē alicui⁹ arij dicētis ꝙ si fili⁹ nat⁹ eēt pncipiū hrēt. ꝛ p ꝯns etern⁹ nō existeret. Hūc errorē excludit p autoritatē Aug. dicēt] Si fili⁹ nō eēt coetern⁹ prī pr fuisset aliqñ sine sapia. eo ꝙ fili⁹ sit sapia prīs. Vel pr fuisset aliqñ sine filio. ꝛ postea hūisset filiū. q̄ stare nō pñt. Relinqtur q̄ ppositio va. Scda ppō ē hec. Filij eterna gñatio est ineffabilis

Et pbat sic. Illud ē ineffabile qd oēm sensuȝ supat nō solū hoīm sed ꝛ āgeloꝝ. sed eterna generatio filij a prē est hmōi. igit ipsa est ineffabilis. Tenet argumētuȝ ꝛ maior. sed minor patet in textu. vbi mgr diuersis autoritatibus sanctoꝝ insinuat. ꝙ prēm nō esse priorē filio oēm intellectū creature excellit. Quāuis quidā male psumant ipm posse p intellectū creatū ꝯprehēdi. Tertia ppositio ē hec Filius in diuinis congruenti⁹ dicitur semper natus q̄ nasci. Et pbatur sic. Illud est de generatōne filij in diuinis poti⁹ affirmandū qd pfectōeȝ sine impfectōe exprimit. ꝙ illud qd impfectōem de se nō excludit. sed filiū semp esse natū pfectionē sine impfectōne exprimit Et filiū semp nasci de seipso nō excludit impfectōem, igitur potius est affirmandū ipm semp esse natū q̄ semp nasci. Argumētū apparet euidēs ꝛ maior ꝛ minor possunt habere ex littera. cū⁹ tota sententia pot stare in isto ꝙ expressio gñatōnis p verbuȝ pteriti pfecti tepis. cuiusmodi ē h natus. denoīat actuȝ generatōnis transisse ꝛ terminū eius actualiter in cōpleto stare. Sed expressio gñatōis p vbū pñtis tpis cuiusmōi ē h nascit denoīat actū generatōis adhuc fieri. qd d se ipfectō ȝ nō excludit. Et p ꝯns ppō va. Dist. x.

Hnc post filii

n Ista est distinctō. x. In qua mgr postq̄ egit de gñatōne filij a patre. Incipit agere de pcessiōe sſ. ab vtroqȝ. scȝ a prē ꝛ filio. Et circa hoc tria facit. Prio eīi oñdit spūscm̄ amorē esse prīs ꝛ filij. ꝛ p ꝯsequēs pcedere p modū volutat]. Scdo subiūgit ꝙ amor ꝯuenīēter appropriat psone spūs scti. Tertio ꝯcludit ꝙ etiā sſ. ꝯuenīēter noīatur noie cōi. scȝ ꝯuenīēti tā prī q̄ filio. quoꝝ qlibet ē ꝛ pōt dici spūsanctus. Primū facit a pncipio distinctōis vsqȝ ibi. (Hic manifestauit se dixisse) Scdm subiūgit abide vsqȝ ibi. (Hic notandū ē) Tertiū subiūgit abide vsqȝ ad finē distinctōnis. Et hec ē snīa mgri ī hac distin. in gñali. In spāli snīa mgri stat in trib⁹ ppōib⁹ qꝝ pma est. Caritas seu amor eēntialis spūscto appatus est cōis toti trinitati. Et pbat sic. Sicut se hȝ sapia ad totā trinitatē ꝛ ad filiū. ita se hȝ amor ad trinitatē ꝛ ad spūscm̄. sȝ sapia eēntialr̄ sōca ꝯueit toti trinitati ꝛ tn̄ appat filio. igr caritas seu amor pōt ꝯuenire toti trinitati. ꝛ tn̄ appari spūscto vt astruit ppō. Argumētū pȝ ꝛ maior. sȝ mi-

norē ꝓbans mgr̄ in textu ꝓponit primo ꝙ spūssanctus sit amor vel dilectio patris ⁊ filij. quod ꝓbat autoritate btī Augusti. xiiij. de trinitate dicentis ꝙ spiritussanctus nec patris ē solius: nec filij ē solius. sed ambor. Et ideo cōmune quo inuicē se diligunt pater ⁊ filius nobis insinuat charitatē. Postea remouet magister quandam dubitatōnem exortā ex dicto Joh. iiij. ca. primo canonice sue vbi dicit. Deus charitas est. Diceret aliquis si spūssanctus est amor siue dilectio et charitas: cur tūc Johes non dixit. spūssanctus charitas ē. ſ dixit. deus caritas ē: relinquens nos sub dubio an intēdat ibi de tota trinitate loqui aut ꝺ aliqua psona in speciali Ad qꝺ rn̄det magister ꝙ charitas. dilectio. seu amor lꝫ sit cōis toti trinitati: tn̄ qñqꝫ appropriatur psone spūssancti. sicut etiā sapia cōis est oibus psonis: tn̄ spāliter appropat filio. Etiā ꝙuis nomē legis cōe sit toti veteri testamento. appropriat tn̄ legi moysi ex q̄bus simul sumptis patet ꝓpō eun esse veram. Scda ꝓpō ē hec. Charitas seu amor psonalis nulli alteri ꝓprie ꝯuenit ꝙ solius spūssancti psonalitati. Et pbat sic. Illius soli⁹ psonalitati ⁊ nulli alteri charitas seu amor psonalis ꝓprie cōuenit q̄ solus p modū dilectōnis ꝓcedit. sed talis ē spūssanctus. igit charitas seu amor psonalis spūssancto ꝓprie soli cōuenit. Tenet ꝯña ⁊ maior. sed minorē ꝓbans mgr̄ in textu inducit tale dubiū. beatus Johāues dicit in sua canonica vbi sup: ꝙ dilectio ex deo ē. Cum ergo tam filius ꝙ spūssanctus sit ex deo. vnus p natiuitatem. alius p ꝓcessionē. dubitat quis illorū dilectio vocat. Et rn̄det ꝙ spūssanct⁹. ⁊ hoc ꝓbat p textū sequētem in eadē canonica. vbi postꝙ dixit. dilectio que nos facit ī deo manere in ꝺo ē: subiūgit. (In hoc cognoscim⁹ ꝙ in deo manemus ⁊ ipse in nobis. quia de spiritusancto ꝺedit nobis.) Sanctus itaqꝫ spiritus de quo dedit nobis facit nos in deo manere. Insinuās p hoc spm̄sanctū facere illā dilectōem que ē ex deo. Et ista confirmat magister p autoritates sanctoꝝ q̄ patent in litera. igit ꝓpō vera. Tertia ꝓpō ē hec. Spūssanctus rōne cōis originalꝭ principij ē noie spūssancti noīatus. nō obstante ꝙ illud nomē sit cōmune oibus tribus psonis. Et ꝓbatur sic. Qꝺcūqꝫ cōiter ⁊ equaliter habet originē a duobus ꝯuenientissime nominat noie ꝯuenienter ambobus. sed ss. habꝫ cōem a prē ⁊ filio originē. igit cōuenienter habet denoīatōem cū eis cōez: vt ꝑtēdit ꝓpō ꝑdicta. Argumētū apparet claꝝ eū maiore. sed minorē ꝓbat magister ī litera autoritate be. Aug. igit ⁊c. Di. xi.

Jc dicendū est

Hec ē di. xi. in qua magister postꝙ egit de mō quo ss. ꝓcedit: agit de principio a quo ꝓcedit. Et tria circa hoc facit. nā primo ondit quid circa huiōi principiū latini sentiant. Scd̄o subdit in quo greci ab ipis discrepant. Tertio subiūgit in quo greci simul ⁊ latini cōsentiant. Primū facit a principio distie. vsqꝫ ibi (Greci tamē dicūt) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi (Sciendū tn̄ est) Tertiū ꝟo abinde vsqꝫ ad finē distinctiōnis. Et hec ē sentētia magistri in generali. In spāli ꝟo sentētia magistri stat in tribus ꝓpoibus. Quarū prima ē. Ueritas approbat euāgelij patrem ⁊ filiū simul produxisse ss. Que ꝓbatur sic. Illud scd̄m veritatē euāgelicā debet teneri qꝺ ipa approbat ex autoritatibus noui testamēti. sed prēm ⁊ filiū sis ss. ꝓducē est hmōi. vel ipm ss. ꝓduci ab vtroqꝫ qꝺ idem ē. igitur ꝓpō vera. Tenet argumentū ⁊ maior. sed minorē probat magister in textu. ⁊ primo quo ad hoc ꝙ filius ss. produxit. Unde dic scriptura (Misit de⁹ spm̄ filij sui ī corda vestra) Et iteꝝ (Qui antē spiritū xp̄i non hꝫ hic non ē eius.) Preterea euāgeliū Joh. dicit (Paraclitus aūt ss. quē ego mittā voꝺ a patre) Scd̄o ꝓbat idē quo ad hoc ꝙ etiā ss. ꝓcedit a prē. Un̄ xp̄s ait ī euāgelio (Nō eni vos estis qui loqmini: sed spūs patris vestri q̄ loqtur in vobis) Et alibi dicit (Quem mittet pater in nomine meo. Et iterū (Qui a patre procedit) Secūda ꝓpō est hec. Greci falso motiuo inducti spiritum sanctum a filio ꝓcedere negauerunt. Et probatur sic. Illud veruꝫ greci falso motiuo negauerunt quod negātes negādi motiuū male intellexerūt. ſ ss. negare ꝓcedere a filio est hmōi. igit ꝓpō vera. .i. ꝙ greci falso motiuo decepti negauerūt ss. a filio ꝓcedē. Argumētū ē apparēs ⁊ maiorē suppono verā. ſ minorē ꝓducēdo ī textu ꝓponit ꝑmo errorē grecoꝝ q̄ ē ꝙ ss. a filio nō ꝓcedit. Qꝺ ꝑmo ꝓbāt p illꝺ euāgelij Joh. xvi. Qui a prē ꝓcedit. Et idē cātat ī missa ī simbolo fidei vbi agit ꝺ ꝓ

cessione ſſ. ⁊ tñ nulla fit ibi mẽtio de filio. ⁊ qꝺ ibi loqͥtur de filio hoc latini apposuerūt ꝓpt̄ quã q̄ de opinione greci nos dicūt anathematisatos. qꝛ Leo papa .iij. scḋm traditionē ꝯsilioꝝ apḋ eos celebratoꝝ anathematisauit oēs aliud dicētes de trinitate ꝙ̄ i eorū ꝯsilijs extitit determinatū: qꝺ dicūt attestari tabulã argenteã Rome retro altare sancti Petri ⁊ Pauli positam. In q̄ pꝰ simbolū habet in ea scriptū. Qui aliq̄d docuerit vł ꝑdicauerit anathema sit. Mgr̄ vō nos saluãdo dicit. (Nos aūt nō dicimus aliud illi ꝯtrariū. ſꝫ solū sanctoꝝ doctrinã explicamꝰ) Etiã ꝙ xp̄s dicit in euãgelio ſſ. a patre ꝓcedere. nō iō hoc dicit ꝙ nō ꝓcedit a filio. sed moris sui fuit ad patrē referre q̄cq̄d habuit Et iō qꝛ nō dixit spm̄ scm̄ a solo patre ꝓcedere nō negat eū etiã a se ꝓcedere. Ex q̄bus ꝑꝫ ꝓpōem eē verã. Tercia ꝓpō ē hec. Ex quo greci ꝯcedūt ſſ. esse spm̄ filij non sensu sed verbis a nob dn̄t. Istã ꝓpōem exp̄sse ponit mgr̄ i textu: athanasiū. didimū. Cirillū. ⁊ Ioh. criso. qui fuerūt doctores eoꝝ sensisse. q oēs apte dixerūt ſſ. a patre ꝓcedere ⁊ filio vt ꝑꝫ ex eoꝝ autoritatibꝰ. igit̄ ꝓpō vera

Di. xij.

Tem queritur.

Ista ē. xij. dist. in qua ma. postq̄ egit de principio a quo ſſ. ꝓcedit Agit de ordine ꝓcessiōis eius. Et tria circa hoc facit. Nã p̄mo excludit ordinē tp̄is. Secūdo excludit ordinē dignitatis. Tercio ponit ordinē naturał originis. Primū facit a principio huius distin. vsq3 ibi (Nūc tractãdū ē qꝺ secūdo q̄rebat) Secūdū ab inde vsq3 ibi (Augꝰ tñ i. xv. libro de trinitate.) Terciū ab inde vsq3 ad finē distin. Et hec ē sniã mgr̄i in gn̄ali. In sp̄ali sniã mgr̄i stat in tribus ꝓpōnibus. quaꝝ p̄ma ē. Spūssanctus duratōe tp̄is nec prius nec posteriꝰ ꝓcessit a patre ꝙ̄ a filio nec ecōuerso. Et ꝓbat sic. Ubi penitus nullū interuenit tp̄s ibi tēpis duratōe neq3 ē prius neq3 posteriꝰ. sed in ꝓcessione spūssancti a patre ⁊ filio nullū oīo interuenit tp̄s. igit̄ ſſ. nō ꝓcedit a patre p̄ius nec posterius a filio. neq3 ecōtra. ⁊ p ꝯn̄s ꝓpositio vera. Tenet ꝯn̄a ⁊ maior nota ē. et minor ē in mgr̄ extequeue in lr̄a. Querit an ſſ. prius aut magis ꝓcedat a patre ꝙ̄ a filio. Et arguit ad qōem sic. Nã ſſ. ꝓcedit a patre Uel ergo ꝓcedit iã nato vel filio. vł nōdū nato filio. si nato filio. igit̄ natiuitas filij p̄cessit ꝓcessionē spūssancti. si nōdū nato filio igit̄ ꝓcessio ſſ. p̄cessit generatōem filij. ⁊ per ꝯn̄s ſſ. prius ꝓcessit a patre ꝙ̄ a filio. Huic qōni mgr̄ r̄ndet ꝑ remotōem ab huiōi materia ita dicēs: hac qōe3 i ꝓposito nō hr̄e locū. qꝛ in diuinis oīa sūt et̄na. igit̄ nullus pōt ibi eē ordo tp̄is vel p̄oritatis duratiōis. qꝺ ꝓbat autoritate Aug. in li. de trin. q̄ ꝑꝫ in textu. Scḋa ꝓpō ē hec. Nō maiori ꝑfectōe dignitatis. nec plenius ſſ. ꝓcedit a patre ꝙ̄ filio. Hãc ꝓpōe3 ma. ꝓbat in. ij. ca. huiꝰ dist. querēs Utrū ſſ. pleniꝰ aut magis ꝑfecte ꝓcedat a p̄re ꝙ̄ a filio. Et r̄ndet. sicut nō ante ꝓcedit a p̄re ꝙ̄ a filio. ita nō magis ꝓcedit nec plenius ꝓcedit a patre ꝙ̄ a filio. igitur ꝓpō vera. Tercia ꝓpō ē hec. Spūssāctꝰ q̄ eque ꝑfecte simul a p̄re ⁊ filio ꝓcedit. p̄ncipaliter ⁊ ꝓprie a p̄re p filiū mittit̄ autoritatis originatōe. Que ꝓbat sic. Spūssanctus ab illo p̄ncipalr̄ ē ⁊ mittit̄ q̄ hoc hꝫ a se ⁊ a nullo alio qꝺ ip̄m mittit ⁊ qꝺ ab ip̄o ꝓcedat. sed huiōi ē solꝰ p̄r. igit̄ ꝓpō vera. Tenet argumētū ⁊ maior. ſꝫ minorē ꝓbat mgr̄ i textu p multas autoritates q̄ vident̄ sonare ꝙ p̄r plus hēat in ꝓcessiōe ꝙ̄ filiꝰ. ⁊ ſſ. ꝓcedit a p̄re p filiū. q̄s autoritates magister dicit debere intelligi non ꝙ ſſ. minꝰ plene vel minꝰ ꝑfecte ꝓcedit a filio ꝙ̄ a p̄re. ſꝫ ꝙ filiꝰ nō hꝫ hoc a seip̄o ꝙ ſſ. ab ip̄o ꝓcedat eque plene ⁊ ꝑfecte vt a p̄re. ſꝫ hoc hꝫ a p̄re. igit̄ ꝓpō vera.

D. xiij.

Post hec cōside.

Hec ē dis. xiij. in qua mgr̄ postq̄ egit de mō p̄ncipio ⁊ ordine ꝓcessiōis ſſ. Agit de dr̄a ꝓcessionis ⁊ gn̄atiōis i diuinis. Et tria circa hoc facit. Nã primo oñdit ꝙ ſſ. nō ꝓcedit a p̄re ⁊ filio vt eorū filiꝰ. Scḋo subdit diuersitatē int̄ gn̄atiōe3 ⁊ ꝓcessionē. Tercio subiūgit ꝙ ſſ. nō debeat dici genitꝰ. Primū facit a p̄ncipio dist. vsq3 ibi (Cū āt ſſ.) Scḋm ab inde vsq3 ibi (Nūc ꝯsiderãdū ē) Terciū vsq3 ad finē di. Et hec ē sniã ma. i gn̄ali. In sp̄ali vō i hac dis. sniã ma. stat i tribꝰ ꝓpōibꝰ Quaꝝ p̄ma ē. Spūssanctꝰ ꝓcedēs simul a p̄re ⁊ filio nullatenꝰ illoꝝ filiꝰ ē dicēdꝰ. Et ꝓbat̄ sic. Illḋ a nullo catholico ē dicēdū ad qꝺ seq̄ret̄ tãta absurditas. s. vt deū aliq̄d nasci a duobꝰ vt a p̄re

⁊ mr̃e. ꝫ hoc seq̄ret̃ si sſ. filiꝰ p̃ris ⁊ filij dice ret̃. igit̃ hoc nõ ẽ dicẽdũ. Tenꝫ ꝯña ⁊ maior ꝫ minor ẽ. ꝓbat mgr̃ i textu ꝑ autoritatẽ be. Aug. q̄ r̃ndet ad istã q̃ōem. s. cur sſ. nõ dr̃ eẽ natꝰ vl' filiꝰ: cũ tñ ꝓcedat ꝺ s̄ba p̃ris ita bñ sic̃ filiꝰ. R̃ndẽdo dicit ꝙ si sſ. filiꝰ diceret̃ am boꝝ vtiqꝫ filiꝰ diceret̃. ꝫ filiꝰ q̇ppe nullꝰ ẽ du oꝝ nisi p̃ris ⁊ m̃ris. Absit āt vt int̃ deũ pa/ trẽ ⁊ inter deũ filiũ aliq̇d tale suspicem̃. Am boꝝ em̃ filiꝰ diceret̃ si ambo eũ genuissẽt. q̄ꝺ abhorret oim̄ sc̃toꝝ sensus. Scd̃a ꝓpō ẽ hec. Aliꝰ odꝰ quo filiꝰ ꝓcedit a solo p̃re disti/ guitur a mõ quo sſ. ꝓcedit ab vtroqꝫ. Istã ꝓpōnẽ ꝓbās mgr̃ i lr̃a q̄rit. Cũ filiꝰ nõ tm̃ dr̃ genitꝰ: ꝫ etiã ꝓcedẽs. Vñ Joh. viij. dr̃ i ꝑsona filij. Ego a p̃re ꝓcessi. quare sſ. dr̃ tm̃ ꝓcedẽs ⁊ nõ genitꝰ. Ad q̄ꝺ r̃ndẽs dic̃. ꝙ ꝫ vterqꝫ ipoꝝ tā filiꝰ ꝙ̄ sſ. ꝓcedit a p̃re. hoc tñ ẽ diuersimōe. nã filiꝰ ꝓcedit ꝑ modũ nature ⁊ iõ dr̃ ⁊ gẽitꝰ ⁊ ꝓcedẽs. q2 oẽ q̄ꝺ gñat̃ ꝓce dit. ꝫ nõ ecõtra. Spũssc̃tꝰ ṽo ꝓcedit ꝑ mo dũ volũtatis sic datꝰ ⁊ nõ natꝰ. Cũ g̃ nõ oẽ q̄ꝺ donat̃ ab aliquo nascit̃ ab ipo. iđo sſ. dr̃ tm̃ ꝓcedẽs ⁊ nõ natꝰ. Aliã rōeꝫ diuersitat] filij ⁊ sſ. assig̃t q̄ ẽ: ꝙ filiꝰ ꝓcedit a solo p̃re: ⁊ sſ. ab vtroqꝫ. s. p̃re ⁊ filio. Et addit etiã ꝙ creatura nõ sufficit ad significãdũ ꝑfectam d̃riam gñatōis ⁊ ꝓcessiōis. q2 vtraqꝫ ineffa bil' ẽ. Tertia ꝓpō ẽ hec. Nõ ẽ catholice cõ cedẽdũ sſ. eẽ genitũ vel ipm̃ eẽ ingenitũ. Et ꝓbat̃ sic. Illꝺ nõ ẽ ꝯcedẽdũ catholice quo cõcesso seq̄ret̃ aut duos eẽ p̃res. aut duos fi lios i diuinis foꝛe ꝯcedẽdũ. ꝫ hoc ẽ sſ. esse genitũ vl' eẽ ingenitũ. igit̃ nõ ẽ ꝯcedẽdũ. Te net argumẽtũ ⁊ maior. ꝫ mgr̃ minorẽ ꝓbās i textu q̄rit. Cũ sſ. nõ sit genitꝰ. an dꝫ dici in/ genitꝰ. Et r̃ndet autoritate be. Aug. ꝙ nec genitꝰ nec ingenitꝰ dici dẽat. Nõ ingenitꝰ: ne duo p̃res i diuīs eẽ videãtur. q2 ingenitꝰ scd̃m ꝯsuetudinẽ disputātiũ accipit̃ solũ ꝓ ꝑ sona p̃ris. Genitꝰ ṽo dici nõ dꝫ eo ꝙ natꝰ nõ sit. Cõtra q̄ꝺ replicat ꝑ autoritatẽ beati Hiero. dicẽtẽ sſ. ingenitũ posse dici. Et r̃ndꝫ ꝙ ingenitũ aliter sumitur a be. Hiero. ⁊ alit̃ a be. Aug. nã b. Aug. accipit ingenitũ ꝓut ingenitũ dic̃ ens nõ ab alio. ⁊ sic ꝯuenit so/ lũ p̃ri ⁊ nõ sſ. Beat̃ Hiero. accipit ingenitũ ꝓut dic̃ ens ab alio nõ ꝑ gñatōeꝫ. ⁊ sic solũ ꝯuenit sſ. Et ꝙ sic accipiat be. Hiero. ingeni tũ ꝓbat ꝑ aliã autoritatẽ eiꝰ quã recitat in vltimo capitulo. igitur ⁊c.

Dis. xiiij.

Reterea dilige.

Hec ẽ di. xiiij. i q̄ mgr̃ postq̄ꝫ egit de ꝓcessiõe sſ. et̃na Incipit agẽ de ꝓcessiõe eiꝰ tp̄ali. Et circa hoc duo fac. Nã p̄mo oñ/ dit sſ. a p̃re ⁊ filio sil' tp̄al'r ꝓcedẽ. Scd̃o ꝙ sſ. dat̃ ꝑsonal'r i suoꝝ donoꝝ cõicatõe. Ter tio ꝙ a nullo alio nisi a deo dat̃ ministrali opa tiõe. Primũ fac̃ a p̄ncipio di. vsqꝫ ibi (Sũt āt aliq̇.) Scd̃m abinde vsqꝫ ibi (Hic q̄ritur vtrũ viri sc̃ti) Tertiũ ṽo abinde vsqꝫ ad fi/ nẽ istiꝰ dis. Et hec ẽ sñia ma. i hac dis. i gñali In sp̄ali sñia ma. stat i tribꝰ ꝓpōibꝰ. Quaꝝ p̄ma ẽ. Sp̃ussc̃m a p̃re ⁊ filio sil' ꝓcedẽ tp̄a liter ꝯceditur cũ in creaturaꝝ sanctificatione mittit̃. Et ꝓbat̃ sic. Q̃ñcũqꝫ gr̃a sſ. hoibꝰ da tur: tũc sſ. a p̃re ⁊ filio mittit̃ ⁊ ꝓcedere vide tur. sed ois datio sſ. creature facta ẽ tp̄al'. igi tur qñ sic sſ. dat̃ vel mittitur ꝓcedit tp̄al'r vt dicit ꝓpō probãda. Tenet argumẽtũ ⁊ mi/ nor. ꝫ circa maioris probatõem mgr̃ sic pro cedit i textu. Et p̄mo poĩt geminã sſ. eẽ pro cessionẽ. s. et̃naꝫ et tp̄alẽ. Et̃na ẽ q̄ ineffabil' ẽ q̄ a p̃re ⁊ filio et̃naliter et sine tp̄e ꝓcessit. Tp̄alis ẽ q̄ñ sſ. mittit̃ ad sanctificãdũ crea/ turã rõnalẽ. Et subdit ꝙ qñ mittit̃ ad san/ ctificandũ creaturã tunc ꝓcedit a p̃re ⁊ filio simul i illa et̃na ꝓcessiõe. Et hoc ꝯfirmat au toritate Aug. i fine p̄mi capl'i. Qñ aũt gr̃e sſ. collatõ sit eiꝰ missio a p̃re ⁊ filio tp̄al' vl' eiꝰ tp̄al' ꝓcessio ptꝫ auc̃te Bede q̄ br̃ i p̄ncipio secũdi capl'i. Et tãdẽ ꝯcludit ex ṽbis b. Au. ꝙ dñs bis sſ. dedit. Semel pꝰ resurrectõem cũ insufflauit ⁊ dixit. Accipite sp̃ussc̃m. vt ptꝫ Joh. ij. ca. Scd̃o pꝰ s̄nã ascẽsionẽ. s. i die pẽthecostes. ⁊ hoc ad significandũ duplicẽ dilectõem. s. dei ⁊ p̄rimi quã sſ. i nob opat̃.

Scd̃a ꝓpō ẽ hec. Sp̃us datur ꝑsonal'r cũ suoꝝ donoꝝ distributoe. Et ꝓbatur sic. Ita sp̃ussc̃tꝰ mittitur ⁊ datur sicut i sac̃ sc̄ptura scd̃m expõnem sanctoꝝ doctoꝝ mitti ⁊ dari manifeste affirmatur. ꝫ i sac̃ sc̄ptura manife ste affirmat̃ dari cũꝫ donis. igit̃ ꝓpō vera. Tenet argumẽtũ ⁊ maior. ꝫ minorẽ ꝓbās mgr̃ i lr̃a dic̃ quosdã errãtes dixisse sſ. nũq̄ꝫ ꝑsonal'r dari hoibꝰ. ꝫ tm̃ gr̃am ⁊ dona eiꝰ. Q̄ꝺ oñdit eẽ falsum inducẽs ad hoc autori tates be. Aug. ⁊ Amb. q̇bus apte oñditur quõ sſ. tertia ꝑsõa i diuinis ꝑ se i sinis graꝝ dois hoibꝰ mittit̃ ⁊ dat̃. Tertia ꝓpō. ẽ hec

Spūssācī⁹ a nulla creatura q̄ntacūq; fulgeat sāctitate pferri pōt nisi instrālit. τ pbaē sic. Si aliq̄ creatura q̄ntūcūq; sancta τ p̄clara possz ss. pferre: seq̄reē creatorē a creatura p̄cedē. Pz hec seq̄la p h⁹ q ss. datio n̄ ē aliō q̄ ei⁹ pcessio. vt dicit p̄ma ppō. Sz pn̄s ē falsum τ impossibile. igiē illō ex quo seq̄ē. sed hoc ē oppositū h⁹ ppōis. igiē hec vera. Istā rōem mḡr insinuās i lr̄a q̄rit An viri sancti pn̄t dare ss. τ dic q nō. q2 si sic tūc ss. pcedēt a creatura. qō pfirmat p hoc q nullibi legiē i p̄mitia eccl'ia q̄n viri erāt sanctiores q dedissēt ss. sz legūē bn̄ orasse p aliq̄b⁹ vt illi q̄bus man⁹ iponebāt reciperēt ss. Et iō soluit obiectōez q̄ndā quaz v̄ba apl'i videē sonare Gal. iij. (Qui tribuit vobis spm̄ τ opaē v̄tutes i vob) vbi videē apl's dicere se ss. tribuisse. qō mḡr soluit. d. q ad ei⁹ p̄dicatōez dat⁹ fuit ss. τ hoc nō ē nisi instrāliter. vnde relinq̄tur ppositio tāq̄ vera.

Dist. xv.

Hic cōsiderādū

Ista ē dis. xv. i q̄ mḡr postq̄ egit d̄ p̄ncipio tpal' pcessiōis. s. q̄ daē a p̄re τ filio τ suo mō a viris sāctis. h̄ mḡrit vtrū a seip̄o deē vl' mittaē. Et circa hoc tria facit. nā p̄mo mḡrit vtrū ss. a seip̄o mitti dici debeat. Scd̄o q̄lr̄ mitti a filio pueniē: deterīat. Tertio p̄rē n̄ posse dici missū insinuat. Primū faē a p̄ncipio vsq; ibi (Quo circa q̄rendū ē) Scd̄m abinde vsq; ibi (Dic q̄ntur cur p̄r) Tertiū abinde vsq; ad finē disti. Et hec ē sn̄ia mḡri i gn̄ali. In sp̄ali sn̄ia m. st. i tri. ppō. Quaz p̄ma ē. Spūssāct⁹ sāctificādo creaturā nō solū a p̄re τ filio. sz etiā a seipso tpal'r mittiē τ pcedit. τ pbaē sic. Opa trinitatis. s. p̄ris τ filij τ ss. ad ex̄ sūt indiuisa sz pcessio τ missio ad sāctificādū creaturā ē op⁹ t̄ritatis ad ex̄. ḡ ē a tota t̄nitate. τ p pn̄s nō solū a p̄re τ a filio: sz etiā a ss. s. a seip̄o vt dr̄ ppō. Hui⁹ rōis sn̄iam mḡr explicat i textu q̄rēdo an ss. etiā mittaē τ deē a seip̄o. et dic q sic. nā ip̄e ss. de⁹ ē τ donū ē. τ iō dat τ daē. dat in q̄tū de⁹. τ daē in q̄tū donū ē. Et postea pfirmat sn̄iaz. s. q ss. mittaē τ detur a seip̄o tripl'r. Prio p hoc q opa t̄nitatis ad ex̄ sūt indiuisa. Scd̄o p hoc q q̄cq̄d pōt facē vna psōa ad ex̄: pt τ alia. si ḡ pt p̄r daē τ mittere ss. seq̄ē q ip̄e ss. etiā se ip̄m pt mittē τ dare. Tertio p sil'e de filio de quo dic b. Aug. i sermō ed t̄nitate q n̄ tm̄ miss⁹ a p̄re τ filio sz etiā a seip̄o. i. itur τc. Scd̄a ppō ē hec. Licet filius solū semel i carne a tota trinitate mittatur: freq̄nter tn̄ i castas mētes mitti nullatenus negatur. Primā hui⁹ cōclusionis p̄tē mḡr probat in textu. Et p̄mo q solū semel missus sit i carnē. τ hoc autoritate be. Aug. dicētis q p̄ter gn̄atiōez et̄nā quā q̄dē gn̄atōem appellāt duob⁹ mōis missus ē. s. visibil'r i carnē τ inuisibil'r i mentes. Et hos modos missiōis ponit Aug. Et differt vna missio ab alia. Naz missio i carnē semel facta ē. missio v̄o i mentes pluries. hec ille. Et q i carnē sit miss⁹ a tota trinitate pbaē. Nā primo q sit missus a p̄re τ spūsancto p illō Isaie. vbi p pph̄az xp̄s dic. Nūc misit me dn̄s τ spūs ei⁹. Et q sit missus a seipso pz autoritate be. Augu. dicētis. ij. d̄ t̄nitate. q manē pcept⁹ τ ptus opus trinitatis est. Scd̄a huius pclusiōis ps pz p be. Aug. vbi s̄. Tertia ppō ē hec. Nec fili⁹ nec ss. ē minor p̄re: nō obstāte q dr̄ nō pōt dici missus q̄li cūq; etiaz mō appeat. Et pbaē sic. Ille nūq̄ conuenient missus dici poterit qui nūq̄ ab alio pcedit. sed ois processiōis est auctor τ principiū. sed et quo tal' ē p̄r i diuinis: pz veritas ppōis. Istā rōnem explicās mḡr q̄rit. quare p̄r nō dr̄ missus. Et videt q propter autoritatē scd̄m quā p̄r a nullo ē. iō nec mitti potest. Et per hoc exclndit errores quoz̄dā hereticoz dicentiū filiū τ ss. ee minores p̄re eo q illi duo mittunē τ p̄r nō. qō probat ee falsū autoritate b. Aug. Et sic terminaē sn̄ia hui⁹ distinctiōis.

Di. xvi.

Hunc de spiritu

Ista ē di. xvi. i q̄ mḡr postq̄ egit de processione spūsancti temporali Incipit agere de missione eius visibili. Et circa hoc tria facit. Nā p̄mo ostēdit spiritūsanctum esse visibiliter missum. Secundo subdit qualiter visibiles missiōes filij τ ss. se hēant adinuicē. Tertio subiūgit q̄lr̄ fili⁹ τ spūssanct⁹ scd̄m istas missiōes se habeant ad patrem. Primuz facit a principio distinctionis vsq; ibi (Sed prius querendum ē) Secundū abinde vsq; ibi (Hylarius autez dicere videtur.) Tertium vero abinde vsq; ad finem distinctionis. In speciali vero magistri sententia statim tribus ppōnibus

Quarum ppõnũ pma ẽ hec. Spũssãctus ad modũ filij ẽ missus duplr.s.visibiliter ⁊ inuisibiliter. Et pbat̃ sic. Spũssancti tẽpalis missio ẽ creature sanctificatio. ſʒ creature sanctificatio duplr fit. aliqñ cũ appentia alicꝰ visibil' signi. qñq₃ vo effectu solũ interiori sine visibili sig. igit̃ missio ss. ẽ duplex.s.visibil: ⁊ inuisibilis. Istã rõem intẽdit mgr̃ ĩ textu vnde ppponit pmo. Sicut filiꝰ duplr ẽ missus.s. in carnem visibilr et in castas mentes inuisibiliter, sic ss. visibiliter appnit ĩ die pẽthecostes in spẽ linguarum ignearum, alijsq₃ vicibus in spẽ colũbe ⁊ quotidie illabit̃ mẽtibꝰ fidelium inuisibiliter. Et subdit postea ꝙ illa visibilis spũssãcti missio nõ fuit nisi quedã ipius appentia vel manifestatio in corpali creatura tãq̃ in signo manifestatõis vt magister inducit ĩ textu ex autoritate be. Aug. Secũda ppõ ẽ hec. Spũssanctꝰ nõ dicit̃ minor realiter tota trinitate pter ipiꝰ visibilẽ missionẽ sicut filius pter sñã. Hãc ppositionẽ mgr̃ insinuãs querit. Quare spũssãctꝰ rõne sue visibil' missiõis nõ dicit̃ minor pre sicut filꝰ rõe sue incarnatõis seu visibil' missionis dicit̃ minor tota trinitate. Et rñdet ꝙ spũssanctus nõ assũpsit colũbã vt eẽt colũba: sed vt in ea appareret. ⁊ vt p eã designaret̃ inuisibilis missio. Filius aũt assumpsit humanã naturã nõ solũ vt in ea appareret: ſʒ etiã vt eẽt hõ. Et iõ filius scdm illã sui visibilẽ missionẽ dicit̃ minor nõ solũ pre sed etiã seipo ⁊ angelis vt patet ibi. Ac inuisti paulominus ab angelis ⁊c. Ad quod mgr̃ inducit multas autoritates vt pʒ ĩ lr̃a Tercia ppõ ẽ hec. Pater autoritate donationis ẽ maior filio sibi essentialiter equali. Hãc ppõem pbat magister autoritate Hylarij.ix. de trinitate dicentis. Si donantis autoritate pr̃ ẽ maior: nũquid p doni ꝯfessione filius ẽ minor? Maior itaq₃ donãs est sed minor iam nõ ẽ cui vnũ esse donat̃. Vñ patet hãc ppõem eẽ verã. D.xvij.

Am nunc acce.

Ista ẽ dist.xvij. in q̃ mgr̃ Postꝙ egit de missiõe ss. visibili sub speciebus creatis Agit de missiõe eius inuisibili p infusionẽ charitatis. Et ĩ.ra pncipalr facit. Primo eni oñdit q̃d charitas scdm essentia dicat̃. Scdo subdit quõ in nobis augeat̃. Tercio ꝯcludit quõ actũ dilectõis in nobis opat̃. Primũ facit vsq₃ ibi (Hic q̃rit̃ si spũssanctus charitas ẽ) Scdm abinde vsq₃ ibi (Supradictũ ẽ ꝙ spũssãctꝰ ẽ charitas ẽ) Tercũ vo vsq₃ ad finẽ distin. Et hoc ĩ generali. In spãli sñia mgr̃i stat in tribꝰ ppõibus Quarum pma ẽ. Spũssanctus existẽs charitas qua deũ ⁊ primũ diligimus tũc nobis inuisibilis mittit̃ vel dat̃: cũ talẽ dilectõem ĩ nobis efficit vel opat̃. Et probat̃ sic. Sola charitas que facit nos ĩ deo manere ⁊ deũ in nobis ẽ maximũ dei donũ. spũssanctꝰ q̃ ẽ maximũ dei donũ facit deum eẽ in nobis ⁊ nos manere ĩ deo, igit̃ solus ss. ẽ charitas. Hãc sñiam mgr̃ ponẽs in lr̃a dicit ꝙ ss. qui tpaliter missione dat̃ inuisibili ẽ charitas q̃ deũ ⁊ pximũ diligimus. Et tũc inuisibiliter mittit̃ vel dat̃: cũ hmõi dilectõem dei ⁊ proximi in nobis occulte opatur Et hoc probat mgr̃ bti Aug. autoritate. Postea mgr̃ excludit instãtiã qua posset dici deũ esse charitatẽ. ⁊ hoc deberet intelligi p cãlitatẽ sic etiã dicit̃. Deus ẽ patiẽtia nr̃a ⁊ spes nostra, q̃a patiẽtiam ⁊ spem in nobis opat̃ ⁊ causat. sic etiã dici debeat deũ esse charitatẽ: idest charitatẽ in nobis causãs sed hoc remouet magister ⁊ dicit ꝙ hoc nõ mẽ cõsonat sacre scripture in qua bene repitur. Deus patiẽtia mea ⁊ spes mea. sed nullibi inuenit̃ dictũ, Deus charitas mea. vel aliq̃d taliũ. sed simplr dicitur, Deus charitas ẽ. q̃d non fieret nisi essentialit̃ charitas eẽt. Scda ppõ est hec. Spũssanctus q̃ charitas ẽ in nobis augeri vel minui scdm ꝙ in ipo pficimus vel deficimus nullatenꝰ catholice ẽ negãdũ. Et pbatur sic. Illud catholice de deo nõ negat̃: q̃d ꝯuenienti silitudine in sacra scriptura cõcessum cõit̃ repit̃. ſʒ spũssctũ in nobis augeri vel minui scdm ꝙ in ipo pficimus vel deficimus ẽ hmõi. igit̃ illd catholice nõ negat̃ Argumẽtũ apparet euidẽs ⁊ maior. sed minoris pbatõem mgr̃ ponit in textu vbi obijcit ꝯ sñiam ĩ pma ppõe. s. ꝙ ss. sit charitas: sequtur ꝙ sicut charitas augeret̃ in hoie ⁊ nõ habẽti dat̃ vt eã habeat. ⁊ habẽti vt pleniꝰ eã habeat. sic etiã ss. augeret̃ ⁊ minueretur ĩ hoie. ⁊ daret̃ non habẽti. q̃ oĩa sunt incõuenientia vt appet. eo ꝙ videret̃ ponere mutationẽ in deo. ⁊ ipm non eẽ vbiq₃. Ad quã mgr̃i r̃ndet. d. Spũssãctꝰ q̃ charitas sine oĩ mutatiõe augeri vel minui ⁊ dari nõ hñti dicit̃. q₃ non recipit maius aut minus in se

essentialiter sed in hoīe. ⁊ nō augetur necꝫ minuit̄ sibi⁹ sed potius ipi hoī vel in ipo homine a quo magis vel minus habet̄. sic dicitur etiā in nobis magnificari vel exaltari: sꝫ tñ in se nec magnificetur nec exaltet̄. Dicitur etiā dari nō habēti: nō ꝙ alicubi veniat vbi prius non fuit qḋ eē non pōt: cū sit vbiqꝫ. sꝫ qꝛ alio mō alicubi esse incipit qualiter ibi ꝑius nō fuit. Postea adducit plures autoritates q̄bus ꝓbat ss. ab aliq̄b⁹ magis ⁊ ab aliquibus minus hr̄i: exēplificās illud ꝑ Helyseum ꝓpbam q̄ duplicē Helie petijt spiritū. Per alias etiā autoritates ꝓbat ꝙ veritas dicit̄ ꝓficere eo ꝙ hō in ea ꝓficit. Tertia ppō ē. Spm̄ sanctum diligēdi ꝑ seipm̄ sine ṽtute media in nobis opat̄. Et ꝓbatur sic. Et eodē argumēto arguit ꝯ prius dicta. scꝫ ꝙ ss. dicit̄ charitas. ⁊ arguit sic. Dilectō qua nos diligimus deū nō ē dilectio q̄ deus diligit nos. igit̄ charitas q̄ nos diligimus deū nō ē spūssāctus. ꝯña tenet ꝑ tāto ꝙ dilectō q̄ nos diligit deus ⁊ ss. ⁊ g̃ illa q̄ nos diligimus deū non ē illa qua de⁹ diligit nos. seq̄t nostrā charitatē nō esse spm̄ scm̄. Assumptū ṽo pꝫ ꝑ autoritatē be. Aug. que hr̄. ix. capi. huius distinctōis. Ad argumētū rn̄det mgr̄ negādo aṅcedēs. Ad auc̄tē b. Au. rn̄det magister ꝙ be. Aug. noluit dicere illis verb̄ ꝙ alia essꝫ caritas qua deus diligit nos: ⁊ alia qua nos diligim⁹ deū. sed voluit dic̄e ꝙ nomē charitatis ꝯuenit deo nō solū qꝛ ipe diligit nos: sed etiaꝫ qꝛ nos ꝑ ipam sui dilectores facit. Scd̄o obijcit ꝯ idē. Nihil ē a seipo sed charitas ē ab ipo ss. igit̄ charitas non est ipse ss. minorē ꝓbat mgr̄ autoritate Aug. dicētis ꝙ dilectio qua deū diligim⁹ ē a spū sancto sicut fides q̄ in deū credimus. Ad qḋ rn̄dꝫ mgr̄. d. ꝙ n̄ ē incōueniēs idē eē a seipo n̄ simplicit̄. sꝫ qꝛ a seipo dat̄ nob̄. Et q̄tū ad hoc dic̄ b. Aug. ꝙ charitas a ss. ē ⁊ ipa caritas ē ss. fides āt qꝛ n̄ ē de⁹ dās sꝫ aliq̄d a dō datū. Tertio obijcit. Nulla affectio ē eēntialit̄ ss. sꝫ charitas q̄ nos deū diligimus ē affectio animi. igit̄ nō ē ss. Minor ē be. Aug. dicentis. Charitatē ṽo motū animi. Et rn̄det mgr̄. d. ꝙ charitas igit̄ dicit̄ mot⁹ animi. qꝛ nos ad diligendū effectiue mouet. Nec mirum ē ꝙ charitas que ss. ē: dr̄ mot⁹ animi. cū de ipsa diuina sapientia dicat̄ ꝙ sit mobilior oībus mobilibus. Istis aūt sic positis mgr̄ soluit duas q̄ōes. Quaꝝ vna sumit̄ ex rn̄sione iam vltime dicta. Nā ex quo charitas mouet mētem ita bn̄ ad credendū ⁊ ad sperādū sic̄ ad diligendū. quare nō ita bn̄ dicit̄ affectio mētis ad credendū: ad sperandū sicut ad diligēdū. Rn̄det mgr̄. hoc non pōt fieri iō. qꝛ charitas sine ss. alios actus ⁊ mot⁹ virtutū opatur mediātib⁹ habitibus infusis. vtpote credere mediāte habitu fidei. sperare mediante habitu spei. sed actum diligēdi per se sine quocūqꝫ habitu opat̄. Alia q̄ō. Utrū ꝑ donū qḋ ē ss. dent̄ ⁊ oīa alia dona. Et rn̄det ꝙ sic. ⁊ tñ non oēs qui habēt ss. habēt oīa dona. sed aliq̄ illa. aliq̄ ista. ⁊ sic de alijs. Et p̄dicta opinio mgr̄i non tenet̄ nec debite soluit obiectōem. igit̄ ⁊c̄.

D. xviij.

Preterea dilige.

Ista ē dis. xviij. i qua mgr̄ postq̄ tractauit de ꝓcessione ss. tpali tā visibili q̄ inuisibili: agit de ꝓprietate scd̄m quā ꝯuenit spūisancto tpaliter ꝓcedere. s. d̄ ꝓprietate doni. Et circa hoc tria facit. Nam pmo ōndit ꝙ ss. donuꝫ ⁊ datū dicat̄. Scd̄o subdit vnde ipm donū eē singulariter sumatur. Tertio excludit ꝙ scd̄m rōes doni ⁊ dati diuersimode referat̄. Primū facit a principio dist. vsqꝫ ibi (Et notandū.) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi (Et scd̄m hoc ꝙ sempiterne.) Tertiū abinde vsqꝫ ad finē dis. Et hec i generali. In spāli sen. ma. st. in tri. p. Quaꝝ p̄. ē. Spūssanctus dicit̄ donū ex sua eterna ꝓcessiōe ⁊ datum ex tpali. Et ꝓbatur sic. Illud proprie de spūsancto dicit̄ ex eterna processione qḋ sibi ꝯuenit aū oēm creaturā. ⁊ illud ex tpali qḋ cōnotat vel coextigit creaturarū existētiā. sꝫ eē donū cōuenit sibi aū oīm creaturaꝝ existiā. igit̄ ps ꝯclusiōis ꝓbāde vera. Istā rōem inuestigat mgr̄ in textu q̄rendo An ss. eadē rōne dicat̄ donū ⁊ datuꝫ. Et arguit ꝙ sic. qꝛ donū ⁊ datū sunt eiusdē rōnis: eo ꝙ vtrūqꝫ eoꝝ dicit̄ a datōne. Et rn̄det mgr̄ ꝙ ss. alia rōne dicitur donuꝫ: ⁊ alia rōne dicit̄ datū. Nam dr̄ donū eo ꝙ ab eterno fuit donabilis nob̄ q̄ futuri eramus i tēpore. Et dicit̄ datus seu datū ab actuali datione eo ꝙ tpaliter nobis dat̄. Et istis mouet dubiū: quare etiā filius non dicat̄ donū vel datū: cū etiā ab eterno ꝓcessit vt donabilis nobis. qḋ patet ex hoc ꝙ tpaliter dat⁹ ē nobis: iuxta illud Isaie. Filius datus est nobis. Ad qḋ rn̄det. Lꝫ filius tpalit̄ ⁊ eter

naliter ꝓcessit vt donabilis nobis: nō tñ dr donū. qr filius nō solū ꝓcedit vt donabilis sȝ etiā vt genitus. spūs vo sanct⁹ ꝓcedit vt donabil' ⁊ nō vt genitus. Scḋa ꝓpō est hec. Nō quacūqȝ ꝓcessiōe hȝ ss. ꝙ ꝓprie dr donū. sȝ solū a ꝓcessiōe etna q̄ ꝓprie ꝓcedit a prē ⁊ filio. Et ꝓbať sic. Sicut fili⁹ se hȝ ad natiuitatē: ita ⁊ ss. se hȝ ad ꝓcessionē. sȝ fili⁹ eternalr nascēdo a prē recepit ꝙ sit fili⁹. igiť ss. recepit etnaliter ꝓcedendo a prē ⁊ filio ꝙ sit ss. Cū igiť ss. exinde hēat ꝙ sit donū vnde hȝ ꝙ sit ss. hoc ñ hȝ ex q̄cūqȝ ꝓcessiōe: sȝ tm̄ ex ꝓcessiōe etna qua ꝓcessit a prē ⁊ filio. igitur ex eodē hȝ ꝙ sit donū. Tertia ꝓpō ē hec ꝙ ss. scḋm ꝙ datū ē possessiue referť tam ad prēm q̄ꝫ ad filiū q̄ꝫ etiā ad nos. ⁊ sic dr ss. patris ⁊ filij, sic etiā dr ss. nr̄. Hāc ꝓpōnem probat mgr̄ in. ix. ca. h⁹ distinc. sic di. ꝙ ss. scḋm hoc ꝙ sempiťne donū ē referť ad prēm ⁊ filiū. scḋm hoc vo ꝙ dr datū v' donatū referť ad eū q̇ dedit ⁊ ad eos q̇bus dať. Hec cōfirmat mgr̄ autori. b. Aug. xv. ca. de trini. q̄ patet ī textu. igiť ⁊c.

Di. xix.

Nuncpostquaz

Ista ē dist. [illegible] in qua mgr̄ postq̄ꝫ egit de diuinaꝝ ꝑsonaꝝ distinctione ⁊ origine: hic incipit agē d̄ earūdē eq̄litate. Et tria circa hoc fac. nā pmo osidit q̄d req̇rať ad eq̄litatē i eōi. Scḋo subdit applicatōes illoꝝ ad ꝑsonas diuinas. Tertio infert ex ill' ɔclusionē intentā. Primū faca pncipio vsqȝ ibi (Sed tā nūc ad ꝓpositū) Secundū abinde vsqȝ ibi (Secundū ē g̃) Tertium abinde vsqȝ ad finē dist. In spāli vo sē. nia. stat ī tri. p. Quaꝝ p. ē hec. Persone diuine quo ad eternitatē. magnitudinē ⁊ potentiā sunt eq̄les. Et ꝓbať sic. In ill' ꝑsone diuine sunt equales in q̇bus seinuicē nullaten⁹ sunt excedētes. hmōi sunt eṫnitates. magnitudo. ⁊ potētia. g̃ in his tribus sibi ꝑsōe diuine sunt eq̄les. vt dicit ꝓpō. Argumētuȝ ē euidēs ⁊ maior. sed minorē. s. ꝙ in his trib⁹ eternitate. magnitudine ⁊ potētia ꝑsone diuine nō sunt seinuicē excedētes. ꝓbat ꝑ hoc scȝ ꝙ ista tria. s. eṫnitas ⁊c. sunt ī diuīs ꝑsonis vna essentia: lȝ sint diuersimōe nominata ꝓpť quā etiā vnitatē ⁊ ɔsubstātialitatē vna ꝑsona dr esse ī alia. vt mgr̄ ꝓbat diuersis sanctoꝝ autoritatibus. igiť. Scḋa ꝓpō ē hec Diuine ꝑsone sunt nullius eēntial' diuersitatis. Quā ꝓbať sic. Persone diuine sic sunt idē in diuīa eēntia ꝙ nec differūt situalr vt ꝑtes integ̃les in toto integ̃li. nec localr vt ꝑtes subiectie i toto vniuersali. nec materialr sic diuerse aq̄ cōicant in vna mat̄ia. nec formaliť sic q̄ couenīūt i forma. igiť nulla ē inť eas eēntial' diuersitas seu dr̄a. ɔñia tȝ ex sufficiēti diuisiōe. sȝ mgr̄ añs i tex. ꝓbat ꝑ ordinē. Et pmo ꝙ ī diuīs nō sit diuersitas ꝑtiū sic i toto integ̃li. ꝓbat ꝑ hoc ꝙ ī diuīs ē sūme nature vnitas cui repugnat q̄liscūqȝ ꝑtium diuersitas. Scḋo ꝓbat ꝙ ibi ñ sit diuersitas plurīū sicut ī aliquo toto vl'i. nā si talis diuersitas eēt ibi: illa attēderetur penes cōparationē eēntie ad ꝑsonas. vt si eēntia essȝ q̄si q̄ddā totū vl'e respectu ꝑsonaꝝ: qḋ nō ē veꝝ. qḋ ꝓbať sic. Nā vbi ē totū vl'e pl'iter ꝑdicať de pluribus ꝑtib⁹ suis. ⁊ nō ē idē nuero ī eis. Nā hō ē q̄ddā vl'e totū respectu sortis ⁊ platonis. ⁊ ꝑdicať pl'iter de eis: dicēdo sortes ⁊ plato sunt hoies. ⁊ etiā hūanitas ñ ē eadē nūero ī sorte ⁊ platone. Cuȝ g̃ eēntia diuīa nō ꝑdiceť pluralr de diuīs ꝑsonis. qr hec ē falsa. pater ⁊ filius sūt eēntie. Rō ē. q̄a eēntia ē vna ⁊ eadē ī eis ambob⁹. iō eēntia diuina nō hȝ se vt totū vl'e ī diuīs. Tertio ꝓbat ꝙ tres ꝑsone diuīe ñ ɔueniūt ī vna eēntia sic ī toto mat̄liꝫ ita ꝙ vna eēntia sit mat̄ia triū ꝑsonaꝝ: sicut auꝝ multoꝝ vasoꝝ. Et arguiť sic. Illa q̄ ɔueniūt ī vna mat̄ia plus ē de materia ī plurib⁹ coꝝ q̄ꝫ in vno: sicut pl⁹ ē ī anul' q̄nqȝ de auro q̄ꝫ vno: saltē si anuli sūt ī pondere eq̄les. Cū g̃ nō plus sit de eēntia diuīa in trib⁹ ꝑsonis q̄ꝫ ī vna tm̄. pȝ ꝙ eēntia non hȝ se ad ꝑsonas sicut totū mat̄le. Quarto ośdit ꝙ due ꝑsone nō ɔueniūt ī eēntia sicut in ꝓprietate formali. sicut ɔueniūt mlti hoies ī vna cōplexiōe: q̄ etiā ꝓpť hoc diciūť vni⁹ nature. nā in tali ꝓprietate formali duo sunt aliq̄d magis q̄ꝫ vnū. ⁊ tres q̄ꝫ duo. In diuinis aūt tres ꝑsone in eēntia ɔuenietes non sunt aliq̄d magis q̄ꝫ due. ⁊ due nō magis aliq̄d q̄ꝫ vna. ⁊ ꝑ ɔñs nō ɔueniūt in essentia vt plura. Cōtra hec postea obijcit autorita. Dañ. di. ꝙ diuina eēntia ē vl'is ⁊ cōis. sed tres ꝑsone sunt tria ꝑticularia. Postea r̄ndȝ mgr̄ ad hoc ⁊ di. ꝙ verba Dañ. nō ꝓprie sȝ silitudinarie sunt intelligēda. sunt enīȝ aliq̄ ibi q̄ silitudinē tenēt rei cōis, ⁊ aliq̄ rei ꝑticularis. Silitudinem q̇dē rei cōis tenet eēntia. ⁊ rei ꝑticularis silitudinē tenēt ꝑsōe. vñ dicit. ꝑsonas nūero differre sicut ꝑticularia

a liemus nature cōis. Ad qḋ rn̄dendū est q̄ aliq̄ dr̄nt nūero dupl'r. Uno mō sic q̄ vnū n̄ sit aliḋ: seu aliq̄d aliud ab alio. sicut sortes et plato dicunt̄ nūero differre: q2 sortes non ē illud qḋ ē plato. Et talr̄ diuie psone nō dicunt̄ differre nūero. q2 vna ē illḋ qḋ alia. Alio mō dicunt̄ differre nūero q̄ in enumeratione seu ꝯputatōe a seinuicē discernūtur. vt cum nūeramus aliq̄s res: dicimus. vna due tres et scḋz hūc modū diuine psone dicunt̄ differre nūero. q2 possum⁹ catholice dicē. pater ē vnus. et pr̄ et filius sūt duo. et pr̄ et fili⁹ et sſ. sunt tres. Tertia ꝓpō ē hec. q̄ oēs psone diuine simul nō sunt maioris deitatis q̄ vna et vna nō maioris nec minoris q̄ omēs. Et ꝓbat̄ sic. Oēs psone diuine sunt equal'r magnitudinis et veritat[: ita q̄ oēs tres nō sūt maioris magnitudis nec minoris veritatis q̄ vna: ex quo magnū eē et verē eē i diuis sūt idē. p3. q2 sicut oēs psone diuie sūt equalis magnitudis et veritatis. ita etiā sunt equal' deitatis. qḋ ꝓbat mḡr autori. be. Aug. qua etiā vlterius ꝯcludit q̄ q̄uis deus sit triu⁹: non tn̄ pōt dici triplex eo q̄ triplicitas inequalitatē pādit. Nā vbi ē triplicitas ibi tria sunt aliq̄d magis q̄ duo. et duo aliq̄d mag[q̄ vnum. Hec Augustinus. igit̄ et c. Di. xx.

Hunc ostendere

Ista ē dis. xx. in qua mḡr ostensa equalitate magnitudis diuinarū psonarū i eēndo: oñdit equalitatē ptātis earūdē i opando. Et diuidit̄ in tres ptes scḋm tres rōes q̄bus ꝓbat intētū. Pria pars ē a pncipio distinctōis vsq3 ibi (Itē alio mō ꝓbat) Scḋm abinde vsq3 ibi (Hoc aūt ꝑ silitudinē (Tertiū vo vsq3 ad finē dist. In spāli seu. ma. stat in vnica ꝓpōe. Premi[t filius et sp̄issctū in oīpotētia coeq̄ri trib⁹ rōnibus pōt catholice ꝓbari. Quarū pma fundat̄ sup autoritate euāgelica. Scḋa sup diuina diuisione immediate. Tertia sup silitudie in generatōe hūana. Pria rō fūdat̄ sup aucte Johānis. xvij. vbi dic. Oīa dedit mihi pat̄. i. q̄cq̄d pr̄ habet dedit mihi. s3 pr̄ h3 oīpotētiā igit̄ dedit eā filio. et ꝑ ꝯn̄s psone sunt eq̄lis potētie: ita q̄ oēs tres nō sunt plus q̄ q̄libet earū ꝑ se. Scḋa rō fundat̄ sup diuisiōe inmēte sic. si pater nō generasset filiū sibi eq̄lē in oīpotētia. aut ḡ hoc eēt q2 potuit s3 noluit q2. aut voluit sed nō potuit. s3 vtrūq3 istorū ē falsum. igit̄ et illud ex quo seq̄tur. et hoc ē oppositū ꝓpōis pmisse. igitur ꝓpō pmissa ē vera. Tenet argumētū et maior. s3 minorē ꝓbat mḡr i textu sic. Nā si deus potuit filiū generare sibi equalē et noluit: tūc inuid⁹ fuit nō dādo filio quod naturalis ꝓprietas req̄siuit. si voluit et nō potuit: tūc ipe pr̄ infirmus fuisset et nō oīpotēs. seq̄tur ḡ q̄ pr̄ voluit et potuit imo ḡnauit filiū in oīpotentia sibi equalē. Tertia ratō fundatur super silitudine in generatōe naturali repta. H' est ista. deus pater ē. et nō minus cōicatiuus generādo filiū deū q̄ hō generādo filiū hoīe3. sed hō pr̄ si potuisset eq̄lem sibi filium genuisset. igit̄ deus q̄ summe potuit equalē sibi filium genuit. igitur et c. Disti. xxi.

Hic orit̄ questio

Ista eīn ē di. xxi. in q̄ mḡr post q̄ declarauit equalitatē magnitudinis diuinarū psonarū in eēndo et silr̄ equalitatē ptātis in opando. Cōsequenter declarat qualiter dictōes exclusiue dicūtur d' deo Et tria circa hoc facit. Nā pmo inq̄rit an termini psonales de psonalib⁹ cū dictōe exclusiua dicant̄. Scḋo an tīmini eēntiales de psonalib⁹ cū3 exclusiōe vere dicāt. Tertio d' at q̄ndā modū ḡnalē quō pdicta sanū⁹ intelligantur. Primū fac vsq3 ibi (P⁹ hoc q̄rit̄.) Scḋm vsq3 ibi (Uerūtn̄ vt ait aug.) Tertium vsq3 ad finē dis. In spāli se. ma: st. i t. ꝓ. Quarū p. ē. Cōcedēde sūt ꝓpōes i q̄b⁹ tīmini psonales d' psōalib⁹ tīis cū dictōe exclusiua sūpt[pdicāt̄. Istā ꝓpōē3 ma. ꝓbādo inq̄rit cū deū sit q̄ tāt⁹ sit sol⁹ pr̄ vl' sol⁹ fili⁹. quāti sūt illi tres. quō ē intelligēdū cū dicit̄. sol⁹ pr̄ vel sol⁹ fili⁹: cū nō sit pr̄ sine filio nec fili⁹ sine pr̄e. Rn̄det̄ q̄ ꝑ hoc nō excludit̄ vna psona ab alia. s3 ꝓprietas relatiua notat̄ ibi cōuenire vni: ita q̄ nō alteri. Un̄ sensus ē. Solus pr̄. i. q̄ ita ē pr̄ q̄ nō fili⁹. Silr̄ sol⁹ fili⁹ id ē q̄ ita ē fili⁹ q̄ nulli alteri ꝯueniat filiatio diuina. Scḋa p. ē hec. Negāde sūt ꝓpōes i q̄b⁹ d' tīis psōalib⁹ eēntiales tīni cū exclusiōe affirmāt̄ [ꝯōe ꝓbāt̄ q̄rit d' ist[ꝓpōib⁹. solus pr̄ ē de⁹: vl' sſ. ē sol⁹ de⁹. nec ēt ista ē ꝯcedēda. pr̄ ē sol⁹ de⁹. vl' fili⁹ ē sol⁹ de⁹: q2 cēē soli deū toti ꝯueit t̄initati et n̄ soli vni psōe. Tertia ꝓpō ē. Psōe diuie sūt tāte coherētie q̄ vna earū n̄ exprimit̄ nisi alie cointelligantur. Hāc ꝓpōnē ꝓbat ma. auto. b. Au. igit̄ et c.

Dist.xxij.

Post predicta.

Ista ē dis.xxij. in qua mḡr perfecto tractatu de diuinis rebus Incipit agere de diuinis nominibus. Et circa hoc duo facit. Nam p̄mo ponit differentias diuinorum noim. Scd̄o subdit regulas p̄dicationis eorum. Primū facit a principio di. vsq̄ ibi (Sciendū ē q̄) Scd̄m abinde vsq̄ ad finē distinctōis. In spāli vo snia mḡri stat in vna ꝓpōe: cui mḡr annectit duas regulas. Prima ē hec. Noīa de deo dicta inueniūtur ī septuplici drīa. Hāc mḡr deducit exēplariter dicēs ꝙ q̄dam sunt noīa notionalia seu proprietates ꝑsonales exprimentia: vt generatio verbū. donū. pater. filius. spūssanctus. Quedā essentialia seu vnitatē essentie ꝑferentia: vt deus. deitas. sapiā. potētia. bonitas, magnitudo. virtus. ⁊ substātia. Quedā trāsumptiua. i. scd̄m similitudinē de deo p̄dicata, vt splēdor. cādor. lux. speculū. leo. agnꝰ. ⁊ similia. Quedā tp̄alia seu deo solū ex tp̄e ꝯuenientia. ⁊ hoc dupl'r. vel in respectu ad creaturā relatōe extrinseca. vt dn̄s. creator. refugiū. r̄dēptor, saluator ⁊ hmōi. Vl' ī respectu ad creaturas. relatōe tñ intrīseca vt incarnatus. hūanatus. Et ē aliud nomē qd̄ solū est de oibus ꝑsonis simul ⁊ de nulla singulariꝫ dicit̄ qd̄ scd̄m relatōnem dicit̄ intrinsecā. q̄a in se claudit terminos sue relationis. vt hoc nomē trinitas. Hmōi noim diuinorum septuplicē drām ponit mḡr in textu. vt dicit ꝓpō p̄dicta quā verā esse reputo. Prima harū regularum est ꝙ noīa ꝓpria ad singulas ꝑsonas ꝑtinētia non substātial'r sꝫ relatiue dicūtur. patet, q2 non pōt dici: pr̄ est filius. aut filius est pater. aut pater ⁊ filius sunt spūssanctus ⁊ ecōuerso, que ē p̄dicatō absolute essential' ⁊ sbstātiua. sed bn̄ dicit̄ pater ē filij pater. filius est patris filiꝰ. que est p̄dicatio relatiua.

Scd̄a regula ē ꝙ noīa ad vnitatē eēntie spectātia. vt sapiā. bonitas. potentia. vtus. magnitudo. ⁊ hmōi. de singulis ꝑsonis sigillatim ⁊ de oibus simul si relatiue sed substantialiter in singulari ⁊ nō in plurali affirmātur. Nam bn̄ dr. Pater ē deus. sapiā. potētia. bonitas. magnitudo. virtus. Et simil'r de filio ⁊ spūsancto. ⁊ de oibus simul. Vnꝫ bn̄ dicit̄. Pater filiꝰ ⁊ spūssanctus sūt deus sapiā potētia ⁊c̄. Nō aūt pl'aliter dici potest Pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus sunt dij. sapiē. potētie. bonitates. virtutes. igitur ⁊c̄.

Dist.xxiij.

Predictis adiici.

Ista ē dist.xxiij. in qua mḡr post ꝙ egit de noibus diuinis gnal'r Agit d' hoc nomie ꝑsona specialiter. Et tria circa hoc facit. Nam p̄mo excipit hoc nomē ꝑsona de regula p̄dicta q̄ de his q̄ substantialiter p̄dicāt dabat. Scd̄o ondit ꝙ hoc nomen ꝑsona non singulari' sed pl'iter de oibꝰ p̄dicat. Tertio ꝯcludit ꝙ in diuis nec diuersitas essentialis nec singularitas ꝑsonal' proprie dicat. Primū facit vsq̄ ibi (Ideo oꝛt) Scd̄m abinde vsq̄ ibi (Jam sufficienter.) Tertiū vo abinde vsq̄ ad finē distinctōnis In spāli sentētia magistri stat in tribꝰ ꝓpōibus. Quarum p̄ima ē. Hoc nomē ꝑsona non ꝑsonaliter sed substātialiter dicit̄ de diuinis. Probat̄ sic. Oē nomē quod de diuis p̄dicat̄ nō relatiue sed absolute. hoc est nō ꝑsonalit̄ sed substātialiter dicit̄. sed hoc nomē ꝑsona ē hmōi. igit̄ p̄dicat̄ nō ꝑsonal'r sed substātialiter. Tenet argumētū ⁊ maior. sed minorē ꝓbat mḡr in textu: excipiens hoc nomen ꝑsona a regula p̄us dicta. Scd̄a ꝓpō ē hec Hoc nomē ꝑsona de oibus diuinis ꝑsois simul non singulariter sed pl'iter p̄dicat̄. Et ꝑ hoc excipit̄ a regula data supius in p̄cedēte distinctōe de noibus que substātial'r dicunt̄ in diuinis. vbi dicebat̄ ꝙ noīa que substātialiter dicunt̄ ī diuinis vel que spectāt ad vnitatē essentie de qualibet ꝑsona sigillatim et de oibus simul dicunt̄ in singulari, vt sic dicēdo. pater ⁊ filius ⁊ sſ. sunt tres ꝑsone. q̄ ē vera. sed hec ē falsa. pr̄ ⁊ filius ⁊ sſ. sūt ꝑsōa.

Tertia ꝓpō ē hec. In diuinis nec diuersitas substātialis: nec singularitas ꝑsonalis ē ponēda ⁊ ꝯcedēda. Et ꝓbat̄ tōe sic. Illa in diuinis nō sunt ꝯcedēda q̄bus ꝯcessis tolleret̄ essentie vnitas ⁊ ꝑsonarum diuersitas. Sꝫ diuersitas substātialis ⁊ singularitas ꝑsonal' sūt hmōi. igit̄ nō sūt ī diuis ꝯcedēda. vt dic ꝓpō ꝓbanda. Argumentū tenet. ⁊ p̄missas ꝓbat mḡr ī textu. igit̄ ⁊c̄. Di.xxiiij.

Hic diligenter.

Ista ē dis.xxiiij. in q̄ ma. ōnsa significatiōe hꝰ nois ꝑsōa put sumit̄ ꝑ se Agit de significatōne eiusdē put

sumit cū terminis nūerabilibus sibi adiunctis. Et tria circa hoc facit. Nā pmo ostēdit φ per terminos numerales i diuis excluditur multiplicitas sbalis. Scdo φ p ipsos remouet solitudo psonalis. Tertio φ p eoꝝ distinctionē secludat ↄfusio psonalis. Primū facit a principio dist. vsqꝫ ibi (Itē etiā cum dicimus) Scdm abinde vsqꝫ ibi (Cū āt dicim⁹ distincte) Tertiū abinde vsqꝫ ad finē distic. Et hm in gnāli. In spāli sen. ma. st. in t. pro. Quaꝝ pma ē hec. In diuis p noīa nūeralia ad vnitatē eēntie spectātia solā multiplicitatē excludim⁹ Hāc mgr̄ inuestigat qrēdo qd p terminos nūerales τ noīa ptinētia ad plitatē seu multitudinē seu distinctōem in diuinis significet. Nā si vera dicunť de deo: vidētur suū significatū ponere in deo. Ad qd rūdēs mgr̄ dicit. φ significatio taliū noim vel terminoꝝ nō admittiť in diuis ad aliqd ponēdū: sed potius remouēdū qd declarat exemplo. Nā cū dicimus, vnus deus, vnus pater tm̄ p illū tminū nūeralē vn⁹ nlla qntitas vl nūer⁹ i deo poniť: sed tm̄ deoꝝ aut alioꝝ excluditť plitas. Scda p. ē hec. Per noīa nūeralia plitatem exp̄mētia in diuis singularitatē τ solitudinē excludimus psonalē. Hāc mgr̄ pbat p hoc φ dicit. cum dr̄ pluralitas psonaꝝ nō multitudo poniť sꝫ singularitas τ solitudo exeluditur seu tolliť. Cū eīm dicimus tres, negamus ibi eē solū duas, τ cum dicim⁹ duas: negam⁹ ibi eē solū vnā. Tertia ppō ē hec. Cū eīm psonas diuīas distinctas eē dicimus: tūc eaꝝ ↄfusionē τ pmixtionē ↄ Sabelliū excludim⁹. Hāc ppōꝫ mgr̄ pbās dicit φ in noīe trinitatis τ discretōis nō diuersitas i deo poniť. sed ↄmixtio τ cōfusio negať. igitur. Dist. xxv.

Heterea cōside-

Ista ē di. xxv. i q̄ m. postq̄ egit d̄ noīb⁹ significātib⁹ vnitatē τ plitatē in diuinis. Incipit agere de quodā nomine qd hoꝝ recipit additiōeꝫ. s. de hoc nomine psona. Et circa hoc tria facit. Nā pmo ostendit qd significet cū dr̄. tres psone. vel due psone. Scdo qd importať p hoc cū dr̄ psōa. alia patris alia filij. alia sſ. Tertio qd denotet cū dr̄. alius ē in psona pr̄. alius filius τ ē. Primū facit a principio disti. vsqꝫ ibi (Nūc inspiciamus vtrū.) Scdm abinde vsqꝫ ibi. i (Deīde q̄ritur vtꝝ) Tertiū vo vsqꝫ ad fi. d. In spāli sniā ma. st. in tri. ppōi. Quaꝝ pma ē hec. φ hoc nom̄ psōa q̄nqꝫ stat. i. supponit p eēntia. Hāc ppōꝫ ma. inuestigās qnt cuꝫ diciť pluralr̄. pr̄ τ filius τ sſ. sunt tres psōe. vel cū dicitur singulariter. alia ē psona pr̄is alia psona filij. τ alia psōa sſ. quid ibi significet nomē psone. si eīm eēntiam significꝫ. igitur variať significatio psone in singulari τ plī qd videť inusitatū. Postea obijcit ad alterā ptē dicēdo. φ taꝫ in singulari q̄ plurali eēntiam significet. φ aūt in singulari eēntiā significet pbat ex his q̄ iam dixerat. Et φ i plurali eēntiā significet pbat duabus rōib⁹ Prima ē hec. Aug. di. Cū dicim⁹ tres psōas significamus illud qd cōe ē pr̄i τ filio τ sſ. nihil ē cōe eis nisi eēntia. igiť noīe psōe pluraliter sumpto significať eēntia. Scda ratō talis ē. Quid querit de eēntialibus. interrogātibus. qd ē eēntia. q2 rn̄demus tres psōe. igiť hoc nomē psona in plurali significat essentiā. Scda ppō ē hec. Hoc nomē psōa capiť q̄nqꝫ p ypostasi vel sbsistētia. Hāc magister pbat ponēdo opinionē ppriā di. φ licꝫ nomē psone de se significet sbam: tm̄ trāsferť q̄nqꝫ ppter penuriā vocabuloꝝ ad significandū suppositū vel ypostasim. Vn̄ sensus ē. pr̄ filius τ sſ. sunt tres psōe. i. tres ypostases. vel tres subsistētes. Tertia ppō ē hec φ hoc nomē psona multotiēs supponit pro ppietate psonali sub eius drā. Hāc ma. pulchre pbat in tex. p auctes τ exēpla. igiť τ c. Di. xxvi.

Hunc de propri

Ista ē di. xxvi. in qua magisť perfecto tractatu de diuis noib⁹: incipit agere de ppietatibus ipaꝝ psonarū a q̄bus noīa imponūtur. Circa qd tria facit. Nā pmo oñdit ppositū. s. q̄ sit illa ppetas. Scdo monet qd eīm quādā circa dicta τ soluit eā. Tertio ppoit aliā qd eīm quā discutit. Primū facit a principio distine. vsqꝫ ibi (Hic queriť quō.) Scdm abinde vsqꝫ ibi (Hic qri pōt) Tertiū vo abide vsqꝫ ad fine distin. In spāli sen. ma. st. in tri. p. Quaꝝ pma ē. Noīa ppetates psonales significātia nūq̄ accidentaliter sꝫ tm̄ relatiue pdicanť. Huiusmōi vo noīa sunt p̄rnitas. filiatio. pcessio. genuisse. natū esse. generatio. natiuitas. pr̄ filius τ sſ. τ huōi. Hāc ppōꝫ ma. pbans pmittit pmo φ hoc nomē ypostasis i prin

tiŋa eccl'ia a catholicis illibent̄ iuvsū de diuinis assumebat̄ nō: qꝛ diuis nō ꝯuenebat qꝛ sumptū ꝓ supposito subsistēte in natura diuina optime cōgruit. sed qꝛ heretici abutebātur sumētes ipm̄ ꝓ eentia. ꝛ sic simplicee ꝑ ipm̄ decipiebāt. Scd̄o subdit q̄ sunt ꝓꝓetates ꝑsonales de q̄bus vult agere di. ꝙ qꝛ nō ē ꝓꝓetas p̄ris ingn̄itū p̄r̄ ꝙ ip̄e nō sit nat⁹ sed certe ꝙ generat. Et ꝓꝓetas filij ē nō ꝙ nō gn̄atur. sed certe ꝙ sit generat⁹ vel genitus. Et ꝓꝓetas sſ. ē non ꝙ ip̄e sit natus. vel ꝙ generat: sꝫ ꝙ a p̄re ꝛ filio ꝓcedat. Vn̄ ꝓprietas ꝑsonalis p̄ris ē generare. filij gn̄ari. sp̄ūssancti ꝓcedere vł' spirari. Hee aūt ꝓprietates sūt relatōes q̄dā q̄bus ꝑsone ad inuicē relate distinguūtur. ꝛ illis nominibus nominātur: paternitas. filiatio. spiratio. et nomina ꝑsonaꝝ sicut p̄r̄ ꝛ fili⁹ ꝛ sſ. a seip̄is sumūtur. Tertio ostēdēdo nomē p̄dicationis hoꝝ noīm subiūgit ꝓbatōem ꝓpōis p̄dicte di. ꝙ hm̄ōi tm̄ relatiue ꝛ nō accidētalit̄ p̄dicant̄ eo ꝙ sēp ad aliq̄d c̄tue ꝛ incomutabilr̄ dicunt̄. Et hoc ꝓbat ma. auto. be. Aug. que habet̄. iij. ca. h⁹ disti. Scd̄a ꝓpō est hec. Sola scd̄a ꝑsona in deitate ꝓꝓe dicat̄ filius dei. ꝛ tertia ꝓprie dr̄ donū dei. Hanc ꝓpōꝫ mḡr ursimnās i textu quent. Quō hoc sit verū ꝙ eē filiū dei solū sit ꝓpriū scd̄e in deitate ꝑsone: cū tamē sepius inueniat̄ in scriptura ꝙ hoies noient̄ filij dei. Ad qd̄ r̄ndet ma. ꝙ lꝫ inueniat̄ scriptū ꝙ hoies sunt filij dī: hoc tm̄ nō fit nisi ꝑ grām vel ꝑ gratuitā adoptōnem ꝛ nō ꝑ gn̄atōem naturalē. vt hoies sūt filij solū ꝑ tpalem factōem: nō ꝑ gn̄atiōem. sicut ē secūda ꝑsona i deitate. Et ē etiā alia dr̄a. Nam cū dr̄ ꝙ homo sit filius dei. ibi ly deus non supponit solū ꝓ ꝑsona p̄ris. Silr̄ dicē dr̄ sſ. ꝙ eē donū sit sſ. ꝓpriū. qꝛ lꝫ multa sit dei dona: nulli tm̄ illoꝝ ꝯuenit eē donū eternū sicut sſ. bñ ꝯuenit q̄ ē donū dei eterna ꝓcessione sicut filius dei eṫna gn̄atiōe. ꝛ sicut filius ꝑ generationeꝫ refert̄ ad patrē. ita sſ. ꝑ ꝓcessionē refert̄ seu relatiue dicat̄ ad patrē ꝛ filiū. q̄ quidē relatio lꝫ nō apparet aperte in hoc noīe. s. sſ. manifeste tm̄ appet in hoc nomine donū. Tertia ꝓpō ē hec. Cuius hoc nomē. s. sp̄ūssanct⁹ tertie ꝑsone diuine spālr̄ approp̄etur: eo tm̄ oēs tres ꝑsone qn̄qꝫ cōit̄ noiant̄. Hāc ꝓpōem ꝓbās ma. quent. Vtꝝ sicut q̄libet ꝑsonaꝝ pōt dici sſ. an etiam ita tota trinitas potest dici. sſ. Et r̄ndet ad hoc autori. be. Aug. di. ꝙ tam pater q̄ filius q̄ etiā tota trinitas posset dici sſ. cum quelibet istaꝝ sit sp̄ūs ꝛ sanctus. ꝛ etiā tota trinitas sit sp̄ūs ꝛ sit sancta. Sed qn̄ aut pat̄ aut filius aut tota trinitas dicit̄ sſ. tunc sſ. nō ē nomē ꝓpriū ꝑsonale neqꝫ relatiuūꝫ. Pro quo notandū ꝙ sp̄ūs pōt accipi dupl'r. Vno mō put dicit̄ a spiritualitate. ꝛ tūc dicit̄ essentialiter. ꝛ ꝯuenit cuilibet ꝑsone ꝛ etiam trinitati. Alio modo vt dicitur a spiratōe. ꝛ tūc dr̄ relatiue ꝛ cōuenit solū tertie ꝑsone. Silr̄ ly sſ. pōt accipi pro duabus dictiōib⁹ distinctis. ꝛ tūc conenit tā patri q̄ filio ꝛ sſ. ꝛ etiā toti trinitati. Vel pōt accipi pro vna sola dictōe. ꝛ sic ꝯuenit soli tertie ꝑsone in trinitate. Vltimo magister excludit errorem quorūdā dicentiū ꝙ isti termini sp̄ūssanctus ꝛ donū non sint noīa ꝑsonalia tertiā ꝑsonā in diuis significātia. eo ꝙ non diceretur relatiue ad hos terminos. scꝫ pater ꝛ filius. Qd̄ ꝓbant ꝑ hoc qꝛ non pōt dici pater ē spiritussancti p̄r̄. ꝛ silr̄ nō pōt dici. filius ē spiritussancti filius. qꝛ al's seq̄ret̄ sſ. filiū genuisse. qd̄ falsuꝫ ē. Mḡr r̄ndet non obstante ꝙ pater ꝛ sſ. seu donū sibiinuicē nō r̄ndeāt vocabulis. nō minus dicūtur relatiue. qꝛ i his oportet mag' accipe vocabula scd̄m sensum relatōnis q̄ scd̄m sonū vocis. vt sic dicatur Sp̄ūssanctus ē spiratoris. sſ. ꝛ donū est datoris donū. sicut etiaꝫ dicit̄ in creatis. caput ē capitati caput. ꝛ ala alati ala. igit̄ ꝛc.

Dist. xxvij.

Jc queri potest

Ista est dis. xxvij. in q̄ m. postq̄ egit de tribus ꝓꝓetatib⁹ ꝑsonalibus. s. paternitate. filiatione. et spiratione scd̄m ꝙ significant̄ noibus ꝓprijs: agit de eisdem scd̄m ꝙ significātur noibus alienis. Et tria circa hoc facit: Quia primo agit de his put significātur terminis equiualentib⁹ ꝑsonalibus. Secūdo agit de eis put significantur terminis essentialibus. Primum facit a principio distinctōnis vsqꝫ ibi (Hic nō est ꝑtereundum) Secundū abinde vsqꝫ ibi (Et ē h̄ aduertenda) Tertium abinde vsqꝫ ad finē distinctōnis. Jn speciali vō sentētia magistri stat in tribus ꝓpositōnib⁹. Quarū prima est hec. Omnia vocabula alicui ꝑsōe propria significāt nisi vnam ꝓprietate ex ꝑ tere. qua illa persona ꝓprie distingui ab

aliis psonis determinatiue. Et probatur sic. Eadē est proprietas que significatur istis noibus pater. paternitas. generatio actiua respectu patris. Et istis. filius. filiatio. generatio passiua respectu filii. Et istis. sps. spiratio passiua. et procedere ab utrisqz respectu. sps. Sed istis pprietatibus persone pprie distinguuntur ab inuicez determinatiue. igitur omnia uocabula alicui psone ppria etc. Istam sniam magister ponens querit an eadem pprietas sit que importatur nomine patris. paternitatis generatōnis actiue. Et similiter an eadem sit que importatur nomine filii et filiatōnis generatōnis passiue. Quam questionez magister ponēs sub his verbis querit. Utrū sit idē eē patrē et genuisse filiū. et utrū idem sit esse filium et natum a patre. Ad qd magister rūdens dicit. qz lz eadem proprietas significetur istis nominibus. s. esse patrez. et genuisse filiuz. seu pater et paternitas. hoc tamen est sb diuersis rationibus. Nam nominibus personarum cuiusmodi sunt pater filius et spūssanctus. significatur non proprietas tm: sed ypostasis. Sed noibus proprietatum cuiusmodi sunt paternitas et filiatio significantur ipe pprietates scdm se vl actus ipsarum pprietatum. ut generare. nasci. vel generari. Secunda ppō est hec. Hec nomina genitus. verbum. imago. nō substantialiter ex parte rei seu ad se: sed ad patrē dicuntur relatiue. Et probatur sic. Illa noīa que proprie filio cōueniunt et eius psonalem pprietatem pcise exprimūt non substantialiter sed respectiue respectu patris dici possunt. sz ista nomia verbum. imago. genitus. sūt huiusmodi. ergo nō substantialiter ex parte rei: seu ad se dicitur. sed relatiue ad patrem. Argumētum tenet et maior. Sed minor pbatur in textu autoritate beati Augusti. que dicere intēdit. qz genitus dicitur genitoris genitus. et verbum dicentis verbū. et imago imaginati imago. que omia soli filio cōueniunt respectu patris. ergo minor vera. et per cōsequens ppositio pbanda. Tertia ppō ē hec. Solum essentialia de pluribus simul et de seipsis affirmantur. Et patet p hoc qz bene potest dici. pater et filius et spūssanctus sunt deus. vel potentia diuina scia et bonitas diuina sunt deus. Sed non pōt dici. pater et filius sunt pater vel sunt filius. Unde patz qz solum essentialia possunt simul et pluribus dici. ut dicit ppō pbanda. etiam illa solum dicuntur de se. ut lumen de lumine. deus de deo. quod nō potest dici de nominibus relatiuis. non eniz potest dici pater de patre. aut filius de filio. Quod pbat autori. be. Augustini. vi. de trini. capi. v. dicētis (Hoc solum de eis dici non potest. illud de illo. quod simul ambo non sunt. id ē illo nomine nō possimus uti ad ostēdendū unuz de uno quod simul ambobus nō conuenit. sicut verbum de verbo dici non potest. qz non simul ābo verbum. nec imago de imagine. nec filius d filio. quia nō simul ambo filius vel imago) Et subiungit magister. qz sicut illa essentialia nomina aliquādo intelligentiam distinctionū psonarum faciunt. ita et interdum totius verba simul. Quod probat autoritate Augustini libro de trinitate. capi. iii. dicentis. In patris noie ipe pater pronūciatur per se. In dei autē nomine et ipe et filius et spiritussanctus. ut cum dicitur nemo bonūs nisi solus deus. quia trinitas est unus deus. Et hec est sententia magistri in hac distinctione in spāli.

Dist. xxviii.

Reterea consi-

Ista est distinctio vicesima octaua huius primi libri in qua magister postqz actum est de proprietatibus personalibus. Incipit agere de propetatibus non psonalibus. Et tria circa hoc facit. Primo ōndit quō se habeat hoc nomē ingenitus ad alias notōes. Scdo subdit quō ista duo se habeāt adinuicē. s. prēm eē et filiū eē. Tertio ostendit quomodo hoc nomē imago quandoqz tenetur essentialiter. quādoqz psonaliter. Primū facit a principio huius distinctōnis usqz ibi (Preterea queri solet) Scdm ab inde usqz ibi (Illud etiā scire oportet) Tertiū abinde usqz ad finem distinctōnis. Et tm d. snia ma. in hac distinctōe i gnāli. In speciali sententia ma. stat in tribus ppōibus. Quarum pma est hec. Ingenitus ē notio solius patris. alia tamen a paternitate qua pater refertur ad filium. Hanc propositōem pbans ppoint. qz pter tres pprietates psonales. s. prnitatē. filiatōz et pcessiōz sunt alie pprietates aliis nomiate nominibus de quo et numero ē hoc nomē ingenitus qd spectat ad prēm et importat aliā pprietatē qz hoc cno-

mē paternitas. qḋ pbaṫ p hoc. qꝛ eē ingenitū nō ē de rōe pris. eo φ aliqs pt eē pr̄ absq hoc φ sit ingenit⁹. qꝛ multi geniti genuerūt. Scḋa ppō ē hec. Idē ē patrē quod filiū esse. q̄uis esse prēm ⁊ eē filiū careant idētitate. i. nō sunt idem. Qḋ pbat per hoc φ sensus ppōsi. s. prēm esse sit idē qḋ filiuз esse ē iste. i. idem ē quo pater ē. ⁊ id quo fili⁹ ē. qꝛ. s. vna diuīa eēntia ē id quo vterq ipoꝝ ē. ⁊ iste sensus ē verus. sed terminis trāspositis sic dicēdo. esse patrē ē idē qḋ eē filiū: tūc sensus ē. Eadē ē ppꝛietas qua pater ē pr̄. et q̄ fili⁹ ē filius. ⁊ iste sēsus ē fals⁹. qꝛ p̄rnitate pater ē pater. ⁊ filius filiatōe ē fili⁹. Tertia ppō ē hec. Hoc nomē imago relatiue ḋꝛ de solo filio. sed eēntialiter de tota trinitate. Quā pbat mḡr quo ad scḋam eius ptez sic. Imago q̄nq eēntialr̄ accipiṫ. vt q̄n accipiṫ p ꝑo exeplari nature diuine. ad cui⁹ imaginē factus est homo. ⁊ hoc pbaṫ autori. Augusti. ⁊ Hylarij. sed quo ad p̄mam ptē sententia pbata fuit. Et hec ē magistri sen. i spē ciali.

Dist. xxix.

Et preterea ali

Ista ē dist. xxix. h⁹ p̄mi li. in q̄ m. postq̄ egit de innascibilitate put significaṫ hoc noie ingenit⁹ nūc agit de cōi spiratione. put significaṫ hoc noie principium. Et diuidiṫ in tres ptes. In quaꝝ p̄ma ostēditur qualiter tota trinitas p hoc nomē p̄ncipiū se habet ad creaturas. In scḋa subdit quō p idē nomē scꝫ pncipiū ꝑsone se habeant adinucē. In tertia subiūgit ꝯcludendo φ non sit aliqḋ cōe nomē quo exꝑmaṫ relatio pris ⁊ filij ⁊ ss. sicut p nomē p̄ncipiū exꝑmiṫ relatio patris ad ss. Primū facit a principio distin. vsq ibi (Deinde in eodē libro) Scḋm abinde vsq ibi (Unū aūt p̄ncipiū) Tertiū facit abinde vsq ad finē dist. Et trin in generali. In spāli sen. ma. ss. in tri. ppōi. Quarum p̄ma ē hec. Pater ⁊ filius ⁊ ss. sūt vnū p̄ncipiū creaturaꝝ tpaliter. Hāc ppōeз ma. pbans dicit. φ hoc nomen principium scḋm φ relatiue dicitur in diuinis importat tm̄ relatōnem dei ad creaturas vel relationem ꝑsonarum adinucē. ⁊ postea dicit φ q̄libet ꝑsona ⁊ tota trinitas dicitur principiū creaturārū ⁊ eorū que naturaliter esse habēt non autē peccatoꝝ. qꝛ naturā vitiant. ⁊ hoc ē rōne creatōnis ppter quam creatōnem relatio intelligitur inter deum ⁊ creaturas. sunt enī omēs ꝑsone vnum principium respectu creature. ⁊ hoc ex tempe: non ab eterno. propterea dicit: φ vna ꝑsona est principiū alterius. Nam pater ē principiū filij. quis ipsum genuit. ⁊ pater ⁊ filius sunt principiū spiritussancti: ⁊ hoc non ex tpe ⁊ essentialiter: sꝫ notionaliter. Secūda ppō est hec. Pater est principium filij. pater ⁊ filius sunt vnus principium ipsius spiritussancti. Hoc magister declarat autoritate beati Augusti. que sētentialiter p̄missa est. Tertia ppō ē hec Ratio qua pater ⁊ filius referūtur ad spiritū sanctū non habet aliquod nomē ppꝛiū vsualiter. Hanc ppōnem magister probās querit vtrum pater ⁊ filius sunt eadam notione vl' vnū principiū spiritussancti. Et respōdet φ sicꝫ non habeamus nomen illam notionē exprimens. Naз nomē illud scꝫ cōmunis spiratio quo doctores illam notōnē nomināt temporibus magistri nondū fuit in vsu nec adhuc inuentuз. Postremo notādū ē. φ hoc nomen principij transiens in p̄dicationem diuinoꝝ non semper sumitur vniformiter. Nam quādoq accipitur ꝑsonalr̄. vt cū ḋꝛ p̄ncipiū de p̄ncipio. ⁊ q̄nq notionalr̄. vt cū dicitur pater ⁊ filius sunt vnū principiuз spūsancti. quādoq essentialiter. vt cuз dicitur. pater ⁊ filius ⁊ spiritusanctus sunt vnū principium creature. Et tantū in spāli.

Dist. xxx.

Unc eni quedā

Ista est distinctio tricesima hui⁹ primi libri. In qua ma. postq̄ egit de innascibilitate ⁊ cōi spiratōne: agit incidētaliter ḋ q̄busdā relatōib⁹ que conueniūt deo ex tpe. Et tria fac. nā p̄mo ōndit deū ad creatura ex tpe referri. Scḋo sbdit deū p talē relatione nō mutari. Tertio exemplificat hoc per spūsctm̄ q̄ diciṫ tpaliter dari. Primū facit a principio distin. vsq ibi (Quō ergo obtinebimus) Scḋm abinde vsq ibi (Hie potest solui) Tertiū abinde vsq ad finē dis. Et hec ē sen. h⁹ dist. i gn̄ali. In spāli sen. m. ss. i. p. Quaꝝ p̄. ē hec Stat deū ad creatūs ex tpe referri. Hāc ppōem ma. pbās dicit φ illa que dicūť ḋ deo relatiue: tpalr̄ dicūť ḋ ipo scḋz accn̄s: ñ scḋz accn̄s qḋ i ḋo sit i3 qḋ i creatūs

ē ꝛ exēplificat hoc p huiōi noīa creatoꝛ. dn̄s. refugiū ꝛ filia. q̄ nō possūt deo cōuenisse ab eterno. cū ab eterno nō habuit creaturā ad se refugiētez seu seruū. sed incepit hr̄e ex tempe Cōtra quā magr̄ obijciēs dicit ꝙ de⁹ nō incepit esse dn̄s tpis ꝙ nō icepit in tpe nec ex tpe Ad qḋ magr̄ rn̄dēs dicit. ꝙ deus incepit esse dn̄s tpis qn̄ tp̄us incepit esse. Unde sicut tēpus nō incepit esse in tpe seu ex tpe. ita deus nō incepit esse dn̄s tēpis in tēpe seu ex tēpoꝛe. sed cū tpe. Secūda ꝓpositō est hec. Deus p rōem q̄ refert ad creaturā nō mutat Hui⁹ ꝓpositōis rōem veritatis magr̄ assignat di. ꝙ ipsa relatio est solū in creatura realiter. sed tm̄ eius appellatio est in deo respectu creaturarū. Qḋ exēplificans dicit ꝙ sicut nummus fit p̄ciū seu incipit esse p̄ciū sine sui mutatōne. ita deus sine sui mutatōne fit creatoꝛ Tertia ꝓpositio est hec. Sp̄s s. sine sui mutatōne p̄iris mētibus dat. Hāc ꝓpositōem magr̄ ꝓbat solnendo questionē suā quā superius distin. xviij. reliquerat insolutā. Utrum scʒ sp̄s s. dās seip̄m possit referri ad seip̄m. Et respōdet. ꝙ cū sp̄ussanctus dr̄ dat⁹ vel missus a se tūc relatiue dr̄ ad eū cui dat. ꝛ est relatio scḋʒ nomē et nō scḋʒ rē. ꝛ fit mutatio in illo cui datur, nulla mutatōe facta in ipso donāte. Et tantū de snīa magistri in hac distinctōne in speciali. Distin. xxi.

Preterea cōside.

Ista est distin. xxi. hui⁹ p̄mi libri In qua ma. Postꝙ egit de ꝓprietatib⁹ ꝑsonarū ꝓprijs. Incipit agere de appropriatis. Et tria facit. Nā p̄mo ondit quedā noīa cōmūnia appropriabilia aliqb⁹ ꝑsonis Insecūda ondit significatōem quorūdā noīm cōmuniū sed approp̄abiliū scḋm Hylariū. Tertio assignat rōem approp̄atoꝛ p̄ius dictoꝛ. Primū facit vsqʒ ibi (Nō est h p̄terniittēdū ꝙ vir.) Scḋm vsqʒ ibi (Hic dici oportet) Tertium vo abinde vsqʒ ad finē distinctōis. Et hec est snīa magr̄i in gn̄ali. In sp̄ali snīa magr̄i stat in trib⁹ ꝓpositōibus quarū p̄ma est hec. Equalitas ꝛ similitudo sunt in diuinis relatōnes tm̄ scḋm rōes. Et magr̄ hāc ꝓpositōem ꝓbās querit tres q̄stiones. Et p̄ma est. Utrū hoc nomē equale. in diuis dicat substātiam vel relatōem Et rn̄det ꝙ relatiue dr̄. eo ꝙ sicut nihil ꝓprie dr̄ sibijpsi silē. ita etiā nō pōt dici equale ꝓprie. Secūdo q̄rit. Utrū equalitas scḋm essentiā vel relatōem attendat. Et rn̄det ꝙ scḋm eēntiā nō scḋm relatōem. qḋ ꝓbat autoꝛitate b. Aug. dicentis (Querimus scḋm qḋ sit equalis patri fili⁹. non scḋm hoc ꝙ ad patrē dr̄ fili⁹ equalis est pr̄i. Restat ergo ꝙ scḋm hoc equalis sit qḋ ad se dr̄. Qcq̄d aūt ad se dr̄ scḋm substātiaʒ dr̄. restat ergo. ꝙ scḋm substātiā est equalis) Tertio queritur quid sit ipsa equalitas in diuis. Et rn̄det ꝙ sit quedā relatō scḋm nomē solū. i. relatio rōnis ꝛ realiter nihil aliud est ꝙ idētitas vtutis diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. Et addit ꝙ idē dicendū est de similitudine in diuis. scʒ ꝙ dicat ꝛ attēdat scḋm substātiā seu vnitate eēntie. Et ꝙ sit relatiuū scḋm nomē. Et postea ex p̄dictis approbat opinionē quoꝛūdā dicentiū. scʒ ꝙ silē et equale in diuinis non dicunt positiue sed negatiue eo ꝙ equalitas excludit differētem magnitudinem. Similitudo aūt excludit omnē diuersitatē. Secūda ꝓpositō est hec In diuinis scḋm approp̄atōem affirmātur de patre eternitas ꝛ vnitas. de filio ymago ꝛ equalitas. de. sp̄. s. amboꝛ nexus ꝛ caritas. Hanc magr̄ insinuat ex v̄bis Hilarij. atqʒ reddēs rōem ex dictis b. Augu. qui dicit eternitatē patri appropriari. qꝛ cū eternitas p̄ncipiū p̄ncipiū ideo cōuenit pr̄i. qui ꝓpter p̄ncipij p̄uatōem inascibilis affirmat. ymaginē equalitatē speciē ꝛ pulcritudinē dicit appropriari filio ꝓpter ꝑfectā ꝛ ꝓpoꝛtionatā rep̄ntationē pr̄is. Rep̄ntat eīn fili⁹ cū summa similitudine ꝛ equalitate. Munus aūt ꝛ nexū caritatis. ꝛ vsum ascribit sp̄uisctō. eo ꝙ p ip̄m ꝛ ab ipso oīa nobis donant ꝛ infundūt ad nostrā vtilitatē. Tertia ꝓpositō est hec. Quāuis pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ sp̄. s. vnū sūt. nō tm̄ dici dn̄t vni⁹ nisi cū additōe vt dicat vn⁹ deus vnus creatoꝛ. Cuius rō est. qꝛ neutrū genus refert ad essentiā. ideo cū dr̄ pr̄ et filius ꝛ sp̄. s. sunt vnū intelligit essentialiter vel aliqḋ taliū. Masculinū vero gen⁹ refert ad ꝑsonā seu ypostasiz ꝛ ideo cū dr̄. pr̄ et fili⁹ ꝛ sp̄. s. sunt vnus. nisi fieret additio vt diceret vnus de⁹ vel vnus potēs. vel vnus sciēs tolleret distinctō ꝑsonaꝝ vel poneret ipsarū cōfusio. Et tantū de snīa in speciali. Distin. xxij.

Icoꝛitur que.

Hec est dist. xxij. h⁹ p̄mi libri. In q̄ magr̄ postꝙ assignatōm quoꝛūdā approp̄atoꝛū determinauit, quasdā dubi-

tatões et assignatõe hmõi emergẽtes deter-
miat. Et tria facit. Nã pmo determiat qualr
psone ɔpautur scḋm ppriũ ⁊ approprĩatuu
sſ. Scḋo quõ circa appropatũ filii. Tertio
quõ circa vtrũqʒ simul. Primũ facit a pncipio
distinctõis vsqʒ ibi (Preterea diligẽter inue
stigari) Scḋm abinde vsqʒ ibi (Preterea di
ligẽter ẽ notãdũ) Tertiũ vero abĩde vsqʒ ad
finẽ distinctõis. Et tm̃ de snĩa h' distinctõis
in gñali. In spãli snĩa mgr̃i stat in trib' ppo
sitõibus quarũ pma est. Paṫ ⁊ fili' diligũt se
mutuo sſ. ab ipsis pcedẽte. Hanc mgr̃ pbãs
querit. An paṫ ⁊ fili' diligũt se sſ. ab ipsis p
cedẽte. Et arguiṫ ꝙ nõ. Nã diligere ⁊ eẽ i di
uinis sunt idẽ si ğ pr̃ ⁊ filius diligũt se sſ. ⁊c̃.
videṫ ipsos hr̃e esse p sſ. qḋ absurdũ est. Et
mia. rñdet ꝙ pr̃ ⁊ fili' diligũt se capiẽdo ly di
ligere notionaliter, s. put idẽ est qḋ cõis spi-
ratio. ⁊ sic differt diligere ab eẽntia scḋm rõ-
nẽ. ⁊ p ɔsequẽs factũ argumẽtũ p illa pte nõ
ɔcludit. Scḋa ppositõ est hec. Nec pr̃ nec
fili' sapit sapĩa genita vel nascẽte. Hãc ppos
tõem mgr̃ pbans tres determinat q̃stiones.
Prima est. Utrũ pr̃ dr̃ sapiẽs sapĩa quã ge-
nuit. Et arguiṫ ꝙ sic. qꝛ pr̃ diligit amore qui
ab ipso pcedit iõ videṫ ꝙ etiã sapiat sapĩa ea
dẽ quã genuit. Et rñdet ꝙ ista nõ est cõcedẽ
da. pr̃ sapit sapia genita. seu pr̃ sapit p illam
sapiam quã genuit ne fili' q̇ est sapiẽtia geni
ta videaṫ esse eã sapiẽ in pr̃e ⁊ hoc cõfirmat
autoritate be. Aug. Scḋa q̃stio est. Utrũ
filius sit sapiẽs sapĩa genita vel ingenita. Et
rñdet mgr̃o. ꝙ fili' debʒ dici sapiẽs sapĩa in
genita. eo ꝙ ipe sit sapiẽs sapĩa genita sicut
pr̃. Circa qḋ notandũ ꝙ iste due ppositões.
s. pr̃ est sapiẽs sapĩa ingenita. ⁊ fili' est sapiẽs
sapĩa ingenita. sunt ambe vere. sed differũt
scḋm qḋ hy ablatiui in eis positi diuersimo-
de cõstrui pñt. Uno mõ in habitudĩe pnci
pij formalis ⁊ scḋm illũ modũ pr̃ est sapiẽs
sapĩa ingenita et h' ppositõnis est sensus. qꝛ
sapiẽtia ingenita est ipse pr̃. et sic seipo sapi-
ens est formaliter, cũ sit idẽ sibi esse ⁊ sapere
⁊ scḋm istũ sensum est falsa. fili' est sapiẽs sa
piẽtia ingenita qꝛ designat filiũ formalr̃ eẽ
sapiẽtẽʒ pr̃e. ⁊ p cõsequẽs pr̃em formalr̃ esse
filiũ, ppter idẽtitatẽ sapiẽ ⁊ esse in filio. Alio
mõ põt ille ablatiu' ɔstrui in habitudĩe pn
cipij effectiui. ⁊ sic ista est falsa. pr̃ est sapiẽs
sapĩa ingenita. qꝛ significat pr̃em eẽ de sapi
entia ingenita. et sic esset a seipso qḋ falsũʒ ẽ.
Illa vero fili' est sapiẽs sapĩa ingenita isto
mõ est vã. qꝛ sensus est ꝙ fili' sit de sapĩa in
genita. ⁊ ad illũ intellectũ ɔcediṫ a mgr̃o in
lr̃a. Tertia q̃stio. Utrũ fili' possit dici sapi
ens sapĩa genita. seu seipo qḋ idẽ ẽ. Et rñdet
ꝙ aliq̃ ɔcedũt istã ppositõem. fili' est sapiẽs
sapĩa genita vel seipso nõ tñ filius est sapiẽs
a seipso qḋ intelligi debʒ. fili' est sapiẽs sapi
entia genita vl' seipso qḋ idẽ est. verũ est for
malr̃ sed nõ effectiue. Tertia ppositio est
hec. Tãtũ vna et eadẽ est sapĩa patris inge
nita et genita scḋm rẽ. et drñt solũ scḋm ratõ
nẽ. Hanc mgr̃ pbans q̃rit. Utrũ tantũ vna
sit sapĩa pr̃is ⁊ filij. Et arguit ꝙ nõ. qꝛ alia
est sapĩa genita ⁊ ingenita. ergo nõ est tantũ
vna. Et mgr̃ rñdet argumẽtũ non valere. eo
ꝙ ibi ɔmittiṫ fallacia figure dictõis. qꝛ qñ
sapiẽtia sumiṫ cũ his terminis genita ⁊ inge-
nita trahitur ad stãdũ p psona. Sed qñ sim
pliciter stat sine additõe tũc supponit p eẽn-
tia. Et subdit sicut in deitate est dilectõ que
est pater et fili' ⁊ sſ. s. ipsa diuina eẽntia. ⁊ ta
me sſ. est dilectio q̃ nec est pr̃ nec fili'. nõ tñ
sunt due dilectõnes in deo. sed tm̃ vna. Sic
in deo est sapiẽtia q̃ est pater ⁊ fili' ⁊ sſ. s. di-
uina eẽntia. ⁊ sapĩa genita q̃ nec est pr̃ nec ẽ
sſ. sed fili' nõ tñ sunt plres sapiẽ sed tm̃ vna.
et p cõsequẽs sapĩa ingenita dicaṫ sapĩa pa-
tris eo ꝙ p eã formalr̃ sapit. sapiẽtia etiã ge
nita dr̃ sapĩa pr̃is nõ tñ ꝙ ea formalr̃ sapiat
sed qꝛ eã genuit, nõ tñ sequiṫ ꝙ sint due sapi
entie sed tm̃ vna que est diuina essentia.

Scḋa q̃stio est. Cur pater nõ dicaṫ sapere
sapĩa genita vl' ab ipso pcedente. sicut diciṫ
diligere dilectione ab ipso pcedente. cum ta-
men idẽ est ibi sapere et esse. vt similiṫ idẽ di
ligere ⁊ esse. Ad qḋ respõdetur. ꝙ diligere
põt capi eẽntialiter, et tũc tam scḋm rẽ ꝙ eti
am scḋm modũ significãdi absolute diligere
nõ est aliud ꝙ esse ⁊ ꝙ diuina eẽntia. ⁊ sic ca-
piendo diligere. pater nullo modo potest se
diligere sp̄usancto seu amore pcedente a se.
Alio mõ põt capi notionalr̃ p spiratõe passi
ua. ⁊ licʒ sic nõ est aliud ꝙ eẽntia diuina scḋʒ
rẽ, nõ tñ scḋm modũ significãdi est idẽ qḋ es
sentia diuina seu eẽ. qꝛ eẽntia seu esse dr̃ ab-
solute. diligere aũt relatiue. Et iõ nõ seq̃ṫ. pr̃
sſ. vl' amore diligit. igiṫ sſ. vel amor e pceden-
te est. Sicut nõ seq̃tur. hõ diligit hoĩem a-
more ab ipso pcedẽte. igiṫ hõ amor est. Cur
ergo sapere in diuinis semp sumaṫ eẽntialiṫ
et nunq̃ notiõaliter sicut diligere. igiṫ ad pa
trẽ sapiẽtia genita sapere, sequereṫ ipsum es-

se sapiam genitã. Ad diligere quꝫ nõ semper sequit diligere dilectõ ꝓducta. et per consequẽs licꝫ pr nõ dicat sape sapia genita. põt tñ dici diligere dilectõe ꝓcedẽte seu ꝓducta. Et hec est snĩa magistri in spãli. Di. xxxiij.

Ost supradicta.

P Ista ẽ dist. xxxiij. hui⁹ p̃mi li. In q̃ ma. Postq̃ egit de ꝓprijs ꝛ appropriatis. Incipit agere de dñia communiũ ꝛ ꝓprioꝝ. Et tria facit. Nã p̃mo determiat veritatẽ. Scdo rñdet ad ꝯtrarias rões. Tertio ad cõtrarias autoritates. Primũ q̃dẽ facit a p̃ncipio distinctõis vsq̃ ibi (Hoc aũt aliqui negãt. ꝛc̃) Scdm aũt abide vsq̃ ibi (Verũ tamẽ nõdũ ꝛc̃. Tertiũ vsq̃ ad finẽ. In spãli snĩa mgr̃i stat in trib⁹ ꝓpositõibus quarũ p̃ma est hec. Propꝛietates ꝑsonales sunt idem cũ ꝑsonis ꝛ natura diuiã. Hãc mgr̃ ꝓbãs q̃rit. Utrũ ꝓprietates sint ipse ꝑsone ꝛ vtrum sint ipa diuiã eẽntia. Postea soluit dicẽs. q̃ ꝓprietates trip̃r sunt in ꝑsonis. Iuxta illud be. Bꝛe. in p̃fatõe dicẽtis. Et in ꝑsonis ꝓprietas. ꝛ in essentia vnitas. propꝛietates cũ fuerũt ab eterno ꝛ nõ põt dici q̃ fuerũt sine subiecto. igit videt fore dicẽdũ. q̃ fuerũt in ꝑsonis. Scdo ostẽdit q̃ ꝓprietates sunt ipse ꝑsone. Nã ꝓprietates sunt in ꝑsonis. sed in ꝑsonis nulla est diuersitas. igitur ꝓprietates sunt ipse ꝑsone. Et hoc confirmat autoritate be. Hiero. Tertio q̃ ꝓprietates sunt ipsa diuina eẽntia seu natura. qð ꝓbat sic. ꝓpter diuinã simplicitatẽ de⁹ est q̃cq̃d hꝫ vbi nõ repugnat relatiua oppositõ. sed diuina eẽntia hꝫ ꝓprietates. ergo ꝓprietates sunt diuiã essentia seu natura. Hãc rõꝫ. m. ꝯfirmat autoritatib⁹ diuersoꝝ autorũ. q̃ patẽt in textu. Secũda ꝓpositõ est hec. Errant q̃ ex hoc q̃ ꝓprietates ꝑsonales sunt diuiã eẽntia inferũt diuinã eẽntiã posse gñare. Hãc ma. ꝓbans põit errorẽ quorũdã dicentiũ. q̃ licet sint ꝓprietates in ꝑsonis nõ tñ sunt ipse ꝑsone. sed sunt quasi extrĩsecus affixe. Postea scdm hũc errorẽ inducũt tres rões. Quaꝝ p̃ma t̃lis est. Si ꝓprietates sunt ꝑsone. q̃ nõ distinguũt neq̃ determinãt ꝑsonas. ꝯsequẽtia ptꝫ ex hoc q̃ nihil distinguit neq̃ determiat seipo. Rñdet magr̃ negãdo cõsequẽtiaꝫ. q̃ ꝓbatõem dicit nõ esse incõueniẽs idẽ distingui seu determinari seipso. qð ꝓbat autoritate be. Hiero. Scdo sic. Si ꝓprietates sunt diuina eẽntia. ergo sicut ꝑsone dicunt cõuenire in essentia. ita etiã debꝫ dici ꝑsonas cõuenire in proprietatib⁹ qð falsuꝫ ẽ. Respõdẽdo mgr̃ dicit istã materiã ꝓpter nimiã sui altitudinẽ hũanũ excedere ĩtellectũ qð ꝓbat autoritatẽ Hy. Tertio sic. In quocũq̃ est p̃nitas in diuinis hoc generat. sed in eẽntia est p̃nitas. g̃ generat. ꝛ simili argũt de filiatõe. Et rñdet ma. per distinctõem dicẽs. q̃ ꝓprietates esse in aliquo põt intelligi dupliciter. Uno modo illud in quo sunt determinando et distinguẽdo. Et isto modo sunt in personis. et in quocũq̃ isto modo est p̃nitas hoc põt generare. Alio modo illud in quo sunt non determinãdo neq̃ distinguẽdo ꝛ sic dicunt esse in diuina eẽntia. et in quocũq̃ sic est paternitas illi nõ cõuenit generare. nec illi in quo sic est filiatio cõuenit gñari. cũ ergo ꝓprietates sunt in diuina essentia non determinando eam. patet argumentum ad propositum non concludere. Contra solutionem magister insistit querendo. si propꝛietates nõ possunt esse in personis nisi eas dterminant. quomodo tũc possunt esse in essentia eam non determinãdo. Et respondet q̃ hoc exprimere est super intellectum humanum. qð confirmat magister beati Hylarij autoritate. Tertia propositio est hec. Falluntur qui ex identitate paternitatis et essentie argunnt. seu concludunt paternitate patrem esse deum. Huius ratio est. quia propꝛietates sunt in diuinis vt determinãtes ꝛ distinguẽtes. cuiusmodi sũt in personis. Et confirmatur autoritate bea. Aug. Et tantũ de snĩa mgr̃i h⁹ distinctõnis in speciali. Distin. xxxiiij.

Redictis tamẽ

Ista ẽ di. xxxiiij. h⁹ p̃mi lib. In q̃ ma. Postq̃ egit de ꝯpatõe ꝓprietatũ ad ꝑsonas. Agit de ꝯpatõe ꝓprietatũ ad eẽntiã. Et tria fac̃. Nã p̃io agit ð ꝑsone ꝛ eẽntie diuersitate. Scdo tractat de eẽntie ad ꝑsonas cãlitate. Tertõ recapitulat de attributoꝝ ꝯgruitate. Primũ facit a p̃ncipio h⁹ distin. vsq̃ ibi. (Hic ꝯsiderãdũ ẽ) Scdm vsq̃ ibi (Ex p̃dictis ꝯstat) Tertiũ abide vsq̃ ad finẽ distin. Et tñ de snĩa in gñali. In sp. s. ma. st. in t. ꝓ. q̃. p̃. ẽ h⁹ nos catholici tenẽm ꝑsõas diuinas asserere eẽ idẽ cũ diuina eẽntia. ꝛ eas solũ rõe differre. Hãc ꝓpositõem ma. ꝓbans ꝓponit p̃rimo quõ q̃dã heretici dixerũt eẽntiã ꝛ ꝑso

nā ñ esse idē. qꝛ si esset eadē eēntia prꝭ q̄ filiꝰ: ergo eadē res generaret et generaretur. Et istud cōfirmatur autoritate Hylarij. d. ꝙ res nature et natura nō sunt idē. sed persona diuina est res diuine nature. essentia autē dicitur ipsa natura. ergo differunt. Rūdeo ꝙ verbū Hylarij in creaturis intelligendū est nō in diuinis, vbi natura et res nature sunt idē. quod patet autoritate Hylarij. d. ꝙ deus nō est aliud ab hijs q̄ insunt ei. l. est attributis et personis. Postea magr rūdet ad rōem dicēs ꝙ scd̄m rōem differūt eēntia et ypostasis, et dicit ꝙ generans et generatum conueniūt in substātia nō tñ conueniūt in persona litate. Scd̄a ppositō est hec. Quāuis tres personas vniꝰ esse eēntie debeamus dicere. nō tñ vnū deū triū personarū vsitata locutōne debemꝰ asserere. Hanc ppositōem magr pbans querit. Et quo deꝰ sit diuina essentia vtrū ita dicatur vnus deꝰ tres persone. et vtrū ita valeat sicut dici vnus deus triū personarū. vel tres persone vnius dei. sicut dicitur vna essentia triū personarum. et tres persone vnius essentie. Et rūdet ꝙ nō. quia sic deꝰ significaret in aliqua habitudine principij respectu personarū. Nec est similiter de essentia. qꝛ alius est modus significādi nominis dei et alius noīs essentie. Cuius rō est. qꝛ deus significat in rōne principij effectiuū. essentia vero nō. Tertia ppositō est hec. Attribuimus prī potētiā. filio sapiam. et sp̄ūscto bonitatē nō obstāte ꝙ oībus eque essentialiter sine distinctōe simul conueniūt. Hanc magr pbans dicit ꝙ attribuimꝰ prī potētiam. eo ꝙ in creaturis prībus inesse cōsueuit debilitas. Scientiā filio, eo ꝙ in creaturis filij solēt eē ignari. Et bonitatē sp̄ūscto. eo ꝙ i creaturis spūs timorē et inflatione importat. Postea dicit ꝙ hoc nomē omonsyon ab antiqs pmo fuit concessum. tandē ppter malū vsum hereticorum fuit dānatum et phibitū. Sed finaliter ppter veritatē rei iterato fuit receptū. Deinde dicit de noībus trāslatiue et nō vult aliud dicere nisi ꝙ assignāda est rō scd̄m quā trāsferūtur. Et tantum de sn̄ia huiꝰ dis. in spāli. Dist. xxv.

Unq3 supra dis.

c Ista est distin. xxv. huiꝰ pmi libri. In qua magr postꝙ egit de deo. et conditōnibus eius que ipm concernūt in essendo. Incipit agere de ipso scd̄m cōditōes que ipsum respiciūt in opando. Et tria circa hoc facit. Nam pmo ostēdit quō multipliciter accipiatur sciētia dei. Secūdo inquirit an sciētia dei dependeat a rebus scitis. Tertio inquirit que sunt a deo scita et qualiter. Primū facit a pncipio vsqꝫ ibi (Hic considerari oportet) Secundum vsqꝫ ibi. (Propterea oīa dicūtur) Tertiū vero vsqꝫ ad finē distinctōis. Et hec est sententia magri in generali. In spāli sententia magri stat in tribus ppositōnibus quarū pma est hec. Unica et inuariabilis est dei sciētia. que ppter varios rerū status diuersis noīatur vocabulis. Hāc magr pbans dicit ꝙ scia dei q̄ est vna de attributis eēntialibꝰ spālem requirit tractatū. et nō solū scia. sed etiam pscia. dispō. predestinatio et puidētia. Prescientia enī dicitur respectu oīm futurorū siue bonorū siue malorum. Dispositō vero respectu faciendorū. Predestinatio est de hoībus saluandis et de bonis q̄ hic a malo liberantur et i futuro coronabuntur. Prouidētia est de gubernādis et similiter dispositō. sed differenter. qꝛ dispō ad fieri et eē rei. puidētia autē spectat ad bene hūtē et ad rei cōseruatōem. Interdū tñ puidentia accipitur p pscia: Sciētia vero siue sapia dicitur respectu oīm vlr siue pñtiū pteritorum futurorū bonorū et malorum. et nō solū respectu tpalium sed etiā respectu eternorū. Scd̄a ppositō ē hec. Ut si nulla eēnt futura tūc respectiue in deo scia nō diceretur. Hāc ppōem magr inuestigās querit. Utrū si nulla essent vel fuissent futura an adhuc pscia dispositō. pdestinatio in deo fuissent. Et arguit pmo ꝙ nō. Nā oīa ista dicūtur p respectū ad futura. ergo si nulla essent vel fuissent futura ista in deo locū nō habuissent. In cōtrarium arguitur sic. pdestinatio dei dispositō et pscia sūt idē quod scia dei. sꝫ scia est idē quod eēntia. ergo a pmo ad vltimū pscia dei ē idē quod eēntia. sꝫ eēntia dei essꝫ. dato etiā ꝙ nullū futurum esset. ergo pscia dei fuisset in deo circūscripto omni futuro. Et rūdet magr ꝙ si nulla fuissent futura tolleretur pscia dei quātū ad respectū et cōnexionē quā iportat ad futura sed nō quātū ad essentiā q̄ tali respectu subijcitur. pscia ei sciam dicit cum respectu. ablato vero respectu scia manet q̄ deo ab eterno competit. et propter creaturarū existētiam vel differētiam in nullo augetur vel minuitur.

Tertio ppositō est hec. Deus omne preteritū et oē futurū vt sibi pñtia intuetur. Et pbatur sic. Oē illud deꝰ tanꝙ pñs intuetur quod in eiꝰ eēntia actualiter cōtinetur. sꝫ oīa pterita pñtia et futura sunt et fuerūt ab eterno in dei eēntia

ergo de⁹ om̄e p̄teritū ⁊ futur tāꝗ̄ sibi actualiter p̄ñtia intuet. p̄ñtia tenet. ſʒ maior ⁊ minor sunt mḡri in textu. ergo ꝓpositō vera. Et tantum de sententia ⁊c. Dist. xxxvi.

Olet hic queri

f Ista ē distinctō. xxxvi. hui⁹ p̄mi libri. In q̄ magr̄. postꝗ̄ egit de scia dei scđm se. Agit de ꝯparatōe rex scitarū ad scieteʒ. Et tria facit, Nā p̄mo oñdit ꝙ nō oīa sunt in dei eēntia sicut sunt in dei scietia. Scđo subdit q̄liter se hēat scia dei ad bona ⁊ mala. Tertio ꝯcludit ꝙ nō om̄ia q̄ sunt ex deo p̄rē possunt dici de seipō. Primū facit a p̄ncipio distinctōis vsq ibi (Post p̄dicta q̄rit) Scđm vsq ibi. (Illō etiā h̄ āntecedū) Tertiū vero vsq ad fine distinctōis. In speciali sñia mḡri stat in tribus ꝓpōibus. quar p̄ma est hec. Q: licet oīa sint in dei scia, non tñ oīa sunt in eius essentia. Hanc magr̄ probat rñdens ad hanc q̄stionē. Utr oīa q̄ de⁹ ꝯgnoscit possunt dici esse in eius essentia, sicut dicunt esse in eius scia. q̄ idē est ꝙ sua essentia, Et rñdet ꝙ oīa q̄ sunt in essentia diuina sunt eiusdē nature cū deo. Ea aūt que sūt in eius scia nō sunt eiusdem nature cuʒ deo. Ideo oīa ꝯgnita a deo possunt dici esse ī diuina scia. licet nō possunt dici esse in eius essentia. Secūda ꝓpositio est hec. Stat deum aliqualiter cognoscere bona qualiter nō cognoscit mala. Hanc mḡr ꝓbans q̄rit. Utr mala q̄ cognoscunt a deo possint dici esse in deo. Et respōdet ꝙ nō. qr illa solū dicunt eē in deo ad que de⁹ se hʒ in rōe p̄ncipij. nō aūt sic se hʒ deus ad mala. Tertia ꝓpositio est hec. Licet oīa que sūt de deo possunt dici ex ipso nō ecōuerso; oīa que sunt ex ipso possūt dici de ipso. Hec ꝓpositio ptʒ per hoc ꝙ esse de deo dicit ab ipso scđm substantialitatem. Sed esse ex deo denotat gñalem p̄ncipiationē. Unde ptʒ ꝙ nihil de deo ꝓprie dicit, nisi ꝙ est de eius substantia, Sed ex deo dicunt esse oīa que quonismō sunt ab ipso p̄ncipiata. Si ergo om̄e illō qō est ex deo dr̄ esse de deo. oēs creature dicerent esse substantiales ipsi deo qō falsuʒ est, sed solū ꝑsone filij ⁊ spiritussancti q̄ sunt de p̄rē p̄nt dici ipsi consubstātiales. Et tñ ī spāli, Di. xxxvij.

L quoniam de

Ista ē dist. xxxvij. h⁹ p̄mi li. In q̄ mḡr postꝗ̄ egit quō res sint in deo. Hic incipit agere quō deus est in rebus. Et tria circa hoc facit. Nā p̄io ostēdit modos veros q̄b⁹ deus est in rebus. Scđo remouet falsos modos quib⁹ nō est in ipsis. Tertio ostēdit qualiter de nouo incipit esse et, desinit esse in creaturis. Primū facit a p̄ncipio distinctōis vsq ibi (Cūq diuina natura) Scđm abinde vsq ibi (Ad hoc aūt solet) Tertiū vsq ad finē distinctōis. Et tñ in generali. In spāli sñia mḡri stat in tribus ꝓpositōibus quarū prima est hec. Quāuis deus sit in oībus creaturis p̄ñtialiter, potētialiter ⁊ essentialiter in solis iustis est tanꝗ̄ in ꝓpria habitatōe. Hāc mḡr ꝓbans ꝓponit deū esse in oībus rebus. Uno mō cōiter ꝑ potētiaʒ p̄ñtiam ⁊ essentiam. In omī natura ⁊ essentia sine sui distinctōe. In omī loco sine sui circūscriptōne. In omī tp̄e sine mutabilitate sui. Alio mō spāliter est in sanctis quos ꝑ grām inhabitās tēplum suū ipsos est efficiēs. Tertio modo dr̄ spālissime esse in hoīe xp̄o, in quo plenitudo diuinitatis corꝑaliter hītat ꝑ grām vnionis ⁊ hunc tertiū modū mḡr dimittit. eo ꝙ ptineat ad tertiū librū sñiarū. Postea mḡr predicta affirmat ꝑ autoritates. Et subdit postmodū ꝙ q̄uis de⁹ sit in rebus oībus nō tñ credendū est diuinā puritatē quouismō posse maculari ꝑ hoc ꝙ in rebus inmundis presens existit. sicut nec spiritus humanus per vnionē ipsius ad corp⁹ leprosuʒ inquinatur: nec sol quādo suis radijs feda attingit defedat. Et iustos inhabitare dr̄ deus q̄i tp̄alr ⁊ ad nos in eos ꝓcedit. Scđa ꝓpō ē hec Deus solus vbiq existēs nō variat qualicūq loci vel tp̄is mutatōe. Hec ꝓpositio ꝓpō it p̄mo ꝙ diuina natura sit in loco. nō tñ circūscribit vel diffinit a loco. Qō oñdit ꝑ hoc ꝙ duplex mutatio inuenit in natura. Creatura eñi corꝑalis loco diffinit ⁊ circūscribit. spūalis aūt solū diffinit. Itē corꝑalis creatura ꝑ tēpus ⁊ locū mouet. spūalis aūt ꝑ tēp⁹, aut secūdū tp̄us mutari pōt scđʒ affectōes tēpori subiacētes. Postea q̄rit. Utrū mutari ꝑ locū ꝯueniat spiritui. Et respōdit ꝙ trāsire de loco ad locū ita ꝙ diffinat ⁊ nō circūscribat hoc ꝯuenit spiritib⁹. sed trāsire de loco ad locū circūscriptiue eis nō ꝯuenit. Deīde addit ꝙ locabile ⁊ circūscriptibile ⁊ mutabile deo nō cōuenit. Tertia ꝓpositō ē hec. De⁹ sine sui mutatōe de nouo incipit vl' desinit esse in

creaturis. Ista propositio patet in textu in penultimo capitulo huius distinctõis circa finem. Et tantum in speciali.

Distin. xxxviij.

Hnc ergo ad

Ista est dist. xxxviij. huius primi libri In qua mgr postq̃ egit de scia dei s̃m se. et de cõparatõe rerũ scitarum. Incipit agere de cõparatõe scie ad res scitas. Et tria facit. Nã primo querit. Utrum scia dei sit causa rerũ scitarum Secũdo subdit determinatõem q̃stionis mote. Tertio monet et soluit dubitatõem ex determinatõne q̃stionis mote emergẽtem. Primũ facit a principio distinctõis usq3 ibi (Hãc ergo que videtur) Secõm abinde usq3 ibi (Ad hoc aũt qd supradictũ est) Tertiũ abinde usq3 ad fine distinctõnis. Et tñ de sniã in hac distinctõe in gñali. In spãli sniã mgri stat in tribus ppositõibus quarum pma est hec. Deus scia approbatõis nõ est causa simplr oĩm futurorum cõtingẽtiũ. sed tñ bonorum. Hãc mgr probãs querit. Utrum scia dei vel pscia sit cã rerum scitarum vel econuerso. Et pbat q pscia dei sit cã rerũ. qz nec aliqua futura essent nisi deus pscivisset et que psciuit impossibile est ea nõ euenire. Et ad hoc pbandũ mgr adducit multas autoritates. q̃ patet in textu. Postea obijcit in cõtrariũ sic. Si scia dei esset cã rerum scitarum. sequeretur deũ esse cãm malorum. eo q mala sunt ab eo scita et pscita. sed illud ɔsequẽs est falsum. ergo et ɔclusio ex qua sequitur. Nec etiã res sunt cã scie dei qz sic tpale et creatum esset cã eterni. qd stare nõ põt. Et rũdet magister q res scite a deo nullatenus sunt causa scie vel pscie dei nisi forte cã sine qua nõ. et sic etiã intelligẽde sunt sanctorum autoritates q̃bus oppõitũ dici videtur. videlz q res non sunt aliter cã pscie dei nisi cã sine qua nõ .i. sine q̃bus nõ diceretur pscia. Et cõsequẽter notat talẽ distinctõem de scia dei q scia dei vel cognitio dei põt accipi p sola simplici noticia Et dr scia simplicis noticie. et sic accepta nullius rei ppric est cã nisi forte cã sine qua non. Nõ eñ deus quenq̃ cogit peccare p hoc q pscit eum peccaturũ. Uel põt accipi p noticia simul et bñplacito. et sic accepta est cã rerum. Ex his ptz solutio ad argumẽtũ. s. de malo. Nam deus nõ noscit malũ nisi scia simplicis noticie. Cũ ergo s̃m hanc cognitõem nõ sit cã rerũ ut ptz ex pdicta distinctõe. ergo nõ valz argumẽtũ. cũ arguitur. deus cognoscit malũ. ergo est cã mali. Ex predictis simul sumptis et signanter ex distinctõe pdicta infero secũdã ppositõem que est. Ineffabilis dei pscia est cã sine qua nõ oĩm bonorum et malorũ. Et patet ex pmissis. Tertia ppositõ est hec. Cũ ineffabili dei pscia stat indifferẽs. vel libera futurorum effectuũ ɔtingẽtia. Hanc mgr inuestigãs arguit. q scia dĩ sit fallibilis. et hoc sic futurum cõtingẽs est pscitũ a deo. Uel ergo põt aliter euenire q̃ pscitũ est vel nõ. si non. ergo scia de rebus scitis necessitatẽ et imponit. et p consequẽs ɔtingẽtiã tollit. si ergo põt aliter euenire q pscitũ est. ponatur in esse q aliter eueniat et sequitur statim sciam dei esse fallibilez et incertã. Istud mgr soluit p sensum ɔpositum et diuisum dicẽs. q si tales ppõnes. impossibile est nõ euenire qd deus psciuit euenturum et possibile est nõ euenire qd deus psciuit euenturũ. et cõsimiles intelligantur ɔiunctim in sensu ɔposito tũc sunt false. Ideo q impossibile sit psciam dei esse de aliquare euenienda simul cũ cõtrario euentu. Si aũt tales ppões intelligantur diuisim. vel in sensu diuiso. tũc vere sunt et possibiles. prout ɔsiderantur sine respectu ad dei prescientiam. Et tantum in speciali.

Distin. xxxix.

Preterea queri

Ista est dist. xxxix. In qua mgr. postq̃ ostensum est qualiter scia dei se hẽat causaliter respectu rerũ creatarum. cõsequenter agit de ipsius scie immutabilitate. Et tria facit. Nã primo inquirit an scia dei possit augeri. vel minui. Secũdo inq̃rit an deus possit scire qd nõ nescit. Tertio quãdã obiectõnem et eius solutõem adducit. Primũ facit a principio distinctõis usq3 ibi (Hic opponitur) Secundũ abinde usq3 ibi (Si vero qd pdictum est) Tertiũ vero usq3 ad finẽ distinctõis. Et tñ de sniã huius distinctõis in generali. In spãli sniã mgri stat in tribus ppõibus quarũ pma est hec. Deus unica et inuariabili sciẽtia scit simul pñtia oĩa pterita et futura. Hãc mgr pbans querit an scientia dei possit augeri vel minui. et p cõsequẽs mutari. Et arguit q sic. Nã deus põt hodie aliquid scire qd nũq̃ ãte sciuit. scz aliquẽ legere vel mori qui nũq̃ ante legit vel moriebatur. et per cõsequẽs eius scientia põt augeri vel minui. Similiter scit hodie aliquid. qd nũq̃ postea sciet. qz scit

hodie aliquē legere quē nūq̄ꝫ poſt hoc ſciet le
gere. ergo ſcia eius pōt minui. ⁊ ꝑ cōſequēs
mutari. Reſpōdet mgr̄ ad hoc ſciam dei om
nino eſſe immutabilē. Cuius ratō eſt. qꝛ ſcientia
dei nihil aliud eſt q̄ꝫ diuina eſſentia que va
riari nō pōt. ergo ſcia dei etiā variari nō pōt
Atſi aliq̄d pōt eſſe ſubiectū ſcie dei qd̄ prius
nō fuit ei ſubiectū. qꝛ nō fuit. Et pōt eſſe iaȝ
aliquid ſubiectū ſcie dei qd̄ poſtea non erit ſi
bi ſubiectū. eo ꝙ poſtea ñ erit. Ex hoc ñ ſeq̄t
aliq̄ augmētatio vl' diminutio ſeu variatō ſi
eri in ſciētie. cū ſic deus pōt ſcire que neſcit. ⁊
neſcire que ſcit. Secunda ꝓpoſitō eſt hec
Deus ſcia viſionis. licꝫ nō ex tempe. pōt ſci
re plura q̄ꝫ ſcit. atq̄ꝫ pauciora. Hanc m. pro
bās ſic argꝰt. Si aliq̄d pōt eſſe ſubiectū di
uine ſcie qd̄ prius nō fuit ſibi ſubiectū. ergo
deus pōt aliq̄d ſcire de nouo ex tēpe. Ad qd̄
magiſter r̄ndens. dicit deū poſſe ſcire qd̄ ne
ſcit. ⁊ qd̄ nō vult pōt velle abſq̄ꝫ mutatōne
facta in ipſo. Et addit ꝙ iſte ꝓpoſitōes. deꝰ
pōt ſcire qd̄ neſcit ⁊ conſimiles poſſunt intel
ligi vel cōiunctim vel diuiſim. Cōiunctim in
tellecte ſunt falſe. Naꝫ iſta. deus poteſt ſcire
qd̄ neſcit ſic intellecta. deſignat deum aliq̄d
poſſe ſcire qd̄ nunc nō ſcit vel ante nō ſciuit.
Diuiſim vero intellecte ſunt vere. vñ iſta. de
us pōt ſcire qd̄ neſcit in iſto ſenſu ſumpta eſt
vera. qꝛ deſignat deū libertatē ⁊ potētiā ha
bere oīa ſciendi vel nō ſciendi ſicut habuit
ab eterno. ⁊ hoc loquēdo de ſcia approbatō
nis. ſcd̄ꝫ quā oīs res ſunt ſcibiles ⁊ nō ſci
biles. Poſtea dicit ſcd̄ꝫ opinionē quorūdam
dicentiū. ꝙ deus pōt plura ſcire q̄ꝫ ſcit ⁊ ecō
uerſo pauciora pōt ſcire q̄ꝫ ſcit. ſaltē ſcd̄ꝫ ſcien
tiā viſionis. Nā deus pōt multa facere q̄ nū
q̄ꝫ facturus eſt. ⁊ ſi illa faceret plura q̄ꝫ ſcit ſci
entia viſionis ſciret. Similiter multa q̄ facit
poſſet nō facere. que ſi non faceret pauciora
q̄ꝫ ſcit ſciret ſcia viſionis. Sed illud nō hꝫ ve
ritatē de ſcia ſimplicis intelligētie. quaꝝ dif
ferētia patebit in cōcluſione. Tertia ꝓpoſi
tio eſt hec. Dei ſimplici ꝓuidentia gubernan
tur ſimul oīs creature. Hāc mgr̄ ꝓbās ꝓ
ponit quādā autoritatē be. Hiero. ſup Aba
cuc. in qua videt' dicere ꝙ deꝰ nō ſcit oīa ⁊
ꝙ ſua ꝓuidentia nō ſit oīm. Et r̄ndet mgr̄ ꝙ
beatus Hieronimꝰ nō vult dicere ꝙ deꝰ ali
quid neſciat ſed ꝙ ſua ſcia nō mutat' per tem
porū momenta. ⁊ ꝙ non equaliter ꝓuideat
rōnabilibus ⁊ irrationabilibus. qꝛ rationa
lia ordinat ad vitam eternā bruta vero non.
Et tantum in ſpeciali.

Diſtin. xl.

Simul itaq̄ꝫ et

Iſta eſt di. xl. p̄mi libri. In qua
mgr̄ poſtq̄ꝫ egit de ſcia dei in ge
nerali. Hic incipit agere de quadā eiꝰ ſpē. ſ.
de p̄deſtinatōne in ſpāli. Et tria circa hoc fa
cit. Nam p̄mo oſtendit quid ſit p̄deſtinatio.
Scd̄o ſubdit ꝯparatōem p̄deſtinatōis ⁊ p̄
deſtinatoꝝ. Tertio ſubiūgit quis ſit effectus
tam predeſtinatōis q̄ꝫ reprobatōis. Primū
facit a p̄ncipio huiꝰ diſtinctōis vſq̄ꝫ ibi (Pre
deſtinatorū nullꝰ videt' poſſe dānari) Secū
dum abinde vſq̄ꝫ ibi. (Cūq̄ꝫ predeſtinatio)
Tertiū vero vſq̄ꝫ ad ſiuē diſtinctōis. ⁊ tm̄
in generali. In ſpāli ſniā ma. ſtat in tribus ꝓ
poſitōibus. quarū p̄ma eſt hec. Diuina p̄
deſtinatio eſt tam gratie q̄ꝫ glorie preparatio.
Hanc magiſter ꝓbat autoritate be. Augu. q̄
etiā oſtendit quō predeſtinatio ſe habeat ad
p̄ſciam dicens. ꝙ p̄deſtinatio p̄ſupponit p̄
ſciam. ſed nō ecōuerſo. Cuius ratō eſt. qꝛ de
us nihil p̄deſtinauit niſi qd̄ ipſe ſcit ſe eſſe fa
cturū. igitur oīs p̄deſtinatio p̄ſupponit p̄
ſciam. ſed nō ecōuerſo. Oē qd̄ deꝰ p̄ſcit nō
eſt facturꝰ. qꝛ oīa mala p̄ſcit. tn̄ nūq̄ꝫ ē ea fa
cturꝰ. igit' nō oīs p̄ſcia eſt p̄deſtinatio. ſꝫ ma
gis ecōuerſo. Et ſubdit p̄deſtinatōeꝫ eē ſolū
reſpectu ſaluādoꝝ. Preſciam vero eē reſpe
ctu reprobādorū ſeu dānandorū. Scd̄a ꝓ
poſitio ē hec. Numerus p̄deſtinatorū nō pōt
augeri vel minui. Hāc mgr̄ ꝓbans dicit nūe
rū p̄deſtinatorū eſſe ideo certū qꝛ nullus dānā
dus pōt ſaluari. neq̄ꝫ quicūq̄ꝫ p̄deſtinatus
pōt dānari qd̄ ꝓbat autoritate bea. Augu.
Deinde obijcit cōtra p̄dicta ſic. Deꝰ pōt dare
grām illis q̄bus nō dat ⁊ ſubtrahere illis q̄
bus dat. qꝛ alias nō eſſet liber. ergo videt' ꝙ
numerꝰ p̄deſtinatorū augeri poſſit vel minui
et per cōſequēs nō eſt certus. Ad qd̄ mgr̄ re
ſpondens dicit ꝙ iſte ꝓpoſitōes. p̄deſtina
tus poteſt dānari p̄ſcitus pōt ſaluari. ⁊ alie
conſimiles ꝓpoſitōes p̄nt intelligi cōiunctiꝫ
vel diuiſim. coniunctim ſi intelligantur. tūc
ſunt falſe. quia deſignant illum poſſe ſalua
ri quem deus preuidit damnandum que nū
q̄ꝫ poſſunt ſimul ſtare vere ratione certitudi
nis diuine ꝓuidentie. Si intelligant' diuiſiꝫ
vl' ſi p̄deſtiatꝰ ꝯſideret' nō vt p̄deſtiatus. ſed

vt hic hō absolute. ⁊ sic oēs tales sunt vere q2 nihil aliud denotāt nisi ꝙ talis hō possit dānari et talis saluari. qđ verū est quocunqꝫ hoīe denotato eo ꝙ q̄libet inquātuꝫ in se est nō magis se habeat ad vnū ꝙ ad reliquum. Illud ꝯsequēter magis declarat dicēs. ꝙ p̄destinatus inquātuꝫ p̄destinatus nunꝙ pōt damnari: ⁊ p̄scitus inquātum p̄scitus nunꝙ pōt saluari. Unde hoc additū. inquātum ꝓpositionē veraꝫ facit impossibilē. ⁊ falsam reddit verā. Postea obijcit. Si p̄destinatus inquantū p̄destinatus nō possit dānari. igitͬ cū quilibet p̄destinatus nō possit nō esse p̄destinatus. videtͬ certe ꝙ nullo mō concedēdū sit p̄destinatū posse dānari. Ad qđ r̄ndēs mgr̄ dicit ꝙ p̄destinatus nō pōt nō esse predestinatus. Hec cōiunctim intellecta est vera. q2 eius sensus est ꝙ ille qui ab eterno est p̄destinatus. postea nō pōt nō esse p̄destinatus. Cuius opposito dato sequeretͬ scie diuine mutatio. Sed diuisim ipsaꝫ intelligendo est falsa. q2 designat ꝙ p̄destiatū quē de⁹ ab eterno potuit nō p̄destinare iā nō posset nō p̄destinare qđ est falsuꝫ. q2 eiꝫ actus diuin⁹ nō trāseat in p̄teritū. Jō sicut quēlibet p̄destinatū potuit ab eterno nō p̄destinare. Ita pōt quelibet modo p̄destitatū nō p̄destinare sed in actibus hominū qui trāseūt in p̄teritū talis distinctō locū nō hꝫ. Tertia ꝓpositio est hec. Effectus p̄destinatōis est saluatio. et reprobatōis dānatio. Hanc ꝓbat mgr̄ de diuersis sanctorūꝫ autoritatibus. que patent in littera. Et tantū in speciali. Di. xli.

J aut querim⁹

f Ista est dist. xli. huius p̄mi libri. In qua mgr̄ postꝙ egit quid sit p̄destinatio. et quis sit effectus eius. Inquirit de causa ipsius. Et tria facit. Nā p̄mo ponit sniam veritatis. Scđo elidit falsitatem. Tertio cōcludit ꝙ nulla mutatio sit in sciētia deitatis. Primū facit a p̄ncipio distinctōis vsqꝫ ibi (Opinati sunt q̄dam) Scđm abīde vsqꝫ ibi (Preterea cōsiderari oportet) Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis. Et tm̄ in generali. In spāli snia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpositōnib⁹ quarū p̄ma est hec (Predestinatō nō cadit sub merito sicut obduratio. Hanc mgr̄ ꝓbans dicit ꝙ obduratōem cadere sub merito. ibi noīe obduratōnis nō intelligit ipsam diuinā p̄sciam que ab eterno est. ideo nullaꝫ pōt habere cām. sed intelligit ꝑ eam subtractōem vel caretiam grē quā q̄dem suis peccatis merentͬ. qualitͬ nō est de p̄destinatōe. que nec quo ad illud qđ in eo eternū est scꝫ diuinā electōem. nec quo ad illud qđ in ipsa tp̄ale est. scꝫ gratie appositōem pōt mereri. saltē intelligēdo quo ad p̄mā grām. que sub ꝓ promerito nō existit. Secūda ꝓpositio est hec Deus ꝓpter nulla futura merita vel demerita sed libere ab eterno eligit vel reprobabit. Hanc magister ꝓbans ponit opinionē quorūdaꝫ q̄ opinati sunt ꝙ ꝓpter futura merita aliqui p̄destinantͬ vel reprobātur a deo. Et ad hoc inducit autoritates be. Aug. q̄bus ꝯ videtur dicere. ꝙ futura fides in Jacob fuit causa sue p̄destinatōis. sed vt dicit mgr̄ hoc be. Aug⁹. postea retractauit. Et postremo addit ꝙ reprobatio dei nō est causa peccati. sed predestinatio eius est causa boni. et in. xiij. cap. ponit exp̄sse sniam hui⁹ ꝓpositōnis. Tertia ꝓpositio est hec. Mꝫ licet de⁹ oīa sciat q̄ p̄ius sciuit nō tm̄ p̄scit que p̄sciuit. Hanc ꝓbans magister q̄rit. an scia dei possit diminui. Et respōdet. ꝙ p̄scia pōt diminui sed nō sciētia. Multa eīn deus p̄sciuit q̄ mō nō p̄scit. quia nō sunt futura. sed qđ sciuit scit. Postea obijcit in cōtrariū sic. Deus sciuit me nasciturū ⁊ mūduꝫ creandū ⁊ hoc mō nescit. ergo non oīa que sciuit scit. Et r̄ndet magister ꝙ oēm rē quā deus sciuit scit. Et argumentū ꝓcedit diuersimode quo ad modū sciēdi qui importatͬ ꝑ enunciabilia. ⁊ tm̄ in speciali. Di. xlij.

Unc de oīpotē.

n Ista est dist. xlij. hui⁹ p̄mi libri. In qua magr̄ postꝙ egit de scia dei. Incipit agere de potētia eius. Et tria facit. Nā p̄mo inq̄rit an deus sit oīpotēs. ⁊ vnde oīpotēs dicatͬ. Scđo subdit determinatōeꝫ questionis mote. Tertio soluit inducta ⁊ cōfirmat sniam p̄ri⁹ datā. Prima duo facit in p̄mo cap̄lo. Tertiū vero in seq̄nēib⁹. Et tm̄ in generali. In spāli snia magistri stat in tribus ꝓpositōib⁹ quaꝝ p̄ma est hec. Deus dꝛ oīpotēs. q2 oīa que possunt esse pōt efficere. Secūda ꝓpositō est hec. Aliquem posse oīa que vult se posse nō videtͬ ad rōem omnipotētie sufficere. Tertia ꝓpositio est hec Deus simpliciter potest efficere q̄cquid est factibile. Has ꝓpositōes magister oēs ꝓbat determinādo hanc questionē, scꝫ, vtrū deus

dicat oipotens .s. ideo. aut quia pōt oia simpliciter. aut quia pōt oia tm̄ que vult. Et ꝙ non dicat oipotēs eo ꝙ oia pōt simpliciter: arguitur ex hoc ꝙ non pōt ambulare. loqui vinci. falli. ⁊ peccare. Et ꝙ dicat oipotēs qꝛ pōt oīa que vult: arguit diuersis autoritatibus doctoꝝ. Et rn̄det ꝙ non ē dicēdus idō oipotens quia pōt oia que vult. quia si hoc sufficeret: tūc quilibet sanctus in celo posset dici oipotens. eo ꝙ quilibet talis potest q̇cquid vult. sed ideo deus dicendus ē omnipotens: quia potest oīa simpliciter que cadunt sub potētia actiua. Ad argumētum primuꝫ de ambulatōe ⁊ locutōne dicit ꝙ ista potentiam dei non euacuāt. qꝛ lꝫ illa deus nō possit oīa ꝑ se: pōt tm̄ illa in nobis: ⁊ ꝑ nos. De peccare, mētiri. ⁊ mori dicit hmōi nō arguere potētiam in deo. eo ꝙ talia facere non sit potentie. sed magis infirmitatis ⁊ insufficientie. Ad secūdum argumentū. s. ad autoritates q̇bus ꝓbatur ideo deum dici oipotētem. quia potest omia que vult: dicit ꝙ non ideo deus debeat dici oipotens. quia si hoc sufficeret: tunc quilibet beatus in celo possꝫ dici oipotens: cum possit quicq̇d velit. Et ille autoritates non aliud dicere intendūt nisi ꝙ voluntas dei non possit impediri. Et subdit postea ꝙ licet solus pater dicatur oipotens a se. qꝛ a nullo hꝫ oipotentiam, filiꝰ ⁊ spūssanctus non pn̄t dici omipotētes a se eo ꝙ oipotentiā ab alio acceperūt. pn̄t tamē dici oipotentes ꝑ se. quia ꝑ suam naturā sūt potētes. Et tantū in spāli.

Dist. xliij.

Vidam tamen

Jsta ē dist. xliij. huius pmi libri. Jn qua mgr̄ ōn̄so vnde dicat oipotens deus. ōn̄dit quāta possit. Et tria facit. Et pmo adducit quasdam rōnes erroꝛ quendā affirmātes. Secūdo subdit autoritatē. Tertio ꝯcludit veritatē. Primū facit a principio huius distinctōnis vsqꝫ ibi (Hec autē questio) Secundū abinde vsqꝫ ibi (Fateantur itaqꝫ deū) Tertiū vo vsqꝫ ad finem distinctōis. Et tantū de sentētia huius distinctionis in generali. Jn spāli snia magistri st. in tri. ꝓpōibus. Quaꝝ prima ē hec. Deꝰ pōt alia facere: ⁊ omittere que facit: ⁊ omittit si ne p̄iudicio sue iusticie ⁊ bonitatis. Hāc ꝓpositōem mgr̄ ꝓbans rn̄det ad quasdā rationes ⁊ autoritates que videntur oipotentiā diuinam limitare. Prima rō ē ista. Deus non pōt facere nisi quod bonū ⁊ iustum ē fieri. sed nihil ē bonū ⁊ iustū fieri nisi quod facit. g̃ non pōt facere nisi quod facit. ⁊ ꝑ ꝯsequens sua potētia limitat. Scd̄a rō talis est. Deus non pōt facere nisi qd̄ sua exigit iusticia. sed iusticia non exigit nisi qd̄ facit. ergo ⁊c̄. Et rn̄det mgr̄ dicēs istas ꝓpōes duplicē habere sensum. Vnū vt iusticia ⁊ iustū referātur ad tēpus pn̄s. sub hoc sensu nō potest deus facere nisi qd̄ iustum ē nūc vel qd̄ iusticia sua exigit modo: ⁊ sic sunt false. Uel possunt referri ad tēpus ꝯfusum. sub hoc sēsu non pōt deus facere nisi quod iustū ē mō vel. i. qd̄ nisi iustuꝫ esset non faceret. ⁊ sic sūt vere. Tertia rō est. Deus nō potest facere vel dimittere nisi qd̄ debet facere vel dimittere. Rn̄det mgr̄ di. ꝙ verbum debiti in diuinis non habet locū. Tertia ꝓpō ē hec. Stat deū plura posse ꝙ̄ velle absqꝫ inequalitate potētie ⁊ voluntatis. Hāc magister ꝓbat rn̄dendo ad quādam obiectōem que est qꝛ volūtas dei ⁊ potētia eius sunt equales. ergo non potest nisi qd̄ vult. Et rn̄det, ꝙ lꝫ idem sint in deo potētia ⁊ voluntas: ⁊ quo ad hec dici pn̄t equalia. tm̄ plura subsunt potentie ꝙ̄ voluntati in pn̄ti. Tertia ꝓpō ē hec. Et si deus alia vellet ⁊ faceret ꝙ̄ vult et facit ex eo nō seq̄ret in eius volūtate mutabilitas. Hāc mgr̄ ꝓbat per sanctoꝝ auctes. Et tantū de sentētia in spāli. Dis. xliiij.

Vncillud restat

Jsta ē dist. xliiij. huius primi li. Jn q̇ mgr̄ postꝙ ostēdit quāta deꝰ possit: ōn̄dit qualia possit. Et tria facit. Nā primo inquirit an deus possit facere res meliores ꝙ̄ fecit. Scd̄o an possit eas facere meliori modo ꝙ̄ fecit. Tertio an mō possit omnia que olim potuit. Primū facit a principio distinctionis vsqꝫ ibi (Post hec ꝯsiderandū) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi. (Preterea queri solet) Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis. Et tātū in generali. Jn spāli seu. snia. st. i. tri. ꝓpōibꝰ. Quaꝝ pma ē hec. Deꝰ pōt totuꝫ vniuersum seu mōm facere meliorē. Hanc ꝓbās recitat quō q̇busdā videbat deū non posse facere res meliores ꝙ̄ fecit. qꝛ si potuit ⁊ nō fecit: inuidus fuit. ꝯfirmātes opiōnē suā aut. b. aug. qꝛ sup̄ mgr̄ ꝓbauit prēm filiū genuisse sibi

coequalē, ⁊ ibidē dicit ꝙ si potuit filiuꝫ sibi coeqlem generare ⁊ non fecit: tūc inuid⁹ fuit ⁊ sic in ꝓposito. Et rn̄det mgr̄. ꝙ non ē sile eo ꝙ filius sit de substātia pr̄is ⁊ nō creata. Postea ꝓbat. ꝙ deus pōt facere res meliores ꝙ̄ fecerit. ⁊ hoc sic. Nā si non posset, aut hoc eēt qꝛ creatura ē summe bona qḋ falsuꝫ est: quia tūc creatura creatori equal' eēt. aut qꝛ creatura nō ē capax talis melioratōis. et hoc iteꝝ nō obstat. qꝛ deus posset dare creature meliorē capacitatē. ⁊ ita posset facē meliores ꝙ̄ facit. Tertia ꝓpō ē hec. Ex parte reꝝ ⁊ nō ex parte sui deus pōt facere qualibet rem meliorē. Hanc ꝓbat mgr̄ q̄rēs. vtrꝫ deus posset facere meliori mō res ꝙ̄ fec̄. Et rn̄det. ꝙ si modus ad sciam artificis referat̄ tūc non pōt deus meliori mō facere mūduꝫ Si v̾o modus faciēdi ad rē factā: tūc deus pōt eq̄ bona ⁊ minus bona ⁊ meliora facē.

Tertia ꝓpō ē. Diuina potētia nō ē magis nūc limitata ad faciendum oīa ꝙ̄ vnq̄ꝫ fuit. Hāc probās mgr̄ q̄rit. an deus posset q̄cq̄d potuit. Et arguit ꝙ nō. qꝛ potuit nō incarnari ⁊ nō nasci: q̄ mō non pōt. Et rn̄det. sic oēm sciam quā habuit, habet modo. nō tam̄ eodē mō. Ita respectu cuiuscūqꝫ rei potētiā quā habuit hꝫ ⁊ mō. nō tm̄ ista potentia eodem mō se hꝫ sp̄. vn̄ sp̄ potētia dei se extendit ad carnis assumptōem: q̄ cū semel assumpta ē nō pōt de nouo iteꝝ acq̄ri. sꝫ p̄ eandeꝫ potētiā p̄ quā potuit īcarnari p̄t mō īcarnat⁹ fuisse. sic p̄ eādē potētiā hō pōt hodie legē ⁊ heri legisse. Et tātum in spāli. Dis. xlv.

Nam de volun.

Ista ē dist. xlv. In q̄ mgr̄ postq̄ꝫ egit de scia dei ⁊ eius potētia. incipit agere de ei⁹ volūtate. Et circa hoc tria facit. Nam p̄mo ostēdit q̄d sit volūtas dei. Scḋo q̄d possit. Tertio quot mōis accipit̄ Primū facit a princ. dis. vsqꝫ ibi (His itaqꝫ summe) Scḋm abinde vsqꝫ ibi. Hic non ē p̄tereundū) Tertiō vsqꝫ ad fi. dist. Et tantū i gn̄ali. In spāli sen. m. st. i tri. p. quaꝝ p̄. ē hec. Quāuis volūtas dei sit ideꝫ qḋ de⁹ vel diuina eēntia: nō tm̄ ē illa q̄ sibi. i. voluntati subdiuidit̄. Hāc ꝓbās mgr̄ ꝓponit ꝙ volūtas sit idē qḋ diuia eēntia realiter ⁊ differēs ab ipa solū rōe sicut ⁊ scia. ꝓpter quā diuersitatē aliq̄ attribuūtur volūtati dei q̄ non attribuūt̄ eēntie, vn̄ dr̄. deus vult oīa. nō tamē pōt dici. deus ē oīa, nō obstāte idētitate volūtatis ⁊ eēntie. Tertia ꝓpō ē hec. Nō vst q̄rēda cā volūtatis diuine; cuꝫ ipa sit cā oīm q̄ ꝓducūt̄ in tp̄e. Hāc ꝓbās mgr̄ dicit ꝙ volūtatis dei cā querēda nō ē. qꝛ sic ipa nō esset cā p̄ma ⁊ h̄ret aliq̄d maius se qḋ ē falsū sed ipa ē cā vl'is oīm nō solū q̄ fiūt scḋm cursum nature: sed etiā mirabil'r. Tertia ꝓ. ē hec. Quāuis voluntas dei bn̄placiti in se sit tm̄ vna: tm̄ volūtas signi p̄ quinqꝫ signa distinguit̄. Hāc mgr̄ ꝓbans dicit ꝙ voluntas dei multipl'r noiat̄. Aliq̄n accipit̄ ꝓ p̄e scḋm ꝙ ē ipsa diuina eēntia. Aliq̄n v̾o accipit̄ p̄ p̄cepto, ꝓhibitōe, cōsilio, p̄missiōe, ⁊ opatiōe volūtatis diuine. q̄ oīa dicūt̄ volūtas dei iō qꝛ sūt sig̃ volūtatis dei, n̄ āt sūt ita sig̃ ꝙ ds velit hmōi oīa fieri sꝫ qꝛ ad modū volūtatis se hn̄t. Et subdit ꝙ p̄ma volūtas dicit̄ voluntas bn̄placiti. Alie volūtates dicunt̄ volūtates signi. Et dr̄nt in hoc qꝛ volūtas bn̄placiti ē et̄na, relique v̾o sunt tp̄ales. Et voluntas bn̄placiti semper implet̄, alie v̾o nō. Et tantū de sn̄ia h⁹ dist. in spāli. Dist. xlvi.

Jc oritur qō.

Ista ē disti. xlvi. huius p̄mi li. In qua postq̄ꝫ oñsum ē q̄d tenendū sit de volūtate dei scḋm se, p̄nt ondit mgr̄ q̄d tenendū sit de volūtate q̄ntū ad ipꝫ effectū. Et tria facit. Naꝫ p̄mo oñdit effectū diuine volūtatis respectu bonoꝝ. Scḋo fac̄ idē respectu maloꝝ. Tertio subdit determinatione quarūdā autoritatū. Primū fac̄ a principio hui⁹ distinctōis vsqꝫ ibi (Jōqꝫ cū constet) Scḋm vsqꝫ ibi (Qꝛ aūt Aug) Tertiū v̾o abinde vsqꝫ ad finē dist. Et tātū i gn̄ali. In spāli sen. m̄a. statuit tri. ꝓpo. Quaꝝ pri. ē hec. Bn̄placitū diuine volūtatis in oībus implet̄. Hanc mgr̄ inuestigās q̄rit. Utꝝ ds aliq̄d voluerit qḋ factū non fuerit. Et arguitur ꝙ sic. qꝛ voluit uno vult omēs hoies saluos fieri. hoc tm̄ factū non ē nec fit. Silr̄ voluit filios israel ꝯgregari: qḋ etiā nō ē factū g̃ non oīa q̄ deus voluit sunt facta. Et rn̄dꝫ mgr̄ ꝙ huic duplici obiectōe nō obstāte volūtas dei sp̄ implet̄. Et obiecta sic hn̄t intelligi ꝙ q̄cunqꝫ hoīes saluātur vel q̄ de filijs israel congregātur sola dei volūtate saluant̄ ⁊ ꝯgregant̄. sicut etiā Joh. p̄mo dr̄. Illuminat oēm hoīeꝫ venientē in hūc mūdū. Hoc nō hꝫ intelligi ꝙ oēs ab ipo illūinant̄ q̄ in

hũc mũdũ venerint: sꝫ ꝙ null⁹ veniēs ĩ hũc mũdũ illũinat̃ nisi ab ipo. Sc̃da ꝓpõ ẽ hec. Deus neq; vult neq; nõ vult ꝙ maluꝫ culpe oriat̃. Hanc ꝓbãs mḡr querit. Utrũ mala fiãt deo volẽte. Circa cui⁹ questiõis materiã due sunt opiones quaꝝ pͥma ẽ ꝙ deus vult malũ nõ fieri. Sc̃da ẽ ꝙ de⁹ vult mala fieri. ⁊ hij inducũt rões ꝓ sua opiniõe quaꝝ pͥma ẽ. Potẽtia oĩpotẽtis resisti nõ pt sed si deus nollet mala fieri cũ tñ fiũt ei⁹ potẽtie posset resisti. sed hoc eẽt incõueniens. q2 iam nõ eẽt oĩpotẽs. ḡ incõueniens ẽ deũ ponere velle mala nõ fieri. ḡ deus vult mala esse vel fieri. Secũda rato talis ẽ. De⁹ aut vult mala fieri aut nõ vult fieri. sed nõ vult ea nõ fieri. ḡ vult ea fieri. Maior pꝫ ꝑ hoc q2 si vellet ea nõ fieri nũq̄ fierẽt: cũ volũtati ei⁹ nihil posset resistere. Tertia rõ ẽ. Deus vult oẽ bonũ. sꝫ bonũ ẽ mala fieri. nisi enĩ eẽt bonũ mala fieri nũq̄ ꝑmitteretur a deo fieri. ḡ deus vult mala fieri. Ad has rões r̃ndens mḡr ad duas pͥmo ꝙ nõ ẽ ↄcedendũ ꝙ de⁹ velit mala fieri. quia sic esset iniquus. nec ꝙ vult nõ fieri mala ḡ ẽ secunda opinio. q2 sic mala nũq̄ fierẽt. Sed ẽ dicẽdũ ꝙ nõ vult ea fieri. Et ꝙ arguit̃ tertio ꝙ mala fieri ẽ bonũ dicendũ ẽ. ꝙ nõ ẽ bonũ simplr̃: sꝫ ẽ bonũ inq̄tum ex malis pñt elici bona. vbi etiã incidentalit̃ dicit ꝙ aliq̄d ẽ bonuꝫ in se ⁊ facienti ⁊ ei cui fit. vt p̃dicare fidelibus ꝓpter deuꝫ. Aliq̄d ẽ bonũ in se ⁊ faciẽti vt dare elemosynã paupi. sed nõ ꝓpter deũ. Aliq̄d vͦ i se ẽ malũ ⁊ facienti. sed et eo accidẽtalr̃ ꝓueniũt aliq̄ bona. vt mala q̄ fiũt ad pulchritudineꝫ vniuersi. Probat postea mḡr opinionẽ. s. ꝙ deus nõ vult mala fieri. q2 si dõ volente fierent mala: igr̃ fierent deo auctore. ⁊ ꝑ consequẽs deus eẽt auctor illius qd̃ fieret deterior qd̃ nõ ẽ dicendũ. vt ꝓbat aucte be. aug. Postea arguit scd̃m quosdã. De verũ ẽ a dõ sed mala fieri ẽ veꝝ. ḡ ipa factio mali ẽ a dõ. Et r̃ndet ꝙ veritas q̄ ẽ in hoc dicto ẽ a deo sꝫ ex hoc nõ seq̄tur ꝙ ipa res dicta. s. maluꝫ sit a deo. Tertia ꝓ. ẽ. Nullũ malũ fit qd̃ a deo fieri nõ ꝑmittit̃. pꝫ. q2 q̇cq̇d fit de⁹ permittit fieri. Et tñ ĩ spãli. Di. xlvij.

Olũtas q̇ppe.

Ista ẽ dist. xlvij. hui⁹ primi libri. In qua mḡr postq̄ egit de q̇busdam que diuine volũtatis effectũ vident̃ impedire: agit de diuine volũtatis efficaci adimpletione. Et tria facit. Naꝫ pͥmo oñdit ꝙ voluntas dei semꝑ impletur. Secundo subdit ꝙ etiam impletur quo ad eos quibus peruerse impugnat̃. Tertio ↄcludit quõ de⁹ diuersimode scd̃m eam p̃cipit. Primũ facit a principio dist. vsq; ibi (Multa enim fiũt ↄ dei p̃ceptuꝫ) Scd̃m abinde vsq; ibi (Ex p̃dictis liquet.) Tertiũ vͦ abinde vsq; ad fi. distinctõis. Et tantũ de sñia ĩ gñali. In speciali sen. m. st. in t. ꝑ. quaꝝ pͥa. ẽ hec. Diuia volũtas efficaciter in oĩbus sꝑ ↄsummatur Hãc mḡr ꝓbans ꝓponit pͥmo ꝙ voluntas dei sꝑ ẽ efficax ⁊ nihil ẽ ↄ eam. multa tñ fiũt p̃ter eã. Et oñdit ꝙ volũtas dei sꝑ impletur aut d̃ creatura aut a creatura. A creatura implet̃ qñ creatura bñ facit. de creatura autẽ quãdo deus ordinat de malefaciẽte vt vult. Postea mḡr mouet dubitatõem quandam quõ possit aliq̄d fieri p̃ter dei voluntatẽ. qd̃ Aug. videt̃ dicere. cum tamẽ eius voluntati nihil resistat. Item quõ illud quod ẽ cõtra voluntatẽ dei non ẽ p̃ter eam. Et respondet magister dicens. ꝙ hoc apparet distinguendo voluntatem. Nam voluntas dei aliquando nominat ipam diuinam essentiã. p̃cepta vel ꝓhibitiões diuine voluntatis. Aliquando etiã ꝑmissionem. Contra ipaꝫ diuinam volũtatẽ que est metipsa diuina essentia nihil fit. Contra p̃cepta ⁊ ꝓhibitiões q̄ sunt signa voluntatis dei bene põt aliquid fieri vt mala. ⁊ tamen nihil fieri potest preter eius ꝑmissiõem. Secũda ꝓpositio ẽ hec Diuina voluntas efficaciter impletur ⁊ consummat̃ quo ad eos a quib⁹ peruerse impugnatur. Hanc ꝓbat magister autoritatibus sanctoꝝ que videntur dicere. ꝙ mali diuine voluntati resistentes ei obsequũtur. Tertia ꝓpõ est hec. Non oĩa que deus p̃cepit vl̃ ꝓhibuit ita fieri voluit. Hec patet ex hoc. ꝙ deus aliquãdo ex aliqua ratõne aliqua fieri nõ voluit. sꝫ admodũ volẽtis hũit. vt pꝫ d̃ imolatõe isaac ⁊ hmõi. Et tñ d̃ spãli. D. xlviij

Ciendũ quoq;

Ista ẽ dis. xlviij. ⁊ vltĩa hui⁹ pͥmi libri. In q̄ mg̃r, postq̄ egit quõ volũtas dei sꝑ efficaci᷑ adimplet̃. Hic ↄsequẽter quõ se habeat voluntas nostra in cõparatõne vl̃ in conformitate ad diuinam. Et tria fac. Nã pͥmo ostẽdit ꝙ volũtas nostra bona non sꝑ

ꝯformať diuine ī volito, Scđo ſbdit quō
aliqñ volūtas nr̄a ꝯformať diuīe voluntati
in volito. Tertio ſubdit, ꝙ aliqñ ſine culpa
poſſumus idē volitū diuerſis reſpectibꝰ vel
le ꝛ nolle. Primū ꝛ ſcđm facit a pn̄. di. vſqꝫ
ibi (Ex quo ſoluiť qđ) Tertiū vo vſqꝫ ad fi
nē diſt. Et tantū in gn̄ali. In ſpāli ſeu m. ſt.
in tri. ꝑ. Quaꝝ pma ē hec. Non oīs volūtas
nō volēs qđ deus vult ē mala. Hāc mgr̄ ꝓ
bans ponit exēplū in pmo ca. huiꝰ diſtic. di.
vt ſi bonus filius prēm ſuū velit viuere quē
deus bona volūtate vult mori. ibi voluntaſ
filij materialr̄ nō vult qđ deꝰ vult: nō tn̄ eſt
mala. Scđa ꝓpō eſt hec. Non oīs volun-
tas que vult qđ deus vult ē bona. Hācma.
ꝓbans ꝓponit. ꝙ aliqñ eſt mala voluntas
hoīs volētis idem qđ deus vult. ſicut volū-
tas mali filij volētis mortē patris quā tamē
vult deus. Nempe ille pmus vult quod nō
deus vult. Iſte vo ſecūdus idēꝫ vult qđ de
us. ꝛ tn̄ bone volūtati illius dei pietas po-
tius ꝯſonat: ꝙuis aliud volētis ꝙ huiꝰ qđ
deus volētis impietas. Tertia ꝓpō ē hec
Idē volitū diuerſis reſpectibus ſine ꝗcū-
qꝫ culpa poſſumus nolle ꝛ velle. Hāc ꝓbās
proponit magiſter. Ꝙ voluntas dei bona
per voluntates malas hominum adimple-
tur. ſicut fuit in morte chriſti. Volebat enim
deus xp̄m mortē ſuſtinere. ſed nō iudeoſ in-
ferre. Et poſtea dicit ꝙ paſſio xp̄i deo place-
bat, non inꝙtum fuit penalꝭ: ſed inꝙtūꝫ fuit
ſalutifera. Et ſimilr̄ paſſiões ſanctoꝝ poſſūt
diuerſis cauſis factis placere ꝛ diſplicē, quo
ꝓbať ꝓpō pdicta. Et tantū in ſpāli.

Explicit liber pmus ꝯcluſionū ſn̄iarum.
Incipit liber Secūdus. Di. i.

Reatōnem.

c Hic incipit ſecūdus liber
ſn̄iaꝝ. In quo mgr̄ poſt-
ꝙ egit d̄ rebus fruibilibꝰ
id ē diuinis pſonis: agit
de rebus vtilibꝰ. ſ. creatu
ris. Et duo facit. Naꝫ pmo agit de creatōne
vniuerſi in gn̄ali. Scđo de partibꝰ eiꝰ ī ſpā-
li. Primū facit in pma diſtinctōe. Scđm in
cipit facere in principio diſtinctiōis ſecunde
ibi (De āgelica itaqꝫ natura) In pma g̊ di-
ſtinctōne tria facit. Nā pmo agit de exitu cre

aturarū a ſuo pncipio. Scđo de ordine eaꝝ
ad ſinē. Tertio incidenter aliter determinat q̄-
re aīe humano corpi ſunt vnite. Primū vſqꝫ
ibi (Credamus ergo) Secundum vſqꝫ ibi.
(Solet etiā q̄ri) Tertiū vſqꝫ ad finē diſtin
ctionis. Et tantuꝫ in generali. In ſpāli ſn̄ia
ma. ſtat in tri. ꝓpōibus. Quaꝝ prima ē hec
Deus in principio tēporis creauit celū ꝛ ter
ram pter ſui mutatiōem. Hec ꝓpō inſinuat
deum eſſe principiū creatiuū: tam viſibiliū
ꝙ inuiſibiliū creaturaꝝ. Et ꝓbat eam magi-
ſter ꝑ illud Gen̄. In pncipio creauit deꝰ ce-
lum ꝛ terrā. Ex quo infert ſanctū Moyſen
Platonis ꝛ Ariſtotilis interimiſſe errores.
Nam Plato tria pncipia poſuit fuiſſe ab et-
no ꝛ increata ſeu ſine pncipio. ſ. deum. exem
plar. ꝛ materiā pmam. ꝛ ꝑ ꝯſequēs nō po-
ſuit deum eē creatorē mūdi: ſed opificeꝫ ſeu
factorē. qđ patet ex hoc ꝙ non ꝓduxiſſꝫ mū
dum ex nihilo. Unde creare ē aliquid ex ni-
hilo facere. facere aūt eſt aliquid ex piacente
maťia ꝓducere. Unde aliquis creatōeꝫ mū-
di credat in deo tpalem ponere mutatōem.
Ideo dicit ꝙ verba tpalia de deo dicta: cu-
iuſmodi ſunt creare. facere. ꝛ agere. ꝛ guber
nare, nullā ſignificant ſeu ponunt in deo no
uitatē ſeu mutatōem. ſed ſolū nouū effectuꝫ
ꝯnotant circa creaturam. quare etiā opatio
dei non ꝓprie debet dici actus. eo ꝙ agens
ꝑ eam nō agitať ſeu mouetť. imo ſicut ex ca-
lore ſolis aliqua noua fiūt: nulla facta mu-
tatione in ipo colore. ita ex dei volūtate crea
ture eſſe incipiūt ſine ipius dei mutatōe. Et
ſubdit Ariſtotilē etiā poſuiſſe plura princi-
pia. ſ. materiam. formā. ꝛ principiū efficiēs.
ꝛ tn̄ poſuit mūdū fuiſſe ab eterno, Hos oēs
errores dicit mgr̄ ꝑ pdictam auctēm Gene.
fore eliſos. Scđa ꝓpō eſt hec. Deus non
pro ſui. ſed ꝓ iparum vtilitate fecit ſpālr̄ ra-
tionales creaturas ad pticipandū ſue diui-
nitatis fruitōnem. Hanc ꝓbans dicit. ꝙ cā
creationis reꝝ eſt ſola bonitas creatoris cō
municare potēs ꝛ volēs, ꝛ minime nō potēs.
Tertia ꝓpō eſt hec. Deus humanā aīam
corpori vniri voluit. non ſoluꝫ vt per talem
vnionē beatificam fruitōem ſibi poſſibilem
crederet. ſed etiam vt glorificatōem ſibi acq̄
reret ꝑ aīe in corpe exercitatōem, Hanc pro
poſitōem ꝓbat ꝑ hoc ꝙ aſſignat triplicē ra
tionē quare aīa ratōnalis corpi vnitur. Pri
ma eſt, quia ſic deo placuit fieri. Secūda eſt

qꝛ hoc fieri cõuenit in signũ future beatitu-dinis. vnio aũt spũs cũ carne repũtat ꝛ ostẽdit eẽ possibilẽ quandã vnionẽ. s. deũ vnius cum aĩa humana. Tertia ratõ, quia aĩa corporali mortali vnita põt pficere ad mai⁹ meritũ ꝙ si sepata mãsisset. His pmissis cõcludit magister ꝙ circa triplex genus nature in isto secũdo libro sua intentio versatur. s. circa creaturã spũalẽ corpi nõ vnitã: cuiusmõi ẽ angelica. ꝛ circa spũalez corpi vnitã. cuiusmodi ẽ anima rõnalis. ꝛ circa corpeam naturam tm̃. Et hec est sniã in spãli.

Dist. ij.

E angelica ita.

Hic incipit secũda distinctio hui⁹ secundi libri. In qua mgr postꝙ egit de creatõe vniuersi in cõi. Incipit agere de ptibus eius in spãli. Et pmo de creatura spũali corpi nõ vnita. s. angelo. Uñ in pñti tria circa hoc facit. Nam pmo dat ordinẽ in pñti materia pcedẽdi. insinuãs ãgelos esse creatos. Secũdo tractat de loco creatõnis eoꝝ. asserens eos in celo empireo eẽ creatos ꝛ collocatos. Tertio agit de qualitate eorũ: affirmans eos informes pductos. Primũ istoꝝ facit a principio distin. vsqꝫ ibi (Iam ostensum ẽ) Secundũ abinde vsqꝫ ibi (Simul ğ invisibiliũ) Tertiũ abinde vsqꝫ ad finẽ distinctõis. Et tantum in generali. In spãli sniã magistri stat in tribus ppõnibus. Quaꝝ pma est hec. Angelica natura nõ tpe sed dignitate naturẽ ante oĩa corpalia est pducta. Q aũt angeli sunt pmo pducti patet ex illo Ecclastici pmo. Oĩm pmo creata est sapiã. i. angelica natura qꝛ illud non potest intelligi de sapiã eterna vł increata. cuiusmodi est filius in diuinis. vt deducitur i lra. Huius oppositũ magister arguit p illõ Genesis pmo. In pñcipio creauit deus celuz et terram. Per hanc ꝛ similes auctes videt pbare ꝙ celuz ꝛ terra sunt prius creata ꝙ angelica natura. Hanc cõtrouersiam mgr soluit di. ꝙ angelica creatura ꝛ oĩa corpalia sił sunt creata. qđ pbat p illud Ecclastici. xiij. Qui viuit ineternũ creauit oĩa simul. Et idẽ cõfirmat autoritate beati Aug. que habetur in textu. Et postea inducit alias auctes quibus pbat angelicã naturã, celũ empireũ. tẽpus ꝛ materiam quatuor elemẽtoꝝ ɔfusam simł fore creata tpe, ꝛ vnũ alterũ tpis duratione non pcessisse. Lꝫ angelica natura pus bene dicatur creata dignitate nature. Tertia ppõ est hec. ꝙ tam visibilis. i. corporał: ꝙ inuisibilis. i. spũalis creatura fuit quodãmodo informis pducta. Qđ patet. qꝛ visibilium materia ꝛ inuisibiliũ natura fuerunt simul condita ꝛ vtraqꝫ informis. sed tamen aliter ꝛ aliter. Nam corpalium rerũ materia dicitur informis creata ideo: qꝛ habuit formam cõfusiõis prius ꝙ fuisset formata ꝛ distincta p species. vt infra dist. xij. clarius patebit. Spũalis ideo dicitur informis producta. quia lꝫ fuerit formata in sua conditione scđm habitum nature fuit tñ informis scđz habitũ gratie: p quem habuit pfici et informari. Postea magister querit. Si oẽs angeli fuerint in celo creati vt pdictum est: quod ꝛ quale fuit tunc celum in qđ Lucifer ascendere volens peccauit. dicẽdo illđ Isa. Ascẽdam in celum ꝛ similis ero altissimo. Quod soluẽs magister dicit. ꝙ p celum non debet intelligi qđcũqꝫ corpale. sed diuina celsitudo. vt sensus autoritatis sit (Ascendã i celũ) id est ad eqlitatẽ dei. Et tãtũ in spãli.

Dist. iij.

Ecce ostensum ẽ

Ista est dist. iij. huius secundi li. In qua mgr postꝙ egit de creatione angeloꝝ quo ad conditões extrisecas Incipit agere de eodem quo ad cõditõnes eoꝝ intrinsecas. Et circa hoc tria facit. Nam pmo ostdit ɔditões eoꝝ in nãlib⁹. Secũdo ostdit cõditõem eoꝝ in gratuitis. Tertio facit hoc idẽ in qbusdã meritorijs. Primuz facit a principio disti. vsqꝫ ibi (Illud quoqꝫ) Secundũ abinde vsqꝫ ibi (Dicimꝰ ğ) Tertium vsqꝫ ad finem dist. Et tm̃ in gñali. In spãli sen. ma. stat in tribus ppõibus. Quaꝝ pma est hec. Angeli in pñcipio sue creatõis differẽter acceperũt essentie simplicitatez, distinctam subsistendi psonalitatẽ. intelligendi pspicacitatem. ꝛ arbitrij libertatẽ. Istã ppositõnem magister pbans ppoit. ꝙ quatuor sunt circa creatõem angeloꝝ cõsideranda q̃ i pñcipio sue creatõis acceperũt. quorũ duo pma ptinent ad eoruz substantiã: cuiusmodi sunt essentie eoꝝ. immaterialis simplicitas. ꝛ distinctõnis eoꝝ psonalis diuersitas Tertium vo spectat ad eorũ formam scꝫ intelligẽdi pspicacitas. Quartum vo spectat

ad eoꝝ potestatē.s.volendi libertas. Hec quatuor oīs angeli in sua creatōne acceperūt. nō tamē equaliter. sed dispares in his creati fuerūt. Uñ infert ꝙ sicut differentē naturaꝫ in angelis seqꝫ differēs cognitio: ita etiaꝫ differēs grē collatio. ꝛ differēs arbitrij libertas. Scōa ꝓpō ē hec. ꝙ angeli nulla malicia cuiuscūqꝫ culpe in sua creatōne fuerunt depꝛauati. Hāc ꝓpōem mgr̄ ꝓbās q̄rit. Utrū angeli creati sunt boni vel mali. ꝛ vtrū aliq̄ moꝛula inter eoꝝ creatōem ꝛ lapsum extiterit. Ad quas q̄oēs simul r̄ndens recitat opinionē quoꝝūdaꝫ dicentiū angelos fuisse creatos malos. nec fuisse moꝛā inter eoꝝ creationē ꝛ lapsum. qꝺ cōfirmat autoꝛitate euangelij Jōhis. vbi xp̄s dicit dyabolū homicidā fuisse ꝛ in veritate nō stetisse. Et autoꝛi. Job. iiij. vbi dicit̄. ꝙ dyabolus ē initium figmenti dei ad illudendū ei. Confirmāt illꝺ autoꝛi. be. Augu. qua etiā ꝓbant angelos q̄ ꝑstiterunt fuisse creatos. ꝑfectos ꝛ beatos. Postea recitat aliā opinionē ꝛ ꝑme ꝯriam q̄ dicit oēs angelos fuisse creatos bonos ꝛ iustos q̄tū ad carētiā mali ꝛ iniusticie. sꝫ non q̄tū ad grām ꝯsummatā. Et dicit etiā moꝛā fuisse inter creatōem ꝛ lapsum. Quaꝫ opinionē ꝯfirmat autoꝛi. be. Aug. ꝛ ꝓbat eam rōe q̄ stat in hoc ꝙ cū deus sit optimus: nō pōt mala creatura ꝑ ipm ꝓduci. imo si āgelū malū creasset nequaq̄ malū ipius puniret. Deinde soluit autoꝛitates ꝓ alia opinione allegatas dicens. ꝙ dyabolus ꝺr initium figmenti dei. eo ꝙ deus p̄uidit quando ipm fecit quanta bona de eius malicia ꝓuenirent: cū ad eius tēptatōes sancti ꝓficeret. Similit̄ dicit ipm in veritate nō stetisse. q̄a a veritate cecidit a qua nō cecidisset si in veritate creatus nō fuisset. Dicit etiam ipm fuisse homicidā ab initio. q2 statim post initiū tp̄is apostatauit: ꝛ seipm occidit. Uel dicit̄ homicida ab initio conditōis hōis quem ꝑ fallaciā seducēdo occidit. Tertia ꝓpō est hec. ꝙ sp̄us angelici creati mox naturali cognitione sui ꝛ creatoris: sꝫ nō meritoꝛie erāt decoꝛati. Hanc magister ꝓbans dicit ꝙ omnes angeli a principio sue creatōnis cognouerūt deū: ꝛ se ꝛ ceteras creaturas. Uñ itel lexerāt q̄d eēt appetēdū ꝛ q̄d respuēdū forꝫ ꝛ tā bōi q̄ mali noticiā hūert. Silr̄ deū ꝛ se naturali dilectōe quadā: sed nō meritoꝛie dilexerūt. q2 radix meriti scꝫ grā eis adhuc nō fuit addita. Et tantū in sp̄ali. Di. iiij.

Einde videndū

Ista ē disti. iiij. hui⁹ secūdi li. In qua mgr̄ postq̄ egit de ꝯditōib⁹ angeloꝝ quo ad statū inchoatōis: agit ꝺ cōditionibus eoꝝ quo ad statū cōtinuationis. Et tria facit scꝺm tres q̄ōnes quas mouet. Primo eīm inq̄rit an angeli fuerūt creati beati vel miseri. Scꝺo an angeli mali sui lapsus fuerūt p̄scij. Tertio an oēs fuerūt ꝑfecti creati. Primū facit a principio di. vsqꝫ ibi (Queritur aūt cur) Secūdū abinde vsqꝫ ibi (Ad hoc aūt) Tertium vō abinde vsqꝫ ad finem distinctiōis. Et tantū in generali. In speciali aūt seu. ma stat in tri. ꝓpōibus. Quaꝝ p̄. est hec. Angeli ꝓprie nec beati nec miseri fuerūt creati. Hanc ꝓpōnem magister inuestigans ꝓponit p̄mo. Utrū angeli sunt creati beati vel miseri. ꝑfecti vel imꝑfecti. Et r̄ndꝫ ad primū istoꝝ dicens ꝙ nulli angeli sūt creati miseri seu beati. ꝙ nō miseri ptꝫ. q2 dato ꝙ sic hoc videt̄ maxime verū eē de mal' angelis. sed illi nō fuerūt miseri creati. q2 non fuerūt creati in peccato. qꝺ quidē peccatum solū miseria cōseq̄tur. ꝙ etiaꝫ ipi demones non fuerūt creati beati. patet ex hoc ꝙ n̄ habuerūt certitudinē sui status nec suū casum p̄sciuerūt. Nō etiā beati angeli nō fuerūt creati beati: patet ex hoc ꝙ ante lapsum nulla fuit distinctio bonoꝝ angeloꝝ a malis. ꝛ taꝫ boni q̄ mali fuerūt incerti sui status. licꝫ dicat Aug. bonos suū statum p̄sciuisse ꝛ non malos. qꝺ tamē magister dicit b. aug. pl⁹ dixisse inq̄rendo q̄ asserendo. Ex p̄dictꝭ infero scꝺam ꝓpōnem que ēst. Nō angeli videlicet mali suū casum. ꝛ boni suam ꝯfirmatōnem nō p̄sciuerunt. Patet ista ꝓpō ex predictis. Tertia ꝓpō est hec. ꝙ angeli taꝫ boni q̄ mali ante confirmatōnem bonoꝝ ꝛ lapsum maloꝝ oēm ꝑfectōnem ꝑ illo tp̄e eis cōgruentem habuerūt. Hanc ꝓpōnem probat r̄ndendo ad q̄ōnem talem. s. vtrū angeli sint creati ꝑfecti vel imꝑfecti. Pro cui⁹ euidentia magister ponit triplicem ꝑfectōnem quaꝝ p̄ma attēditur scꝺm tēpus. Secunda scꝺm naturam. Tertia scꝺm vniuersalē omniū bonoꝝ abūdantiā. Primam habuerunt oēs angeli mox creati. q2 nihil ꝑfectiōis cōueniebat eis ꝑ illo tp̄e quod nō habuerūt. Secundā que includit oē illud cui⁹ natura

capax ē non habuerūt mox creati, sed stātes in grā acceperūt illā ꝑfectō em in grā confirmati. Tertiam vō nemo habet nec hr̄e pōt: ꝑter solum deū. Ex qua distinctōe mgr̄ concludit āgelos fuisse quodāmodo ꝑfecte creatos, s. quo ad ꝑfectōem tp̄is illius, ⁊ quodāmodo non ꝑfectos. s. quo ad ꝑfectionem nature. Sed nullo mō ꝑfectos quo ad tertiam ꝑfectionē vl'em que includit oīm bonorū abundātiā. Et tantū in spāli.

Dist. v.

Ost hec cōside-

Ista ē dist. v. huius secundi libri In qua mgr̄ postꝙ̄ egit de angelox cōi creatōe: incipit modo agere de eoruꝫ ꝯuersione ⁊ auersione. Et tria facit. Nam p̄mo agit de mō ꝯuersionis ⁊ auersiōis. Secūdo de grā supaddita ad actū cōuersionis Tertio de vsu grē, s. de merito confirmationis. Primū facit a p̄n. dist. vsqꝫ ibi (Si aūt queritur) Scōm abinde vsqꝫ ibi (Hic queri solet) Tertiū vsqꝫ ad fine dist. Et tantuꝫ i generali. In spāli snia ma. stat in tri. ꝑpōi. quax p̄ma ē hec. Sicut aliq̄ angeli ꝑ supbam auersionem effecti sunt mali ⁊ excecati Ita alij ꝑ charitatiuā conuersionē facti sunt boni ⁊ illuminati. Hāc ꝑpōem mgr̄ ꝓbās dicit, ꝙ q̄dam angelox post eox creatioꝫ ad deum ꝯuersi ⁊ sibi ꝑ charitatē adherētes: illuminati sunt ꝑ grām. Alij vō auersi ⁊ deū odio habētes excecati fuerūt. non quidē ex malicie inmissione: sed gratie subtractiōe. q̄ q̄dem ꝯuersio iustos fecit: ⁊ auersio iniustos Et subdit ꝙ tam cā cōuersionis ꝙ̄ auersiōis fuit libertas arbitrij. ꝑ quaꝫ q̄dā ipox bonū alij vō malū elegerūt. Secūda ꝑpō ē hec ꝙ boni angeli sua ꝯuersione gratiā nō operantem sed coopantē meruerūt. Hanc mgr̄ ꝓbans querit. Utrum angelis bōis ad hoc vt ꝯuerterētur apposita fuit gratia. Et r̄ndꝫ ꝙ eis fuit apposita grā coopans sed nō operans, qꝛ gratia opante que ē idem qd̄ iustificatio impij non indigebāt. eo ꝙ mali nō erāt Sed indiguerūt grā coopante seu ꝓmouente eos ad ꝯuertēdum se ad deū. ⁊ hec gratia iuuat ad bonū ꝑficiendum. ⁊ subinfert ꝙ ꝙ̄uis ipa gratia coopans in potestate cadentium angelox non fuit: tū imputatur ipis ad culpam. quia ipsam non recupientes auersi sunt. eo ꝙ ipam habere poterāt; ⁊ apposita eis fuisset si ꝑstetissent. Tertia ꝑpō ē hec Angeli ꝑ coopantē grām eis in ꝯuersiōe apposita nō antecedēter sꝫ ꝯñter beatitudineꝫ meruerūt. Hanc mgr̄ ꝓbans q̄rit. Utrꝫ angeli boni in ipa sua confirmatōe beati fuerūt. ⁊ vtrꝫ in ipa eox ꝯuersione beatitudineꝫ meruert. Primū istox questiox mgr̄ simplr̄ ꝯcedit. Et circa secundū recitat opiōnes dicens quosdā dicere angelos suā beatitudinem in ipa eox ꝯuersiōe ad deū meruisse. ita ꝙ meritū ⁊ p̄miū simul ⁊ semel in eis fuerūt. Alios aūt dicit opinātes fuisse ꝙ btitudinē quā in ipax ꝯuersione acceperūt ꝑ obseq̄a q̄ hoibus ꝑstiterūt ⁊ ꝑstant: meruert ⁊ merentur. ita ꝙ p̄miū non ꝑcessit meritū. Et istā opinione videt mgr̄ fouē. Et tm̄ i spāli. D. vi.

Reterea sciri oꝫ

Ista ē dist. vi. huius secūdi libri. In qua magister postꝙ̄ tractauit de auersione ⁊ cōuersione malox ⁊ bonoruꝫ angelox. Incipit agere ď ꝯsequētibus auersionem malox ꝙ̄tum ad casum localem. Et tria facit. Nam p̄mo determinat de ꝓiectōe ipox in hunc aerem caliginosum. Secundo de descensu eox ad infernū. Tertio de cōfusione ipox cuꝫ vincuntur in tēptatōibus hominū. Primum facit a principio dist. vꝫ ibi (Et sicut inter-) Secundū abinde vsqꝫ ibi. (Alijs quoqꝫ) Tertium vō vsqꝫ ad finē distinctōnis. Et tantū in generali. In speciali antē snia ma. stat in tri. ꝑ. Quax p̄ma ē hec. Lucifer supm̄us angel' ⁊ sibi de singul' ordinib' assentiētes supbe dei equalitatē appetēdo corruert. ⁊ i isto caliginoso aere sūt incarcerati. Hāc ꝑpōeꝫ mgr̄ insinuās ꝓponit ꝙ angeli peccātes de singul' ordinib' ceciderūt, int' quos p̄m' peccās ⁊ maioris dignitatꝭ credit fuisse lucifer. q̄ ꝯsiderās eminētiā sue dignitatꝭ i supbiā elat' ē. Et istā sniaꝫ ꝓbat mgr̄ ꝑ bea. Greg. Et sbdit. ꝙ merito ꝓ tāti pcī malicia i hūc caliginosuꝫ aerē cum suis socijs ē detrusus. Nā loc' celestꝭ ꝓpt' sui claritatē eis nō ꝯpetebat nec t'ra. ne nos nimis infestarēt: sꝫ sūt i aere caligīoso i signuꝫ tenebrax pcī qd̄ ē i eis. ⁊ ob exercituꝫ nr̄m vt nos tēptēt. P' die vō iudicij simplr̄ detrudent i infernū. Scōa ꝑ. est hec. In malis āgel' ⁊ hoīs vsqꝫ ad fineꝫ mūdi sunt ꝑmanentia officia ꝑlatōis ⁊ sbiectōis. Hāc ni. ponens dic̄ ꝙ int' āgelos tā bonos ꝙ̄ malos vꝫ i dic̄

iudicij est ordo platõnis. qꝛ q̄ maioris sunt scientie cos: maiorem habent platiõem. ꝛ a tali platõne qñq; denoiantur, vt q̄ preest prouincie dicitur pnceps prouincie. q̄ vo p̄est vni hoi dicitur angelus hois illius. q̄ vo vitio. vtpote qꝛ ꝺ illo maxime tēptare p̄mittitur ab illo denoiatur. vt aliquos diçimus spūs superbie, alios vo spūs luxurie. Postea querit. vtrū aliqui demones sint iā in inferno: scđm Illud Apoca. Cum ꝯsumati fuerint mille ãni soluet sathanas ꝺ carcere suo ꝛ exiet ꝛ seducet gētes. vnde dic̄ aliquos fuisse opiatos ꝙ lucifer tēptauit ꝛ vicit pmos parētes. Sed postꝙ xpm in deserto ꝛ in passione tēptās extitit victus ꝛ in infernū relegatus fuit. Tpe vo antixpi iterum exiturus. Alij autē dicunt ꝙ statim cuȝ peccauit ꝑpter peccati sui magnitudinem in infernū detrusus fuit. ꝛ tpe antixpi ꝺꝫ solui eundem. quia tunc o abit ei ptās tēptādi quam modo non habȝ. Tertia ꝑpõ est hec. Demones amittūt tēptādi facultatem in his vitijs in qbus a sanctis hoibus pudice vincūtibus semel fuerit pfecte supati. Hanc ꝑpõem magister ponēs dicit eam fore intelligendaȝ de eodē vitio. ꝛ tñ simplr saltem scđm opionem aliquoꝝ. vt videlicet diabolus victus ab eo quē tēptabat de luxuria: nūq̄ postea sui victorem de luxuria tēptabit. Et tātū de sniā huius dist. in spāli.

Dist. vij.

Upradictum ē

Ista est disti. vij. huius scđi li. In qua mgr postꝙ egit de pertinentibus ad casum angelorum localem: agit de ptinentibus ad coruȝ casum spūalē. Et tria facit. Nam p̄mo ostēdit qualiter liberū arbitriū etiā post lapsum obtinuerūt. Secūdo qualiter intellectus viuacitate p⁹ casuȝ non amiserunt. Tertio qualiter oia que possent ideo quia deus non pmisit implere nō potuerūt. Primū facit a principio disti. vsq; ibi (Et lȝ mali angeli) Secundum vsq; ibi (Illud ꝗ sciendū est) Tertiū vsq; ad fineȝ distin. Et tñ in generali. In spāli scia. m. st. in tri. ꝑ. quaꝝ p̄. ē hec. ꝙ lȝ āgeli boni i grā ꝯfirmati ñ pñt peccare. ꝛ mali i malicia obstinati non pñt bñ facere. Hec tñ minime aufert aliciam arbitrij libertatē. Hāc mgr insinuans dicit ꝙ nec mali angeli post peccatum pñt bñ facere. nec boni post coꝝ ꝯfirmatõeȝ pñt peccare. Contra qđ dictū obijciēs dicit. ꝙ si boni angeli nō pñt peccare. g̃ nō habēt arbitrij libertatē. Tenet ꝯña p dictū b. Hieronymi di. ꝙ omnis creatura hñs liberū arbitriū ē vertibilis in bonū ꝛ malū. Cui obiectioni r̄ndet ꝛ dicit ꝙ q̄uis boni angeli peccare non pñt. nō tñ ꝑpterea sunt minus liberi qꝛ nō coacte sed libere ꝛ spōtanee immutabiliter bonū eligūt. ꝛ hoc ex grā: nō a natā. p qđ soluit dictū be. Hiero. dicētis ipm loq̄ de libero arbitrio grā nō ꝯfirmato. sed p̄cise in sua natura ꝯsiderato. Et oppositū arguit ꝛ soluitur de demonibus. Secūda ꝑpõ ē hec. Quāuis angeli mali in q̄bus ē naturalis cognitõis pspicacitas aliqua faciūt mirabilia. p hoc nō pbat eis inesse creādi facultas. Hanc mgr ꝑbans dicit demones habēt triplicē sciam. s. vnā ex subtilitate naē. aliā ex tpe ꝛ diuturnitate. tertiā ex bonoꝝ angeloꝝ relatõe. Et hoc pbat autoritate Isidori ꝛ be. Augusti. Et subdit. ꝙ demonū scīa ꝛ arte fiūt artes magice. deo tñ talia pmittēte volēte ad fallendū fallaces. ꝛ mouenduȝ fideles. seu ad exercitandū iustos et probos. In q̄bus q̄dem artibus magicis mā rerum visibiliū non seruit demonib⁹ ad nutū. sȝ solū in tātū quātū de⁹ pmittit. Et infert. ꝙ q̄uis demões q̄ñq; aliq̄ noua ꝛ mirabilia deo pmittēte opant̄ seu faciūt. nō tñ ꝑpt̄ hoc dicēdi sunt creatores. qꝛ illa noua q̄ ꝑducunt ñ nisi ex reꝝ vtutib⁹ a deo eis inditꝭ. q̄si ex q̄busdā semib⁹ educūt. eo ꝙ ad taliū ꝑductõȝ nisi instralit̄ quodāmō se hñt sic agricole ad ꝑductõȝ fructuū. ꝛ p̄dicatores ad illūinatõȝ mētiū. Tertia ꝑ. ē hec. Demões ista maiora mala ꝛ plura possent facē ꝙ faciūt: nisi deus ꝛ angeli boni eos facere talia ꝑhiberent. Hāc ꝑbat p hoc ꝙ magi pharaonis ita bñ potuissēt ministerio demonū fecisse cinifes sic fecerūt ranas si ōs talia opari ñ ꝑhibuissȝ. Et tm̄ ꝺ snia h dic̄ i spāli. Di. viij.

Ulet etiā i que:

Ista ē di. viij. h⁹ scđi li. In q̄ magr postꝙ egit ꝺ āgel' quo ad coꝝ casū localē ꝛ spūalē. agit ꝺ eis quo ad corpoꝝ assūptõȝ. Et tria circa hoc fac. Nā p̄n o mḡ rit an āgeli hēant corpa sibi vnita. Scđo ostēdit qual'r eis hūtibus fiat angeli apparitio. Tertio ostendit qualiter op. int̄ circa aiaa ꝛ

corpora nostra. Primũ facit a ꝑncipio distinctõis vsq₃ ibi (Nec dubitãdũ .ꝛc.) Secundũ vsq₃ ibi (Illud etiã cõsideratõne) Tertium vero vsq₃ ad finẽ distinctõnis. Et tñ in generali. In speciali sentẽtia mgr̃i stat in trib⁹ ꝓpositõnibus. quarũ prima est hec. Angeli nõ sunt corporales ꝗuis corp̃a sibi assumũt aerea ꝑ explendo circa nos aliquo opꝫ ministeriali. Hanc ꝓpositõem mgr̃ ꝓbans querit. Utrũ angeli sibi habent corpora naturaliter vnita. Et respõdit ꝙ quidã opinati sunt eos habere corpora aerea que i demonib⁹ añ peccatum fuerunt subtiliora et puriora et impassibilia, post peccatum aũt facta grossiora etiam ab igne corporali passibilia. et hoc cõfirmant autoritate beati Augu. Alij vero dicunt eos naturaliter fore incorporeos, ꝛ beatũ Augustinũ allegatũ in cõtrariũ asserũt magis fuisse locutũ inquisitiue ꝙ̃ determinatiue. Et subdit ꝙ licet angeli sint incorporei. assumunt tamen quandoq₃ corp̃a, quandoq₃ visibiliter aliq̃d operant̃ circa nos. ꝛ post operis completõem illa deponunt. Unde in talibus corporibus hominibus plures apparuerunt ꝛ locuti sunt. Aliquando in persona patris. Aliquando in persona filij. Aliquando in persona spiritussancti. Secunda ꝓpositio est hec. Quod deus aliquãdo in formis corp̃alibus apparuit. Hanc ꝓbat magister autoritate beati Augu. Unde monet questionem circa hec. s. Utrũ deus corporaliter apparẽs de nouo semꝑ creauit illud corpus in quo apparuit. et Utrũ angeli corp̃aliter apparentes. dato ꝙ sint corporei tantũ in suis corporibus appareant vel alia corpora assumant magis grossa ex visibiliũ rerum materia. ꝛ an illam ad placitum in quãlibet transfiguant dispositõem. Istam magister relinquit insolutam. Et postea dicit ꝙ diuina essentia nunꝙ̃ potuit nec potest videri vt est. quia omne visibile mutabile est. cum ergo essentia dei sit immutabilis. quid aliud superest ꝙ̃ ꝙ sit etiã inuisibilis. Tertia ꝓpositõ est hec. Spiritus maligni per quedam effectuꝫ possunt quandoq₃ illabi hominibus. nõ tamen ꝑ suam essentiam. Hanc magister ꝓbans querit. Utrum demones siue sint corporei siue incorporei intrent substantionaliter corpora hominũ vel solum dominant̃ in malicie effectum. Et respondens dicit ꝙ solus deus menti humane illabitur et ꝙ diabolus ingredi dicitur corpora, hoc est solum per effectum malicie quod probat autoritatib⁹ Gregorij et Bede que patent in textu. Et tantũ in speciali,

Distin. ix.

Post ꝑdicta sup.

p Ista est distinctio. ix. huius secundi libri. In qua mgr̃ postꝙ̃ egit de cõmuninm angelorũ creatione ꝛ bonorũ a malis distinctõne. Incipit tractare specialiter de bonoꝝ dignitate et compatione. Et tria circa hoc facit. Naꝫ primo agit de numero ordinũ ꝛ nominatõne. Secundo tractat de eorum distinctõne. Tertio tractat de eoꝝ ex hominibus reparatõne. Primũ facit a ꝑncipio distinctõis vsq₃ ibi (Jam nunc inquirere restat) Secundum abinde vsq₃ ibi (Notandum etiam ꝙ dicimus) Tertiũ vero vsq₃ ad finem distinctõnis. In sp̃ali sententia magistri stat in tribus ꝓpositõnibus, quarũ prima est hec. Noue sunt chori seu ordines angeloruꝫ in tribus hierarchijs. scđm dona nominatim distinctoꝝ. Hanc magister insinuans dicit noue esse ordines ãgelorũ tribus ternarijs quos hierarchias vocam⁹ distinctos ita ꝙ quilibꝫ ternarius seu hierarchia tres cõtineat ordines. quorũ ordinũ tres sunt superiores. scꝫ seraphin. cherubin ꝛ throni. tres sunt medij, scꝫ dominatões. ꝑncipatus ꝛ ꝑtates. tres aũt sunt inferiores vt pote. virtutes, archangeli. et angeli. Postea declarat quid sit ordo. Et dicit ꝙ ordo sit similitudo spirituũ celestiũ qui iter se in aliquo gratie munere assimilant. sicut qui in donoꝝ naturaliũ ꝑticipatione cõueniũt. sicut exemplũ gratie seraphin, cõueniũt in caritatis ardore. cherubi in sciẽtie plenitudine. ꝛ sic oĩs q̃ sunt eiusdem ordinis cõueniũt in illo qđ illi ordini est propriũ. Quod aũt cuiq₃ ordini sit ꝓpriũ ostẽdit autor in littera. Et subdit ꝙ angelis cõueniunt noĩa non ꝓpter eos sed ꝓpter nos. vt scꝫ ꝑ huiuõi noĩa nobis innotescãt. Unde singuli ordines noĩant̃ a donis graꝝ in q̃b⁹ superiores iferiores ꝑcellũt qđ sic itelligẽdũ est. nõ ꝙ ordinẽ grẽ a quo superior denoĩat̃ inferior nõ hẽat, sꝫ ꝙ tã excellẽter ipsam non hẽat. vñ superiorẽ ordinẽ seraphĩ a dono caritatis qđ est supremũ inter dona noĩam⁹ nõ iđ q2 ille ordo sol⁹ illđ donũ hẽat, sꝫ q2 ceteris excellẽtius illud hꝫ ꝛ ipm donũ caritatis inter dona grẽ ꝑmũ loci tenet, ordinẽ aũt sequẽtiũ. s. cheru

bin a plenitudine sciētie dicim⁹. q2 donum
sciētie donū caritatis imediate sequit̄ in ordi
ne donoꝝ. Contra istam sentētiā mḡr obijci
ens dicit et ipa sequi⁹ Cherubin esse maioris
sciē ꝙ̄ seraphin. eo ꝙ cherubin a dono scien-
tie noīatur. Et respondit ꝙ nō sequitur. Nā
seraphin nō nomiatur a scientia nō obstan-
te ꝙ sit ꝑfectioris sciētie ꝙ̄ cherubī. eo ꝙ di
gniori seu ꝑfectiori dono pollet. ꝙ̄ sit sciētia
scz dono caritatis. ⁊ ergo dn̄ari debet ab ipso
dono. scz caritatis. ⁊ sic de alijs angelis. Nā
q̄libet ordo debet denoiari ab illo dono. qđ
in⁹ eo pre alijs donis fulget. Secunda ꝓ-
positio sest hec. Angeli ab initio sue creatio
nis nō erant vt nunc sunt in nouez ordīes di
stincti seu ordinati. qui ordines ordinantur
scđm dona gratuita. Licet tamē habuerint
tunc donoꝝ naturalium vt nunc inequalita-
tem. Hanc magister ꝓbans querit. Utrum
ordines angeloꝝ ab initio creatōnis eorum
fuerant distincti. Et arguit̄ pmo ꝙ sic. ꝑ hoc
ꝙ āgelus pmus q̄ cecidit dicitur supior fuis-
se. ⁊ per hoc ꝙ apostol⁹ dicit aliquos de po
testatibus ⁊ pncipatibus demones effectos
esse. In oppositū vero arguit̄. per hoc ꝙ or-
dines denominant̄ a donis gratuitis q̄ nec
boni nec mali in pncipio creatōīo habuerūt.
Et respondens dicit ꝙ nō habuerunt ab ini
tio sue creatōnis eoꝝ distinctōem ordinum.
sed habuerunt bene diuersitates donoꝝ na-
turalī. scđm que boni stantes diuersa do-
na gratie receperunt ⁊ ordinati fuerūt. Et de
mones dicunt̄ cecidisse. nō ideo q2 ipsi quā-
doq3 ordinati fuerūt. sed si stetissent scđm eo
rum naturalia dona. ꝑ dona gratie ad illos
ordīes ptinentia ꝑcepissent. ⁊ sic in illos or
dines locati fuissent. Deinde querit̄. Utruz
oīs angeli eiusdē ordinis sint equales. Et
licz quidā hoc posuerūt. tū magister dicit. ꝙ
nō. Sed sicut in ordine apostoloꝝ aut mar-
tirū quidā alijs sunt digniores. ita consimi
liter in ordine angeloꝝ. Tertia ꝓpositō est
hec. Ad singulares ordines angeloꝝ hoīes
saluandi assumunt̄ scđm numeꝝ beatoꝝ an
geloꝝ. Hanc magister ꝓbans querit. cuz nō
sint nisi nouē ordines angeloꝝ quare tunc
scriptura dicit decimū ordinē per homīes sal
uandos restaurari. Et respondit ꝙ non ideo
dicitur ꝙ decimus ordo sit vel quādoq3 fue
rit. sed ꝙ tot hoīes saluētur. quot sunt ange-
li in vno ordine. et ideo dicunt decimū ordi-
nez restaurari. Et subdit ꝙ opinio beati gre-
gorij est. ꝙ tot hoīes saluent̄ quot angeli ꝑ-
stiterunt. Opinio autē beati Augusti. est ꝙ
tot saluent̄ quot ceciderunt. que autē verior
sit non determinat̄. Et tm̄ in spāli. Di. x.

Hoc etiā inuesti.

h Ista est distinctō. x. huius secun-
di libri. In qua magister postq̄
egit de comparatōe angeloꝝ ad se inuicem.
tractat de compatione eoꝝ ad deū. et tria fa
cit. Nam primo facit de quibus ordinibus
sint angeli qui mittunt̄. Secū do quō diuer
sa nomina ex ꝓprietatibus sortiunt̄. Tertio
qualiter missi a diuina contemplatōne nō ex
cludunt̄. Primū facit a ꝑncipio distinctōnis
vsq3 ibi (Hic oritur questio) Secundū abin
de vsq3 ibi (Qui autez omnes) Tertiū vero
abinde vsq3 ad finem distinctōnis. Et tm̄ in
in generali. In spāli sententia magistri stat
in tribus ꝓpositōnibus. quarū pma est hec
Angeli de singl'is ordinibus ad extra ad no
strum misterium mittuntur. Hanc ꝓpositio
nem magister probans querit primo. Utrū
omnes angeli de singulis ordinibus ad exte
riora nuncianda mittant̄. Et respōdēdo reci
tat opiniones circa hoc. quarūz prima dicit.
ꝙ non oēs mittunt̄. q2 supiores semꝑ deo
assistunt. Et illa opinio ↄfirmatur autorita-
te beati Dyonisij ⁊ Danielis quib⁹ dicitur
ꝙ superiora illa agmina ab intimis nunq̄
descendunt. Secūda opinio dicit. ꝙ omnes
mittant̄. qđ ꝓbatur per hoc ꝙ seraphin legi
tur missus fuisse ad ysaiam. Cuz ergo de se-
raphin sint supremi ordinis mittantur vide-
tur etiam ꝙ de singulis ordinibus mittant̄.
Et confirmat̄ per hoc ꝙ filius dei qui est su-
pior oīi āgelo fuit missus. Secūdo ꝑ auto
ritatē apostoli qui dicit ꝙ oēs sunt admini
stratorij spūs missi in misteriū. Deinde oby-
cit cōtra opinionē istā. dicēs. si oēs mittun
tur quare tūc nō oēs dicunt̄ āgeli. i. nuncij sz
vnus ordo. hoc nomē solū sortit̄. Et rn̄dens
ad hoc dicit. ꝙ illi qui sunt de inferiori ordi-
ne angeli ꝓprie dicuntur. q2 ex ꝓprio eoꝝ offi-
cio sepi⁹ mittunt̄. Nihilominus tū ⁊ alij etiā
quandoq3 mittunt̄. ⁊ tunc angeloꝝ nomen
suscipiūt scđm illud. ps. Qui facit āgelos su
os spūs. q2 q̄ naturaliter spūs sunt q̄n q3 an-
geli. i. nuncij fiūt. Et subdit magister talr̄ ad h⁹
secūde opinionis cōfirmatōez. ꝙ ista nomia

Michael Gabriel Raphael sunt ppria nomia quorūdā spūum a supiori ordine missorū. quāuis tñ aliq dicāt q sint noia officiorū. Unde quia Raphael interptatur medicina dei quilibet angelus qui ad medicandū mittunt Raphael dici pōt. Et similiter dicendū est de alijs. et hoc cōfirmat p simile in demonibus quibus quedaz noia sunt cōmunia sicut diabolus. sathan. τ belial. τ similia quorū interptatōem ponit in littera. Hec tamen nomia quiqz singularibus demonibus ascribunt specialiter. Postea soluit autoritatē beati Dyonisij. qua pma opinio pbabat. τ dicit q supremi angeli dicunt assistere. quāuis raro mittant. tñ quiqz mittunt, a dei psentia nō recedunt sed eius cōtemplatōni eque bene assistunt. qd etiam illi faciunt qui quotidie seu frequenter mittunt. Ex predictis sunt sumptis infero. pmo q angeli missi diuersa noia scdm varias officioꝝ pprietates sortiunt. que est propositio secūda. Infero secundo. q angeli missi tpe missionis ab intimis diuine cōtemplatōis non excluduntur. Que est ppositio tertia. Postea magister ponit tertiā opinionē que dicit q supiores angeli nunq mittant. i. tres supmi chori semp assistant. sz q infimi tres chori semp mittant. medij aūt chori dicuntur assistere τ mitti. in quantum mitti accipitur, put medij nunciant inferioribus. id est illuminant inferiores. Et qz vt sic superiores medijs nūciant τ medij infimis. ideo superiores dicunt mitti. τ ad illum sensum locutus est apostolus dicens oēs missos ad ministrationē. Ad autoritatē ysaie respondendo dicit. q angelus ad ysaiam missus non fuit pprie de ordine seraphin. sed sic denoiatur ab effectu ad quē venerat. qz venerat ad inflammandū eoꝝ incendio amoris dei. Et tantum in speciali. Distin. xi.

Illud qz scien.

i Ista est distin. xi. huius secundi libri. In qua mgr postq egit de comparatōne angelorum ad deum. tractat de comparatōne angelorum ad homies. Et tria facit. Nam pmo inquirit. an homies angelorū custodiā habeant. Secundo an vnus angelus plures homies custodiat. Tertio an boni angeli etiā meritorie pficiant. Primū facit a pncipio distinctōis vsqz ibi (Solet etiā queri) Scdm abinde vsqz ibi (Preterea illud) Tertiū vero vsqz ad finē distinctōis. Et tñ in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus ppositōibus quarum prima est hec. Quilibet homo ab initio sue natiuitatis habet angelū malū ad suum exercitium deputatuz. τ bonum ad sui custodiam. Hanc ppositōem magister pbat autoritatibus beati Hieronimi τ Gregorij. Et subdit. licet omnes boni angeli bonum nostrum velint et salutem. Ille tamen qui homini specialiter deputatus est. specialiter ad bonum pre alijs exhortat. Similiter, licz omnes mali angeli hominē ad malum exercent et incitent magis tamen suus exercitator ad mala ipsum instigat. Secunda ppositio ē hec. Stat vnū angelū pluribus hoibus preesse simul, vel successiue. Hanc magister pbans querit Utrū qlibet homo habet suū ppriuz angeluz custodē. Aut vnus angelus plures custodiat. Et respōdens dicit q sicut vni homini cōmittitur custodia multorū, sicut episcopis. abbatibus τ prioribus, ita plurū hominū custodia vel exercitium cōmittitur vni bonorū vel malorū angelorum quā magister suadet sic. qz cum tot sunt electi quot angeli boni sunt. et angeli boni sunt plures q mali et plures sunt homies mali q boni. non est ambiguuz plures esse homines bonos q angeli mali sunt. et plures esse homines malos q sint mali āgeli vel boni āgeli, ptz ergo quēlibet malū hoiem nō posse singulariter habere vnū bonū angelū. τ p consequens singuli hoies tam boni q mali nō habēt singulares angelos bonos ad coꝝ custodiaz vel malos ad exercitiū spāliter deputatos, sed vnus bonus āgelus custodit plures. τ vnus malus exercitat plūes. qd oportz ad minus ee verum scdm successionē tpis. in quo hoies hoibus succedūt qauis cū hoc stet q singuli hoies actualr existētes singlares hēant āgelos p suo exercitio vl custodia. Tertia ppō ē hec. Qz āgeli boni in sua beatitudine meritorie pficiunt vsqz ad mūdi cōfirmatōez. Hāc pbās qrit. Utruz boni āgeli in merito vl pmio pficiāt. Et respōdēs ppoint pmo opinionē quorūdā dicētiū q nō solū pficiāt i merito sz etiā i pmio. s. in cognitōe τ dilectōe dei. ita q magis τ magis ipz cognoscūt τ diligūt q aūt i cognitōe pficiūt pbat p hoc q nō plene cognouerūt misteriū incarnatōis xpi āte passionē vt post τ aploꝝ pdicatōem. Qd videt be. Hiero. sensisse. Licet beatus Augu. videt contrariuz dicē Quoꝝ doctoꝝ in cōuersiaz discutiēs dic. q ā

geli maiores sciuerũt incarnatõem xpi. etiã
anteq̃ fieret. licet tñ non pfecte. Et minores
nõ cognouerunt eam nisi postq̃ facta est. Ex
quo cõcludit. q̃ tam maiores q̃ minores in
cognitõne pfecerunt et pficient in diem iudi
cij. Postea subdit opinionẽ aliquorũ qui di-
cunt. q̃ in cognitõne et dilectõne dei nõ pfi
ciant. sed solũ in quarundã rex exteriorũ co-
gnitione, sicut est incarnatio xpi et similia.
Primã autẽ opinionẽ magister approbans
soluit autoritates quasdam Isidori et beati
Gregorij. qui videnť dicere angelos in scia
post eox confirmationẽ non pfecisse. affirmã
tes eos oĩa scire. ⁊ dicit q̃ licet sciant om-
nia non tamen perfecte. vel dicunť scire om-
nia ad eorum beatitudinẽ pertinentia. Et tã
tum in speciali. Distinc. xij.

Et de angelice

Ista est distinctio. xij. huius secũ-
di libri. In qua magister postq̃
tractauit de natura pure spũali scʒ angelis.
Incipit agere de natura pure corporali. scʒ
de pductõne mundi sensibilis. Et tria circa
hoc facit. Nam p̃mo ostendit. qualiter deus
in mundum sensibilez p̃mo creauit. Secundo
vbi ipsum pducens collocauit. Tertio quali
ter ipsum distinguens ordinauit. Primũ fa-
cit a p̃ncipio distinctõis vsq̃ ibi (De qua p̃
usq̃ tractauimus) Secundũ abinde vsq̃ ibi.
(Nunc supest) Tertium vsq̃ ad finẽ distin-
ctõnis. Et tantum in generali. In spãli sen-
tẽcia magistri stat in tribus ppositõnibus.
quarum prima est hec. Deus in p̃ncipio ma
teriã quatuor elementorũ informezꝫ. id est in
distinctam creauit. Hanc ppositõem magi-
ster pbans ppoint q̃ diuina sapientia simul
cum angelica natura materiam in quatuor
elementis confusam et informem produxit.
quã in sex diebus perfecte formauit ⁊ distin-
xit. Et subdit q̃ aliqui sancti. scʒ beatus Au
gusti. ⁊ sm dixerũt oĩa simul in materia ⁊ eti
am distincta scđm formas fuisse pducta. A-
lij vero dixerũt. s. be. Gre. ⁊ beda q̃ p̃mo fu
it materia rudis atq̃ informis creata. de q̃
postmodũ p sex dieꝝ interualla res corpales
scđm pprias spẽs sunt formate. quã opinio-
nẽ mgr approbat ppter plurimoꝝ doctorũ
sentẽtiã ⁊ sacre scripture autoritatẽ. Postea
dicit. q̃ illa informis materia in p̃ncipio Ge
nesi. vbi eius pductio legiť diuersis noĩe est
vocata. Noĩatur enĩ in p̃mo terra. vt ibi. In
principio creauit deus celum et terram. id est
illam informem materiam. ⁊ exprimitur no
mine terre. non quidem ppter terrestrez sub
stantiam. sed ppter speciositatis carentiam.
Secundo exprimitur ibidem noĩe abyssi. ibi
enim dicitur. et tenebre erant super faciẽ abys
si. ⁊ hoc ppter defectum distinctõis quia di-
stinctõne carebat. Etiam nominať ibi aqua.
cum subditur. ⁊ spũs dñi ferebať sup aquas
Nam sicut aqua habʒ multã fluxibilitatẽ. sic
materia illa habet fluxibilitatez ⁊ diuersam
potentialitatẽ ad diuersas formas recipien-
das. Huiusmodi aũt diuersis noĩb⁹ fuit ma-
teria appellata ne crederet vnius forme rece
ptiua. si vno noĩe fuisset vocata. vsitatis eti-
am noĩbus est vocata ppter ruditatẽ popu
li tũ moyses scripsit et contulit manuductõez
Et subdit q̃ etiã in Genesi diciť sup faciem
abyssi id est illius nature erant tenebre con-
fuse. i. lucis absentia q̃ tenebre nulle res sunt
sed tantuz lucis absentia seu priuatio. Con-
tra qđ videť esse illud Danielis. Benedicite
lux ⁊ tenebre. vbi tenebre inter res reales no-
minantur. Ad quod respõdit. q̃ tenebre quã
q̃ dicunt lucis absentiã. et sic nihil sunt. quã
q̃ aerem obscurum. ⁊ sic sunt aliqua creatu-
ra. Scđa ppositõ est hec. Deus cõfusam
~~materiã elementoꝝ in eodem loco~~ vbi nũc est
creanda. collocauit. Hanc ppositõem mgr p
bans dicit adhuc duo de illa materia esse di-
stinguenda. Quoꝝ p̃mũ est. quõ illa mate-
ria dicta sit informis. cũ tñ omni forma non
caruit. Ad quod respondit q̃ dicitur infor-
mis non propter carentiam omnis forme. sʒ
quia formam confusam hēbat. ⁊ non distin-
ctam vel quia formata non fuit sicut postea
formabatur. Secundũ est vbi fuerit illa ma-
teria creata ⁊ q̃tum spaciũ occupauit. Et re-
spondit q̃ creabatur in illo loco vbi nunc est
mundus ⁊ occupabat spacium cuiuslibet ele-
menti. ⁊ extendebatur etiam scđm aliquos
vltra locum firmamenti scđm quos materia
illa in parte inferiori spissior et grossior. In
parte vero superiori rarior et subtilior. Un-
de de parte illa rariori aquas que sunt supra
firmamentum dicunt esse factas. Tertia p
positio est hec. Deus qui in principio confu-
sam materiã creauit quam in sex dieb⁹ pfe
cte mũdũ cõplendo distinxit ⁊ formauit die
septio ab ei⁹ ppagatõe cessauit. Hanc enim

ꝓpositionē magister ꝓbans dicit. ꝙ ꝑfecta rerū ꝓductio et formatio sit expedita in dierū senario. ita ꝙ nihil postmodū est ꝓductū. qđ in p̄mis creatis aliquo mō non continetur et illa de causa dicit̄ deus septimo die quieuisse. eo ꝙ cessauit nouas creaturas ꝓducere. Sed contra hoc obijcit ꝑ dictū dn̄i nostri ihū xp̄i. q̄ ait patrē suū et se vsq̄ mō opari. ergo vt videt̄ deus nō qeuit ab oīm opere die septimo. Et hoc ꝯfirmat̄ tali rōne. Si deus die septimo quieuisset ab omni opere. tunc nō ꝓduceret̄ ā̄plius de nouo aliq̄d in rerum natura. sed hoc est falsum. ergo nō quieuit die septimo. Et ꝙ hoc sit verū patet. Nā qꝫ mixta sunt generabilia. nondū tn̄ genita. sed solū in potētia que est ad maximū determīata. ideo in futuro sunt aliqua ad esse specificū in potentia que postea actualiter erūt. ideo nō sunt oīa. vij. die diuina virtute creatiua ꝓducta. Ad qđ respondens dicit deuꝫ quadrupliciter opari ad rerꝫ ꝓductōeꝫ. Uno modo eternaliter oīa in verbo disponendo. Secūdo tꝑaliter materiam informem ꝓducendo. Tertio modo materiā sex diebus cōfusam scđm spēs distinguēdo. Quarto ex seminib᷒ rebus inditis creata ne pereāt reformādo. Et licet deus scđꝫ tres p̄mos modos opandi die septimo q̄euerat. Quo ad quartum modū tamē semp opatur. Et de illo intelligi habet dictū xp̄i superius allegatū. Et tātū in speciali. Distin. xiij.

Rima aūt disti.

p Jsta est distin. xiij. hui᷒ secundi li. Jn qua mḡr postq̄ egit de opere creationis. qđ factū est ante oēm dieꝫ. Agit de op̄e distinctōis qđ factū est in p̄mo die. s. de lucis ꝓductione. Et tria facit. Nā p̄mo agit de lucis actuali ꝓductōne. Scđo de producētis locutōne. Tertio de cuiusdā ꝓpositōnis expositōne. Primū facit a p̄ncipio distinctōis vsq̄ ibi (Preterea inuestigandū). Scđm abinde vsq̄ ibi (Hic queri solet) Tertiū. vsq̄ ad finem distinctōis. Jn sp̄ali sententia mḡri stat in tribus ꝓpositōnibus quaruꝫ p̄ma est hec. Deus p̄ma die fecit lucē distinguēdo tp̄us in diē et noctē. Hāc mḡr ꝓbans ꝓponit. ꝙ primū a quo omniū rerꝫ p̄ncipiuꝫ incepit fuit lux. et hoc ꝯgrue qꝫ lux cetera habet manifestare. Circa qđ vlteri᷒ mouet tres questiones quarum prima est hec. Utrum lux illa prima die distincta vel producta fuerit corporalis vel spiritualis. Et respōdet. ꝙ vtroq̄ modo accipi potest. Si autem accipiatur pro luce spirituali. tunc significat formationem angelice nature per gratiam gratum facientem. que vt supra dictum est quodam modo sub nomine celi fuit producta. Si autem pro luce corporali accipiatur. tunc supponit pro aliqua nubecula lucida de preiacēti materia formata et producta. Tunc secunda questio est. Ubi facta fuerit lux illa. Et respondet ꝙ ibi vbi sol iam mouetur. imo lux illa vicem solis in tribus primis diebus tenens motu suo diem et noctem faciebat. nec ab aquis impediebatur ne luceret. propter raritatem aquarum tunc. vnde et nunc quando per olei immissionē aqua rarificatur quodammodo illustratur quare nante in profundo maris se imergentes mittūt ex ore suo oleum ad centrum seu profundum maris. et sic aque clariores fiunt. Et subdit ibidem. ꝙ dies potest accipi diuersimode. s. sex. vel pro ipsa luce. que in illo triduo tenebras illuminabat vel pro ipsa illuminatione aeris. vel pro spacio. xxiiij. horarū. Tertia questio est. Quare sol factus est quarto die si lux illa p̄ma die producta sufficiebat ad dies faciendum. Et respondit ꝙ lux illa tantum superiores partes illuminabat et tamen non ita clare sicut nunc sol. ideo congruit solem fieri ad lucis clarioris diffusionē. Et subdit ꝙ corpus solar e formatum est de illa luce vel inseparabiliter habet eam sibi coniunctam. Secunda propositio est hec. Deus nō temporali vocis sono. sed verbo. sic ab eterno dixit omnia efficiendo. Hāc magister ꝓbans querit. qualiter deus dixit. fiat lux. sꝫ an hoc temporali sono protulerit. vel an aliquo alio modo. Et respondens dicit scđm Augu. ꝙ non tēporaliter. quia dato ꝙ sic. tunc deus fuisset locutus mutabiliter. nec etiaꝫ sono vocis tēporaliter. cum deus careat instrumentis naturalibus quibus talis sonus habeat causari. Sed in verbo sono sibi coeterno dixit fiat lux. i. verbū genuit intp̄aliter in quo erat dispositū ab eterno vt fieret lux in tp̄e ꝗ iaꝫ in eo factū est. Tertia ꝓpositō est hec. Quāuis scđm scripturā de᷒ optat᷒ sit ꝑ filiū. nō tamen vt ꝑ ministrū. sed ꝑ illū que genuit sibi coequale oīm opificē. Hanc ꝓpositōem mḡr ꝓbans q̄rit. quō pat̄ dicit̄ opari ꝑ filiū vel in filio sicut ꝑ ministrū. et qꝫ hoc est erroneum. Ideo dat duplicem. intellectū catholicuꝫ hu

ius ꝓpositõis. Primus est q̄ quando pater dicitur operari per filium seu etiam per spiritum sanctum significatur inseparabilis operatio personarum cum autoritate. et ex inde ꝓuenit q̄ pater dicit̃ opari per filium. sed nõ econtra q̈ filius nõ habet respectu patris autoritatẽ ꝓncipij. sicut pater respectu filij. Secũdus est. q̄ pater dicit̃ operari ꝑ filiũ. quia filium genuit opificẽ. Et tñ in spãli. Di. xiiij

Dixit quoqz deus

d Ista est distinctõ. xiiij. huius secũdi libri. In qua mgr̃ postq̄ egit d̃ opere prime diei. scz de ꝓductõne lucis. incipit agere de operibus subsequentiũ dierum. scz de ꝓductõne corporis firmamenti et elementorũ. Et tria facit. Naz primo agit de firmamenti ꝓductõne. Secundo de aquarũ supercelestiũ congregatione. Tertio de solis et lune et aliarũ stellarũ collocatione. Primuz facit a ꝓncipio distinctõis vsqz ibi (Sequit̃ dixit deus) Secũdũ abinde vsqz ibi (Sequitur dixit deus fiant) Tertiũ vero vsqz ad finem distin. Et tñ in generali. In spãli autẽ sentẽtia mgr̃i stat in tribus ꝓpositõnibus. quarum prima est hec. Deus secundo die fecit firmamentũ. i. celum sidereũ in medio supcelestium et subcelestium aquarũ. Hanc eñ ꝓpositõem magister ꝓbans dicit. q̄ deus secundo die fecit firmamẽtuz. qd̄ scd̄m Bedaz celũ sidereũ dicit̃ habens aquas supra se et infra se. qd̄ non est mirum diuina virtute cẽ factum cum videm̃ aquas vaporabilit̃ eleuari in altũ. Unde et sup firmamentum glaciei soliditate aq̄ suspendunt̃ ne labant̃. Postea querit tres questiones. quarum prima et vltima omissis. secũdam ponit scz. Utrũ celuz stet vel moueatur. Q nõ mouet̃ arguit̃ sic. quia si sic tunc non esset firmamentũ. Si autẽ semp stat tunc nõ mouẽt̃ sidera fixa in eo qd̄ est falsum. Ad qd̄ rñdẽs neutram partẽ determinate ponit. sed soluit argumẽto dicẽs q̄ si moueret̃ adhuc posset dici firmamẽtum ꝓpter suã firmitatẽ in substãtia. et non ꝓpter stabilitatẽ in situ. Si aũt stat. possibile est sidera moueri in eo ipso stante. Secunda ꝓpositõ est hec. Deus tertia die per aquarum supercelestium adunationẽ serenauit aerem et fundauit terram ad productõem arborum et herbarũ. Hanc enim propositio. ma. probando dicit q̄ opus tertie diei sit congregatio aquarum in vnum locum que sub celo sunt. Et quia congregatõe terra et aer clariora apparuerunt. Unde et in eodem die herbe virorem et ligna fructum fecerunt. Si autez queratur. vbi sunt congregate aque que totuz texerunt spacium vsqz ad celuz. Dicit q̄ illa cõgregatio fieri potuit. vel quia aque concauitates terre subintrauerunt. Uel q̈ aque que prius erant rariores terrã per modum nebule tangentes inspissate fuerunt. et dicunt̃ cõgregate in vnum locum. non obstante q̄ sũt in multis locis. et hoc propter continuitatez earum adinuicem. q̈ omnia flumina et oĩa maria in mari magno ad inuins occultis meatibus iunguntur. Tertia ꝓpositio est hec Deus quarto die sole et luna et stellis ornauit firmamentũ. vt essent in signa horarũ et temporũ. Hanc eñ ꝓpositõem magister ꝓbans assumit q̄ in tribus diebus disposita est vniuersalis mundi machina. et partibus suis distributa. Quare etiam ꝓmo die factuz est lux que vniuersa illustrat. Secundo vero die firmamentũ seu celum siderum. Tertõ vero die facta est distinctõ supioris ꝑtis mundi. scz nature elementaris. Unde tres dies q̃ sequunt̃ spectant ad ornatum eoꝝ que in tribus ꝓmis diebus sunt distincta. quia quartus dies spectat ad ornatũ celi. i. firmamenti. Quitus ad ornamẽtũ aeris et aque. Sextus ad ornamẽtũ terre. Celum autez ante alia quarto die ornat̃. eo q̄ dignius est oibus elementis. Imponũtur eñ sibi ad ornamentuz sol et luna et sidera ad inferioris ꝑtis mũdi illuminatõez. et etiã ad aĩalium seu hoim vtilitatem. et noctis ac diei decorẽ. Et subdit etiam. q̄ sunt facta in signa et in tempora. In signa quidem eo q̄ aeris qualitatem vel aeree qualitatis vicissitudinẽ sicut serenitatem aut tempestatem significant. In tempora vero. q̈ partes temporis distinguunt. vicz veris. estatis. authumni. hyemis que sũt quattuor anni tempora. Uel eniz sunt in signa et tempora. i. in distinctõnẽ horaꝝ et tẽporũ. q̈ ante motũ ipsorũ ordo temporis nullis notificabat̃ indicijs. Et tãtũ in spãli. Di. xv.

Dixit etiaz deus

d Ista enim est distinctõ. xv. huius secundi libri. In qua quidem distinctõne magister postq̄ egit de ornatu firmamẽti. Agit hic ꝯsequẽter de ornatu aeris

et aque. Et tria facit. Nā pmo agit de ornatu aeris. τ similiter de ornatu aque. seu etiaz de opere quinte diei. Secūdo eni͠ agit de ornatu terre. seu etiam de opere sexte diei. Tertio de septime diei requie. Primū facit a pn̄cipio distinctōis vsq̄ ibi (Sequit̄ dixit de⁹ dilucat) Scd͠m abinde vsq̄ ibi (Jaz de septime diei requie) Tertiū vsq̄ ad finem distinctōnis. Et tantuz in generali. In speciali autem sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus, quarum prima est hec. Deus quinto die volatilibus τ natabilibus de aqua facta aerem et aquam adornauit. Hanc magister insinuans dicit. ꝙ opus quinte diei est ornatio duorū elementorū. scz aque τ aeris per volatilia τ natalia, que de aqua tanq̄ ex materia sui sunt creata. ex quib⁹ aues scz volatilia eleuauit deus in aerem, pisces aquis ad ornatum relinquens. Secunda ꝓpositō est hec. Deus sexta die iumentis, reptilib⁹ τ bestijs terre de terra formatis terrā decorauit. Hāc magister insinuās dicit. ꝙ opere sexte diei ornata fuit terra iumentis, reptilibus τ bestijs, τ alijs consimilibus. Postea mouit duas questiones, quarum prima est An nociua animalia aut venenosa etiaz tūc a deo facta fuerunt. Et respondens dicit ꝙ ꝙ illa animalia creata fuerunt innoxia, sz homine peccante facta sunt nociua vt per ea vicia punirentur. et vt virtus ꝓbaretur. Secunda questio est hec. An minuta aialia que ex putrefactōne nascuntur, etiam tunc producta fuerunt. Et respondens dicit. ꝙ illa q̄ putrefactōne nascuntur. cum alijs animalibus ꝓducta non sunt nisi materialiter. Et subdit. ꝙ nouissimus omnium animaliuz fuit homo tanq̄ omnium dominator. Addēs ꝙ circa rerum creatōem due solennes opiniones fuerunt. quaruz prima dicit per sex dierum interualla omnia esse formata et per spiritum sanctum esse distincta. Alia dicit omnia simul esse condita et distincta. Tertia propositio est hec. Deus septimo die dicitur quieuisse et opus suum compleuisse qz vlterius nouam creaturam nō condidit que in se materialiter in suo simili non fuerit. licet tamen res productas benedixit et sanctificauit. Hanc probans querit. cur deus dicat cōsummasse opus per requiē die septimo. cum tamen cōpleuerit ipsum die sexto. Ad qđ respondens dicit deum opus suum compleuisse et sexto die et septimo. sexto quidem. quia tunc omnia perfecit. Septimo autem qz vltimū opus sanctificatōez. s. adhibuit. Vn̄ τ septia dies mistica quadā rōe sctificat⁹ cōsueuit appellari. Et tm̄ in spāli. Distin. xvi.

Is excursis que

Ista est distinctio. xvi. huius secūdi libri. In qua magister postq̄ egit de creatura pure spirituali, scz angelis et de creatura pure corporali. Incipit agere de composita ex spūali τ corpali scz de homine Et circa hoc in hac distinctōne agit de ꝓductōne hois in cōmuni. Et tria facit. Nam primo ostēdit qualiter homo sit factus. Scd͠o ad cuius imaginem sit ꝓductus. Tertio ꝙ non sit imago que omnino adequatur dei filio. Primū facit a pncipio distinctōnis vsq̄ ibi (Filius vero ꝓprie) Secundum abinde vsq̄ ibi (Quo circa homo) Tertiū vero vsq̄ ad finē distinctōnis. Et tantum in generali. In spāli sniā magistri stat in tribus ꝓpositōnibus, quarū prima est hec. Deus pat cū dixit. Faciamus hoiem ad imaginē τ similitudinē nostrā loquebat̄ filio et spūi sācto. τ nō spiritibus quibuscūq̄ creatis. Hanc mgr̄ ꝓbans querit. qualis τ quō factus sit hō. Et respondens dicit. ꝙ per v̄bū dn̄i ad imaginē et similitudinē dei sit ꝓductus scd͠m illđ Gene. pmo. Faciamus hoiem ad imaginē τ similitudinē nostrā in quibus verbis ostenditur vnitas essentie τ trinitas ꝑsonarū. τ sūt verba patris ad filium et spm̄ sanctum. τ nō ad āgelos vt q̄dā dixerūt ꝙ dei τ āgeloꝝ nō est vna et eadem imago. sed bene similitudo Scd͠a ꝓpositō est hec. Homo scd͠m aiam factus est ad imaginē. nō simpliciter vni⁹ diuine persone sed totius trinitatis. Hanc magister probans recitat duas opiniones circa intellectum predictorum verborum Gene. quaꝝ pma dicit in illo textu Gen̄. p imaginē debere solū filiū itelligi. τ nō hoiez. qz hō nō ē imago dei. sz ad imaginē dei fact⁹. sz qz huic opinioni ꝯriat̄ illud aplī. vbi dicit ꝙ vir sit imago dei τ glīa dei. quapropt̄ mgr̄ videt̄ eā reprobare. Alia opinio dic. ꝙ fili⁹ dei sit ꝓprie imago τ sľ. silitudo. τ ꝙ hō sit fact⁹ ad imaginē filij. τ silitudinem sľ. Hāc opinionē m. nō aꝓbat. eo ꝙ sctōꝝ autoritatib⁹ minime sit fulata. Postea dic mgr̄ hoiem eē fcm̄ ad imaginē ꝯ cuiq̄ singľar ꝑsō e diuie. sz to

tius trinitatis. ⁊ hoc scđm naturalia. id est scđm aiam ad similitudinē dei factus est hō quātum ad superaddita aie cuiusmodi sunt virtutes. scʒ innocentia et iustitia. que naturaliter in mente ratōnali existunt. Tertia propositio est hec. Homo qui est ymago dei ad ymaginē dei creatus nequit adequari dei filio. qui nō est ad imaginē sed solū imago est patris ratōne eterne natiuitatis. Hanc mgr̄ ꝓbans dicit ꝙ filius dei et homo dei imago sunt. sed filius solus imago et nō ad imaginē. quia nō creatus sed natus equalis patri et in nullo dissimilis. homo aūt est imago et ad imaginē. quia creatus nō genitus nō equalis. sed quadā similitudine accedēs. Et hac magister cōfirmat autoritate Beati Augu. Et sicut prius dictū est. Ut nulla imago trinitatis create est sine magna dissimilitudine imaginis increate repꝛesentatiua. ꝓpter realeʒ differentiā que inter illas imagines cōsideratur. ita etiā nec homo ad imaginē dei creatus pōt adequari filio in diuinis. qui est patris imago. ꝓpter diuersitatis distantiā inter dei filiū et hominē. Et tātuʒ in spāli. Di. xvij.

Ic de origine.

Ista est distin: xvij. huius secūdi libri In qua mgr̄ ostēsa ꝓductōne hominū in generali. Agit de ꝓductione viri in spāli. Et tria facit. Nā primo agit de ꝓductōe aīe qua ipsum viuificauit. Secūdo de paradiso in quo ipsuʒ collocauit. Tertō de ligno sciēe quo eundē non vti sibi ꝑcipiēs limitauit Primū facit a principio distinctōis vsqʒ ibi. (Solet etiā queri) Scđm vsqʒ ibi (In hoc aūt paradiso) Tertiū vero vsqʒ ad finē distinctōis. Et tm̄ in generali. In spāli aūt sententia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpositōibus. quarū prima est hec. Deus q̄ Ade aiam nō de diuina substātia nec de aliqua materia creauit sʒ ipsam ex nihilo creando eidē inspirauit. Hanc enī ꝓpositōem mgr̄ ꝓbans dicit. ꝙ aīe hois creatio exprimitur in Genesi qui dicit. Inspirauit in faciē eius spiraculū vite. quā quideʒ inspirauit et fecit nō faucibus corporeis. nec de sua substātia ipsam a se exflauit vt quidam heretici opinant. sed dicit inspirasse quando aiam ad modū flatus de nihilo spirital'r creauit. Sed circa hoc tūc mouet vnā questionē Utrū scʒ aīa creata sit in corpe vel extra corpus. Et respōdēs dicit. ꝙ aliqui opinati sunt ꝙ sit creata in corpe. Alij vero opinati sunt ꝙ sit creata extra corpus. Sed mgr̄ de aīa primi hominis quo ad hoc nihil determinat. sed de alijs aīabus certissime sciendū esse dicit ꝙ in corpore creent. Scđa ꝓpositō ē hec. Deus qui Adā in virili etate plasmauit eundem ab extra in paradisum collocauit. Hanc enī ꝓpositōem mgr̄ ꝓbans querit. Utrū primus homo creatus fuit in virili etate. Et respondit ꝙ sic. sed nō virtute causaꝝ inferioꝝ sed diuīa v̄tute. qꝛ multa sunt possibilia scđm causas superiores que fieri causaliter non pn̄t scđm causas inferiores. et sic virga moysi vertebat in dracone virtute diuina. nec talia fiunt contra naturā. nisi tm̄ modo nobis quib⁹ cursus nature aliter nō innotauit. Et subdit mgr̄ ꝙ hoiem vt premittit in virili etate formatū deus posuit in paradisuʒ. Qđ ideo dicit magister fuisse factū. qꝛ nō erat in eo mansurus velut cognosceret ꝙ nō esset nature eius vt in illo loco esset sed gratie. De quo sunt tres opiniones. Prima dicit paradisum esse locū corpalem p̄cise. Scđa dicit ipm esse locuʒ spūalem. Tertia que magistro placʒ ponit vtrūqʒ affirmans ꝙ spūaliter gerat typū ecclesie p̄sentis vel future. et cū ad litterā sit locus corporalis. longe a terra habitabili ꝑ homines ꝑ interpositionē maris vel lōgo terre spacio separatus. et in situs altitudine vsqʒ ad lunarē circulū ꝑtingens. Tertia ꝓpositō est hec. Adam in paradiso de fructu ligni sciēie boni et mali nō a natura sʒ ab aduentu futuro sic dicti gustādo peccauit. Hāc ꝓpositōem mgr̄ ꝓbans ꝓponit ꝙ scʒ in paradiso erant et diuersa ligna inter q̄ vnū dicebat lignū vite. ⁊ huiōi virtutē diuinit⁹ acceperat. vt de suo fructu cōmedentes ab infirmitate et morte cōseruare poterat. Aliud aūt dicebat lignū scie boni ⁊ mali. nō a natura nec ab aliqua virtute sibi a deo indita. sʒ ab aduētu. qꝛ post eius gustū hō experimentaliter cognouit differētiā inter bonū obedientie ⁊ malū inobediētie. Et subdit ꝙ esus illius ligni licitus fuit de se. sed fuit hoi interdictus. ⁊ ad ostēdendū quātū mali sit inobediētia. etiā si fiat in hijs que de se sunt licita Et tantum in speciali. Distin. xviij.

Ñ eodē quoqʒ

Ista est distinctō. xviij. huius secūdi libri. In qua mgr̄ postq̄ꝫ egit

de productōne viri. Agit de ꝑductōne mulieris. Et tria facit. Nam primo agit ꝺ formatione corporis mulieris. Secundo de materia de qua formabatur. Tertio de anima q̄ viuificabatur. Primū facit a principio distinctionis vsq̄ ibi (Sed queritur) Secundū abinde vsq̄ ibi (Quēadmodum mulierū) Tertium vsq̄ ad finem distinctōnis. Et tātum in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpōnibus. quarum prima est hec. Deus de costa Ade dormientis ī paradyso sine alicui⁹ alteri⁹ marie additiōe formauit corpus Eue. Hanc magister ponens dicit. ꝙ plātata paradyso. ⁊ Adam in ea posito ⁊ animalibus in eā ductis ⁊ noib⁹ proprijs eoꝝ ꝑ eū assigñtis: immisit de⁹ soporē in adā. ip̄o q̄ȝ dormiēte vnā de costis ei⁹ tollēs formauit eā ī mulierē. Circa quā mām determinat q̄tuor qōes. quaꝝ p̄. ē hec. Quare ds nō creauit simul feminā ⁊ viꝝ sic sil' creauit angelos. Ad qꝺ r̄ndēs asserit duplicē cāuꝫ. Una ē. vt supbia dyaboli ꝯfunderet. nā dyabol⁹ aliud a deo p̄ncipiū ēē ꝯcupierat. ⁊ iō vt ī hoc ꝯfunderet accepit hō hoc ī munere. scȝ vt vn⁹ hō ēēt p̄ncipiū oīm hoīm. Alia rō ē vt silitudo dei mag' ī hoīe maīfestaret. q̄a sic de⁹ oīb⁹ reb⁹ ē vnū p̄ncipiū creatōnis. sic vn⁹ hō ē vnū p̄ncipiū ḡnatōis oīb⁹ hoībus quod fieri nō potuisset. si eos simul creasset.

Scḋa questio ē. q̄re mulier spālit' facta ē ꝺ costa ade: ⁊ nō de aliqua alia pte corporis. Respondet. q̄z viro ñ dn̄a nec ancilla sed socia ꝑducebat'. iō nō de capite nec ꝺ pedib⁹ fuit ꝑducta. s̄ȝ de latere. vt iuxta se ponēdaꝫ eā cogñsceret quā de suo latē sumptā didicisset. Tertia qō ē. Quare pot⁹ de latere viri dormiēt' q̄ȝ vigilātis sumebat' costa ad mulieris formatōꝫ. Ad qꝺ r̄ndēs assigñt tres rōnes. Prima ē. ne vir sentiret dolorē ī coste substractōe. Scḋa vt de⁹ ī hoc oñderet suā potētiā cū hoīs dormiēt' lat⁹ apuit: ⁊ ip̄m tam̄ a saporis q̄ete nō excitaret. Tertia vt ꝑfiurio sacramētoꝝ de latere xp̄i ī cruce dormiēt' figuraret'. Quarta ē. An de sola costa sine alicui⁹ alteri⁹ mēbri additōe fuit mlr formata. Et r̄ndet ꝙ nō fuit ad ip̄m aliq̄ alia mā' addita. sed solū costa fuit mlt'iplicata diuīa virtute ad toti⁹ mulieris formatiōem. sic factū fuit de q̄nq̄ȝ panib⁹ multiplicatis ad saturationē mltoꝝ hoīm. Et subdit. ꝙ lȝ mulieruꝫ formatio facta fuit angeloꝝ misterio. nō tū ꝑpt' hoc fuit creatores cēsendi. Scḋa ꝑ. ē hec. Corpis eue de costa corpis ade organisatio nō fuit ex aliq̄ rōe seīali ī p̄ncipijs a reb⁹ inditis seu creatis. Hāc mā. ꝓbās q̄rit. Utꝝ ī illa costa erat rō seminal' ad mulieris ꝑductōeꝫ. Ad qꝺ r̄ndēs ponit drāꝫ int' cās p̄mordiales: ⁊ int' rōes seīales. Nā cause p̄mordiales ab et̄no fuert̄ ī deo. Rōes vero seīales ex tpe indite sūt creaturꝫ. ⁊ nō hn̄t se respectu oīm sic cāe p̄mordiales: s̄ȝ respectu quorūdā tm̄. Attn̄ rōes seīales possūt quodāmō dici cāe p̄mordiales: cū reb⁹ ī prima sua ꝯditōe indite sūt. Tū q̄z sunt quasi p̄ncipalia reꝝ ex ip̄is ꝑducēdaꝝ p̄ncipia. Et subdit. ꝙ quedā sunt q̄ nālit' ꝑducūt' ex rōnibus ꝯseīalib⁹. Alia vo fiunt supnaturalit'. quoꝝ cāe sūt tm̄ in deo. Ex his ꝯcludit r̄nsum ad quesitū dicēs. ꝙ cū mulierꝫ formatio nō fuit de costa nālit' s̄ȝ supnaturaliter facta. ꝯsequens ē illa costa nō fuit rō seīal' ad mulieris ꝑductōeꝫ. Tertia ꝓpō. ē hec De⁹ aīaꝫ Eue nō de aīa Ade. s̄ȝ ex nihilo infundēdo eā ꝯdidit. Hāc magister ꝓbās dic ꝙ aīam mulieris q̄dā posuerūt de aīa viri ꝓpagatā. Sed hoc ē falsū. q̄m aīa rōnal' ē ingenerabilis ⁊ incorruptibil' solū ꝑ actū diuine v̄tutis creatiuū ꝑducibil': non hn̄s aliq̄s ptes q̄ntitatiuas in q̄s poterit lacerari qꝺ tn̄ esset necēum si vna aīa eēt ab alia ꝓpagāda. quēadmodū ē de mā: q̄ si debeat ad diuersaꝝ formaꝝ susceptōeꝫ adaptari necio fit diuersas portōes diuidi' ad substandū talibus diuersis formis q̄bus ꝑ v̄tutē effectiuā ꝑducētis ꝓportionat'. Alij vo dixert̄ eā ab initio cū ceteris aīabus fore creatā. sed scḋm fidei catholice sn̄iam ip̄a sicut oēs alie rōnales creādo infundebat': ⁊ infundēdo creabatur. Uñ be. Hiero. excōicat oēs q̄ dicūt aīas extraduci. Et tantū in spāli. Dist. xix.

Olēt queri plu:

Ista ē dis. xix. h⁹ scḋi li. In q̄ mḡr postq̄ȝ egit de ꝑductōe hūane nature: agit de ip̄ius ꝯseruatōe. Et tria fac. nā p̄mo oñdit hoīem immortalē fuisse in statu innocētie. Scḋo inq̄rit an illā immortalitatē habuisset a nā. vel ex dono grē. Tertō recitat q̄d clamāt ꝺ illa imortalitate diuerse opiniones. Primū facit a pri. dist. vsq̄ȝ ibi (Solet h' q̄ri) Secūduꝫ vsq̄ȝ ibi (Sed adhuc q̄rit') Tertiū vsq̄ ad finē distin. Et tm̄ in ge

d

nerali. Inspāli sen. ma. st. in tri. p. quaꝝ p̄. ē hec. Adā ī paradyso añ statū peccati viguit nō moriēdi ptāte. Hāc pbans mgr̄ dicit. ꝙ hōīs añ peccatū erat quodāmō mortal' ⁊ immortalis, qꝛ poterat mori ⁊ poterat nō mori. Postea insinuat triplicē statū hoīs. s. ante peccatū in quo habuit posse nō mori. p⁹ peccatū in quo habuit necesse mori. ⁊ post resurrectōem in quo habuit impossibilitatē moriendi. Et subdit, ꝙ corp⁹ humanuz erat aiale egens alimētis, ⁊ iō erat mortale hñs tñ cū hoc posse nō mori. post pctm̄ factū ē mortuum ⁊ necessitatē moriēdi hñs. sed in resurrectione erit spūale: cibis nō egēs: ⁊ mori nō potēs. Scd̄a ppō ē hec. Homī imortalitas affuit in statu innocētie: nō ex cōditōne sue nature. sed ex ligni vite vsu. et ex bn̄ficio cōditoris. Hanc mgr̄ pbans querit. Utruz posse nō mori ī statu homo añ peccatuz nō habuerit ex dono gratie. vel ex ꝯditione sue nature. Ad quod r̄ndēdo dicit ꝙ non habuit hoc ex cōditōe nature sue. sed ex dono grē videlicet ex vsu ligni vite. Et pbat hoc auc. beati Aug. ⁊ ꝯfirmat hoc dicto antiquoruz dicēs ꝙ homo posse nō mori habuit ex vsu ligni vite. qd̄ patet ex hoc. qꝛ si nō fuiss; esu eius vsus peccasset, qꝛ p̄ceptū habuit vt illo vteref. ⁊ p ꝯsequēs cū mors sequaf peccatū si hō esu ligni vite vsus non fuisset: mortez subijsset. ⁊ sic posse nō mori habuit ex vsu ligni vite. Tertia ppō ē hec. Adā immortalitatē habuisse in statu innocētie doctores opinādo designāt diuersimode. Hāc ma. pbans querit. An dato ꝙ homo nō habuiss; p̄ceptū de vsu ligni vite ⁊ de alijs. an adhuc habuisset nō mori. sed semp viuere si illo ligno vsus nō fuisset. Et r̄ndēs dicit aliquos dicere. ꝙ lignū vite non fuit total' cā immortalitatis sed coadiuuās. Notādū ꝙ erat ade datū triplex p̄ceptū siue mandatū. Unūz. s. discipline. ⁊ tale datū erat p̄mo hoī in q̄tuz p̄cipiebaf sibi ꝙ nō ederet de ligno scientie. Aliud ē nature. ⁊ hoc duplex ē. s. ad ꝯseruādū naturā vlem. in hoc dictū fuit sibi. Crescite ⁊ mltiplicamī. Aliud ad ꝯseruandū naturā pticularem. s. vt comederet de ligno vite. Alij dicūt, ꝙ oīno habuit immortalitatē ex vsu ligni vite. Et subdit quasdā auc. be. Aug. quibus dicef quō alia fuit immortalitas Ade ab immortalitate beatoꝝ in eterna patria. ⁊ ꝙ immortalitas ade p vsum aliorū ciboꝝ ꝯseruata fuisset. ⁊ ad tp̄us. s. quousq; sumpsisset de ligno vite. ⁊ fieret pfecte immortalis. Quibusdā autem visum fuit. ꝙ etiaz a natura habuisset quandā immortalitatez. sed pfectā habuisset p vsum ligni vite. Magister sustinet aūt ꝙ etiā p̄mam imortalitatem ex vsu ligni vite habuisset. Et tantuz in speciali.

Dist. xx.

Ost hoc viden.

Ista ē dist. xx. huius secundi libri In qua mgr̄ postꝗ̄ egit de cōseruatione humane nature p nutrimēti sūptionē: agit de cōseruatōe eiusdē p naturale generatōem. Et tria facit. Primo eñ inquirit an hoīes in statu innocētie añ peccatū genuissent. Scd̄o quales ples pcurassent. Tertio qualiter ad statuz meliorem ptrāsissent. Primū vsq; ibi (Si vo querit) Scd̄m vsq; ibi (Tal' erat hoīs status) Tertiū vsq; ad finem dis. Et tñ in generali. In spāli sen. m. stat in tri. p. quaꝝ p̄ma ē hec. Si p̄mi parētes non peccassent generatōnis officio sine corruptu et libidine in paradyso explcto sine morte cū oīb⁹ suis simul vl' successiue ad meliorē statū trāslati fuissent. Hāc mgr̄ insinuans q̄rit qualiter p̄mi parentes filios pcreassent si nō peccassent. Et r̄ndens dic̄ quosdam opinatos fuisse ꝙ p ꝯcubitū nō genuissent, eo ꝙ cōcubitus sine corruptōe non ē. que corruptio ante peccatū esse nō potuit ī hoīe. Sed mgr̄ dicit. ꝙ scd̄m veritatē cōcubitus ibi fuisset thorus immaculat⁹. et nuptie honorabiles. ⁊ cōmixtio sine cōcupiscētia. ⁊ vsus membroꝝ genitaliū sine corruptione. imo membra genitalia fuisset homi ad vsum scd̄m voluntatē. sicut hō vtif alijs mēbris. Postea magister monet duas q̄ones. Prima est. quare non fuit generatio in paradyso facta. Et r̄ndet ꝙ hoc fuit: vel qꝛ nondū deus p̄ceperat ꝙ generarent. vel qꝛ statī post mulieris formatōem peccatū ⁊ eiectio de paradyso fuit secuta. Secūda questio ē. Qualiter parentes post generatōem ad pfectam immortalitatem ⁊ beatitudinē trāsissent. Respondit ꝙ hoc est dubiū. Nā scriptura nihil de hoc ponit. sed fieri potuisset vt p acta generatōne statim parentes anteꝗ̄ filij fuissent ad beatitudinem translati. Uel sic. ꝙ parentes et filij simul vixissent; et postea

completo numero electoꝝ simul ad beatitu
dinem fuissent transsumpti. Secūda pro
positio ē hec. Primi parentes si in statu ꝑsti
tissent innocentie filios nō solū in statura
paruulos. ac ꝑfecto vsu mēbroꝝ destitutos ⁊
alēdos genuissent, donec corpe ⁊ intellectu
ad ꝑfectum ꝑfecissent. Hanc magister ꝓbās
monet ⁊ determinat circa hoc duas qōnes
Prima est, quales filios genuissent in statu
innocentie. s. an filios magnos scḋm corp⁹
ac membrorū suoꝝ vsum habentes. sicut pri
mi parentes creati fuerunt membrorū suoꝝ
compotes loquētes ⁊ opantes sermonū ho
minū opatōnes. Ad quod rn̄dens dicit. ꝙ
oportebat nasci paruulos ꝓpter maternarū
viscerū artitudinem. Sed quia hec. August.
hanc qōnem mouēs ⁊ nihil determinās di
cit aliquos opinatos fuisse ꝙ filij nascentes
eque mēbrorū vsum ⁊ loquele vsum habu-
issent. sicut apparet in qͥbusdam animalib⁹
ꝙ stant immediate post natiuitatē ⁊ matres
sequūtur. Alijs autē placet ꝙ tūc fiant nō
in statura corpis ⁊ loquela ⁊ in alijs huiōi
ꝑ tpis momenta ꝑfecissent, quia sicut ex cō
ditōe nature in illo statu sine culpa īdigebāt ci
bo sic etiā ex ꝯditōe nature i illo statu sine cl'pa
d̄ paruul' in magnos ꝑfecissent. Secūda q̄-
stio est. Utrum in alijs hijs qui concernunt
aiam scḋ in sensu ⁊ intellectu ꝑfecissēt scḋm
cōcernentia ipm corpus. Et rn̄dens dic. su
stinēdo ipam ꝑmam opinionē supradictā.
sed ꝙ ꝑfecissent scḋm corpus. pōt etiam susti
neri secūda. s. ꝙ ꝑfecissent scḋm animā ⁊ in
his que ad aiam ꝑtinent ad augmētū acce
pissent. attamen ignorātia scientie tunc i ꝑ-
uulis non fuisset penosa sicut modo in hoi-
bus: sed tm̄ naturalis. eo ꝙ nō fuisset respe
ctu eoꝝ que scire tenerētur. qualis solum di
citur pena. Tertia ꝓpositio est hec. Ta-
lis conditōnis erat hoīs institutio ante pec
catum ꝙ obseruando diuinū ꝑceptum fuis-
set cum tota sua posteritate translatus vlti-
mate ad meliorem statū vbi meliori bono
scḋ eterno frueretur. Hanc ꝓpōem magister
sententialiter ponēs subdit rōem quare ho-
mo de illo bono tpali ad eternū transferret.
quia sicut ex duplici natura homo cōstabat
ita duplex bonū ei parauerat. Primū bonū
scḋm apl'm est tpale ⁊ visibile. quod scḋ pre-
parauit carni in paradyso. Aliud bonū est
spirituale eternū ⁊ inuisibile. s. beatitudo et
na. ad quod mediante obedientia et merito
ferendus fuit. Et tantum in spāli.

Dist. xxi.

Idēs igit' dia.

Ista est distinctio vicesimaprima
huius secundi libri. In qua ma-
gister Postꝗ͂ egit de pertinentibus ad pri-
mam hominis institutōnem. Agit de per-
tinētibus ad eius casum ⁊ destitutiōem. Et
tria facit. Primo ondit quō ꝯtingit primos
parētes ꝑuaricari. Scḋo subdit quare decu
it peccatū coꝝ remediari. Tertio aūt sbiūgit
ꝙ preceptum dei per virum ad mulierē de-
buit deriuari. Primum facit a principio di-
stinctionis vsqꝫ ibi (Et tamen quia aligna)
Secūdum vsqꝫ ibi (Illud etiam.) Terti-
um abinde vsqꝫ ad finem distinctionis. Et
tantū in generali. In speciali sententia ma
gistri stat in tribus propositōnibus. Quarū
prima est hec. Homo in paradyso a diabolo
temptatus: est diuinum preceptum preuari
catus. Hanc propositōnem magister pro-
bans dicit. ꝙ dyabolus videns ꝙ homo ꝑ
humilitatem obedientie posset ad gloriam
ascēdē celestē a qua ipse ꝑ supbiā corruerat.
iō inuidēs hoī cū temptauit ⁊ vires suas quo
dāmodo in eo expiens. sed in debiliori pte
suas. s. in mulierē quā ꝑ tēptatiōem aggres
sus ē. Uū volēs dolo supplātare ꝗ virtute ⁊
violētia supare nequibat mulieri apparuit ⁊
nō qdē in sua spē ꝓpria. ne cognosceret ap-
te. sed neqꝫ etiā in quacūqꝫ alia spē ꝑmissus
fuit apparere. sꝫ tm̄ in illa in qua eius fraus
de facili posset comprehendi. scilicet in spe-
cie serpentis per quem dyabolus quasi per
quoddam instrumentū locutus est. nec ser
pens verba intelligebat. sed mouebatur a
dyabolo. sicut asina Balaam ab angelo bo
no. quem serpentem mulier videns loquen
tem: credidit ipsū loquendi officium a deo
recepisse. Et subdit. ꝙ temptatio hoc ordi-
ne facta est ⁊ modo. ꝙ dyabolus interroga
tiue loquebatur dicens. Quare precepit de-
us ne de hoc ligno comederetis. vt ex respō
sione eius disceret qualiter in temptatione
procedere deberet. Unde cū mulier statim
dubitatiue respondit dicēs. Ne forte morte
moriamur. ipse negatiuā addit eius metū
mortis excludēdo ⁊ dixit. Nequaꝗ͂ moriemi. ⁊
ad mulieris maiorē deceptōē ꝑmiū ꝓmittēs

ei. illa que hō naturaliter appetit. s. pmo vi-
tatione ignorātie dicēs. Aperient oculi vestri
Scđo ad excellētiā dignitatꝫ: addēs. Et eri
tis sicut dij. Et ꝑspicacitatē sciē ꝯcludēs. sci
entes bonū ⁊ malū. Tēptauit q̄dē pmo ipaꝫ
de gula loquēs de cibo. Scđo de vana glā:
in ꝓmissiōe dignitatis. Tertio de auaritia: i
sciē ꝓmissione. In hac eñ triplici ꝓmissiōe
triplici genere peccati dyabolꝰ pmū hoiem
tēptauit. Subdit etiā duas esse spēs tēpta
tionis. quaꝝ vna ē exterior. ⁊ fit cū malū ab
extra visibili signo vel verbo suggerit. Alia
quidē ē interior q̄ inuisibiliter pficit ab ad-
uersario, ⁊ est duplex. Quia ꝗ qñꝗ fit ab ho
ste tm̄. ⁊ sic ē sine peccato. Aliqñ a carne, q̄
nō fit sine peccato. ⁊ qꝛ tēptatio interior dif
ficilior est q̄ exterior, ⁊ homo sola tēptatiōe
exteriori pulsatus cecidit. ideo tāto grauius
plectendꝰ erat: quāto leuiori pulsu fuerat ꝓ-
stratus. Scđa eñ ꝓpō est hec. Cōueniēs
q̄dem fuit hoiem post lapsum ꝑ aliquem re-
dēptorē reformari ⁊ nō angelū. Hanc eñ ꝓ
positionē mgr̄ ꝓbans asserit rōnes q̄re pec-
catum hominū fuit remediabile ⁊ non pec-
catū angeloꝝ. Prima eñ est. qꝛ lꝫ homo mo
dicā habuit occasionē ad peccatū. tamē q̄a
ꝑ alium seductus cecidit. ꝑ aliū reparari debu
it. Dyabolus vō quia nullo suadente pecca
uit. peccatū eiꝰ irremediabile extitit. Alia rō
est. qꝛ nō tota angelica natura puaricata fu
it. vel perierat. hūana autē tota perierat, idō
hūana nā magꝭ erat reparanda. imo etiaꝫ per
hūane nature repatōem angeloꝝ ruina erat
reparāda ⁊ restaurāda. Tertia ꝓ. est hec.
Cōgrue sunt diuina precepta ꝑ viꝝ ad pri-
mam mulierē deriuata. Hāc ꝓpōnem mgr̄
ꝓbans dicit. hic ē notandū q̄ non soli viro
datum fuit p̄ceptum de abstinētia ligni ve-
titi. Quod patet ex hoc. qꝛ mulier rñdēs dy-
abolo dixit. Precepit nobis deus. nō obstā
te q̄ etiam añ mulieris formatōem dñs vi-
ro p̄ceptum dederit. qđ ꝑ eum ad mulierez
debuit deferri. qꝛ viro subiecta debuit nō im
mediate a deo: sꝫ ꝑ mediū viri p̄ceptuꝫ diui-
nū recipe. Sicut dicit apłus ad Coꝝ. x. Si
q̄d discere voluerint mulieres dños viros su
os interrogēt. Et subdit quō vir potuit loq̄
⁊ quō mulier viꝝ loq̄ntē intelligere potu
it. Et dicit. q̄ rñderi pōt q̄ tales fuerūt a do
facti. qꝛ poterāt loqui. Et tm̄ in spāli de sen
tetia huius distinctiōis.

Dist. xxij.

Hic videtur dili.

Ista est dist. xxij. huius secūdi li.
In qua mgr̄ postq̄ egit de tēpta
tione ex pte tēptantis: agit de eodem ex pte
tēptati. Et tria facit. Nā pmo inq̄rit q̄d quì-
libet eoꝝ peccādo appetierit. Scđo q̄s eorū
grauius peccauerit: vir aut mulier. Tertio vſ
cōsensus quo peccauerūt ꝓcesserit. Primuꝫ
facit a pri. dist. vsqꝫ ibi (Ex quo manifeste)
Secundū abinde vsqꝫ ibi (Solet etiā q̄ri)
Tertiū vsqꝫ ad finē dist. Et tantū in genera
li. In speciali sentētia mgr̄i stat in tribꝰ ꝓ. q̄
rum pma est hec. Nō adam sed eua in tanta
elatōne fuit seducta vt ꝑ esum ligni vetiti se
similem fieri deo estimauit. Hāc mgr̄ ꝓbās
dicit. q̄ radix ⁊ origo primi peccati pmorū
parentum fuit. q̄ in animis eoꝝ p̄cessit que
dam p̄sumptiōis elatio ex qua dyaboli sug
gestione ꝯsenserūt: pmo mulier. ⁊ postea vir
Cōtra qđ dictū obijciens dicit. q̄ ex ipso di
cto seq̄tur hoiem nō alterius suggestiōe sed
ꝓpria supbia peccasse vt angelus. et ꝑ ꝯñs
vt angelus corruisse. cuius tm̄ ꝯrium diceba
tur in p̄cedenti dist. Ad qđ rñdet dicēdo, q̄
cū dicebat elatōem quādā in peccato pmo-
rū parentū p̄cessisse, nō ita intelligebat q̄ il
la elatio p̄cesserit suggestionem sꝫ vt opꝰ pec
cati. Nā in illo peccato iste fuit ꝓcessus ⁊ or
do. q̄ pmo p̄cessit dyaboli tēptatio. ex qua
secuta est immediate hois elatio. quā secutū
est pctm̄ opis. ⁊ vlterius pena peccati. Et sb
dit. q̄ talis elatio fuit aliter in muliere q̄ in
viro, qꝛ mulier credidit se posse hr̄e dei simili
tudinē: putās veꝝ esse qđ dyabolꝰ suadebat
vir āt n̄ credebat nec putabat veꝝ eē qđ dya
bolꝰ suadebat. aliq̄ tm̄ elatō i mēte eꝰ ꝑ tēpta
tiōe ꝯexitit. vñ vir aliter fuit seductꝰ q̄ mlier
qđ diuersis sanctoꝝ autoritatibꝰ mgr̄ cōfir-
mat. Scđa ꝓ. ē hec. Grauius eua q̄ adā
peccauit trāsgrediēdo diuinū p̄ceptū in pa-
radyso. Hāc mgr̄ ꝓbat tripl'r. Primo ex hoc
q̄ mulier verū esse credebat qđ dyabolus ei
dixit. qđ non fecit vir. vt pꝫ ex p̄dictꝭ. Scđo
ex hoc q̄ mulier elata nimis presumebat se
posse fieri equalem deo. quod non fecit vir.
sed de pnia ⁊ miscđia dei cogitans deceptꝰ
fuit in hoc q̄ estimabat peccatū esse veniale
qđ mortale fuit. Tertio ex hoc q̄ mlier pec
cauit in deum, in se, ⁊ in pximū. vir aūt solū

in deũ ⁊ in seipm. Sed contra id obijcit triplicter. Primo autoritate be. Aug. dicentis ꝙ vtriusq; erat par fastus. ⁊ ꝑ ꝯsis equalit̃ peccauerũt. Ad quod r̃ndens dicit. ꝙ lz vtriusq; erat par fastus in excusatõe peccati. q2 vir excusauit se ꝑ mulierẽ: ⁊ mulier ꝑ serpentem. in muliere tñ multo maior fastus erat quo ad tria p̃dicta. Scđo obijcit autoritate beati Augu. dicẽtis. ꝙ etiã vir voluit ẽe eq̃lis deo. Ad quod r̃ndens. ꝙ hoc aliqui opinati fuerũt qui tamẽ cũ hoc posuerunt ꝙ vir nõ tãta ãbitõe ad hoc exarsit sicut mulier. Tertio obijcit ꝯtra idem assumẽs ꝙ tribus modis peccatũ ꝯmittit̃. s. et ignorãtia. et infirmitate. ⁊ et industria. ⁊ grauius est peccatũ qđ cõmittit̃ ex infirmitate: ꝙ quod ꝯmittit̃ ex ignorãtia. ⁊ grauius qđ cõmittit̃ et industria ꝙ quod cõmittit̃ ex infirmitate. cũ ergo mulier videt̃ peccasse et ignorantia. q2 seducta fuit. adam ṽo et industria q2 non fuerat seductus scđm aplm. ergo videtur vir grauius peccasse muliere. Et r̃ndens magister dic. ꝙ lz mulier quo ad hoc ex ignorantia peccauit ꝙ ꝑ dyabolũ seducta credidit esse verũ qđ ipe suadebat. non tñ quo ad hoc ꝙ mãdatũ dei non nouerit cuius oppositũ dyabolus sibi suasit. ⁊ ideo ꝑ ignorantiam excusari non põt: cum ibi ignorantia tollat̃ vbi mãdatũ nõ ignorat̃ ⁊ peccatũ esse ꝯ ipm mãdatum agere nõ dubitat̃. Postea subdit distinctõẽ ignorantie dicens. ꝙ ignorãtia alia est vincibilis. ⁊ est eorũ que nolũt homĩes scire tamẽ ꝑñt ⁊ tenentur. ⁊ illa non excusat a peccato. sed potius peccatũ aggrauat. Alia ẽ inuincibilis. ⁊ ẽ eorũ que hoĩes volũt scire ⁊ nõ ꝑñt ⁊ illa excusat. ⁊ non ẽ peccatũ sed pena pcti. Et ista ꝯfirmat autoritate beati Augustini

Tertia ꝓpõ est hec. Malus ꝯsensus hominis naturã bonam habẽtis ꝓcessit ex proprio libero arbitrio ⁊ suggestiõe dyaboli suadentis. Hanc mgr̃ ꝓbans querit. cũ natura hoĩs esset sine vitio vnde ꝓcessit cõsensꝰ malus. Et r̃ndens dicit. ꝙ processit ex libero arbitrio volũtatis. vnđ et hoc ꝙ homo fiebat deterior hoc fuit a diabolo qui suasit. ⁊ a volũtate qua homo suadẽti ꝯsensum dedit. q2 liberũ arbitriũ lz de se fuit bonũ. de ipo tamẽ potuit ꝓcedere ꝯsensus malus. Querit etiã vtrũ volũtas illud peccatũ ꝓcesserit. Et r̃ndet. ꝙ volũtas põt dicere potẽtiam anime scz potẽtiam volitiuã. ⁊ scđm hoc volũtas peccatum ꝓcessit vel etiã malũ actũ volũtatis possumus vocare volũtatẽ. ⁊ scđm hoc volũtas peccatum non ꝓcessit. q2 ante ꝓmã malã volũtatẽ ꝓmi hoĩs alia mala volũtas hoĩs non fuit. sed ꝓma mala hoĩs volũtas ex dyaboli ꝑsuasione: ⁊ ex hoĩs libero arbitrio ꝓdidit. Et tñ in ꝯpãli.

Dist. xxiij.

Reterea queri.

Ista est distic. xxiij. In qua mgr̃ postꝙ egit de temptatõe ꝓmorũ parentũ ex ꝑte tẽptati ⁊ tẽptatoris: agit cõsequẽter de eadem ex ꝑte dei ꝑmittẽtis. Et tria facit. Nam ꝓmo inq̃rit quare deꝰ hoiem temptari ꝑmittit. Scđo de scia qua hõ illustratus fuit. Tertio an etiam hõ statũ futurũ ꝓsciuit. Primũ facit a principio dist. vsq; ibi (Et q̇dem scđm aiam) Scđm abinde vsq; ibi (Si ṽo querit̃) Tertiũ abinde vsq; ad finem distinctõis. In ꝯpãli snia magistri stat in tri. ꝓpõibus. Quarũ ꝓma ẽ hec. Deus hominẽ quẽ ꝓsciuit decipiendũ ad laudabilẽ bonũ temptari ꝑmisit. Hanc mgr̃ insinuãs querit quinq; q̃ones. Prima ẽ. cur deus hominẽ tẽptari ꝑmisit quẽ decipiendũ presciuit. Et r̃ndens ad hoc dicit. ꝙ ostendendũ humane nature dignitatem. quia dignior ẽ conditio posse tẽptari ⁊ nõ cõsentire: ꝙ nec posse temptari nec posse cõsentire. Secũda questio est. Cur deus illos homĩes creauit quos futuros malos ꝓuidit. Ad qđ respondet dicendo. ꝙ ꝓpter bonũ quod inde vẽturum nouit. Tertia questio est. Cur deꝰ nõ fecit hominẽ impeccabilẽ. Et r̃ndens dicit ꝙ ideo. ꝙ melius esset vtrãq; naturã esse. s. eã que non peccare posset sicut in sanctis angelis ꝑ grãm in gloria ꝯfirmatis. ⁊ eã q̇ peccare ⁊ nõ peccare posset si vellet. qualis fuit in hoibus ꝙ vnius modi solũ. Quarta q̃õ est Cur deus qui sola sua volũtate potuissẽ eos saluasse a ꝯsensu non saluauit eos. Et respõdens dicit. ꝙ voluit eos nature sue relinq̃re vt nec infructuose boni eẽnt. nec ipune mali Quinta questio est. Cur deus cũ sit omnipotens non cõuertit volũtates eorũ ad bonũ. Et r̃ndet. ꝙ noluit cuius nolitionis cã vlterius non ẽ querenda. Secũda ꝓpõ ẽ hec Deus mox hoiem creatũ repleuit oĩ scientia ꝑtinente ad suũ statum. Hanc ꝓpõem mgr̃ insinuans dicit. ꝙ ꝓmus homo non ĩ inter

nulla sine p successionē tpis. sed creat⁹ moꝝ sciam sibi necessariā ⁊ competentē sibi accepit. Unde triplici cognitōne pmus parens ꝑditus fuit. Primo cognitōne rerū ꝓpter se creataꝝ. quarū curam erat habiturus. vnde ⁊ eis noīa imposuisse legit. ⁊ illam reruꝫ cognitionē p spēm non ꝑdidit: sed hanc peccato ꝑpetrato retinuit. Secundo dotat⁹ fuit primus homo cognitōne sui creatoris. sed non q̄dem enigmatica: sed p quandā interiorē inspiratōnem. nō tn̄ ita clare sicut in patria. ⁊ illā p⁹ peccatū n̄ retinuit. Tertio fuit illustratus cognitiōe suiipsius sicut eum q̄d debuit supiori. q̄d alijs. q̄d sibi. ⁊ etiam post peccatū illā retinuit. Tertia ꝓpō est hec. Homo ante peccatū non p̄sciuit futurū euentū sui status. Hanc mgr̄ ꝓbās querit. Utrū primus homo habuit sciam eorū que circa ipm futura erant. i. ante p̄sciuerat quasi b oīa habuisset si ꝑstetisset. vel etiā an̄ p̄sciuerit antecꝙ lapsurus erat. Et r̄ndens dicit. ꝙ pmus homo accepat sciam coꝝ que agē ⁊ dimittēda fuerāt. al's peccatū fuisset sibi iniuste imputatū. sed non fuit sui casus p̄scius. cuius simile supdictū est de angel' corruentibus. qd̄ cōfirmat autori. be. Aug. Et tantum in speciali.

Dist. xxiiij.

Hunc diligenter

Ista est dist. xxiiij. huius scd̄i lib. In qua mgr̄ postꝙ egit de temptatione pmi hoīs p quam cecidit: agit d potētia p quam stare potuit: cuiusmodi ē liberū arbitriū. Et tria facit. Nam pmo ostēdit ꝙ primis parētibus fuit datum sufficiēs adiutoriū ad status innocētie tentionē. Scd̄o subdit ꝙ illud adiutoriū fuit liberū arbitriū. insinuās ad quā ipm ꝑtineat aīe portōem Tertio subiūgit. ꝙ nos peccātes sequimur quodāmodo pmoꝝ parentum tēptatōem Primū facit a principio disti. vsqꝫ ibi (Hic ꝯsiderandum est) Scd̄m vsqꝫ ibi (Illud q̄ non est ꝓtereundū.) Tertium vo vsqꝫ ad fi. distinc. In spāli snīa magistri stat in tribus ꝓpōibus. Quaꝝ pma ē hec. Primus homo auxilio gratie a creatiōe sibi indite potuisset absqꝫ merito cuilibet temptationi restitisse. Hāc mgr̄ probās dicit. ꝙ primus homo ex creatione habuit sibi inditū recte voluntatis auxiliū. quo resistere potuit malo licꝫ non ad meritū glorie. Et ratio ē. qꝛ si tale auxilium nō habuisset: peccatū no fuisset sibi iuste imputatū. Sed ꝯ obijcit dupl'r. Primo q̄rēdo quō tal' volūtas recta possit dici. qꝛ pm⁹ hō nec meruit nec stetit. Et r̄ndet ipam fuisse rectā p mali carētiā. ⁊ qꝛ p hoc eā ad tp̄s stare voluit. Scd̄o q̄rit sic. cū resistē malo sit meritoriū si potuit in pmo statu resistē malo. q̄ mereri potuit. Et r̄ndꝫ. ꝙ resistere malo i na corrupta meritoriū bn̄ ē. i q̄ ē aliq̄d impellēs ad maluꝫ. sed nō fuit sic in nā inteḡ in q̄ fuit auxiliū includēs rectitudinē oīm potentiarū aīe: absqꝫ quocūqꝫ impellēte ad malū. Secūda ꝓ. ē hec. Auxiliū quo hō i statu innocētie potuisset vitasse petm̄ ē liberꝝ arbitriū ꝑtinēs ad supioris portōis rōem. Hāc ma. insinuās q̄rit. q̄d sit illd̄ auxiliū quo hō potuisset i pmo statu vitasse petm̄. Et r̄ns dicit. ꝙ fuit liberꝝ arbitriū quod describens dicit. ꝙ sit facultas rōis ⁊ volūtatꝭ q̄ bonū eligit cū grā ⁊ malū sine grā: ⁊ dr̄ liberꝝ quo advolūtatē. ⁊ dr̄ arbitriū quo ad rōem. ad quam spectat potētia discernēdi. ⁊ dr̄ facltas volūtatis ⁊ rōis co ꝙ tā ad volūtatē ꝙ ad rōem spectat. Ex quo correlarie infert. ꝙ liberꝝ arbitriū sit potētia rōalis natē q̄ pōt velle bonū vl' malū: vtrūqꝫ discernēdo. ⁊ p ꝯñs bruta aīalia eo carēt. ⁊ sic tm̄ sensum ⁊ appetitū q̄ sensualitas dr̄ hēant. Et sbdit ꝙ sensualitas ⁊ rō sūt due vires aīe abinuice differētes. Nā sensualitas respicit sensus corpis ⁊ appetit⁹ coꝝ. Rō vo ē qdā vis aīe supior excedēs oē illd̄ qd̄ hēmus cōe cū brutꝭ. Cuius q̄dē rōis duplex ē portio. Una inferior q̄ dispōit tpalia. Alia supior q̄ eternis bonis cōspiciendis intēdit. Et hee due portōes non nonnūq̄ duas esse potētias asuīne. ſꝫ diuersa cē ⁊ officia vnius ⁊ eiusdē potētie. Tertia ꝓpō ē hec. Tunc mortaliter vel venialiter peccamus: dū vel in opus vel in delectatiōe culpe ꝯsensum dam⁹. Hanc mgr̄ insinuans dic. ꝙ ad instar pmi hois pmi peccati aliqñ ꝯtingit nos peccare. Un̄ sicut in pmo petō pmoꝝ parētū inueniebāt serpēs: suadēs mulieri ⁊ mulier suadēs viro. ita ⁊ in nobis sensualitas p modū serpētis suadet rōni supiori. nā rō supior ⁊ inferior hñt se sic vir ⁊ mlr. qꝛ sicut mlier pmo seducta fuit a viro sibi data i adiutoriū. ⁊ vnū cū ipo existit i carne vna ita rō inferior a supiori deducit ⁊ ei i adiutoriū vnū cū illa vna mente nā existēs. Et subdit

ꝙ motus ad peccandū q̄ solū est in sensualitate est pctm̄ veniale, sed pueniens ad rōem superiore est pctm̄ mortale cōsistēs aūt in rōe inferioris si nō diu tenet̄ etiā est veniale. Si vero in ea diu teneat̄ mortale est. Et hec oīa pbat autoritate btī Augu. Addens ꝙ rō inferior etiā q̄nq̄ƺ fuiat̄ p sensualitate qd̄ dimittit diligēti lectori perscrutandū igitur ꝛc. Et tantuƺ in speciali. Distin. xxv.

Am vero ad.

Ista est distinctō. xxv. hui⁹ secundi libri. In qua mgr̄ postꝙ egit de libero arbitrio put est in oībus in generali. Agit de eo put est in quibusdā in spāli. Et tria facit. Primo em̄ ōndit respectu quoꝝ sit liberū arbitriū. ꝛ ꝙ aliter sit in deo ꝛ aliter in hoīe ꝛ aliter in angelo. Secūdo quō differēter ad bonū vel maluƺ se hēat in viatoribus. Tertio qualiter ipsuƺ nō debilitatū sit ex peccato. Primū facit a pncipio distinctōis vsq̄ƺ ibi (Hic queri pōt) Scōm abinde vsq̄ƺ ibi. (Ex pdictis iaƺ) Tertiū vero vsq̄ƺ ad finē distinctōis. In spāli sniātētia mgr̄i stat in trib⁹ ppositōib⁹ quarū pma est hec. Liberū arbitriū qd̄ solū respectu futuroꝝ ꝯtingentiū est in viatorib⁹ aliter in deo aliter in āgelis ꝛ aliter in hoībus. Hanc mgr̄ ponēs dicit ꝙ liberuƺ arbitriū philosophi diffinientes dixerunt hoc esse liberū de voluītate iudiciū eo ꝙ libere posset moueri ad hoc vel ad illud nō anteƺ attendit̄ libertas arbitrij respectu pt̄itiuƺ aut pctōꝝ. qr̄ pt̄ita ꝛ pctā determiata sunt. nec subiacēt nostre voluītatis facultati. sed solum respectu futuroꝝ cōtingētiū q̄ soluƺ humane subsunt potestati. Et subdit ꝙ liberū arbitriuin dissimiliter est in deo nobis ꝛ āgelis beatis. Nā in deo est oīno liberū arbitriū a seruitute peccati. In angelis beatis cōfirmatū p gratiā. In nobis aūt est flexibile in bonū vel in malū. Unde scōm quadruplicē hoīs statuƺ quadruplex assignat̄ in hoīe fuisse libertas in hoīe qua potuit peccare ꝛ non peccare in statu beatitudinis seu patrie. erat in eo libertas qua nullo mō poterit peccare. In isto statu vie post peccatū āte repatōem habuit cū libertatē qua nō potuit nō peccare etiā mortaliter. In statu vero post peccatū ꝛ post reparationē āte gloriā hƺ libertatē qua nō pōt ñ peccare venaliter. Arguit̄ hō potest peccare mortaliter post peccatum ꝛ post repationē āte statū glīe, ergo illud dictū mgr̄i nō videt̄ vere esse assumēduƺ. ātecedens pbat̄: qr̄ ille pōt peccare mortaliter q̄ hƺ potētiaƺ ad opposita existentē. Sed hō in illo statu existēs hƺ ad oppositaƺ potētiā inclinatā. q̄ pōt etiā mortalit̄ peccare. maior nō est. Sed minor ptƺ ex h° ꝙ hō hƺ in illo statu potētiā rōnaleƺ. q̄ est ad opposita. Solutio satis manifesta est. ꝛ patet. ergo dimittit̄. Ex quo infert correlariū ꝙ liberū arbitriū p peccatū est vulneratum ꝛ expoliatū. vulneratuƺ quo ad naturalia. expoliatū quo ad gratuita que duo homo sine gratia nō pōt repare sicut aliquis qui seipsum occideret ille non posset p se ad vitam redire. qm̄ nō ens non pōt esse alicui⁹ reƺ pducibilis pncipiū. Sed p interfectōeƺ occisus factus est nō ens ideo p se non pōt ad vitam redire. licet tm̄ possibile sit p virtutē diuinā. alias nō em̄ sequeret̄ ꝙ ideƺ esset suipsius pncipiū pductiuū qd̄ ꝯtradictionē implicat. Subdit etiam ꝙ sit triplex libertas. Prima est a coactōne. et illa semp fuit et manet in hoībus in oīni statu. Alia est libertas a miseria ꝛ illaƺ habuit liberū arbitriū in statu innocētie et habebit ipsam in statu beatitudinis ꝛ glorie. Tertia est libertas a peccatis q̄ soluƺ est in hoībus viatoribus q̄ scōm gratiā a peccatis liberant̄. Unde infert ꝙ etiam sicut seruus iusticie est liber a peccatis, sic seruus peccati est liber a iustitia nō tñ ppter hoc seruus peccati est liber dicendus. eo ꝙ libertas a iusticia. scƺ non sit vera libertas censenda. Secunda ppositio est hec. Quāuis homo solo libero arbitrio mediāte nō possit pfecte p se in bonū. per se tamē ipso solo mediāte pōt in malum. Hāc mgr̄ pbans querit Utrū in hoīe ad bonū ꝛ ad malū faciendum sit libertas arbitrij. Ad qd̄ respōdens recitat duas opiniones ꝛ postea sniam suā ppriam. Prima opinio dicit ꝙ sola libertas arbitrij etiā nullo alio addito facit hoīeƺ liberꝝ ad bonū vel ad malū faciendum. Secūda dicit ꝙ nō sola libertas arbitrij efficiat sed mediante aliquo alio addito ita ꝙ pnitas ad peccandū addito libero arbitrio moueat, ipsum ad malū. gratia vero ipsi apposita moueat ipm ad bonū. Sed magister ponēs sniam suam dicit. ꝙ vtrūq̄ƺ sit a libero arbitrio scƺ ꝛ posse bonū. et posse in malū. ita ꝙ posse in malum habeat homo ex se posse aūt in bonū mediante gratia. sine qua nō pōt quis in bonuƺ nisi valde debiliter. Et hoc cōfirmat magister autoritate beati Augustini. Tertia ppositio

est hec. In hominibus liberū arbitriū est quodāmodo per peccatū minutum. Hanc mḡr ꝓbans dicit. ꝙ ex predictis patet. ꝙ liberū arbitriū sit in hoīe per peccatū minutū seu quodāmodo in sua libertate corruptū. qꝛ āte peccatū homo potuit sine difficultate moueri in bonū. qḋ post pctm̄ non pōt, lege mēbrorūz repugnante, eo ꝙ ꝑ pctm̄ recepit difficultatē ad bonū ⁊ incitamentūz. seu ꝓnitatem ad malum. que āte peccatū nō habebat ⁊ libertas nature. id est libertas a coactione. quā libertatē nature vocat. eo ꝙ ꝑ naturā inest ⁊ etiam cuilibet nō sufficit ad bonū ꝑficiendūz. si nō assit libertas grē. id est libertas a miseria ⁊ a peccato. ita ꝙ ꝑ liberū arbitriū null⁹ pōt velle bonūz nisi liberatus a seruitute peccati neqꝫ ꝑficere bonū nisi adiutus gratia assistē te. qḋ ꝓbat per illud apostoli. Non est volentis neqꝫ currentis sed dei miserantis qui operatur in nobis velle et ꝑficere. Et tantum in speciali. Distin. xxvi.

Ecce est grā ope.

b Ista est distinctio. xxvi. huius secūdi libri. In qua magister postꝙ egit de tēptatōe ꝑ quam homo cecidit. et de libero arbitrio ꝑ qḋ stare potuit. Incipit agere de gratia per quā stare debuit. Et tria facit. Nam primo ponit quandā gratie distīctōem. Secundo subdit ipsius gratie expressionē. Tertio subiungit ꝑtium grē mutuā cōparatōem. Primū facit vsqꝫ ibi (Itaqꝫ bona voluntas) Scdm̄ vsqꝫ ibi (Hic considerandū) Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis. In spāli sentētia magistri stat in tribus ꝓpositōib⁹ quarū prima est hec. Iuuat̄ volūtas hūana ad bonū ꝑficiendū. operāte ⁊ cooperāte gratia. Hanc magister insinuans ponit duplicē esse gratiā qua liberū arbitriū hoīs iuuat̄ ad bonum. quarū prima dicit̄ operans preueniens volūtatem bonā. ea em̄ liberatur et preparatur voluntas hoīs vt sit bona ⁊ vt bonū efficaciter velit. Alia est gratia cooperās q̄ ad voluntatē bonā ⁊ ꝑparatam iam sequitur adiuuando ne frustra bonum velit. sed vt bonum velit cū effectu quam sententiā magister ꝓbat autoritate beati Augustini. Deinde recitat magister errorem cuiusdam heretici dicentis hominē posse velle bonūz operari ex libero arbitrio sine grā. quem improbat autoritate apostoli dicentis. Non est volentis neqꝫ currentis sed dei miserātꝭ. Sup qḋ beatus Augu. ait. Non enim ideo deus alicuius miseret̄. qꝛ voluit et currit. sed ideo quis vult et currit qꝛ deus sui miseretur. Et subdit descriptōem voluntatis quā ponit beatus Augu. dicēs. ꝙ volūtas est animi motus nullo cogente ad aliquid non admittendū vel adipiscendū. Annectens ꝙ eandē gratiā quā ipse supra distinxit in operātem ⁊ cooperantē etiam vocamus precedentē et subsequentē. Secūda propositio est hec. Gratia operās que est fides cum dilectōe bonam voluntatēz non tempe sed natura et causaliter precedens. ab ipsa voluntate non acq̄rit̄ aliquo merito. Hanc magister ꝓbans dicit. ꝙ voluntas vt prefertur per gratiā ꝑuenientem seu operantem mota ad bonū. tūc dignior est. id est ipsa voluntas dignior ē domina id est gratiā nō preuenit sed sequi ipsam. q̄a nullū meritū voluntatis precedit gratiaz sed ipsam gratiam ordine causalitatis bene seq̄tur. que quidē gratia operās est fides cūz dilectione. Qḋ ꝓbat̄ ꝑ beatūz Augustinū. Et quib⁹ verbis manifeste exprimitur ꝙ ꝑ fidez iustificamur. Et ꝑ consequēs grā operās. id est fides ꝑuenit volūtate seu meritū volūtatis. Contra qḋ obijcit mḡr duab⁹ autoritatibus. Tertia ꝓpositō est hec. Gratia operās ⁊ cooperās vna existēs essentialiter scđz diuersos eius effectus taliter dicitur. Hanc enim propositōem magister ꝓbans querit. Utrum gratia operans ⁊ cooperans sint diuerse gratie seu vna grā diuersis vocabulis designata. Et respondens dicit. ꝙ sit vna et eadē gratia et ide donū. tm̄ propter diuersos effectus est diuersis noībus vocata. Nam in quantū liberat voluntatē a malo dicit̄ operās. inq̄ntū aūt adiuuat ad bonū vlterius faciendum dicitur cooperans. Et tantum in speciali. Distin. xxvij.

Ic videndum.

Ista est distinctō. xxvij. hui⁹ secūdi libri. In qua q̄dem distictōne magister postꝙ egit de efficatia gratie liberi arbitrij generaliter. Agit de efficatia virtutis specialiter. Et circa hoc tria facit. Nam ꝑmo tracta de virtute ostendens qualiter recte capiat̄. Scđo agit de grā ondēs. ꝙ sine ipsa nēo ꝓprie mereat̄. Tertō repellit quādā sententia que non recte circa virtutē opinatur

Primū quidē facit a principio distinctōis vsq ibi (Cū ergo ex gr̄a) Scd̄m abinde vsq ibi (Alij vero qdē) Tertiū vero vsq ad finē distinctōis. In spāli em̄ snia mḡri stat in tribus ꝓpositōibus. quarū prima est hec. Uirt9 q̄ est bona mētis qualitas cēsenda nō est actus neq mot9 animi vera dicēda. Hanc em̄ ꝓpositōez mḡr ꝓbās dicit ꝙ quedā sunt magna bona hoīm cuiusmōi sunt v̄tutes q̄bus nemo male vti pōt. Quedā aūt sunt bona minima vt bona tꝑalia, quedā aūt media vt potētie aīe. τ illis q̄dam minimis τ medijs bonis tā bene ꝙ male vti p̄nt hoīes, inter que media scd̄m be. Augu. est liberū arbitriū. cuius vsum bea. Augu. alicubi noiat opus virtutis; alicubi aūt virtutē. τ sic sibiipsi cōtrarius videt̄. Quā cōtrarietatē mḡr soluēs adducit rōem quandā qua ꝓpter ipam v̄tutē non esse actū sed magis qualitatē ꝓbat. sic arguens. Causa v̄tutis in nobis deus est. τ nos ipsi sumus cuiuslibet actus nostri. τ ꝑ consequēs vsus liberi arbitrij qui est actus noster nō est v̄tus. τ gr̄a cū sit virt9 vl' v̄tuti similis etiā nō est actus noster. Istius argumēti magister miorez supponit. maiorē aūt multipl'r ꝓbat. s. ꝙ cā virtutis in nobis sit deus. τ ꝙ virtus sit bona q̄litas mentis qua null9 male vtit̄. primo in cōi ꝑ virtutis diffinitōez quaz be. Augu. ponit dicēs ꝙ deus in nobis sine nobis opatur virtutē. que est bona mētis q̄litas qua recte viuit̄ τ qua nullus male vtit̄. Secūdo ꝓbat cā in spāli de v̄tute iusticie de qua beat9 Augu. ait. ꝙ nullus eā in hoīe efficit nisi deus. Tertio ꝓbat cā spāliter de fide quā scd̄m apl'm solus deus infundit. Et subdit ꝙ oīs motus τ effectus mētis ex libero arbitrio est. sz bon9 q̄dē ē ex gr̄a τ libero arbitrio si'r: mot9 aūt. τ effect9 mal9 ex libero arbitrio. qđ ꝓbat auctoritate be. Augu. Ex quo vna cū p̄dictis infert. ꝙ virt9 nō ē mot9 vl' affectus animi. sz qualitas aīam informās qđ de gr̄a q̄ etiā virt9 dici pōt asserit fore cēscendū. Scd̄a ꝓpositō est hec. Quāuis absq libero arbitrio mereri nō possim9 gr̄a tn̄ principale merēdi est principiū. Hāc mḡr ponens sūm'r dicit. ꝙ q̄uis nullū meritū sit in hoīe ꝙ nō sit ꝑ liberū arbitriū. p̄ncipalis tn̄ cā merendi est ipsa gr̄a gratū faciens sed nō gratis data q̄ est donū dei. qua sanat̄ τ iuuat̄ hoīs volūtas. vt sit bona τ ꝓducat bonas opationes. et sic ex gr̄a τ libero arbitrio qđ est aīe potētia ꝓcedit p̄m9 bon9 mot9 mētis. cui correspōdet p̄mū meritū hoīs. Uñ subdit ꝙ gr̄a est qua v̄tutes mereri dicitur inquantū ꝑ actus ipa meret̄. Et infert ꝙ. et ac lib9 v̄tutum boni sum9 τ iusti viuim9. τ ꝙ beat9 Aug9. in principio h9 distīctōis dicit vsuz liberi arbitrij virtutē esse. ibi sumpsit v̄tutē ꝑ actu v̄tutis. q2 alias sibiipsi ꝯtradiceret. Tertia ꝓpositio est hec. Fides τ caritas nō sunt mot9 seu affect9 mētis. sz v̄tutes mētez mouētes. Hāc mḡr ꝓbans recitat quandā opinionē quorūdā introductā ex verbis Augu. q̄bus vt supra dictū est in prima ꝓpōne videt̄ dicere Aug9. ꝙ vsus liberi arbitrij sit v̄tus τ vsus v̄tutis. τ dicit quosdā opinatos fuisse ꝙ v̄tutes essent ꝓprie actus potētiaꝝ naturaliū. nō tn̄ oēs sed tm̄modo interiores in mēte, quas licet de9 faceret nihilomin9 liberi arbitrij dicerent̄ eē. Sed actus exteriores puta q̄ ꝑ corpus gerunt̄. dixerūt eē ꝓprie act9 v̄tutū. τ nō v̄tutes. vnde dixerūt ꝙ dictū beati Augustini. quo dixit vsum liberi arbitrij esse virtutē intelligi deberet de motu siue de actu interiori. que ipsi virtutē dicebant. Quod confirmabant per hoc ꝙ idez beatus Augusti. dicit supra Johanne. ꝙ fides est credere qđ nō vides. Cū ergo credere sit motus mētis interior. videt̄ ꝙ virtus fidei sit interior mentis motus. Et similiter dicebāt de alijs virtutibus fore iudicandū. Sed mḡr illā opinionē remouens dicit beati Augu. autoritates innuentes ꝙ fides τ caritas sint motus aīme seu mentis nō esse sic intelligendas. vt sonāt sed cum dicit ꝙ fides sit credere qđ non video. hoc est ac si diceret. Fides est virtus mouens ad credēdū qđ nō vides. et sic de singul'r v̄tutib9 cōformiter ē. τ tm̄ i. Di. xxviij.

D vero incon

a Ista ē dist. xxviij. h9 secūdi li. In qua mḡr ostēsa efficiētia gr̄e in libero arbitrio. Hic agit de sufficiētia liberi arbitrij sine gr̄a. τ tria facit. Nā primo exprimit pelagianoꝝ errorē. Scd̄o subdit coꝝ obiectōes. τ obiectōnū solutōes. Tertio subiungit veritatis affirmatōem: Primū facit vsq ibi (ꝙ aūt dicūt) Scd̄m vsq ibi (Illud vo diligēter) Tertiū vero vsq ad finē distinctōnis. Et tantū in generali. In speciali sententia magistri stat in tribus propositōnibus. quarum prima est hec. Et si liberū arbitriū

immerito habeat magnā virtutē; tamē sine grā nō sufficit hoi ad salutē. Hāc mgr insinuās dicit q liber arbitriū non sufficit sine grā hoi ad salutē quāuis pelagiana heresis oppositū videat sentire. Nā pelagian⁹ monachus a quo talis heresis denoiatur. in tātū de libero arbitrio psumebat. q asserebat grāā dei dari scdm ei⁹ merita. ⁊ etiā hoiem posse implere mandata dei sine grā. Ubi increpatus a cōmonachis suis dicētibus. ad qd grā tūc necessaria esset si sine grā possem⁹ adimplere mandata. Qui rndit ad hoc vt homo facilius cum gratia mandata dei adimplere posset. Addidit etiam alia incōueniētia q dicebat ex hoc sequētia. s. oratōes quas facit etiā nihil pferre hijs p quib⁹ fiūt saltē infidelib⁹ ⁊ pctōribus. qz ex sua ppria volūtate cōuertunt ad deū. ⁊ nō ex nostris orōnibus ⁊ q grā dat scdm merita nrā ⁊ q puuli sine originali pctō nascunt. qd totū ē hereticum

Scdā ppositō est hec. Licet viatorib⁹ liberū arbitriū sit innatū. tū sine grā nullus pōt dei adiplere pceptū nec vitare pctm̄. Hāc magister insinuās ponit qnqz rōes, quib⁹ heretici illi. s. pelagiā suā heresim cōfirmabāt. quarū pma est talis. Homo p soluz liberz ar. sine grā pōt vitare pctm̄ ⁊ facere bonū. ergo pōt p solū liberz arbitriū sine grā mereri. tenet cōsequētia ex hoc. q nō imputat hoi culpā qd vitare nō pōt. Assumptū pbant heretici autoritate bti Augu. qui dicit q volūtas est qua peccat ⁊ qua recte viuit. Et rndens magister dicit scdm Augustinū illā autoritatē in libro retractationū glosasse. ⁊ dicit eā cū additōe fore intelligendā. s. q volūtas qua peccatur ⁊ recte viuit nō pōt in bonū dirigi. nisi p grām dei a pctō mūdato iuuet. Secunda est. Si mādata dei sine grā dei seruari non psit. tunc aliq nō seruātes ea nō peccant. vt ptz de puulis natis in pctō originali. sed cōsequēs est falsū. ⁊ cōsequētia ptz autoritate beati Augu. dicentis. q nullus dz reputari reus ideo q nō fecit qd facere nō potuit. Et rndens mgr dicit btm̄ Augustinū hoc vbū scripsisse cōtra manicheos q posuerūt in homic duas eē naturas. vnā bonā. aliā malā. bonā a deo. malā vo a diabolo. qd si ita eēt tunc scdm illā malā naturā hō nō posset facere bona. nec vnqz posset bonū velle. ⁊ tunc huiusmōi nō esset sibi imputandū q nō faceret bonū nec etiā q esset malus. Tertia ratio est q resurgere pōt a pctō sine grā. igit pōt facere bonū sine gratia. tenet consequētia. sz assumptū ptz autoritate bti Augustini. qua dicit mutare volūtatē est in ptāte nrā. Et rndens mgr dicit btm̄ Augustinū itellexisse q quis mutare volūtatē sit in ptāte nrā. hoc tamē est a deo p grām. Quarta rō ē hō pōt credere in deū absqz grā. igit ⁊c̄. pseqntia tenet Antecedēs ptz p btm̄ Augu. dicentē. q credere ⁊ velle est nrm. Et rndit mgr dicēdo q credere ⁊ velle dei eū pncipalr nrm aūt et cōsequēti. Quinta rō est. habere fidē est naturale hoi. igitur homo sine grā pōt credere in deum ⁊ habere fidē. ⁊ p cōsequēs bene facere. Et rndit mgr dicens. q habere fidē est naturale hoi. p hoc nō plus intendebat nisi q hō esset scdm sua naturalia apt⁹ ad credendū et diligendū. ⁊ nihilomin⁹ credere ⁊ intelligere sine grā eē nō psit. Tertia ppositō est hec Ex pdictis cōstat oēs hereticos illos errare. qui dicūt nos ad bonam dei auxilio non indigere. Hanc eni ppositōem mgr ponēs dicit similr illos hereticos errare q posuīt hoies ppter malā naturā non posse vitare peccatū cuiusmodi fuerunt manichei. et etiam alios qui posuūt hoies nō posse peccare ppter naturā bonam sicut iouiniani. qz ambe ille opiniones tollūt arbitrij libertatē. scdm quā vt tenet sententia catholica. hō sp pōt peccare ⁊ nō peccare. Et tm̄ in spāli. Di. xxix.

Post hoc cōside.

p Ista est distinctio. xxix. huius secūdi libri. In qua magister ostensa sufficiētia liberi arbitrij sine gratia in omnibus generaliter. Agit de eiusdē insufficientia in pmis parētibus spāliter. Et tria facit Nā primo agit de grā quā adā in statu innocētie habuit. Secūdo de pena peccati p quā paradisū amisit. Tertio inquirit an etiā de ligno vite in statu illo comedit. Primū facit a pncipio distinctōis vsqz ibi (In illius quoqz peccati) Scdm vsqz ibi (Potest aūt qri) Tertiū vsqz ad finē distinctōis. In spāli eni magri sniā stat in tribus ppositōibus. quarū prima est hec. Primus hō in statu innocētie nō indiguit grā ad expellendū maliciā sz et grā ⁊ caritate indiguit ad exercendū iusticiam. Hāc eni ppositōem mgr ponens qrit duas qstiones. quarū pma est hec. Utrū pmus homo indiguit gratia in statu innocentie tā operante q cooperāte. Et rndit q indiguit vtraqz gratia. nō tm̄ indiguit gratia ope

rante scđm omnē operandi eius modū. Nā illa gratia operatur duobus modis scʒ liberando liberū arbitriū a malo. ꝛ seruitute peccati ꝛ scđm illū modū vicʒ operandi gratia operante primus homo in statu innocētie nō indiguit. eo ꝙ sine peccato erat. Alio modo operatur illa grā preparando hoīs voluntatē ad bonum. ꝛ scđm illā eius opatōem primus homo ipsa indiguit. cū eius voluntas per se in bonuʒ efficaciter moueri nō potuit. qđ probat mgr autoritate beati Augu. Secunda questio est. Utruʒ primus homo in statu innocentie habuit etiā virtutes. Et respondit ꝙ aliquibus videtur ꝙ non habuerit eas. qđ hoc modo probant iustitiaʒ non habuit. quia preceptum dei cōtempsit. prudentiā nō habuit. qꝛ sibi nō prouidebat. nec temperantiā habuit. qꝛ aliena petijt. nec fortitudinē qꝛ praue suggestioni nō resistit. Sʒ mgr huiusmōi persuasioni respondens dicit. ꝙ licet Adaʒ qū actualr peccauit tūc illas virtutes nō hūit nisi habitu tamē habuit eas ante peccatū. qđ diuersis sanctorū autoritatibus confirmat. Et cuius qōnis solutōne patʒ ꝙ cōstat primū hominē in statu innocētie virtutes habuisse quas peccando dicitur abiecisse. Scđa propositio est hec. Primus parēs propter petī indignitatē fuit de paradiso expulsus ꝛ prohibitus de ligno vite edere propter qđ poterat si per stetisset in eternū viuere. Hāc propositōem mgr insinuans dicit. ꝙ primus homo in penaʒ sui peccati exclusus est a loco voluptatis. ꝛ ab esu ligni vite. per cuius vsum in eternū poterat viuere. non quidē post peccatū de ipso edendo. sed ante. Ubi soluens autoritatem Gen. qua videtur innui ꝙ etiā post peccatum si de ligno vite comedisset in eternū vixisset. Et dicit ꝙ autoritas dicit. videte forte ne manū suaʒ mittat ad lignū vite. et viuat in eternum. que sic glosanda est. Uidete vos āgeli ne cōmedat de ligno vite quo indignus est. De quo si prestitisset comedisset ꝛ viueret in eternum. Et subdit ꝙ ad impediendū reditum hominis in paradisum apposita est angelica et ignea custodia. scʒ cherubi et flammeus gladius atqʒ versatilis. ne post peccatum pateat hominū illuc accessus. Tertia propositio est hec. Licet sit probabile adam in statu innocentie cōmedisse de ligno vite. tamen qꝛ frequenter eius vsum non habuit īmortalitatem non obtinuit. Hanc mgr probans querit. Utrum ante peccatum etiā de ligno vite cōmederit. et si cōmederit quare non fuit factus īmortalis. Et respondens dicit. ꝙ cōmedit de ipso ante peccatum. eo ꝙ oīa ligna preter vnum sibi ad vsum fuerunt concessa. sed ex hoc non fuit effectus īmortalitatis. qꝛ non frequenter de ipso gustauit. Cum lignū illud conferre īmortalitatē non potuerat nisi per frequentem eius vsum. Et tantum in speciali.

Distin. xx.

A superioribus.

Ista est distinctō. xx. huius secūdi libri. In qua mgr postꝙ egit de peccato primorū parentū quo persona corrumpebat naturā. Incipit agere de pctō paruulorum quo natura corrūpit personā. Et tria facit. Nā primo ostēdit eē tale petīn in genere. Secūdo manifestat ipsum in spē. Tertio rñdit qōni ex dictis originate. Primū facit a principio distinctōis vsqʒ ibi (Quod diligēter inuestigandū est) Scđm vsqʒ ibi (Ad hoc aūt) Tertiū vsqʒ ad finē distinctōis. In spāli sententia magistri stat in tribus propositōibus quarū prima est hec. Parentū primorum primuʒ originale actuale petīn fuit mortale ꝛ ab eis in posteros deriuatū. Hanc mgr intēdēs propōit. ꝙ peccatū ꝛ pena peti in posteros transeūt. ꝛ tale peccatū dixerūt quidā eē petīn actuale ipsius Ade. qđ probat autoritate apli dicentis. ꝙ peccatū qđ per vnuʒ hoiem in mūdum intrauit sit inobedietia q̄ videt eē petīn actuale. vt dicit opinio ista. Alij vero sicut pelagiani dixerunt peccatū qđ in mūduʒ intrauit per Adam etiaʒ esse peccatū actuale. sed nō ipsius Ade sed petīn cuiuslibet homis qđ dicebant per Adā in mūdū introductū esse. nō inductōne originis. sʒ similitudine preuaricatōis. eo ꝙ ille vnus oībus exemplum reliquit. Sed illud non videtur bene cōsonū. qꝛ dato ꝙ peccatum originale diceret solū exemplum peccati prestiti ad peccandū. tunc deberet etiam dici. ꝙ transiret a demone in hoies qui primum exemplum peccandi reliquit. Et ipse tā ꝙ primus in posteris a peccātibus imitat. qđ quia est incōueniens. iō dicit mgr esse tenēdū petīn ab Adam transiuisse in posteros nō solū imitatōis exēplo. sʒ propagatōis et originis vicio. qđ probat p. b. Aug. aplē dicētē. ꝙ originale petīn trāsijt ab Adā ī oēs per eius carnē viciatā cōcupiscētōnalr gñatos. Scđa propō est hec. Originalis culpa est quedā habitualis ꝛ viciosa cōcupiscētia excitās in nobis contra

tōem desideria. Hunc mgr̄ insinuās dicit ꝙ
peccatū p̄mi hoīs ē scōm vitatē cl'pa a p̄mis
p̄ntib⁹ p originē i posteros traducta q̄ cl'pa ñ
ē act⁹ hoīs, ſʒ q̄dā hitualis ꝛ viciosa cōcupi
ſcētia excitās in hoīe mala desideria, q̄ qn̄qʒ
in sacra scriptura a sanctis doctorib⁹ noīat lan
guor nature. qn̄qʒ lex mēbrox, qn̄qʒ fomes
pcti· qn̄qʒ lex carnis, qn̄qʒ tyrānus, qn̄qʒ cō
cupiscētia vl' ꝯcupiscibilitas, Postea soluit
duas difficltates cuiusdā heretici iuliani. s. q̄
rētis. Primo quō pctm̄ originale subitret p
uulos. cū nec ipse genit⁹ nec generās peccet
nec cōditor. Et rn̄dit scōm be. Aug. finaliter
dicētē. ꝙ odiosa p̄mi pntis iobediētia ē cau
sa q̄re in nobis nata est fomes pcti ꝛ cōcupi
scētia, Scōo q̄rit, an illud pctm̄ sit a natu
ra vl' a volūtate. Et rn̄dit fi̇ialr̄ dicēs. ꝙ lʒ
pctm̄ originale sit i nobis necessariū. tn̄ in p̄
mo parēte q̄ ipm̄ traduxit fuit volūtarium.

Tertia ppō ē hec. Oēs q̄ descēdūt ab adā p
pagatōis lege fuerūt in lūbis ei⁹ semiali seu
materiali rōe. Hāc mgr̄ pbās q̄rit. quō in A
dā potuerūt oēs hoīes scōm carnē eē. cū nec
tot athomi in ipo eē potuerūt quot hoīes ab
ipo pcesserunt. Et rn̄dēs dicit. ꝙ oēs hoīes
materialr̄ ꝛ cāliter in ipso fuerūt, q2 aliq̄d ab
ipso decisuʒ ē, a quo sine alteri⁹ additōe p so
lā multiplicatōeʒ materia in seipam corp⁹ fi
lij ei⁹ generatū ꝛ auctū ē. ꝛ sic p simile p deci
sioneʒ factā in posteros gen⁹ hūanū mltipli
catū ē. ita ꝙ nihil oīno exteri⁹ adueniēs tran
sit in veritateʒ hūane nature, qd̄ pbat p̄mo
auctate euāgelij dicētis. Oē qd̄ itrat in os
in ventrē vadit. Scōo p hoc ꝙ oēs in resur
rectōe hebunt q̄ritatē pfectā sine alteri⁹ ma
terie additōe. Ex istis tn̄ nō negat mgr̄ ꝙ ali
mentū trāseat in carnē, ſʒ negat ꝙ trāseat in
hūane nature vitatē. Et tn̄ in spāli. Di. xxxi.

Hnc supest inue.

Ista est distin. xxxi. h⁹ secūdi li. In
qua mgr̄ postq̄ egit de q̄ditate
pcti originalis, Agit de ipsi⁹ traductōne. ꝛ
tria facit. Nā p̄mo agit de mō quo trāsfundi
tur. Scōo de cā q̄re traducit. Tertio de rōne
noīs qd̄ sortit. Primū vsqʒ ibi (Hic solet q̄ri)
Scōm vsqʒ ibi (Jā ostēsum) Tertiū vsqʒ ad
finē distictōis. In spāli fuia mgr̄ stat in tri
b⁹ ppōibus. quax p̄ma ē hec. Per carnē qua
viciosa ꝯcupiscētia ꝯcipit' aīe vnit' ꝛ non p
animam peccatum originale traducitur.

Hanc magister insinuans querit. Utrum
peccatuʒ originale traducitur a parētib⁹ in fi
lios scōm solaʒ carnē vl' scōm solam aīaʒ vel
scōm vtrūqʒ. Et respondens dicit quosdam
fuisse opinatos ꝙ peccatum originale tradu
citur scōm animam ponentes animaʒ extra
ductōne incipere exemplum. ita ꝙ sicut in ge
neratione prolis caro filij substantialiter de
carne patris trahitur. ita etiaʒ anima filij de
anima patris essentialiter generaretur. Sed
istam opinionem magister respondens tan
q̄ fidei catholice contrariam, eo ꝙ peccatum
non scōm animam sed scōm carnem solam a
parentibus trahitur, Nam in feruore libidi
nis concipitur caro in corpus formādo et in
corrupta polluitur. Et cuius contractu ani
ma cum infunditur contrahit maculam qua
et ipsa polluitur. et sic dea esset vicij concupi
scentie; qd̄ dicitur peccatum originale. et di
citur manere in carne non quideʒ sicut in sub
iecto pprio cum caro non possit esse subie
ctum culpe, sed sicut in causa seu virtualiter
in carne contentum. Istas sententias pbat
magister autoritatibus beati Augu. et Am
brosij. Secunda propositio est hec. Pecca
tum originale quidaʒ defectus et fomes pec
cati esse asseritur quo anima carni vnita infi
citur. Hanc magister pbans querit. Utrū ta
lis carnis infectio sit culpa vel pena. ꝛ ꝙ nō
sit culpa pbat per hoc ꝙ est in subiecto irrōa
li in quo culpa esse nō pōt. ꝙ etiā nō sit pena
pbat ex hoc ꝙ penalitatib⁹ cōiter nō connūe
rat. Et respōdit dicēs, ꝙ sit quidā carnis de
fect⁹ ꝛ pollutio, q̄ recte vicium siue carnis cor
ruptio nūcupari pōt. Que q̄deʒ feditas in
carne ad cōiunctōem fore approbatur. qd̄ ex
hoc ptʒ ꝙ aīa dū infundit' ex corpis corrup
tōne maculat'. Et subdit nō miruʒ esse filios
peccatū originale cōtrahere a pntib⁹ iā mun
datis. sicut nō mirantur ꝙ ab hoīe circūciso
nascit' hō ppuciatus. ꝛ ex grano ōpurato cre
scunt grana paleis circūsepta. Tertia ppo
sitio est hec. Igit' vocatur pctm̄ originale. q2
contrahitur in ortu ex libidine. Hanc mgr̄ p
bans dicit ꝙ illud pctm̄ igit' dicitur origina
le. q2 ex viciosa lege originis nostre quo con
cipimur cōtrahitur. scʒ ex carnis seminali cō
iunctione cum feruore libidinis, et q2 solus
xp̄us talem libidinem non habuit. ideo so
lus peccatum originale non contraxit. Et tā
tum in spēciali.

Distinctio.xxxij.

Vonaz supra

Ista ē distictio triecesimasecūda huius secundi libri. In q̄ magister postq̄ egit de peccato originalis q̄ditate et traductione: agit de eius remissione. Et tria facit. Nā primo ostendit quomō peccatum per baptismū remittit. Secundo qualiter a deo causat. Tertio qualiter ad volūtatē compat. Primū vsq3 ibi. (Preterea queri solet) Secundū vsq3 ibi (Illō etiā nō) Tertiū vero vsq3 ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus ppositionibus Quarū prima est hec. Quāuis i baptismo remaneat cōcupiscentia gratia exeracij vt pena eius. tm̄ ptās libidinis p gratiā xpi minuitur ne regnet vt culpa. Hanc magister probans querit duas q̄stiones: quaȝ prima est. Quō peccatū originale p baptismū remittatur. cū cōcupiscentia remaneat in baptismo etiā et post baptismū. Et respōdens dicit q hoc est ideo. q2 post baptismū cōcupiscentia minuit. eo q regnare et dn̄ari phibet et reatus p grām baptismi tollit. Unde sicut peccata actualia et similia. vt homicidiū et similia. trāseunt actu et remanent reatu. sic econtra ē de pctō originali qd in baptismo transit quantū ad reatū. sed manet actu inq̄ntū concupiscentia manet. Secunda questio est. Utrū caro purget i baptismo a feditate sua quā libidinosa cōcupiscētia cōtraxit. Et rn̄dit q scdm aliquos nō solū aīa. sed etiā caro a sua feditate i baptismo purgat eo q aliq̄ vt dicūt ad illā purgatione ordinat. scdm alios vo solū purgat feditas aīe. et nō carnis. et q̄ istaȝ opinionū verior sit magister nō determinat. sed procedit in q̄stione. Scda ppositio est hec. Pena qua iuste punit post baptismū pctōr deus ipē est pricipalis cōditor et ipator. Hāc magister probās q̄rit duas q̄stiones: quaȝ pma est. Utrū originalis pcupiscētie deus sit cā. Et rn̄dens dicit q sic Nā cōcupiscentia illa q̄ p9 baptismū adhuc manet ē pena tm̄. et q̄ ē ante baptismū est et pena et culpa. Inq̄ntū ergo ē pena ē a deo auctore tanq̄ iuste iflicta. Inquātū aūt culpa ē. sic a diabolo ē: et a pmo hoīe peccante Secūda questio ē. Quare peccatū originale imputat aīe. que tm̄ eius ptractionem vitare nō potest. Et rn̄dit q hoc nō fit ideo: q2 aīa delectet carni infecte cui ea ifundit. q̄uis tm̄ hoc quidā dixerūt. sed puenit ex peccato primi parētis. Cui9 aīa peccatrix efficit carnem corruptibilē et peccatricē. q2 si esset ex delectatione aīe q̄ carni vnit seu infundit: tunc nō esset originale peccatum: sed magis actuale. Tertia ppositio ē hec. Quāuis originale peccatū sit malū necessariū. eo tm̄ q a pma hoīs volūtate puenisse tenet dicitur voluntarium Hāc magister probans q̄rit q̄tuor q̄stiones. Prima ē. Utrū peccatū originale sit voluntariū. vel necessariū. Et rn̄dens dicit. q sit necessariū. eo q vitari nō pōt. Etiā est voluntariū eo q a voluntate pmi hoīs pcessit. Secūda q̄stio est. Quare deus aīam carni infudit. per quā p̄sciuit eā esse maculādā. Et respondit q hoc iō fecit vt saluet ppagationis humane institutio. Vel dicit q hoc remittendū est diuinoȝ iudicioȝ altitudini. Tertia q̄stio est Utrū aīa dum corpi infundit sit talis q̄lis a deo creatur. et rn̄dit q nō sit oīno talis. q2 a deo creat mūda: sed ex piūctione ad carnē maculā cōtrahit. Quarta questio est. Utrū oēs aīe sint simpliciter equales a deo create. et rn̄dit q nō. q2 ineq̄lia naturalia receperūt in ipsaȝ creatione sicut et angeli. qd magister pbat diuersoȝ sanctoȝ autoritatib9. et tantū in speciali. Distinctio. xxxiij.

Redictis addici

Ista est distinctio tricesima tertia huius secundi libri. In qua magister postquam egit de peccati originalis quiditate traductione et remissione: agit de eius in posteros augmētatiōe. Et tria facit. Nā primo inq̄rit an oīa pctā parentuȝ puulis iputant. Secūdo an peccatū Ade fuerat grauius ceteris pctīs. Tertio an pctā parētū etiā puniātur i filijs. Primū facit a principio distinctōis vsq3 ibi (Hic queri solet) Secūdū vsq3 ibi (Et licet pctīs) Tertiū vsq3 ad finē distinctōis. Et tm̄ in generali. In speciali sentētia magistri stat in trib9 ppositionibus. Quaȝ pma est hec. Quāuis primis parētib9 plura possunt peccata assignari. tm̄ paruulis p̄cise vnū peccatū imputatur et nō plura originalia. Hanc magister pbās querit. Utrū actualia pctā alioȝ parētū iputēt filijs sicut peccatū pmi parētis. Et arguitur q sic. Primo per autoritatem. Exodi. xx. vbi dicit q deus visitat peccata prīs in fili-

os vsq̃ ad tertiā et quartā generationē. vbi
etiā sēq̃ videt̃ ꝙ plura peccata cōtrahunt̃ ab
origine ꝙ̄ vnū. Qđ cōfirmat ꝑ illud .ps. Ec/
ce enī in iniq̄tatib⁹ cōcept⁹ sū. et in ꝛc. Ubi pec
catū originale expͥmit̃ pluraliter. Deinde ar/
guit in cōtrariū. Nā si peccata parentū plurā
cōtraherēt ab origine seq̄retur ꝙ pena par/
uuloꝝ in huiusmodi solū morientiū nō eēt mi
tissima. Cuius tm̄ oppositū dicit. Augusti.
Et magister ad q̄stionē respondēs dicit pec/
cata actualia alioꝝ et etiā ꝑimoꝝ parentum
nō cōtrahere paruulos ab origine. Et q̄uis
q̄dā autoritates bti augustini videntur hoc
sonare. tm̄ btūs Augustin⁹ nunq̄ inuenit̃ hoc
determinatiue posuisse. Nec obstat dictū psalmi
ste allegatū. q2 scđm morē sacre scripture ali
q̄n significare exprimit̃ pluralit̃ et ecōuerso eī
ius exēpla patēt in textu. Un̄ patet ꝙ nulla
peccata parentū filijs iputant̃. nisi q̄ ab eis
ꝑ originē cōtrahunt̃. Scđa ꝓpositio ē hec
Peccatū inobedientie ꝑimoꝝ parentū nō fuit
grauissimū oīm peccatoꝝ. Hanc magister ꝓ
bans q̄rit vtrū peccatū Ade fuit grauius ce/
teris pctis. Et r̄ndit ꝙ q̄uis quibusdā sic vi
deatur eo ꝙ totam naturā corrumpebat et
maius nocumētū ꝙ̄ q̄đcunq3 aliud peccatū
inferat. Tenet tm̄ pōt ꝙ ceteris oībus graui
us nō fuit. eo ꝙ nō fuit grauī⁹ pctis in spūm
sanctū. ꝙ patet ex hoc qđ Ade suū peccatū ē
remissū. sed peccatū in spūmsanctū nō remitti
tur in hoc seculo. neq3 in futuro. et ꝙ peccatū
Ade totā naturā corrumpebat hoc non fuit
ratione sue grauitatis. sed ideo q2 ab homie
cōmittebat̃ in quo tota natura simul existe/
bat. intulit etiā plura et maiora mala ꝙ̄ alia
peccata sequētia. nō quātū ad penā eternam
sed solū quātū ad multiplices defectus ex ip
so plus ꝙ̄ ab alijs peccatis secutos. Tertia
ꝓpositio est hec. Peccata parentū nunq̄ne
in filijs puniūtur. nisi q̄bus eos imitando se
quūtur. Hāc magister ꝓbans querit. quom°
peccata parentū in filijs visitent̃. cū tm̄ dicat̃
in ezechiele. Filius nō portabit iniquitatē pa
tris. Et respondit ꝙ solū illa peccata parentū
visitent̃. id est puniunt̃ in filijs in quib⁹ filij
suos parētes imitāt̃. Sz i ezechiele solū loq̄t̃
de his pctis in q̄b⁹ filij paterne malicie imi/
tatores nō existūt. Et tm̄ i spāli. Di. xxxiij.

Ost predicta de

Ista est distinctio triesima quar
ta huius secundi di libri. In qua magister
postquam egit de peccato actuali primo/
rum parentum quo persona corrumpit na/
turam. et de peccato originali quo natura
corrumpit personam. Incipit agere de pec/
cato actuali adultorum: quo ꝑsona corrum/
pit seipsam. Et tria facit. Nā primo inquirit a
quo sit malū. Secundo in quo sit subiectatū
Tertio infert quoddā sequēs correlariū. pri/
mū facit vsq3 ibi. (Quisa origine mali.) Se
cundū vsq3 ibi. (Ideoq3 in his cōtrarius.)
Tertiū vsq3 ad finē distinctionis. In specia
li sentētia magistri stat in trib⁹ ꝓpositionib⁹
quaꝝ ꝑima est hec. Malū ꝑimū quo deturpa
tus fuit ꝑm⁹ homo nō ꝓcessit neq3 origina/
batur nisi a bono. Hāc magister ꝓbās dicit se
tentialiter ꝙ creature rationalis primū pec/
catū proprie nō habuit causam efficientē. sz
voluntatē obliquā cōtra regulā iustitie de/
fectiue eligentem. Nam dicit ꝙ origo et cau/
sa ꝑimi peccati nō fuit malū. sed tm̄ natura
bona et incorrupta. sed alioꝝ maloꝝ id ē pec
catoꝝ sequentiū extitit ꝑima voluntas ma/
la. nā iste fuit ordo ingressus mali in mundū
q2 bona natura fuit causa ꝑime volūtatis ma
le. et prima volūtas mala causa fuit sequen/
tiū prauaꝝ voluntatū et maloꝝ opeꝝ. Unde
patet ꝙ origo et prima causa peccati fuit
bonū. proxima autē et secundaria causa fuit
mala volūtas que ortū habuit a bono. ꝛ hec
probat autoritate beati Augustini in enche
ridion. Secūda ꝓpositio est hec. Tam ma
lū culpe ꝙ̄ malū pene nō potest esse nisi sub/
iectiue sit in re bona. Hanc magister probās
dicit ꝙ subiectū mali nō nisi res bona eē po/
test. Nā malū nihil aliud est ꝙ̄ corruptio bo/
ni. cū ergo vbi nō est bonū nō possit esse pri/
uatio boni. cōsequēs est malū nō nisi in bo/
no subiectari. vnde sicut morbi et vulnera re
quirūt corpora in quo sint vt in subiecto. sic
malum est in re bona. vt in subiecto. Unde
concludit ꝙ cū dicit̃ homo malus. idem est
ac si diceret̃ bonū malū. et hoc cōfirmat au/
toritate beati Augustini. Tertia ꝓpositio est
hec. Ex quo fallit̃ dialeticoꝝ regula que dicit
ꝙ in eadē re nō possunt simul et semel existe
re cōtraria. Hāc magister ꝓbans dicit ꝙ bo/
nū et malū sunt simul in eodē. eo ꝙ malum
in bono subiectat̃. et malū a bono originat̃:
qđ nō potest dici de alijs ꝯrijs. puta albo ꝛ
nigro. dulci et amaro. postea soluit q̄dā du

bũ. nã superius dictũ fuit ꝙ dicere homines malũ: est dicere bonũ malũ. et ꝑ hoc hõ incideret sententiã ꝓpheticã qua dicit. ve qui dicitis bonũ malũ et malũ bonũ. Qḋ soluit ex verbis Aug. dicẽtis. ꝙ causa qua bonus fit malus. puta fornicationẽ vel aliud hmõi dicere bonã: hoc ẽ incidere sententiã ꝓphete. sed hoiem q̇ natura est bonꝰ dicere malũ ꝓpter viciũ ꝓphe nõ cõtrariat. Et tñ in speciali de sentẽtia huiꝰ distinctõis. Distinc. xxxv.

Ost hec viden

Ista ẽ disti. xxxv. huiꝰ secũdi libri. In qua magister ostensa causa mali seu peccati. agit de ipius peccati quiditate. Et tria facit. Nã pmo ponit secũdariã pcti diffinitionẽ. Secũdo oñdit diuersam de ipso opinionẽ. Tertio subdit multiplicẽ cõtra veritatẽ obiectionẽ. Primũ vsqꝫ ibi (quo cõtra diuersitatis.) Scḋs vsqꝫ ibi. (Quidã autem.) Tertiũ vsqꝫ ad finẽ distinctionis. In spãli sñia magri stat in tribꝰ ꝓpositionibus: quaꝝ pma est hec. Peccatuꝫ diuersimode a diuersis doctoribus diffinit. Hãc probans magister ponit tres pcti diffinitões. Prima est. b. Au. in epl'a ad faustũ. di. ꝙ peccatũ est dictũ vel factũ vel cõcupitũ cõtra legem dei. Secũda est eiusdẽ alibi dicẽtis ꝙ peccatũ ẽ voluntas retinẽdi vel cõsequẽdi qḋ iustitia vitat. Quaꝝ vtraqꝫ solũ cõuenit pctis actualibus mortalibꝰ et nõ venialibꝰ: sed pma harum conuenit pctis ꝓut tam in exteriori actu q̃ iteriori existunt. Scḋa diffinitio pcti ꝓut solũ per actũ interiorẽ cõmittunt. Tertia diffinitio est. b. Ambro. i li. suo de paradiso vbi dicit ꝙ peccatũ ẽ pũaricatio legꝭ diuie ⁊ celestiũ inobediẽtia pceptoꝝ. Et subdit ꝙ ꝑ primã et tertiã pcti diffinitões tã actus interior q̃ exterior oñditur esse peccatũ. sꝫ per scḋam tñ actus iterior oñditur esse peccatũ. Secũda ꝓpositio est hec. Quãuis peccatũ simul sit tã in actu interiori q̃ exteriori. principalꝰ tñ cõsistit et reperit in actu interiori. Hãc magister ꝓbans dicit diuersas opiniones fore circa hoc. Nã aliq̇ dixerũt peccatũ eẽ in actu interiori tñ. Alij dixerũt ꝙ nec in voluntate interiori nec actu exteriori consistat. quoꝝ rõ fuit hec. nã volũtas et actꝰ eiꝰ hñt entitatez cũ gͦ pctũ nihil sit scḋs. b. Aug. sup iohem vr ꝙ nec volũtas nec actꝰ eiꝰ possit ꝓpe dici pctũ: sꝫ magr dicit. ꝙ sane credẽdũ sit ꝙ peccatũ ꝯsistit tã in actu exteriori q̃ interiori. pricipalꝰ tñ in actu interiori eo ꝙ sic fructꝰ ex arbore ꝓcedũt. sic mala exteriora ꝓcedũt ex mala iteriori volũtate. Tertia ꝓpõ est hec. Hũana volũtas et eiꝰ actꝰ iquãtũ sunt. quedã bona sunt. inquãtũ vero sunt cõtra legẽ dei: nihil sunt. Hãc magister ꝓbãs dicit quosdã beatũ Aug. in hoc fuisse secutos dicẽdo volũtatẽ et eiꝰ actũ inquãtũ sũt: esse quedã bona In quãtum vero sunt cõtra legeꝫ dei: nihil esse. Qḋ ꝓbat ꝑ hoc. qꝛ oẽ qḋ a deo est bonũ ẽ. qꝛ alias deꝰ nõ esset sũme bonꝰ. cũ gͦ voluntas et eiꝰ actꝰ a deo sint. qꝛ alias casualiter tã q̃ ad dei ꝓuidentiã nõ ꝑtinẽtes cõtingerent qḋ ẽ inconueniẽs. ergo oportꝫ dicere ꝙ tã volũtas q̃ actꝰ eiꝰ inq̃tũ sũt: bona sunt et a deo Postea ꝯ illã sententiã obijcit triplr et soluit. Primo sic. Si oĩs actꝰ volũtatis esset a deo sequeret ex hoc ꝙ adulteriũ. homicidiũ: et sic de alijs essent a deo. eo ꝙ actꝰ sunt voluntatis Et rñdens ad hoc dicit ꝙ adulteriũ. homicidiũ et hmõi ñ noiant pcise actꝰ quosdã. sꝫ etiã quorũdã actuũ difformitates. et q̃tuꝫ ad hoc nõ sũt a deo. Scḋo obijcit sic. Peccata omissiõis iportãt puatões. et negatões. sꝫ puatões et negatões nõ sũt a deo. ergo tales actꝰ nõ sunt a deo. Et rñdit ꝙ i oĩ pctõ omissionis intelligit aliq̇s actꝰ volũtatis positꝰ. sicut declinare a bono et non velle credere in xp̃m et cõsimilia pctã omissionis q̄ sunt declinatõs quedã a bonis ponũt aliquos reales actꝰ. scꝫ volũtatẽ. et ꝓpositũ mali. et ꝑ cõsequẽs nõ sunt oino nihil. vt obiectio predicta intẽdit. Tertio sic. Peccatũ inquantum peccatum est corruptio penalis. sꝫ oĩs pena est a deo. ergo peccatum est a deo. Cui obiectioni magister rñdens dicit. ꝙ pctũ inquãtũ pctũ est. nõ ẽ corruptio passiua. cuiusmõi est pena. sꝫ est corruptio actiua que nihil ẽ. et q̄ nõ est a deo. qꝛ alias sequeret deũ esse causam mali. Postea declarat hoc a simili ꝙ corruptio actiua nihil sit. qꝛ abstinẽtia cibi nihil est. et tñ corrũpit corpus. Similiter sic peccatum nihil est. tamen corrumpit animam spoliando eam a gratuitis et vulnerat animam in naturalibus. et hoc tam quoad animam quam a deo elõgat: q̃ quo ad corpus quod immortalitate priuat. Unde concludit corruptionem actiuam esse peccati essentiam. passiuam autem peccati effectum et penam. Et tantum in speciali, et cetera.

Distinctio. xxxvi.

Ciendū tamen

Ista eniz est distinctio tricesimasexta huius secundi libri. In qua quidem magister recitatis opinionibus diuersis circa pctī quiditatē ondit quādaz pctī diuersitatē. Et inq̄rit qualiter vnuz pctm̄ sit pena alteri⁹. Et tria facit. Nam p̄mo tractat opinionē alioꝝ. Secūdo ānectit ꝓpriā intentionē. Tertio remouet quādā dubitatōnem. Primū eniz facit a principio distinctōis vsq3 ibi (In nullo tn̄ preiudiciū) Secūduz vsq3 ibi (Illud aūt diligenter) Tertiuz vero vsq3 ad finē distinctōnis. In speciali vero magri sentētia statim trib⁹ ꝓpōib⁹. quarū prima est hec. Scriptura vnū pctm̄ fore penā alterius cōcedit inq̄tum ab alio causaliter procedit. Hāc enī ꝓpōez magr̄ ponēs dicit q̄daz pctā esse alioꝝ pctōꝝ penas. qd̄ ꝓbat vtriusq3 testamenti autoritatib⁹ diuersis. inter q̄ ponit autoritatē btī Grego. qua dicit pctm̄ q̄d cito ꝑ penitentiā nō delet: aut pctm̄ aut pena pctī ē: aut pctm̄ ⁊ causa pctī est: aut pctm̄ aut eā aut pena pctī est simul. Postea mouet circa materiā hāc quandā dubitationē: querendo Utrū pctm̄ inq̄tuz pctm̄ sit pena pctī. Et arguit q̄ nō. Nā scd̄m btm̄ Augu. oīs pēa peccati iusta est ⁊ iuste fit. si ergo pctm̄ inq̄tum peccatū esset pena pctī: pctm̄ iuste fieret: qd̄ nō est verū. Et respōdēs dicit, q̄ effect⁹ pctī huiusmodi est corruptio pctm̄ sequēs: est pena pctī: sed nō pctm̄ inq̄tuz pctm̄. Et subdit Licet oē pctm̄ scd̄m istū sensuz: eo q̄ quedā corruptio sit: sit pena. tn̄ nō oē pctm̄ pōt dici pena pctī: sed illud solū dr̄ pēa alteri⁹ peccati qd̄ causat̄ ab alio: cū solū effect⁹ pctī scd̄m p̄missa sit pena pctī. Secūda ꝓpō ē hec. Ueritati in nullo p̄iudicat quedā pctā nō solū causaliter sed etiā essencialiter esse alioruz penas. Hāc eniz ꝓpōez magr̄ ponēs finalit̄ ei⁹ asserit rōnem. q2 quedā pctā essentialiter aīam puniūt. i. actiue corrūpūt penā infligēdo. Qd̄ probat per btm̄ Augu. dicentē, q̄ rebellio carnis ad spm̄ q̄ est pctm̄ sit pena. Et cōfirmat̄ hoc idē ꝑ hoc q̄ quedā spiritualia pctā pena dicunt̄. ⁊ q̄ penalē passionez hūt eis annexā: sicut ira. inuidia. ⁊ similia. Attū dicit q̄ passio illa eis annexa non debet dici pctm̄. Tertia ꝓpō est hec. Ex scripture trabitur veritate aliqua peccata fieri necessitate

Hanc eniz ꝓpositiōem probās dicit notādū esse, q̄ licet btūs Augu. dicat quedā peccata fieri ex necessitate: beat⁹ tamē Hieronim⁹ dicat semꝑ esse in homis potestate posse peccare ⁊ nō peccare: nō tamē sibi inuicem ꝯtradicūt, quia btūs Augustin⁹ loquit̄ de peccatis venialib⁹: Hieronim⁹ vero de peccatis mortalib⁹: supposito tamē gratie adiutorio. Uel beat⁹ Augustin⁹ loquit̄ scd̄m statuz homis post peccatū. Beat⁹ vero Hieronim⁹ loquit̄ de peccatis homis scd̄m statū ei⁹ ante pctm̄. Et subdit recapitulando predeterminata: dicēs: quosdā actus esse et suo genere bonos: vt reficere esurientē ⁊ cōsimiles. quosdā aūt ex sua causa vl̄ ex fine: vt q̄ ꝓcedūt ex bona ⁊ ordinata volūtate homis. ⁊ illi perfecte boni iudicant̄. Et tm̄ in speciali. Di. xxxvij.

Unt aūt et alii.

Ista eniz ē distinctio. xxxvij. hui⁹ secūdi libri. In qua quidē distinctōne magr̄ ostēso quō vnum peccatū sit pena alteri⁹ inquirit. hic consequēter qualit̄ actor maloꝝ sit de⁹. Et circa hoc tria facit. Nā primo ponit quandā opinionē. Secūdo eiusdē opinionis cōfirmatōnem. Tertio redit ad sui intentōis expressionē. Primū facit vsq3 ibi (Ex quo colligit̄) Scd̄m vsq3 ibi (Cū igit̄ oēs) Tertiū vsq3 ad finē distinctōis. In speciali sententia magistri stat in trib⁹ propositionib⁹. quaꝝ prima est hec. Aliqui volūt asserere volūtatē malā ⁊ actū ei⁹ malū nullatenus a deo ꝓcedere. Hāc magister ponēs dicit vt supra dictū fuit quosdaz opinari q̄ voluntas mala ⁊ act⁹ eius nec bona sunt nec a deo sunt, etiā quacūq3 ratōne. cōfirmātes dictū suū per illud Johānis. 1. Sine ipso factū est nihil. i. pctm̄. Ratio aūt cōtrariū opinantiū scz Augu. fuit ista vt supra dictū est. q̄ si talia a deo essent inq̄tuz sunt: eo q̄ inq̄tum sunt bona sunt. Hoc soluentes dicūt q̄ ista propositio. Omnia que sūt: inq̄tuz sunt bona sunt: solū habet veritatem in his que naturale ⁊ substāciale esse habēt. quale esse peccata nō habent. Secunda propositio est hec. Nihil huiusmodi sunt peccata de⁹ indebite ponitur esse causa. Hanc magister probat duabus rationibus. quarum prima est hec. Illud per quod homo fit deterior nō est a deo: sed per peccata homo fit deterior: ergo. ⁊c. Itez sic. Nihil deus nō est auctor: cū

ergo peccatũ sit nihil, vt dicitur Johãnis.i. ergo ipsum non est a deo. vt dicit opinio. Et magister vtramq; opinionẽ. scilicet illã que dicit peccatũ esse a deo: inquantũ est actus q̃dam. et illã que dicit peccatũ nullo mõ esse a deo reliquit indeterminatã cõmittens ipsas diligentie lectorꝝ. Tertia ꝑpositio ẽ hec. Secũdũ cõcordẽ sctõꝝ doctorꝝ sñiam hereticũ ẽ dicere deũ esse per se causam alicui⁹ mali culpe. Hanc magister ponens dicit deũ tm̃ posse esse causam mali pene. Unde Amos. iij. dicit. Non est malũ in ciuitate quod nõ facit dñs. Et ysaie. xlv. Ego sum dñs creans malũ et faciens bonũ. que ꝑpositiões veritatem non haberẽt. nisi deus esset auctor mali pene Cõtra quã sententiã magister arguit per illd̃ sapiẽtie .i. Deus mortẽ non fecit. que tamẽ ẽ quoddã malũ pene. Ad quod respondens dicit. ꝙ illã scripture auctoritatẽ esse intelligendã. ꝙ d̃s peccatũ illud nõ fecit. sz malũ culpe qd̃ ẽ causa mortꝪ: ita ꝙ noĩe effect⁹ significat ibi causa. Et tantũ in speciali. Di. xxxviij.

Ost ꝑdicta de.

Ista est distinctio. xxxviij. huius secũdi libri. In q̃ magister postꝙ egit de pctõ actuali scd̃z se. icipit agere de peccati radice. scz de volũtate que est radix peccati. et tria circa hoc facit. Nã primo agit de volũtatis rectitudine et ꝑuersitate. Secũdo de voluntatis et intẽtionis diuersitate. Tertio de volũtate finis. et eoꝝ que sunt ad finẽ ydentitate. Primũ vsq; ibi (Solet etiã queri) Scd̃m vsq; ibi. (Sed queritur vtrum.) Tertiũ vsq; ad finẽ distinctionis. In speciali sententia magistri stat in trib⁹ ꝑpositionibus: quaꝝ prima est hec. Ex bono vel malo fine ꝑpẽdit rectitudo vel peruersitas voluntatis humane. Hanc magister ponẽs dicit ꝙ volũtas humana rectitudinẽ vel peruersitatẽ habet a fine bono vel malo. Unde bonus finis volũtatis est caritas. beatitudo ipsa vita eterna deus ipse: scd̃m Augustinũ. quod proptẽ caritatẽ nõ fit recte non fit. Qui quidã voluntatis finis. scz caritas ad finẽ vlteriorẽ ordinatur. scz ad deũ. Malarũ vero voluntatũ finis est mala delectatio ĩ actu vicioso. Et subdit ꝙ tam bone q̃ male voluntatas possint habere plures fines intermedios. qui sunt quasi iter quoddã: et via ad vltimũ finem perueniẽdi. Contra quod magister obijciat autoritate beati Augustini: qua dicit ꝙ nõ possumus duos fines prestituere simul. Et respondens dicit ꝙ hoc verum sit: vbi fines sic se habẽt ꝙ vnus non sit sub alio contentus. vel ꝙ vnus non sit ad alium ordinatus. et non vbi vnus ad aliũ refertur sicut ẽ in ꝑposito. Secũda ꝑpositio est hec. Voluntatẽ et intentionẽ oĩno fore idem cõgruo negatur. eo ꝙ ꝑ volũtatẽ: et nõ per intẽtionem potentia affectiua noĩatur. Hanc magister probans querit. Utrum volũtas et intẽtio sint idem. Et respõdit ꝙ nõ oĩno sunt idẽ quia voluntas noĩat potentiã volitiuã. intentio autẽ nõ. qd̃ et verbis beati Augustini declarans: dicit ꝙ volũtas est potẽtia qua volum⁹. finis vero est illud quod volumus. Intentio vero est illa interior motio: qua per voluntatẽ in finẽ tendimus: sicut et gratia si velim esurientem reficere: vt habeã vitã eternã. tunc voluntas est potẽtia: quã volo reficere esurientẽ. cuius finis medius est refectio esurientis. Ultimus vero finis est vita eterna. Intentio vero est motus quo ad finẽ peruenire volo. Unde patet ista tria non esse oĩno idem. Tertia propositio est hec. Satis constat probabile ꝙ aliquis eodam velle velit finẽ: et illud quod ad deũ est referibile. Hãc magr̃ ꝑbãs q̃rit, Utrũ sit idẽ act⁹ volũtatis: quo vult finẽ: et ea q̃ sũt ad finẽ Et rñdẽs dicit ꝙ aliq̃bus videtur q̃ nõ sit idez act⁹. sed plures. sicut nõ est idẽ actus videre fenestrã: et videre per fenestrã videre trãseũtes in via. Aliquibus vero placet ꝙ sit idẽ actus volũtatis: qui solũ scd̃m diuersitatẽ volitoꝝ sit diuersificatus. et que istaꝝ opinionũ sit verior magister relinquit indeterminatum. Et tantum in speciali. Distinctio. xxxix.

Ic autez oritur

Ista est distinctio. xxxix. hui⁹ secundi libri. In qua magister ostẽso in precedẽti. distinctione: vnde sit rectitudo: et viciũ ĩ volũtate. inquirit qualiter in voluntate sit peccatũ. Secundo: quare act⁹ voluntatis potius dicitur peccatum q̃ actus aliarũ potentiarũ. Tertio an idẽ actus voluntatis sit quo vult naturaliter bonũ et quo respuit malũ. Primũ facit vsq; ibi. (Sed adhuc queritur.) Scd̃m vsq; ibi.) Preterea q̃ri solet). Tertiũ vsq; ad finẽ distinctõis. In speciali sententia magistri stat in tribus pro-

positionibus quarum prima est hec. Quãuis volũtas hũana de sua natura sit bona et recta creata. tñ dicit͛ denoĩatiue mala ĩquantũ est mala: et inordinata. Hãc mgr̃ pbãs q̃rit vtrũ volũtas possit esse mala: cũ tñ habeat naturalẽ boĩtatẽ: sicut et cetere potẽtie naturales: q̃ q̃ñcunq̧ depranentur bone manent sicut rõ. ingeniũ. et cõsimilia. q̃ q̃ñcunq̧ vicijs deprauent͛ nunq̃ tamẽ ꝓpter hoc dicit͛ mala: sic volũtas mala peccatũ appellatur. Et dicit scdm opinionẽ illoꝝ oĩa q̃ sunt bona dicũt esse. Ad qd̃ respõderi possit ꝙ voluntas nõ dr̃ mala seu peccatũ inquãtũ est q̃dã naturalis potentia. sed inquantum ꝑ actum suũ deordinatur. dicit͛ peccatum. Sed tunc dicit magister ꝙ adhuc queri potest quare cetere. vires vt poterõ et memoria ingeniũ etiaꝫ nõ dicũtur peccata: cũ tñ. et ipe in actib⁹ suis q̃n̄q̧ deordinãtur sicut volũtas. Et rñdit ꝙ illa deordinatio non est in voluntate. sed in actib⁹ eius. qualiter nõ est in actib⁹ aliarum potẽtiarũ. Scda ꝓpositio est hec. Nullus actus aliarũ viriũ: nisi actus volũtatis mal⁹ iudicat͛. licet tñ hõ q̃n̄q̧ ipsis abutat͛. Hanc magister ꝓbãs querit: quare hmõi actuũ deordinatio nõ sit ita bene in actib⁹ aliaꝝ potentiaꝝ sicut in actib⁹ volũtatis. Et rñdens dicit ꝙ hoc ideo. qꝛ nõ sunt eiusdem generis cũ actib⁹ volũtatis: eo ꝙ nõ ordinãt͛ ad aliq̃d percipiẽdũ. adipiscẽdũ vel nõ admittẽdũ: sic actus volũtatis. Aliq̃ñ tñ actibus aliarũ potentiarũ viciose hõ abutit͛. Tertia ꝓpositio est hec. Non est idẽ actus quo volũtas bonũ eligit et malũ respuit. Hãc magister probãs querit. Utrũ eadẽ sit volũtas que naturalit͛ vult bonũ et repugnat malo. Et respondẽs dicit duas circa hoc eẽ opiniões. quarũ vna dicit nõ esse eãdẽ volũtatẽ vtrobiq̧. qꝛ vtrobiꝫ nõ ẽ idẽ mot⁹ volũtatis. Un⁹ eni ẽ naturalis quo naturaliter vult bonũ: et ille cõpetit hoi a natura. seu a sui cõditione. Ali⁹ vero quo repugnat malo est volũtatis non pure naturalis. sed cõpetens hoi inquantũ est ꝑ gratiã a seruitute peccati liberatus. Alia est opinio q̃ dicit ꝙ sit idẽ mot⁹ volũtatis vtrobiq̧. sed magister nullã haꝝ opinionũ pre alia determinat. Et tñ in spali. Di. xl.

Est hec de actu:

Ista est distinctio. xl. hui⁹ secundi libri. i qua magister postq̃ egit de peccato actuali in se: et quõ sit in voluntate. sicut in sua radice. Incipit agere de vicio ramoꝝ ex radice procedẽte. id est de vitio opũ exeuntium a voluntate. Et tria circa hoc facit. Primo eni inquirit an actus iudicandi sint boni ex fine. Scdo an omnis actus iudicandi sint boni ex fide Tertio. an mali excusant͛ per hoc ꝙ sunt boni finis intentione. Primum a principio vsq̧ ibi (Sed q̃ritur vtrũ.) Scdm vsq̧ ibi (Que tamẽ quidã) Tertiũ vsq̧ ad finẽ distinctõis. Et tñ in generali. In speciali sña magistri stat in trib⁹ propositionib⁹ q̃rum ꝑma est hec. Licet exteriores actus inq̃tum sunt boni reputant͛. tñ moraliter boni vel mali iudicant͛ scdm ꝙ ex recta volũtate vel inordinata oriuntur. Hãc propositioneꝫ magister ponẽs dicit. ꝙ licet omnis actus exteriores sint boni inquantũ sunt. tamẽ iudicãtur moraliter boni vel mali scdm ꝙ ex bona vel mala intentione procedũt. ita ꝙ illi simpliciter boni vel mali dici debent. qui bonaꝫ et rectã habent causam: seu intentionẽ. id est ad bonũ finẽ tendunt. Mali vero simplicit͛ dici debent q̃ ex peruersa intentione ꝓcedũt quod probat autoritate beati Ambrosij. et ꝑ illud euangelij Nõ põt arbor bona malos fruct⁹ facere. nec ecõuerso arbor mala bonos fructus facere. Scda ꝓpositio est hec. Nõ omnis actus humani per bonã voluntatẽ sũt rectificabiles. Hanc magister probãs querit Utrũ vniuersaliter sit verũ ꝙ omnis actus habent exteriorẽ maliciã vel bonitatẽ a voluntate. Et rñdens dicit de hoc esse varias opiniones. Nã quidã contendũt ꝙ omnis actus exteriores sũt de se indifferentes. et ergo generaliter capiunt suã bonitatẽ vel maliciam a voluntate ex qua producũtur. Alij vero dicunt non omnis fore indiferentes. sed aliquos esse de se bonos: et illos dicunt nõ recipe absolute suã bonitatẽ a voluntate et dicunt etiam tales absolute nõ posse recipere maliciaꝫ suã a volũtate. Aliquos vero ecõuerso in se esse malos dicũt q̃ etiã suã maliciã nõ hẽant a volũtate. et tales etiã dicũt suã boitatẽ nõ posse recipe a volũtate. Aliquos dicũt eẽ indifferẽtes: et tales solũ sũt q̃ recipiũt suã maliciã seu boitatẽ a volũtate. Tertij aũt q̃b⁹ magr̃ videt͛ cõsentire dicũt omnis actus exteriores a voluntate posse recipere bonitatẽ vel maliciam: solũ illis exceptis q̃ de se sunt mali. qꝛ tales ꝑ voluntatẽ fieri boni nõ possũt. Tertia

propositio est hec. Malu3 p ia intentiōe productū nequaꝙ iudicat bonū. Hāc magister ponēs dicit act⁹ de se malos nunꝙ posse hr̄e bonā causam. Ad qđ adducit plura exēpla: quib⁹ cōcludit ꝙ furtū factū vt pauperi subuiat vel rapīa facta: vt deo offerat. aut adultīū ppetratū vt hō a morte libret. ⁊ alia huiōi hij act⁹ licet causas hēant q̄ videtur esse bōe sūt tn̄ mali. Et tn̄ in spāli. Di. xli.

Vnqз intentio

Ista est distinctio. xli. hui⁹ secundi libri. In qua magister ostensa rectitudine et vicio hūanoꝝ actuu3 ex parte finis ordinātis. facit idē ex pte pricipij moventis. Et tria facit. Primo inquirit an oīs act⁹ nō recta intentione factus sit peccatū. Secūdo an oīe peccatū debeat dici volūtarium. Tertio ex predictis cōcludit quoddā correlariū. Primū vsqз ibi (Post hec inuestigari oportet). Secūdum vsqз ibi. (Si autē oīe peccatū). Tertiū vsqз ad finē distīctiōis. In speciali sentētia magistri stat in trib⁹ propositionibus: quaru3 prima est hec. Et si infideles qnꝙз faciant bona opa exteriora. nō tamen agūt bene et ideo nō sunt meritoria. Hāc magister ponēs querit. Cū fides intentionē dirigat et actus tam interior ꝙ exterior ab intentione maliciā aut bonitatē habeāt. Utrū ergo oīs actus infideliū qui fide nō dirigunt peccatū existat. Et arguit primo ꝙ sic. Tum qz apl's dicit. Oīe qđ non ex fide est peccatum est. Tum qz actus infideliū ad finē que est caritas dei et proximi nō refertur. In oppositū vero arguit autoritate bti Augustini dicētis. Infideles multa bona opa operari. Quā viā magr sequēs dicit ifideles mlta bona opa opari. s. bōa ď suo gn̄e. lз p talia nō possūt mereri. Addēs bonū dici multipliciť. Nā aliqn̄ bonū ďr illđ qđ ē licitū. et aliqn̄ illud qđ ē vtile. Aliqn̄ ďr illđ qđ ē signū boni vl' qđ hз speciē boni. Aliqn̄ ďr illđ qđ ē remunerabile. vl' illđ qđ ē remuneratione dignū. Primis tribus modis possunt infideles bonū operari. sed quarto modo non eo ꝙ carēt fide. Secundū propositio est hec. Nullu3 peccatū est demeritoriū: qđ non sit quodam modo voluntariū. Hanc magister ponēs q̄rit. Utrū oīe peccatū sit voluntariū. et dicit ꝙ sic. Nam in peccato originali et in peccatis ex ignorantia factis. et in oi peccato actuali seu veniali: seu mortali aliquo mōd voluntas cōcurrit, quod confirmat autoritate beati Augustini. Tertia propositio est hec. In tantū libere et volūtarie quis operatur ꝙ etiam ipsa mala voluntas qua peccatur peccatū noiatur. Hanc magister ponēs dicit peccatū adeo esse voluntariū ꝙ nō solū act⁹ peccati peccatū dicitur. sed ipsa voluntas etiam qua actualiter peccat. peccatū appellatur. qđ pbat p b. Au. Et tn̄ in spāli. Di. xlij.

Vm autē volū

Ista est distictio. xlij. huius secūdi libri. In qua quidē distinctione magister ostenso qualiter ex simplici intētione vel volūtate actus exterior habet maliciā vel bonitatē. Determinat questiones q̄sdā circa p̄dicta. Et circa hoc tria facit Primo enī inuestigat actus exterioris cū peccato cōuenientiā. Secūdo ostendit qualiter actus peccati transiens relinquit post se quādā reatus obligationē. Tertio assignat variorum peccatoꝝ distinctionē. Primū facit a principio distinctionis vsqз ibi (Preterea queri solet.) Secundū vsqз ibi. (Modi autē peccatoꝝ.) Tertiū vsqз in finē distinctionis. In speciali vero sententia magistri stat in trib⁹ propositionibus: quarū prima est hec. Quāuis voluntas et actus exterior sunt duo act⁹ distincti realiter. vna tamē numero cōformitate vel disconformitate boni vel mali dicūtur moraliter. Hanc enī propositionem magister ponens: querit. Utrū voluntas mala interior. et operatio mala exterior sunt duo peccata, vel vnū. Et respondēs dicit. ꝙ quidam dixerunt ꝙ sint nisi vnū peccatum. Alij ď aūt ꝙ sunt diuersa peccata. qui suam opinionem contra primā tribus rationibus probant. Primo sic. voluntas interior et actus exterior sunt diuersa. aut ergo sunt diuersa peccata aut diuersa non peccata. sed non sunt nō peccata. qz vtrūꝙз est peccatu3. ergo diuersa sunt peccata. Et respondit magister primā opinionem fouēs dicens. ꝙ licet sint duo actus. sunt tamē vnum peccatum. quia ambo vnum contemptum faciunt. Secundo sic. Si illi duo act⁹ sint tantū vnū petīī et nō diuersa. igiť nō magis debeāt puniri q̄ peccāt actu exteriori et iteriori simul. ꝙ q̄ peccant interiori tantum. quod est inconueniens Ubi magister respondens dicit ꝙ q̄ peccat

enī

BIBLIOTECA UNI[VERSITARIA] SEVILLA

ambobus actib⁹ simul plus punit̃ ꝙ q̃ peccat iteriori tm̃, non ideo ꝙ illi duo actus sint peccata diuersa. sed ideo q̃a et plurib⁹ factū est peccatū. Tertio sic. Diuersis mandatis ꝓhiber̃ actus et volūtas interior et actus exterior. Ergo sunt diuersa peccata. Et rñdens magister dicit ex diuersitate mādatoꝝ quib⁹ illi duo act⁹ ꝓhibētur nō posse argui ꝙ sint diuersa peccata. qꝛ sicut vna caritas dei et ꝓximi diuersis mandatis p̃cipit̃. sic etiā diuersi actus vnū peccatū facietes diuersis mandatis ꝓhiberi pn̄t absq̧ hoc ꝙ sint diuersa peccata. Secūda ꝓpositio ē hec. Aīa ꝑ peccatū sua pulcritudine destituta post transitū interiorū et exterioꝝ actuū manet, corrupta et polluta. Hāc enī ꝓpositionē magister ꝓbās querit. Utrū expleto et trāseunte actu tam interiori ꝙ exteriori remaneat peccatū. id est reatus culpe in hoīe. Et arguit ꝙ nō qꝛ volūtas illa mala pacto actu vicioso non est neq̧ actus exterior est. neq̧ hō vult postea qđ ante volebat. neq̧ agit qđ antea egit. Et respōdit magister ꝙ nō sit dubitandū quin peccatum transeat actu, licet tm̄ maneat reatus id est obliget hoīem ad penā. siue eternā siue temporalē. Tertia ꝓpositio ē hec. Peccatū secūdū ꝙ ꝑ cōparationē ad diuersa varie accipit̃ diuersimode distinguit̃. Hāc ꝓpositionē magister ponēs. dicit. ꝙ peccatū diuidit̃ q̄tum ad eius radicē in duo. qđ ꝓbat ꝑ beatū. Au. dicentē sup illud psalmiste. Incensa igni et suffosa ⁊c̄. ꝙ ex duobus peccat̃. scilicz ex cupiditate male intendente. et ex timore male humiliāte. ad q̄ duo oīa peccata mortalia reducant̃. Nā oīs peccās aut appetit nō appetenda. aut timet nō timēda. Alio modo diuidit̃ peccatū quātū ad eius actū scđm beatuz Hieronimū sup ezechielē dicentē. ꝙ tripliciter peccat̃ vt cogitatione aut locutione aut ope. Et tribus hijs modis addit btūs Hieronimus quartū. scz aut cōsuetudie. Tertio diuiditur peccatū quo ad eius obiecta. scđm ꝙ dici ꝯsueuit ꝙ peccat̃ quis q̧ in deū vt qn̄ aliq̇s male sētit de deo ꝑ heresim vel in alijs que dei sunt. quis q̧ in ꝓximū. vt cū eū in se vel in suis iniuste ledit. Quis q̧ tm̄ in semetipm. vt cuz sibi et nō alteri nocet. Quarto diuidit̃ peccatū quo ad nomē quo noīatur. qꝛ dicit̃ peccatū scđm beatū Augu. ratione male actionis vel qꝛ scīēter cōmittitur. delictū vero dicitur de ratione significationis boni. q̄a in quolibet peccatū bonū deserit̃. et malū opatur. vel etiā quia ignorāter cōmittit̃. Istis enī p̄missis magister enumerat septē peccata mortalia capitalia ideo sic dicta. qꝛ omnia alia cetera peccata ex ipis septē peccatis mortalib⁹ oriūtur. q̄ significant̃ ꝑ septē gētes quas dominus expulit ꝑ filios israel de terra ꝓmissionis Et tantum in speciali. Distinctio. xliij.

Sz p̄stea quod:

Ista est distinctio. xliij. huius secundi libri. In qua magister ostēsa diuisione pctōꝝ i generali. tractat de quodā peccato ceteris grauiori in speciali. scz in spūsanctū. Et tria facit. Nam primo ꝓponit grauitatē et illius remissionē. Secundo asserit variā ipsius descriptionē. Tertio remouet quandā dubitationē incidentē. Primū facit vsq̧ ibi (Sed q̄ritur quid sit.) Secundū vsq̧ ibi. (Diligēter aduertendū.) Tertiū vsq̧ ad finē. distinctionis. Et tantuz in generali. In speciali sentencia magr̄i stat in trib⁹ ꝓpositionib⁹. quaꝝ p̄ma est hec. Peccatū in spiritūsanctū oim pctōꝝ grauissimū dicit̃. qꝛ neq̧ hic. neq̧ etiam in futuro seculo remittitur. Hāc magister ꝓbat p̄mo per dictū xp̄i in euāgelio. scz q̇ peccat in spiritūsanctū nō remittetur ei. neq̧ hic neq̧ in futuro. Secūdo per illud iohānis iij. ep̄le. dicentis. q̇ peccat in patrē vel in filiū remissionē bene ꝑcipiet. sed nō quis blasphemauerit in spiritūsanctū. q̄a illud peccatū est ad mortē: et ꝑ illo nō est orandū. Secūda ꝓpositio est hec. In spiritūsanctū peccare est ex ꝓposito vtilia ad salutē refutare vel sup͛ne gratie oppugnare. vel sciēter spiritūsanctū blasphemare. Hāc magister in sumās querit. Quid sit peccatū in spiritūsanctū ponēs triplicē eius descriptionem. Prima est ꝙ peccatū in spiritūsanctū sit obstinatio. id est obduratio in malicia ꝑ quā cōtēmitur diuina iusticia Desperatio est diffidētia bonitatis diuine per quā spernit̃ dei bonitas et mīa. Unde querit incidētaliter. Utrū oīs obstinatio et desperatio sit peccatū in spiritū sanctū. Et rñdens dicit aliq̇s fuisse opiniones ꝙ sic. sed quia multi obstinati. et desperati cōuertūtur. ideo illi cōmuniter dicūt ꝙ peccatū in spiritūsanctū nō sit simpliciter irremissibile: sed ideo. qꝛ difficulter remittit̃. Alios vero dicit fuisse opinatos ꝙ non oīs obstinatio vel desperatio sit peccatū in spiri-

tū scīn sꝫ tm̄ illa quā cōcomitatur finalis impenitētia. Et illi etiā dicūt tale pctm̄ simpliciter esse irremissibile. Scd̄a descriptio pcti in spm̄ scm̄ est. ꝙ sit inuidētia seu oppugnātia fraterne ꝛ superne grē. q̄ ideo nō dr̄ remitti. qꝛ taliter delinquētes hūilitatē petēdi veniā subire nō possunt. Et subdit. ꝙ tal' inuidētia seu oppugnātia nō ē pctm̄ in spm̄ scm̄: nisi cū finali ipenitētia. Et vr̄ magr̄ hic accipe finalē impn̄iaꝫ n̄ solū put negat actū penitendi: sed etiā ꝓpositū. Tertia assignatio pcti in. sp̄. s. est. ꝙ sit pctm̄ ꝯtra bonitatē ꝛ ꝟtutē. sp̄. s. ꝯmissꝫ. quā ponit magr̄ ex ꝟbis bti Ambrosij.

Tertia ꝓpō est hec. Pctm̄ qd̄ in. sp̄. s. ꝯmittitur dr̄ sic: ꝙ nō absqꝫ offensione aliaꝝ diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. s. prīs ꝛ filij ꝯmittitur. Hāc magister ponēs dicit diligēter esse aduertēdum ꝙ cū dr̄ aliqd̄ pctm̄ in. sp̄. s. cōmittitur: n̄ eē sic itelligēdū. ꝙ sit alia offensio qua offenditur sp̄. s. ꝛ alia qua offendūtur alie ꝑsone. imo offēsa vni' est offensa oīꝫ. Sꝫ qꝛ in sacra scriptura patri attribuitur potētia. iō pctm̄ qd̄ ꝯmittitur ex infirmitate dr̄ fieri cōtra patreꝫ. Filio vero sapiētia. iō pctā q̄ ꝯmittūtur ex ignorātia dn̄r fieri cōtra filiū. Spūiscō bōitas: seu clemētia. iō pctā cōmissa ex malicia dicuntur fieri cōtra spm̄ scm̄ seu in spūscm̄. attn̄ ꝑsone simul quolibet hoꝝ offenduntur. Et tn̄ in speciali. Di. xliij.

Ost ꝑ̄dicta cōsi

Ista ē di. xliiij ꝛ vltia h' secūdi li. In q̄ magr̄ postq̄ determinauit de pctō q̄tuꝫ ad ipsi' actū. Agit de potentia peccādi. Et tria facit. Nā primo recitat opinionē falsaꝫ quorundā. Scd̄o determiat veritatē. Tertio remouet incidētē dubitatōnem Primū facit a principio distin. vsqꝫ ibi (Sed pl'ib' scōꝝ) Secūdū vsqꝫ ibi (Hic oritur q̄o) Tertiū vsqꝫ ad fineꝫ distinctōis. In spāli sentētia magistri stat i trib' ꝓpōib'. Quarū prima est hec. Quāuis scōꝫ aliquos a deo sit omnis potestas inq̄tum potētia operādi: n̄ tn̄ ē ab eo inquātū potentia peccandi. Hanc magister ponēs q̄rit. Utrum potentia peccādi sit a deo. Et respōdit quosdā opinatos fuisse ꝙ potētia peccādi nō sit a deo. sed ꝙ bona' ꝛ recta volūtas tm̄ inest nobis a deo: mala autē volūtas a nobismetipsis ꝛ a dyabolo. sic peccādi potētia non inest nobis a deo. sed a nobis ipsis ꝛ dyabolo. Unde magister tenēs oppositū dic̄. ꝙ oīs potestas etiā peccandi sit a deo. Et hoc cōfirmat autoritatib' scōꝝ. Secūda ꝓpō est hec. Uerisimil' est oēm potētiā esse a deo: nō solū bene operandi sed etiaꝫ potentiā peccandi. Hec ꝓpositio patet per autoritatēs quas magister allegat ꝓ suis opinione. Tertia ꝓpō est hec. Quāuis potestati bene āministrate sit semꝑ scd̄m regulaꝫ sacre scripture obediendū: abusui tamē eius scd̄m rectā rationē est quādoqꝫ resistendū. Hanc enim ꝓpositionē magister ponēs querit. Utrum quilibet resistēs potestati semper peccet. cū oīs potestas sit a dō. Et respondens dicit. ꝙ semper obediēdū est potestati: nisi contra deuꝫ aliquid precipiat. ita tamē ꝙ si diuerse potestates diuersa preciperent: superiori obediendū est. Et ideo nullus inferior deo debet precipere aliquid quod sit cōtra deū. quod si fecerit subditus non tenetur sibi obedire. Ultimo scꝫ cōtinuādo dicta dicēdis dicit. ꝙ in sequēti libro videlꝫ tertio dicendū sit de his que quidēꝫ ad verbi incarnati spectāt mysterium. ꝛc̄.

Explicit liber secundus conclusionū super quattuor libros sententiarum. Seqitur liber tertius conclusionum sententiarum.

Di. i.

Uꝫ igitur.

Hic incipit terti' liber sentētiaꝝ. In quo magister postq̄ egit d̄ dō scd̄m se seu scd̄m rōnē ꝯsue natural' ꝑfectōis. s. in primo. ꝛ scd̄m ꝙ ei' potētia relu. et in effectu mūdane creatōnis: puta in secūdo libro: Agit cōseqnēter de eo inq̄tuꝫ ei' sapiētia resplēdet in effectu mūdane restauratōis. Et dividit iste. iij. li. i tres tractat' pricipales. In pmo agit de ꝟbi eterni incarnatōe. ꝛ ille extēdit a pricipio libri vsqꝫ ad. xv. di. In secūdo tractat de eiusdē verbi incarnati passione. et ꝯtendit a decimaquinta distinctiōe vsqꝫ ad vicesimātertiā distinctionē. In tertio determinat de donorum ꝛ virtutuꝫ perfectōne. et hoc a vicesimatertia distinctōe vsqꝫ ad fineꝫ libri. In prima inq̄ distinctōne primi tractatus tria facit. Primo enim ostēdit q̄d sit incarnatio. Scd̄o qualiter specialiter filium icarnari decuit: deducit. Tertio an pat ꝛ spi

ritus sanctus incarnari potuerunt inquirit. Primū facit a principio distinctōis vsqȝ ibi (Diligēter vero). Scdm̄ vo subiūgit ab idē vsqȝ ibi (Si vero queritur.) Tertiū aūt subiūgit: vsqȝ ad finem distinctōis. In speciali enim magistri sententia stat in trib⁹ propositionibus. Quarū prima est hec. Visibil' dei filij missio est ipsa verbi incarnatio. Hāc enī propositōez magister ꝓbat autoritate apostoli, dicētis. ꝙ in tēpore plenitudis scilicȝ in tēpore gratie quod initiū habuit ab aduētu saluatoris nostri. Pater eniȝ misit filiū suuȝ antiquis patribus promissum in lege. cuius quidē filij visibilis in carne missio dicitur esse ipsa incarnatio. Secunda ꝓpō est hec. Licet etiaȝ a qualibet persona diuina potuit hūana natura assumi: nulla tamē personaꝝ ita cōgrue humanari potuit sicut ꝑsona verbi idest filij. Hāc quidē ꝓpōnē magister probat triplici ratōne. Quarū quidē rationū prima sumit ex appropriato filij. s. sapiētia. Nā cōsonū fuit: vt de⁹ qui in sapiētia oīa ꝯdidit per sapientiā etiaȝ omnia restauraret. Et hoc cōfirmat pabola euāgelica de muliere querēte et inueniēte dragmā ꝑditā. Lu. xv. Secunda ratio sumitur ab origine ipsius filij. Nam origo filij est esse ab alio. congruū igitur fuit vt primo mitteretur ille qui est a solo patre. et deinde spirit⁹ sanctus qui ē a patre et filio. Et hanc rationē confirmat autoritate beati Augu. quarto libro de tri. cap. i. Tertia ratio ad idē colligitur ex proprio filij. Nam propriū filij est esse filiū. cū ergo cōgruū fuit vt q̄ in deitate erat dei fili⁹ in hūanitate fieret hominis fili⁹: ne duos filios estimarem⁹: decuit personam filij precipue incarnari. Hāc rationē cōfirmat autoritate. Gynnasij i eccl'astic dogmatibus. ca. ij. Tertia ꝓpositō est hec Quāuis pater et spiritus sanct⁹ incarnari possent si vellēt aut voluissent: ad solū tamen filiū carnis assumptio terminata est. Hanc probat ꝑ hoc ꝙ vna et eadeȝ est diuinaꝝ potentia. si igitur ex illa potētia vna potuit incarnari: et oēs potuerūt incarnari. Postea magister obicit cōtra superi⁹ dicta. s. ꝙ solus fili⁹ sit incarnatus. Et arguit sic. Opera trinitatis ad extra sunt indiuisa. si igitur fili⁹ assumpsit naturaȝ humanaȝ et pater et spiritus sanctus assumpserunt. Alioquin aliquid faceret vna persona qđ non faceret alia. et sic opera trinitatis ad extra essent diuisa. Ad quā obiectionem magister dicit: ꝙ q̄uis tota trinitas incarnationē christi sit operata eo ꝙ opera trinitatis ad extra sint indiuisa: sola tamē persona filij est incarnata. eo ꝙ assumptio nature humane ad ipsuȝ terminat. quod exēplificat de tribus puellis vni d̄ ipsis tunicā induentib⁹. que omnes operātur ad induitionez. et tamē vna sola est induta. Et tantū i spāli.

Distin. ij.

Et qꝛ in homie.

Ista est distinctio secūda hui⁹ tertij libri. In q̄ mgr̄ postq̄ egit d̄ ꝑsona carnē assumente: tractat de modo assumēdi. Et tria facit. Primo eniȝ ostēdit ꝙ verbū totaȝ naturā humanā assumpsit integre Scdo ꝙ ordiate assumpsit carnē. s. mediāte anima. Tertio ꝙ animā et carnē simul assumpsit tēpe. Primū facit a principio distinctiōis vsqȝ ibi (Assumpsit ergo dei fili⁹) Secūduȝ vsqȝ ibi (Si aūt queritur) Tertiuȝ vsqȝ ad finē distinctionis. In speciali sentētia magri stat in tribus ꝓpositōib⁹. quaꝝ prima ē hec. Filius dei cū sibi humanā naturā ꝯiunxit: totaȝ naturā scilicet corporis et anime simul assumpsit. Hanc magister ꝓbās dicit sententialiter. ꝙ qꝛ per peccatū primoꝝ parentuȝ tota natura humana corrupta fuit. ideo dei filius totā naturā humanā assumpsit: que constat ex corpore et anima vt totā naturā curaret et sanctificaret. In christo eniȝ vna persona fuit et due substantie seu nature. s. diuina et humana. si igitur habuit et assumpsit humanā substantiā assumpsit tā corpus ꝙ animaȝ. et per consequēs naturā totā et integraȝ cū noīe humanitatis corp⁹ et anima simul intelligātur. Postea excludit errorē quorundā dicentiū ꝙ filius dei carneȝ humanā vel humanitatē nō assumpsit scdm substantiā ipsi⁹ nature: sed solū scdm quandaȝ proprietatem. a qua proprietate hoīs denominationeȝ accepit. Et fuerūt isti forte de opinione illoꝝ hereticorum qui christū scdm ꝙ homo dicebant nō esse qđ scilȝ aliqualiter se habēs: ponētes humanitatē esse in christo vt habitū. vel de opinione platonis ponentis formas vl'es in actu extra animā. vt sic proprietate participata christ⁹ homo diceretur. Sed hūc errorem magister excludēs ꝓbat filiū dei assumpsisse carnem et animā et omnes proprietates ipas ꝯsequētes. Et hoc ꝯfirmat autoritate Iohis damasceni. Secunda propositio est hec. Quamuis vtrāqȝ. s. carnē et animā assumpse

rit dei fili⁹: tm̄ carnē assūpsit mediāte anima Hanc magister ponēs: ratione huius addit dicens, ꝙ decebat simplicissimā diuinitatis essentiā corpori terreno nō vniri: nisi mediante rationali essentia. que quidē vnio ab hūano intellectu inuestigari nō pōt. In qua vniōe non corpus fantasticū sed verū corpus natū de muliere christus assumpsit. quod tamen quidā hereticoꝝ negabāt: estimātes verbuz dei verā carnē non posse assumere sine sui inquinatōe. Quoꝝ errorū vesaniaz dicit elidi per radios solares quos super immūda ⁊ feda diffundi videmus: ⁊ tamē nō inquinari.

Tertia ꝓpositio est hec. In assumptōe perfecte humanitatis inter cōceptionē ⁊ aiationē ⁊ vnionē nō fuit ordo tēporalis posterioritatis vel prioritatis. Hanc magister insinuans querit. Utrum verbū simul assumpserit carnē ⁊ animā: vel prius carnē ꝙ aiam: aut ecōtra. Et respondēdo dicit. ꝙ simul ⁊ semel carnē ⁊ animā assumpsit mediante spū sancti operatione: nec vnuz prius assumpsit alio Et probat hoc autoritatibus beatoꝝ scilicet Augu. ⁊ Grego. Et tm̄ in spāli. Di. iij.

Veritur etiā de

Ista cir₃ est distintio tertia hui⁹ tertij libri In qua quidem distinctōe magr̄ postꝙ egit de persona carnē assumēte ⁊ modo assumēdi Agit hic ꝑīr de qualitate nature assumpte. Et tria facit. Pā prio inquirit qualis fuit christi caro in agente proximo sciz virgine beata. Secūdo qualis fuit in antiquis patribus; puta an fuit in abraham decimata. Tertio qualiter fuit in virginali vtero formata. Primum vsqꝫ ibi (Cum autem illa caro) Secundū vsqꝫ ibi (Illi autē sententie (Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis Et tantum in generali. In speciali sententia magistri stat in trib⁹ ꝓpositōnib⁹. quarū prima est hec. Caro christi ante ꝙ esset de virgine sepata materialiter sicut reliqua caro marie fuit peccato obligata. Istaz magister ponēs proponit duas questiones. quarum prima est. Utruz caro christi fuerat peccato obligata āte sui cōceptionē videlz anteꝙ a carne ṽgis sepabat̄. Secūda questio est. Utrū adhuc caro xpi fuerit peccato obligata quando a verbo assumebatur. Ad primū respondit scḋz cōmunē sanctorū doctoꝝ attestationē, ꝙ caro ante sui cōceptionē fuerit peccato obligata: sicut reliqua beatissime virginis caro. Ad secundaz questionē respōdit dicēs. ꝙ caro illa ad hoc ꝙ vniretur verbo spiritu scti operatōe immunis reddebat̄ ab omni peccato remanēte tamē in ea possibilitate patiēdi ⁊ hoc non ex aliqua necessitate sed ex libera volūtate ipsam assumētis. Et ꝙ spūs sctūs preueniēs virginē in conceptiōe ipsam ab omi labe purgauit: extinguēdo in ipsa fomitē peccati: ita ꝙ extūc nō possit ei existere occas. o vel inclinatio ad malū. Ipsiqꝫ virgini nouaz generādi potentiā absqꝫ virili semīe ⁊ absqꝫ vitio tā concipiētis ꝙ etiā nati cōtulit. Qui natus ex propagine primi homis originē tātuz generis ⁊ non crimina ortit. Et omnea has sententias probat magister autoritatibus doctoꝝ scilicet Augu. ⁊ Damasceni que patēt in textu. Secunda ꝓpositio est hec. Quāuis christ⁹ de semīe abrahe scḋm corpulētaz substantiā sit nat⁹: nō tamē est in eo vt leui decimat⁹ cū ab ipso nō sit scḋm culpā propagat⁹. Hāc magister ꝓbans querit. quare xp̄s nō dicitur decimat⁹ in lumbis abrahe vt leui: cū tamē vterqꝫ coꝝ fuit in abrahaz quando ipse melchisedech decimas dedit. Ad qḋ respōdēs dicit: ꝙ licet vterqꝫ ipsorū fuerit in abrahaz ⁊ ab eo descēderit; tamen leui in eo fuit scḋm rationez seminalē: ⁊ descēdit ab eo scḋm legē cōmunē alioꝝ hominū. Unde dici potest ꝙ licet christ⁹ in abrahā fuerit quādo decimas soluit: decimatus tamen nō extitit: sicut dicitur ꝙ oēs peccauerunt: ⁊ tamen christ⁹ nō peccauit in eo qui etiam in eo fuit. Et subdit. ꝙ caro christi fuit talis qualis fuit in statu innocētie primitus instituta. Et iō dicitur sumpsisse primitiua nostre masse. Unde caro eius fuit similis nostre: non in culpa sed in hūanis penalitatib⁹. Unde licet eadem caro sit caro christi ⁊ alioꝝ hominū scḋm materiā. tamē christi caro fuit per gratiā ꝯcepta ⁊ sctificata ⁊ ꝯata. qḋ alioꝝ hoim caro nō habet. Et ꝑpter hoc caro christi nō fuit obligata. Tertia ꝓpō est hec. Caro xp̄i in principio sue cōceptōis fuit simul debita mēbroꝝ distinctiōe formata aīata ⁊ assumpta. Licꝫ tm̄ in. xlvi. dieb⁹ mēbra corporis xp̄i ad tantam quātitatē qua distincte discerni possent sunt adaucta. Hanc magister insinuās obijcit cōtra superi⁹ dicta. scꝫ ꝙ caro christi nō fuit prius ꝯcepta ꝙ assūpta. ⁊ hoc ꝑ verbuz bti Augu. super illḋ verbo Iohānis. Soluite templuz

hoc: ꝛ in trib⁹ diebus reedificabo illud. Hic numer⁹ dicit beat⁹ Augu. pfectōi dñici corporis cōuenit, qꝛ vt dicit phisici tot diebus forma hūani corporis pficitur. Ex quib⁹ verbis patet carnē xpi p successionē dierꝫ fuisse formatā sicut ceterorꝫ hoīm. ꝛ p ꝯsequēs nō in primo instāti cōceptōis animatā seu assumptā. Ad qḋ rñdēs dicit btm̄. Augu verba illa nō ideo dicere: ꝙ christi caro p aliquot dies sit formata anteꝙ̄ animata seu assumpta, sꝫ ideo qꝛ distinctio mēbrorꝫ corporis qḋ verbū animatū in principio cōceptōis assumpsit tam tenuis ꝛ parua erat: ꝙ vix discerni potuisset. que qꝛ in quadraginta sex dieb⁹ tantuꝫ increuit ꝙ pfecte discerni potuit. iđo dicit numerꝫ tot dierꝫ dñici corporis pfectōi cōuenire. Quod cōfirmat autoritate. Damasceni Et tñ in speciali. Di. iiij.

Um vero dicar.

Ista est distin. iiij. hui⁹ tertij libri In qua magr̄ postꝙ̄ egit de qualitate nature assumpte: agit đ auctore assūptōis. Et tria facit. Nā primo inquirit quare opus incarnatōis potius attribuitur spūi scō ꝙ̄ toti trinitati. Scđo quare christus sit cōceptus de spūscō cū tñ nō sit filius spūsci Tertio quare aplus dicit poti⁹ christū đ muliere fieri ꝙ̄ nasci. Primū facit vsqꝫ ibi (Sed nō est in hoc) Scđm ab inde vsqꝫ ibi (Sed queri pōt) Tertiuꝫ vsqꝫ ad finē distin: In spāli sentētia magrī stat in trib⁹ ppōibus. quarꝫ prīa est hec. Licet op⁹ carnal' inpgnatōis frequēter attribuatur spūiscō: ab hoc tñ nō excluditur patris ꝛ filij cooperatio. Hanc magr̄ probās querit, quare opus incarnationis spūiscō specialiter attribuitur in scripturis: cū tñ vt supradictū est tota trinitas ipaꝫ incarnatōem opata sit. Et rñdit scripturam hoc facere: non iō ꝙ spūsctūs sol⁹ sit incarnatōeꝫ opat⁹, sꝫ ꝙ vbū dei fcm̄ ē caro ex ineffabili caritate ꝛ inestiabili dei dono ꝛ bōitate. q̄ qꝛ spūiscō appropriantur: ideo op⁹ incarnatōis sibi specialiter attribuitur: nec p hoc ab ipso opere incarnatōis pater ꝛ fili⁹ excluduntur. qꝛ in actōib⁹ essencialib⁹ sub vna psona cetere subintelligūtur. cuꝫ opa trinitatis ad extra sunt indiuisa. Quā sentētiā magr̄ cōfirmat aucto. bti Augu. i encheridion. Secūda ppō est hec. Licet fili⁹ dei dicatur nat⁹ de virgine vt de matre: tñ de spūscō non est nat⁹ vt de patre. Hāc magr̄ insinuās querit Cū christ⁹ sit nat⁹ de spū scō: an debeat dici filius spūsctī. Et arguit primo ꝙ nō. Nam ex quo pater euꝫ genuit scđm ꝙ est verbuꝫ. si ergo spūsctūs eū genuisset scđm ꝙ est homo xps ex duab⁹ naturis. s. diuina ꝛ hūana composit⁹ essꝫ: ꝛ scđm vnā esset fili⁹ vni⁹: ꝛ scđꝫ aliam esset fili⁹ alterius. quod est absurdum. In oppositū arguit sic. Nā qꝛ xps nat⁹ ē de btā virgīe: dꝛ fili⁹ btē vgīs. igitur a sili qꝛ natus est a spūscō debeat dici fili⁹ spūsci. Ad qḋ rñdēs magr̄ dicit. ꝙ fili⁹ dei nō pōt dici filius spūsci. qꝛ nō est nat⁹ de ipso vt de pr̄e. Sꝫ bene potest dici fili⁹ btē virgīs: eo ꝙ natus sit de ipsa vt de matre. Quā sentētiā ꝯfirmat: p hoc ꝙ multa de aliqua re nascuntur q̄ tñ nō dicūtur filij ei⁹: vt pili đ capite. ꝛ etiā hi q̄ nascūtur ex aqua ꝛ spūsctō in baptismate nō dicūtur aq̄ filij sed eccl'ie. Et ecōuerso multi aliquorꝫ filij dicūtur: q̄ tñ de ipsis nō nascūtur. vt filij adoptiui ꝛ filie gehēne: q̄ tñ de ipsis nati non sunt. Et subdit etiaꝫ magr̄ duas rōnes quare christ⁹ specialiter dicatur nat⁹ de spūsctō. Quarꝫ prima est. qꝛ. s. hmōi incarnatio est donū dei. Ad designādū ergo ꝙ nullis precedētib⁹ meritis: sed ex solo dei dono copulatio nature humane cū psona diuina sit expleta, ꝛ scđm hoc cū xps dꝛ natus de spūscō: ly de đenotat ratōneꝫ operis. Secūda ē ꝙ xps dꝛ nat⁹ de spūsctō qꝛ virtute ꝛ potestate spūsctī ꝯs illud scriptū: est đ virgine ꝙ verbo vnitū est. nō sic ꝙ spūsctūs fuerit seminal' materia: sed ꝙ fuerit efficiēs causa. ꝛ sic cū christ⁹ dꝛ nat⁹ de spūsctō: ly de denotat habitudinē cause efficiētis. sicut oīa dicuntur esse ex đo: nō substācialiter: sed potestatiue seu effectiue. Tertia ppō ē h. Quāuis xps nat⁹ sit de virgīe: poti⁹ tñ đꝛ factus ꝙ̄ nat⁹. cū nō sit cōcept⁹ ex virili semīe. Hāc magr̄ īsinuās querit. Cur aplus ad Roma. pmo dicat xpꝫ fcm̄ ex seīe đđ. Et alibi dic ipsuꝫ fcm̄ ex muliere: cū tñ nos dicim⁹ xpꝫ natū ꝛ aliud est nasci: ꝛ aliud ē fieri. Ad qḋ rñdēs dicit. ꝙ apostolus tm̄ dixit xpm̄ fcm̄ ex muliere. ad ondēdā differētiaꝫ cōceptōis sue a cōi hoīm cōceptōe. Nā xps rōne sue singular' cōceptiōis hꝫ tā nati ꝙ̄ fci rōeꝫ: ex eo ꝙ sola opatio. spūsctī. i vtō vgīs forabat. Ceti aūt hoīes hñt solā rōnē nati ꝛ nō fci qꝛ caro eorꝫ virtute viril' seīs formatur ī vtō. Quare etiā hoīes dicunt filios generare ꝛ facere. Et subdit: ꝙ

amplꝰ dicit christū factū ex femine: nō ideo quia semē hoīs eius cōceptōi interuenit: sed quia ex carne virginis que ex semīe dauid venit caro christi formata fuit. Et tantū in speciali.

Distinctio quinta.

Preterea inquiri

Ista est distinctio quinta huius tertij libri. In qua magr̄ postꝙ egit de ꝑsona assumēte de qualitate nature assumpte: ⁊ auctore assumptōis: mouet ⁊ determiat quasdaꝫ dubitatōes: ⁊ circa hoc tria facit. Primo enꝫ determiat quasdam q̄stiones pricipales. Scd̄o soluit questiōes quasdā icidētes. Tertio remouet impugnantes. Primū vsqꝫ ibi. (Sed q̄rit.) Secundū vsqꝫ ibi (Ideo vero non ꝑsonaꝫ) Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōnis. In speciali sentētia magr̄i stat in tribꝰ ꝓpositiōibꝰ. quarū prima ē hec. Persona ꝑsonā vel natura naturā assumpsisse nullus cōcedit catholice. Hāc magister ponens querit quadrimembrē questionem quarū prima est hec. Utrū ꝑsona assumpsit personā. Secūda est. Utrūꝫ natura assumpsit ꝑsonā. Tertia est. Utrū persona assumpsit naturā. Quarta est. Utrū natura assumpsit naturā. Et respōdēdo dicit. ꝙ ad tres primos articulos ꝙ certum est ꝙ ꝑsona non assumpsit ꝑsonā: nec natura ꝑsonā: sꝫ persona naturā. Sed ad quartū articulū scꝫ an natura assumpsit naturā. maxime difficile est respōdere. sed cū preclari doctores sentētias q̄si ꝯrias de hoc videnᷓ tenuisse. Naꝫ ꝙ natura nō assumpsit naturā: hoc videtᷓ sentire autoritas cōcilij Tolletani dicēs. ꝙ q̄uis icarnatōnem tota trinitas sit operata: cum opera trinitatis a dextra sint indiuisa sicut eius substātia: solꝰ tamē filiꝰ carnē vel naturā assumpsit humanaꝫ. ꝙ autē natura naturam assūpserit hoc videtᷓ sentire. b. Aug. i de fide ad petrū dicētē ꝙ ista natura q̄ semꝑ manet genita ex patre naturā assumpsit hūanā: vbi btūs Augu. expresse dicit naturaꝫ assumpsisse naturā. Et cōfirmat idē ꝑ btm̄ Augu. i de fide ad petrū dicentē. ꝙ cū persona sit idē qđ natura videtᷓ certe Augu. velle naturā naturā assumpsisse. Qđ magr̄ iterū ꝯfirmat autoritatibꝰ scōꝝ Hillꝭ ⁊ Hieronimi. quā difficultatē tandē soluēs dicit esse tenēdū. ꝙ diuina ꝑsona assūpsit hūanā naturā: ⁊ ꝙ natura diuina hūane nature i ꝑsōa filij sit vnita: ⁊ ꝙ natura diuia icarnata sit. Et q̄uis dicatᷓ ꝙ solꝰ filiꝰ naturaꝫ seu formaꝫ accepit, ab hac tm̄ exceptōe n̄ excluditᷓ natura diuina. sꝫ hoc dr̄ ꝙ huiōi assūptio i ꝑsona p̄ris vlᷓ sp̄ussci nō ē fcā. Unū cū dr̄ ꝙ ꝓpriū sit filij ꝙ naturaꝫ hūanam assumpsit talꝭ sensus exprimi intēditᷓ. ꝙ in propria ypostasy filij ⁊ nō in tribꝰ ꝑsonis deꝰ sibi humanā naturam vniuit. ꝓ cuiꝰ euidētia magister allegat autoritatē Damas. q̄ patꝫ i tertio. Secūda ꝓpō est hec. Licet sit cōcedēdū ꝙ diuia natura etiam ꝑsona filij sit incarnata: nō tamē est affirmandū simpliciter ꝙ eadē sit caro facta. Hāc magister ponens querit. Cū natura diuia possit dici incarnata an etiā sit cōcedendū ꝙ sit caro facta: sicut ratiōne incarnatiōis dr̄ ꝙ verbū caro factū est. Et r̄ndit. ꝙ si huiōi locutio: natura diuina ē caro facta in scriptura inueniatᷓ: intelligēda ē vt idē sit ꝙ icarnata: sꝫ tm̄ meliꝰ dr̄: simpliciter est negāda: ne puteᷓ ꝙ natura diuina sit i carnē cōuersa: qꝛ iste modꝰ locutōis nimiā videtur facere exp̄ssionē. Et subdit querēdo. Cuꝫ natura diuia assumpsit naturā humanā q̄re ratōe illiꝰ assūptōis natura diuina n̄ possꝫ dici fctā eē hō vlᷓ eē hō sic v̄buꝫ dei dr̄ fcm̄ eē hō et eē hō ratōe illiꝰ assūptiōis. Et r̄ndit hoc esse ideo: qꝛ natura diuina nō vniuit sibi naturā humanā in vnitatē nature: sicut verbuꝫ dei vniuit sibi naturā hūanā in vnitate ꝑsone. Tertia ꝓpō ē hec. Sic ꝑuenit v̄bū dei corporis ⁊ aīe vnionem: ꝙ nō assumpsit aliquā hoīs ꝑsonā. Hāc magr̄ īsinuās dicit. ꝙ verbū nō assumpsit ꝑsonā hoīs: qꝛ caro hūana ⁊ aīa q̄ verbū assumpsit n̄ fecerūt aliquaꝫ ꝑsonā ante assumptōneꝫ sui. Sꝫ cōtra istud obijcit dupliciter Primo sic. Uerbū assumpsit aīaꝫ. sꝫ ex quo illa sit ꝑsona cū rōnalᷓ nature indiuidua substātia verbū videtᷓ assumpsisse ꝑsonā. Scd̄o sic scōm btm̄ Aug. i expōne symboli: verbū assumpsit hoīeꝫ: sꝫ cū hō sit ꝑsona videtᷓ v̄bū assūpsisse ꝑsonā: qđ est cōtra p̄dci. Ad primam obiectōeꝫ r̄ndit magister dicēs. ꝙ aīa carni vnita nō habet ratōeꝫ ꝑsone: sed n̄ a corꝑe sepata. cū igitᷓ verbuꝫ non assumpsit animā separatā sed ꝯiūctam videtur vt priꝰ nō assumpsisse personā. Et i hoc ꝙ magister dicit animā esse personaꝫ nō tenetur a modernis doctoribꝰ. Ad secunduꝫ dicitᷓ cū dicitur verbū assumpsisse hoīem: ly homo accipiendū est vt ē expressiuū nature ⁊ non vt significat ꝑsonā. Et tm̄ in speciali.

Distinctio sexta.

X pmissis aũt.

Ista ē disti. vi. h' tertij libri. In qua magr postq̄ egit de filij dei incarnatōe: s. de cōditōib' cōstituētib' actū vniōis. Incipit agere de cōditōib' actuz vnionis pñtib'. Et circa hoc tria fac in hac t i se. dis. Naz pmo pōit. v. q. Scdo r̄citat varias opiniōes Tertio dat q̄stionum harꝫ solutōes. Primū facit vsqꝫ ibi. (Alij aūt dicūt.) Scdm abinde vsqꝫ ad fine distiu. Tertiū vero facit p totā. seque. dis. In spāli sūa magri stat in tri. p. q̄ꝫ p. ē hec. Ad hmōi qōes. s. an de' fact' est hō: vel hō fact' sit de'. t cōsiles: difficulē pñt dari r̄nsiones. Hāc pbās magr dicit: q ex dictis pcedētib' emergūt q̄stiones difficiles t dubie. Quaꝫ pria est hec. Cū dicit filius dei fact' est hō t de' est hō: t hō est de', Utrꝫ de' fact' ē aliqd vel aliqd dicat esse de'. Secūda est Utrū hō possit dici. Hō fact' est de' sicut hō dr̄ econuerso de' hō fact' est. Et r̄ndit dicēs. q difficile est ad hmōi qōes r̄ndere: cū multi docto. videātur in eaꝫ salutiōib' discordare. t sic dimittit eas absqꝫ vltiori r̄nsiōe vsqꝫ ad disti. seque. Scda ppō ē hec Tres sunt ātiquoꝫ opiniōes de ec̄ni v binicar natōē. Has magr recitās nō discutit: sꝫ earꝫ discutōes legētib' dereliquit. Quaꝫ opiniōnū prima dicit: q aīa t corp' christi ordie nō tpis sꝫ nature pri' fuerūt adinuicē vnita ad cōstituendū hoiez: t sic hō ex eisdē cōstitut' fuit a verbo assumpt'. t qꝫ hō est nomē suppositi: ideo opinio dicit duo supposita esse in christo vnū, creatū qd est hō subsistēs in natura hūana. Aliud increatū verbū subsistēs in natura diuina. t q̄uis sic in christo ponat duo supposita in ipso tñ nō ponit nisi vnaz personā. qꝫ suppositū creatū. s. hois nō dicit esse personā. illa de causa q psona dicit suppositū ad dignitatē pertinēs. Cū igitur suppositū creatū in xp̄o sit vnitū supposito diuino seu digniori: psoneitas in xp̄o solū accipienda est a supposito digniori. s. diuino t nō hūano. Itē ista opinio dicit q ppꝛietas vni' suppositi in christo nō dr̄ de altera absolute sed tm̄ cū quadā reduplicatōe. Ita scdꝫ istā opinionē tales ppositōes nō sunt cōcedēde Iste homo demōstrato christo est eternus: nisi addatur inq̄tum deus. Et similiter ista Iste hō est mortu' demōstrato eodē: nisi addatur inq̄tuz hō. Item opinio hec dicit q psona verbi nō fuit magis cōposita post īcarnatiōem verbi q̄ ante: cū hō assumpt' scdm ipsaꝫ nō ptineat ad vnitatem psone diuine. Ista oīa probat magister particulatim octo doctoꝫ auctoritatib'. Secūda opinio quā magister recitat ponit primo q corpus t aīa christi fuerunt prius natura t nō tēpore vnita: nō tamē ad cōstitutōem suppositi: sed tātū ad cōstitutōēꝫ nature humane: t sic a verbo simul fuerūt assumpta. Secundo ponit q in christo nō est nisi vnū suppositum seu vna persona subst̄ās duabus naturis. Tertio ponit q propter vnionez suppositi in duplici natura possint de christo vere predicari noīa significātia proprietates vtriusqꝫ nature: vt dicēdo. Deus est passus. iste hō ē eternus. t sic de alijs. Quarto ponit q persona verbi post incarnatōēꝫ facta est cōposita que prius erat simplex. Ita intelligēdo q persona verbi que ante incarnatiōem subsistebat tantū in vna natura post incarnatōēꝫ subsistit in duabus. Et ista oia magr pbat diuersis sanctoꝫ auctoritatib'. Tertia opinio ponit primo q anima christi t corpus christi diuisa ab inuicē sine vlla cōpositōne inter se verbo fuerunt vnita seu a verbo assumpta ita q scdꝫ eā cū dicitur fili' dei assumpsit naturā: locutio intelligenda est materialiter: vt sit sensus. Fili' dei assumpsit naturā humanā. i. assumpsit ptes hūane nature: que dicūtur humana natura sicut partes dom' dicūtur domus. Scdo ponit q aia t corp' fuerūt verbo vnita solū accidētaliter per modū extrinseca habit': sicut vestis vnitur corpori.

Tertio ponit q anima christi t corp' non ptineāt ad personalitatē verbi: sed extrinsece se hñt ad illā sicut indumentū ad hominem.

Quarto consequenter ponit q in christo sit vna persona tam simplex post incarnatōem sicut ante. t ista oia fulciūtur auctoritatib' doctorum que patet in textu. Et subdit post ea quattuor genera habituū eliciens ex inde qualiter verbū dei sit in carne t in anima q̄si habitu indutum. Sequitur scdm primam opinionē dicitur de' fact' homo. Disti. vij.

Ecundū primā

Ista ē disti. vij. h' tertij libri Que ptiet sentētiā tertie opinionis: q ē hec. Scdm doctorū diuersoꝫ opiniones va

rie dande sunt responsiones que ponũtur su
perius in prima ꝓpositõne. Hanc magr̄ insi
nuãs exponit primo primã ꝓpositionẽ pro-
positã in prima principali propositõe prece-
dentis distinctiõis. videlꝫ istã. Deus homo
factus est. Que valet tantũ sicut ista. Deꝰ in-
cipit esse substãtia rationalis que prius non
erat. Et, ex hoc ad istã q̄stionẽ cũ dicitur. Deꝰ
homo factus est. an deꝰ dicatur factus aliud
scḋm primã opinionẽ dicit respõdendũ esse
affirmatiue: dicẽdo ꝙ deꝰ factus est aliquid.
scilicet illa substãtia que esse cepit. Concedẽ
dũ etiam est scḋm istã opinionẽ ꝙ christꝰ est
predestinatus dei filiꝰ sed nõ inq̄tum homo
Sed cõtra hoc arguit sic. Si deus incepit
esse aliqua substãtia: verũ est dicere ꝙ deꝰ est
aliquid quod nõ semper fuit. Ad qḋ respon-
dens dicit. ꝙ ista opinio bene cõceditur, non
tamẽ simpliciter: sed cũ determinatõe. dicẽdo
scḋm carnẽ factꝰ est aliquid qḋ prius nõ fuit
Scḋm scḋam opinionẽ ponit duplicẽ intel
lectũ dictarũ propositionũ. quorũ vnꝰ est cũ
dicitur. Factꝰ est homo. Sensus est ꝙ deus
incepit esse subsistẽs in duabꝰ naturis. Aliꝰ
est. ꝙ deꝰ humanã naturã assumpsit scḋm
quã homo dicitur esse a deo assumptus. Et
subdit. ꝙ ly hõ põt teneri ꝑ persona vel pro
natura. ⁊ scḋm hoc diuersimode in diuersis
propositõibꝰ accipitur. Subiũgit etiã post-
ea solutões auctoritatũ diuersoꝝ que videnᵗ
dicere ꝙ hõ sit assũptꝰ: ⁊ ꝙ christꝰ sit duo: et
ꝙ ꝑsona christi nõ sit composita. que oĩa
prime opinioni videtur cõsonare: ⁊ secunde
opinioni obuiare. Et ille solutões patẽt in
littera. Scḋm tertiã opinionẽ ponit intelle-
ctũ dictaꝝ ꝓpositionũ dicẽs. ꝙ cũ dr̄. Deꝰ fa
ctꝰ est hõ ⁊ deꝰ est hõ. ꝑ p̄dicatũ. s. ly hõ de
notatur solꝰ habitꝰ: vt sit sensus. Deꝰ habet
hominẽ vel est persona humanata. Et q̄uis
istã ꝯcedãt. ꝙ deꝰ est hũanatꝰ: nõ tñ ꝯcedũt ꝙ
hõ ẽ deificatꝰ. Silr̄ lꝫ bñ dicatur hõ ẽ deꝰ: nõ
põt dici hõ est diuinꝰ. qꝛ hoc btõ Aug. nõ pla
cuit. imo postq̄ frequẽtiꝰ hoc dixerat primo
retrac. cap. xix. hoc ipm̄ retractauit. Et sic vl
timo oĩa ista in duabꝰ distinctõibꝰ istis dis-
putatiue dictaꝝ magister nõ discutit: sꝫ lecto-
ris iudicio discutiẽda derelinq̄t. Pro aliqua-
li p̄dictoꝝ euidẽtia notãdũ est. ꝙ p̄cedentes
opiniões ĩ q̄ttuor pũctis ꝯueniũt: ⁊ ĩ q̄ttuor
differũt. Cõueniũt enim p̄mo ĩ hoc ꝙ ponũt
ĩ xp̄o vnã ꝑsonã ꝯtra hereticũ Nestoriũ q̄ po
nit ĩ xp̄o duas. Scḋo ĩ hoc ꝙ ponũt in xp̄o
duplicẽ naturã, s. diuinã ⁊ hũanã. cõtra erro
rẽ eutic̄ij qui posuit pꝰ incarnatõnẽ ĩ xp̄o ex
diuina ⁊ hũana natura vnã naturã factã. ⁊ ĩ
hoc ꝙ ponũt tres substãtias in christo. s. cor-
pꝰ aĩaꝫ ⁊ deitatẽ: cõtra errorẽ appollinaris q̄
posuit aĩaꝫ nõ esse a v̄bo assumptã: sꝫ deita
tẽ eẽ loco aĩe. Tertio cõueniũt ĩ hoc ꝙ ponũt
verã carnẽ ⁊ verã aĩaꝫ verbũ assumpsisse. cõ-
tra errorem manichei q̄ posuit xp̄m hr̄e nõ
carnẽ fantasticã. Quarto in hoc cõueniũt: ꝙ
corpꝰ xp̄i ⁊ aĩa nõ fuerũt priꝰ tẽpe q̄ assum-
pta fuerũt. ⁊ ꝯ errorẽ quorũdã dicẽtiũ ꝙ priꝰ
itellectꝰ fuit assumptus: ⁊ postea hõ. Quos
narrat damã. libro tertio errasse. Silr̄. iii. iiij.
pũctis differũt p̄dicte opiniões. Primo ĩ hoc
ꝙ p̄ria opinio põit duo supposita ĩ xp̄o. Se-
cũda aũt põit tñ vnũ suppositũ in eo. qḋ q̄dẽ
idẽ suppositũ ponit subsistere in duabꝰ natu
ris. Tertia vero opinio licet ponat tñ vnum
suppositũ in xp̄o: tñ hoc in vna ipsaꝝ natura
rũ ponit nisi ꝑ accidẽs subsistere. Dicit eni ꝙ
q̄uis corpꝰ christi ⁊ aĩa ad rõnẽ xp̄i ꝑtineãt:
nõ tñ suppositũ xp̄i in eisdẽ subsistit cũ illo
supposito solũ ab extrĩseco vt uestes q̄dã ad-
ueniũt. Secũdo differũt q̄tũ ad hoc ꝙ p̄ma
opinio dic̄ hoĩeꝫ assũptũ. secũda hũanitateꝫ.
tertia vero nec ꝓprie hoĩeꝫ nec hũanitatẽ ni
si solũ ꝑ sinodochẽ. s. capiẽdo ꝑtes diuersaꝝ
ꝓ toto. Tertio drũt q̄tũ ad hoc ꝙ p̄ma põit
corpꝰ ⁊ aĩaꝫ assũptas vel ꝑtes hoĩs assũpti ⁊
nõ ꝑsone assumẽtis. Unde dicit ꝙ ꝑsona as
sumẽs nõ sit a dõ simplex, s. post assumptio
neꝫ vt ante fuit. Secũda opinio ecõuerso po-
nit eas assumptas vt ꝑsone assumẽtis et nõ
hoĩs assumpti. qꝛ scḋm illã opinionẽ nõ hõ
sꝫ humanitas assumpta fuit. Unde dicit ꝙ
persona que antea fuit simplex facta ẽ cõpo-
sita quodãmodo. Tertia aũt ponit eas assũ
ptas nõ vt ꝑtes hoĩs assumpti: nec vt ꝑtes
ꝑsone assumẽtis: sed solũ vt quẽdã habitũꝫ
exteriorem. Quarto differũt in hoc. ꝙ p̄ma
opinio ponit ꝙ xp̄s est aliquid scḋm ꝙ ẽ hõ
quia ponit eũ fore quoddã suppositum a ver
bo assumptũ. Sed secunda dicat ꝙ sit aliq̄d
scḋm ꝙ natura hũana. qꝛ natura hũana quã
assumpsit p̄dicatur de eo concretiue. Tertia
vero põit ꝙ xp̄s nõ sit aliud scḋm ꝙ ẽ hõ: sꝫ
tñ aliquo mõ se hñs, sicut hõ indutꝰ alit se
hꝫ q̄ induꝰ. Unn̄ scḋm primã opinionẽ qñ dr̄
filius dei est hõ: tũc sensus ẽ ꝙ filius dei est

aliq̄d hoīs suppositū sibi vnitū. Nam scd̄m istā opinionē xp̄s scd̄z q̄ hō vnū est et aliq̄d est: scz suppositū. sed nō est vn⁹ vel aliq̄s. Cuius ratio est. q̄z neutrū genus significat suppositū informe. masculinū vō gen⁹ psonam. Unde cōsequēter dici habet q̄ xp̄s est duo neutraliter. scz suppositū. et non nisi vnū masculine. q̄z nisi vna psona scd̄m scd̄am opinionē qñ dr̄ fili⁹ dei est hō. tūc sensus est. filius dei est suppositū hoīs habēs hūanitatē sibi vnitā. et sic scd̄m istaz opinionem xp̄s scd̄m q̄ est hō etiā est aliquid. q̄z ē cōpositū ex anima et corpe cōstitutū. et ē etiā vnus et vnū. vnū eni est. scz suppositū i vtraq̄z natura subsistēs. et vn⁹ est. q̄z vna psona scd̄m tertiam opinionē. cū dr̄ filius dei est hō. tūc sēsus ē. filius dei est hūanitate indutus. et sic scd̄m opinionē istū xp̄s nō est aliquid scd̄m qd̄ est hō. sed tm̄ aliquo mō se habēs. τ sic etiā xp̄s ē vnū τ vn⁹ i vtraq̄z natā nō tm̄ p se: sed p accidēs. Prima istaꝝ opinionū a modernis doctorib⁹ dicit̄ falsa et erronea. Scd̄a vero catholica. Tertia vero est simpliciter heretica. vtz extra de here. v. pagrapho. Cū xp̄s. vbi Alexander tertius simpliciter anathematisauit oēs dicētes xp̄m scd̄m q̄ est hō non esse aliq̄d. Et tm̄ in speciali. Distinctio. viij.

Ost predicta in

Ista est distinctio. viij. huius tertij libri. In qua magister postq̄ egit de cōditionibus sequētibus actū vnionis quo ad effectū et ipā sequētē agit de eisdē cōditionib⁹ quo ad naturā vniētē Et tria circa hoc facit in istis duab⁹ distinctionibus sequētib⁹ sic. Nā inq̄rit pmo An natura diuina in xp̄o possit dici nata. Scd̄o an ratione duplicis nature xp̄s possit dici bis nat⁹. Tertio an xp̄i caro sit adorāda eadē oratione q̄ vbū. Primū facit vsq̄z ibi. (Queri etiā solz) Scd̄m vsq̄z ibi (Preterea inuestigari oportet) vbi incipit nona distinctio. Tertiū subiungit p totā sequētē distinctionē. In speciali sentētia magistri in duab⁹ sequētib⁹ distinctionib⁹ stat in trib⁹ ppositiōib⁹ quaꝝ pma est hec. Natura diuina proverbi psona de virgine pōt dici nata. Hāc magister exeq̄ns querit. Utrū natura diuina posset dici nata sicut in pcedentibus potest dici icarnata. Et non arguit ex hoc q̄ ipā nō dicit̄ nata de patre natiuitate eterna. et ideo multo mi⁹ debet dici nata de virgine natiuitate tpali. In oppositū arguit̄ sic. Naturā hūanā in vtero virginis assumere ē nasci de virgie. sed natura diuina assump sit hūanā in vtero virginis. ergo ipsa est nata de virgie. Et rn̄dit q̄ capiēdo naturā p psona: pōt dici q̄ nata diuina sit nata de virgine. sed capiēdo naturā p essentia: minime dz dici nata siue de patre eternaliter: siue de matre tpaliter. Unde vbicūq̄z inuenit̄ dictū q̄ natura diuina sit icarnata siue nata de patre vel matre. tūc p naturā sp debet intelligi psona et nō absolute essentia. Secūda propositio est hec. Propter duaꝝ naturarū in xp̄o pprietates ponūtur eiusdē distīcte natiuitates. Hāc magister ponēs q̄rit. Utrū xp̄s debeat dici bis nat⁹ sicut dicit̄ filius dei et hoīs. Et rn̄dit q̄ ppt̄ pprietates duaꝝ naturaꝝ i xp̄o xp̄s pōt dici bis nat⁹ seu hr̄e duas natiuitates. Unde hz eternā natiuitatē a patre. scd̄m quā est patri coetern⁹. et ante secula genitus. et natiuitatē tpalē qua a matre i seculo nat⁹. et ista cōfirmat magister autoritatib⁹ bti. Au. et. Johānis. dam̄. Di. ix.

Reterea inuesti

Tertia propositio est hec. Caro xp̄i inquantum verbo vnita. est adoratōe latrie adorāda. Hanc magister insinuās querit. Utrū hūana natura in xp̄o debeat eadē adoratōe adorari cū vbō cui vnita ē. Et rn̄dit circa hoc fore duas opiniones quaꝝ vna dicit q̄ nō. q̄z adoratōe latrie q̄ est cult⁹ deo debit⁹ vt creatori. et q̄ nulli creature exhiberi dz ipse solus de⁹ adorari debet. Cū igit̄ caro vel aīa verbo vnita sit: vt creatura patz q̄ eadē adoratōe cū verbo nō est adorāda. Est tm̄ pre ceteris creaturis rōnalib⁹ simpliciter et pcipue adorāda. seu venerāda non tm̄ vt honor diuinitati exhibit⁹ et per se attribuat̄. q̄z quidē cultus exhibend⁹ cōsistit in amore et cordis dilectōe et honoꝝ tpalium et sacrificioꝝ et mēbroꝝ exhibitōe: et oimoda reuerētia q̄ sibi minime exhibet̄. Alia opinio que cōmunior ē et verior apparet. dicit q̄ humana natura vnita diuine psone eadē adoratione qua diuina psona adorat̄: ē pie adoranda. cōsiderādo sp naturā hūanā vt verbo vnitā: et nō ab ipo separatā. Nā qui eam sic adorat nō peccat. q̄z eā nō adorat vt creaturam. sed vt vnitā diuine psone. Et istā opinionē magister. cōfirmat autoritatib⁹ Aug. et

Dam̄. Et tantū in sp̄āli. Distinctio. x.

Ulet etiā ꝫ a qui

Ista est distictio. x. tertij libri. In q̄ magister postq̄ egit de ꝯditionib⁹ ꝯsequētib⁹ actū vniōnis quo ad naturā vniētē ⁊ vnitā. Agit de cōditionib⁹ eiusdē quo ad ꝑsonā in qua dicim⁹ vnionem esse factā. Et tria facit. Primo eni agit de ꝑsonalitate q̄ ptinet ad dignitatē nature. Secūdo de adoptiōe q̄ ptinet ad dignitatē grē. Tertio d̄ p̄destinatōe q̄ attinet dignitati glīe. Primū vsq̄ ibi (Si vero q̄rit̄) Secundū vsq̄ ibi. (Deide si querit̄) Tertiū vsq̄ ad finem dist. In sp̄āli sententia in. stat in trib⁹ ꝓpōib⁹: q̄ꝝ p̄ma ē hec. Quāuis xp̄s vt hō sit hūane nature īdiuidua substātia. idē tn̄ scd̄ꝫ ꝙ hō nō est aliqua ꝑsona. Hāc insinuās magister querit. Utrū xp̄s scd̄m ꝙ hō ꝑsona sit. Et ꝙ sit ꝑsona arguit sic. Nā xp̄s scd̄m ꝙ hō ē aliq̄d Aut igit̄ ē substātia. aut aliud. nō aliud. ergo substātia. sed nō substātia irrationalis. ergo rōnalis. cū ergo oīs substātia rōnalis sit ꝑsona. q2 scd̄m Boetiū ꝑsona est rōnalis nature indiuidua substātia seq̄tur xp̄m scd̄ꝫ ꝙ hō esse ꝑsonā. In cōtrarium arguitur sic. Si xp̄s scd̄m ꝙ hō esset ꝑsona: ipsa esset ꝑsona tertia persona in trinitate. et nō alia. sed cuꝫ illa sit deus: seq̄tur xp̄m scd̄m ꝙ hō esse deū ꝯseq̄ns est falsū. igit̄ illd̄ ex quo seq̄tur seu infertur. sed hoc ē assūptū ergo ⁊c̄. Et rn̄dēs mḡr dicit nō esse cōcedendū xp̄ꝫ scd̄m ꝙ hō esse ꝑsonā. q2 dato ꝙ sic. tūc verbū nō naturā. sed ꝑsonā assumpsisset. qd̄ est falsuꝫ. ideo xp̄s scd̄m ꝙ hō nō est dicēdus ꝑsona vel aliq̄s. nisi forte ista ꝓpō scd̄m expresse denotaret vnitatē ꝑsone. ⁊ hoc patꝫ in littera vbi etiam ponit multiplicē acceptionē hui⁹ ꝓpōis Postea mḡr soluit argumētū factū in oppositū: dicēs: istā ꝯn̄am nō valere. xp̄s ē substātia rōnalis. ergo ē ꝑsona. q2 ꝑsona d̄r q̄si res ꝑ se sonās: ⁊ nō alti cōiūcta qd̄ nō est veruꝫ de natura hūana in xp̄o. Ex alio etiā dicit cōsequētiā illā nō valere. q2 diffinitio ꝑsone in argumēto allegata nō cōuenit diuinis ꝑsonis. lꝫ alijs bn̄ cōueniat. ⁊ sic relinq̄t nō esse cōcedendū ꝙ xp̄m scd̄m ꝙ hō sit ꝑsona. Cōtra hoc iterū opponit sic. Xp̄s scd̄m ꝙ hō est p̄destinat⁹ vt sit fili⁹ dei: sed scd̄ꝫ ꝙ ē fili⁹ dei ē ꝑsona igit̄ scd̄ꝫ ꝙ ē hō ē ꝑsona. Et rn̄dens mḡr d̄t aīs eē multiplex. q2 ly scd̄m cū reduplicatōe pōt cadere vel sup p̄destīatōeꝫ. ⁊ sic assensū ē verū. ꝫ argumētū nō valꝫ. vl̄ pōt cadere sup filiationē: ⁊ sic argumētū ē bonū. ꝫ argumētū est falsū. Scd̄a ꝓpō ē hec. Fili⁹ virginis tp̄alis nō ē dei fili⁹ adoptiu⁹. ꝫ naturalis. Hāc mḡr p̄tēdēs q̄rit. Utrū xp̄s scd̄m ꝙ hō sit fili⁹ adoptiu⁹. Et rn̄dit xp̄m eē filiū nō adoptōe: ꝫ nat̄a. nō tn̄ sic d̄r fili⁹ natura sicut d̄r de⁹ nat̄a diuinitatꝫ. fili⁹ ꝓ naturalit̄ ꝓꝑetate natitatis. vel d̄r d̄s nat̄a formaliter ⁊ fili⁹ nat̄ra originalit̄. Et ꝙ nō ē fili⁹ adoptiuus pꝫ. q2 p̄us nō fuit nō fili⁹. ⁊ postea in filiū adoptat⁹. sic hoies in filios adoptantur ꝫ sp̄ fuit fili⁹ ergo nō adoptiu⁹. Sed contra hoc arguit sic. Xp̄s est fili⁹ dei natura. ⁊ fili⁹ virginis ꝑ generationē. cū igit̄ esse filiū ꝑ gratiā sit esse filiū adoptione videt̄ certe ꝙ scd̄ꝫ ꝙ hō sit fili⁹ adoptiu⁹. Et rn̄dit ꝙ licꝫ sit filius virginis simil̄ ꝑ naturā ⁊ grām vnionis: ex hoc tn̄ nō pōt dici fili⁹ adoptiu⁹ cū nō sit filius virgis ꝑ grāꝫ adoptōis. ⁊ hoc ꝓbando magister allegat scōꝝ autoritates. Tertia ꝓpō ē hec. Fili⁹ dei. q̄ scd̄ꝫ ꝙ d̄s ē ꝓ nr̄a salute tp̄alit̄ incarnat⁹ ⁊ scd̄m ꝙ hō eternalit̄ p̄destinat⁹. Hāc ma. insi q̄rit Utrū natura vel ꝑsona in xp̄o fuit p̄destinata. Et rn̄dēdo d̄t ꝙ vtrūq̄ꝫ. nā ꝑsona fuit p̄destinata vt scilicet exūtes hō fieret fili⁹ dei ⁊ fili⁹ natura vt vniret̄ v̄bo dei in vnitate ꝑsone. Et tn̄ de sententia huius distinctionis in sp̄āli. Di. xi.

Ulet etiā queri

Ista est di. xi. tr̄tij li. In q̄ mḡr p⁹ꝙ egit de cōditōib⁹ ꝑtītib⁹ ex actu vniōis ad vnitatē ꝑsone ptinētib⁹ Agit d̄ cōditōib⁹ ad defectū spectātibus. Et circa hoc tria facit. Prīo ōn̄dit xp̄m nō debere dici creaturā simplicit̄ et absolute. Scd̄o ōn̄dit ꝙ pōt dici creatura cū certa tn̄ determīatōe. Tertio aūt excludit obiectōeꝫ q̄ posset fieri in cōtrariū. Primū vsq̄ ibi (Hijs alijsq̄ꝫ) Secūdū vsq̄ ibi (Et si ergo xp̄s) Tertiū vsq̄ ad fi. di. In spe. sen. in. st. in tri. ꝓ. q̄. p̄ ē hec. Lꝫ ꝑsona v̄bi sit yꝓostatice in hūana natura. absolute tn̄ loquēdo xp̄s nō ē creatura. Hanc mḡr insinuās q̄rit. Utꝝ sit cōcedēdū ꝙ xp̄s debeat dici fact⁹ vel creat⁹ vel creatura. Ad quā q̄dꝫ rn̄dēdo dicit ꝙ nullo mō simplr̄ dꝫ dici ꝙ sit fact⁹ vl̄ creat⁹ vl̄ creat̄a. qd̄ diuersis scōꝝ autoritatib⁹ ꝓbat i l̄ra quoꝝ q̄dā dicūt ex quo ꝑ ip̄m facta sunt oīa nō pōt dici scōm

f

ꝛ ꝑ ꝯñs nec creata. Alie vo dicũt. ſi ipe fuiſſꝫ creata mãdatũ ſibi fuiſſet euãgeliũ ꝑdicare cũ in euãgelio dicat. ꝑdicate euãgeliũ oĩ creature. Alie vero aſſerunt ſi eẽt creatura eſſet ſubiect⁹ vanitati. cũ apl's dicat oẽm creaturã vanitati eẽ ſubiectã. q̄ oĩa abſurda ſunt. ꝛ ꝑ cõſequẽs ſimpl'r loquẽdo xp̄s nõ ẽ creatura.

Scd'a ꝑpõ eſt hec. Q̃uãuis ſimpl'r loquen do nõ ſit cõcedẽdũ xp̄s ẽ fact⁹ vel creata. pt tñ hec ꝑpõ cõcedi cũ determinatõe ſup̄ta. ſcꝫ dicẽdo ſic. xp̄s ſcd'm naturã aſſũptã ẽ creatura. vel xp̄s ſcd'm ꝙ hõ incepit eẽ. Q̃d̃ probat diuerſis ſctõꝝ auto. Tertia ꝑpõ ẽ hec Q̃uis ſit ꝯcedẽdũ ꝙ xp̄s ſcd'ꝫ hũanã naĩaꝫ ſit fact⁹ vel creata ex hoc i ꝭtm nõ dꝫ ꝙ ſit creat⁹ ſimplicit̃. cũ ibi argueret a locutõe i tropi figura. Hec ꝑpõ pꝫ ꝑ hoc ꝙ arguit̃ ſic. Xp̄s ſecũdũ ꝙ hõ ẽ creatura igit̃ xp̄s ẽ creatura. q̄a arguit̃ a ꝑpoſitõe ſeu locutõe q̄ ẽ i figura tropi. vbi videlꝫ illd̃ qd̃ ẽ ꝑtis attribuit̃ toti q̃liſmod⁹ argũẽdi ñ valꝫ. Et tñ i ſpãli. Di. xij.

Oſtꝑdicta que

Iſta ẽ diſt. xiij. huius tertij li. In qua mg̃r poſtꝙ inq̄ſiuit an xp̄s d̃ beat dici creatura. inq̄rit an in ipo fuerũt defect⁹ quos natura hꝫ ſibi cõtr̃ ãnexos. Et tria facit. Nã ꝑmo inq̄rit an aſſũpſit defect⁹ oẽs naturã creatam cõiter ſequẽtes. Scd'o an ſit ꝯſenſit defect⁹ naturã hũanã ꝯſites ſpecialit̃. Tertio an naturã aſſumere in ſexu muliebri potuerit. Primũ facit vſqꝫ ibi (Solet etiã q̄ri) Scd'm vſqꝫ ibi (Solet etiã q̄ri ꝙuis curioſe.) Tertiũ vſqꝫ ad finẽ diſt. In ſpe. m q̄. ſt. ꝛn ꝑ. q̄. ꝑ. ẽ hec. Q̃uãuis ꝯcedẽdũ ſit xp̄ꝫ ſcd'm hoĩem tp̄aliter incepiſſe. tenẽdũ ẽ tñ ipm ſecũdũ v̄bũ eternaliter fuiſſe. Hãc m. ponẽs q̄rit. Utrũ. ſ. iſte hõ. ſ. xp̄s in' tiũ habuit vl' ſꝑ fuit. ſicut filiũ dei dicim⁹ ſꝑ fuiſſe. Et ꝙ ẽe in cepit arguit̃ ſic. Xp̄s eẽ acq̄ſiuit qd̃ aliq̄ñ nõ habuit. q꜡ nõ ſꝑ hõ fuit igit̃ eſſe incepit. In oppoſitũ arguit ſic. De xp̄o puero in ſcriptura legit̃ ꝙ man⁹ ei⁹ creauerit ſtellas. qd̃ q꜡ i ꝑncipio mũdi fuit. igitur xp̄s fuit añ mũdũ. ꝛ ꝑ ꝯñs nõ incepit eẽ. Uñ ad ſoẽm iſtã r̃ns ꝑ diſtinctionẽ dic. ꝙ ſi q̃o q̄rit de ꝑſona: tunc fuit ab eterno. ſi v̄o q̄rit de natura hũana: tunc initiũ habuit. Scd'a ꝑpõ ẽ hec. Aliũde ꝙ d̃ maſſa Ade xp̄s potuit carnẽ aſſumere ꝙ nis peccãdo nõ potuit eẽ polluere. Hãc m. ꝑ. q̄rit vtrũ v̄bũ potuit aliũ hoĩeꝫ ꝙ aſſumpſit aſſumere. q̄ videlicet nõ fuiſſet de ꝑmi hoĩs genere. Et r̃ñdit ꝙ ſic. q꜡ ſicut ꝑmũ hoĩem de terra ꝛ nõ alterius hoĩs genere formauit ſic ꝛ nouo nõ potuiſſet hoĩem formaſſe ꝛ et aſſumpſiſſe. cõgruũ tñ erat vt de genere Ade aſſumeretur hõ. vt ꝑ eundẽ ꝑ quẽ hõ fuit victus diabolus victor vinceretur. Poſtea q̄rit an iſte hõ. ſcꝫ xp̄us potuit peccare. Et arguit ꝙ nõ. q꜡ ſi peccare potuiſſet dãnari potuiſſet. ſic nõ fuit deus. Reſpõdendo dicit ꝙ ꝑſona xp̄i peccare nõ potuit. nec natura hũana. nec aĩa ſi cõſiderent̃ ꝓut ſunt verbo vnita. Si aũt cõſiderẽtur ꝓut ſi eſſent vel eẽ poſſent nõ vnita v̄bo. ſed ſeparata ab eo potuit vel poſſet peccare. Sed contra illud obijcit dupliciter. Primo ſic. Natura hũana v̄bo vnita habuit liberũ arbitriũ: ideo potuit peccare. Ubi reſpõdendũ eſt. ꝙ nõ oĩs hñtes liberũ arbitriũ poſſunt peccare. q꜡ angeli beati habẽt li. ar. ꝛ tñ nõ poſſunt peccare ꝛ mĩ'tominus ipe xp̄s. Uñ patet argumẽtũ non valere. Scd'o obijcit ꝑ autoritatẽ ſcripture q̄ dicit virũ beatũ q̄ potuit trãſgredi ꝛ nõ ẽ trãſgreſſus. Et reſpõdẽdo dicit ꝙ illa autoritas tota intelligẽda ẽ de mẽbris xp̄i. ꝛ nõ de capite. ſcꝫ xp̄o. vel ꝑtiꝫ de mẽbris xp̄i. ꝛ ꝑtiꝫ d̃ xp̄o. vt videlꝫ ly potuit tranſgredi intelligat̃ demũꝫ de mẽbris. ꝛ ly nõ trãſgreſſus d̃ xp̄o.

Tertia ꝑpõ ẽ hec. Q̃uãuis ſit cõcedẽdũ ꝙ xp̄s potuit aſſumẽ ſexũ femineũ. ẽ tñ tenẽd̃ ꝙ ſexũ virilẽ aſſumere de femĩa ẽ magis congruũ. Hãc mg̃r inſinuãs querit. vtrũ d̃s potuit aſſumere ſexũ muliebrẽ. R̃ñdendo autẽ dicit ꝙ ſic. ſed fuit magis ꝯueniẽs ꝛ cõgruũ vt aſſumeret naturã in ſexu virili ex femĩa vt oñderꝫ vtriuſqꝫ libatõeꝫ ꝑ xp̄ꝫ eſſe faciẽdã. qd̃ ꝯfirmat auto. b. Au. Et tñ i ſpãli. Di. xiiij.

Reterea ſciẽdu

Iſta eſt di. xiiij huius tertij libri. In q̄ mg̃r poſtꝙ egit de cõditionib⁹ ꝯſitib⁹ et actu vnionis Incipit tractare d̃ doĩs nat̃e aſſũpte i xp̄o actu vniõis collat̃. Et tria facit. Nã ꝑmo oñdit plenitudinẽ ꝑfectõis xp̄i quantũ ad gr̃am affectus ꝛ ſciẽtiaꝫ intellect⁹. Scd'o obijcit in cõtrariũ ꝑ autoritatẽ canonis ꝛ ſoluit. Tertio replicat ꝑ autoritates ſctõꝝ q̄s exponit. Primum vſqꝫ ibi. (Huic aũt ſnie) Scd'm vſqꝫ ibi (Alibi autẽ ſcriptũ) Tertiũ vſqꝫ ad finẽ diſtictionis. In ſpeciali ſententia mg̃ri ſtat i trib⁹ ꝑpoſitionib⁹ quaꝝ ꝑma ẽ hec. Ab hora ſue cõceptõis fuit in xp̄o gr̃e et ſcẽtie plenitudo. Hãc mg̃r in

finnuās ꝓponit. ꝙ xp̄o fuit dat⁹ sp̄us non ad mēsurā. vt dr̄ Joh. iij. ꝛ apl̄s ad Colo. ij. dicē plenitudinē diuinitatis cꝑaliter habitasse in xp̄o. Et subdit ꝙ q̄uis alij sc̄ti dicitur etiam fuisse pleni gr̄a seu ꝑfecti in sciā. sec⁹ tn̄ ī xp̄o ꝛ de eis. Qḋ ondit ꝑ sile. Nā sicut in capite hūani corꝑis sunt oēs sensus. In ceteris autē mēbris ē solū sensus tact⁹. sic ī xp̄o ē plenitudo gr̄e. sicut in oim capite. in alijs vero sc̄tis est gr̄a. sicut sensus tactus in mēbris sub capite. qꝛ de plenitudine xp̄i oēs qḋ habēt recepunt. nō tn̄ illā grām essentialiter q̄ in xp̄o est sed quodāmō cōsimilē. Sc̄da ꝓpō est hec. Xp̄s ꝑfecisse sapiā nō dr̄ nisi solū quantū ad exteriorē effect⁹ sapie ondsionē. Hanc mgr̄ ponēs obijcit ꝯ p̄dicta sic dicēs Si xp̄s ab initio sue cōceptōis tantū habuit donoꝝ plenitudinē sciētie ꝛ gr̄e. quō tūc verū est ꝙ ꝑficiebat sciētia. etate ꝛ gr̄a vt dicit scriptura. Et r̄ndit ꝙ xp̄s ab initio sue cōceptiōis tātam habuit donoꝝ plenitudinē ꝙ āplius recipe capax nō fuit. Scriptura tn̄ q̄ ipm sapientia etate ꝛ gr̄a ꝑfecisse asserit nō vult dicere ꝙ sapiētia ꝛ gr̄a scd̄m tp̄is ꝓcessum sunt aucte in xp̄o. sꝫ dicē irēditꝙ xp̄s tp̄alit ī etate ꝑficiebat. ita dōcā dn̄ica ī initiano sue ꝯceptionis sibi collata ad salutē hoim̄ ostēdebat. Uñ pꝫ ꝙ ꝑficiebat alijs ꝑficiētib⁹ nō sibi sicut reōꝛ eccl̄astic⁹ dr̄ ꝑficere in cura sibi tradita alijs ꝑficiētib⁹ per ipm. Tertia ꝓpositio est hec. Scd̄m duplicē quā xp̄s habuit sciēnā nō ꝑfecit nisi solū scd̄m hoim opinionē seu exteriorē apparētiā. Hanc mgr̄ insinuās obijcit ꝯ p̄dictā cui⁹ mōi fuit ꝙ xp̄s in hmōi donis nō ꝑfecit. ꝛ per autoritatem Am. d. in xp̄o fuisse duplicē sensum seu sapiētiā. scꝫ creatā ꝛ increatā. ꝛ ꝙ xp̄s sapiētia creata: seu sensu hois profecit: sicut etatis incrementū sumpsit. hoc probat etiā ꝑ hoc qḋ in ysa. dr̄. ꝛ puer anteꝙ nocceret prēm vel mr̄ē accepit spolia samarie. Sꝫ mgr̄ r̄ndendo dicit ꝙ autoritas bti Amb. q̄ dicit xp̄m ꝑfecisse sensu hois. nō ē aliter intelligenda q̄ ꝙ ꝑfecerit scd̄m opinionē, ꝛ ꝙ dr̄ prēm et matrē ignorasse. dicit nō aliter eē intelligendū: nisi ꝙ similitud marie ad modū ignorātis se habuit. ꝛ sic nō ꝑfecit nisi scd̄m exteriorē apparētiā. Et tn̄ in speciali. Di. xiij.

Hic queri opus

Ista est distinctio. xiij. huius tertij libri. In qua magister postquam egit de plenitudie ꝑfectōis xp̄i quātū ad grām ꝛ sciētiā. cōpat ꝑfectōez iquantū ē hois ad diuinā. Et tria facit. Nā p̄mo inq̄rit an xp̄i aīa sciat oīa q̄ scit ds. Scd̄o q̄re aīa xp̄i nō habeat oīpotētiā: sicut hꝫ oīsciēnā. Tertio excludit quandā obiectionē in cōtrariū factā. Primū facit vsqꝫ ibi (Si vo q̄rat) Scd̄m vsqꝫ ibi. (Sꝫ si aīa illa (Tertiū vsqꝫ ad fi. di. In p̄ā li sen. m. ſt in trib⁹ ꝑ. q̄ ꝑ. c hec. Et licet pat̄ dedit xp̄o scd̄m aīam oēm sciētiā. eidē tn̄ cōicare nō potuit oīpotēnā. Hāc mgr̄ ponēs q̄rit. Utrū aīa xp̄i habeat sciētiā seu potētiam eq̄lē deo. ꝛ vtrū aīa xp̄i scit oīa q̄ scit de⁹. Et r̄ndendo dicit scd̄m quoꝛūdā opinionez aīa xp̄i nō hꝫ eq̄lē sapiētiā cū deo. nec scit oīa q̄ scit de⁹. eo ꝙ aīa xp̄i sit creatura. et nulla creatura sit eq̄lis deo vel possit eq̄ri deo. Et cōfirmat hoc autoritate cassiodori q̄ dicit ꝙ si aīa xp̄i sciret oīa q̄ scit de⁹. seq̄retur ꝙ sciret se ipam imo totū mūdū creare. cū hoc sciat de⁹ sꝫ hoc ē absurdū. ergo ꝛc. quo seq̄r postea ponit mgr̄ opinionē ꝓpaꝫ dicēs. aīaꝫ xp̄i ꝑ sapientiā sibi gratis collatā in v̄bo. cui vnita est scire oīa q̄ scit v̄bū. i. de⁹. Et subdit ꝙ q̄uis sciat oīa q̄ de⁹ scit. nō tn̄ pōt oīa q̄ de⁹ pōt. Ex ista tn̄ oim̄ sciētia aīa xp̄i nō eq̄tur scīe dei. qꝛ aīa xp̄i nō ita clare scit oīa sicut deus. Et eciā lꝫ eq̄tur sciētie dei quo ad nūez scitorū. nō tn̄ eq̄tur sibi in mō sciēdi. ꝙ aūt apl̄s dic. neo nouit q̄ sūt di nisi sp̄s dei. istd dictū n̄ obstat. imo argūt ꝓpositū. qꝛ itelligit de sp̄ū q̄ dat⁹ ē xp̄o nō ad mēsurā. Etiā mgr̄ ꝓbat ꝓpositū suū tali rōe. Null⁹ aliq̄d scit qḋ aīa ei⁹ ignorat. sꝫ xp̄s scd̄ꝫ oēs doctores scit oīa igit̄ ei⁹ aīa scit oīa. Ad argumētū oppositeoppositōis quo dr̄ ꝙ si aīa xp̄i sciret oīa sciret creare mūdū ꝛ seipam. R̄ndit eteni. ꝙ anima xp̄i habꝫ sciēt·ā creādi. sed nō potentiam. quia sc t quo mō mūdus est creatus. ꝛ se esse creat·ā. ꝛ nō creandā. Sc̄da propositio est hec. Concedim⁹ catholice xp̄i animaꝫ nō habuisse omnipotentiā. Hec propositio ē scd̄a pars propositionis premisse. quā mgr̄ isinuās querit. Cur anima xp̄i nō habꝫ potētiā oīa faciēdi sic potētiā oīa cognoscēdi. Et r̄ndit ꝙ hoc ē iō. qꝛ fuit naturalit̄ capax oīs sciētie. nō tn̄ oīs potentie. Tertia propositio ē hec. Mgr̄ cōcedit ꝙ dei fili⁹ scd̄m q̄ [illegible] oī potētiā q̄nq̄ accepit. Hāc mgr̄ insinu[illegible] autoritate Ambroij. dicētis sup illo v̄bo. [illegible]

Hic erit magn⁹ ꝛ fili⁹ altissimi vocabit᷑. dicit magn⁹ erit. qꝛ potētiā quā fili⁹ dei naturalit᷑ habuit. hō erat ex ꝑte accept᷑r⁹. Ex ista au-toritate arguit sic. Si hō erat illā potētiā ac-ceptur⁹. vel igit᷑ ꝑsona vel natura. nō ꝑsona. qꝛ illa hꝫ ꝛ sp̄ habuit sapiētiā illā. igit᷑ natu-ra ꝛ ꝑ ꝯñs aīa cū caro talis potētie non sit ca-pax. Et r̄ñdit ꝙ ly hō in autoritate illa sup-ponit ꝑ ꝑsona xp̄i nō inquātū ē ꝑsona dei: ſꝫ hoīs. q̄ tñ vna et eadē ē. ſꝫ sicut dꝛ ꝑsona fi-lij dei q̄ sp̄ fuit hō ꝑsonā in tp̄e cōcepit. Sic ꝑsona filij inquātū erat futura ꝑsona hoīs. erat potētiā illā ex tp̄e acceptura. tñ naturali-ter sp̄ habuit. Et ꝑsona xp̄i oīpotētiā quodā-mō accepit. Et tñ in speciali. Di. xv.

Illud quoqꝫ ꝑ

Ista ē di. xv. hui⁹ tertij libri. et se-cūd⁹ tractat⁹ hui⁹ li. In quo q̄dē tractatu postq̄ mḡr egit de eīu vbi incarna-tione. Agit de cuiusdē vbi incarnati passiōe. Et tria facit in p̄nti dist. in qua agit de defe-ctib⁹ a xp̄o assumpt[is]. Nā p̄mo ondit quos d̄fect⁹ vbū cū hūana natura assūpsit. Scdo rōeꝫ hmōi assumptōnis reddit. Tertio circa hoc quorūdā errorē repellit. Primū facit vs-qꝫ ibi (Hos āt defect⁹) Scdm vsqꝫ ibi (Sꝫ qꝛ nōnulli) Tertiū vsqꝫ ad fi. dist. In spe. ni-l. st. in tri. ꝑ. q̄ꝛ p̄. est hec. Fili⁹ dei carnē pas-sibilē ꝛ aīaꝫ ꝑ nob assumpsit: ꝛ oēs defect⁹ quos sue dignitati et nr̄e saluti cōgrue nouit. Hāc m. nisi. ꝓpoit p̄mo ꝙ fili⁹ dei naturam hūanā passibilē tā quo ad corpus q̄ quo ad aīaꝫ assūpsit. ꝛ vt ꝓbaret hr̄e veꝝ corp⁹ ꝛ ve-rā aīam assūpsit cū natura ipsi⁹ defect⁹ natu-re. vt famē siti tristitiā. timorē ꝛ hmōi. quo-rū q̄dā dicūtur defect⁹ aīe. vt tristitia ꝛ ti-mor. Alij corpis. vt fames. sitis ꝛ hmōi. Vn̄ vlteri⁹ cōcludit ꝙ vbū assumpsit defect⁹ pe-ne. ſꝫ illos tñ quos ipse ꝑ redēptōe generis hūani cōgruebat assumere ꝛ suā dignitateꝫ decebat. Et subdit ꝙ si i scriptura inueniꝛ ꝙ fili⁹ dei oēs nr̄as īfirmitates assūpserit p̄ter pctm̄. hoc intelligēdū est de defectib⁹ q̄ sue dignitati nō d̄rogāt. nō eni assūpsit ignorātiā q̄ q̄uis solū ē pena seu d̄fect⁹ ꝛ nō cl̄pa. neqꝫ assūpsit difficultatē in bn̄ opandū. qꝺ tamē spectat ad nr̄aꝫ miseriā ꝛ defectū. ꝛ ꝑ ꝯñs nō assūpsit oēs penales defect⁹ aīe. Silr etiā nō assūpsit oēs defect⁹ corpis. qꝛ nō assūpsit plu-res egritudines ꝛ vitia corpis. Vn̄ tandē cō-cludit ꝙ oēs defect⁹ assūpsit. quos cū dece-bat ꝛ nob cōueniebat ipm̄ accipe. quos qui-dē accepit. vel ad ondsionē ve hūanitatis. vt ti-morē vel tristiciā vel adipletionē opis ad qꝺ venit. s. hūane redēptionis ꝓpt qꝺ assūpsit passibilitatē corpis. vel ad erectionē nr̄e spei in glīaꝫ imortalitatis. vt mortē corpis. Se-cūda ꝓpō ē hec. Xp̄us nr̄as infirmitates nō accepit coacta necessitate. ſꝫ sue miseratiōis spōtanea volūtate. Hāc m. nisi. dic᷑ xp̄ꝫ hmōi defect⁹ nō assūpsisse sicut talib⁹ necessitate subiacent⁹. ſꝫ ex miseratōe sue volūtatis spō-te eos assūpsit. nā nos ex pctō originali eos cōtrahim⁹. imo vitare nō possum⁹. xp̄s antē pctm̄ hmōi nō cōtraxit. nec actuale cōmisit. ideo ex debito seu necessitate sue cōditionis ipsas hr̄e nō debuit. Tertia ꝓpō ē hec. Ut heretici hūanā naturā in xp̄o passibilitati fore subiectā negāt sic ipm̄ xp̄m scdm carnē ipas-sibilē fore asserūt. Qꝺ mḡr ondit eē falsuꝫ di-uersis sacri canonis ꝛ sctōꝝ autoritatib⁹ que patēt in textu. Et subdit postea quorūdā au-toritatū declarationē. scꝫ Aug. ꝛ Hiero. q̄ vi-dētur dicere ꝙ xp̄s nō timuit. nec tristat⁹ exti-tit. i. nec tristat⁹ sunt dicēs eos velle dicere ꝙ xp̄s nō timuit nec tristatus fuit coacta neces-sitate: sicut nos q̄uis timem⁹ vel tristam̄. ſꝫ spōtanea ꝛ libera volūtate. vel voluit dicere xp̄m nō timuisse. vel tristatū fuisse scdm pas-sionē. sicut nos ꝙ vidꝫ ꝑ hmōi passiōis a sua rectitudine mēs deijcit ꝛ in dei. cōtēplatiōe ipeditur. scdm ꝙ timuit ꝛ cōtristabatur solū scdm passionē q ē q̄si sic tristitia q̄s monet: ꝙ tñ rō a sua rectitudine nunquā deijcitur. ꝛ mēs a contemplatione diuina declinet. Naꝫ xp̄s fuit immunis a pctō: ideo nō hꝫ causam hmōi sustinēdi nisi spōte vellet. Et tñ in spe-ciali. Di. xvi.

Ic orit᷑ questio

Ista ē dist. xvi. hui⁹ tertij. li. In q̄ mḡr postq̄ egit de xp̄i paciēt[e] pas-sibilitate Agit d̄ paciēdi necessitate. ꝛ tria cir-ca hoc facit. Nā p̄mo q̄ōem quādā ꝓponit. Scdo eā soluit. Tertio solutōis cōfirmatōeꝫ adiūgit. Primū vsqꝫ ibi. (Ad qꝺ dici pōt.) Scdm vsqꝫ ibi (Et hic ē notandū) Tertiuꝫ vsqꝫ ad fi. dist. In spāli ꝛc. qꝛ p̄ma est hec. Xp̄s oēs defect⁹ nr̄os assūpsit q̄ nullatenus culpā vel pctm̄ includūt. Hec ꝓpō sup̄ ꝓba-ta igit᷑ suppono eā verā. cū igit᷑ necessitas mo-

riendi sic defectus quādā et non culpa dubita
ri pōt nō in merito an xp̄s etiā talē defectū as-
sumpsit. scʒ necessitatē moriēdi. de aptitudīe
moriēdi nō ē dubiū. qz illa etiā in hoīe fuit
āte pctm̄ qn̄ null⁹ defect⁹ in eo fuit. qz illa fu
it in hoīe a natura añ pctm̄. Et rn̄dēdo poīt
sententiā scd̄e ppōis. Scd̄a ppō ē hec. Xp̄s
q̄ immunis fuit a pctō suscepit necessitatem
moriēdi sola spōtanea volūtate ꝛ nulla coe-
ta necessitate. Rō hui⁹ ē qz vt sup dictū ē xp̄s
assūpsit naturā talē q̄lē hō habuisset in sta-
tu innocētie in quo statu nō fuissʒ necessitas
moriēdi. nā necessitas moriēdi nō cōpetebat
hoī ex natura sue cōditōis scd̄m ꝙ natura p̄
mitus fuit instituta. sʒ solū scd̄ʒ ꝙ postea fu-
it p pctm̄ viciata. sʒ talē naturā xp̄s nō assūp
sit. ergo licet necessitatē moriēdi nō assūpsit
spōte tn̄ moriebaẗ. Tertia ppō ē hec. Xp̄s
q̄ oz naturā hūanā redimisse de quolibet sta
tu hoīs dinoscitur aliq̄d assumpsisse. Hanc
m. ponēs dicit q̄druplicē eē statū hoīs. quoꝝ
pmus fuit āte peccatū. s. stat⁹ innocētie. Se-
cund⁹ fuit post pctm̄ añ gratiā. scʒ añ morte
xp̄i Tertius fuit post pctm̄ ꝛ sub grā q̄ iam
currit. Quart⁹ erit in glīa et xp̄s omīs miserie
De p̄mo statu accepit xp̄s peccati immunita-
tē. De scd̄o penales defect⁹. De t̄tio grē ple-
nitudinē. De q̄rto nō posse peccare et deū p-
fecte cōtēplari. Et cū igr̄ iesus venit in hunc
modū tanꝙ̄ vniuersalis redēptor oēs salua-
turus naturā hūanā assumēs de quolibʒ ho
rū q̄tuor statuū aliq̄d assūpsit ꝛ ista ꝯfirmat
m. gr̄ auto. b. An. Et tn̄ i spāli. Di. xvij.

Ost p̄dicta cōsi

Ista ē di. xvij. hui⁹ tertij libri. In
qua mḡr postꝙ̄ egit de patiendi
xp̄i necessitate. Agit de paciētis volūtate. Et
circa hoc tria facit Nā p̄mo q̄stionē circa hoc
ppōit ꝛ soluit. Scd̄o solutōis cōfirmatōeʒ
adiūgit Tertio dubitatōes quasdā circa hoc
excludit. Primum vsqʒ ibi (Ex affectu au-
tē) Scd̄m vsqʒ ibi (Ceterū nō par) Tertiū
vsqʒ ad fi. di. In spe s. m. st. ꝛc̄. Nō q̄dlibet
q̄d xp̄s orādo a p̄re petijt obtinuit. Hāc m.
ponēs ppōit talē q̄ōem. Utruʒ xp̄s aliq̄d
orauerit vel petierit q̄d factū nō fuit q̄d q̄deʒ
videtur verꝫ p hoc ꝙ petebat a se trāsferri ca
licē passionis q̄d tn̄ factū nō fuit in oratione
etiaʒ videbatur a p̄ris volūtate discordare.
Pro cuius questionis solutōe dicit ꝙ xp̄s se-
cūdū duplicē naturā quā habuit. s. diuinā et
hūanā etiā duplicē habuit volūtatē. s. diui-
nā ꝛ hūanā. q̄ hūana etiā duplex fuit. s. sensu
alitatis ꝛ rōnis. volūtate diuina pati ꝛ mo-
ri voluit. ꝛ idē volebat rōnis affectu. ꝛ tn̄ af
fectu sensualitatis pati nolebat seu pati refu-
giebat. ppt̄ hoc tn̄ dic̄ ꝙ n̄ fuit rebellio car
nis ad spm̄. qz talis nō ē nisi in illis in q̄bus
ē carnis cōcupiscētia q̄ i xp̄o nō fuit. fuit tn̄
i eo sensualitatis affectus. vt hūanitatis ve
ritas pbareẗ. vn̄ cōcludit ꝙ sicut in mēbris
xp̄i. i. i nob. ita ꝛ in xp̄o fuit gemin⁹ affectus
hūanitatis. s. mētis quo mori volebat ꝛ sen-
sualitatis quo mori recusabat. Scd̄a ppō
ē hec scd̄m doctores. Xp̄s duplicē volūtateʒ
habuit scd̄m q̄ꝝ vnā pati voluit ꝛ scd̄m aliā
noluit. Hāc mḡr ponēs dicit hoc eē ꝯ heretı-
cos in cōsilio Metropolitano ꝯdēnatos: q̄
ponebāt in xp̄o tn̄ vnā volūtatē vbi addit
ꝙ xp̄s aliq̄d petijt q̄d nō ip̄etrauit puta trās
latōeʒ calicis a se intō sciebat eū a patrē hoc
nō facturū. nō tn̄ inanū orauit. sed ad hoc
orauit vt suis mēbris imminente ꝑturbatiōe
orādi ꝛ clamādi ad deū ꝛ volūtatē suā volū-
tati diuine subdendi exēplū daret. Tertia
ppō ē hec. Xp̄s in orto de p̄ris ptāte nō du
bitauit. sʒ ad modū dubitātꝭ se habuit. Hāc
mḡr ponēs dicit q̄dā dubiū fuisse ex tortum
ex dictis bti Amb. q̄ videẗ dicere ꝙ xp̄s scd̄ʒ
hūanā naturā de p̄ris potētia dubitauit. q̄d
sic dicit eē intelligendū nō ꝙ xp̄s dubitaue-
rat inquātū de⁹ ꝛ dei filius. neqʒ etiā inquan
tū hō. sed ꝙ dicatur dubitasse. qz modū ges
sit dubitātis ꝛ hoib⁹ dubitare vdebaẗ. Ul-
timo mḡr inducit quedā verba Hillis. q̄bus
videtur dicere ꝙ xp̄s nō sup se timuit nece se-
cū dū se tristat⁹ fuit. nec p se orauit sed p su-
is: q̄ dicit mḡr a lectore diligēti eē intelligen
da. Et tn̄ in spāli. Di. xviij.

Emerito christi

Ista ē di. xviij. hui⁹ tertij li. In q̄
mḡr postꝙ̄ egit de volūtate xp̄i
patiētis. Agit de merito eiusdē. Et tria facit
Primo eni tractat de meriti xp̄i ꝑfectōe. Se
cūdo de ei⁹ tpe ꝛ adeptōe. Tertio de ipsius
necessitate. Primū vsqʒ ibi (Nec ꝛc̄.) Scd̄ʒ
vsqʒ ibi (Si vero q̄ritur) Tertiū ad fi. di. In
spāli sen. ꝛc̄. qz p̄ma ē hec. Xp̄s sua bn̄dicta
passiōe sibi ꝛ nob meruit. Hāc mḡr insi. p.
p̄mo quorūdā opinionē de merito xp̄i dicen

tm̄ ꝙ xp̄s tm̄ nob̄ et nō sibi meruit. Quam opinionē mgr̄ corrigēs dicit ꝙ ⁊ nob̄ meruit ⁊ sibi ꝙ ꝓbat. Nā nob̄ meruit aptionē regni celoꝝ. ⁊ redēptionē a diabolo a pctō ⁊ a pena ꝓ ipo debita. Sibi aūt meruit corꝑis imortalitatē claritatē. ⁊ ipassibilitatē aīe. ⁊ hoc ꝑ obediētiā ⁊ hūilitatē sue passiōis. Ante mortē eni ipius corpꝯ erat mortale. ⁊ aīa eius passibilis. Sed in hoc tm̄ dicit adhuc eē vnū dubiū. de quo adhuc nō sumꝯ certificati ꝑ aliquā autoritatē. s. an aīa xp̄i facta sit. tūc p̄mo ipassibilis qn̄ corpꝯ factū fuit imortale. s. i pricipio sue resurrectōis. vt qdā dicūt vel facta sit ipassibilis stati pꝯ separanonē a corꝑe i morte cruc vt alij asserūt. qd a modernis doctoribꝯ cōis tenet. ⁊ ꝓbabiliꝯ apparet

Scda ꝓp. ē hec. Xp̄s i pricipio sue ꝯceptionis tantū gradū merin sibi acq̄siuit ꝙ ad vlteriorē gradū meriti ꝓficere nō potuit. Sententiā huiꝯ ꝓpōis mgr̄ ponēs dicit xp̄m ista scz p̄dicta meruisse. nō solū ꝑ suā passionem sz ipa meruerat ab initio sue ꝯceptōis ⁊ hoc ꝓpt̄ plenitudinē gr̄e ⁊ virtutū in q̄bꝯ ꝓficere nō potuit. Vn̄ infert ꝙ pꝯ initiū cōceptionis solū ꝓfecit ad quātū ad nūerum meritoꝝ. q̄a multipliciter idē meruit qd āte meruerat. sz nō ꝓficit quātū ad efficaciā seu virtutē merēdi. Infert etiā ex dictis ꝙ licet aīa xp̄i aliq̄d habuit pꝯ mortē corꝑis qd āte nō habuit. puta ipassibilitatē ⁊ silia. Nō tm̄ pōt dici simpliciṫ ⁊ absolute beatior pꝯ mortē corꝑis ꝙ añ sz solū quātū ad aliq̄d. s. in quātū pꝯ mortē imunis ab oī miseria extitit. Et subdit ꝙ xp̄s nō tm̄ sibi sui meruit corꝑis imortalitatē. et sue aīe ipassibilitatē. sz etiā hāc honorificentiā. s. ꝙ voceṫ deꝯ. qd nomē etiā añ mortem habuit. In quātū q̄dē ē deꝯ habuit ipm ab eṫno ꝑ naturā. in q̄ntū q̄dā est scūs hō habuit ex tempore per grām vnionis. Tamen quia apl̄s dicit ipm eē donatū ꝓpt̄ obediētiā passionis. qꝛ ꝑ illā meruit nō nois donationem sz ipius nois manifestationē. Vn̄ v̄ba apl̄i q̄bꝯ dicit sibi illud nomē datū ꝓpt̄ passiōis obediētiā itentelligēda sunt scdm quēdā itelligendi modū cōiter in scriptura vsitatū. vt. s. res. tūc dicaṫ fieri qn̄ inotescit. nō obstante te ꝙ p̄ius extiterit. sic nomē illud qd xp̄s āte passionē habuit ꝑ pasionē dr̄ recepisse. qꝛ ꝑ passionē inotuit qd ipse habuit Postea mgr̄ soluit quādā cōtrauersiā q̄ videṫ eē inter sanctos. scz Au. ⁊ Amb. de istiꝯ nois donatōne

Nā btūs Amb. dicit illud nomē eē donatū deo. Btūs Au. dicit illd eē donatū hoī. Qd mgr̄ discutiēs dicit. ꝙ btūs Amb. intelligit de donatōe naturali nō hn̄do respectum ad hūanā naturā. Btūs aūt Au. itelligit de donatōe gratuita q̄ respicit naturā hūanā. ⁊ sic relinq̄t eos sibi mutuo nō eē ꝯtrarios. Tertia ꝓpō ē hec. Xp̄s exn̄s passibilis gl'iam tā aīe ꝙ corꝑis sine oī merito hr̄e non potuit. Hāc mgr̄ ponēs q̄rit. Vtrū xp̄s sine aliquo merito potuisset habuisse p̄dictā nois manifestationē. aīe ipassibilitatē ⁊ corꝑis imortalitatē. Et r̄ndit ꝙ potuisset talem naturā assūpsisse q̄lis pꝯ resurrectōez fuit. potuit etiaz nomē suū aliter manifestasse. nō tm̄ potuit esse hō passibilis. ⁊ ad illā gl'iam sine oī merito ꝑuenire. qꝛ ꝙuis potuisset ꝑuenire ad illā sine merito passionis. nō tm̄ sine gr̄a ⁊ virtutibꝯ ad meritū sufficiētibꝯ. Vltio subdit ꝙ nō obstāte ꝙ gr̄a ⁊ virtutes xp̄i sufficerent ad merēdū sibi p̄dicta. pan m̄ voluit vt nob̄ eēt exēplū ⁊ gl'ie causa. ⁊ vt nos redimeret a pctīs. a diabolo. a pena. regniq3 celestis aditū apiret. Quō aūt ꝑ mortē suā regnū illud apuit ōndit ꝑ autoritatē Amb. dicētis ꝙ sic deꝯ decreuit ex ordie sue sapīe ⁊ iustitie. vt hō ad ꝑadisū nō rediret nisi ꝑ xp̄m q̄ āplius hūiliatꝯ ē passionē gustādo quā p̄us hō trāsgressus fuit sup̄biēdo. ⁊ ꝙuis deꝯ aliter redimisse potuit. Iste tm̄ redēptōis modꝯ videṫ ꝯgruētior p̄ ceṫis. Et tm̄ in sp̄ali. Di. xix.

Hnc ergo que.

Ista ē di. xix. huiꝯ t̄tij li. In qua mgr̄ postꝙ egit de merito passionis xp̄i scdm ꝙ ordinaṫ ad cōsecutōez boni tā sibi ꝙ nob̄. Agit de eodē scdz ꝙ ordiaṫ ad remotōez mali nr̄i. Et tria facit Prio agit de malis a q̄bꝯ xp̄s nos eripuit. Secūdo ōndit ꝙ nomē redēptoris xp̄o simplr̄ cōuenit. Tertio ꝙ mediatoris officiū xp̄s solus habuit. Primū vsq3 ibi (Vn̄ ipse vere dr̄ (Secūduz vsq3 ibi (Qui solus dr̄ mediator) Tertiū vsq3 ad fi. di. In spe. s. in. ſt. in tr. p. q̄ꝛ p̄. ē hec Xp̄s acerba sue mortis passiōe redemit nos a culpa. a pena. ⁊ a viculis captiuitatis diabolice. Hāc mgr̄ p̄tēdēs p̄ponit. ꝙ ꝑ mortē xp̄i liberati sumꝯ a pctō pricipaliṫ, ⁊ a ptāte diaboli. scdario seu ꝯsequēter. Et ꝓbat ꝑ triplicez modū quo xp̄s nos ꝑ suā mortē iustificauit Prio eni iustificauit nos in caritate, in

morte sua ostisam nos ad caritatē pvocādo p quā iustificamur et a pctō liberamur. et per ↄsis a diabolo eripimur. q ppt pctm̄ victos nos tenebat. Scdō iustificauit nos p mortē suā inquātū p fidē mortis sue a pctis mūdamur. Nā sicut oli aspicientes serpētē ereū i patibulo erectū a serpētū morsu saluabāt. sic si recte fidei intuitu xp̄m aspexerim⁹ q p nob i ligno pepēdit, a pctis saluati a diabolo liberabimur. Tertio iustificauit nos sua morte. q p mortē se offerēs verū sacrificiū oi z urz nos culpā destruxit. et diaboli potētiā q ligatos nos tenuit itm̄ ↄbilitauit q lz p pctm̄ tēptari possum⁹ nō tm̄ nisi spōte superari possum⁹. Qd pz in btō Petro q ań mortē xp̄i ad vocē ancille ip̄m negauit. Postea aūt ante reges et principes deduct⁹ nō timuit ip̄m cōfiti. et cōfirmat ista plib⁹ autoritatibus sctōr et signat p parabolas euangelicas de forti armato. Et postea spāliter ostidit quō xp̄s sua morte nos a diabolo liberauit, dicēs deum factū eē hoiem vt p mortē suā diabolū vinceret qui antea hoiem supauerat, vt sic eū non violās sz iuste vinceret in natura illa quā ipse prius supauit. Et subdit q xp̄s etiā nos a pena libauit. uā ad penā etiā nō astringim̄ nisi p culpā. cū ergo xp̄s sua morte destruxit culpā pz q etiā destruxit penā eternā. Tpal anteā pena lz adhuc nob inhereat ab ip̄a tm̄ perfecte liberabim̄ i futuro. i signū istor tota pena q debet p pctō relaxat nob in baptismo, pena tm̄ p penitētiā iposita nō totalit tollit, sz minuit virtute passiōis xp̄i. Scda p. ē hec Tota trinitas pōt dici nos redimisse a pctis ppt cōmunē vsū ptātis. Hāc mgr̄ ponēs dic q ppt pdictā liberationē a pctō et a diabolo xp̄s pōt dici vere mūdi redēptor et hoc inqtū ē de⁹ et inquātū ē hō. inquātū de⁹ ppt vsū ptātis remissiōis pctōr q sibi cū prē et spū sācto cōmunis ē, ppt etiā cōmunitatē ptātis tota trinitas redēptor dici pōt. et etiā pater et spūsctūs. In quātū aūt hō ↄ̄r xp̄s redēptor ppt exhibitionē obediētie et hūilitatis. etiaz qr in hūanitate assūpta iplenit illa sacram ēta q pcipue sūt nr̄e redēptōis cā. Tertia ppositio ē hec. Xp̄s hūani generis redēptor ē vn⁹ solus dei et hoim mediator. Hanc mgr̄ ponēs dicit q solus xp̄s ↄ̄r mediator dei et hoim inquātū nos deo reconciliauit delēdo pctā qbus de⁹ offendit et hō inimicus dei cōstituit. Querit postea cū tota trinitas peccata deleat. quare solus fili⁹ dicit mediator et nō tota trinitas pot⁹. Et respōdent q q̄uis tota trinitas peccata deleat vsu ptātis et sic et cōsequēti recōciliat nos sibi. Solus tm̄ fili⁹ ↄ̄r mediator. qr medi⁹ est inter deum et hoiem. et scdm hūanitatē in se illa sacramenta. i. opa sacra quor fide et imitatōe deo recōciliamur. Unde tandē cōcludit q xp̄s dicit mediator nō scdm diuinā naturā. sed scdm hūanā. in qua illa suscepit quib⁹ nos toti trinitati recōciliat. vt passionē. mortē. et hmōi scdm naturā etiā aliqd habuit deo simile. scz iustitiā. inocētiā et ↄsimilia. et aliqd simile nobis. scz mortalitatē qd mediatoris officio cōgruit. cū mediū sapiat pprietatē vtriusqz extremor. ex qb⁹ etiā dictis ↄfutatur error dicentiū in xp̄o tm̄ vnā esse naturā. qr scdz eos nō possit aliqd haberi i xp̄o quo esset medi⁹ iter deū et hoiez qd tm̄ reqrit si inter eos dz verus mediator esse. Et tm̄ in spāli. Di. xx.

J vero querit

Ista est di. xx. hui⁹ tertij li. In q mgr̄ postq egit de passione xp̄i inquantū malor nror remotiua. Agit singulari de ei⁹ cōgruētia. Et tria facit. Prio assignat causam passionis cōgruētē. Scdō causaz ip̄ius efficiētē. Tertio remouet dubitationē incidentē. Primū vsqz ibi (Xp̄s igitur est sacerdos) Scdō vsqz ibi (Passio ergo xp̄i) Tertiū vsqz ad finē distinctiōis. Ja speali sen. m. st. in tri. p. qr p. ē hec. Quāuis de⁹ alio mō potuisset hoiem q p xp̄i mortē redimisse. s. p oipotētiā. mod⁹ tm̄ fiendi p mortē xp̄i maiorē habuit ↄgruētiā. Hāc m. p. qr Utrū de⁹ p aliū mūdū potuerat gen⁹ hūanū redemisse q p mortē xp̄i. Et rn̄dit q sic. sed iste mod⁹ quo liberauit ip̄m fuit cōgruētior. Qd ostidit ex duob⁹. Prio ex nr̄a volūtate. Nā p hoc q nos redemit p mortem filij sui mēs nr̄a in deū magis dirigit et ad ip̄ius amorē magis excitat. Scdō ostidit idē ex dei iustitia. Nā ds iuste pmisit hoiez a diabolo possideri. cū igit nō videat cōgruū. q de⁹ p potētiā hoie ifrigerz qd iustitia mediāte pmisit, cōuenictr⁹ apparet qd diabolū i assūpta hūanitate superaret q q alio mō. vz p potētiā de ip̄si⁹ manu liberarz. Qualit aūt p iustitiā hoiez de ip̄i⁹ manu liberauit. hoc ↄclarat dicēs q qr diabol⁹ xp̄z occidit in quo nulla cā mortis reperta fuit, ideo iustum fuit: vt diabolus

ꝑderet suā ptātē sup oēs ī xp̄m credentes Et subdit ꝙ si de⁹ ꝑ potētiā ⁊ nō iustitiā vt ꝑmittif hūanū gen⁹ de manu diaboli abstulisset nulli in hoc iniuria illata fuisset qꝛ ex q° tā hō liberād⁹ ꝙ diabolus ipsū tenens sub dei ptāte erāt cōstituti. De⁹ sine cuiuscūq3 iniuria solo ꝑcepto hoīez potuisset de manu diaboli liberasse. poti⁹ tn̄ voluit liberare ipz ꝑ iustitiā ꝑpt causas positas. Scd̄a ꝑpō ē hec. Passio xp̄i op⁹ tā xp̄i ꝙ iudeoꝝ exn̄s ē nr̄e redēptōis cā efficiēs. Hāc mgr̄ ponēs dicit ꝙ xp̄s q̄ se obtulit hostiā ⁊ pciū redēptionis nr̄e fuit cā efficiēs ⁊ auctoꝛ nr̄e cōsiliationis: ⁊ hoc quātū ad oēs quo ad suffitiētiam s3 solū q̄ntū ad electos quo ad efficiētiā: qꝛ nō oēs. s3 tn̄ electi finale passionis xp̄i fructū recipiūt. Et subdit ꝙ xp̄s q̄druplicif traditus fuit. s. a seip̄o a p̄re, a iuda, a iudeis. Diuersimode tn̄ a seip̄o ⁊ a p̄re ex caritate. Judas aūt ⁊ iudei tradiderūt ip̄m ex malicia ⁊ iniq̄tate Un̄ infert ꝙ passio xp̄i fuit opus dei et iudeoꝝ. Dei q̄dē qꝛ a deo volēte ⁊ ip̄o ei⁹ auctoꝛe facta est. Judeoꝝ vero qꝛ ex ipsoꝛu3 actib⁹ cōsecuta ē qd̄ vlteri⁹ cōfirmat autoritate b. Au. Tertia ꝑpō ē hec. Quāuis iudei xp̄m occidendo quātū ad op⁹ opatū bonū fecerūt tn̄ quātū ad opus opans pessime egerūt. Hāc mgr̄ ponēs mouet dubiū tale. Cū passio xp̄i vt dictū ē sit op⁹ dei. ⁊ ꝑ ꝯn̄s bonū. Utrū ex hoc opus iude ⁊ iudeoꝝ qui eandē passionē opati sunt etiā debeat dici bonū. Et r̄ndet ꝙ hito respectu ad op⁹ opatū. s. ad ip̄am passionē operati sūt bonū. S3 hito respectu ad op⁹ opans. s. intentionē q̄ hoc fecerūt opati sunt malū. Et tn̄ in sp̄ali.

Di. xxi.

Post p̄dicta con

Jsta ē di. xxi. h⁹ tc̄ii li. In q̄ mgr̄ postq̄ egit de passionis merito. Agit de ei⁹ fine seu t̄mino. Et ꝑtria facit. Primo iq̄rit an i morte xp̄i caro fuit a v̄bo separata. Scd̄o oñdit scd̄m q̄d mors xp̄i fuit cōsumata. Tertio subiūgit scd̄m q̄d veritas quarūdā ꝑpositionū in hac materia sit acapienda. Primū vsq3 ibi (Recedēte vero aīa) Secundū vsq3 ibi (Sane igif dici pōt) Tertiu3 vsq3 ad fi. di. Jn spe. s. m. 4. in tri. ꝑ. q̄. ꝑ. est hec Hūanitas xp̄i nō fuit in passiōe a deitate soluta. s3 solū ꝑ subtractōez ꝑtectōis ⁊ defensionis foꝛis destituta. Hāc mgr̄ ponēs q̄rit. Utrū in morte xp̄i fuit diuinitas a carne vel anima separata. Et r̄ndet quoꝛūdā opinionē fuisse ꝙ sicut aīa in morte a carne separabatur: ita in morte deitas tā a corꝑe ꝙ ab aīa sepabaf Hij suā opinionē ꝑbāt sic. qū aliq̄ vniūtur ꝑ mediū, recedēte medio recedit vnio. s3 caro xp̄i vnita fuit diuitati mediante aīa. cū ergo in morte xp̄i aīa fuerit sepata a carne seq̄tur ⁊ ip̄am deitatē a carne fuisse separatā. Et cōfirmat hoc ꝑ autoritatē Ambr. sup illo v̄bo. ps. Deus de⁹ me⁹ respice in me q̄re me dereliq̄sti ⁊c̄. dicentē. clamat hō separatione diuinitatis moritu⁹. Un̄ apparet ꝙ xp̄s nō potuisset mori nisi fuisset a carne deitas separata. Ad istā mgr̄ r̄ndens dicit ꝙ si ista derelictio quā de⁹ ī cruce ꝯplāgit itelligif facta ꝑ separationē diuitatis q̄si facta sit vnionis solutio. vt ista opinio dicit, sequeref ꝙ xp̄s adhuc viuēs q̄ūq3 fuisset hō et nō deus patz, qꝛ adhuc viuēs in cruce clamabat se derelictū. s3 ꝯn̄s ē falsū. igif opinio ex q̄ sequitur. Un̄ sensus autoritatis b. Ambrosij q̄ ꝑbat ꝑ se statim hoc ꝙ de⁹ p̄r xp̄m hoiem dicif dereliq̄sse, qꝛ ad tēp⁹ exposuit eū ptāti. et dominio coꝝ ip̄m ꝑsequētiū. ita ꝙ deitas dꝛ ab hūanitate sepata ꝑ subtractionē ꝑtectionis ⁊ defensionis. s3 nō ꝑ solutōez vnionis ⁊ ideo sepauit se diuitas foꝛis ad defēsionē sed intus nō desinuit ad vnionē. Et hoc confirmat mgr̄ ꝑ figurā veteris testamēti de duobus hircis. quoꝝ vno imolato alter in desertū mittebaf. ꝑ quos intelligūtur due nature in xp̄o quaꝝ vna tpe passiōis. s. hūanitas imolata fuit alt̄a. s. deitas in celū abijt non loci mutatōe. nec vnionis solutōe, s3 defensionis subtractione: vt sic xp̄i passio ab ipis cōsumaretur. Postea mgr̄ soluit autoritatez Amb. Cū p̄dictā opinionē fouētes innituntur. q̄ anathasi⁹ dicit ꝙ ille hō mortu⁹ in cruce fuit denuo assumpt⁹ in resurrectōe qd̄ verū nō ēēt nisi fuisset in morte deposit⁹ seu a diuinitate separatus. vt ipi dicūt, Et r̄ndēs magister dicit ꝙ Anathasius dixit autoritatem illā contra quosdā hereticos qui negabant xp̄m resurrexisse. ⁊ animā denuo corpori vnitā fuisse. et etiā dei filium totū hominē in resurrectione resumpsisse, qꝛ totū deposuerat in morte, qꝛ q̄uis deitas nō fuit separata nec a carne: nec ab anima in triduo mortis. fuit tamē separata a toto homie. i. a coniūctione corpoꝛis et aīe, vt postea patebit in

se quēri distinctō e. Et sic magr̄ tādē cōcludit
ꝙ in morte xp̄i nec aīa nec caro fuit a verbo
derelicta. qd̄ cōcludit mult℈ scto℞ autoritati
bus. Secūda ppō est hec. Per hoc xp̄s vere
moriebatur ꝙ aīa ei⁹ a corpe ſepabaṫ. Hāc
magr̄ ponēs dicit ꝙ xp̄s dr̄ mortu⁹ seu paſ-
sus propṫ cōicationē proprietatū vni⁹ natu-
re cū alia ex vniōe in psona. Un̄ hō dr̄ mor-
tu⁹ qꝛ caro est mortua ⁊ dr̄ pati carne vl̄ aīa
patiēte. Sꝫ xp̄s dr̄ mortu⁹ p ſepatōem aīe a
carne stāte. tn̄ ypostatica vniōe. Et dr̄ paſſ⁹
propter carnis ⁊ aīe passionem. qua℞ vtraqꝫ
dolorē ſēsit: ſꝫ diuinitas cui vnita fuerat ōis
doloris exps fuerit. Un̄ cōcludit ꝙ fili⁹ dei
mortu⁹ ⁊ paſſus fuit: nō qꝛ dolorē vel mor-
tē ſensit inq̄tū de⁹: ſꝫ qꝛ caro sibi vnita mor-
tua fuit. Et hoc magr̄ cōfirmat autoritatib⁹
scto℞. Tertia ppō est hec. Respectu diuer-
so℞ deū mortuū fore apte ꝯceditur ⁊ negaṫ.
Hāc magr̄ ponēs dicit: ꝙ sane dici pōt mor
tu⁹ ē de⁹ ⁊ de⁹ n̄ ē mortu⁹. ⁊ paſſ⁹ ē dei fili⁹
⁊ fili⁹ dei n̄ est paſſus. Nā huiōi expōnes ne
gatiue sunt vere scd̄ꝫ diuinā naturā. Affirma
tiue vero: scd̄m hūanā naturā. Et cōfirmat
aucto. hec Amb. Et tn̄ in spāli. Di. xxij.

Ic querit vtrū

Ista est di. xxij. b⁹ tertij libri. In q̄
magr̄ postꝙ egit de morte xp̄i tā-
ꝙ passionis sue termio: agit de quibusdaꝫ
q̄ sequūtur ex ipsa. Et tria facit. Nā pro inq̄
rit. Utrū xp̄s i triduo mort℈ sue fuerit hō Se
cūdo supposito ꝙ sic: an fuerit hō in inferno
⁊ in sepulchro. Tertio vtrū ille hō sit vbiqꝫ ⁊
venerit de celo. Primuꝫ vsqꝫ ibi (Hic q̄ritur
si xp̄s) Secūdū vsqꝫ ibi (Solet etiam q̄ri)
Tertiū vsqꝫ ad fi. di. In. s. s. m. st. i. t. p. q. p.
ē hec. Et si xp̄s in morte sua fuit hō rōnalis
n̄ tn̄ mortal̄ vl̄ imortal̄. Hāc magr̄ ponens
inq̄rit. Utruꝫ xp̄s in triduo sue mortis fuerit
hō mortu⁹. Et rn̄dēs pōit prio opiōnē quo
rūdā dicētiū ꝙ nō. quo℞ vna rō fuit. ꝙ xp̄s
in illo triduo mortu⁹ fuit. Cuꝫ igitur mortu⁹
hō nō sit hō: seq̄tur xp̄m in illo triduo nō fu
isse hominē. Alia rō eo℞ erat. Si xp̄s in illo
triduo fuisset hō vel fuisset mortal̄ vel imor-
tal̄. nō mortal̄. qꝛ iā fuit mortu⁹. nō imortal̄
qꝛ p⁹ resurrectionē primo fuit imortal̄ effect⁹
⁊ p ꝯn̄s nō fuit hō i illo triduo. Istā opinio
ne magr̄ refutat quā tn̄ moderni tenēt. Un̄
subdit magr̄ opinionē ppriā in qua tamen

nō tenetur. ⁊ dicit. ꝙ xp̄s in illo triduo mor-
tis sue fuit ver⁹ hō: nō obstante ꝙ fuit vere
mortuus. pro cui⁹ ratōe assignat ipsam inse
parabileꝫ vnionē diuinitatis ad animam et
carnem que per morteꝫ nō fuit soluta. Pro
cui⁹ vlteriori declaratōe dicit ꝙ alia rōne dr̄
de⁹ hō ꝙ petr⁹ vel iohēs, qꝛ de⁹ vel dei fili⁹
dr̄ hō propter assumptōeꝫ aīe ⁊ corporis tn̄
Cū igitur illa assumptio in morte soluta nō
fuit. igitur etiā in morte de⁹ fuit hō. Petrus
aūt vel iohānes est hō propṫ coniūctōeꝫ aīe
⁊ carnis. Sed ex quo ꝯiūctio illa i morte sol
uitur. igitur petr⁹ vel iohānes in morte non
dr̄ hō ſꝫ hō mortu⁹. Et subdit. ꝙ duplex℈ fuit
vnio in xp̄o. vna deitatis cū carne ⁊ anima:
rōne cui⁹ de⁹ dr̄ hō. Et qꝛ illa nunq̄ deficit:
iō rōne illi⁹ in morte dr̄ hō. Alia est vnio dei
tat℈ cū ꝯiūcto ex aīa ⁊ carne. Rōne cui⁹ de⁹
dr̄ viu⁹ hō. Et qꝛ illa i xp̄i morte defecit de⁹
dicebatur mortu⁹ hō. Ulṫ rn̄dens ad rōnes
alteri⁹ opinionis Ad primā dicit negādo cō-
sequētiā q̄ fuit. Xp̄s fuit vere mortu⁹. igitur
n̄ fuit hō. qꝛ vt pꝫ ex dict℈ aīs ē verū: ⁊ ꝯn̄s
falsuꝫ Nā nō obstāte ꝙ i xp̄o fuit fcā diuisio
corpis ⁊ aīe rōe cui⁹ dicebaṫ mortu⁹: n̄ tn̄ fu
it fcā solutio vniōis diuitat℈ cū corpe et aīa.
rōe cui⁹ dr̄ de⁹ hō. Ad secūdā dicit. ꝙ nec fu
it mortal̄ nec imortal̄. Et subdit ꝙ argutō ef
ſꝫ locū hēāt i creatur℈: deficiūt tn̄ circa fidei sa
cramēta. qꝛ dr̄. b. Amb. Ubi fides q̄riṫ argu
mēta diuittēda sꝫ. Scd̄a ppō ē hec. Quā
uis iste hō ⁊ tot⁹ xp̄s sit i oī loco: n̄ tn̄ scd̄m
totū. nec ē vbiqꝫ hō. Hāc. m. p. q̄rit. Utr℞ i il
lo triduo xp̄s fuit hō vbicūqꝫ fuit Et rn̄dꝫ ꝙ
n̄. imo nec mō vbicūqꝫ ē hō ē. Nā scd̄ꝫ ꝙ de⁹
ē vbiqꝫ ē. n̄ aūt ē vbiqꝫ scd̄ꝫ ꝙ hō. qꝛ nullibi
ē scd̄ꝫ ꝙ hō: nisi vbi vnit⁹ est homi. Cum igi
tur nō vbiqꝫ vnitus est homini: seq̄tur ip̄m
n̄ eē vbiqꝫ scd̄ꝫ ꝙ hō. Un̄ seq̄tur correlarie.
ꝙ xp̄s in sepulchro fuit hō: ⁊ i iferno fuit hō
qꝛ vtrobiqꝫ fuit scd̄ꝫ hoieꝫ: i sepl̄chro quidē
scd̄ꝫ carnē. i iferno aūt scd̄ꝫ aiaꝫ. Circa istud
postea remouet dubiū quoddā. Nā verbū tā
tn̄ vnitū fuit aīe i iferno. i sepl̄chro tm̄ carni.
quō hic tibi possꝫ dici hō: eo ꝙ hō constat
ex aīa ⁊ carne. Et rn̄det. ꝙ lꝫ illa eēnt sepata
tn̄ qꝛ eadē diuinitas vtrobiqꝫ erat n̄ vtrobi
qꝫ dicebaṫ hō. Sꝫ ꝯ istō arguiṫ sic. Si vbiqꝫ
assumpsissꝫ aiaꝫ tm̄ vl̄ carnē tm̄: n̄ fuissꝫ hō.
cū igiṫ in iferno hūit aiaꝫ tm̄: in sepl̄chro vo
carnē tm̄: n̄ fuissꝫ vtrobiqꝫ hō. Et rn̄det. ꝙ

xp̄s ver⁹ hō ñ fuisſz nisi carnē ꝛ aiam assūpsisſz. sed ex quo p⁹ vtriusq̄ assumptōez neutrū illoꝝ a se separauit vbicūq̄ scd̄z vnū illorū fuit hūanit⁹ fuit. ꝛ ꝑ ꝯñs in inferno ꝛ i sepulchro fuit hō. Et subdit. ꝙ in illo triduo mortis xp̄i tot⁹ xp̄s fuit in inferno ꝛ tot⁹ xp̄s fuit in sepulchro. ꝛ vbicūq̄ fuit tot⁹ fuit. Naꝫ ꝑsona xp̄i cū eēt eterna ꝛ indiuisibilis nō erat maior vel mīor qñ erat vnita carni ꝛ aīe coniūctis: ꝙ cū erat vnita carni ꝛ aīe diuisis. ꝛ ꝑ ꝯñs fuit in iferno tot⁹ ꝛ in sepulchro totus. sed tñ nō erat vtrobiq̄ totū. Sicut lꝫ xp̄s dicatur tot⁹ de⁹: nō tñ dr̄ totū de⁹. Cui⁹ rō est. q2 neutrū gen⁹ ꝓpt̄ cōfusionē quā importat refertur ad naturā. sed masculinū ꝓpt̄ distinctōez quā importat siue denotat referſ ad ꝑsonā. Vñ cū in xp̄o duplex sit natura quāuis tñ vna sit de⁹: nō possum⁹ dicere xp̄s totuꝫ est deus: sꝫ bñ dicim⁹. xp̄s tot⁹ est de⁹. Tertia ꝓpō ē hec. Ille hō. s. xp̄s rōe diue ꝑsone pōt dici de celo vēisse ꝛ eē vbiq̄. Hāc magr̄ ponēs q̄rit. Vtrū cōuenienter possit dici ꝙ iste hō xp̄o denotato vel fili⁹ hoīs est vbiq̄ vel descēdit de celo. Et r̄ñdet ꝙ si inspiciat ad vnitatē ꝑsone in qua sunt vnite due nature: tūc tales ꝓpōes sunt cōcedēde. Si vō respiciat ad naturas distīctas sic nō sunt cōcedēde. q2 xp̄s scd̄m hūanā naturā nec descēdit de celo: nec est vbiq̄. Et h° probat auctoritate Aug. Ex quo etiā īfert correlarie: ꝙ ꝓpt̄ vnitatē illā ꝑsone xp̄i xp̄s cū adhuc eēt ī terris dicebat se eē ī celo ꝓpter eādē vnitatē ꝑsone etiā dicitur deus gl̄ie crucifixus quāuis non fuerit crucifixus nisi scd̄m humanā naturam. Et sic breuiter epilogat determinata. d. ꝙ hec sufficiant de mysterijs xp̄i incarnati ꝛ passi. ꝛ sic tūc terminat̄ istū secundum tractatū ꝛc. Et tñ in speciali. Di. xxiij.

Vm ergo supi⁹

Ista ē di. xxiij. h⁹. iij. li. In q̄. m. Postq̄ egit de xp̄i incarnatōe ꝛ d̄ ei⁹ passiōe i duob⁹ tractatib⁹ ꝑcedētib⁹ h⁹ iij. li. Agit hic ꝯñter de donis incidētibus q̄b⁹ reparantur ꝯpletiue ꝛ formalit̄ repati xp̄i passiōe effectiue ꝛ cāl'r. Et tria circa hoc facit in p̄nti di. In qua agit de fide. Nā p2io ostēdit q̄d sit fides formalit̄. Scd̄o de q̄b⁹ sit fides materialiter. Tertio determinat q̄ndā opinionē ibi (Si vero q̄rit) Tertiū incidētalit̄. Primū vsq̄ ibi (Notādū vō ē) Secūdū vsꝫ ad fi. di. In sp̄ali sn̄ia magr̄i stat ī tri. ꝓpo. q̄ꝝ p2ia ē hec. fides est v̄t⁹ qua creduntur q̄ ad salutē ꝑtinēt ꝛ ñ videtur. Hāc. m. p. q̄rit An xp̄s huit fidē ꝛ sp̄ē sicut huit caritatē. et dicit ꝙ sic. q2 dato opposito videſ seq̄ ꝙ xp̄s ñ huisſz plenitudine gratiaꝝ. qd̄ est cōtra supradicta. Pro isti⁹ q̄onis euidētia pōit mgr̄ p2io fidei diffinitōeꝫ. d. ꝙ ē v̄t⁹ q̄ credūt̄ q̄ ñ videſ supple ad religiōꝫ xp̄ianam ꝑtinētia. Cōsequēter declarat mēbra ꝑdcē diffinitōis Et p2mo illd̄ ꝙ fides ē v̄t⁹. Vñ dicit ꝙ fides tripliciter pōt accipi. Primo ꝓ hitu caritate informato cuiusmōi ē hit⁹ fidei ī viris iustis ꝛ bōis. Secūdo mō ꝓ hitu ñ iformato caritate quō est hit⁹ fidei in mal' ꝛ iniust] hoīb⁹. Tertio vō ꝓ ipso credibili. s. ꝓ articul' fidei. Vñ dr̄ in symbolo. Hec ē fid̄s catholica ꝛc. Ex his intendit inferre. ꝙ fides que est credibile non est virtus de qua loquitur in predicta diffinitione eo ꝙ illa non sit virtus mentis: sed magis constat in ipsis rebus que creduntur: neq̄ fides informis est virt⁹ q2 q̄uis illa sit hit⁹ ī mēte subiectat⁹: tñ q2 ē mortua iō ñ ē v̄t⁹ de qua loq̄tur. Sꝫ tñ fides formata q̄ est hit⁹ ꝑ dilectionē operās est v̄t⁹ de q̄ intēdit. eo ꝙ illa hitat in nob. Postea declarat aliud mēbrū diffinitōis. s. q credūtur q̄ ñ videtur. d. Aliud ē credere deū. ꝛ aliud ē credere deo: ꝛ aliud ē credere ī deū. Nā credere deo ē credere esſe. s. vera q̄ de⁹ dicit. credeſ deum ē credere ipꝫ eē deū. Sꝫ credere in deuꝫ ē credēdo in eū ꝑ bōa opa ire. vel credere ī deū est ei per amore inherere. Primus duob⁹ modis credūt mali ꝛ demōes. sꝫ tertio mō soluꝫ scī ꝛ bōi hoīes. q2 isto tertio mō credere ē fidē formatā hēre. Sꝫ duo primi modi credēdi sūt fides iformis q̄ ē maloꝝ hoīꝫ ꝛ demonū: ꝛ tñ ē donū dei ꝛ qualitas mētis q2 mali etiā q̄dā dōa dei hñt: Istis p̄missis magr̄ remouet q̄sdā dubitatōes. quaꝝ ꝑma ē. Si gnerſ aliq̄s q̄ hꝫ fidē iformē ꝛ icipiat hēre caritatē dubitari pōt an fides q̄ pri⁹ fuit informis maneat in eo ꝛ efficiaſ v̄t⁹. an illa depulsa succedat alia q̄ ē fides ꝛ v̄t⁹ formata. Et r̄ñdēs dic̄ ꝙ q̄uis vtrūq̄ possit dici. tñ videtur dicēdū: ꝙ illa q̄ pri⁹ fuit informis remaneat ꝛ ꝑ caritat] aduētū formata fiat. Secūda dubitatio est. Nā ex quo fidē supi⁹ distinxit tripliciſ dubitari posset an esſꝫ tñ vna fides tenēda vel plures. Et r̄ñdet ꝙ tñ vna fides ē scd̄ꝫ ap̄lm cōfitēda; siue fides capiat ꝑ

illo credibili siue p hitu. Nã fides capta pro ipso credibili vna ẽ. Nã vnũ ⁊ idẽ oẽs credere pcipimur. Sũpta aũt p hitu quo credit̃ itez vna est in oib⁹ credẽtib⁹ nõ nũero sz spẽ seu similitudie: sicut plurium hoim idẽ volẽtũ dr̃ vna eẽ volũtas. Secunda ppõ est hec. Lz fides sit materialr̃ de his q̃ nõ appẽt. i. q̃ excedũt cognitõez naturalẽ: tñ q ipsa sit in nob possum⁹ videre p noticiã intellectualẽ. Hãc m. ponẽs ostẽdit de quo ẽ fides materialr̃. Et dicit fidẽ materialr̃ eẽ de nõ appẽtib⁹. qd̃ pbat auto. b. Aug. d. q lz videre nõ possumus q̃ credim⁹: ipsaz tñ fidẽ qua credim⁹ in nob videm⁹ nõ visiõe corpali vel imagiaria aut similitudiaria: sz intellectualr̃ cognoscendo ipam eẽ eoz q̃ nõ videtur. Postea confirmat intẽtũ suũ. s. q fides sit de nõ apparentib⁹ p auto. apli diffiniẽtis fidẽ. q sit substãtia rerũ spãdaz argumentũ nõ appẽtiũ. Quaz diffinitõez declarãs dicit. q fides ẽ substãtia rerũ sperãdaz. qz res spãde pcipiũtur in nob p experiẽtiã i futuro. Nõ aũt i substitũt sub fide. Et dicit argumẽtũ nõ apparẽtiũ. i. pbatio ⁊ certitudo ipoz. Potest etiã dici fides substãtia rerũ sperãdaz. eo q fides sit imutabile oĩz bonoz fundamẽtũ. Tertia ppõ ẽ hec. Quãuis int̃ fidẽ ⁊ spẽ sit aliq̃ puenictia: inter eas tñ ẽ maior dr̃a. Hãc magr̃ ponẽs q̃rit. Utrũ ista diffinitio fidei quã põit apl̃s pueniat etiã spei. Et rñdẽdo d̃t. q sane intelligẽdo vtrũq ipsoz cõuenire põt. Non tñ ppr̃ hoc fides ⁊ spes sunt vnũ. qz lz cõueniãt quo ad illd̃: sũt tñ multa alia in q̃b⁹ differũt. Et etiã dic̃ q potest pbabil̃r dici q cõueniat soli fidei ⁊ non spei. eo q sola fides sit fundamẽtũ oĩz virtutũ ⁊ bonoz. qd̃ pbat auto. b. Aug. quã postea declarãs dicit. q q̃uis fides dicat fundamẽtũ oĩz ṽtutũ ⁊ bonoz opũ: nõ tñ caritatis eo q nõ fides caritatis sz caritas fidei sit cã. cũ sit oĩz ṽtutũ mat̃ ⁊ sũma. imo ẽ ipe spũs scũs. vt i pmo libro dicebat̃. Et si obiceret̃ cõtra illd̃: dicẽdo q fid̃s sit cã caritat̃ q̃ ipaz p̃cedit. cũ null⁹ possz amar̃ qd̃ nõ credit. Rñderi põt q fides iformis q̃ vz nõ ẽ ṽt⁹ caritatez p̃cedit: vel q act⁹ fidei p̃cedit actũ caritat̃. ⁊ si nõ tpe: tñ cã vl̃ naturalr̃. Qd̃ confirmat auctoritate be. Aug. Et tñ i spãli. Di. xxiij.

Hic queritur si.

Ista ẽ di. xxiij h⁹. iij. li. In q̃. m. postq̃ egit de fide s̃cd̃z se. Agit d̃ ipa i cõpatõe ad ea q̃ credũt̃. Et tria fac̃. Naz pmo inq̃rit. an fid̃s possit esse d̃ p̃terit̃ visis. Scd̃o an possit eẽ de p̃ñtib⁹ visis. Tertio an possit eẽ de cognit̃. Primũ vsq ibi (Si vo q̃rit̃) Secũdũ vsq ibi (Post hec solet q̃ri) Tertiũ vsq ad fi. di. In spãli sentẽtia magr̃i stat in trib⁹ ppõib⁹. quaz pma est hec. Fides virt⁹ theologica ẽ de nõ visis absentib⁹. Hãc magr̃ ponẽs q̃rit. quomõ fides. est d̃ nõ visis: cũ ipsa veritas xp̃i in euãgelio dic̃ (Nũc dico vobis priusq̃ fiat: vt cũ factũ fuerit credatis) p qd̃ hẽri videtur: q fides sit de visis seu de fc̃is p̃terit̃. Et rñdet. q q̃uis sit pp̃e d̃ nõ visis: tñ q̃nq large nos credere dicimus etiã ea q̃ videm⁹ seu vidim⁹. s̃cd̃m quem modũ loq̃tur xp̃s in euangelio. sz illa fides q̃ creditur q̃ videtur nõ est fides. de qua hic agit̃ q̃ pp̃e ẽ de nõ appẽtib⁹. Et si obijcat̃ auctoritate. b. Aug. q̃ dicit. q fides ẽ de reb⁹ p̃ñtib⁹. s. q̃n i patria videm⁹ deũ seu videbimus ipm. Dico q fides nõ accipitur ibi a. b. Au. p fide q̃ ẽ hit⁹ qua creditur. sz magis p mercede fidei quã in p̃ria hẽbim⁹. Secũda propositio ẽ hec. Fides ṽt⁹ theologica nõ est de visis p̃ñtib⁹. Hãc magr̃ insinuãs q̃rit. Utrũ Petr⁹ hũit vel hẽre potuit fidez passiõis xp̃i quã vidit p̃ñtẽ. Et rñdet q petr⁹ hũit vl̃ hẽre potuit fidẽ passiõis xp̃i: nõ q̃dem ex hoc q credebat hoiez illũ pati quez pati videbat: sz in hoc ⁊ ex hoc q hoiez illũ quẽ pati videbat deũ eẽ credebat: sicut ⁊ nos fide illa nõ meremur qua credim⁹ hominez crucifixuz esse mortuũ. quia hoc videmus ⁊ paganus credit; sed ex hoc meremur q credim⁹ hominẽ crucifixũ esse deũ. Tertia propositio est hec. Quãuis vera fides nõ amittit exteriorẽ visionem. nõ tamẽ omnino excludit interiorẽ cognitionẽ. Hanc magister ponẽs querit. an sicut fides est de nõ visis possit etiaz esse d̃ non cognitis. Et argũt q non. quia dato q sic: tunc fides posset esse de ignoratis: eo q incognita ignorẽtur. Et respõdendo distiguit visionẽ in visionem interiorem ⁊ in visionem exteriorem. Et dicit q q̃uis fides nõ possit esse de hijs que subsunt visioni exteriori: non potest esse tamẽ nisi de hijs que aliquo modo capiuntur visione interiori. Unde sequitur q fides non potest esse de oĩno incognitis. quod vlterius confirmat auctoritate beati Augustini. Pro istorum maiori intelligẽtia ex dictis elicit quandã distin-

onē credibiliū. Dicēs q̄da3 esse intelligibilia
q̄ pri⁹ intelliguntur naturali rōe q̄ creduntur
Ista tū nō ita intelliguntur in via sicut ↄgno/
scētur in pr̄ia. vbi p̄ fidē q̄ corda emūdat: ta/
lia meli⁹ cognoscētur q̄ hic sunt cognita. vñ
n̄ sunt penit⁹ ignota: l3 ignorētur ex pte. q̄dā
vero pri⁹ creduntur q̄ intelliguntur. de q̄b⁹ d̄r.
Nō intelligetis nisi credideritis: ⁊ tū oīa illa n̄
sunt totalit̄ ignota s3 ex pte ⁊ aliquō. Vñ cō
cludit fidē eē de his q̄ aliquo mō sunt cogni
ta ⁊ aliquo mō n̄. Et tm̄ in spāli. Di. xxv.

Redictis addici

Ista ē di. xxv. h⁹. iij. li. In q̄ mgr̄
Postq̄ egit de fide in ↄpatōe ad
ea q̄ creduntur. Agit de ea in ↄpatōe ad credē
tes. ⁊ hoc quo ad quātitatē fidei ip sis credē/
tib⁹. Et tria circa hoc facit. Pri̇o agit de quā
titate fidei extēsiua. Scdo v̄o de quātitate fi
dei intēsiua. Tertio vero expōit q̄dam v̄ba
apl'i q̄ fuerūt cuiusdā dubitatōis cā motiua
Primū vsq3 ibi (Illō etiā n̄ ē) Scd̄3 vsq3 ibi
(Hnic v̄o) Tertiu3 vsq3 ad finē di. In spāli
s̄nia magr̄i stat in trib⁹ ↄpōib⁹. quaꝝ p̄ma
est hec Tripliater creuit fides patrū antiquo
rū, sicut ⁊ ↄgnitio dei scd̄3 ↄcessu3 tēporu3.
Hāc magr̄ insinuās ↄponit p̄mo. q̄ scd̄3 ↄ
cessu3 tp̄is ↄcessit fides in his q̄ erāt añ ad/
uētū xp̄i: ⁊ p⁹ aduētū. sicut fecit cognitio q̄d
determinās dicit. q̄ fides d̄r ↄficere ↄgnitio
ne articuloꝝ: quātitate: ↄstātia ⁊ deuotione
credētiū. E subdit. q̄ q̄uis d̄r ↄfecisse. sunt
tū aliqua ad finē ptinētia sine quib⁹ nullo tp̄e
potuit esse sal⁹. cuiusmōi sunt: credere deum
esse: ⁊ ip̄m eē in se sperātiū p̄iū remūeratorē
Postea mouet q̄ttuor q̄ōnes ad incremētu3
fidei ptinētes. Prima ē. Cū certū sit q̄ crede
re tm̄ ⁊ hec duo iā dicta nō sufficerēt ad salu
tē tp̄e gr̄e sine alijs articul' ↄtētis in symbolo
Vtrū añ xp̄i aduētū āntiq̄s sufficeret. Et r̄n/
det q̄ n̄. Nā ex quo oēs ↄpt̄ pctm̄ primi pē/
tis erāt pctō obligati: null⁹ ip̄oꝝ sine fid' xp̄i
mediatoris poterat saluari. Vñ quotquot
saluati sunt fidē xp̄i hūerūt. Nā eade3 fuit fi/
des āntiquoꝝ ⁊ nr̄a l3 tp̄a sint mutata. q2 sicut
nos credim⁹ ip̄m passu3: ita ip̄si crediderūt
ip̄m passuꝝ. Et sic de alijs q̄ nos credimus.
Istā magr̄ ↄbat auto. b. Aug. Secūda q̄o
ē. q̄ nō simplices āntiq̄ salui fiebāt: eo q̄ incar
natōis mysteriū eis n̄ fuit reuelatū. Et r̄nd3
q̄ null⁹ fuit saluat⁹ vnq̄ cui filij dei incarna

tio aliquo mō n̄ fuerit reuelata. Na3 maiori/
bus sicut Abrahe ⁊ Moysi. ⁊ sic de alijs di
stincte ⁊ apte fuit reuelata. minorib⁹ aūt ⁊ sim
plicib⁹ in velamīe ⁊ mysterio. Credebāt eīn
ip̄si tū minores quod maiores docebāt sicut ⁊
mō simplices credūt q̄ in symbolo fidei cōti
nētur. Articl'os tū fidei minime distīguere va
lētes. Tertia q̄o ē. Vtrum oportuit āntiquos
credere de xp̄o mediatore oīa q̄ nūc credim⁹
Et r̄ndet q̄ q̄busdā videt̄ q̄ suffecisse3 eis ad
salutē tm̄ q̄ttuoꝝ credere. s. natiuitatē. mortē
resurrectōne3. ⁊ aduētū ad iudiciū. colligen
tes hoc ex libris. b. Au. q̄ pōit etiā magr̄ in
l'ra. Alijs aūt vt d̄t magr̄ visu3 fuit q̄ cū fide
trinitatis suffecissent eis tm̄ duo. s. vt filiū dei
crederēt nasciturū ⁊ eū etiā oēs eē iudicaturū
sinuētes originē3 sue passiōis ex hoc q̄ Jo.
bap. de morte xp̄i ⁊ de ↄdescēsu ei⁹ ad inferos
dubitasse videtur scd̄m. b. Gre. exponētem
illō. Tu es q̄ vētur⁹ es an aliū expectamus.
Quāuis tū alij dicūt q̄ illa q̄o Johis n̄ pro
cessit ex dubitatōe ignorātie Jo. s3 ex affectu
pietatis ac si ↄpt̄ vtilitatē discipuloꝝ suoꝝ ad
modū dubitātis se hēret. Quid āt magis d̄ his
duob⁹ sit tenēdū magr̄ n̄ determīat. Quar/
ta q̄o ē. Vtrū Corneli⁹ d̄ quo legit̄ in actib⁹
apl'oꝝ q̄ fuerat vir iust⁹ ⁊ timēs deu3 hūerit
fidē d̄ incarnatiōe xp̄i. Et q̄ sic arguit ex hoc
q̄ sine fide incarnatōis xp̄i iustus nō fuisset.
Oppositū aūt videt̄ ex hoc q̄ Petrus ad eū
missus fuit vt ibidē legit̄. q̄d frustra eēt fuis
s3 si fidē hūiss3. Et r̄ndet q̄ fidē hūit d̄ incar/
natōe xp̄i absolute ex dei reuelatōe an eēt iā
ↄpleta vl' adhuc futura hoc ignorabat. et sic
mittebat̄ ad eū Petr⁹: vt ip̄a3 fc̄a3 sibi nūcia
ret: ⁊ sacramētū regn̄atōis affirmaret. Vnd̄
etiā p̄ fidē qua3 sic i pliate de ih̄u xp̄o hēbat
op̄a ip̄i⁹ fuerūt d̄o accepta ⁊ orōnes exaudi/
te. Secūda ↄpō ē hec. Virtutes theolo/
gice p̄ statu h⁹ vie eq̄les s̄t intēsiue. Hāc m.
pōit ex auto. b. Gre. d. q̄ fides spes ⁊ caritas
⁊ opatio eq̄lia s̄t i p̄siti. q̄ tū eq̄litas ↄsiderā
da ē scd̄3 intētionē actuū. q2 q̄tū credim⁹ tā
tū spam⁹. amam⁹ ⁊ operāmur. Nec his ob/
stat q̄d apl'us dic̄ q̄ caritas sit maior fide et
spe. q2 hoc iō dic̄ q̄ caritas in patria manet
vbi fides ⁊ spes euacuabuntur. Vel ideo q2
caritas ē mater omniū virtutū. Subdit etiā
q̄ q̄uis caritas in ordine post fidē ⁊ spē po/
natur: hoc non est q2 ex illis oritur: s3 q2 illis
rāscentibus hec manet. quia caritas nunq̄

excidit. Tertia ppõ est hec. Caritas q̃ a solo deo infundit̃ quodãmõ ex fide τ spe orit̃. Hãc magister ponit obijciẽdo cõtra pdcã. s. q caritas ex fide τ spe oriebatur. Sꝫ ponit ecõtra. Cũ ipsa caritas sit mater ipsaꝝ. Cui° cõtrariũ videtur ꝑ apl'z qui dicit. q finis precepti sit caritas de corde puro, cõsciẽtia bõa τ fide nõ ficta. Ubi scdꝫ be. Aug. ꝑ ly cõscia bona intelligitur spes: τ ꝑ ɔñs aplus videt̃ velle caritatẽ de fide τ spe oriri. Et rñ̃ dẽduꝫ est q verba illa nõ sunt sic intelligẽda: q caritate que ẽ oĩꝫ virtutũ mat̃ fides τ spes precedãt cã vel tpe: ſꝫ qꝛ caritas sine illis esse non potest: τ iste pñt esse sine caritate quãuis informes. ideo quodãmõ caritas dicitur ex illis oriri. Et tñ̃ in speciali. Di. xxvi.

St autem spes.

Ista ẽ di. xxvi. h° iij. li. In q̃. m. p° q egit de fide. Agit ꝺ spe. Et tria circa hoc fac̃. Primo eni ostẽdit q̃d sit. Scdo de quo sit. Tertio inq̃rit an in xp̃o fuerit. Primũ facit vsqꝫ ibi (Et sicut spes) Scdm vsqꝫ ibi (Post hec supest) Tertiũ vsqꝫ ad finẽ di. In spãli sentẽtia magr̃i stat in tribus ppositiõib°, quaꝝ pma est hec. Spes q̃ virt° theologica dr̃ hic a magr̃o dupliciter describit̃. Quã magr̃ itẽdẽs ponit duplicẽ spei descriptionẽ. quaꝝ prima sumitur ex ɔpatiõe ipsius spei ad suũ obiectũ tñ̃. Et est ista Spes que ẽ virt° qua spũalia τ eterna bõa spãtur. i. cũ fiducia expectãtur. Secũda aũt sumitur ꝑ cõpatione ipsi° spei ad ipsũꝫ suũ obiectũ actuꝫ τ pricipiũ q̃ est cõpletior q̃ pria. Et ẽ. Spes ẽ certa expectatio future btĩtudĩs ꝓueniens ex gratia dei τ ex meritꝭ p̄cedẽtib° ipsam, reꝫ speratã. Nã sine gratia dei τ merito vel saltẽ sine merẽdi ꝓposito aliq̃d future btĩtudis expectare non est spes. ſꝫ p̄sumptio dici potest.

Secũda ppõ est hec. Spes vt fides est ꝺ reb° nõ visis. Hãc magr̃ ponẽs dicit: q spes ꝓprie nõ ẽ de reb° visio sicut τ fides. qꝛ esse de non visis est vtriqꝫ iꝑaruꝫ cõe: differunt tñ̃. Nã fides ẽ de nõ visis inq̃tũ sunt inuisibilia. spes ṽo inq̃tũ sunt nõ hita. Differunt etiã nõ solũ vocaliter: ſꝫ etiã realiter. Primo quo ad hoc q fides ẽ indifferẽter de bõis τ malꝭ. spes aũt de bõis tñ̃. Scdo quo ad h° q fides ẽ taꝫ de p̄teritꝭ q̃ de pñtib°: q̃ etiã ꝺ futurꝭ. spes ãt tñ̃ de futurꝭ. Tertio oñdit q° ad h° q fides ẽ ꝺ reb° suis τ alieñis: Sꝫ ẽ de reb° ad seip̄ꝫ ꝑtinẽtib°. Tertia ppõ ẽ hec. Christ° in hac vita fide τ spe caruit: eo q oĩa clar̃ vidit. Hãc magr̃ ponẽs q̃rit. Utrũ i xp̃o fuerit spes τ fides. Et rñ̃dẽs dicit. q inq̃tuꝫ sunt virtutes nõ fuerũt in xp̃o: sicut etiã non sunt in btĩs. Lꝫ eñi bti credãt τ sp̄et: ñ tñ̃ in eis ẽ fides τ spes q̃ sunt ṽtutes, qꝛ ipsi deuꝫ ꝑ speciẽ vidẽt: τ in ipso clare q̃ credunt̃ τ sperãtur ĩtuẽtur. Cũ igit̃ xp̃s nõ enigmaticã sed clarã hũit oĩꝫ ɔgnitõeꝫ: ɔñs ẽ ipꝫ nec fidem nec speꝫ hũisse. Et subdit. q ãtiq̃ p̄res q̃ apꝺ iferos erãt añ passionẽ xp̃i fidẽ τ spẽ hũert̃ τ ꝓprie, pñt sunt ṽtutes τ habit° quidã que postea euacuata erãt in eis ꝑ adnẽtũ vidꝫ clare τ ꝑfecte visiõis. Et tñ̃ in spãli. Di. xxvij.

Um aũt christ°.

Ista ẽ di. xxvij. h° iij. li. In q̃ magr̃ postq egit de fide τ spe. Incipit agere de ipsa caritate. Et tria facit. Nã p̄mo determiat caritatꝭ q̃dditateꝫ. Scdo inq̃rit ipsi° vnitatẽ. Tertio oñdit modũ diligẽdi τ ei° cõgruitatẽ. Primũ facit vsqꝫ ibi (Sꝫ q̃ritur) Secũdũ vsqꝫ ibi (Cõsequẽter modũ) Tertiũ ṽo vsqꝫ ad fi. di. In spãli sñia magr̃i stat i tri pro. Quaꝝ pma ẽ hec. Caritas dilectio dr̃ q̃ de° ꝓpt̃ se: τ proxim° ꝓpt̃ deũ diligit̃. Hanc magr̃ insinnãs dicit. q lꝫ xp̃s fideꝫ et spẽ ñ hũerit vt dictũ est i fine p̄cedentꝭ disti. hũit tñ̃ inq̃tũ hõ tãtã caritatẽ qua maior eẽ ñ põt. q̃d patuit i hoc q aiaꝫ suã p̄ nob posuit. i quo scõ ad diligẽdũ nos istruxit. τ exemplũ dedit. De caritate aũt q̃d sit τ ꝺ mõ τ ꝺ ordĩe diligẽdi deũ τ proximũ. iã restat inq̃rẽdũ. Unũ p̄nr caritatẽ describẽs dicit. Caritas est dilectio q̃ diligitur de° ꝓpt̃ se τ proximus ꝓpt̃ deũ. Et cõtinet duo mãdata. quoꝝ primũ est diligere deũ. Secũdũ est diligere proximũ. i q̃b° duob° p̄ceptꝭ tota lex pẽdet τ prophete. Secũda ppõ ẽ hec. Tñ̃ vna ẽ dilectio q̃ de° τ proxim° diligũtur. lꝫ ꝓpt̃ diuersa dilcã scdm diuersos dilectõis motiũ geminet̃. Hãc ꝓpõnẽ magr̃ ponẽs q̃rit. Utruꝫ vna et eadẽ sit dilectio q̃ diligim° deũ τ proximũ vel diuerse. Et rñ̃det q sit vna τ eadẽ dilectio cũ sit. ss. vt dcm̃ ẽ i p̄io libro. Sꝫ differt quo ad hoc q deũ diligim° ꝓpt̃ se: τ proximũ ꝓpt̃ deũ. Et hoc ɔfirmat auto. be. Augu. Et subdit. q q̃uis vna dilectio dr̃ geminat̃ tñ̃ ꝓpt̃ duo dilecta. s. deũ τ proximũ ꝓpt̃ q̃d etiã sunt duo dilectõis mãdata. Nã licꝫ sit vna dilectio: diuersa tñ̃ diliger̃ p̄cipimur. vel dr̃ gemia ꝓpt̃

dnos motus dilectõnis q̄ in mente geritur
s. ad deū τ ad ꝓximū diligēdū. Tertia ꝓ-
positio ē hec. Ut caritas qua vt diligam⁹ di-
uersa diligibilia nobis ꝑcipitur. Ita cuilibz
dilecto cert⁹ mod⁹ diligēdi ꝑscribitur. Hanc
magister ponēs dicit. ꝙ mod⁹ quo diligere
debem⁹ ꝓximū ꝓpt deū tangitur i scriptura
cū dicitur. Diliges ꝓximū tuū sicut teipz. co
dē mō diligere debes ꝓximuz. Modus aūt
dilectōis dei exprimitur cū dr. Diliges dñm
deū tuū ex toto corde tuo. i. intellectu τ ex to
ta aīa tua. i. volūtate. τ ex tota mente. i. meo
ria. ita vt oēs cogitatōes oēz vitā vel motuz
τ oēz intellectū ad ipsuz referas a quo oia ꝑ-
dicā hēs. Et subdit ꝙ iste mod⁹ dilectōis dei
non pōt ipleri i via ex toto sz i pte. qz sicut in
via ipfecte τ ex pte deū cognoscim⁹: sic etiaz
ipfecte τ ex pte euz diligim⁹. qđ ꝓbat ꝑ hoc
ꝙ in pñti ꝑ rebellionē carnis ad spm̄ ipedi-
mur a ꝑfcā dilectōe. q̄ rebellio qz i pria non
erit. iō ꝑfecte ibi diligemus. Un̄ q̄rit ꝯūr. Ex
quo mandatum de dilectōe dei i pñti valet
ipleri. cur tūc datū ē ipsis viatorib⁹. Et rñdz
ꝑ simile. sic null⁹ sciret recte currere nisi sciret
quo currēdū eēt: sic nec de⁹ diligi sciretur: nisi
dilectio ꝑ ꝑceptū aliqđ ondeetur. τ lz prece
ptū illđ i via totalit ipleri ñ valeat: tñ pōt i-
pleri ex pte. s. scđm ꝑfectōez vie seu viatoris
Et subiūgit. ꝙ ꝑdcā duo caritat[ꝑcepta sic
sunt ꝯnexa: ꝙ vnū sepe ꝓ vtroqz ponitur. τ
hoc ñ imerito: cū de⁹ sine ꝓrio τ ꝓxim⁹ sine
deo diligi nō pōt. Naz q̄ deū diligit ñ ꝯtēnit
ꝓximū quē de⁹ diligit. Et q̄ ꝓximū diligit in
h l diligit in eo nisi deū. vt ondit i[ſ]ra exēplo
τ autoritate. Et tn̄ in spāli. Di. xxviij.

Ic queri solet.

Ista ē di. xxviij. i q. iii. postq̄ egit
de caritate scđz se Agit đ nūero di
ligēdoꝝ. Et tria fac. Nāprio inq̄rit. an totus
hō. s. iterior τ extrior i ꝑcepto dilectōis ꝓximi
ꝯticat. Scđo an idē ꝑceptū vsqz ad āgeloꝝ
dilectōez extēdat. Tertio subinfert ꝙ hoc no
mē ꝓxim⁹ diuersimode accipiatur. Primum
vsqz ibi (Oñt aūt) Scđz vsqz ibi. (Hic no-
tādū) Tertiū vsqz ad fi. di. In. s. s. m. sb. i t. ꝑ.
q. ꝑ. c. hec. De dilectiōe corpis τ aīe ꝓxīn sc
distincte data duo spālia mādata. Hāc magr
ponēs q̄rit. Utrū in mādato dilectōnis ꝓxi
totū ꝓximū. i. aīaz τ corp⁹ ipi⁹ diligere ꝑcipi
atur. Et rñdet ꝙ sic. qz in ꝑdict[duob⁹ mā-
dat[. s. dilectōis dei τ ꝓximi oē gen⁹ reꝝ dili
gēdaꝝ cōtietur. Nā ex caritate q̄ttuor sūt dili
gēda scđz. b. Aug. s. de⁹. ꝓxim⁹. aīa. τ corp⁹.
Sz de dilectōe aīe τ corpis ñ oportebat ali-
qua ꝑcepta dari: sic de dilectōe dei τ ꝓximi
eo ꝙ cuilibet hoīz dilectio sui ipsi⁹ τ etiaz aīe
τ corpis sit naturalit inserta. Nec obstat ꝙ
martyres se morti exponēdo vidētur carnez
suā odisse. qz ñ odert se vl' carnē suā sz corpo
ris pōd⁹ τ vitia. Secūda ꝓpō ē hec. Pre-
ceptū dilectōis ꝓximoꝝ etiā extēdit se ad di
lectionē āgeloꝝ. Hāc. iii. po. q̄rit. Utrū etiaz
dilectio āgeloꝝ sub dilectōe ꝓximi ꝯticat.
Pro. cui⁹ rñsiōe ꝑmittit. ꝙ ꝑ nomē ꝓxi q̄-
libet hō itelligitur. cui adhibendū ē op⁹ mie
si idiget. sic patz i ꝑabola semiuiui ꝑ samari-
tanū i stabulū adducti. Nomē etiaz ꝓxi ad
aliqđ ē. qz null⁹ pōt eē ꝓxim⁹ nisi ꝓxio.
ita ꝙ ꝓxim⁹ xpi ē ꝓxim⁹. Un̄ seq̄tur. ꝙ
nō solū ille cui ꝑbēdū ē op⁹ mie sz etiā ille a
quo bñficiū aliqđ recipitur ꝓxim⁹ dicatur
Cū igitur multa mie bñficia nob ipēdāt: seq̄-
tur ipos nr̄os fore ꝓxios. τ ꝑ ꝯñs coꝝ dile
ctionē ꝯtieri sub mādato dilectōis dei τ ꝓ
ximi. Et subdit pro exclusiōe cuiusdā dubita
tōnis. ꝙ q̄uis ꝓxim⁹ dicatur a quo inme
bñficiū recepim⁹. dilectio tñ dei a quo omia
hēm⁹ sub mādato dilectōis ꝓxi ñ ꝯtictur
sz spāle ꝑceptū hz: eo ꝙ debem⁹ deuz pl⁹ q̄
nosmetipsos diligere: ꝓximū āt sic nos. At-
tñ dilectio xpi inq̄tū hō sb mādato dilectio-
nis ꝓximi ē seu ꝯtictur. quē lz debeamus
pl⁹ q̄ nos diligere: mi⁹ tñ q̄ deū. qz inq̄tū
hō mioꝛ ē deo. Tertia ꝓpō ē hec. Proxi⁹
dr q̄ttuor mōis. s. natitat[ꝯditōe. ꝯuersiōis
spe. bñficij exhibitōe. τ ꝓpinq̄tate ꝯgnatō
nis. Hāc magr ponēs dic. ꝙ q̄ttuor modis
aliq̄ pñt dici ꝓxi. Uno mō rōe ꝯine natita
tis: τ sic oēs hoīes sūt ꝓxi. Alio mō spe cō
uersatōis: sic oēs fideles q̄ sūt vl' q̄ futuri sūt.
Tertio mō ꝓpinq̄tate ꝯgnatōis. sic pētes
τ ꝯsanguiei. Quarto mō rōe bñficij exhibiti
Et sic angeli sunt ꝓximi nostri. Et tantū
in speciali. Di. xxix.

Ost ꝑdicta de:

Ista est di. xxix. h⁹. iii. li. In q. iii.
Postq̄ egit de nūero diligēdoꝝ
Incipit agere đ ordie diligēdi respectu ipoꝝ
diligēdoꝝ. Et tria facit. Primo eiz pōit or-
dine diligēdi expliare diligēdoꝝ ꝯnalit. Se-

cūdo explicāte quorūdā diligēdoꝝ spālit᷑. Tertio explicāte dilectōis. Primū vſ ibi (Solet etiā q̄ri) Scðꝫ vſqꝫ ibi (Sciēdū q̄ꝫ ē) Tertiū vſqꝫ ad fi. di. In. s. s. m. st. i. t. p. q. p̄. est hec. In caritat̄ ordīe n̄ oēs eq̄lr affectu sic nec effcū st̄ diligēdi. Vā. m. īsi. d. q̄ ordo dilectōis ī hoc ɔsistit. vt q̄ð ē diligēdū diligat᷑. q̄ð non ē diligēdū n̄ diligat᷑. q̄ð āpli⁹ diligēdū āpli⁹ diligat᷑. ꝛ q̄ð eq̄ ē diligēdū eq̄ ꝛ n̄ min⁹ nec āpli⁹ diligat᷑. Un̄ p̄rio sup oīa de⁹ diliged⁹ ē. deinde aīa ppa. deīn ꝓximi⁹. ꝛ vltio corp⁹ ꝓpriū. Ist̄ p̄missis q̄rit circa dilectōe ꝫ ꝓ prioꝝ. Utrū teneamur oēs hoīes diligere eq̄lr̄. et vtrū q̄ꝫtū nos vl' m⁹ n⁹ nob. Ad que r̄ndēdo recitat tres opiones. q̄ꝝ p̄ria dt. q̄ oēs sunt eq̄lr̄ diligēdi ī affcū: n̄ tamē exhibitiōe obseq̄ij: sꝫ his q̄ st̄ nob ɔiūcti mag̃ tenemur servitia exhibere. n̄ obstāte q̄ oib⁹ debeam⁹ bonū velle. Auctēs āt q̄ videt᷑ dicer̄ q̄ hoīes st̄ ineq̄lr̄ diligēdi. tenētes istā opionē glosant eas: dicēdo eas loq̄ de ordīe dilectōnis q̄ꝫtū ad exhibitionē opis ꝛ bn̄ficioꝝ exterioꝝ q̄ oīb⁹ n̄ eq̄lr̄ sūt īpedēda. ꝛ n̄ q̄ꝫtū ad affcm̄ iteriorē scðꝫ q̄ oēs eq̄lr̄ sūt diligēdi. Secunda opinio dicit. q̄ omnes homīes seu oēs proximi sunt non solum quo ad affectū sꝫ etiam quo ad effectū eq̄lr̄ diligēdi. q̄ opio ꝓbatur dict̄. b. Aug. q̄b⁹ illð assnū videtur. Tertia opio quā mag̃r mag̃ approbat dt oēs ꝓximos nec eq̄lr̄ affcū eē diligēdos nec effectu. Nā ex quo ordo q̄'usdā hūd⁹ ī dilectōe ꝓximoꝝ ꝛ ī affcū ꝛ ī effcū oꝫ eē ineq̄litatē explicite vtriusqꝫ. eo q̄ sine ī eq̄litate n̄ possit eē ordo. Autoritates. b. Au. q̄ videt᷑ dicere q̄ oēs debeam⁹ eq̄lr̄ diligere ꝛ sic nosmetipsos. Tales autoritates dic eē itelligēdas; vt eq̄litas ð qua loq̄tur n̄ referatur ad affcm̄ vel effcm̄ sꝫ tm̄ ad bonū q̄ð eis optam⁹. q̄ ad tātū bonū debem⁹ oēs diligere sic ꝛ nos. n̄ tn̄ eq̄lr̄ affectu. Secūda ꝓpō ē hec. Mali p̄ētes vl' propinq̄ pl⁹ q̄ boī extranei ī hac vita sūt diligēdi. q̄mis propt᷑ vitia eoꝝ a iust̄ sūt odiēdi. Hāc mag̃r insinuās mouet duas questiones. Quarū vna occasionaliter sumitur ex h° q̄ aliqui sunt nobis carne propinqui qui tn̄ sunt mali. Alij vero sūt boni ꝛ sunt extranei nobis. Dubitatur igitur: vtrū propinq̄ mali sunt magis diligēdi q̄ boni extranei. Et respōdet. q̄ extranei boni sunt mag̃ diligēdi quia corde sunt nobis iūcti per vinculū caritatis. propinqui aūt mali nō caritate sꝫ carne tm̄ st̄ nob iūcti. sꝫ q̄ meliores ꝛ religiosiores sunt copula tam aīaꝝ q̄ corporū. seq̄tur propositū. scilꝫ q̄ extranei boni sunt magis diligēdi q̄ propinqui mali. Secūda dubitatio est. quare dn̄s precepit diligere inimicos ꝛ alibi p̄cipit odire parētes cuꝫ ista videātur sibi contraria. Ad quod respōdet: q̄ natura in omnib⁹ diligēda est. Unde etiaꝫ homīes si mali sunt diligēdi sunt: vt conuertātur ad bonū. sed econtra. vitiū est in omnib⁹ odiendū ꝛ etiam in parētibus ꝛ propinquis. Unde dn̄s precepit naturam diligendam in inimico: vitiū vero odiendū in parētib⁹. ꝛ ꝑ cōsequēs ibi nulla est cōtradictio. Tertia ꝓpositio. Ex dictis beati Augu. elicitur euidēter satis quattuor fore grad⁹ ipsi⁹ caritatis. Hāc magister insinuās pōit ordīnē dilectionis scðꝫ diuersos gradus caritatis, quos distinguēs dicit esse caritatē incipientē. proficientē ꝫ perfectā ꝛ ꝑfectissimā. q̄ð declarat ꝑ autoritates bti Augu. que patent in textu. Et tm̄ in speciali. Di. xxx.

Ic solet queri:

Ista ē di. xxx. h⁹. iij. libri In qua m. Postq̄ egit de ordīe caritatis scðm quātitatē mot⁹. Agit de ea scðm quantitatē meriti. Et tria facit. Nā p̄rio circa propositū mouet q̄dā dubitationē. Scðo replicat cōtra ipsi⁹ determiatōnem. Tertio remouet quādā icidētē dubitatōēꝫ. Primū vſꝫ ibi (Augustin⁹ tn̄ sētire) Scðꝫ vſqꝫ ibi (Illð vo q̄ð seq̄tur.) Tertiū vſqꝫ ad finē di. In. s. s. m. st. i. t. p. q. p̄. est. Magis meritoria est dilectio q̄ amic⁹ diligit᷑. q̄ qua inimic⁹ diligitur. Istā mag̃r itēdēs q̄rit. Utrū. s. diligere amicū sit maioris meriti q̄ diligere inimicū. Et soluēdo q̄onē dt q̄ si fiat cōꝑatio dilectōnis amici ꝑ. se ex vna ꝑte ad dilectionē inimici ꝛ inimici sit ex alia ꝑte: tē plana ē q̄onis solōcū n̄ sit dubiū qui diligere amicū ꝛ inimicū sit sit maioris meriti q̄ diligere amicū tm̄. Sꝫ si fiat ɔꝑatio dilectōis amici ex vna ꝑte ad dilectōne inimici ex alia ꝑte: tūc eiusdē iam r̄nsionis ad q̄onē ē mag̃ obscura. q̄ n̄ pōt facilit᷑ videri an sit idē mot⁹ dilectōis q̄ diligit᷑ amic⁹ ꝛ inimic⁹: vel sit ali⁹ ꝛ ali⁹. Sꝫ siue sit vnus siue duo n̄ videt᷑ icōuenēter posse dici q̄ dilectio amici sit mag̃ meritoria: eo q̄ sit maioris feruor̄. Tertia ꝓpō ē hec. Augustin⁹ videt᷑ dicere scðꝫ quorūdā opinionē dilectio

nem qua inimic⁹ diligitur q̄ qua amic⁹ meliorē. Hāc magister pōit obijciēdo autori. b. Augu. cōtra p̄dcā imediate qua videtur asserere q̄ diligere inimicū sit mag̃ meritoriū q̄ diligere amicū. quā dicit esse intelligēdaȝ scōm primā p̄tē disti. p̄missē. q̄. s. bē. Aug. loquitur scd̄ȝ cōparationē dilectōnis amici ⁊ inimici simul sumpt̃ ad dilectiōeȝ amici p̄ se p̄se acceptā. Tertia ppō est hec. A magistro nō negatur q̄ alicui sine p̄fecta dilectōe inimicoꝝ pctīn dimittatur. Istam magr̃ pōnēs mouet quoddā dubiū ex verbis b. Aug. q̄ dicit. q̄ diligere inimicos nō impletur i tāta multitudīe q̄ta in orōne dñica exauditur Ex quo videtur q̄ alicui nō diligēti inimicū dimittatur pctīn a deo ⁊ vlteri⁹ cū pctā nō dimittāt̃ alicui adulto nisi caritatē hēat: seq̄t̃ q̄ aliq̄s n̄ diligēs inimicū hēat caritatē. qd̄ n̄ videt̃ esse verū. qꝛ cū p̄cipitur dilectio christi intelligitur nomīe p̄rimi. oīs hō sine amicus sine inimic⁹. Ad istud dubiū magr̃ r̄ndēdo dicit quorūdā opinionē fore aliquos hēre caritatem: ⁊ tn̄ nō diligere inimicos. dicūt enī p̄ceptū de dilectōe inimicoꝝ solū p̄fectionis eē p̄ceptū. Imp̄fect̃ aūt seu minorib⁹ tn̄ eē ɔsiliū: ita q̄ nihil pl⁹ sit eis p̄ceptuȝ nisi n̄ odire inimicos: sȝ ista opinio ⁊ solutio magistro n̄ placet. ideo alit̃ r̄ndēdo dic̄ q̄ p̄ceptū illō de dilectōe inimicoꝝ sit datū oīb⁹ quasi p̄ceptū ad bē. Aug. d. q̄ diligere inimicos sit p̄fectoꝝ. R̄ndēdo dic̄ ip̄ȝ velle dicer̃ q̄ diligere inimicos caritate p̄fecta sit tn̄ p̄fectoꝝ. p̄ hoc tn̄ nō excluditur quin alij nōdum p̄fecti inimicos diligere teneātur. Similiter intelligēdū est dictū suū. q̄ scȝ in orōne dñica aliq̄ exaudiūtur qui nō diligūt inimicos. i. q̄ non diligūt eos caritate p̄fecta. Et tn̄ de sentētia hui⁹ distinctionis in speciali. Di. xxxi.

Illud quoqȝ.

Ista est di. xxxi hui⁹ iij. li. In qua magister Postq̄ egit de ordīe caritatis: Agit de ipsi⁹ duratione. Et tria facit Nā primo inuestigat de p̄manētia caritatis in statu viatoris. Scd̄o facit idē quo ad statuȝ cōp̄rehēsoꝝ. Tertio an p̄dict⁹ ordo caritat̃ fuit in xp̄i aīa saluatoris. Primū vsqȝ ibi (Aduertēdū tn̄ est) Scōm vsqȝ ibi (Nūciā) Tertiū vsqȝ ad finē disti. In spāli sentētia magistri stat in trib⁹ ppōib⁹. quaꝝ prima est. Caritas que amitti pōt in via fide ⁊ spe euacuat̃ manet in patria. Hāc magr̃ p̄tēdēs ppōnit quosdā dicere. q̄ caritas semel hīta n̄ possit amitti: ⁊ q̄ null⁹ dānād⁹ possit caritatē hēre Ad probatōeȝ allegat illud ap̄li. Caritas nūq̄ excidit. ⁊ alias plures autoritates sctōꝝ q̄ patēt in textu. Sed hāc opinionem magr̃ rep̄bat p̄ hoc q̄ quidaȝ ad tēp⁹ sunt boni q̄ p⁹ea efficiūtur mali: ⁊ econuerso. sicut patet p̄ autoritatē euāgelij de quibusdā: quoꝝ noīa deus dixit esse scripta in libro vite: q̄ tamen postea abierūt retrorsuȝ. Et dicebātur scripti in libro vite: sȝ nō scd̄ȝ p̄sciaȝ dei: sȝ solū scd̄ȝ p̄ntē iustitiā seu gratiā. quam tūc hēbāt. Et hoc cōfirmat autoritate bti Ambro. Postea soluit diuersas autoritates quas alij p̄ se allegāt. ⁊ dicit eas fore intelligēdas de p̄fecta caritate que semel hīta amitti nō pōt. ⁊ n̄ de caritate incipiēte ⁊ p̄ficiēte. Ad autoritatem ap̄li dicit ipsaȝ debere intelligi scōm finaleȝ effectū caritat̃. Secūda ppō est hec. Imp̄fectio caritatis in via tolletur a btīs in patria. Hāc magister ponēs querit. Cū fides et spes euacuentur in patria: eo q̄ sunt explicite quare etiā caritas nō dr̄ excidere: cū etiā ipa sit explicite. i. imp̄fecta. s. hic in via. Et r̄ndet q̄ caritas nunq̄ inq̄tū est explicite ⁊ ip̄fecta enacuabitur in patria. qꝛ tūc omīs imp̄fectio tolletur ab ea: ⁊ ipsa manebit q̄tū ad hītuȝ ⁊ q̄tū ad actū. Fides aūt ⁊ spes tollūtur taȝ scōm hītū q̄ scōm actū. sed sciētia dr̄ euacuari ⁊ destrui in patria. qꝛ lȝ maneat scōm eēntiā: destruitur tn̄ scōm actū ⁊ modū quē nūc hȝ. s. discursum rōnis. Tertia ppō est hec. Christ⁹ scd̄ȝ q̄ hō degēs in via ordīeȝ caritatis talē seruauit q̄lē hnt̄ bti in patria. Hanc magr̃ ponēs q̄rit. Utrū xp̄s scōm q̄ hō seruauerit supradictū ordīnē caritatis. Et arguit q̄ nō. qꝛ dato q̄ sic: tūc oēs hoīes sic scip̄ȝ dilexisset: ⁊ sic oēs saluos fieri voluisset. Cū igitur non oēs salui facti sunt: videtur scq̄ q̄ xp̄s aliq̄d optauit qd̄ tn̄ factū nō est. qd̄ videtur incōueniēs. Uñ p̄ȝ q̄ n̄ seruauerit supradictū ordīnē caritat̃. Et r̄ndet magr̃. q̄ xp̄s scd̄ȝ q̄ hō seruauit semp̄ ordīnē caritat̃ qui seruatur in patria: ⁊ nō illū qui seruat̃ in via. Uñ cōfirmat solutōeȝ argumēti. Nā bti i patria ita sūt volūtati diuīe cōformes: q̄ nihil eis placeet nisi qd̄ dō placȝ. ⁊ p̄ ɔñs illos tn̄ diligūt sicut seipsos quos vult de⁹ effectiue saluos fieri. Ex quo liquet q̄ christ⁹ tn̄ electos sicut se dilexit ⁊ saltē eos optauit: exhi-

bendo eis plura quibꝰ diuinā volūtatē aduertere possent. Et hec in spāli. Di. xxxij.

Remissis ad di.

Ista est di. xxxij. hꝰ. iij. li. In qua magister Postq̄ egit de dilectōe creata qua deum diligimus Agit ð dilectioe increata q̄ a deo diligimur. Et tria facit. Nā p̄mo agit de dilectōe cōiter respectu creaturarū oim. Scd̄o de dilectōe dei spāliter respcū hoiz. Tertio adhuc spcialiꝰ respcū reproborū. Primū facit vsq̧ ibi (Cōsideratur enī) Scd̄m vsq̧ ibi (De reprobis vo) Tertium vsq̧ ad fi. di. In spāli s̄nia magr̄i stat in tribꝰ p̄po. quaꝝ p̄ria ē hec. Magr̄ dicit q̄ sit eadē dilectio qua nos deū diligimꝰ: τ qua ip̄e nos diligit. Hāc magr̄ insinuās dicit. q̄ eadē sit dilectio qua pater τ filiꝰ τ. sp̄. s. se diligūt τ nos τ est diuina eēntia. Et q̄ eadē sit dilectio q̄ nos diligimꝰ deū: vt in p̄io libro dictū fuit: in q̄ op̄ione magr̄ n̄ tenetur. Et subdit. Quāuis dilectio dei sit immutabilꝰ τ eterna: aliū tñ magis τ aliū minꝰ diligit. Et diligit oēs creaturas. τ inter oēs magis diligit creaturas rōnales. Et inter creaturas rōnales ap̄liꝰ diligit illos q̄ sunt vnigeniti sui mēbra. τ multo magis diligit ip̄m vnigenitū. i. x̄p̄m scd̄z q̄ hō. Ista aūt inequalitas dilectōis n̄ dic̄ aliquā mutationē in dilectōe dei: quia deꝰ nō aliter dr̄ inequalit̄ diligere nisi q̄z ad bona inequalia eos diligit. Secūda p̄pō est hec. Dilectio dei nō suscipit magis τ minꝰ scd̄m essentiā: sz tm̄ scd̄m distributioēz τ efficaciā. Hāc magr̄ insinuās supponit dilectionē dei qua nos diligit scd̄z se nō suscipere magis τ minꝰ. Qd̄ declarās dicit dilectionē dei qua nos diligit posse dupl̄r considerari. Uno mō scd̄m eēntiā ip̄iꝰ dilectōis. τ sic cōsiderata n̄ suscipit magis nec minꝰ. q̄z vt sic: est ip̄e sp̄s. Alio mō scd̄m efficaciā: τ sic suscipit magis τ minꝰ: ita vt magis dilecti dicātur: quibꝰ maiꝰ bonū ex dilectōe dei ab eterno p̄parauit. τ i tēpore preparauit. τ in tp̄e tribuit. Uñ suniēs occasionē querit. Utrum vnꝰ τ idē hō pōt a deo magis diligi vno tēpe q̄ alio. Et rñdet q̄ loquēdo de eiꝰ dilectōe eēntiali nō potest sz loquēdo de eiꝰ dilectōe effectuali bñ pōt.

Tertia p̄pō ē hec. Simpliciter loquendo deus non dilexit reprobos ab eterno. Hanc magr̄ insinuās querit. Utrum deꝰ dilexit reprobos ab eťno: hoc est illos q̄ nō ad vitam sed ad mortē sunt p̄pati. Et rñdet: q̄ sicut ð electis simplicit̄ est cōcedēduz q̄ deꝰ ab eterno eos dilexit sic de reprob̄ simplicit̄ ē concedēdū q̄ deꝰ ab eťno eos odio hūit τ reprobauit. τ n̄ siplicit̄ ꝯcedēdū q̄ eos ab eťno dilexit vt estimēt fore p̄destinati. licz cuz determinatiōe possz ꝯcedi q̄ ab eťno eos dilexit s. cū hac determinatiōe i q̄tū futuri erāt opꝰ eiꝰ Et tñ i spāli. D. xxxiij.

Post p̄dicta de.

Ista est di. xxxiij. hꝰ. iij. li. In qua magr̄ Postq̄ egit ð virtutibꝰ theologicis. Agit de virtutibus cardinalibus Et tria facit Nā p̄mo eaꝝ quiditatē inq̄rit: τ quare cardiales nūcupētur. Scd̄o an x̄ps eas hūerit sicut hic in via hn̄tur. Tertio an in patria maneāt vel euacuētur. Primū vsq̧ ibi (Que in x̄po plenissime) Scd̄z vsq̧ ibi. (Uerūtñ an hec) Tertiū vsq̧ ad fi. di. In spāli s̄nia magr̄i stat in cōclusiōe. Quattuor sunt ỽtutes cardinales quas hūit x̄ps τ hēbūt in patria oēs imortales. Hāc magr̄ insinuās dicit quattuor esse ỽtutes cardīales q̄s enūerat τ pōit eaꝝ descriptōes scd̄z b. Au. q̄ patēt in l̄ra: vbi dic̄. Justitia est ỽtus in subueniēdo miseris. Prudētia in p̄cauēdis insidijs. Fortitudo in p̄ferēdis molestijs Tēpātia in cohercēdis prauis delectatōibꝰ. Pꝰ ca dicit. q̄ iō dicūtur cardīales. q̄z per ip̄sas deo viuimur τ ad vitā eternā puenimꝰ. Postea dicit q̄ ille ỽtutes fuerūt in x̄po τ hūerūt eosdē actꝰ τ vsus quos in patria hēbūt τ etiā quosdā quos hn̄t in via. Ultimo q̄rit. Utrū ille ỽtutes euacuētur in patria. Et rñdet primo scd̄m quosdā. q̄ tres istaꝝ nō remanebūt in patria: sz solū iustitia q̄ in patria nō cessabit sed potiꝰ p̄ficietur. Sz ip̄se subiungit. q̄ etiā alie tres remanebūt: sed alios actꝰ tunc hēbūt in patria quā mō hēant in via. et hoc ꝯfirmat auto. Bede. Et tñ i spāli. D. xxxiiij.

Unc de septez.

Ista est di. xxxiiij. huiꝰ. iij. li. In q̄ magr̄. Postq̄ egit de ỽtutibus. Agit de donis. Et tria facit. Naz primo agit de donis in cōi. Scd̄o de timore in speciali. Tertio ifert quedaz ex determinātis. Primū vsq̧ ibi (Et q̄z de timore) Secūdū vsq̧ ibi (Illō quoq̧ diligēter) Terciū vsq̧ ad fi. di. In. s. s̄. m. st. i. r. p. q. p̄. ē hec. Septē doña. sp̄.

q̄ a v̄tutib⁹ n̄ dr̄ūt. nec ī pr̄ia cessabūt fuerūt ī xp̄o. Hāc magr̄ ponēs q̄rit tres q̄ōnes. q̄rū p̄ria est. An dona. ss. sint idē q̄d v̄tutes. Secūda est. An in patria maneāt in b̄tis. Tertia est. An fuerūt in xp̄o. Ad duas p̄mas q̄ōnes sil̄ r̄ndet aut̄. b. Amb. q̄ dona sunt idē q̄ v̄tutes. ⁊ q̄ remaneāt i patria: q̄ in āgelis ⁊ in b̄tis sint abūdāti⁹ q̄ in nob. Ad tertiā r̄ndet affirmatiue: q̄ ista dona fuerūt in xp̄o. q̄d p̄z p̄ illud ysaye. xi. Et requiescet sup eū sp̄s dn̄i. s. sapiē. intellect⁹. cōsilij ⁊ fortitudinis sp̄ūs sciētie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eum sp̄ū timoris dn̄i. In qua quidē aucto. pluries repetit̄ sp̄ūs. Q̄d nō iō fit q̄. ss. sint plures in natura diuina: sed ad designandū multiplicē fore effectū vni⁹. ss. S₃ q̄ in r̄nsione ad secūdam q̄ōnē q̄ dona etiā nō cessant i patria. p̄ponit in mediū quasdā autoritates q̄ videtur dicere timorē in patria non manere. ⁊ p̄ ɔ̄ns nec alia dona. q̄ qua rōne nō remanebit donū timoris pari rōne. nec alia dona Pro quaꝝ autoritatū euidētia magr̄ dicit: q̄ dona. ss. erūt in futuro. s. in patria: sed nō hēbūt ibi illos vsus quos hic hn̄t in via. quod declarat sp̄aliter in dono timoris. Na₃ timor filialis vt dicit magr̄ in p̄nti vita tria in nob facit. Facit eni p̄rimo timere ne offendamus deū. quē diligim⁹. Sc̄d̄o facit timere ne sepemur ab eo. Tertio facit nos ipsum reuereri. Quātū igitur ad duo prima nō manebit donū timoris in patria. Et hoc volūt dicere autoritates in oppositū allegate. Sed q̄tū ad tertiū manebit ibi. q̄ ibi p̄maxime vsus reuerētie que est dilectio, cū subiectōe erit: q̄lit̄ etiā reuerētia in xp̄o erit. Et subdit quosdā dixisse q̄ in xp̄o, ⁊ in angelis ess₃ donū timoris solū s̄cd̄m effectū ⁊ nō s̄cd̄m hitū: s₃ cōit̄ a modernis hoc nō tenet̄: nec magr̄ illud approbat. Secūda p̄p̄ō est hec. Timor qui multiplicit̄ nō qualitercūq₃ sumpt⁹ a caritatis cōsortio excludit̄. Hāc magister exequēs dicit quattuor esse timores, quoꝝ p̄rim⁹ ē timor mūdan⁹ siue hu̅an⁹ quo timem⁹ p̄icl'a carnis ⁊ bonoꝝ mūdanoꝝ amissionē. et q̄ hic timor mal⁹ est ⁊ cū mūdo a mūdi ɔ̄tēptatorib⁹ relinquēdus nō p̄hibet̄ tanq̄ nō bn̄dus. Secund⁹ est timor seruilis. s. quo quis timet penas: ⁊ ex hoc a pctō se cohibens bonū operat̄. Et l₃ iste timor est bon⁹: nō t̄n ē sufficiēs ad vitā eternā obtinendā. Tertius ē timor inicial̄. s. quo quis iā amare incipit eternū bonū. i. q̄ amissionē ei⁹ timēs incipit bn̄ agere. ⁊ isto tiore adueniēte sim̄l aduenit caritas ⁊ timor seruil̄ incipit p̄ caritatē excludi. Quart⁹ est timor cast⁹ ⁊ filial̄ seu amicabil̄: q̄ p̄uenit ex amore. s. quo timem⁹ ne deū offendamus ⁊ ab eo sepemur. Hic vero timor succedit inicali: ⁊ p̄manet in eternū. seruil̄ āt nō p̄manebit s₃ deficiet. S₃ subdit q̄ vt patet ex dictis in p̄ria p̄te isti⁹ di. Beda non distinxit nisi duplicē timorē. s. seruilē ⁊ amicabilē. q̄ sub seruili inicialē intellexit. Beatus Aug. etiā nisi duos timores distīxit ap̄te. s. castū qui est in caritate p̄fecta: ⁊ seruilē q̄ nō est in caritate. q̄ l₃ p̄ ip̄m bonū fiat: nō tamē bn̄. q̄ nemo inuit⁹ bn̄ facit. etiā si bonū sit d̄ suo genere q̄d facit. Istis p̄missis magr̄ ponit p̄prietates timoris seruilis. d. q̄ l₃ timor seruil̄ in caritate nō sit: t̄n p̄parat locū caritati q̄ nisi timor pri⁹ occuparet mentē nō eēt vn̄ intraret caritas. qua t̄n adueniente timor expellit̄ ⁊ foras mittit̄. q̄d exēplificat de seta ⁊ filo sibi ānexo. filū eni nō intrat: nisi seta exeat. sic est de timore seruili ⁊ caritate. Postea remouet quoddā dubiū. Nā in canōica Io. dr̄ q̄ timor n̄ ē i caritate. s₃ p̄fecta caritas foras mittit timorē. Dubitat̄ ergo quō verū sit q̄d in. ps̄. dr̄. Timor dn̄i castus manet in seculū seculi. Nā cū in etna btitudīe de q̄. ps̄. loq̄tur sit p̄fectissima caritas: videt̄ dictum psalmiste dicto ap̄li cōtrariū. Ad q̄d r̄ndēs dicit. q̄ ex quo Io. i sua canōica ⁊ Dauid in psal. vno sp̄ū repleti locuti sunt discordare n̄ possunt si vtrūsq₃ dictū recte itelligat̄. Na₃ duplex ē timor. s. cast⁹ ⁊ seruil̄. seruil̄ n̄ stat vt dictū ē cū caritate. ⁊ de illo loquit̄ ap̄lus Cast⁹ aūt manet in p̄ria. Et de illo loq̄t̄ propheta. Illō p₃ ex his q̄ dc̄ā sūt. Nā dictū ē q̄ timor seruil̄ ē quo q̄s p̄p̄t̄ penā timet deū. sed ex quo ille q̄ p̄p̄t̄ penā timet deū n̄ amat ip̄m. iō tior ille n̄ stat cū caritate. timor autē cast⁹ ē quo quis timet deū ne ip̄z offendat. S₃ ex quo sic timere sit amare. iō timor iste manet cū caritate semp̄. Q̄d postea exēplificat magr̄ de duab⁹ mulierib⁹ maritat. q̄rū vna timet cōmittere adulteriū ne a viro dep̄hēdat̄. Alia v̄o ne a viro deseratur. Et applicat simile ad propositū vt p₃ in l̄ra. Postea aūt cōp̄at magr̄ timorē inicialem ad castū ⁊ ad seruilem. d. q̄ inicial̄ ē medi⁹ int̄ eos hn̄s aliq̄d de vtroq₃. q̄ p̄tim facit seruire deo tior̄ pene: ⁊ partim amore iustitie. q̄ etiā pōt eē in

caritate inchoata: sz nō possit esse in caritate pfecta. Et subdit. Quāuis inicial' timor possit stare cū caritate imperfecta: ⁊ seruil' nō. tñ vterq3 ipsoꝝ in scriptura dr̄ initiū sapie. Naz seruil' timor sapie ⁊ caritati locū ppat. Sed ipsa adueniēte foras mittit. Naz initiū sapie dr̄ tanq̄ disponēs ad ipsaz. Timor aūt inicial' dr̄ principiū sapie. q2 cū inchoata sapia simul incipit: imo ⁊ quodāmō inchoata caritas sine sapia. Ista oīa roborat magr̄ autoritatib⁹ scōꝝ. Tertia ppō est hec. Donū timoris extitit in xp̄o scd̄m vnū p̄rie cū timore quodā alio. Hac magr̄ insinuans infert ex determiatis. ⁊ ɔcludit primo: ꝙ donū timoris manebit in p̄ria sicut alia dona: sz nō hēbit ibi oēs vsus quē hic hēt: vt patuit in pria ppōne hui⁹ distinctōis. Scd̄o etiam ex hijs cōcludit ꝙ timor ille fuit in xp̄o scd̄m illum vsū quē habet in scis scd̄m actū. i. reuerētie vt etiā ibidē dicebat. Uñ q̄rit etiā incidētaliter. Cū timor pene fuit i xp̄o. vtrū fuit timor mūdanus: vel seruil': vel inicial'. Et rn̄det ꝙ null⁹ eoꝝ fuit. Nā timor mūdan⁹ cū mūdo deseritur. seruilio vero nec ē in caritate ichoata nec pfecta. Inicialis vō n̄ pōt esse in caritate pfecta. Cū igit' xp̄s iā mūdū deseruit: ⁊ caritatē nō inchoatoꝝ. sed perfectā hūit: seq̄tur ꝙ timor pene quē xp̄s hūit null⁹ illoꝝ timor fuit. sz fuit quidā natural' puen. ēs ex natura p pctm̄ corrupta: n̄ tanq̄ aliqd̄ bonū naturale: sz tanq̄ effect⁹ quidā ⁊ seq̄la pcti Et tm̄ in speciali. Di. xxv.

Ost predcā dili

Ista est di. xxxv. hui⁹. iij. li. In q̄ m. Postq̄ egit de donis absolute Agit de ipsis respectiue seu cōpatiue Naz assrit primo dr̄az int' sapiaz ⁊ sciaz. Scd̄o int' sapiaz ⁊ intellectū. Tertio inter sciaz ⁊ intellectū. Primū vsq3 ibi (Disia dr̄a) Scd̄z vsq3 ibi (Et est notādū) Tertiū vsq3 ad fi. dis. In spāli s̄nia magr̄i stat in trib⁹ ppōnib⁹ quaꝝ pria est hec. Cōstat inter sapiaz ⁊ sciētiā prout sunt dona spūsci fore dr̄az. Hanc magister insinuās ponit triplicē differētiam inter sapiam ⁊ sciaz prout sunt dona spirit⁹ sci. Prima ē. ꝙ q̄uis tā sapiētia q̄ sciētia possit dici hūanaꝝ diuinarūq3 cognitio. tñ p̄prie accipiēdo sapiētia est cognitio reꝝ diuinarum scientia vero rerū hūanaꝝ. Secūda est. ꝙ sapiētia est pietas q̄ grece theosebes appellat' i. dei cult⁹. qui videlicz cult⁹ in dilectōne dei ⁊ cognitōe cōsistit. Sciētia vero est abstinere a mal'. ⁊ in medio natōis praue prudēter conuersari. Tertia est. ꝙ sapiētia pertinet ad cōtemplatōnez supioꝝ seu eternoꝝ. scientia vero ad actionem qua bene vtimur tēporalib⁹ reb⁹. Istaz magister reprobat autoritate beati Augustini. Et subdit ꝙ ex quo in christo fuit ⁊ res diuina ⁊ res hūana: de ipso hēmus sapiētiā que reb⁹ diuinis. ⁊ sciētiā que rebus hūanis attribuitur. Secūda ppō ē hec. Ex declaratōe p̄ntis text⁹ patet differētia inter donū sapiētie ⁊ intellect⁹. Hanc ponēs ppoit duplicē differētiā inter sapiētiā ⁊ intellectū. quaꝝ prima est hec. ꝙ sapientia est de reb⁹ eternis vt de deo. intellect⁹ vō de reb⁹ aliquib⁹ ex tēpore ortis vt de creaturis. Secūda dr̄a est hec. ꝙ p intellectū cognoscim⁹ intelligibilia sine delectatōe: sed p sapiētiā etiā de reb⁹ cognitis delectamur. ⁊ sic ex oib⁹ p̄dictis recolligit istaꝝ triuū. s. sapiētie sciētie ⁊ intellect⁹ dr̄am stare in hoc ꝙ sciētia valet ad rerū tpaliū debitam administratiōnē ⁊ bonā inter malos cōuersatiōez. Intellect⁹ vero ad creatoris videlz ⁊ creaturarū inuisibilē speculationē. Sapiētia aūt ad sol⁹ eterne veritatis cōtēplatōez: ⁊ dilectionez

Tertia ppō est hec. Intellect⁹ ⁊ scia put sunt spiritusiancti dona differunt ab intellectu ⁊ scia put insunt a natura. Hanc magr̄ ponēs dicit: ꝙ put sunt dona spiritussancti infunduntur per gratiam: vt homo per eam recte viuit. prout vero sunt dona naturalia insūt homini ex beneficio creationis. Et subdit. ꝙ dona spiritussancti reformantur in homine illa que naturaliter insunt. quia intellectus hominis per peccatum obtenebrat⁹ per spiritum intelligentie idest donum intellectus adiuuatur ⁊ a peccato eripit'. Per donū vero sapiētie quod cōtemplationē ⁊ dilectionez eterne veritatis erigitur. Addit etiaz ꝙ sapientia que est donum dei de qua hic nt sermo non est illa sapientia que deus est: sed est hominis sapientia qua homo sapit que tantum potest dici de sapientia: non ꝙ deus ea sapiens sit: sed quia a domino deo datur. sicut dicitur iustitia dei quam deus homini dat cum ipsum iustificat. Et tantum in speciali de sententia hui⁹ disti. Di. xxxvi.

Volet etiā īquiri

Ista ē di.xxxvi.h⁹.iij.li. In q̄.m. Postq̄ egit de ꝟtutū ⁊ bonoꝝ ad inuicē cōparatōe: Agit de ꝟtutū cōnexiōe. Et tria facit. Nā ꝓpt̄ connexionē querit p̄io. an ab hn̄te vnā virtutē oēs hēantur. Secūdo. an ab hn̄te vnā ꝟtutē oēs equalit̄ hēantur. Tertio inq̄rit de cōnexiōe ꝑceptoꝝ quib⁹ actus ꝟtutū repāt̄. Primū vero vsq̄ ibi (Utrū ꝟo pit̄er) Scd̄z vsq̄ ibi (Cū dno sunt) Tertiū vsq̄ ad fi.di. In.s.s.m.st.i.tn.ꝑ.q.p̄ri.ē hec. Uirtutes ita sunt cōnexe: ꝙ vna sine oī b⁹ hri ñ pōt. Hāc.m.insi.q̄rit. Utrū ꝟtutes sunt cōnexe: ꝙ q̄ vnā hʒ oēs hēat. Et r̄ndet ꝙ sic. qd̄ ꝓbat aut.b. Hier. q̄ d̄ c. ipsas sic sibi cohcrere: vt q̄ vnā hʒ oēs hēat: ⁊ q̄ vna caret oib⁹ caret. Qd̄ etiā ꝓbabile ē. Naʒ ex quo caritas ē oīʒ ꝟtutū ⁊ legis plenitudo: igit̄ in quocūq̄ est caritas: i eo sūt oēs ꝟtutes. Secūda ꝓpō. Quāuis ꝟtutes inter se fore eq̄les debeāt teneri: pn̄t tn̄ inequal'r a nob̄ haberi. Hāc.m.ponens q̄rit. Utrū hn̄s oēs ꝟtutes hēat eas eq̄lr vl' ineq̄lr. Ad quā qōʒ r̄ndēdo p̄mo recitat circa hoc opionē cui non videtur assentire. Et est opinio quorūdaʒ dicentiū: ꝙ aliq̄ ꝟtutes hn̄tur mag͡ ⁊ aliq̄ minus ab hoib⁹ ipsas hn̄tib⁹: sic in Job viguit pacientia. in Dauid hm̄ilitas. In moysi mansuetudo. in abrahā fides. Et etiā isti dicūt ꝙ aliq̄ pn̄t pl⁹ mereri ꝑ vnā ꝟtutē ꝙ ꝑ aliā. ⁊ hn̄t vnā pleni⁹ ꝙ aliā. lʒ tn̄ ꝑ nullā possit pl⁹ mereri ꝙ ꝑ caritatē q̄ caritas ꝓducit. Postea vero ponit solutionē qōnis veriorē scd̄m opionē alioꝝ q̄ dicūt. ꝙ eo mō quo ꝟtutes s̄t sil'r aliq° eodē mō s̄t etiā equales: ita ꝙ q̄ ē par vl' eq̄l' alteri in vna ꝟtute: etiā est eidē equal' in oib⁹. qd̄ postea confirmat auto.b. Augu. Rn̄det ad illud qd̄ p̄mo qō inducebat. s. ꝙ aliq̄s d̄r excellere aliū in aliqua ꝟtute vt in fide Abrahā i pacia Job ꝑcellebāt. Illud d̄r m. fore intelligēdū q̄tū ad vsuʒ act⁹ interioris. s. scd̄m ꝙ vn⁹ mag͡ exeq̄tur actū vni⁹ virtut͡ ꝙ actū alteri⁹ alteri⁹ ꝟtut͡. Uel intelligēdū esse dicit ꝙ illa in hm̄ōi ꝟtutibus magis pollebant in comparatōe ad alios hoīes: et nō in cōparatōe ad alias ꝟtutes. Et hoc iteruʒ cōfirmat auto. Ex quo cōcludit ꝙ ꝟtutes q̄tū ad substātiā scu essentiā hit⁹ sunt equales ⁊ equaliter hn̄tur. sʒ q̄tū ad actū vna hētur mag͡ ꝙ alia. Ex isto tn̄ ñ seq̄tur vt dic̄ magr̄ ꝙ etiam peccata sint equalia: q͡ nō equalit̄ sunt cōtra caritatē. sed vnū magis aliud minus. Tertia ꝓpō est hec. Omnia precepta decalogi ad duo precepta caritatis referuntur ⁊ ꝑ verā dilectionē dei ⁊ ꝓximi adimplētur. Hāc magr̄ ponēs querit, quomō illud possit esse verū qd̄ in duob⁹ ꝑceptis caritatis de dilectōe dei ⁊ ꝓximi lex pēdet ⁊ ꝓphete: cuʒ in lege ⁊ prophetis multa cōtineāt cerimonialia mādata que iā cessauerūt. vt circūcisio ⁊ cerimonie sacrificioꝝ q̄ nec cessasse debuissent sicut nec caritas cessat. Ad qd̄ r̄ndet ꝙ ex quo cerimonialia imposita fuerūt in figura futuroꝝ: ideo aduenīete veritate cessare debuerūt. Nihilominꝰ tn̄ ad caritatē referūtur scd̄ʒ spiritualē intellectū quē cōtinent. qd̄ pʒ ex hoc ꝙ oīa que sunt in lege siue moralia siue cerimonialia ad decē ꝑcepta decalogi reducūtur. Ex quib⁹ cetera manāt. Et eodē mō ip̄a decē ad duo caritatis mādata tanq̄ ad suuʒ finē referūt. Qd̄ auto. bti Aug. pulcre declarās ꝯfirmat. Et tm̄ in spāli. Di.xxxvij.

Ed iā distribu.

Ista est di.xxxvij.hui⁹.iij.li. In q̄ magister Postq̄ egit de hitibus ꝟtutū ⁊ bonoꝝ. Incipit agere de his qui cōsistūt in actib⁹ ꝑceptoꝝ. Et tria facit. Nā p̄rimo p̄mittit quedā de ꝑceptis generalia. Secūdo determiat quedā de ꝑceptis que sūt ad deū spāliter ordinantia. Tertio exemplificat ꝑcepta que sunt spāliter ad ꝓximum sonātia. Primū vsq̄ ibi (Primū in prima) Scd̄ʒ vsq̄ ibi (In secūda vero tabula) Tertiuʒ vsq̄ ad fi.di. In spāli sniā magr̄i stat in trib⁹ ꝓpo. quarū prima est hec. Deceʒ sūt decalogi nob̄ mādata a deo per moysen in duab⁹ tabulis tradita vel donata. Hāc magr̄ insinuās dic̄ cōsiderādū esse de mādatis decalogi q̄ in duobus mādatis. s. dilectōe dei ⁊ ꝓximi cōplētur. Nā decalog⁹ scd̄ʒ magr̄ʒ hʒ decē mādata siue ꝑcepta. q͡ decalog⁹ est illud decacordū. i. decē cordarū psalteriū. de quo d̄r i psalmo. In psalterio decacordo psallaʒ tibi. Et sunt illa decē precepta filijs israel ꝑ Moysē in duab⁹ tabul' digito dei script͡ tradita: ita ꝙ tria que sunt in prima tabula ordināt hominē ad deū. Septē aūt que sunt in secūda tabula ordināt ad dilectionē proximi. Secūda ꝓpositio est hec. Ut tria mandata prime tabule ordināt hominē ad deū: ita septeʒ

precepta tabule secūde ordināt ad proximū
Hāc magr̄ insinuās dicit: ꝙ triū preceptoꝝ
prime tabule que ordināt ad deū. Primū ē
Non adorabis deos alienos. Nō facies tibi
sculptile sine idolū: neqꝫ omnē similitudinē.
Istud preceptū diuidit Origenes in duo p̄-
cepta distinguēs inter idolū ꝛ similitudinē.
Nā cū aliquis facit imaginē rei alicuius existē-
tis in natura: vt hoīs serpētis vel ouis dr̄ fa-
cere similitudinē. Si vero facit ymaginē ali-
cuius qđ nūꝙ̄ vidit oculus. sed tm̄ fingit hoīs
animus. eo ꝙ natura simile nō habet dr̄ facer̄
idolū. Unde apl's dicit ꝙ idolū nihil est i mū-
do. Sz btūs Augu. dicit. ꝙ sit nisi vnū p̄ce-
ptū: qđ exprimitur hijs verbis. Nō habebis
deos alienos. Illud vero qđ additur. nō fa-
cies sculptile. nō est aliud p̄ceptū, sed eiusdē
p̄cepti pfectior explicatio. Et sententia ista. b.
Augu. apparet verior. Ad autoritatem apl'i
quā Origenes allegat p se scꝫ idolum nihil
est in mūdo. illā exponit beatus Augus. dicens
apostolū velle dicere ꝙ forma idoli nō ē int̄
creaturas mūdi cōputāda. qr lꝫ materiā ido-
li deus creauit. formā tm̄ eius hominū peruer-
sitas edidit. ꝛ ideo idolū nihil est qr eius for-
ma per verbū dei facta nō est. vt etiaꝫ peccm̄
nihil ē: qr p verbū dei fcm̄ nō ē. vt patet Joh.
primo. Sed cōtra istud obijcit magr̄: ꝛ dicit
Cū beatus Aug. alibi dicat. ꝙ oīs forma et
cōpago est facta per verbū quomō tunc pōt
esse verū: ꝙ forma idoli nō sit facta per vbū
Ad qđ rn̄det dupliciter Nā primo scđm quos-
dā dici pōt ꝙ forma idoli inꝙ̄tum est: a deo
est. sic etiā peccatū. ꝛ quicqđ est inꝙ̄tuꝫ est a
deo est. Sed forma ydoli nō est a deo inꝙ̄-
tū posita est ad adorandū. qr sic non est crea-
tura: sed magis peruersitas creature: sic etiā
peccatū inꝙ̄tuꝫ peccatū nō est a deo: nec cre-
atura: sed creature defectus. Scđo respōde-
ri pōt scđm alios ꝙ hec ppō Omnis forma
a deo est: intelligēda est đ forma que natura-
liter habet esse: qualis non est forma ydoli:
eo ꝙ vere iustitie que deus est non assimila-
tur. Secūdū preceptū prime tabule est. Non
assumes nomē dei tui inuanuꝫ. i. nō iurab p
nihilo per deū vel per nomē dei. Uel scđm
sensuꝫ allegoricū prohibetur hic xp̄s esse cre-
atura: vt sit sensus mādati. Non assumes. i.
nō putes xp̄m esse creaturā. Tertiū preceptū
prime tabule est. Memento vt diē sabbati
sanctifices. p quod scđm litterā precipit sab-

bati obseruātia. Sed allegorice mādatur no-
bis vt in p̄nti a vitijs quiescamus: ꝛ in futu-
ro dei contēplationē a spiritusancto expecte-
mus. ꝛ dicit a spūsancto expectemus: nō qđ ꝙ
spiritussanctus ista operetur sine patre ꝛ sine
filio: sed qr remissio peccatoꝝ appropriat spi-
rituisancto. Ista tria precepta adaptat mgr̄
tribus psonis: primū patri: secūdū filio: tertiū
spiritiuisancto. Tertia ppō est hec Secun-
da tabula moysi data cōtinuit septē p̄cepta
ad dilectionē christi ordinata. Hoꝝ p̄cepto-
rū magister in hac p̄nti distinctiōe enumerat
quinqꝫ. Alia duo reseruans ad aliā distinctio-
nē. Primū est de honore parentū corporaliū
Secūdū est de nō occidēdo. vbi lꝫ scđm lit-
terā. i. scđm legē moysi prohibeatur tm̄ actus
occidēdi scđꝫ spūm: tn̄. i. scđꝫ legē euāgelicā
etiā volūtas occidēdi phibetur. qđ lr̄a euan-
gelij plane exprimit. Tertiū est. Nō mecabe-
ris. vbi scđm beatum Augu. noīe mechie
oīs illicitus cōcubitus atqꝫ oīs mēbroꝝ illici-
tus vsus phibetur. Quartū est. Nō furtū fa-
cies. vbi noīe furti oīe illicitā vsurpatio-
nē rei aliene voluit dn̄s intelligi. ꝛ isto prece-
pto prohibetur vsura. rapina ꝛ sacrilegium.
qđ tripliciter cōmittitur. scꝫ dū vel sacrū đ sa-
cro. vl' n̄ sacrū đ sacro. vl' sacrū đ n̄ sacro au-
fert. Sacrū aūt dr̄ esse illud qđ diuino cultui
existit mācipatū. Quintū est. Nō loqueris cō-
tra proximū tuū falsuꝫ testimoniū. Quo prece-
pto crimē mendacij ꝛ piurij phibetur. Et tā-
tū in speciali. Di. xxxviij.

Ciendū tamen

Ista est distinctio. xxxviij. huius ter-
tij libri. In qua magister Postꝙ̄
egit de octo preceptis. Incipit agere de pec-
catis que isto octauo precepto prohibētur. Et
tria circa hoc facit Nam primo plura genera
mēdacioꝝ premittit. Secūdo quid sit mēda-
ciū subiūgit. Tertio ꝙ omne mendacium sit
peccatū cōcludit. Primū vsqꝫ ibi (Hic vidē-
dū est) Secūdum vsqꝫ ibi (Q] vero omne)
Tertiū vsqꝫ ad fineꝫ distinctōis. In speciali
sentētia magistri stat in tribus propositiōibus
quarū prima est hec. Octo sunt mēdacioꝝ
genera. que tāto sunt grauiora quāto primo
mēdacio fuerūt proximiora. Hanc magister
insinuās Primo diuidit mendacium in tria
gn̄a. quoꝝ primū est officiosū quale est mē-
daciū. qđ fit pro cōmodo vel salute corporis

sicut fuit mendaciũ obstetricum hebreoꝝ in egypto. ꝛ raab meretrix abscõdẽtis exploratores. ꝛ istud nunq̃ potest fieri sine peccato quia in viris perfectis ẽ peccatuȝ dampnabile ꝛ in imperfectis peccatuȝ veniale. qꝛ excusatˀ quodãmõ ꝑpter misericordiã ꝛ pietatem; sicut mendaciũ obstetricũ ꝛ raab meretrix excusatur. nõ tamen propter hoc quis aliq̃ peccata debet cõmittere: vt per misericordiaȝ et pietatẽ velit excusari. vt nullus debet furari diuiti vt det pauperi. Secundũ genus mendacij est mendaciuȝ iocosum quod fit causa solacij vel in ioco. ꝛ istud similiter in viris ꝑfectis est dãnabile. ꝛ in viris imperfectis veniale. Tertiuȝ genꝰ mẽdacij est perniciosum, qđ fit. s. ex malignitate seu qđ ꝑuenit ex animo nocẽdi. ꝛ hoc omnibꝰ est fugiẽdũ. Postea magister enumerat octo genera mẽdacioꝝ que ponit beatꝰ Augu, quoꝝ primũ fit in doctrina fidei. Secũduȝ est quod nulli prodest sed alicui obest. Tertiũ est quod alicui ꝓdest ꝛ alicui obest. Quartũ est quod fit ex sola libidine ꝛ delectatione mentiendi. Quintum est quod fit in pulcriloquio vel cupiditate placẽdi. Sextũ est qđ nulli obest sed alicui prodest quantũ scȝ ad ablationẽ rei extenoris. Septimũ est quod nulli obest sed alicui prodest quantũ ad preseruationẽ a morte corporali. Octauũ est qđ nulli obest. sȝ alicui prodest quantũ ad preseruationẽ ab immũdicia corporali. Prima tria genera horũ octo mẽdacioꝝ reducũtur ad mẽdaciũ ꝑniciosuȝ. ꝛ duo media ad mẽdaciũ iocosuȝ. tria aũt vltima ad mendaciũ officiosuȝ. Vñ cõcludit q̃ in oĩbꝰ predictis mẽdacijs attẽdi hẽt gradus quantũ ad grauitatẽ scđm q̃ magis vel minꝰ accedũt ad primi mẽdacij genꝰ. Secũda ꝑpõ est hec. Hoc ꝓprie dr̃ mẽdaciũ cuȝ quis intẽtõne fallẽdi dicit falsuȝ. Hãc magr̃ ponẽs dicit. q̃ mẽdaciũ est cũ ꝓfert falsuȝ intẽtõne fallẽdi. eo q̃ aliud dicatˀ ore q̃ sentiatˀ corde. Scđo ostẽdit quid sit mẽtiri. d. q̃ mẽtiri est loq̃ cõtra illud qđ q̃s sentit animo: siue illud sit verũ siue falsuȝ. Ex quo cõcludit q̃ oĩs qui mẽdaciũ loquitˀ mẽtitˀ. sȝ ñ ecõtra oĩs q̃ mẽtitur mẽdaciũ loquitˀ. qꝛ q̃nq̃ verũ ẽ qđ loq̃tur ille qui mẽtitur. qꝛ q̃ mẽtitur loq̃tur cõtra illud qđ aĩo sentit. ꝛ sic nõ dicat mẽdaciũ qꝛ nõ loquitur falsuȝ. Vñ etiã patet q̃ etiã aliquis falsuȝ loquẽdo põt esse verax. s. si nõ loquitˀ cõtra illud qđ aĩo sentit. Iuxta quod querit. Vtrũ iudeus mendaciũ loquatˀ dicẽs xp̃m esse deũ quod tñ corde nõ credit. Et r̃ñdet q̃ nõ loquitur mendaciũ. qꝛ licet ñ credat corde esse verũ quod loquitur. tamen quia verum est quod loquitur non dicat mẽdacium. quia mendaciũ est cum profertˀ falsum intentõe fallẽdi. sed bene mentitur cuȝ dicat cõtra mentem. Tertia ꝑpõ est hec. Vniuersaliter omne mẽdaciũ est ꝛ dr̃ ꝑctiũ. Hãc magr̃ ponẽs dicit vniuersaliter oẽ mendaciũ esse peccatũ. Licȝ tamẽ inter mẽdacia sunt gradꝰ grauitatis in peccando. Qđ declarat auto. beati Augu. cui annectit. q̃ mẽdaciũ hẽt rõneȝ peccati: ex hoc q̃ scđm ordineȝ rõnis hõ illud loq̃ debet qđ in aĩo sentit. cuꝰ oppositũ facit qui mẽdacium loq̃tur. ipse eñ vtitur verbis nõ ad id ad qđ sũt instituta. s. ad cogitationũ nostrarũ notificationẽ sȝ ad fallaciã. qđ peccatũ est ꝛ etiã q̃nq̃ dãnabile ꝛ mortale. Iuxta illđ psalmiste. Perdes oẽs qui loquũtur mẽdaciũ. Et sapiens. Os quod mentitur occidit animam. Iste vero autoritates nõ sunt intelligẽde de omni mẽdacio: sȝ tm̃ de dãnabili. Consequẽter determinat de sequela peccati que est error. ꝛ dicit q̃ errare in fide vel q̃tuȝ ad vitã eternã magnũ pctm̃ est ꝛ periculũ. Sed errare tm̃ in rebꝰ que ad curiositatẽ pertinẽt nõ est peccatũ. ꝛ si ẽ peccatũ. tũc est leuissimũ pctm̃. Subdit etiã. q̃ licet nõ erretˀ nisi ꝑ ignorãtiã rei alicuiꝰ: tñ ñ sequitur q̃ errat q̃cũq̃ aliq̃d ignorat. Sȝ ille dr̃ tm̃ ꝓprie errare q̃ credit se scire qđ nescit. ꝛ sic falsuȝ ꝓ vero approbat. Et q̃uis illud generaliter sit requisitum ad oẽȝ erroreȝ: tñ multũ refert in q̃bꝰ erratˀ. Nã in aliq̃bꝰ errare est periculosuȝ. In alijs aũt est meliꝰ errare q̃ nõ errare: qꝛ errare in aliquibꝰ q̃nq̃ ꝓdest. Ultimo q̃rit. Utrum iacob dicẽdo Ego suȝ esau: mẽtitꝰ fuit. Et r̃ñdet magr̃ scđm btm̃ Aug. q̃ nõ. qꝛ ñ itẽdebat fallere. Itẽ nõ fuit mẽdaciũ sȝ mysteriũ. qđ nũc ĩpãtꝰ ꝑ. s. s. est reuelatũ. Et tm̃ i spãli. Di. xxxix.

Unc de piurio

Ista ẽ di. xxxix. hꝰ: iij. li. In q̃. m. Postq̃ egit đ mẽdacio Agit đ ꝑiurio. Et tria fac. Nã pmo agit đ ꝑiurio spãlr̃. Scđo đ iuramẽto gñalr̃. Tertio determinat q̃sdã q̃ões incidẽtalr̃. Primuȝ vsq̃ ibi (Si aũt q̃ritˀ) Secũdũ vsq̃ ibi (Queritˀ etiã) Tertiũ vsq̃ ad finẽ distinctõis. In spãli sententia magri statim tribꝰ ꝑpõibꝰ. quaꝝ prima est hec. Quãuis omne mẽdaciuȝ iuramento

cōfirmatū extat piuriū. Nō tn̄ oīne piurium est mēdatiū. Primā huius cōclusionis partē mgr̄ pbat diffinitione piurij dicēs. q piuriū est mēdatiū iuramēto cōfirmatū. Scdā3 vero ptē eiusdē. sc3 q nō oīne piuriū sit mendaciū pbat mgr̄ tres ponēs modos piurij. quoꝝ primꝰ modꝰ est. cū aliq̄s scienter aliquod falsum firmat iuramento qd̄ tn̄ putat esse falsum. Scd̄s est cū aliq̄s firmat aliqd̄ falsum iuramēto. qd̄ tn̄ putat esse verū. Et isti duo modi piurādi nunq̄ possunt esse sine mēdatio. Tertius modus est cū aliq̄s firmat aliqd̄ verū iuramēto qd̄ tn̄ putat eē falsum. ⁊ iste piurādi modus est sine mēdacio eo q nō iuratur falsum. lic3 adest intētio fallendi nō tn̄ est sine pctō. qz nō fuit adhibita debita iurādi cautela. q̄ cōsistit in hoc vt bene discutiat̄ res sup quā q̄s iurare presumit. S3 cōtra dicta obijcit magr̄ dupliciter. Na3 videt̄ q nō piurat q̄ verū qd̄ falsu3 putat iuramēto cōfirmat. qz verū iurat. ⁊ etiā nō abutitur verbis. qz iurat illud qd̄ significat. Ad qd̄ rn̄dens dicit. q nō tn̄ q̄ falsum iurat. sed etiā q̄ verū iurat qd̄ falsum eē putat piurat. Qd̄ patet ex hoc q loq̄ cōtra mētē cū attestatione iuramēti piuriū est siue illud sit verum qd̄ dicitur siue verū siue falsum. Scd̄o obijcit sic. Dictū est q q̄ falsum iurat piurat. igitur videtur q ois iurās se aliq̄d certo tpe datuꝝ alicui. q tn̄ nō dabit statim iurēdo piurꝰ sit. patet qz falsum iurat. ⁊ rn̄det. mgr̄ q taliter iurans nō incurrit piuriū nisi vel iurando ppositū. vel trāsgrediēdo terminū. Scd̄a ppositio est hec. Iurare nō sp est licitū neq3 illicitū. Vn̄c mgr̄ ponēs querit vtrū iurare sit malū vel illicitū. Et rn̄det q sicut iurare falsum grāde est pctm̄: sic iurare sine necessitate nō est sine pctō. Exēplum huius est. vt si q̄s p iuramentū cōfirmaret q deus nō esset creator oīm rerū. talis falsum iuraret: ⁊ p cōsequēs graue esset pctm̄. sed iurare ex necessitate sup aliquo licito. sc3 sup innocētia alicuius cōfirmāda. vel federa pacis cōfirmanda vel aliq̄d vtile seruādū nō est pctm̄. Tertia ppō ē hec. Quāuis iurare p creat̄as īpfect|ī sit pmissū. pfect|tn̄ nō ē illicitū seu phibitū Vn̄c enī p. mgr̄ pbans q̄rit sex questiones Quarū q̄stionū pma est hec. Utrū etiā liceat iurare p creaturas. Et q nō licet arguit p illud. nolite iurare neq3 p celū. neq3 etiā per terrā. Cōfirmatur hoc. nullus homo nec per fectus nec imperfectus potest per creaturas iurare. ergo dictū magr̄i est falsum. Antecedens pbatur qz oīne iuramētū est ad cōfirmandū veritatē pponendū. sed solus deus est veritas q̄ de seipso dicit. Ego sum via veritas ⁊ vita. ergo nullū iuramentū pstabit nisi p deꝰ rerū cōditorē. Ad qd̄ rn̄det q iperfectis indictū fuit p creatorē ⁊ nō p creaturas iurare. S3 viris pfectis p creaturas nō est phibitū iurare. eo q in creaturis cīūt creatorē venerant. Sicut patet de Joseph q̄ iurauit p salutē pharaois. Et subdit q xp̄s phibuit iurare p creat̄as. dupllci de causa. Pria ē ne crederetur aliquid diuinū esse i creaturis p quo eis reuerētia deberetur. secundo ne iurans falsum p creaturas crederet se nō peccare seu ne iurantes p creaturas crederent se nō obligari ad iuramēti cōpletionē. Alia q̄stio. Quis magis obligetur. vtrū q̄ iurat per deum. vel qui iurat per creatura3. Et respōdet q magis obligatur qui iurat per deum qz p deū oīa facta sunt. ⁊ nō ecōuerso. Ubi subdit q̄d sit p deū iurare dicēs. q iurare per deū est deū adhibere testē illiꝰ rei q̄ iurat̄. Similiter iurare per creaturā est creatorē eiꝰ testem suū obligare. Unde scd̄m b. Augustinū. q̄ per lapidē iurat falsum periurus est. qz p nō lapidē iurat. sed p eius creatorē. Item est aliud iuramentū execratōe. vel per execrationē. vt cum d̄r. si feci illud hoc veniat mihi aut filijs meis. Et hoc est grauissimū. Tertia questio est. Utrū infideles peccēt iurādo per falsos deos. Et rn̄det scd̄m b. Augustinū. q si infidelis iurat falsum p falsos deos peccat dupliciter. Primo qz iurauit p quos nō debuit iurare. Scd̄o qz iurauit cōtra fidē quā debuit seruare. Quarta q̄stio ē. Utrū oīne iuramentū sit implendū. Et respondet q iuramentū incautū. sc3 qd̄ vergit in peiorē exitum nō sit implendū. sed mutandū. ⁊ q̄ ipsum nō mutaret peccat dupliciter. Primo qz iniuste iurauit. Scd̄o quia facit qd̄ non debet. Ubi subdit q iuramentū sit illicitum tripliciter. aut qz iurat qd̄ in se ē viciosu3. vt adulteriū vel homicidiū. ⁊ tale iuramentum non est seruandum. Scd̄o cū quis iurat qd̄ nō est in se viciosum. sed per accidens. vt si q̄s post votū castitatis iurat aliquā accipere in vxorē. vel q iurat aliquid omittere: qd̄ in se est bonū. sc3 nō dare elemosinā alicui indigēti. Quita q̄stio est. Utrū iurans incaute

debeat: dici piurus. Et rn̄det ꝙ sic. ⁊ hoc nō ideo ꝙ nō seruat ꝙ iurauit. q2 tenetur illud mutare vt dictū est in p̄cedētibus. sed q2 iurauit iniustū reus efficitur. sicut ille q̄ piurat Unde subdit ꝙ qualitercūq3 iuretur iuramētū semꝑ refertur ad intētionē recipiētis ⁊ nō iurātis. Uñ qui fraudulenter iuramentū prestat: dupliciter peccat. Primo q2 nomē dei in vanū assumit. Secūdo q2 ꝓximū dolose nititur decipere. Sexta q̄stio est. Utrū peccet ille q̄ cōpellit aliū iurare. Et rn̄det ꝙ si exigitur iuramentū solū vt fides fiat de re super qua iuratur. nō est pctm̄. sed hūana tēptatio Si aūt recipiēs iuramentū sciēs aliū falsum iurare. tn̄c si cōpellit ipm̄ iurare mortalit̄ peccat. Et subdit ꝙ scd̄3 ordinationē synodi aurelien sis ad iuramentū debent hoīes ieiuni accedere nisi esset ꝓ pace firmanda. vel vniuersaliter in quibus mora prestaret periculū Et tm̄ in speciali. Dist. xl.

Ancta sinodus

Ista est distinctio. xl. ⁊ vltia huius tertij libri. In qua mgr̄ post ꝙ egit de peccatis ad octauu3 p̄ceptū ꝑtinētibus: ꝓsequit̄ suū tractatū de p̄ceptis. ⁊ agit de duobus p̄ceptis residuis. Et tria facit Primo eni ponit sextū ⁊ septimū p̄ceptū prime tabule. Scd̄o remouet quasdā dubitationes de lege. Tertio assignat differentiā legu3 sc3 mosayce ⁊ euāgelice. Primū vsq3 ibi (Si vero q̄ritur) Secūdum vsq3 ibi (Distat aūt euangeliū.) Tertiū vsq3 ad finē distinctionis In speciali sentētia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōib⁹ quaꝝ p̄ma ē hec. Sextū p̄ceptū scd̄e tabule ꝓhib3 appetitū mechādi ⁊ septimū volūtatē furādi. Hanc magister ponēs dicit ꝙ sextum preceptū secunde tabule est. Non cōcupisces vxorē ꝓximi tui. Sed contra illud replicat dicens. ꝙ alicui possit videre ꝙ istud sextu3 p̄ceptū de nō cōcupiscendo vxorē ꝓximi t: sit idem cum tertio precepto secunde tabule de mechādo. ⁊ ꝙ septimū sit idem cū quarto de non faciendo furtū. Et respōdet ꝙ non sunt idem. sed in tertio ⁊ quarto prohibentur actus exteriores tm̄. In his aūt duobus p̄ceptis ꝓhibentur etiā actus interiores. sed contra istud adhuc replicat dicens. Et ista solutione habetur ꝙ in lege veteri ꝓhibētur ta3 actus exterior ꝙ etiā interior quō ergo veru3 esse potest qd̄ communiter dicit̄ ꝙ lex cōprimat manū ⁊ nō animū. Et respōdet ꝙ lex vetus ⁊ manū ⁊ animū cōprimit quantū ad p̄cepta moralia. Sed dicitur tm̄ comprimere manū quantū ad cerimonialia. vel potest dici ꝙ in lege veteri nō sic exp̄mitur generalis ꝓhibitio cuiuslibet cōcupiscentie sicut fit in euāgelio. ideo dicitur lex manu3 comprimens. euangeliū ꝟo vtrūq3. sc3 ta3 manū ꝙ animū comp̄mit. Secūda ꝓpō est hec. Littera legis dicitur occidens. non q2 insufficient̄ prohibuit. sed quia non sicut euangeliū grām ꝓhibuit. Hanc magister ponēs querit de qua littera intelligitur illud apostoli. Littera occidit. spūs viuificat. Et respōdet ꝙ intelligit̄ de littera decalogi vel legis veteris q̄ dicit̄ occidere. nō ideo ꝙ lex mala sit. sed dicitur occidere occasionalit̄. q2 ponēdo mādata seu ꝓhibēdo peccata augebat concupiscētiā ⁊ addebat p̄uaricationē precipiendo ea que nō possunt impleri sine grā. q̄ tēpore legis veteris sicut tēpore euangelij non abundabant. ideo littera. i. est ipsa lex mosayca occasionaliter occidere dicebatur. q2 ille est intellectus auctoritatis apl̄i. Tertia ꝓpō est hec. Lex mosayca multipliciter differt ab euangelica. Hanc magister insinuans assignat triplicem differentiam legis antique ⁊ noue. quarum prima est ꝙ i ātiqua lege tantum promittebantur temporalia ⁊ terrena. In euangelio autem terrena ⁊ celestia. Secunda est quia sacramenta veteris legis tantum significabant gratiam. sacramenta vero noue legis: ⁊ significant ⁊ iustificant. scilicet conferendo gratiam. Tertia est ꝙ in veteri lege fuerunt quedam cerimonialia. ⁊ in noua non sunt. licet precepta moralia sunt eadem vtrobiq3 Et sic imponit magister finem huic tertio libro.

Explicit liber tertius cōclusionū sententiaꝝ
Incipit liber quartus Dist. p̄ma.

Amaritan⁹

In precedētibus libris magister determinauit de rebus. Hic vero in hoc quarto determinat de signis sacramentalib⁹. ⁊ diuiditur iste liber in duas partes principaliter. Primo cum determinat de sacramētis. Secūdo de resurrectōe ⁊ d̄ gloria

resurgētiũ. ⁊ hoc in ꝑncipio. xliij. distictōis: q̄ incipit ibi (Postremo de cōditōe resurrecti onis) Prima pars adhuc diuiditur in duas In p̄ma determinat de sacramētis in generali Secūdo ꝓseq̄tur de sacramentis in sp̄ali. ⁊ hoc in ꝑncipio secūde distinctōis. ibi (Jā ad sacramēta) In p̄ma igitur ꝑte q̄ est p̄ma distinctio hui⁹ quarti libri mgr̄ tria facit. Nam p̄mo ponit sacramēti diffinitionē. Secūdo insinuat sacramētoꝝ causam ⁊ necessitatem ⁊ coꝝ integritatē. Tertio declarat quō circūcisio inter sacramēta veteris legis maiorem inter alia cū sacramentis noue legis habeat assimulationē. Primū facit a p̄ricipio distinctionis vsq̄ ibi. (Triplici aūt de causa) Secūdū ab īde vsq̄ ibi (Fuit tū inter illa) Tertiū vsq̄ ad finē distinctōis. In spe. sen. mg. stat in trib⁹ ꝓpōibus: quaꝝ prima est hec. Sacramētū est grē inuisibilis forma visibilis eiusq̄ similitudinem gerens. cuius est signū causaq̄ existēs: Hāc m. probās ꝓpoit p̄mo sub parabola sauciati. ꝙ saluator hūano generi ꝑ incarnationē appropinquās sacramentale medicinā adhibuit. ⁊ cōtra pctōrum vulnera instituit sacramentoꝝ remedia circa q̄ sacramēta quatuor cōsiderare intendit. scꝫ sacramēti diffinitionē institutōem integritatē ⁊ distinctionē. Postea diffinit sacramentū dicēs. ꝙ est sacre rei signū: q̄uis etiaꝫ possit dici sacramentū sacrū secretū. vel sacri signās: seu signatū. Intendit aūt mgr̄ de eo nūc scḋm qḋ est signū. diffinit etiā aliter. Dicēs. S. est inuisibilis gratie visibilis forma Ad declaratione aūt p̄me diffinitionis. Ondit q̄d sit signū. qꝛ est res preter sp̄cas. q̄ sensib⁹ ingerit faciēs aliud ex se in cognitionem venire. Ad cōplementū aūt diffinitionis sacramenti diuidit signū. qꝛ quoddā est naturale naturaliter significans: vt fumus respectu ignis. quoddā vero est datū ex institutione representans. ⁊ tale signū est sacramentuꝫ Itē signū datū. quoddā vero nō gerit sui signati similitudinē. quoddā vero rei cui⁹ ē signū gerit similitudinē. ⁊ tale est sacramentū Itē signū gerēs sui signati similitudinē. quoddā est signū tm̄. quoddā vero est signū ⁊ causa. ⁊ tale signū est sacramentū. Ex q̄b⁹ habetur ꝑfecta sacramenti diffinitio. scꝫ inuisibilis grē visibilis forma. ita vt imaginem gerat ⁊ causa existat. ⁊ ideo sacramēta veteris legis q̄ solum significabāt nō sunt: nec dicūtur ꝓprie sacramēta. Secūda ꝓpō ē hec. Sacramēta triplici de causa ꝓmulgata existunt ⁊ in rebus ⁊ in verbis principaliter consistunt Hanc mgr̄ insinuans ꝓpoit ꝙ triplex fuit cā seu rō institutōis sacramētoꝝ. Prima quidē fuit hūilitatio hois. qꝛ ꝑ sacramēta reb⁹ corporalib⁹ q̄ natura ipo hoie inferiora sūt subditur. Secūda est eruditio. qꝛ hō de visibilibus ꝑ ea eruditur. Tertia vero exercitatio: vt ociositas ⁊ occupatio noxia vitaretur. vbi subdit ꝙ quedā exercitatōes ad bonū corporis sūt. quedā ad bonū aie. q̄dā vo ad vtrius q̄ detrimentū ordinātur. Addit etiā ꝙ deus sine sacramētis potuit hoiem iustificare: seu saluare. qꝛ eis suā potētiā nō alligauit. Tribus ex dictis causis sacramēta instituit. Postea ponit sacramentoꝝ integritatē dicens: ꝙ sacramēta ex duob⁹ cōstant. scꝫ ex reb⁹ ⁊ verbis Ultimo diuidit sacramēta dicēs. ꝙ quedam sunt sacramenta vetera que significāt ⁊ promittūt solū. quedā vero sunt noua q̄ significant ⁊ causant salutē. Tertia ꝓpō est hec Inter sacramenta veteris legis sola circūcisio originalē culpā delebat. ⁊ tamē celestis regni ianuā nō aperiebat. Hāc mgr̄ ponēs ꝓponit p̄mo ꝙ sacramentū circūcisionis quāuis sit idē cū sacramētis veterib⁹. tū antiq̄s idē remediū cōferebat contra pctīn qḋ mō baptism⁹ nō tū aperiebat ianuā regni celestis qḋ autoritatib⁹ cōfirmat. Postea querit qḋ remediū hēbant viri cōtra pctīn ante circūcisionē ⁊ femie ante ⁊ p⁹. Et r̄ndit. ꝙ hij qui de stirpe Ade descenderūt ꝑ circūcisionē iustificabātur. q̄ aūt ante circūcisionē fuerūt ꝑuuli in fide parentū iustificabātur. Parētes vero virtute sacrificioꝝ. Mulieres aūt ante circūcisionē ⁊ post ꝑ fidē ⁊ opationē bonā. ꝑ suā si erāt adulte. vel ꝑ fidē parentū si erāt ꝑuule. qḋ cōfirmat autoritate b. Greg. Postea determiat de institutōe circūcisiōis. quātum ad quatuor. oñdens cui data sit. qꝛ Abrae ⁊ cōiter semini suo. Scḋo quare data est qꝛ ꝓpter tria. scꝫ in meritum obediētie. in signū fidei magne. ⁊ in distinctionē ppli iudaice a ceteris gētibus. Tertio in qua parte fiebat. certe in carne p̄puciȷ. Et duplici rōne. p̄mo qꝛ cōcupiscētia ꝑ quā pctīn originale cōtrahitur a parētib⁹ in cui⁹ remediū instituta circūcisio. in illa ꝑte magis dn̄atur. Secūdo vt in illa hō sit signū obediētie acciperet in qua p̄m⁹ hō culpam iobediētie primo sensit

Quarto ōndit quo tēpore ⁊ quo instrumēto
certo. dicēs ꝙ octauo die ⁊ lapideo cultello
⁊ hoc ad designādū duo. Primo resurrecti
onē carnis cōmunē in octaua etate fiendā
ꝑ petrā xp̄m. in quo oīs corruptio ab electis
tollet. Scdo octaua die facta ē ꝑ quā oīa cu
iuslibet in ip̄z credētis circūciditur a peccatis
ex q̄b⁹ ꝯcludit ꝙ sūt due res hui⁹ sacramēti.
Postea dicit ꝙ iō circūcisio ꝑ baptismū mu-
tata est quia sacramentum baptismatis ē cō
munius ⁊ ꝑfectius. in circūcisione solūmō
pctā dimittebāt̄ nihil tm̄ ꝯferebat̄. In bap
tismo nō solū pctā abolent̄. s; etiā grā ad o-
perādū bonū. ⁊ bn̄ admiāo ⁊ virtutū posses
sio ⁊ augmētū ꝯfert̄. Ultio q̄rit vtrū puuli q̄
moriebātur sine circūcisione ante octauū die
saluabātur. Et r̄ndet ꝙ nō sicut nec modo si
ne baptismo et quo patet necessitas circūcisi
onis. Subdit tm̄ ꝙ forte ꝓpt̄ necessitatē lice
bat āte octauū diē circūcidi, igit̄ ⁊c̄. Et tan-
tum in speciali. Dist. ij.

Am ad sacra.

Ista est distictio scd̄a hui⁹ q̄rti li.
In q̄ magr̄ postq̄ determinauit
de sacramētis in cōi tā veteris ꝙ noue legis
Hic agit de sacramētis noue legis in sp̄ali.
Circa qđ tria facit. Prio eni numeꝝ sacramē
toꝝ noue legis ⁊ eoꝝ efficaciā ōndit. Scdo
qn̄ ⁊ ad q̄d cōiugiū istitutū sit. Subdit t̄tio
ꝙ baptism⁹ iohis p̄nūciauit baptm̄ xp̄i. p̄mū
facit a pricipio distinctōis vsq; ibi (Fuit tm̄
cōiugiū) Scōm vsq; ibi. (Nuc vero de bap
tismi sacramēto videam⁹ (Tertiū vsq; ad fi
nē distictōis. In spe. sen. in. st. in tri. ꝓpōni
b⁹. quarū p̄ma est hec. Septē sunt noue le-
gis sacramēta. quoꝝ aliqua dimittunt pec-
cata ⁊ grām adiutricē cōferūt, aliqua in re-
mediū tm̄ sunt. aliqua grā ⁊ virtute nos ful
ciūt. Hanc magister insinuās ꝓponit p̄mo
septē esse sacramenta noue legis ⁊ ea enūme-
rat quoꝝ quedā in remediū dicit fore institu
ta, vt cōiugiū. Aliqua vero in remediū cōtra
pctm̄. vt sc; grām adiutricē cōferant, vt bap
tism⁹. Aliqua vero grā ⁊ virtute nos fulciūt
vt eukaristia. alia vero ad vtrūq;. Postea di
cit ꝙ q̄ ista sacramēta salutis collatiua non
debuerūt ante tēp⁹ salutis. i. ante tēpus xp̄i
institui a cuius passione ⁊ morte virtutē sor
tita sūt. Subdit aūt ꝙ xp̄s veīre distulit. do
nec hō de isufficiētia legis nē ⁊ legis scripte
cōuinceretur. q̄ neutra eaꝝ adiuuare posset.
Scd̄a ꝓpō ē. Cōiugiū an̄ pctm̄ fuit institu-
tū ad generatōis officium. Postea vero fuit
datū in remediū. Hāc mgr̄ insinuās dicit ꝙ
cōiugiū fuit an̄ pctm̄ institutū in officiū ⁊ sa
cramentū. postea vero in remediū. Tertia
ꝓpositio est hec. Baptism⁹ Johis extius
corp⁹ lauabat. sed interius grām nō cōfere-
bat. Hāc mgr̄ insinuās dicit ꝙ baptismus
Johānis p̄nunciabat baptismū xp̄i. a quo
tm̄ differebat. q̄ baptism⁹ Johis fuit in aq̄
solū. ⁊ ad xp̄i baptismū ꝑparēs ⁊ disponēs
nō aūt remissionē pctōꝝ dabat. Sed baptis
mo xp̄i fuit in aqua ⁊ sp̄ūsancto ⁊ in ipo cō
ferebatur. remissio pctōꝝ. Postea ꝓponit hu
ius baptismū cōditōes. ⁊ p̄mo quātū ad vti
litatē. Utilitas eni fuit p̄paratio ad baptis-
mū xp̄i. Scdo quātū ad noīationē. q̄ dict⁹
est baptism⁹ Johis eo ꝙ nihil ibi gerebat̄
qđ iohānes nō faceret. Tertio quantū ad ge
nus. q̄ pōt large dici sacramentū eo ꝙ rē sa-
cramenti. i. xp̄i baptismū significabat. Ulti-
mo querit. Utrū baptizati a beato Johāne
iterū sunt baptizādi baptismo xp̄i. ⁊ subdit
qua forma verboꝝ baptizabat iohānes. Et
r̄ndet ꝙ illi q̄ spem ponebāt in baptismo Jo
hānis ⁊ ꝑfectā fidē de diuinis ꝑsonis habe-
bant nō sunt. sc; iterū baptizādi. s; cōfirma
ti ꝑ aplōꝝ manuū iposition̄e receperūt sp̄m̄
sanctū. Illi vero q̄ spē nō ponebāt in baptis
mo Johis. ⁊ ꝑfectā fidē diuinaꝝ ꝑsonarum
nō habebāt. tales fuerūt iterū baptizati bap
tismo xp̄i. Ad scōm r̄ndet ꝙ Johānes bap-
tizauit in noīe futi. Et tm̄ i sp̄ali. Di. iij.

Ost hec viden

Postq̄ mgr̄ determiauit de quis
busdā p̄ābulis ad sacramenta.
In hac tertia distinctōe incipit determinare
de sacramētis. Et p̄mo de sacramēto baptis
mi. Circa qđ tria facit. Primo eni quiditatē
formā ⁊ institutōem baptismi exp̄mit, Se-
cūdo ei⁹ materiā ⁊ modū subdit. Tertio eius
efficatiā ⁊ effectū adicit. Primū vsq; ibi (Ce-
lebretur aūt hoc sacramentū) Scōz vero ab
inde vsq; ibi (Causa vero istitutōis) Tertiū
vo vsq; ad finē distictōis In spe. se. in. st. in
trib⁹ ꝓpōib⁹. q̄ꝝ p̄ma est hec. Baptism⁹ est
exterior ablutio corporis sub debita forma
verboꝝ. i. cū sola exp̄ssa inocatione sanctissi-
me trinitat. Hāc mgr̄ īsinuās diffinit bap-

tismũ dicẽs ꝙ baptism⁹ ẽ exterioꝛ ablutio corpis cũ forma p̄scripta v̄boꝝ. Accessus cuĩ v̄bi ad elemẽtũ facit sacramẽtũ: vt ait b. Au. Cetera v̄o ad decorẽ ⁊ honestatẽ ptinẽt. Postea dicit ꝙ forma v̄boꝝ est ĩuocatio trinitatis. quã formã tradidit xp̄s in euãgelio Mathei cũ dicit Ite docete oẽs gẽtes baptizãtes eos in noĩe p̄ris ⁊ filij et sp̄ũsc̄ti. Tñ in actib⁹ apostoloꝝ legit̃ quosdã baptizatos ĩ noĩe xp̄i tm̃ fuisse. ⁊ bñ scd̓z Amb. q꞉ in noĩe xp̄i qd̓ ẽ vnct⁹ tota trinitas ĩtelligit̃. q꞉ ⁊ p̄r vngẽs ⁊ fili⁹ vnct⁹ ⁊ sp̄ũsc̄tũs vnctio. Vñ huiõi occasione q̄rit̃ si vna p̄sona tm̃ noietur ⁊ fides trinitatis in corde teneat̃ sit ver⁹ baptism⁹. r̄ñdet scd̓m Amb. ꝙ sic, ꝓpter quod scriptura dicit, quosdã baptizatos ĩ noĩe xp̄i ⁊ ĩ sp̄ũsc̄õ q꞉ tota trinitas in quolibet illoꝝ noĩm intelligit̃. Si v̄o fides desit ⁊ ĩtẽtio faciẽdi qd̓ facit ecclia irritũ ẽ sacramẽtũ. Subdit tñ scd̓z Amb. ꝙ tuti⁹ sit tres p̄sonas noĩare dicẽdo In noĩe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ũsancti. Inuocatur enĩ tota trinitas vt ibi visibilit̃ opet̃. Nõ aũt d꞉ dici ĩ noib⁹ q꞉ nõ seruat̃ d̓bita forma baptismi. ⁊ hoc ẽ ideo. q꞉ vna ẽ inuocatio ⁊ ꝯfessio triũ p̄sonaꝝ. Postea q̄rit qñ institut⁹ sit baptism⁹. Circa qd̓ sunt varie opiñões. Quidam enĩ dicũt ꝙ sit institut⁹ cũ dñs dicit Nicodemo: nisi q̇s renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ sp̄. Alij dicũt ꝙ p⁹ resurrectõem cũ dñs dixit. Ite ⁊ baptizate oẽs gẽtes. S꞉ hoc nõ videt̃ veꝝ q꞉ etiã añ resurrectõem baptizauit. Et id̓ dicit mgr̃ ꝙ saluatoꝛ suo baptismũ ĩstituit in quo trinitas inotuit q̇ in ꝙ ipse baptizat. q꞉ p̄r in voce filius in carne sp̄. in specie colũbe apparuit. Tũc enĩ cõtactu sue mũde carnis xp̄s vi regeneratiuã cõtulit aq̇s. vt q̇ postea in ea mergerẽt̃. ĩuocato noĩe trinitatis a p̄ctõ purgaret̃. Dic̃ etiã ꝙ ap̄li ĩ eadẽ forma baptizauerũt añ xp̄i passiõez ⁊ p⁹ passiõem ei⁹ q̇ añ passionem pōt intelligi ẽ tradita q̄uis nõ sit scriptũ. Scd̓a ꝑ. ẽ hec. Materia baptismatis d꞉ eẽ aq̄ pura. ⁊ vtile est puerũ mergi sub triplici mẽsura. Hãc mgr̃ insinuãs dicit ꝙ materia hui⁹ sacramẽti qd̓ ostẽdit factũ xp̄i. q꞉ ipsemet in aq̄ baptizat⁹ ẽ ⁊ v̄bũ xp̄i qd̓ dixit nisi q̇s renat⁹ fuerit ⁊c̃. ⁊ passio xp̄i. q꞉ de latere ei⁹ manauit aq̄ q̇ significauit baptismũ. ⁊ sanguis q̇ significauit eukaristiã. Est enĩ aq̄ ꝯueniẽs materia hui⁹ sacramẽti, ꝓpter sui copiã ⁊ ꝯmunitatẽ. q꞉ hoc sacramẽtũ commune ẽ ꝺ etiã ꝓpter cõuenientiã signi ad signatũ. q꞉ sic aq̄ abluit exteri⁹ sordes corpis. si baptismus interi⁹, mũdat sordes aĩe. Postea querit an vna vel trina imersio fieri debeat. Et respondet ꝙ potest fieri vna vel trina scd̓m diuersas locorũ cõsuetudines. q꞉ vna imersio vnitatẽ trinitatis. trina vero trinitatẽ p̄sonaꝝ designat ⁊ triduana xp̄i sepultura exprimit. Subdit aũt ꝙ nõ peccat semel immergens nisi vel cõsuetudo ecclasie obstat. vel semel esse tm̃ mergẽdo doceat ⁊ asserat. ⁊ oĩa auctoritatibus cõfirmat. Postea q̄rit an circũcisio amisit vim suã. Et r̄ñdet ꝙ in morte xp̄i sic et tũc oĩa legalia terminata sunt ⁊ nõ añ.

Tertia ꝓpõ est hec. Causa institutõis huius sacramẽti est expiatio a macula peccati. Hanc mgr̃ insinuãs dicit ꝙ causa institutionis baptismi est inouatio hoĩs q̇ per peccatũ vetus fuerat. Et hec emũdatio interioꝛ ẽ res sacramenti hui⁹. Ultimo dicit ꝙ nec baptismus, nec circũcisio regni celestis ianuã aperuit s꞉ hostia saluatoris que si oblata fuisset tẽpore circũcisionis illius tẽporis hoĩes regnũ celoꝝ ĩtrassent. Et ꝯcludit ꝙ res sacramenti baptismi est iustificatio a peccatis. Et tantum in speciali, Di. iiij.

Hic dicendũ est.

Superius magister determinauit de baptismo quantũ ad ea q̇ conueniũt ei scd̓m se. Hic vero determĩat de effectu baptismi quantum ad suscipientes. Et circa hoc tria facit principaliter. Primo enim ostendit quomodo quidam suscipiunt sacramentum ⁊ rem. vel sacr̃m ⁊ nõ rem. aut rem ⁊ non sacramentũ. Secundo excludit errorem quorũdam, dicentiũ ꝙ baptismus sanguinis cum fide adultis nõ ꝓficit absq꞉ baptismo fluminis. Tertio adiungit quomodo baptismus gratiam conferat paruulis. Primũ facit a principio distinctionis vsq꞉ ibi. (Sunt ⁊ alij vt supra) Scd̓z vsq꞉ ibi (Solet etiã q̄ri) Tertiũ vsq꞉ ad fi. di. In spe. l. in. stat in. tri. ꝑ. q̄ꝝ ꝑ. est hec. Que sit int̃ suscipere sacramentũ baptismi ⁊ rẽ sacramenti. vel sacramentũ ⁊ nõ rẽ. aut ecõtra. differentia. hic declaratur certa euidẽtia. Hãc mgr̃ insinuans dicit ꝙ q̇dã suscipiũt rẽ ⁊ sacramentũ. q̇daꝫ aũt rẽ ⁊ nõ sacramentũ. q̇dã aũt sacramentũ ⁊ nõ rẽ. determĩat p̄mũ rẽ enĩ ⁊ sacr̃am recipiũt adulti q̇ cũ fide baptizãt̃. ⁊ etiã paruli q̇ in baptismo ab originali mũdãt̃. q̄uis dicũt

aliqui ꝙ paruulis q̄ nō sunt electi ⁊ p̄destinati in baptismo pctā nō dimittātur. qđ nō ē verū. qđ autoritate btī Augustini ostendit. Postea dicit ꝙ illi q̄ sine fide ficte accedunt ad sacramentū. sacramentū ⁊ nō rem sacramenti recipiūt. quod autoritatibꝯ cōfirmat. Postea obijcit cōtrariū scđm btm̄ Aug. q̄ dicere videtur ꝙ ficte accedētes in ipo momento quo baptizātur remissionē pctōꝝ recipiūt. licet post pctm̄ ꝓpter fictionē remissio ipa frustraretur ⁊ peccata redeant ⁊ idem videtur dicere apl's i epl'a ad. Gal'. Quotquot in xp̄o baptizati estis xp̄m induistis. Et rn̄det ad hoc. ꝙ Augustinꝯ loq̄tur hoc conferendo ⁊ inq̄rendo ⁊ nō determinādo. neqꝫ asserendo. Apl's loq̄tur de hys. q̄ in suo baptismo xp̄o cōformātur. q̄ scꝫ moriūtur vetustate pcti sicut xp̄s vetustata pene. Isti enī xp̄m induūt ꝑ imitatōis ipius grām. Uel dicūtur xp̄m oēs induere quātū ad sacramenti ipius xp̄i ꝑceptionē. ⁊ si nō quantū ad interiorē sanctificatōem. Postea dicit ꝙ aliq̄ recipiūt rē sacramēti. ⁊ nō sacramentū. sicut illi q̄ ꝓ xp̄i fide sanguinē fundūt. ⁊ sicut illi q̄ cū fide bona ⁊ cōtritione moriūtur. ⁊ non habēt copiā recipiēdi sacramentum. sicut latro in cruce. de quo tn̄ nō asserit btūs Aug. vtrū baptizatus fuerit vel nō. Ex quo cōcludit ꝙ sine aqua baptismi aliq̄ iustificantur. ⁊ saluantur. ⁊ post obijcit ꝑ plures autoritates. ꝙ tales saluari nō possunt. Et rn̄det ꝙ autoritates intelligūtur vbi hō habuit oportunitatē ⁊ copiā recipiēdi sacramentū ⁊ cōtēpsit sacramentū recipe. Secūda ꝓpō baptismus effusi sanguinis valet in casu sine baptismo fluminis. Hāc ꝓpōem mgr̄ insinuans remouet errorē quorūdā. dicentium nullum adultū ꝑ fidē ⁊ caritatē posse iustificari sine baptismo nisi sanguinē ꝓ xp̄o fundat. quod patet autoritatibꝯ btī Aug. Et rn̄det mgr̄. ꝙ autoritates intelligende sunt si assit tp̄s ⁊ cōtēptus baptismi. Si aūt fidē habeāt ⁊ cōtritionē ⁊ baptizari voluerint ⁊ nō possūt morte ꝑuenti o ipotenti benignitas supplet qđ sacramēto defuerat. qđ aūt inuisibilis sc̄ificatio quibusdā insit sine visibili sacramēto oñdit quibusdā autoritatibꝯ btī Augu. Subdit tn̄ ꝙ ꝓpter hoc nō est visibile sacramentū contenēdū. qꝛ sacramenti cōtēptor inuisibiliter sanctificari nō pōt. De paruulis aūt quibus fides aliena subuenit dicit secus esse ꝙ in adultis. nō enī tm̄ valet fides aliena in paruulo quantū ꝓpria in adulto puuis enī nō sufficit fides ecclesie sine sacramēto. Unde si fuerint absqꝫ sacramento defuncti etiā cū deferūtur ad baptismū damnantur ⁊ numero infideliū ascribūtur. Si antē baptizātur fideles vocātur ꝓpter fidei sacramentū q̄ oīa autoritatibꝯ cōfirmat. Postea querit q̄d vtilitatis subseq̄ns receptio sacramenti cōferat ꝓus ꝑ fidē ⁊ caritatē sanctificatis. videtur enī esse sup̄flua cū nihil prestare videatur. Et rn̄det ꝙ nō est sup̄flua imo eis multū valet q̄ enī ꝑ fidē ⁊ cōtritionē iustificātur. purgātur quidē a peccati macula et a debito pene eterne absoluūt. tenētur tn̄ ad satisfationē ad quā penitētes in ecclesia obligātur ꝑ susceptionē antē baptismi hec obligatio seu satisfactio remittitur. ⁊ a pctis: scꝫ q̄ iteꝝ post cōuersionē attraxerint mundant: ⁊ grā ⁊ oīs virtus in eis augetur. ⁊ fomes i eis magis debilitatur. ⁊ intra ecclesiā numero ⁊ iudicio ecclesie collocātur. Postea querit cū in baptismo remittātur pctā ⁊ reatus pene soluatur. quare penalitates ex peccato cōsecute nō tollātur. Et respondet ꝙ penalitates remanēt post baptismū duplici ratione. Primo ne talis ablutio penalitatū putaretur p̄miū in esse finale baptismi. ⁊ nō regnū eternū. vt ergo studiose in hac vita queratur q̄ erit a penis oibus aliena remanent penalitates. Scđa cā ē vt deī baptizatꝭ materia pugnādi ⁊ ꝑ ꝯñs vicēdi Nō enī aliq̄s vinceret nisi pugnaret. nec pugnaret si in baptismo oēs penalitates tollerētur. Postea querit. cū ꝑus iustificati postea baptisantur cuiꝯ rei baptismꝯ ille sit sacramentū ⁊ signū. Et rn̄det ꝙ iustificatōis ꝑus habite sicut ⁊ in ꝑfectis est signū iustificationis faciende. nisi impedimentū adesset. Unū nō est cōueniens ꝙ res p̄cedat qn̄qꝫ sacramentū. ⁊ qn̄qꝫ seq̄tur longe post, vt in fictis qui postea penitent.

Tertia ꝓpō est hec. Nō tn̄ ꝓdest fides aliena paruulis. quātū fides ꝓpria adultis ⁊ cōtritis. Hāc mgr̄ insinuās querit. vtrū paruuli in baptismo recipiūt grām: de adultis aūt q̄ digne recipiūt nō est dubiū. Et videtur ꝙ nō. qꝛ grā illa ad p̄parationē voluntatis datur. paruuli actu volūtatis. vti nō possunt igitur ⁊c̄. In cōtrariū est ꝙ non saluarentur nisi reciperent grāz. Et rn̄det ꝙ recipiūt gratiam in via nature ⁊ nō in vsu. vsū autē habēt

cũ pvenĩũt ad pfectã etatem. nisi p liberũ arbitriũ vsũ huius muneris extinguebãt peccando. Et tñ in spãli. Dist. v.

Post hoc sciẽdũ.

Postq̃ magister determinauit de baptismo scdm se ꝛ p cõparationẽ ad suscipiẽtes. Hic vero determinat de eodem p cõparationẽ quo ad ministros cõferentes. Et tria circa hoc facit. Determinat enim pmo de quib⁹ possit dari baptism⁹. Scdo subdit quõ sortitur efficatiã sacramẽti. cũ sacramentũ suscipit hereticus vel scismaticus. Tertio subiungit q̃ ptãs sit collata hoibus. Primũ vsq₃ ibi (Itẽ si in heresi quacunq₃) Secundũ vsq₃ ibi (Quia mysteriũ tñ (Tertiũ vsq₃ ad finẽ distinctõis. In spãli sen. in. stat in trib⁹ ppõib⁹. q̃ꝝ pma est hec. Unus verus baptism⁹ a bonis ꝛ a mal' datur ꝛ essenciale munus iuste confertur. siue a puerso ministro baptizant. Hãc. m. insinuãs ppõit primo q̃ baptismus a bonis ꝛ a malis ministris dari põt. ꝛ eq̃ sctm̃ est datũ ab vtroq₃. Nõ eni peior baptism⁹ dat' a malo q̃ a bono nec melior a bono q̃ a malo. nec mai⁹ nec min⁹: s₃ eq̃le dat' in baptismo. dato a bono aut a malo. q: nõ est hois mun⁹, sed dei qd plurib⁹ autoritatib⁹ confirmat. Postea dicit q̃ huius tota causa est. q: baptism⁹ nõ est eoꝝ. s. baptizãtiũ s₃ xpi. Xpi eni in baptismo ministeriũ habẽt. potestatẽ aũt sibi xps retinuit. Unde nõ dicit' baptism⁹ petri vel pauli. sed xpi. potuit tñ potestatẽ baptizandi dare hoib⁹ sed noluit. ne tot essent baptismi quot hoies ꝛ ne hõ in hoies spem poneret. qd diuersis autoritatib⁹ cõfirmat. Scda ppõ ẽ hec. Quãuis heretic⁹ siue scismatic⁹ recipiat solũ sacramentũ. nõ tñ accipit virtutẽ illius ꝛ incrementũ. Hanc mgr' insinuans dicit. si heretic⁹ seu scismatic⁹ baptismi sacramentũ accipit integrũ sacramentũ accipit. sed salutẽ q̃ est virtus sacramẽti nõ habebit. si scilꝫ extra catholicã ecclesiã ipsius sacramẽtũ habuit. debet ergo ad ecclesiã redire nõ vt sacramentũ baptismi iterũ accipiat. qd nemo debet in aliquo repetere. sed vt in societate catholica accipiat vitã. baptism⁹ eni extra ecclesiã pdesse non potest: sicut nec elemosina.

Tertia ppõ est hec. Iuxta sententiã mgri de⁹ potuit nobis cõferre ptãtem baptizãdi. sicut ꝛ creature potentiã creandi. Hanc mgr' insinuans q̃rit q̃ sit illa potestas quã xps potuit dare hoibus ꝛ nõ dedit. Et r̃ndet mgr' scdm quosdã q̃ potestas dimittendi peccata. Cõtra qd obiicit sic. q̃ ptãs qua deus dimittit peccata est idẽ q̃ de⁹. ergo nõ potuit creature dare hãc potestatẽ. Itẽ si ptãs dimittẽdi potuit ꝛ põt cõicari creature. Ergo potestas creãdi. Et r̃ndet mgr' ad pmũ sic. q̃ potestas dimittẽdi peccata q̃ creature possit dari esset potestas creata. ꝛ esset potestas cuiusdã coopatõis: vt sicut creatura coopat' deo i exteriori mũdatõne per modũ ministerij: ita posset cooperari interiori mũdatõe. Hec ima magr' cõiter nõ tenet' a doctorib⁹. Ad secundũ respõdet. q̃ potestas creãdi põt creature cõicari. nõ ita q̃ creat p autoritatẽ sed p ministeriũ. Et tñ in speciali. Di. vi.

Hic quibus li

Postq̃ magister determinauit de baptismo p cõpationẽ ei⁹ ad ministros baptisantes ꝛ etiã ad baptisatos. Hic cõsequẽter determinat de eius vsu ꝛ solẽnitate. Et tria facit. Primo eni ostẽdit quibus liceat baptisare. Scdo docet quõ p ignorantiã pgrue locutõis possit sacramẽtũ hoc annihilari. Tertio docet quõ ille cui deest congruũ testimoniũ sue regeneratõis possit baptisari. Primum vsq₃ ibi (Queri etiã solet) Secũdum vsq₃ ibi (Preterea sciendum est) Tertiũ vsq₃ ad finẽ distinctõis. In spãli sententia magistri stat in trib⁹ ppõib⁹. quarũ prima est hec. Quãuis solis sacerdotib⁹ conueniat ad exti a baptismo sacramẽti ministrare: tñ renati ab hereticis in forma eccl'ie nõ debẽt iteꝝ baptisari. Hanc magr' insinuãs ppõnit primo. q̃ solis sacerdotib⁹ nõ cõpetit nisi necessitate cogẽte. in quo casu laicis ꝛ mulierib⁹ etiã pmittitur. Subdit etiã q̃ baptisati ab hereticis scdm formam eccl'ie baptisati sunt: ꝛ iterũ baptisandi nõ sunt. q: verũ receperũt sacramẽtũ l₃ nõ sacramenti effectũ. qd cõfirmat autoritatib⁹. Postea obijcit magr' in cõtrariũ autoritate Cipriani dicẽtis. q̃ ab hereticis nõ possit tradi baptismus: ꝛ ab eis baptisatos rebaptisandos esse. Magr' autẽ determinat hoc verũ esse de his qui pret' formã eccl'ie baptisantur ab eis. Et dicit Cyprianũ hoc qd dicit ex ignorãtia dixisse. ꝛ nõ bñ hoc sensisse. Tamẽ scdm beatũ Aug. eius ignorantia fuit martyrio purgata in eo. Et ne

et trina dimersiōe triplex baptism⁹ videatur esse: subdit scdm btm Grego. ꝙ trina imersio fit ꝓpt mysteriū trinitat]. Nā vnū tm̄ baptisma tn̄. Postea inq̄rit an aliq̄s i vtō matr] possit baptisari et hoc ꝙ mat baptisat. Et rn̄det ꝙ nō. q2 nō potest aliquis renasci anteq̄ꝫ sit nat⁹. Postea obyciit in cōtrariū de Johāne baptista, ⁊ Jeremia: qui fuerunt in vtero scificati. Et rn̄det ꝙ ista scificatio preter legē fuit cōmunez. Et inducit. b. Aug. ābigue loquētez. qualis fuit scificatio Jehis ⁊ vtrum in eo acceleratus fuit vlus rationis vel nō.

Secūda propositio est hec. Sola ignorātia cōgrue locutōis nō destruit sacramētuz. ꝑfecte regeneratōis. Vāc magr̄ insinuans q̄rit. si corrupte ⁊ incōgrue, ꝓferantur verba q̄ sunt forma baptismi. Utrū sit baptism⁹. Et rndet. ꝙ corruptio, pueniēs ex ignorātia ꝓferētis sacramētū nō vitiat. qd autoritatib⁹ scōꝝ cōfirmat. Tertia ꝓpō est hec. Cum decst propinquoꝝ vt clericoꝝ probabile testimoniu cōgruū ē vt sibi cōferatur baptismi sacramētuz. Vāc. m. insinuās querit. Utrū baptisandi sunt illi d qb⁹ ignorat an sint baptisati. Et determinat ꝙ sic. q2 n̄ videt iterati qd collatū ēē nescit. Postea q̄rit. vtꝝ sit baptizat⁹ vl' n baptisat⁹ q̄ ioculādo imergit i noīe trinitatis. Et rn̄det ꝙ si intētio fuerit ioculādi ⁊ nō baptisandi non est baptisat⁹. In baptismo enī ⁊ alys sacramētis sicut debita forma ē seruāda: ita ⁊ intētio illō celebrādi est hn̄da Postea dicit ꝙ paruuli q̄ ad baptismū deferūtur spe cōmodi tpalis verū baptismū recepiūt. Postea dicit. ꝙ in pascha ⁊ penthecoste idest sabbato vtriusq; solemnitatis debet baptismi sacramentū celebrari: necessitate tamen vrgente vel pericłlo omni tempore potest dari baptismus. Postea dicit ꝙ venientes ad baptismū si sunt adulti debet per seipsos fidē suā ꝓfiteri ⁊ exprimere. Paruuli autem qui nesciūt per se loqui possunt baptisari alys pro ipsis loquentib⁹ ⁊ profitentibus Querit āt ex quo sēn dicat ꝓ paruulo credo vel fidem peto. Et rn̄det ꝙ respondet paruulum credere idest fidē habere vel fidez petere propter fidei sacramētū, quod suscipere presto est. Queritur ex quo sensu pro paruulo respōdeatur Credo in deuz patrem omnipotentem. similiter quomō pro ipso spōdeatur omnibus dyaboli pompis abrenūciare. Et respondet: ꝙ in susceptione baptismi spōdetur pro paruulo. ꝙ cum ad maiorez idest legitimam etatē peruenerit pompis dyaboli renunciabit et fidem, sanā tenebit. Et subdit ꝙ hac spōsione tenetur paruulus ꝓ quo fit sponsio nō ipse qui spōdet si tamē diligēter ⁊ solliate se habuerit circa eum. quia a patre non exhigitur diligens sollicitudo. Ultimo dicit ꝙ ante baptismuz fit catecismus. ꝑ instructio per quam baptisandus instruitur de symbolo ⁊ fidei indumētis. Exorcismus vero adiuratio est per quam adiuratur dyabolus vt ab eo expellatur. Unde in exorcismo dicitur. Exi non munde spiritus. Subdit ꝙ cathecismus ⁊ exorcismus sūt neophitorum, idest, ad fidem nuper conuersorum. Cathezizare est in disciplinis christiane fidei vel rudimentis religionis christiane instruere. ⁊ cathecismus ⁊ exorcism⁹ magis debēt dici sacramentalia q̄ sacramenta. Et precedunt baptismuz sed non de necessitate. quin etiam sine istis esse potest. sed ideo fiunt: vt baptisandus per cathecismū de fide istruat. ⁊ ꝑ exorcismū dyaboli ptās minuat. qd ꝯfirmat autoritatib⁹. Et tn̄ i spāli Di. vij.

Unc de sacra.

Postq̄ magister determinauit d sacramētis intrātiuz. s. de baptismo. hic cōsequēter intēdit determinare de sacramēto ꝑgredientiū in vin. s. de sacramēto cōfirmatōis. Et tria facit, Primo enī proponit, virtutē ⁊ formā cōfirmatōis. Scdo subiūgit quō cōfirmatio danda sit ab epis. Tertio annectit, quō accipiēda sit a ieiunis. Primū facit vsq; ibi (Un̄ raban⁹) Scdm vsq; ibi (Voc sacramētu tn̄ a ieiunis) Tertiū vsq; ad finē di. In spāli sn̄ia magri stat in tribus ꝓpositiōib⁹ quaꝝ prima est hec. Que sit vt⁹ ⁊ forma cōfirmatōis declarat littera hui⁹ di. Vāc. m. insinuās ꝓpōit ꝑrio agēdū de sacramēto cōfirmatōis. cui⁹ formā aperte dicit cē ipsa verba que dicit, eps cum baptisatos crismate vngit in frōtib⁹ i quo etiā tāgit materiā ci⁹ q̄ ē crisma cōsecratū, Ista enim est forma cōsecrationis. Signo te signo crucis. Cōfirmo te crismate salut]. i noīe pr̄is ⁊ filij ⁊. ss. Vec Eusebi⁹. Et trāsumit ex canōe. disti. v.

Secūda ꝓpō est hec. Voc sacramētū confert a sol' epis. Et d2 mai⁹ baptismo veneratōe. lz baptism⁹ pl⁹ valeat i pctōꝝ remissiōe Vāc. ma. insinuās dic. ꝙ sic apl'oꝝ. tpib⁹ nō

potuit a b alijs nisi ab epis eē pactū: sic nec
postea pōt nisi ab illꝰ q̇ locū eoꝝ i ecclīa tene
ant. s. ab ipsis epis cōferri. qꝺ si ab alijs ꝯfe
ratur: irritū ꝛ vacuū hēat. Un̄ p̄sbiter quis
baptisatos vngere vel tāgere in pectꝰ possit
ñ tm̄ eos crismate signare in fronte. Post ea
dicit. ꝙ efficatia huiꝰ sacramēti ē: ꝙ i eo daꝛ
ss. ad robur ad nomē christi publice cōfiten
dū. ꝛ vt ipsi ꝯfirmati plen xpiani inueniant
vt dicit Urbanꝰ papa. Obijcit cōtra hoc qꝺ
dixerit hoc sacramētū tm̄ ab epis posse per-
fici p Greg. scribēs Januario epo q̇ tradidit
ꝙ pbri baptisatos tāgere in frōte debeāt vbi
epi desunt. sz. ma. d. ꝙ illꝺ estimaꝛ tm̄ semel
eē cōcessuz p scādalo sedādo. Subdit etiaz
ꝙ hoc sacrz videꝛ eē maiꝰ baptismo. qꝛ a di-
gnioribus daꝛ ꝛ qꝛ in digniori pte corpis sit
s. i frōte. ꝛ qꝛ forte p ipz maiꝰ vtutū augmen
tū p̄staꝛ. Sz baptismꝰ plꝰ valet ad pctoꝝ re-
missionē. Tertia ppō est hec. Cōfirmatio
ieiunis ꝛ a ieiunis deꝛ: nec semel data vltiꝰ
iteretur. Hāc m. insinuās dicit. ꝙ hoc sacra-
mētū debz a ieiunio ꝛ ieiunis tradi: sic ꝛ bap
tismꝰ: nisi aliꝛ cogat necessitas. s. infirmitas
vel mors: nec debet itari sicut nec baptismus.
nec ordo ne fiat iniuria sacramēto. qꝺ tūc fit
qn̄ sacramētū nō iterādū iteraꝛ Et subdit ꝙ
indubitāter tenēdū est ꝙ baptismꝰ. cōfirma
tio. ꝛ sacer ordo iterari ñ debent. De alijs sa-
cramentis vtrū debeāt vel possint iterari dicit
inferꝰ eē determinādū. Et tm̄ i spāli. Di. viij

Est sacramētu

Postꝙ autor determinauit de sacra
mētis baptismi ꝛ ꝯfirmatōis. In-
cipit determinare ꝺ sacramēto eucharistie. Et
tria facit. Prio eni determiat quō sumentes
ipsuz sacrm̄ reficit. Scđo. qn̄ xps ipz istituit
Tertio q̇d i eucharistia sit sacrz. ꝛ q̇d res di-
stigunt. Primū vsz ibi (Hic etiā an alia) Se
cūdū vsqꝫ ibi (Nc q̇d ibi sacrz sit) Tertiū vsz
ad fi. di. In. s. s. m. st. i. t. p. q. p̄. ē hec. Sicut
baptismꝰ vitia extiguit: ita eucharistia spālit
refiē. Hāc m. isti. ppōit pmo. ꝙ pꝰ sacrz bap
tismi ꝛ ꝯfirmatōnis agēdū ē de sacro eucha
ristie. p qꝺ spāliꝛ reficimur ꝛ in ipo cōfirma-
mur. In ipo eni ñ solū ꝯferunꝛ grē ꝛ vtutis
augmēta. sz etiaz ille totꝰ sumiꝛ q̇ ē totiꝰ grē
fōs ꝛ origo. Fuit aūt hoc sacrz figuratuz tpe
legis p manna. sꝫ ꝛ sacrz baptismi i mari rubro
tpe aūt xpi p sanguiem. q̇. ꝺ. late eiꝰ fluxit, sic

baptismꝰ p aquā: q̇ etiā ide manauit. Añ le-
gē v̄o p oblatōez panis ꝛ vini factā a Mel-
chisedech. Magr etiā ponit alias ꝯuenien-
tias huiꝰ sacramēti a māna. Et ondit m. quō
illo ē excellētioꝛ sicut pz i lrā. Scđa ppō est
hec. Sacramētuz eucharistie xps istituit qn̄
suū corpꝰ ꝛ sanguinē suis discipulꝛ i cena por
rexit. Hāc m. insi. dic. ꝙ hoc sacrz istitutū est
a xpo i cena pꝰ esuz agni paschaꝛ tempe quo
xps p̄ntiā corpalē erat discipulꝛ subtracturꝰ
Postea dic ꝙ forā hꝰ sacri talꝛ ē q̄nā ipe xps
met edidit. s. Hoc ē corpꝰ meū. ꝛ Hic ē sāguis
meꝰ. Ita ꝙ cū hec v̄ba pferūꝛ fit ꝯuersio pa
nis ꝛ vini i sbāz corpis ꝛ sāguis xpi. Cetera v̄o
q̄ i missa dicūtur ad laudē dei dicitur. ꝛ p ea
fit orō p pplo ꝛ p̄ncipibꝰ. Un̄ ñ sūt nisi lau-
des. obsecratōes ꝛ petitōes fideliū. qꝺ auto
ritatibꝰ ꝯfirmat. Postea reddit cāz q̄re d̄ns
hoc sacrz q̄si quoddā mēoriale sue passionis
pꝰ cenā istituit celebrato typico. cuz discipulꝛ
suis pascha. vt. s. onderet sacramēta veteris
legis in q̄ p̄cipuū erat ꝙtūis ad significationē
agni pascaꝛ sacrificiū i morte sua termiari: ꝛ
noue legis sacramēta substitui. inꝛ q̄ excellit eu
charistie sacramētū. Pꝰ v̄o alia dedit refectio
nē agni paschaꝛ: sic ꝛ hoc sacrz vt artiꝰ disci
puloꝝ mēorie ifigereꝛ. Et quis hoc sacrm̄ a
xpo fuit pꝰ cenā datū: tm̄ q̄lr de cetero sumēdū
esset discipulꝛ reliq̇t ille a quo istitutū fuit. vt
s. ppꝛ hꝰ sacramēti reuerētiā iste cibꝰ priusꝙ
alij cibi in os intret. Tertia ppō ē hec. In
isto sacro sꝛ tria ꝯsiderāda q̄ etiā inꝛ se sꝛ pru
deꝛ distiguēda. Hāc m. itēdēs ondit q̇d i eu
charistia sit sacrz. ꝛ q̇d res sit. d. ꝙ sacrm̄ est
spēs visibilꝛ sub forā panis ꝛ vini. Res v̄o hꝰ
sacri ē gemia natura ꝯtēta ꝛ signata. vt corpꝰ
xpi verū qꝺ ꝺ v̄gie traxit: ꝛ sanguis queꝫ
p nob fudit. Alia v̄o sigta. ꝛ ñ ꝯtēta vt corpꝰ
xpi mysticuz qꝺ ē vnitas ecclīe. Ex q̇bꝰ vltiꝰ
ꝯcludit ꝙ i hoc sacro sꝛ tria dicēda. vnū qꝺ ē
tm̄ sacrm̄: vt spēs visibilis vt vinū sꝛ panis.
Aliud est qꝺ ē sacrz ꝛ res. vt caro xpi vera ꝛ
sanguis verꝰ. Tertiū v̄o ē qꝺ ē res ꝛ ñ sacrz
vt corpꝰ xpi mysticū. Primū ē sacrm̄ gemie
rei. s. corpis xpi veri ꝛ mistici qꝛ vtrāqꝫ rez si
gnificat ꝛ vtriusqꝫ rei expressam similitudi-
nem gerit sicut magister ostēdit: ꝛ patet i lit
tera. Scđm v̄o. s. corpꝰ xpi verū est res gemi
ni sacramēti scilz speciei panis ꝛ vini ꝛ cor-
poris xpi veri sicut pz in lrā. Tertiuz v̄o ē res
huiꝰ sacri et sacrz viniꝰ rei. Et tm̄ in speciali-

Di.ix.

T sicut due sunt

Postq̃ magr̃ egit de esse huiꝰ sacramẽti scḋm se. Hic vero determinat de eo q̃tũ ad vsuz eiꝰ. Et tria facit. Primo suũ intentũ proponit. Scḋo quosdam errores excludit. Tertio quasdã autoritates dubias exponit. Primũ vsq; ibi (Hec verba et alia) Scḋm vsq; ibi (Scḋm hos duos modos. Tertium vsq; ad finez distictõnis. In spãli sñia magrĩ stat in hac ꝓpõne. Corpus xpi quidã manducãt sacramẽtaliter. quidaz spũaliter. quidã vtroq; mõ realiter. Hãc.m. insinuãs ꝓponit primo: ꝙ scḋz duas res huius sacramẽti duo sũt modi mãducãdi. vnꝰ sacramẽtalis, qui cõsistit in susceptiõe ipsius sub visibili sacramento.i.sub spẽ panis ꝛ vini. Aliꝰ spũalis qui cõsistit in vnione ad xp̃z in sacramẽto cõtẽtũ. Vñ ille spũaliter mãducat q̃ in vnitate christi ꝛ eccl'ie quã sacramẽtũ significat manet. ꝛ iõ soli boni mãducant spũaliter. Sacramẽtaliter mãducare pñt tã boni q̃ mali. tñ mali ad suũ iudiciũ sumunt qḋ autoritatibꝰ cõfirmat. Postea dicit. ꝙ ratiõe quarũdaz autoritatũ quidã posuerũt. ꝙ a malis corpus xp̃i nõ sumitur. qḋ oñdit ee falsuz multis autoritatibꝰ. q̃ dicũt hoc sacramentũ sumi ꝛ a bonis ꝛ a mal': sed a bõis sacramẽtaliter ꝛ spũaliter: sed a mal' sacramẽtaliter tñ. Ultimo dat intellectũ cõtrariũ q̃rundã autoritatũ que sunt dubie. vbi oñdit ꝙ nõ spẽs panis ꝛ vini: sed etiã ip̃m corpus xp̃i verũ pot dici verũ sacramentũ. Et ex hoc ꝓcedit ad expositionez illaꝝ duarũ autoritatũ in fine cõcludẽs intentũ.s. ꝙ hoc sacramẽtũ tã a bonis q̃ a malis sumitur Et tantum in speciali.

Di.x.

Vnt vẽ alii ꝓce

Postq̃.m. egit ḋ sacramẽto i se ꝛ de vsu eiꝰ q̃tũ ad suscipientẽ. Hic aũt determiat de esse eiꝰ q̃tũ ad speciẽ in altari contentã. Et tria facit. Primo errorẽ quorundã ꝓpõit. Scḋo quarundã autoritatuz solutione subdit. Tertio quarũdam autoritatũ explanatões annectit. Partes patet intuẽti textũ huiꝰ distinctõis. In spãli sñia mgrĩ stat in ista ꝓpõne. Ex fide cõstat verũ corpꝰ xp̃i esse in altari. imo integrũ xp̃m sub vtraq; specie cõtinen. Hãc.m. ꝓtendens ꝓponit quosdã intantũ errasse. ꝙ dicerẽt verũ corpꝰ xp̃i ñ esse i altari sz solũ sic ibi esse sic signatũ in signo. ꝛ hoc dicũt dñm notasse in euangelio Johis cũ dixit sumptionẽ hꝰ ñ corpalit̃ sz spũalr̃ eẽ intelligẽdã. Ubi de hoc loquẽs ait. Verba q̃ ego loquor vobis spũs ꝛ vita sũt hoc idẽ ꝯfirmat aut.h. Aug. Et vlteriꝰ ꝓ idẽ qḋ dñs dixit in matheo. Paupes sẽp hebitis vobiscũ: me aũt sẽp ñ hebitis. sẽp cũ ip̃z heremꝰ si eẽt sẽp i altari. Postea rñdet ꝙ dñs ꝓ illa ṽba ñ intẽdit negare corpis sui veritatem eẽ i sacramẽto, sz significare ꝙ ñ visibilit̃ i forma hũana: sz inuisibilr̃ sub for̃a panis ꝛ vini corpꝰ suũ traderet sumẽdũ. ꝛ ita ñ sub specie corpali sz sub spẽ sacr̃ali. Et hãc opiõne.m. scḋꝫ auto. ꝯfirmat. Postea dic̃ ꝙ Aug. dicit in quadã auto. ꝙ sumatur corpꝰ xp̃i visibile qḋ sic intelligẽdũ ẽ.i. sumit̃ corpꝰ qḋ ḋ sui natura ẽ visibile. Ultio põit in l'tas auto. in q̃bꝰ hẽtur. ꝙ panis ꝛ vinũ ꝑ ṽtutem ṽbi dñica trãssubstãciat̃ i verũ corpꝰ xp̃i ꝛ sanguinez ꝙ totꝰ xp̃s integer sub vtraq; spẽ existit. Et tñ in speciali.

Di.xi.

J aũt queritur.

Postq̃ magister egit de sacramẽto eucharistie quantũ ad suuz esse Hic vero determiat de eo q̃tũ ad eius fieri. Et tria facit. Primo enim oñdit quõ sba panis ꝛ vini in verũ corpꝰ xp̃i trãssubstãciatur. Scḋo quõ ip̃z sub aliena specie occultatũ fidelibꝰ sub vtraq; specie ministrat̃. Tertio quõ discipul' i cena xp̃i corpꝰ passibile ꝛ mortale dabat̃. Primũ vsq; ibi (Sub alia aũt specie Secũdum vsq; ibi (Corpꝰ vero tale ꝓdedit) Tertiũ vsq; ad fi. di. In.s.s.m.st.i.tn.p.q.ꝓ ma ẽ hec. Conuersio panis in corpus christi nõ ẽ formal' sz q̃busdã videt̃ eẽ substãcialis. Hãc.m. insinuãs q̃rit qual' sit ista conuersio panis ꝛ vini in corpꝰ xp̃i. vtrũ.s. sit cõuersio substãcial' vl' for̃al' vl' alteriꝰ modi. Et dic̃ ꝙ ñ ẽ for̃al': eo ꝙ spẽs q̃ priꝰ erãt ꝑmanẽt.s.sapor. pondꝰ. figura. albedo. Dic̃ at postea ꝙ q̃busdã videt̃ ꝙ sit cõuersio scḋz substãtiã vel substãcial'. eo ꝙ substãtia panis ꝛ vini essẽcialr̃ fit substãcia corpis ꝛ sanguis xp̃i. Postea point circa hoc quorũdã obiectione. si enĩ sic intelligat̃ cõuersio: tũc quottidie aliq̃ substãtia fit corpꝰ xp̃i ꝛ sanguis q̃ aũ nõ fuerat. ꝛ sic quottidie corpꝰ xp̃i auget̃: ꝛ de materia aliqua format̃ de qua in cõceptõe nõ fuerit

factū. Et dic̄ .m. sic ad hoī rn̄deri posse ꝙ cōfectio corꝑis xp̄i nō fit scd̄z nouam corꝑis formatōez aut ꝑ ipsiꝰ corꝑis formati augm̄tationē: sz ꝑ quādā trāsubstātiatōez v̄tute diuina factā siue noua formatōe aut augmēto. Pꝰea dicit ꝙ scd̄z opinionē istā cōcedit̄ ꝙ panis fit corpꝰ xp̄i sicut farīa fit panis. ⁊ si panis fiat caro xp̄i sicut farina facta ē panis. ⁊ aq̄ facta ē vinū: nec tn̄ dicit farina ē panis ⁊ aq̄ ē vinū. Alij v̄o ꝯcedūt illd̄ q̄d erat panis vel vinū pꝰ cōsecratōez eē corpꝰ ⁊ sanguinē: nō tn̄ manēs panis sed mutatū. Subdit autē ꝙ panis nō hz se vt materia respectu corporis xp̄i. Postea dicit ꝙ alioꝝ opinio ē hāc cōuersionē sic eē intelligēdā. ꝙ sub accidentibꝰ sub q̄bꝰ priꝰ erat substantia panis ⁊ vini pꝰ ꝯsecrationē est substātia corꝑis ⁊ sanguinis xp̄i. n̄ tn̄ vt in illꝭ afficiat̄. Substātia aūt panis ⁊ vini dicūt vel in ꝑiacētē materiam resolui: aut in nihilū redigi. Dicit etiā .m. ꝙ alij dicūt. s. ꝙ substātia panis ⁊ vini remaneant cū substātia. s. corꝑis ⁊ sanguinis xp̄i quā substātiā panis ⁊ vini dicūt esse sacramētū. ⁊ ex hac rōne hec substātia d̄r fieri illa. q2 vbi est hec ē ⁊ illa. Cōtra qd̄ obijcit ꝑ autoritates q̄bꝰ dicit nihil ibi aliud esse q̄ substātiam corporis ⁊ sanguis ⁊ sp̄ēs panis ⁊ vini. Secūda ꝓpō est hec. Sub aliena specie corpus christi tribꝰ de causis traditur. sz sub vtraq3 specie xp̄s sumitur. Hāc .m. ponēs assignat triplicē rationē quare corpus xp̄i sub aliena specie occultatur seu sumitur. Prima ē ad augēdū fidei meritū q̄ est de his q̄ nō videtur. Scd̄o ad vitādū horrorē. q2 nō hn̄iꝰ in cōi vsu carnē crudā ⁊ sanguine manducare. Tertio ne detur infidelibꝰ irridēdi occasio. Postea dicit ꝙ illud sacramētū sumitur sub dupli ci specie. ideo vt anime ⁊ carnis susceptio in christo ⁊ vtriusq3 liberatio in nobis significaretur. ordinatur eni hoc sacram̄tū ad salutē corꝑis ⁊ aīe. Addit etiā ꝙ sub vtraq3 specie totꝰ christꝰ sumitur: nec tn̄ panis conuertitur nisi in corpꝰ: ⁊ vinū nisi in sanguinem. Subdit etiā ꝙ in hoc duplex species vnitatē sacramēti n̄ tollit. q2 sub eadē specie idē sumitur: nec bn̄dictio sup eādem sp̄ēz debet iterari. nec de alijs substātijs q̄ de substantia panis ⁊ vini cōfici ⁊ cōsecrari debet corpꝰ xp̄i ⁊ sanguis. Postea dicit ꝙ aqua vino admiscēda est: ad significādū vniōnē ppl̄i cū capite xp̄o q̄ nullo mō scienter debet omitti q2 dn̄s eā apposuit. Si q̄s aūt ex obliuione vel ignorātia obmittat offerēs vinū sine aq̄ cōficit quidē sacramētū: q2 etiā scd̄z cōsuetudinē aliquarū eccliaꝝ dimittit̄ aqua. tn̄ grauiter corripiēdus est. Subdit autē ꝙ aqua sine vino nullatenꝰ offerri potest in sacramento. nec panis nisi de frumēto. nec granū frumēti nisi redactū fuerit in panē. q2 ip̄e xp̄s ⁊ grano frumēti se cōparat ⁊ panē se dicit. Tertia ꝓpō est hec. Quamuis christꝰ in cena dedit corpꝰ passibile ⁊ mortale. tn̄ nūc sumitur impassibile ⁊ immortale. Hanc magister insinuat dicēs. ꝙ xp̄s dedit discipulꝭ suis tale corpꝰ quale tūc habuit scz passibile ⁊ mortale. Addit etiā ꝙ eucaristia intincta non debet populo dari in supplementum cōmunionis. Nā christꝰ panē intinctū nō dedit nisi iude qui nō accepit corpꝰ christi tūc: sz tn̄ panē. Ante tamē cū ceteris discipulꝭ perceperat corpꝰ ⁊ sanguinē xp̄i. Et tn̄ i sp̄ali. Di. xij.

Jam aut queritur

Superiꝰ magr̄ egit de cōfectione huiꝰ sacramēti. Hic v̄o agit de cōsequētibꝰ cōfectionem. Et tria facit. Primo enī inquirit modū eēndi accidētiū in hoc sacramēto. Secundo q̄rit an ibi sit vt apparet fractio. Tertio agit de hmōi sacramenti effectu. Primū facit vsq3 ibi (Solet etiā queri) Scd̄m vsq3 ibi (De cā institutōis) Tertiū vsq3 ad finē disti. Jn. s. s. m. st. i. t. ꝓ. q. p. est hec. Jn hoc celesti sacramēto sp̄ēs seu accidētia remanēt sine subiecto. Hāc .m. insinuās ꝓponit p̄mo inq̄rēdo ꝙ in hoc sacramēto accidētia remaneāt actu sine subiecto. q2 ibi n̄ est nisi substātia corꝑis ⁊ sanguis dn̄i q̄ talibꝰ accidētibꝰ affici nō pōt. remanēt tamen accidētia ad mysterij ritum ⁊ ad fidei suffragiū. ⁊ etiā ꝓpt̄ gustū. Secūda ꝓpō ē hec. Species visibilꝭ in hoc sacramēto frāgit̄ sine xp̄i nocumēto. Hāc .m. ponēs q̄rit. Utrū in hoc sacramēto sit vera fractio. Et dic̄ ꝙ n̄. q2 corpꝰ xp̄i frāgi n̄ pōt ⁊ alia substātia sui n̄ ē. Et rn̄det .m. ꝙ q̄busdā videt̄ ꝙ ibi n̄ sit vera fractio sic̄ videt̄. sz d̄r frāgi q2 videt̄ frāgi nec tn̄ ibi ē illusio. q2 n̄ ostēdit̄ ibi fractio ad illusionē: sz potiꝰ ad fidei vtilitatē. Alij v̄o dicūt ꝙ vere frāgit̄ corpꝰ xp̄i ⁊ nō itegrū manet. ⁊ hoc ꝯfirmat ꝑ cōfessionē Berēgarij q̄ ꝯfessꝰ ē corā Nicolao papa ⁊ plibꝰ alijs ep̄is panē ⁊ vinū q̄ i altari ponūtur pꝰ ꝯsecratōez nō so

lū sacramētū sꝫ etiā verū corp⁹ ꝛ sanguinem xpī eē.q oīa approbata sunt sicut hētur ꝺ cō secratōe.dif.ij. Alij vo dicūt ꝙ sicut ibi ē spe cies panis ꝛ non ē ibi res in qua sit species ita ē ibi fractio q̄ n̄ ē ī aliq̄ re qꝛ nihil ibi fran gitur.qꝺ mirabiliꝰ de potētia dei fieri dicit. Quarta opio circa hoc ē magrī.ꝙ fractio il- la vera ē ꝛ in ipsis spēb⁹ sacramētalib⁹ ē vbi etiā subdit scōꝫ btīi Hieronimus ꝙ sub sin- gul' partib⁹ fractōis ē tot⁹ xps. Et etiā dicit Hill. vbi ē ps corpis xpī ibi ē totū. Postea dicit ꝙ partiū fractōis vna significat corpus xpī iacens in sepulchro. Alia vero significat corp⁹ christi viuēs in mūdo. Tertia vero cor p⁹ xpī p⁹ resurrectionē.q significatio pōt etiā corpori xpī mistico adaptari. Preterea querit Utrū corp⁹ xpī quotidie immoletur. ꝛ vtrū illud qꝺ facit sacerdos in hoc sacramēto pos- sit, ppie dici sacrificiū vel imolatio. Et rn̄dꝫ ad vtrūqꝫ.ꝙ sic: n̄ tn̄ in re sꝫ in similitudine. Q' eni quottidie gerit' signū ē memoriale ꝛ figura imolatōis semel facte. ꝛ sic forma visibil' q̄ est in altari sacrificiū ꝺr ꝛ ē. Simili ter vero sol' semel immolat⁹ fuit: sꝫ quotti- die offertur. sꝫ aliter tūc ꝛ aliter nūc. qꝺ auto ritatib⁹ ,pbat. Tertia ,ppō est hec. Hoc sa cramētū datur in augmētū v'tutis ꝛ caritat' ꝛ in remediū quottidiane infirmitatis. Hāc m. in sinuās dicit.ꝙ hoc sacramētū duabus de causis ē institutū. s. in augmētū caritatis ꝛ in medicinā nostre infirmitat'. qꝛ eni quot tidie labimur ꝛ cadim⁹: quottidie xps ,p no- bis mistice immolatur. Un̄ v't⁹ sacramēti ē remissio venialiū. Ultio inq̄rit de mō vtendi hoc sacramēto. s. quō hoc sacrm̄ sit frequētā. Et dicit ꝙ supra hoc inueniūtur diuersa eccl'ie statuta. qꝛ quidā in dieb⁹ dn̄icis. q̄dā bis in āno cōicādū esse dicūt. nisi dūtaxat ali q̄b⁹ criminib⁹ sit grauat⁹. Et tn̄ in spāli ꝺ sen tētia huius distinctionis. Di.xiij.

Olet etiā queri

Postꝙ egit. m. sup⁹ ꝺ sacramen to eucharistie q̄tū ad esse, ꝛ fieri. Hic agit de ei⁹ mysterio. Et tria facit. Pri mo eni inq̄rit. an mal⁹ sacerdos possit confe crare. Scḋo hereticū seu scismaticū n̄ posse conficere intiꝰ determiare. Tertio ōn̄dit aīalia bruta nullaten⁹ posse mādūcare. Primū a pricipio vsqꝫ ibi (Illi vo q̄ excōicati s̄t) Se cūdū vsqꝫ ibi (Illud vero sane dici pōt) Ter tiū vsqꝫ ad fi. di. In. s. s. ꝛc. A malo sacerdo te veri sacrꝫ ꝯficit. qꝛ n̄ i merito ipi⁹: sꝫ i ver bo creatoris efficit. Hāc. m. insinuās q̄rit p'io Utrū hoc sacrꝫ mal⁹ sacerdos pōt conficere Et rn̄det ꝙ bonitas vel malicia sacerdot' ni hil facit ad ꝯsecratōēꝫ. qꝛ cōsecratio n̄ ī meri to cōsecrāt' sꝫ ī v'bo efficiꝰ creatoris. In hoc eni sacramēto sub tegumēto rerū visibiliū di uina v't⁹ secreti⁹ opaꝰ salutē. qꝺ autoritatib⁹ cōfirmat. Scḋa ,ppō est hec. Scismati cū ꝛ hereticū n̄ posse cōsecrare p magrꝫ asse- ritur. ꝛ intētio in ipso cōsecrāte necessario exi gitur. Hāc. m. ,ponēs dicit. ꝙ ab eccl'ia dei p excōicatōēꝫ vel heresiꝫ p̄scisi n̄ videntur hoc sacramētū posse conficere q̄uis fint sacerdo tes. tn̄ qꝛ oblatio hui⁹ hostie fit ex psona to ti⁹ eccl'ie. ipi aūt extra eccl'iaꝫ sunt. Tū qꝛ in huiꝰ ꝺi sacramēti celabratōe nūci⁹ celest' mit- titur ad bn̄dicēdū. Nō ē aūt p̄sumēdū ꝙ de⁹ bn̄dicat bn̄dictiōib⁹ p̄cisoꝝ ab eccl'a. Post- ea dicit. ꝙ ad sacramēti hui⁹ ꝯfectionēꝫ duo requirūtur. s. ordo mistri. s. ꝙ sit sacerdos. et intētio. Subdit ꝙ ille q̄ n̄ credit etiā pōt itē tionē hēre: ꝛ p ꝯn̄s cōsecrare dummō itēdit agere ꝛ facere qꝺ facit eccl'ia. Tertia ,ppō ē hec. Magister videtur dogmatisare bruta aīalia nullaten⁹ xpī corp⁹ mādūcare. Hanc m. in sinuās dicit. ꝙ bruta aīalia corp⁹ xpī n̄ sumūt. Quid aūt sumāt dū hostiā mādūcāt dicit ꝙ de⁹ nouit. Postea epilogādo dicit se de hoc mysterio breuiter dixisse a fidelib⁹ ca tholicis fideliter recitata. q̄b⁹ si q̄s ꝯdicat he retic⁹ videt. Ultio q̄si icidētal'r dic ꝙ hereti cū facit intelligētia praua scḋꝫ. b. Aug. ꝺ vti litate credēdi. aut heretic⁹ ē q̄ cā ꝯmodi tpal' ꝛ glie vel falsuꝫ vel nouas opiniōes gignit aut seq̄tur. Et tn̄ in speciali. Di.xiiij.

Ostꝫ hec de pēi.

Sup⁹. m. determiauit ꝺ sacris. s. cō firmatōe ꝛ eucaristia q̄ s̄t sacra ,p- gredietiū ordiata ad ꝓfectō eꝫ i bono. Hic de terminat ꝺ pn̄ia q̄ ordiaꝰ ad amotōnēꝫ mali. Et diuidiꝰ tractat⁹ iste i. iiij. ptes. In pria de terminat ꝺ pn̄ia ise. Scḋo ꝺ ptib⁹ pn̄ie. Ter- tio ꝺ istrumēt'. Quarto de tpe. Scḋa ps i cipit i. xvi. dis. Tertia i distictōe. xviij. Quar ta in disti. xxi. Prima ps diuiditur adhuc in duas partes. In pria pte determiat q̄ditatē penitētie: ꝛ excludit quedā errorē. Scḋo de- terminat de integritate sꝫ in distinctōne. xv-

In p̄ntia aūt distictōe facit tria. Prio enī determinat que sit penitētie diffinitio. Scdo quō bona opera p̄ cōsequēs peccatū mortificata per penitentiā reuiuiscunt. Tertio quō publica penitētia p̄ eodē peccato nō sit reiterāda. Primū facit a principio distīctōis vsq3 ibi. Item illud manis est penitētia) Scdm vsq3 ibi (Illud aūt qd̄ Ambrosius) Tertiū vsq3 ad finē distinctōis. In spāli sen. magrī stat in tribus ꝓpōibus. quaꝝ prima est hec Penitētia est virtus qua nr̄a peccata voluntarie deplāgimus. ⁊ ea vltra cōmittere nō ꝓponimus. Hāc mgr̄ insinuans ꝓponit p̄mo penitētiā necessariā esse. Est eni scdm Hieronimū secūda tabula post naufragiū ex eo ꝙ qui vestē innocentie in baptismo p̄ceptā predicando destruxit. potest eā penitētie remedio reparare. baptism⁹ aūt dicitur p̄ma tabula. vnde penitētia sepe reiterari pōt. baptim⁹ aūt nō. Postea volens penitētiā diffinire p̄mittit quatuor. Prio eni p̄mittit ei⁹ gen⁹ qd̄ est sacramentū ⁊ virtus mētis. sed baptism⁹ est sacramentū tm̄. Est eni duplex penitētia. interior scʒ ⁊ exterior. Interior est virtus. exterior est sacramentū. Scdo eius differentiā ꝓpter eius vtilitatē. qr tam xp̄us ꝙ iohēs baptista p̄dicationē suā a penitentia inceperūt dicētes. Penitētiā agite appropiquabit vobis regnū celoꝝ. Tertio eius actū. dicitur eni penitētia a puniendo. qr p̄ penitentiā illicita punitur. Quarto eius originē. qr penitentie virtus timore cōcipitur. Quibus premissis diffinit p̄niam scdʒ beatū Ambrosiū. dicens ꝙ penitētia est mala preterita deplāgere ⁊ deplāgēda iteꝝ nō cōmittere. Postea dicit ꝙ ex hac diffinitōe aliqui moti fuerunt dicere ꝙ nō sit vera penitētia que pctō sequēti maculatur. vere eni penitentē dicunt vltra mortaliter nō peccare qd̄ etiā cōfirmāt autoritate btī Ysodori q̄ dicit talē penitentiā esse irrisoriā. ⁊ autoritate b. Augustini q̄ dicit eā esse inanē. ⁊ btī Greg. qui dicit eā esse grauioris pene. Quarto Amb. q̄ dicit verā penitētiā iterandā nō esse. Autoritates oīs patent in littera. Postea mgr̄ determinādo veritatem excludit dictū errorē. dicēs ꝙ cessatio a pctīs preteritis ⁊ dolor de eis cū ꝓposito cauendi futura. ad verā penitentiā sufficit Et ex hoc soluit penitētie diffinitionē sup̄dictā: in qua dicit ꝙ ad penitētiā p̄agendā pertinet peccata iteꝝ nō cōmittere dicens. Sufficit ꝓ vera penitētia ꝙ penitēs plangenda iteꝝ nō ꝯmittat ꝓposito volūtatis. Ex hoc etiā soluit autoritātē Ysodori dicētis. ille irrisor ē. q̄ cū ꝓposito cōmittēdi penitet. Scda ꝓpō est hec. Viatoris bona op̄a que p̄ consequēs peccatum deficiūt p̄ verā penitentiam iteꝝ reuiuiscūt. Hanc mgr̄ insinuās soluit autoritates quasdā predictas. ⁊ p̄mo Aug. dicentis ꝙ manis est penitētia quā cōsequēs coīquinat culpa. dicitur eni manis. quia fine penitētie caret que est vitatio iehēne. ⁊ adeptio glie. Caret aūt fructu penitētie. qr p̄ cōsequēs peccatū ista penitētia ⁊ etiā alia acta bona mortificātur. vt scʒ nō sortiant̄ mercedem quā meruerūt cū fierent. si tm̄ de peccato succedente agatur penitētia. bona q̄ precesserūt nō reuiuiscūt: nisi dūtaxat illa q̄ ex caritate ꝓdierūt. qr q̄ viua nō fuerūt reuiuiscere nō possunt. que aūt fuerūt viua reuiuiscere p̄nt. Qd̄ aūt Aug. dicit. nichil ꝓsunt lamēta si replicātur peccata: sic intelligendum est. vel ꝙ peccata redeūt quēadmodū quidam dicunt ꝙ nihil relinquitur de vite iudicia. eo ꝙ p⁹ peccatū iterū peccat. vel si nō redeūt saltē ꝓpter ingratitudinē ita reus ⁊ immūdus cōstituitur: ac si peccata dimissa rediret. Addit etiam duo dicta ab Aug. q̄ videnī facere ad cōfirmationē erroris. vnū est. qr Aug. dicit ꝙ penitēs semp̄ debet penitentiā tenere. ita tn̄ ꝙ dolore gaudeat. Soluendo istud dicit. ꝙ intelligit de penitētia p̄fectoꝝ q̄ penitētiam vsq3 in finē vite sue cōtinuant. Aliud est qd̄ Aug. dicit ꝙ nihil de venia relinquitur: qm̄ hō post penitētiā in pctm̄ relabitur. Rn̄dendo dicit verū ē quantū ad reditū pctōꝝ simpliciter: vel quantū ad ingratitudinē: vt dictū est

Tertia ꝓpō ē hec. Quāuis publica penitētia ꝓ grauiorib⁹ inflicta nō est ꝓ eodē reiterēda cōmunis tn̄ cōfessio ⁊ penitētia ē nobis frequētius p̄agenda. Hanc mgr̄ insinuans soluit autoritate btī Amb. qua dicit penitētiā non esse iterādam ꝓpter reuerentiā sacramenti. Rn̄dendo dicit hoc esse intelligendū de penitētia solemni q̄ pro grauioribus criminibus infligitur que nō iteratur: ne vilis reputetur qd̄ autoritatib⁹ cōfirmat. Ultimo qr quidā dixerūt ꝙ penitētie nō d̄berēt iterari. qr facilitas penitētie esset incitatio ad peccandū. Ideo ꝓbat p̄ plures autoritates ꝙ penitētia semp̄ iterari debet ⁊ potest. qd̄ cōfirmat exēplo. Dauid q̄ bis veniā ip̄etrauit.

semel de cōmissione adulterij ꝛ homicidij. ꝛ postea de numeratōe ppl'i ex quo patet verā penitentiā sepius agi posse. Et qꝛ pdicti q sic errauerunt circa penitentiā innitebantur quibusdā verbis apl'i in epistola ad hebreos Ideo dicit magister ꝙ apostolus ibi nō negat illā pniam. Et tm̄ in spāli. Di. xv.

Sicut pdictis.

Superius magister determinauit de penitētia quantū ad sui quiditatē. Hic determinat de ea quantū ad eius integritatē. Et tria facit. Primo enī tangit quosdā errores ꝛ eos soluit. Scdo quid elemosine in petō facte valeant subiūgit. Tertio penitentiā factā de vno peccato ꝛ nō de oibus nō valere adiūgit. Primū facit a principio distinctionis vsq ibi (Ad hoc aūt qd obijcitur) Scdm vsq ibi (Satis arbitror illis certissimum) Tertiū vsq ad finē distinctōnis. In spāli sen. m. stat in tribus ppōsitōibus quꝝ pma est hec. Quicq modis infligūtur flagella ꝛ tribulationes ꝛ liberantur a pena patienter sustinentes seu pniītōes tollerātes. Hac magister insinuās ppoint pmo ꝙ sicut erroneū est dicere penitentiā non posse reiterari vt supra per autoritates pbatū est. ita erroneum est dicere ꝙ de vno petō sine alijs pōt penitētia agi, qd quidā dixerūt cōfirmantes errorē suū p pphetā Naū caplo pmo q dixit. Nō iudicabit deus bis in idipm. Ex q autoritate arguūt sic. Si qs vnū peccatū sacramentaliter cōfiteatur tacitis alijs. ꝛ pniam sibi iniunctam p illo pferat: nō debet p isto vlteri' satisfacere nec penitētiā. Alioquin deus bis in idipm iudicaret dū sacerdos qui vice xpi in eccl'ia gerit bis p codē peccato penitētiā iponeret: ergo de vno petō solo sine alio pōt penitētiā agi. P'ea soluit ꝛ dicit ꝙ hec autoritas nō cogit. itelligitur enī de illis solū q p flagella pniītia corrigūtur ꝛ cōmutātur ꝛ pseuerant in bono. Tales eni iterꝝ nō iudicāt. Sec' aūt est de illis q p flagella nō corrigūtur. vt pharao Exodi septio. talib' eni videt iudiciū incipi in pñti ꝛ finiab. tur i futuro scdꝫ b. Aug. Vn̄ incidētaliť adiūgit mgr quādā vtilē distinctōem. dicēs ꝙ flagella infligūtur velut augmēta meritoꝝ sicut factū est in Job. vel ad custodiam virtutis vt patet in Paulo cui datus est stimulus carnis ad Corinthios. xij. Numeri. xi.. Inflicta est lepra. vel ad gloriā dei vt patet in ceco nato. vel ad initiū pene future vt patet in herode q scaturiuit i vermib' vt patet actuū quindecimo. Postea exponit quasdā autoritates Hieronimi supra dicto verbo Naū. qui dicit genus humanuꝫ diluuio. Geñ. vij. sodomitas igne. Geñ. xx. Egiptios mari. Exo. xiiij. ꝛ israhelitas in heremo tpaliter punitos ne inetenū punirent. in causa. de penitētia distinctōe tertia. qꝛ nō puniit deus bis in idipm. non est generaliter intelligendū: sed de illis tm̄ qui inter flagella penituerūt. qui enī p flagella tpalia puniūtur ꝛ nō corrigūtur cū hoc postea eternaliter puniūtur. qd cōfirmat auto. b. Hobis q dicat leuia petā leui ꝛ tpali supplicio puniri p leuib' enī nō puniutur qs eternaliter. Grauia vo ꝛ hic purgari graui supplicio ꝛ in futuro eternaliter puniēda illa scꝫ de qbus pniaꝫ inter flagella nō egerūt. Et subdit ꝙ illud fieri nō bonis nō ē dubiū qꝛ. s. leuia leuiter remunerantur hic bona vero maiora ꝛ hic in futuro remunerabūtur. In malis quidez idē fit. scꝫ id ꝙ boni p leuibus culpis leuiter puniūť vel hic vl' in purgatorio. Mali vo p leui culpa etiā leuiter punietur eternaliter p accessiōne peti mortalis annexi. Ex quo cōcludit ꝙ dicta autoritas nihil p dicta opinione facit. Postea introducit autoritates sanctorū p cōfirmatōe predicti erroris. Et pmo poit autoritatē Gregorij q dicit vnā ciuitatē cōpluī ꝛ aliā nō. sicut dicitur Amos quarto. ꝛ est qn̄ hō de vno petō penitentiā agit: ꝛ de alio non. Postea ponit autoritatem Ambrosij. qui dicit ꝙ si fides desit pena satisfacit vt possit de aliquo peccato satisfacere. Postea ponit ad idem rationem ipsorum que talis est. Aliquis qui de vno peccato satisfecit. ꝛ penitet alijs peccatis tacitis de quibus postea si confessus fuerit non videtur rationabile ꝙ de primo iterato satisfaciat. Nec rationale videtur scdm ecclesie consuetudinē p eodem peccato. nisi peccatū iteretur vlli penitentiaꝫ bis iponi. ergo sibi illa satisfactio q de vno petō satisfacit est sufficiēs. Postea rñdet ad ista. Et pmo ad autoritatē Greg. est eni intelligendū ꝙ gregorius dicat vnā ptē ciuitatis compluī ꝛ aliam nō. nō quātū ad criminis veniā. sed quantū ad opis ꝛ peti desertionem. ꝛ sic potest homo ab actu vnius peccati cessare. ꝛ nō alterius. nō tamē de vno sine alijs veniā obtinebit sicut in exēplis declarat.

Postea soluit autoritatē Amb. cū ei dicit ꝙ pena satisfacit vbi fides deest. accipit ibi fidē nō ꝓ hitu fidei: sed ꝓ cōsciētia peccati Aliq̄n enī pctm̄ est cuius cōscientiā hō non habet: q2 nō qđ recolit ꝑ penam flagelli purgatur dū tm̄ patienter hō flagellā acceptet. Postea soluit rationē. cū enim obijcitur de isto qui satisfacit. vtrū sit eis satisfactio iponenda. Dicit magister ꝙ sic. Quia prior satisfactio nō fuit digna ⁊ vera satisfactio q2 scđꝫ btm̄ Augustinum satisfacere est peccati causas excidere ⁊ eoꝝ sugestionib⁹ aditū nō īdulgere: q̄ duo nō fecit qui ī alijs pctīs remanꝫ

Scđa ꝓpō est hec. Elemosine quas faciunt in mortali peccato existētes nec sunt meritorie, nec deo placētes. Hāc mgr̄ ī sūmās ꝓponit autoritatē beati Aug. q̄ dicit ꝙ q̄dā in pctō ꝑmanētes putāt ꝑ elemosinas quas faciūt mereri aliquā purgationē peccati. propter qđ dn̄s dicit, date elemosinā ⁊ ecce mūda sunt vobis. q2 nō bene intelligūt. Sunt enī multa genera elemosinarū. Elemosinam enī facit qui necessaria administrat: qui peccanti ī se indulget q̄ subditū sibi corripit. qui ꝓ ꝓximo orat: vt pctm̄ sibi remittat. Et subdit ꝙ hec ⁊ multa alia bona prestātur inuitis. qū̄ cōsulitur eoꝝ saluti ⁊ nō volūtati Inter oīs aūt elemosinas maior est dilectio inimici. sed sicut preter has maior elemosina: quā q̄s sibi facere debet. Unde q̄ vult ꝑ aliquā ꝑdictaꝝ elemosinaꝝ pctā sua mūdare ꝑus debet sibiipsi elemosinā facere. ⁊ aīe sue misereri. qđ nō faciūt q̄ ī pctis ꝑmanēt ⁊ sī multas elemosinas faciūt. q̄ enī diligit iniq̄tatē odit aiam suā. sed q̄ sibiipsi mūdationē facit sibiipsi elemosinā exhibet. ⁊ ille ordinate dat elemosinā. q̄ a seipō incipit. ⁊ sic intelligēdū est verbū dn̄i dicētis. oportet facere illa. scꝫ bona. i. elemosinas interius. ⁊ illa nō omittere. i. elemosinas exterius: ex quo concludit ꝙ illi q̄ de vno peccato satisfaciūt sine alijs est iterū satisfactio iponēda. Postea enarrat alioꝝ opinionē dicentiū. scꝫ ꝙ illa satisfactio đ vno sine alijs īsufficiēs fuit. scꝫ tēpore illo quo fiebat. sed qn̄ hic postea de alijs peccatis penitet. sicut baptism⁹ ficte accedēti nō prodest. sed recedēti fictione effectū habeāt Cōfirmāt aūt isti suā opinionē. Primo per autoritatē Augustini dicētis ꝙ deus gratiaꝫ suā alicui cōfert. etiā remunerat priora bona facta ante statū gratie. ⁊ ꝙ deus diligit bonū qđ in peccāte plātauit, ⁊ ita satisfactionē approbat in statu peccati. Scđo inducit ad hoc idem autoriatē beati Hieronimi. dicentis ꝙ deus bona facta in statu peccati remunerat ⁊ facit peccatū ea metere que seminauit. Postea ostēdit mgr̄ quomō predicte autoritates intelligūtur de bois factis in statu gratie que per peccatū mortificātur. ⁊ postea per penitentiā reuiuiscūt. illa enī deus diligit ⁊ remunerat. ⁊ illa metere facit. nō aūt de illis que fuerūt facta in statu peccati. Postea respondet aliter dicēs ꝙ predicte autoritates possunt intelligi etiā de bonis factis in statu peccati que deus remunerat non tm̄ remuneratione glie eterne. sꝫ aliquali remuneratōe tpali. vel etiā remunerat diminuendo eternum supplicium. ⁊ hoc ꝯfirmat autoritate btī Augustini dicētis tribulatōes sine pctis ꝑpessas valere, nō tm̄ ad gliam. sed ad supplicij diminutionem. Et similiter dicere videtur. ꝙ sine caritate vera pnīa esse nō pōt. Ex quo cōcludit ꝙ bona que cum caritate facta sunt. ⁊ per peccata mortificata nec per pniam reuiuificata ad eternā remunerationē nō valēt, licet valeant ad diminutōem supplicij qđ ꝯfirmat autoritate Greg. Postea cōcludit quasi ꝓbatum ꝙ de vno peccato sine alijs nō pōt pnīa agi. Improbat etiam errorē supradictū huic veritati contrariū autoritate btī Aug. dicentis ꝙ dn̄s nunq̄ aliquē sanauit quē totalit nō sanauit. In quo nos docuit ꝙ de vno peccato sine alijs non potest fieri pnīa alias sequeretur ꝙ criminoso cui inimicus esset daret veniā: ⁊ ꝙ pctōr sine timore dei veniā cōsequeret ⁊ ꝙ a deo dimidia cōsequeretur venia vel etiā integra absq3 vera penitētia. que oīa sunt incōueniētia Ex ꝑdictis, infert tertiā ꝓpositionē que est hec. Non valet pnīa nisi de oibus agatur. et res male acq̄sita quāto citi⁹ restituatur patet ex ꝑmissis. Addit etiā que sit vera penitentia. scꝫ illa que ad baptismi puritatē ducit. ⁊ que vere vite mutationē facit, que peccatum abhorret. ⁊ zelus corrigit propter quod permanens in opere peccati veram penitentiaꝫ habere non potest. Addit etiā in fine ꝙ vera penitentia agi potest absq3 restitutōe quando non adest facultas emendādi vel restituendi. Si aūt adest facultas nullo modo pōt penitentia vera agi, nisi ablatum restituatur Et tm̄ in speciali.

Ad pfectõe autẽ

Postq̃ determinatũ est de pnĩa generaliter. Hic determĩat de ptibus ei⁹ specialiter. Et tria facit. Primo eni ostendit quõ pnĩa ex tribus partib⁹ integratur. Scdo quãta pnĩa pro quolibet pctõ digne iniungatur. Tertio quõ veniale peccatũ elemosina ⁊ orõne dñica expiatur. Primũ a pricipio distinctõis vsq3 ibi (Et sicut sunt digni fructus pnĩe) Scdm vsq3 ibi (Queri autẽ pro venialib⁹) Tertiũ vsq3 ad finẽ distinctionis. In speciali sen. magistri stat in trib⁹ ppositõibus. quaꝝ prima est hec. In trib⁹ consistit pfectio pnĩe. sc3 cordis contritione oris confessione ⁊ operis satisfactione. Hãc mgr̃ ponẽs dicit q̃ pfecta pnĩa requirit i corde cõtritionẽ. in ore cõfessionẽ in ope satisfactionẽ. Nã hijs sc3 corde ore ⁊ opere ꝑuersa operatõis cõsuetudine peccam⁹ ⁊ spũaliter morimur in cuius rei signũ xp̃s tres mortuos suscitauit. vnũ in domo. Aliũ extra portã Tertiũ iam fetidũ in sepulcro. Postea pnũmerat has tres partes penitentie declarat q̃ patẽt in littera. Postea dat modũ vere penitentie. ⁊ pmo quantũ ad cõpunctionẽ cordis dicens cõpunctionẽ in pnĩa esse necessariam. vt sc3 q̃ vult pfecte pctã delere cõsideret peccati circũstantias quas tangit scdm Augustinũ. vt patet in littera q̃ sint damna que p peccatũ incurrit. ⁊ bona que per pctm amisit. ⁊ de omib⁹ cõteratur: ⁊ deũ p venia deprecetur. ⁊ ꝑatus ad arbitriũ sacerdotis satisfacere. Postea dat modum cõfitendi. sc3 ne cõfessio diuidatur. Deinde ponit modũ penitendi quo ad satisfactionẽ opis. dz eni attẽdere penitẽs ne ad sanctũ altare accedat antequã consciencia sit in bono confirmata.

Secũda ꝑpositio est hec. Uere ⁊ cõdigne penitẽtie dicũtur que scdm autoritates sanctorũ pro qualitate ⁊ quãtitate criminũ iponũtur. Hanc mgr̃ insinuãs dicit q̃ q̃ vult facere dignos fructus pnĩe restrigat se a ludis ⁊ spectaculis seculi. qui verã penitentiã ipedint ⁊ verã satisfactiõem faciendo dignos fructus penitẽtie expleant. vt videlicet scdm qualitatẽ ⁊ quãtitatẽ culpe sit q̃litas ⁊ q̃titas pene. Hic eni est vere penitẽtie modus. Postea dicit q̃ ille facit indignos fruct⁹ penitentie vel falsam penitentiã. vel falsam satisfactionẽ qui existens in statu officio vel negocio in quo non potest ꝑmanere sine peccato ad penitẽtiã accedit. ⁊ statũ officiũ vel negocium non dimittit. Expedit tñ illi aliqua bona opa facere si statũ nõ dimittit: vt deus cor eius ad penitentiã illustret. Postea distiguit triplicẽ modũ penitentie. Est eni quedã penitẽtia que agitur ante baptismum. Adultum eni qui baptizat oportet veteris vite penitere anteq̃ nouã inchoat in baptismo. Alia est penitẽtia que agitur post baptismũ Et hec est duplex. Una que agitur pro peccatis mortalib⁹ que sunt cõtra precepta decalogi. Alia vero que agitur pro venialibus que ex infirmitate hũana prouenĩũt. q̃ ⁊ si leuia videãtur. tunc multiplicata grauãt. i. opprimũt: sicut aqua paulatim intrãs submergit nauẽ. Tertia ꝑpõ est hec. Que sit peccati venialis penitẽtia declaratur hic lucida sententia. Hãc mgr̃ ponẽs dicit. q̃ ad delectionẽ horũ peccatoꝝ venialiũ ⁊ leuiũ sufficiunt orõ dñica ⁊ elemosina cũ aliqua cõtritione. addita cõfessione si assit facultas. Que etiã omia p grauib⁹ pctis in satisfactõe adhibenda sunt multo fortius ⁊ vehementi⁹. nõ eni illi qui grauia peccata cõmisit sufficit a malo recedere ⁊ bonũ facere. nisi etiã studeat scdm modũ peccatoꝝ suoꝝ deo p penitentiã satisfacere. Et tñ in spãli. Di. xvij.

Jcozit questio

Superius mgr̃ determinauit de ptibus penitẽtie. Hic circa determinata mouet tres qões incidẽtes quas secundũ ordinẽ soluit. Primo eni querit an ad remissionẽ peccati sit necessaria cõfessio oris ⁊ satisfactio operis. vel sola cõtritio sine hijs sufficiat. Scdo vtrũ suff. cit cõfiteri soli deo: sine sacerdote. Terno vtrũ possit fieri cõfessio layco. Primũ vsq3 ibi (Jam scd3 questionis articulũ) Scdm abinde vsq3 ibi (Nũc ꝑusq̃ premissis autoritatibus) Tertiũ vsq3 ad finẽ distictõnis. In spãli sentẽcia m. stat in trib⁹ ꝑpositionib⁹ quarũ pma ẽ hec. In cordis vera cõtritõe peccatũ a deo omittitur si votũ cõfitendi et satisfaciendi firmiter concipitur. Hãc mgr̃ insinuans ꝑponit tres questiones quaꝝ pma est hec. Utrũ ad remissionẽ peccati necessaria sit cõfessio, oris ⁊ satisfactio operis, vel sola contritio sine hijs sufficiat. Et tangit circa eã tres opiones. Quidã eni dixerũt contritionẽ sine cõfessione suf-

ficere. Ad qd cōfirmandū adducunt plures autoritates per quas nitūtur ostendere q̄ solum ꝓpositū confitendi ⁊ interior cordis gemitus sufficiunt ad deletionem peccati. Unde ⁊ leprosi mūdati sunt quādo ostēderunt se sacerdotibus. ⁊ lazarus prius suscitatus intus q̄ foras ꝓdijt. Alij vero dicunt necessariā fore cōfessionē: nec sine ipsa peccatū dimitti. si tēp⁹ illā faciēdi assit. q̄ditas autoritates soluūt. ⁊ alias pro sua opinione adducūt Que dicere videntur q̄ sola cōfessio iustificat ⁊ a morte liberat hoīem. ⁊ ipm̄ facit peccati profundo nō absorbi. ⁊ dicit q̄ si sine confessione ⁊ pene solutōe delerentur peccata. claues ecclesie frustra institute viderētur. Inducūt etiā quasdā autoritates per quas videtur probari q̄ nō fiat remissio sine alicuius pene solutōe. Postea determinat hāc q̄stionē dicens. q̄ sine exteriori cōfessione ⁊ pene solutione deleātur peccata ꝑ contritionē ⁊ humilitatem cordis ⁊ confitendi ꝓpositū hec enī est cōfessio cordis ⁊ non oris. Dummō ꝯtempus confitendi externus ⁊ satisfaciendi nō assit sufficiūt contritio ⁊ humilitas cordis. vbi aūt facultas adest: necessaria est confessio ⁊ satisfactio. Autoritates aūt supradicte ad cordis contritionē ⁊ interiorē penitentiam referende sunt. Addit etiā q̄ sicut peccati remissio donū dei est. ita penitētia ⁊ cōfessio ꝑ quā peccatū deletur a deo ē. In hoc ergo cōcluditur tota determinatio q̄ anteq̄ fuit confessio in ore si votū cōfessionis sit in corde sequitur remissio peccatorū. oportet tn̄ penitentē cōfiteri si tēpus habeat. Secūda ꝓpō est hec. Quāuis in cōtritione vera peccatum sit deletū. tn̄ absolutio est danda ꝑ sacerdotem discretum. Hanc magister insinuans ꝓponit secundam questionē. Utrum sufficiat confiteri soli deo ⁊ nō sacerdoti. vel etiā necessariū sit ꝯfiteri sacerdoti. Ad quod q̄sdā autoritates q̄dā adducūt: in quib⁹ videtur dici q̄ sole lacrime interiores lauant delictū. Legitur enī q̄ petrus fleuit ⁊ nō confessus fuit: quia nō est necessarium q̄ peccator peccatū suū prodat ⁊ q̄ sufficit q̄ peccator peccatū suū in se puniat lacrimis proprijs. Postea ostendit oppositū videlicet q̄ preter confessionem, dcō j tactam oportet confessionem facere sacerdoti si facultas assit Et hoc patet per multas autoritates que dicunt q̄ satisfactionis modus ⁊ recōciliatio peccatorum ad ministros ecclesie ꝑtinent: q̄ nō possūt sine cōfessione fieri. ⁊ q̄ erubescentia que est in confessione peccatorum ⁊ pena ad remissionem operatur peccatorum. Unde ⁊ leprosis dictum est: vt ora sua ostenderent propter quod quanto quis pluribus cōfitetur in spe venie turpitudinem criminis tanto facilius consequitur remissionem peccatorum. Subdit autem q̄ nō est necessarium vt peccator alij q̄ sacerdoti cōfiteatur crimē suū. quia ex hoc sequi posset scandalū presbiterorum. ⁊ retardatio a ꝯfessiōe. Tertia ꝓpō est hec. Et si in periculo mortis copia sacerdotis nullatenenus posset haberi. tunc licitum est ad cautelam layco confiteri. Hanc magister insinuans proponit tertiam questionem que est. Utrum confessio possit: vel debeat fieri layco. Et determinat q̄ facienda est discreto sacerdoti qui sciat soluere ⁊ ligare. vel simul cū ptāte absoluendi habeat iudiciū ⁊ discretionē. si tn̄ sacerdos defuerit. facienda est cōfessio ꝓximo vel socio. Ipm̄ tn̄ bonū ꝓpositū ⁊ desideriū ⁊ humiliatio cōfitentis valēt ei ad remissionē peccatoꝝ. ⁊ specialiter facta ad ministeriū ecclesie: que omīa autoritatib⁹ cōfirmat. Subdit etiā q̄ extra ecclesiā non fit remissio. Beda tn̄ videtur dicere q̄ leuia peccata ⁊ quotidiana pctā licet socijs cōfiteri etiā si assit copia sacerdotis. ⁊ sufficit si tn̄ nō ꝑtermittitur sacerdos ex cōtēptu. q̄moꝛa autē sacerdoti ꝯfitenda si tn̄ sacerdotum copia non assit. grauiora etiam sunt socijs confitēda. Magister tamen dicit q̄ tutius. ⁊ perfectius est simul leuia ⁊ grauia sacerdotibus confiteri. q̄bus concessa est potestas ligādi ⁊ soluēdi. Postea enim ex determinatōe premissorum dat intelligentiam quorundam autoritatum que supra inducebantur contra veritatē secunde opinionis q̄ enim. Crisostomus dicit q̄ peccator non debet se in publicum prodere. hoc enim intelligēdum est. nō q̄ non oportet coram multis hominib⁹ publicare peccatum. sed sufficit sacerdoti dicere Q: autē beatus Ambrosius dicit lacrimas lauare delictum intelligendum est si confessio saltem soli sacerdoti facta sit. ⁊ si non fiat confessio publica criminis. Q: autem ait se preter lacrimas legisse non confessionē dicendum quidem est quod ꝓpter hoc nō excluditur cōfessio. multa enī fcā sūt q̄ tn̄ nō sūt scripta. vl' forte nondū erat ꝯfessio istituta. Qd āt

Prosper dicit ꝙ sufficit ꝙ aliqui seipsos puniūt: intelligendū est ꝙ sufficiat sine cōfessiōe publica. nō excludit cōfessionē p̄uatā q̄ fieri debet. s. sacerdoti. Addit etiā ꝙ sine confessione pctm̄ non remittitur si facultas assit. Ultimo etiā querit. si in cōtritōe pctm̄ delet̃ Ad quid tūc necessaria est cōfessio. Et r̄ndet ꝙ necessaria est confessio. Primo qꝛ est pars propter erubescentiā cōfitētis. Scdō quia ꝑ cōfessionē sacerdos intelligit qualiter de peccato debeat iudicare. Tertio qꝛ per cōfessionē peccatoꝛ redditur humilioꝛ ⁊ cautioꝛ. Et tm̄ in speciali. Di. xviij.

Hic solet queri.

Superius magister determiauit de penitētia q̄tū ad ei⁹ ꝑtes. Hic autem cōsequēter de p̄tāte ministroꝝ hoc sacramētū dispēsantiū. Et circa hoc tria facit. Primo enī numeꝝ clauiū. ⁊ in quo eoꝝ vsus cōstat proponit. Secūdo quomō sol⁹ de⁹ peccata dimittat subdit. Tercio etiā modū quo sacerdotes ligāt ⁊ soluūt adiūgit. Primū q̄dē facit a p̄cipio distinctiōis vsq̧ ibi. (Sꝫ querit vtrū a pctis) Secūduꝫ vsq̧ ibi (Non autē hoc sacerdotib⁹.) Tertiū vero abinde vsq̧ ad finē distinctionis. In speciali sentencia magistri stat in trib⁹ propositionib⁹ quarū prima est, hec. Claues enim sacerdotibus concesse sunt sciēcia discernēdi. et sp̄ualis potencia iudicādi. Hāc enī propositionē magister insinuās querit. Cum in sola contritione cū proposito cōfitēdi dimittat̃ pctm̄ q̄ntū ad maculā ⁊ reatū pene ante cōfessionem sacerdoti factā, quid ergo dimittit sacerdos in sua absolutōe, ⁊ quid etiā virtus clauiū operetur. Postea aūt magr̄ determiāt q̄d sit virtus clauiū. ⁊ dicit ꝙ ille claues nō corporalit̃ sed sp̄ualiter intelligende sunt. ⁊ nihil aliud sunt ꝙ sciētia discernēdi ⁊ potētia iudicandi qꝛ iudex ecclesiastic⁹ hꝫ dignos recipere ⁊ indignos excludere a regno dei. i. ab eccl'ia. vel sacramētoꝝ perceptōe. Ubi etiam subdit ꝙ vis ligādi similiter ⁊ vis soluēdi sacerdotib⁹ eccl'ie cōpetit: ⁊ nō hereticis. Postea etiā dic̄ ꝙ vsus clauiū in duob⁹ consistit. s. in discernēdo ligādos ⁊ soluēdos. ⁊ etiā in ligādo ligandos. similiter ⁊ in dissoluendo ligatos.

Secūda ꝑpō est hec. Sol⁹ deus maculaꝫ culpe abstergit ⁊ a debito mortis eterne absoluit. Hanc enīꝫ ꝑpositionem magister insinuās querit quid operetur sacerdos in absoluēdo a peccato. Utrū scꝫ culpā vel etiā penā tollere possit. Tangit aūt magister circa hoc duas opiniones. Quibusdā videtur ꝙ deus animaꝫ suscitat a morte: ⁊ sacerdos remittit reatū pene. Ūn̄ ⁊ dn̄s lazaꝝ pri⁹ suscitauit et postea apostolis soluēdū reliquit. Alijs vero videtur ꝙ solus de⁹ sicut animā viuificat interi⁹ tollēdo culpā: sic ⁊ reatū pene eterne relaxat. Tamē sacerdotib⁹ tradita ē potestas dimittendi peccata ⁊ retinēdi. sicut enī deus solā p̄tātē baptismi sibi retinuit ita ⁊ peītētie. ⁊ hanc sententiā approbat magister tanq̄ rōnabilē. simul enī cū culpa pena dimittit̃. ⁊ neco vere cōtentit̃ nisi hō q ē i caritate. q̇ aūt caritatē hꝫ dign⁹ ē vita etīna ⁊ nō pena eterna vel morte. ⁊ ideo deus qui dimittit culpā etiā dimittit penā. Qd̄ autoritatib⁹ sanctoꝝ cōfirmat. Postea dicit ꝙ nō obstante ꝙ solus deus dimittit pctā. veꝝ tm̄ est ꝙ etiā sacerdos habet p̄tātē dimittēdi ⁊ retinendi peccata ⁊ aliq̄d opatur ꝑ istā p̄tātem. qꝛ peccata dimittit ⁊ retinet. q̄d plurib⁹ autoritatibus cōfirmat Postea dat vnū modū quo sacerdotes dicūt̃ ligare ⁊ soluere, dicēs ꝙ de⁹ ꝑ se dimittit culpā mūdando aiaꝫ a macula culpe. ⁊ soluēdo debitū pene eterne. Sacerdotes vero dimittūt ⁊ soluūt omissionem factā vel nō factā manifestādo ⁊ ostēdēdo. Ūn̄ dn̄s ꝑ̄us ꝑ se leprosis sanitatē restituit Deinde ad sacerdotes misit, quoꝝ iudicio ostēderetur mūdat⁹ vn̄. Si aliq̄s apud deū ē absolutus. nō tm̄ in facie ecclesie absolutus habet̃ nisi ꝑ iudiciū sacerdotis. Ūn̄ sicut sacerdos legalis leprā nō mūdauit. sed inter mūdos ⁊ inmūdos discernebat. ita sacerdos euangelij peccata nō dimittit. sed vtrū dimissa sint nō iudicat ⁊ ostēdit.

Tertia ꝑpō est hec. Sacerdotes ligant cū satisfactionē iponūt̃ penitentie. Tūc vere soluūt cum de ea aliq̄d dimittūt ⁊ purgatos ad sacramentoꝝ cōmunionē admittūt. Hanc magr̄ insinuās cōfirmat ꝑ̄dicta, scꝫ ponendo secundū modū quo sacerdotes dicūtur ligare inquantū penā satisfactoriā penitētib⁹ iponūt. Soluere vero dicuntur qn̄ aliq̄d de satisfactione debita relevant ⁊ purgatos ad sacramentoꝝ cōmunionē admittūt: et sic ecclesie recōciliant. In ꝑ̄mo exercet opus iustitie. In scdō opus mie eo ꝙ ligant ad satisfactoriā penā peccatoreꝫ solutū esse ostēdunt qꝛ nulli pena satisfactoria

imponi᷑tur nisi ei quē sacerdos vere peniten-
te arbitrat᷑. Q̄ aūt penā imponere ad claues
ptineat ostendit p. b. Aug. q̄ dicit. ꝙ pn̄ia su
ie arbitrio sacerdotꝫ frustrat᷑: ꝛ cōtēptibiles
claues eccl'ie facit. ꝛ ꝙ sine vocali cōfessione
supposita mētali indulgētia hēri nō potest.
Postea ponit tertiū modū quo sacerdotes
soluūt ꝛ ligāt p excōicatōez. Tūc eni q̄s hoc
mō ligatur dū tertio vocat᷒ ad emēdationez
māifeste delicti ꝟ satisfactionē vilipēdens per
sentētiā eccl'ie a loco orōis ꝛ scōꝝ cōione et
a cōsortio fideliū p̄scidi᷑ ꝛ erubescat ꝛ pudo
re sceleris cōuersus peniteat. Tūc vero soluit᷑
qū pn̄iaꝫ pfitēs cōioni admittitur ꝛ eccl'e re
cōciliatur. Per hāc āt excōicatōez hec īfligit᷑
pena. ꝙ grā diuina ꝛ ptectio hoī subtrahit᷑
angelica. ꝛ derelictus liberi᷒ in pctm̄ cadat.
dyabolo etiā ptās in talē hoīem datur. orō-
nes eccl'ie illi nō pdesse putātur. Postea que-
rit quō scōm hos modos tres ligādi ꝛ soluē
di. verū sit ꝙ dn̄s dicit illa in cel' esse soluta
ꝛ ligata que in terris sacerdotes ligauerūt ꝛ
soluerunt. cū tm̄ ipsi q̄nq; ligatos ꝛ solutos
oñdāt. q̄ nō sunt absoluti corā deo. Etiā pre
dictoꝝ modoꝝ trīū ipsi etiā interdum indi-
gnos ligāt ꝛ soluūt. Et respondet ꝙ intelli-
gēdū est. ꝙ tūc solutio ꝛ ligatio sacerdotꝫ di-
uino in iudicio approbat᷑. qū clauis discretō
nis adhibita sit scdꝫ exigētiā meritoꝝ. Quā
do aūt sacerdos in iudicādo errat: tūc q̄ liga
tur apud deū iudicē ligat᷒ non hētur: nisi ec
clesie sententiam cōtēnat. ⁊c̄. Et similiter di-
cēdū est de solutōe. Uñ scdm Origenē Int᷒
dū q̄ foras mitti᷑ int᷒ est. ꝛ q̄ foras ē interi᷒
retineri videtur. Ultimo occasiōe hui᷒ que-
rit que sit illa macula ꝛ q̄ sint ille interiores
tenebre a q̄b᷒ de᷒ aīam purgat cū pn̄iaꝫ im
mittit. Et rn̄det q̄tū ad maculā que rema-
net in aīa. ꝙ illa n̄ sit mala voluntas. q̄ꝛ illa
trāsiit nec pn̄ie cōtēpt᷒. q̄ꝛ ille ē nouū pctm̄
sꝫ dissimilitudo ꝛ elōgatio a deo q̄ tanq̄ ma
cula inest aīe a qua purgat᷑ p pn̄iaꝫ. Quātū
vero ad tenebras interiores rn̄dēdo dicit ꝙ
hoīs mortaliter peccātꝫ intellect᷒ obtenebra
tur: ꝛ naturalia vitiātur: ꝛ grā dei p̄uat᷑. Pri
uatio ergo grē dei ꝛ deterioratio bonoꝝ na-
turaliū est interior mētis caligo. a q̄b᷒ oib᷒
curatur p penitētiā. Addit etiā ꝙ sacerdotes
sunt sicut medici aīaꝝ. medici aūt pn̄t viuen
tes curare: sꝫ nō possunt mortuos suscitare.
sic sacerdotes in ministerio curant. sola autē
grā dei viuificat. Et tm̄ i spāli. Di. xix.

Ostquā osten.

Postq̄ eni oñsa est ptās clauiū
scdꝫ se. Hic cōsequēter determīat
quoꝝ sit hēre claues. Et circa hoc tria facit.
Primo eniz oñdit quib᷒ ꝛ qū claues dātur
Scdo quō hñtes claues se virtutib᷒ ornare
tenētur. Tertio quoꝝ bñdictōes suscipientī-
b᷒ pl᷒ suffragētur. Primū quidē facit a prin
cipio distinctōis vsq; ibi (Alij scꝫ aūt videt᷑)
Secūdū ab inde vsq; ibi. s. ad. v. cap. qd̄ ici-
pit (Q̄ vero hāc ptātē) Tertiū vsq; ad finē
disti. In spāli sūia magr̄i statuit trib᷒ ppō-
nib᷒. quaꝝ prima est hec. Quāuis nō magr̄
tm̄ nō oēs doctores dicūt. ꝙ vtrāq; clauem
oēs sacerdotes in cōsecratōe recipiūt. Hanc
magister insinuās pponit primo ꝙ p᷒ p̄dcā
cōsiderādum ē qū ꝛ quib᷒ dātur claues. Et
subdit. ꝙ claues dant᷑ p ministeriū epī i pro-
motione sacerdotij. simul eniz cū q̄s recipit
ordinem sacerdotij recipit ꝛ claues. Postea
obijcit in cōtrariū q̄tū ad clauē sciētie: quaz
nec solū sacerdotes hr̄i videtur. Plures eni
nō sacerdotes sciētiā discernēdi hñt: ꝛ multi
sacerdotes ea carēt. Et rn̄det. ꝙ hāc clauē. s.
que ē scia discernēdi nō oēs sacerdotes hñt
Uñ q̄ sciētiā nō hñt in cōsecratōe: hāc clauē
nō recipiūt. Nō sacerdotes vero q̄uis sciētiā
discernēdi hr̄e pn̄t: nō tm̄ dicūtur hr̄e clauē
q̄ꝛ n̄ pn̄t ea claudere vel apire. sꝫ qū tales ad
sacerdotiū pmouētur dicūtur claues discre-
tōis recipe. q̄ꝛ añ etiā hita scia hētur. ꝛ sic fit
in eo clauis ad claudēdū vel aperiēdum vti.
ꝛ sic soli sacerdotes hñt clauē. Postea q̄rit
d̄ claue potētie. Utrū oēs sacerdotes eā hñt
Et ponit opinionē quorūdā dicētiū. ꝙ n̄ oēs
eā hñt: sꝫ solū imitatores doctrine siml' ꝛ vi-
te ap'lice. Qd̄ autoritatib᷒ ꝯfirmāt. Secū
da ppō ē hec. Qui vult alios soluere vl' liga
re dꝫ se v̄tutib᷒ pri᷒ adornare. Hanc. in. po-
nēs narrat secūdā opinionē de claue potētie
quaz magr̄ approbat. q̄ ē. ꝙ oēs sacerdotes
eā hñt ꝛ n̄ hñt eā recte hñ ꝛ digne: nisi q̄ do-
ctrinā ꝛ vitā ap'licā seruāt. ppter qd̄ autorita
tes quas prima opinio p se iducit. nō negāt
malos sacerdotes hr̄e clauem potētie: sꝫ di-
cūt solū digne vti posse eis q̄ prediti sunt do
ctrina ꝛ vita ap'lica. Postea approbat hanc
opinionē plurib᷒ autoritatibus scōꝝ. Ter
tia ppō ē hec. Alia ē bñdictio q̄ solū cōuenit

sacerdotibꝰ ⁊ alia que iustis exhibetur hoībꝰ. Hāc cū ꝓpositionē magr̄ insinuās obijcit cōtra p̄dicta quādā autoritatē quā dicere videtur. ꝙ oēs scī viri bñdicere hñt: ⁊ nō solū sacerdotes cuiꝰ oppositū p̄dictū est in quādā autoritate. Et r̄ndet, ꝙ alia ē bñdictio q̄ fit ex merito scītatis. que q̄dē bñdictio oibꝰ hoībꝰ cōgruit, ⁊ alia ē bñdictio que fit ex autoritate ordīs que solū cōpetit sacerdotibꝰ. quā͛ si oēs sacerdotes hēant: soli tñ boni sacerdotes dicūtur eā hēre; qui ea recte vtunt̄. Subdit aūt ꝙ mala vita sacerdotū subditos nō ledit si bona faciūt q̄ ip̄e dicit. Unde etiā nō debent subditi vitā sacerdotis multū discutere. Postea etiā aliter obijcit cōtra dicta. qꝛ eni dn̄s ꝑ ꝓphetā cōminat̄ mal' sacerdotibꝰ. ꝙ male dicturꝰ sit bñdictōibꝰ eorū ⁊ sp̄aliter ill' sacerdotibꝰ qui viuificāt aīas q̄ n̄ viuūt. ⁊ mortificāt aīas q̄ nō moriūtur. Postea q̄dē soluit ⁊ dicit ad hoc scḋm quosdā. ꝙ illa intelligūtur de sacerdotibꝰ p̄cisis ab eccl̄ia vel etiā d' ill' sacerdotibꝰ q̄ sine sciētia bona vita p̄sumūt soluere ⁊ ligare. Debꝫ eni sacerdos immunis eē ab oibꝰ hijs q̄ in alia iudicat. Postea etiā occasione huiꝰ inducit quasdā autoritates quibꝰ oñdit qualꝭ dꝫ eē sacerdos q̄ soluit ⁊ ligat. Debet eni sacerdos ille esse iustꝰ in vita ⁊ similiter discretꝰ in sciētia. Ultimo quidē ponit expositionē illiꝰ Malachie. Maledicā maledictōibꝰ vestris scḋm b. Greg. duplicem. Prima quidē est. ꝙ bñdictio maloꝝ sacerdotū eis conuertatur in maledictionē. Secūda quidē est. ꝙ in multis miq̄ agētibꝰ bñdictio mali sacerdotis adulādo illis quos nō bñdicit. Et tm̄ in speciali d' sententia huiꝰ distinctōis. Di. xx.

Sciendū est etiā

Postq̄. m. egit de penitētia ⁊ potestate ministroꝝ hoc sacramētū dispēsantiū. Hic agit de q̄busdā consequētibꝰ. Et tria facit. Primo eni oñdit tēpꝰ p̄nie durare in extremū vite. Secūdo querit quō agēdū sit cū ill' q̄ p̄niā differūt vsq; ad finē vite sue. Tertio asserit simplicē sacerdotē crimē publicū ep̄o incōsulto in extrema necessitate recōciliare. Primū facit vsq; ibi (Solet etiam queri virū satisfactōis) Secūdū vsq; ibi (Nō debet tm̄ pbr) Tertiū vsq; ad finem disti. In sp̄ali sn̄ia. m. tagit tri. p. q̄ꝝ p. ē hec Si serotina penitētia morituo valeat vitam impetrare: periculosū ē tm̄ p̄niā vsq; ad finē vite differre ⁊ ꝓcrastinare. Hāc. m. insinuans ꝓponit prior ꝙ tēpus p̄nie durat vsq; in finē vite. Aug. tm̄ dicere videtur. ꝙ illi q̄ solū in fine vite penitēt in securo statu n̄ trāseunt de hac vita. sꝫ qꝛ p̄nia serotina est satisfactiua ⁊ sacrificiū vespertinū. ⁊ id deo accepta. et id p̄missa v͛ba Aug. intelligēda sunt de ill' q̄ q̄ n̄ ex amore dei: sꝫ ex timore mortis p̄niam faciūt. vel ꝓ tāto securitatē nō dat. b. Aug. qꝛ difficile est ꝙ in tali statu penitētiā agant verā. ꝓpt̄ filios vxorē mūdū ⁊ dolorē mortis que in illo statu retrahūt hoīes a cōuersione ad deū. tm̄ qui in fine vite sue penitēt bñ possunt digne p̄nitere: sed in purgatorio soluūt penā quā in p̄nia nō soluūt. nisi forte tūc tā vehemēs esset contritio vt sufficeret ad delicti punitionē. Oñdit eni postea ꝙ illi qui penitētiā hic iniūctā in hac vita nō impleuerūt ⁊ etiā q̄ p̄niā eis iniūctā fecerūt: q̄ si tm̄ n̄ fuit cōdigna ꝓ pctō cōmisso ꝓ his puniuntur in purgatorio: nisi forte hērēt tā vehemētē cōtritionē q̄ sufficiēter in eis pctā puniret. sꝫ qꝛ cōtritio nō cōstat: ideo p̄nia imponit. que vt ibidē. b. Aug. dicit scḋm ip̄m contritōis modū diuersimode imponēda est. Secunda ꝓpō est hec. Ab infirmis in periclo mortis inquirēda est cōfessio pctōꝝ. ⁊ p̄nie pōdꝰ subleuādū est elemosynis ⁊ orōnibꝰ amicorū. Hāc. m. insinuās oñdit qualiter agendū sit cū illis qui in fine vite sue penitēt. ⁊ dic ꝙ morientibꝰ nō est pena satisfactoria imponēda. nec postq̄ cōualuerūt: sed innotescenda. Alijs v͛o scḋm arbitriū sacerdotis iniūgēda est. Dicit eni ꝙ morientibꝰ nunq̄ recōciliatio deneganda est. qꝛ sacerdos denegās reꝰ ē aīarū illaꝝ. Ad quaꝝ recōciliatōē sufficit ꝙ capiꝰ petierint: etiam si tūc petere nō possint. ꝓpter infirmitatē. Tertia ꝓpō ē hec. Presbiter incōsulto ep̄o publicū crimē vel excōicatū n̄ absoluāt: nisi ad hoc vltima necessitas cogat. Hāc. m. insinuās dicit ꝙ illū cuius est crimē publicū: puta ꝙ vniuersam cōmouit vrbē possit sacerdos simplex in casu mortis incōsulto ep̄o si sit absens reconciliare. alias tm̄ nō dꝫ facere ep̄o incōsulto. sicut nec v͛gīes cōsecrare. Addit etiā insuper. ꝙ si moriēs sacerdotē hēre n̄ possit: dū tm̄ bonū testimoniū hēat: ꝙ sacerdotē petiuit: n̄ ē illa q̄ offertur oblatio respuēda sꝫ recipienda. Et tm̄ in speciali de sententia huiꝰ distinctōis .Di. xxi.

Ulet etiā queri

Postq̄. xx. egit de tpe p̄nie. Hic mouet q̄sdā q̄ones circa defıniata. z soluit. Et circa hoc duo fac. Prio em̄ q̄rit an etiā aliqua dimittātur p⁹ hāc vitā. Secundo ondit quō mortale remittatur cui⁹ notitia nō hētur. Primū facit vsq3 ibi (Post hec cōsiderādū) Secūdū vsq3 ad fi. dis. In spāli sen. fit.i.tm. .p. tē. Magister hoc attestat. q petm̄ veniale etiā p⁹ hāc vitā remittat. Hanc ma. insinuās q̄rit. Utrū p⁹ hāc vitā etiā aliq petā dimittant. Et r̄ndet: q sic per autoritatē dn̄i dicētis aliq petā nec hic nec in futuro remitti. z p autoritatē Gre. d. quasdā culpas in futuro remitti quibusdā si tn̄ hoc meruerunt i hac vita. Et p autoritatē. Aug. d. cos q edificant lignū fenū z stipulā. z q venialia petā secū portāt p igne purgatorij saluari q̄ ista petā cremabūtur. Postea dicit q ille ignis purgatorij quosdā tardi⁹ quosdā citius purgat scdz q aliq mag⁹ vel min⁹ bona corpalia in hac vita dilexerūt. Uñ gradus dilectōis notat p hec tria .s. lignū. fenū. z stipulā. Illi tn̄ q supedificāt auro argēto z lapidib⁹ p̄ciosis tūc ab igne eterno q̄ purgatorij securi sunt. Postea obijcit cōtra p̄dicta hoc mō. si p lignū fenū z stipulā intelligūtur venialia: cū nullus sit sine venialib⁹: ergo null⁹ est q ista nō edificet: z ita etiā viri pfecti qui edificāt auro. argēto, z lapidib⁹ p̄ciosis edificabūt lignū fenū z stipula. Et q alij sunt q edificant lignū fenū z stipulā sicut īpfecti q q̄uis dei ptēplētur z p̄ximū diligāt z bona opa faciūt: tn̄ nō dicitur supedificare aurū argentū z lapides p̄ciosos p q̄ p̄dicta tria intelligūt. q2 nō hn̄t hec tria excellēter sz cū aliq̄° inordiato amore rerū tpaliū. Alij dōst q supedificant aurū argētū z lapides p̄ciosos sicut pfecti. qui quidē intēti sunt cōteplatiōi dei q intelligitur p aurū: z dilectōni p̄xim q intelligitur p argētū. z ceteris bonis opib⁹ q intelligūtur p lapides p̄ciosos. Isti edificare dicuntur nō lignū fenū z stipulā. sz ipfecti q simul cū deo cogitāt q sunt mūdi edificāt lignū z stipulā. z talib⁹ edificijs trāseūt z cremabūtur igne purgatorij sz transitorie. tn̄ grauiter puniētur. Hic eni mia exhibebit: l hic iustitia exercebit. Secūda ppō est hec. Sicut p gnāle cōfessionē z verā cōtritionē veniale deletur; sic etiā mortale cui⁹ nō hētur notitia. etiā si nō recitet. Hāc .m. insinuās q̄rit si cōfessio psit si in ea singl'a petā exprimant. Et r̄ndet. q singula petā mortalia quoꝝ q̄s memoriā hēt debet singulatī simul in cōfessiōe exp̄mere. sz quoꝝ memoriā nō h3: oportet saltē gnālr cōfiteri. Uenialia aūt q2 innumerabilia sunt oportet z sufficit ea gnālr cōfiteri. Uñ subdit. q cōfessio gnāl' fit i ecclia per quā remittūtur petā venialia z etiā mortalia quoꝝ memoriā nō hēm⁹. Addit etiā. q sicut penitens nō d3 petā celare q̄ fecit quoꝝ sc3 h3 memoriā. ita debet attēdere vt nō petm̄ cōfiteat q̄d nō fecit. q2 sic mētiret z peccaret. Ultimo dicit q sacerdos d3 oīb⁹ modis petā cōfitētiū celare. q̄d si nō fecerit deponend⁹ est. Addit etiā q penitēs nunq̄ d3 ppriū sacerdotē dimittere: nec sacerdos q̄cū q aliquem alteri sacerdoti cōmissuz ad p̄niaz suscipe debet. tn̄ ppter ignorātiā pprij sacerdotis pōt penitēs q̄rere discretū sacerdotē. Et tn̄ i speciali de sententia hui⁹ distictiōis. Di. xxj.

Unq3 multis.

Postq̄. xx. egit de tpe penitentie: Hic determinat quedam q̄ ptinēt ad effectū ei⁹ q̄ ē remissio petōꝝ. Et tria circa hoc facit. Primo enī inq̄rit Utrū petā i cōtritōe dimissa cōfessiōe sequēti omissa vel cōtēpta redeāt. Scdo q̄d in hoc sacro sit res. z q̄d sacramētū scdm quosdā manifestat. Tertio quō p̄nia exterior z interior vnū sit sacramētū scdz alios insinuat. Primū facit a principio disti. vsq3 ibi (P⁹ p̄dcā) Secūdū vsq3 ibi (Quidā autē dicūt) Tertiū vsq3 ad fi. d. In spāli sentētia magri stat in trib⁹ ppōnib⁹ quaꝝ prima est hec. Quidā dicūt petā semel dimissa p sbq̄ē pditōnē iterū ad penā replicari. sed alijs placet huiusmodi peccatū iterū a deo non imputari. Hāc magister insinuans ppōnit primo. Utrū dimissis peccatis in cōtritōe si homo postmodū cōtēneri cōtēnat vel in pristina petā vel in cōsimilia peccata incidat: an peccata prius dimissa redeant. Postea tangit circa hoc diuersas opiniones. Quidam eni3 dicunt ea redire. z adducunt parabolam de seruo nequā a quo videtur vniuersum debitum etiam prius dimissum exactum esse. tanguntur etiam in littera plures autoritates que faciunt ad propositum. Sed contra hoc opponit. Non enim videtur iustū vt p petō suo quo q̄s semel ias

dicat⁹ est iterū iudicetur. Et rñdet ꝙ ꝓpter hoc nō bis sup eodē peccato iudicatur. q̄ꝛ si ꝑfecte peīteat cū sit vndique ꝑsoluitur ⁊ igratꝰ fuerit. Alioꝝ vero opinio ē ꝙ pctā dimissa ante nō redeāt iterū: nisi ꝓpt̄ magnitudinē. ꝓpter magnitudinē eni q̄s reꝰ constituit sic āt fuerat ac si pctā rediret ꝑstia. Postea in a determiatōe huiꝰ q̄onis cessat, et se excusat relinquēs studiū eiꝰ studioso lectori, eoꝗ ꝙ vtraqꝫ opinionū doctores fautores hꝫ. Secunda ꝓpō ē hec. In sacro pñie ꝑñia exterior ē sacrꝫ: interior āt res sacri. Hāc magr̄ insinuās q̄rit. Cū sacrꝫ sit sacre rei signū q̄d i pñia sit sacrꝫ ⁊ q̄d res. Postea soluit scd̄ꝫ opinionē a. quorū dicētiū exteriorē eē sacrꝫ. interiorē esse rē sacramēti. Cōtra qd̄ statī opponit ꝙ sacra noue legis efficiūt qd̄ figurant. exterior enī ꝑñia nō efficat iteriorē. ergo nō ē sacrm̄. Et scd̄ꝫ opinionē coꝝ rñdet dicēs ꝙ verū sit de illꝫ sacramēt] q̄ i noua lege instituta sunt vt baptismus. cōfirmatio. ⁊ corpꝰ xp̄i. pñia āt nō ē tal. q̄ꝛ i primis ꝑētibꝰ fuit. ⁊ tpibꝰ coꝝ instituta: sicut ⁊ matrimoniū. Obiicit etiā alio mō. q̄ꝛ sacrm̄ debꝫ ꝑcedere rē. pñia aūt exterior nō ꝑcedit interiorē vt sepiꝰ. Et rñdꝫ ꝙ etiā in alijs sacramētis sepe ꝑcedit res sacramētū sicut econuerso vt in adultis cōtritis gratia aū baptismū cōfertur. Tertia ꝓpō est hec. Alij dicūt tā exteriorē pñiā eē sacramētū ꝙ interiorē, tñ nō eē duo sacra sꝫ vnū cōpletū. Hāc enī ꝓpōnē ꝓponēs soluit q̄ō nē ꝑmissā scd̄ꝫ alioꝝ opinionē q̄ dicūt tā exteriorē ꝙ interiorē vnū eē sacrꝫ. sicut spēs panis ⁊ vini nō duo sūt sacra sꝫ vnū. Exterior aūt pñia est tm̄ sacrm̄. Interior aūt est res ⁊ sacrꝫ. remissio aūt pctōꝝ ē tm̄ res. Et sic tria sūt in hoc sacro sicut sūt in alijs sacramētis Et tm̄ in spāli. Di. xxiij.

Reter ꝑmissa ē.

Superius magr̄ determiauit de baptismo qd̄ ē sacrꝫ intrātiū ⁊ de cōfirmatōe: eucharistia ⁊ pñia q̄ sūt sacramēta ꝓgredientiū. Hic vero determinat de extrema vnctōe que est sacrꝫ exeūtiū. Et tria circa hoc facit. Primo enī q̄d sit hoc sacrm̄ manifestat. Scd̄o ostēdit q̄d efficiat. Tertio suadꝫ ne q̄s ipsū ex cōtēptu ⁊ negligētia ꝑtermittat. Primū facit principio distīctōis vsqꝫ ibi (Hoc sacrꝫ vnctōnis) Secundum vsqꝫ ibi. (Querūt aliqui si hoc sacrm̄) Tertium vsqꝫ ad finē dis. In spāli sentētia magr̄i stat i tribꝰ ꝓpōnibꝰ quaꝝ prima ē hec. Extreme vnctōis infirmoꝝ q̄ fit in oleo cōsecrato ꝑ manꝰ ep̄oꝝ. sunt tria genera iuxta dicta magr̄oꝝ Hāc. m. insinuās dicit primo. ꝙ sacramētū extreme vnctiōis fit oleo ꝑ ep̄ꝫ cōsecrato. Et tangit triplex genus vnctōis. Est enim quedam vnctio principalꝫ q̄ fit ex crismate oleo s. mixto balsamo. ⁊ tali vnctōe vngūt reges ⁊ pōtifices in capite. cōfirmādi aūt in frōte. baptisandi aūt i ṽtice. Alia ē vnctio qua vngūtur cathecumini ⁊ inter scapulas. Tertia ē vnctio qua vngūtur infirmi. ⁊ de hac ad presens agitur. ⁊ hec due fiūt simplici oleo bñdicto. Postea dicit hoc sacrm̄ institutū fuisse ab ap̄lis vt dicit b. Jacobus in canonica sua ca. ij. Secūda ꝓpō est hec. Hoc sacrm̄ duplici de cā ab ap̄lis ē institutū. s. ad pctōꝝ remissionē: ⁊ ad corꝑalis infirmitatis alleuiatione. Hāc. m. insinuās dicit hoc sacrm̄ institutū fuisse ad duplicē effectū. ad sanitatē aīe ⁊ corporis. q̄ꝛ tñ nō expedit hoi vt semꝑ alleuietur corꝑaliter. iō nō semꝑ hoc sacramētū sanitatē acquirit, qñ hoc sacrꝫ deuote ⁊ fideliter recipit. Postea ponit huiꝰ sacramenti cōformitatē ad alia. Nā in hoc sacro est aliquid qd̄ ē sacrm̄ tm̄, ⁊ est extrema vnctio, et aliq̄d qd̄ ē res sacramēti. vt interior vnctio. i. pctōꝝ remissio, ⁊ ṽtutū appositio. ⁊ iō hoc sacrm̄ cōtēnere vel negligere periculosū est Tertia ꝓpō est hec. Hoc sacramētū ex cōtēptu ⁊ negligētia nō ꝑtmittatur nec ipꝫ reiterat nisi morbꝰ reuertat. Huiꝰ ꝓpōnis prima pars pꝫ ex ꝑmissis. Secūdā. m. insinuās q̄rit. Utrū hoc sacrm̄ possit reiterari. Et ostēdit ꝑ. b. Aug. ꝙ nō. q̄ꝛ iniuriā facit sacro qui reiterat sacrm̄. Et sic respōdet. ꝙ Aug. loquitur tm̄ de tribus sacramētis scꝫ d̄ baptismo cōfirmatōe ⁊ ordine q̄ nullo modo iterāda sūt. Alia vero sepiꝰ iterari psūt. vt eucharistia. penitētia ⁊ matrimoniū. quare etiā vnctio reiteratur. Si enī morbꝰ iterat: ⁊ vnctio que ē medicina morbi iteratur. Et tm̄ in spāli de sentētia huiꝰ distinctōis. Di. xxiiij.

Hinc ad cōside

Superiꝰ magr̄ determiauit de sacramētis q̄ ordināturad remediū vnius ꝑsone. Hic determiat de sacramentis in remediū totiꝰ ecclesie. Et diuiditur in duas ꝑtes. Primo determiat de sacramēto ordi-

dinis q̄ ordiatur ad gubernatōez eccl'e ꝛ spi
ritualē multiplicatōez. Scd̄o de matrimōio
qd̄ ordinat ad multiplicationē fideliū natu-
ralē. Secūda ps incipit in .xvi. dis. Pria ps
adhuc diuiditur in duas ptes. In pria det-
miat de sacramēto ordis. In secūda pte de
cōferētib' hoc sacm̄ ꝛ de suscipientib'. Se
cunda ps in .xxv. dis. incipit. In prima parte
tria facit. Primo eni nūcꝫ sacroꝝ ordinū p-
ponit. Secūdo officia ꝛ dignitates q̄ ordies
sequūtur subdit. Tertio quādā salubrē am-
mōitionē subiūgit. Prima ps vsqꝫ ibi (Sūt
ꝛ alia q̄) Secūda vsqꝫ ibi (His breuiter tra
ctatis. Tertia vsqꝫ ad finē dis. In spāli sma
m. stat in trib' ppōnib' q̄x pria ē hec. Sep
tē sacros ordies xp̄s in semetipso exhibuit:
ꝛ istos vel eccl'ie obseruandos reliq̄t. Hanc
m. insinuās pponit prio. q septez sūt grad'
siue ordines eccl'iastici. s. ostiarij. lectores. ex
orciste. accoliti. subdiacōi. dyaconi. ꝛ sacer-
dotes. quorum omnia officia christus in se-
metipso ostendit ꝛ corpori suo scilicet eccl'ie
hos ordines seruādos reliquit. Sunt autez
septē pp̄ter septiformēz. s. gratiam spūscti
cui' grē q̄ nō sunt pticipes indigni ad grad'
eccl'iasticos accedunt. q̄ vero prius q̄ ad hos
ordies accedāt hāc grāz hn̄t in ipa pmotōe
ampliorē accipiūt. Ex quo pꝫ hui' sacramē-
ti effect'. Hij aūt ordies pp̄t sui dignitatē
dignos requirunt ministros. Ex quo patet
suscipiētiū conditio. Postea dicit. q hos or
dines pcedit clericalis tōsura. q̄ q̄dē corōa re
galē dignitatē significat. qꝛ vo p summitatē
capit' nudatio erectionē mētis ad deū p cō-
tēplationē designat. vsus aūt hui' tonsure
iniciū hn̄t a nasareis quoꝝ nit' paul' ꝛ xp̄ia
ni imitati sunt. omēs vo in ordib' cōstituti
clerici vocātur. qꝛ in sortē dn̄i ꝛ hereditatez
sunt admissi. cleros eni grece sors vel heredi
tas latie dr̄. vel qꝛ oēs diuino seruitio manci
pati. Postea de his ordinib' determinat si-
gillatiz incipiēs ab ostiarijs q̄ sunt primi int
ordies grad'. de q̄b' q̄ttuor determiat. Pri
mo figurā. qꝛ figurati sunt in veteri testamē
to p ianitores q̄ custodiebāt tēpliū ne ingre-
deretur in illud mūd'. Scd̄o nois rōnē siue
offm̄. dicūtur eniz ostiarij qꝛ p̄sunt ostijs tē
pli vt dignos recipiāt ꝛ indignos excludāt.
Tertio ordinādi modū. qꝛ i eoꝝ ordiatōe dā
tur eis claues ab ep̄o. cuz determiata forma
v̄boꝝ q̄ ep̄s dicat. s. Agite tanq̄ deo rōnē
reddituri p rebus q̄ clauib' istis recondūtur
Quarto institutōne: qꝛ xp̄s hoc officiū exer
cuit q̄n vendentes ꝛ emētes de tēplo eiecit
Vn̄ ꝛ ipse de se dicit Ego sum ostium p qd̄
ostiariū designat. Postea dicit de secūdo or
dine. s. lectoꝝ. De quo sex determiat. Primo
nomīs rationē qua dicitur a legēdo. qꝛ etiā
pronūciatores vocātur. qꝛ pcul auditoꝝ au-
res coꝝ vox adimplet. Scd̄o officium. qꝛ ad
eos pertinet pphetias ꝛ psalmos legere ꝛ
eadē pp̄l'is p̄dicare. Tertio ordinādi modūz
in ordinatōe librū diuinaꝝ lectionuz ab ep̄o
accipiunt cū determiata forma v̄boꝝ. s. Acci
pe ꝛ esto verbi dei, plator hitur' si fidelit ad-
impleueris partē cuz his q̄ bn̄ verbū dei ain
ministrauerit. Quarto cōditōez. qꝛ q̄ ad hūc
ordinē assumit dꝫ sciētia l'raꝝ eē instruct': vt
distincte legat. ꝛ sic possit auditorib' pdesse
Quinto institutōez. qꝛ hoc officiū xp̄s adim
pleuit q̄n legit illō ysaie. Spūs dn̄i sup me.
vt hētur Luce. vi. Sexto p p̄figurationē. qꝛ
figuratū ꝛ nūciatū est hoc officiū in pphetis
quib' dr̄. Clama ne cesses. quasi tuba exalta
vocē tuaz. Postea determiat de tertio ordie
s. exorcistaꝝ de quib' quiqꝫ determiat prio
nois rōnē. dicūtur eniz exorciste q̄si adiuran
tes. Scd̄o offm̄ quia ad eos ptinet p exorcis
mos suos demones ab obsessis fugare. Vn̄
debēt mūdi eē q̄ spiritib' immūdis imperāt
Tertio ordinādi modū. qꝛ libꝝ exorcismoruz
in ordiatōne recipiūt ab ep̄is cū determiata
forma v̄boꝝ. s. Accipite ꝛ hētote ptātē impo
nēdi man' sup energumenos ꝛ cathecuminos
Quarto institutōez. qꝛ dn̄s hoc officio vsus
est q̄n saliuā oris sui tetigit aures ꝛ linguaz
surdi ꝛ muti. ꝛ demoniacos multos sanauit
Quito figurā. qꝛ a salomōe videtur hic ordo
primit' descēdisse qui q̄ndā modū exorci-
sandi inuenit quo demones adiurati ab ob
sessis pellebantur cordib'. Vn̄ ꝛ hoc officio
mācipati exorciste apud iudeos vocati sunt.
Postea determiat de quarto ordie. s. accoli-
toꝝ de quo q̄ tqꝫ determiat. Primo nomīs
rōnē. dicūtur eni accoliti grece ceroferarij. la-
tine qꝛ ceras portāt ad signum letitie demō-
strādū ꝛ ad figurādū verū lumē. s. xp̄z. Secū
do officiū. qꝛ ad eos ptinet luminaria porta
re ꝛ p̄parare: ac subdiaconis ministrare i p̄pa-
tōe vrceoꝝ. vini. ꝛ aq̄ p eucaristia. Tertio or-
dinandi moduz. qꝛ cādelabrū cū cereo ꝛ vrce
olū in ordiatōe accipiūt. Quarto institutōez

qz hoc officio xp̄s vsus fuit cū dixit. Ego sū
lux mūdi. Quīto figurā, qz hui⁹ figura p̄cesſ-
sit in veteri testamēto in his qui lucernas cā
delabri cōtinebāt. Postea determiat de quī
to ordine. s. subdiaconoꝝ, de quib⁹ quattuor
determiat. Primo nominis ratione. dicūtur
enī subdiaconi. qz diaconoꝝ precepti subia
cēt. Hi figurati sunt in veteri testamēto per
nathaneos de quib⁹ dr̄ paralen. esdra ꝙ erāt
ministri leuitaꝝ. Unū nathanei dicuntur q̄si
in hūilitate dn̄o seruiētes, qd̄ sudiaconis cō
uenit q̄ sunt ministri leuitaꝝ. Secūdo officiū.
qz calicē ꝛ pathenā portāt. ꝓpter qd̄ mūdi-
ciā habere debēt vt impleant illud: mūdamī
qui affertis vasa dn̄i sacerdotib⁹ et leuiti. mi
nistrāt ꝛ ornamētoꝝ altaris specialē curam
habēt. Tertio ordinādi modū qz patenā et
vacuū calicē accipiūt ꝛ vrceolū cum aqua ꝛ
manutergiū. Quarto institutionē. qz xp̄s h°
officio vsus est qn̄ lintheo se precinxit ꝛ mit
tēs aquā in peluim pedes discipulorū lauit
ꝛ linthco tersit. Postea determinat de sexto
ordine scz dyaconoꝝ q̄ sexto loco ponit: ad
ꝑfectionē que in eis esse debet. de quib⁹ qui
ꝙ determiat. Primo nominis rōnē qz de tri
bu leui nomen traxerūt. dicūtur enī leuite.
Unū in eis primo figurati fuerūt. Dicunt enī
grece dyaconi ꝛ ministri. Scd̄o officium, qz
ipsis sacerdotib⁹ in sacramētoꝝ dispēsatōe
assistūt ꝛ ministrāt. noui enī testamēti ꝑdi-
cādi hn̄t officiū. Similiter enī leuite qui leui
humero stolā portant. qz labores hui⁹ vite
quā in leua portant sicut in veteri testamēto
huic ordini a Moyse statutū fuit que ad ta
bernaculū pertinebāt portare. Tertio condi-
tionē institutōis dyaconi vere elegerūt eligē
tes septē viros plēos spiritu sancto. Unde
septē solēt esse in principalib⁹ ecclesijs q̄ etiā
ꝑ septē angelos tuba canētes in apocalipsi
significātur. Quales aūt esse debeāt aposto-
lus ad thimotheū docet. qui anteꝙ ordinē-
tur probari debēt: vt sic ministrent nullū cri-
men habentes. Quarto ordinandi modum
quia in ordinatōe episcopus eis manū im-
ponet. Nam ꝛ apostoli diaconib⁹ quos ele-
gerunt a ratione premissa manus imposue-
runt. Ponit etiā stolā supra leuū humerū
Accipiūt etiā dyaconi textū euangelij in or
dinatōe. Quinto institutionē. qz christ⁹ hoc
officio vsus est quādo sacramentū sui corpo
ris ꝛ sanguinis discipulis dispēsauit. ꝛ quā
do ap̄los dormientes ad orōnem incitauit.

Nā ad dyaconos pertinet premonere antes
ad deū habere. Postea determinat de septi-
mo ordine scz presbiterorū, de quib⁹ sex de-
terminat. Primo enī nominis ratione. Dicū-
tur enim presbiteri idest seniores propter di
gnitatē ꝛ honorem quē acceperunt. Et quia
moruꝫ prudētia ꝛ maturitate cōuersationis
in populo precellere debēt. Dicūtur enim sa-
cerdotes vel quia sacra dāt vel in sacris sūt
duces, vel qz scificāt. Antistites vero dicunt
quia ante alios debēt stare. Scd̄o officium
quia ad sacerdotes pertinet sacramentū cor
poris ꝛ sanguinis cōficere. orationes dicere. ꝛ
dona dei benedicere. Tertio ordinādi modū
qz in ordinatione eius manus inūgūtur pa-
thenā cuꝫ hostijs calicē cū vino accipiunt, ꝛ
stolā que tenet vtrūꝗ latus: quia contra ad-
uersa ꝛ prospera armis iusticie debent esse
induti siue muniti. Quarto figuraꝫ quia hic
ordo in filijs Aaron fuit figurat⁹, ꝛ in. lxxij.
discipulis quos xp̄s designauit: quoꝝ vices
presbiteri in ecclesia tenēt. tamē inter ap̄los
vn⁹ princeps extitit scs petr⁹. cui⁹ successor ē
summ⁹ pōtifex qui etiā dicit papa, i. pat pa-
trū. Quīto cōditōēꝫ ap̄lus ad Thimotheuꝫ
ostēdit qual' debeat eligi presbiter. vbi p̄sbi
teꝝ noīe ep̄i designat. Sexto officiū. qz xp̄s
h° officio vsus ē i ara cruci qn̄ se ꝓ3 obtulit
illō fuit sacerdos ꝛ hostia qn̄ p⁹ cenā panē
ꝛ vinū in corp⁹ ꝛ sanguinē suū mutauit. P⁹
ea dicit. ꝙ soluꝫ duo ordines dicūtur sacri. s.
dyaconat⁹ ꝛ p̄sbiterat⁹. ꝛ hos solos primi-
tiua eccl'ia hūit. alios vero ꝓcessu tp̄is eccle
sia sibi cōstituit. Ex quo p3 ordinū dr̄a, qz q̄-
dā sunt sacri q̄dā n̄. Dicit ꝙ ordo dr̄ illō sa-
crū ꝑ qd̄ sp̄al' ptās tradit ordiato. ꝛ hi ordi-
nes dicūtur sacrā qz i eis sacrū ꝯfert ꝛ signifi
cat. s. gra. Ex quo p3 ordinū q̄dā ꝯueniētia,
qz enī i oib⁹ hmōi gradib⁹ tradit aliq̄ ptās
sp̄ual': iō nomē ordinis oib⁹ cōuenit. qz etiā
i oib⁹ cōfert ꝛ significat sacrū. iō oēs dicūtur
sacri. Postea dic. ꝙ q̄dā st̄ noia q̄ n̄ ordicꝫ s3
dignitatē vel officiū noīant: sicē ep̄i. pōtifices
p̄triarche ꝛ archiep̄i. ꝛ metropolitani. Ep̄s
enī aut pōtifex ē q̄ h3 alijs inedere ꝛ p̄ncipa-
ri. qz ep̄s dr̄ a scopyn grece qd̄ latie intēdere
dr̄. vn̄ etiā ep̄i grece dicūt latie speclatores.
Nā speculator ꝑpositus in eccl'ia in eo ꝙ spe
cl'ari dꝫ mores ꝛ vitā pp̄l'oꝝ īfra se positoruꝫ
Pōtifex ē p̄nceps sacerdotū q̄si via scquētiū
Ip̄e enī summus sacerdos nūcupat eo ꝙ sa
cerdotes ꝛ leuitas efficit. Deinde dicit; ꝙ or-

do episcoporũ quadripartitus est scilz in patriarchis archiepiscopis. metropolitanis, et episcopis. Patriarcha grece summ⁹ patrum interpretatur, q² primũ. idest apostolicũ tenet locũ vt Romanus Antheotenus Alexãdrinus ꝛ sic de alijs. Archiepẽs vero summ⁹ est epõꝝ. Et dicitur ab archi qḋ ẽ princeps metropolitanus mẽsura ciuitatũ: q̃bus preeminet. Ibi nota ꝙ archiepõꝝ pmates supius significasse videtur ꝛ metropolitanoꝝ noie: quos nũc archiepi dicim⁹. Scḋa ppõ est hec. Que sunt istoꝝ ordinũ officia clare patet ex iam pdictoꝝ sentẽtia. Hec patet ex premissis vt ipa met exprimit ppositio. Tertia ppõ est hec. Ministri xpi maiores q̃ precelsunt ordines dignitate etiã pcellere debẽt vite sanctitate. Cui⁹ rõem asserit vt plebs eis cõmissa eoꝝ imitatione semp proficiat. Addit etiã hunc vñ dicitur missa. q² in ea mittit hostia cui⁹ cõmemoratio fit in sacrificio: q̃ a missus celestis venit ad cõsecrandũ ea;. Et tantum in speciali. Dist. xxv.

Olet queri si he

Supius mgr determinauit de sacramẽto ordinis. Nũc consequenter de hoc sacramentũ cõferẽtibus ꝛ suscipiẽtibus determiat. Et tria facit. Primo eni inq̃rit an heretici sacramentum ordinis possunt cõferre seu oare. Scḋo oñdit symoniacos fore q̃ oant pecuniã pro ordinibus ꝛ etiã q̃ aliqḋ p ordib⁹ p̃ sumũt acc pe Tertio quõ ignorãt ordinatũ a symoniaco debeam⁹ misericordit tollerare. Primũ facit vsq3 ibi (Symoniacis vero) Scḋm vsq3 ibi (Differt tñ inter eos) Tertiũ vsq3 ad finẽ distinctõis. In speciali sentẽtia mgr̃i stat in tribus ppõib⁹. quaꝝ pma est hec. Aliq̃ dicũt ꝙ sacramẽta ab hereticis scḋm formã ecclesie celebrata sint vera ꝛ rata. Alij aũt ꝙ sint falsa ꝛ reprobata. Hanc mgr̃ insinuãs q̃rit an heretici ab ecclesia precisi possunt sacros ordines cõferre. Et vtrũ ordinati ab eis debẽt reordinari. Et dicit hanc q̃stionẽ esse difficilẽ ꝛ pplexã. ppter diuersitatẽ doctoꝝ opinãnũ circa eã. quidaz eni dicũt hereticos nõ posse ordinare ꝛ ordinatos ab eis nõ esse in suis ordinib⁹ suscipiendos. sed tñ ad layeã cõmunionẽ. Gregorius dicit arrianoꝝ cõsecrationẽ sacrilegã ee. Cyprianus dicit sacramẽta hereticoꝝ inania ꝛ sacrilega esse. Hieronimus dicit q̃ offerũt ab hereticis cõtaminata esse ꝛ deo odibilia. Leo papa dicit nõ esse rata sacrificia extra ecclesiã nec vera. Postea ponit cõtrariã opinionẽ dicentiũ ab hereticis ordines tradi posse ꝛ ordinatos ab eis nõ esse iteꝝ ordinãdos q² maxime Augustin⁹ dicere videtur. sicut ius habet baptizandi. ita etiã ꝛ ordinandi. sed heretici tale ius habẽt ad sui pniciã. catholici vero ad salutẽ. Gregorius dicit ordinatũ semel nunq̃ debere reordinari Postea circa hanc dubitatõem tangit diuersam opinione Quidã eni dicũt hereticos ab ecclesia p̃cisos baptizandi ius habere nõ aũt ordinandi. et autoritates q̃ in cõtrariũ sunt debẽt intelligi de hereticis q̃ scḋm sentẽtiã ecclesie sunt ab ecclesia p̃cisi. tales eni ius habẽt baptizandi Alij vero dicunt ꝙ sacramenta ab hereticis ꝛ p̃cisis collata si scḋm formã ecclesie cõferãtur vera esse ꝛ rata. Alij vero nequaq̃. ꝛ scḋz hanc dr̃am vane de hijs doctores loquũtur Alij aũt dicũt sacramẽta ab hijs collata vera esse in se si forma ecclesie seruetur. falsa eẽ ꝛ inania quo ad salutis effectũ dãnãda esse dicũtur hereticoꝝ sacramẽta. q² prestãtibus ꝛ accipiẽtib⁹ sunt in iudiciũ. ꝛ scḋm hoc possunt intelligi vt dicũt autoritates supradicte Alij vero dicũt hereticos in ecclesia ordinatos ius ordinãdi habere. eos vo q̃ i heresi nequaq̃. Postea dicit symoniacos esse hereticos. ꝛ aũ degradatiẽnẽ ordines deferre posse. Scḋa ppo est hec. Pro collatione sacroꝝ ordinũ dãtes ꝛ accipiẽtes pecuniam symoniaci dicũtur. ꝛ p tali delicto ambo eadẽ pena puniũtur. Hanc mgr̃ insinuãs dicit. ꝙ symoniaci pprie dicuntur ẽptores a symone mago denoiati vẽdẽtes gyesite sic dicti a seruo eligei. tñ largo noie vtriq3 dicũtur symoniaci. Tertia ppõ est hec. Qui ignorãter a symoniacis ordinãtur ipsoꝝ seruitiũ misericorditer tolleratur. Hãc mgr̃ ponẽs dicit. ꝙ ordinati a symoniacis sciẽter cõsecratõez irritam habẽt. Qui vero sunt ordinati ignorãt possunt misericorditer in ordine sustineri. et q² posset aliquis dicere ꝙ nõ emit spũale; vt cõsecratõem sed tpale emit spũali annexuz: vtres ipãs que ex cõsecratõe puenũt. ꝛ sic nõ est symoniacus. Ideo hoc remouet hic. dicẽs. ꝙ qñ aliqua duo sunt cõiuncta vnum sine alio põt emi vel vendi. Postea ponit triplicẽ distinctõem symoniace heresis dicẽs. ꝙ quidã symoniaci symoniace a symoniacis

ordinātur. Quidā eni symoniaci symoniace a nō symoniacis ordinātur, ⁊ vterq; istorū sic ordinatoꝝ ꝓprium gradū pdit. Tertij vero qui nō symoniace a symoniacis ordinant possunt misericorditer tollerari dūmō ignorant eos q ordinat symoniacos esse. Addit etiā q cū dicitur ordinatos ab hereticis vel symoniacis esse dānandos est intelligendus nisi aliquis violēter ab eis ordinaretur. Ultimo determinat de suscipientibus ordines q̄tum ad etatē dicēs q subdiaconus ante decimūquartū annū. diaconus an̄.xxv. annus. presbiter an̄.xxx. annū ordinari nō debēt. Et tantum in speciali. Dist.xxvi.

Um alia sacra.

Supi⁹ mgr̄ determiauit de sacramēto ordinis qd ptinet ad spūale ecclesie multiplicatōem. Hic determinat de matrimonio qd ptinet ad ei⁹ multiplicatōez naturalē. Et diuiditur hic tractatus in quinq; ptes. In pma determinat de matrimonio in se. In scda de eius cā efficiente. In tertia de ei⁹ fine. In quarta de ei⁹ bonis. In quinta de ei⁹ causis materialib⁹. sz psonis cōtrahentib⁹ Pria ps durat a pncipio distictōis isti⁹ vsq; ad.xxvij. dist. q icipit (Post hec aduertēdū). Scda vsq; ad finē.xxx. dist. quasi vbi dicit. Exposito q sit efficiēs. Tertia vsq; ad.xxxi. dist. q incipit (Post hoc de bonis cōiugij.) Quarta abide vsq; ad.xxxiij. dist. q incipit. Nunc sup ē attēdere. Quinta est vsq; ad.xliij. dist. q incipit (Postremo de cōditione resurrectōis) In pñti dist. tria facit, Primo tēpus ⁊ locū institutōis huius sacramenti demōstrat. Scdo matrimoniū cōdēnātes reprobat. Tertio ei⁹ misticā significationem recitat. Primū vsq; ibi (Fuerunt aūt nōnulli heretici) Scdm vsq; ibi (Cum ergo cōiugiū.) Tertiū vsq; ad finē distictōis. In spāli sen. mgr̄i stat in tri. ppōib⁹. q̄z prima est hec. Cōiugij sacramētū fuit in paradiso an̄ pctm̄ solū ad officiū pmo institutum. secundario in remediū. Hāc mgr̄ in sui uās ꝓponit pmo hoc sacramētū an̄ pctm̄ institutū fuisse. qn̄ Adā dixit. hoc nūc os ex ossib⁹. et nihilominus post pctm̄ institutū. ⁊ sic duplex est ei⁹ institutio. Differt aūt pma a scda. q: pma facta est in paradiso. secūda extra paradisum. Itē pma facta est ad officiū nature multiplicande, secūda ad remediū concupiscētie

Itē pma fuit in pceptū necessitatis Secūda fuit volūtaria tpe multiplicati generis hūani ⁊ est accipiēda scdm indulgētiā. qn̄q; pro remissione. qn̄q; ꝑ cōcessione. qn̄q; ꝑ pmissione. Hic aūt ꝑ pmissione accipitur. pmittitur aūt cōiugiū nō quasi malū. sed quasi min⁹ bonum. Scda ꝓpō est hec. Heretici dicti taciani in hoc pniciose errant. q nuptias cōdenāt. Hāc mgr̄ ponēs cōdēnat errorē dānantiū ⁊ detestantiū nuptias. oñdens q bonus res sit matrimoniū p hoc q xp̄s interfuit nuptijs ⁊ pcepit vxorē a viro nō dimitti. Unn̄ apl's ad Eph. ait. Uiri: diligite vxores vr̄as sicut ꝓpa corpa vestra. Tertia ꝓpō ē hec. Electoꝝ ecclesia nō solū iūgitur xp̄o spūalit sed etiā vere ⁊ corpaliter. Hanc mgr̄ insinuans dicit q matrimoniū est signū cōiunctionis xp̄i ⁊ ecclesie in cōformitate nature ⁊ signū vnionis in caritate. Que duo matrimoniū carnali copula cōsummatū pfecte significant. Et tantū pfectū matrimoniū in quo est cōsensus aioꝝ sine carnali copula. Deficit tn̄ ab hac pfecta significatōe licet quedā autoritates videātur dicere tale nō fore verū ⁊ perfectū matrimoniū. Matrimoniū enī tale. sz vbi est tm̄ cōsensus aioꝝ est signū dilectōis qua cōiuges inter se vniri debent. Augustinus enī dicit plus valet scitas sacramēti q fecūditas ventris. Et tm̄ in spāli. Dist.xxvij.

Ost hec aduer.

Supi⁹ mgr̄ determinauit de sacramēto mr̄imonij scdm se quantū ad ei⁹ institutōez. Hic determīat de eo q̄tum ad ei⁹ cām efficientē. Et tria facit. Primo enī qd sit mr̄imoniū diffinit. Scdo q̄lis debeat eē cōsensus mr̄imonij subdit Tertio q spōsalia cōiugiū faciūt subiūgit. Primum vsq; ibi (Efficiēs aūt cā mr̄imonij) Scdm vsq; ibi. (De pactis nuptialib⁹. Tertiū vsq; ad finem distinctionis. In speciali sententia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōnibus. quarū pma est hec. Quicūq; alicui per matrimoniū legitime copulatur sine alterius consensu ab eo nō separatur. Hanc magister ponens diffinit matrimonium. dicens. q est viri ⁊ mulieris maritalis coniunctio inter legitimas personas indiuiduam vite consuetudinem retinens. Ad quā indiuiduam consuetudinez pertiet mutua debiti redditio. Et q vn⁹ sine altero ptinētiā vouere nō pōt nec se alti alto viuēte

copulare. Scda ꝓpo ē hec. Causa efficiēs matrimonij est mutu⁹ cōsensus ꝑ verba de p̄nti realiter expressus. Hanc mgr̄ ponēs dicit ꝙ cā efficiēs matrimonij ē cōsensus cordiū per verba de p̄nti expressus. aliter matrimoniuz fieri nō pōt. Et hoc cōfirmat mgr̄ ꝑ multas autoritates q̄ dicunt cōiugiū esse post talem cōsensum. etiā si carnalis copula nō sequat̄. Postea dicit quosdā dicere añ carnalē copulā spōsalia esse. ⁊ nō cōiugiū ⁊ alias dici spōsas ⁊ alias ꝯiuges spōsas ⁊ si ꝯiuges ꝙ dr̄a sit iter spōsos ⁊ cōiuges Ex hoc ꝓbat ꝙ spōsus inuita sponsa pōt monasteriū eligere. ⁊ ecōuerso. cōiugatus vel cōiugata nō potest. Autoritates tū aliq̄ñ vocant sponsos cōiuges. q2 futuri sunt cōiuges. Tertia ꝓpō ē hec. Si q̄s cū vidua contrahit per hoc bigamiā nō incurrit. Hanc mgr̄ insinuans distinguit de sponsalib⁹ dicēs. ꝙ sponsalia de futuro coniugiū nō faciūt. sponsalia vero de p̄senti coniugiū faciūt. qḋ ꝓbat ꝑ multa iura. scz ꝙ quedā sunt spōsalia de futuro ⁊ quedā de p̄nti. ꝓbat etiā ꝙ ista spōsalia differūt. q2 post spōsalia de futuro. lz spōsos ad sacros ordines ascendere: nō aūt post spōsalia de p̄senti. Et tm̄ in spāli. Dist. xxviij.

Ic queri debet

Postq̄ ostēsum est ꝙ cōsensus ē causa efficiēs matrimonij Hic vero ostēdit qualis debeat esse cōsensus q̄ matrimoniū facit. Et tria facit. Primo inquirit vtrū cōsensus de futuro iuramēto cōfirmat⁹ verū faciat matrimoniū. Scdo subdit q̄d parentū traditio ⁊ sacerdotū bñdictio faciūt ad matrimoniū. Tertio subiungit quō verbis q̄bus cōtrahitur matrimoniū nō exp̄mit consensus copule carnal'. Primū facit a p̄ncipio distinctōis vsq3 ibi (Premisse aūt sententie) Scdm vsq3 ibi (Hic q̄ritur cū cōsensus.) Tertiū vero vsq3 ad finē distinctōis. In speciali sententia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōib⁹. quarū p̄ma est hec. Nō tenet matrimoniū qḋ ꝑ cōsensum de futuro cōtrahitur. licet fuerit etiaz iuramēto stabilitū. Hanc mgr̄ insinuās q̄rit p̄mo. vtrū cōsensus de futuro firmatus iuramēto faciat verū matrimoniū: ⁊ ostēdit p̄mo ꝙ nō. q2 ꝑ talia v̄ba ꝓmittit̄ futur⁹ ꝯsensus nō p̄ns exhibet̄ ⁊ ꝑ iuramētū nihil aliud fit q̄ ꝯfirmatio ꝓmissiōis sup̄ ꝯtracto faciēdo. vn̄ si alt' vel vterq3 sic ꝓmittentiū ad aliā copula trāsierit cōiugiū vez fit. ⁊ nō pōt dissolui. nec ꝑ p̄cedentē spōsionē ipedit̄. Postea obijcit in cōtrariū hui⁹ ꝑ quādā legem. Et r̄ndet ꝙ lex illa loq̄tur de iuramēto adhibito v̄bis d̄ p̄nti. vel lex dicit p⁹ iuramētū de futuro matrimoniū fieri debere nō añ fore. Scda ꝓpositio ē hec. Parētū traditio ⁊ sacerdotū bñdictio ad isti⁹ sacramēti ptinēt solēnitatē. lz cōsensus mutu⁹ ad ipsius ptinet realitatem. Hāc mgr̄ insinuās dicit ꝙ q2 supradictū est in p̄cedēti distinctōe ꝙ solus cōsensus facit matrimoniū. Obijcit in cōtrariū. dicēdo matrimoniū nō esse: si nō interueniat dos ⁊ bñdictio ⁊ solēnis traditio. Et r̄ndet mgr̄ ꝙ talia sūt d̄ honestate ⁊ solēnitate sacr̄i. occult⁹ eni ꝯsensus ꝑ v̄ba de p̄nti exp̄ssus facit matrimoniū: q̄uis tū ecclesia talē cōsensum in iudicio nō ꝓsequatur. Tertia ꝓpō ē. Illis v̄bis q̄bus matrimoniū cōtrahitur cōsensus copule carnalis ⁊ cōiugalis nō exp̄mit̄. Hāc mgr̄ insinuās q̄rit. in q̄d debeat esse ꝯsensus faciēs matrimoniū. an in cohabitatōem. si sic tunc frater ⁊ soror essent cōiuges. si v̄o in carnalē copulā. tūc inter beatā virginē ⁊ ioseph nō fuisset matrimoniū seu cōiugiū. Et r̄ndet dicēs ꝙ consensus ille debeat esse in cōiugalē societatē. in cui⁹ societatis signū mulier nō de capite nec de pedib⁹ sed de latere viri formata fuit. Et tm̄ in speciali. Dist. xxix.

Portet autem.

Supius mgr̄ determinauit de cā effic. etc. Hic aūt determinat de ipedimētis cause efficiētis. Et circa hoc duo facit. Primo eni ponit aliq̄d qḋ ipedit cōsensum ne matrimoniū facere possit. Scdo ponit secūdū ipedimentū cuiusmodi est error. i sequēti distictōe. In spāli sen. magr̄i stat in hac ꝓpositione. Coniugalis ꝯsensus oportet ꝙ nō sit coactus sed voluntarius. Hanc magr̄ insinuās ꝓponit p̄mo ꝙ cōsensus per coactionē exortus non facit matrimoniū. nec cōsensus appellari debet. qḋ autoritatibus cōfirmat. Postea dicit ꝙ si post talē coactōem subseqūēs cōsensus interueniat ... pote si simul cohabitent. ⁊ cōtra matrimoniū nō reclamāt. videtur cōsentire ⁊ consensus ille subseq̄ns supplet qḋ p̄cedēs coactio tulerat. Vn̄ patet correlarie ꝙ q̄ in p̄ncipio vite cōiugūtur si nō discedūt oportunitate habita cōsentire videntur. Et iterū queri-

admodū in nuptijs : ita in sponsalib⁹ debet esse cōsensus volūtari⁹. Ultio dicit ꝙ ille ꝯ ꝯsentire q̄ manifeste ⁊ euidēter nō cōtradicit. ⁊ talis tacit⁹ cōsensus nō solū matrimoniū sꝫ etiā spōsalia ꝑora cōfirmat. Et tm̄ in spāli

Dist. xxx.

Ec solu co actio

Supius determinauit de īpedimēto coactōis. Hic determīat de īpedimēto erroris. Et tria facit. Prio enī determīat de īpedimēto erroris. Scdo determīat de matrimōio btē virginis. Tertio quō ꝑncipalis ei⁹ cā sit ꝓcreatio ꝓlis. Primū vsqꝫ ibi (Premissis aliq̄d) Scdm abinde vsqꝫ ibi (Est igitur finalis. Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis. In spe. sen. m. st. in tri. ꝓpōib⁹. q̄ꝝ pma ē hec. In matrimōio cōtrahendo q̄tuor errores possunt cōtingere. quoꝝ duo dinoscūtur ipm soluere. Hāc mgr̄ ponēs ꝓponit pmo ꝙ error pōt dissoluere mr̄imoniū nō q̄dē error q̄litatis vel fortune. sꝫ error cōditōis: vt qn̄ putatur esse liber q̄ seru⁹ est. Similiter error ꝑsone īpedit matrimoniū. sicut si petit hāc mulierē scꝫ nobilē in mr̄imoniū. ⁊ detur sibi alia scꝫ ignobilis. sicut etiā si aliq̄s emat auꝝ ⁊ detur sibi auri. taliū nō ē vendito, sed deceptio. ⁊ est error ꝑsone: qn̄ putatur hic hō ⁊ est alius. Error aūt cōditōis est qn̄ q̄ liber creditur seru⁹ est. Error fortune ē qn̄ credit diues eē q̄ pauꝑ est. Error qualitatis ē qn̄ creditur pulcher q̄ turpis est. vel qn̄ creditur bon⁹ qui ē malus. Postea obijcit in cōtrariū de Jacob q̄ ꝑ errorē accessit ad Lyam. Et r̄ndet ꝙ hoc mistice gestū fuit. nec fuit illud mr̄imoniū ꝑ illū errorē. sed ꝑ cōsensū q̄ postea accessit. Excusatur tn̄ Jacob de fornicatōe. q꞉ ad eā accessit vxorē suā credēs. ⁊ sic maritali affectu eā cognouit: ⁊ illa vxorio affectu debitū ꝑsoluit: sicut aliq̄s excusaret accedēs ad sororē vxoris quā in loco nesciēs inuenit. Et sicut excusaretur aliq̄s accedēs angelū malū credēs bonū esse. ⁊ sicut cōsentiēs opinioni illius quē crederet Augustinū: vel Ambrosiū esse nō peccaret. Scda ꝓpō est hec. Et sīter Mariam ⁊ Joseph ꝑfectū cōiugiū fuerit. tn̄ Maria licite in sua virginitate ꝑmanere ꝓposuit. Hāc mgr̄ [illegible] q̄nt in quo ꝯsenserūt Maria ⁊ Joseph qn̄ fuit inter eos matrimoniū celebratū. Et r̄ndet scdm btm̄ Aug. ꝙ btā virgo ꝓposuit seruare virginitatē nisi de⁹ ei alit̄ reuelaret. sꝫ ipm votū nō exp̄ssit ore. cōmittēs virginitatē suā diuine dispōsioni cōsensit in copulam maritalē. sine i societatē ꝯiugalē ex familiari cōsilio spūssancti. Et iā scdm beatū Augustinū īplicite. sꝫ nō explicite cōsensit in carnalē copulā. nō illā appetēdo. sꝫ diuie dispositōni in vtroqꝫ. scꝫ virginitate ⁊ cōmixtōe obediendo. Posteꝫ simul cū viro exp̄ssit labijs votū ⁊ vtrqꝫ in virginitate ꝑmāsit. Postea dicit ꝙ illud cōiugiū ꝑfectū sit scitate. sꝫ nō significatōe. q꞉ cōiugiū qd̄ est sine carnali copula q̄uis sit ꝑfectū quantū ad veritatē. sanctū q̄tum ad sanctitatē cōiugij. nō tn̄ quantū ad significationē. q꞉ nō tā ꝑfectā significat vniōnē xp̄i ⁊ ecclesie sicut cōiugiū ꝑ carnalem copulā cōsummatū. ⁊ ꝙ illud cōiugiū ꝑfectū fuit ondit ꝑ tria bona matrimonij q̄ ibi fuerunt. scꝫ fides, ꝓles ⁊ sacramentum. Proles enī fuit xp̄us. Fides q꞉ nullū adulteriū. Sacramentū q꞉ nullū diuortiū. Tertia ꝓpō ē hec. Pricipalis causa cōtrahendi matrimoniū est ꝓlis ꝓcreatio. Scda est fornicatōis vitatio. Sūt etiā quedā alie cause minus honeste. vt pulchritudo viri vel mulieris. vel abūdātia pecunie diuitiaꝝ. Sūt etiā quedaꝫ alie honeste cause. sicut inimicoꝝ recōciliatō ⁊ pacis reintegratio. ⁊ huiōi. Postea remouet errorē quorūdam. dicentiū, ꝓpter causaꝫ mīn⁹ honestā matrimoniū nō cōtrahi. dicēdo ꝙ ꝓpt̄ huiōi causas nō īpedit. qui sit matrimoniū. ⁊ qui etiā sit bonū matrimoniū. q꞉ malicia vel ꝑuersa intentio alicui⁹ nō ꝯmaculat sacramentū. nec ei⁹ bonitatē īpedit. qd̄ autoritatib⁹ cōfirmat. Ultio dicit ꝙ intētio beate virginis Marie ⁊ Joseph fuit quedā cause spāles. Prima fuit vt virgo viri solacio ⁊ auxilio sustētaretur. Scda fuit vt part⁹ virginis diabolo celaretur. Tertia fuit vt Joseph fuit testis castitatis btē virginis ⁊ possit defendere eā ab infamia suspitōnis. ne vt adulta lapidaret. Et tm̄ i spāli. Di. xxxi.

Ost hec de bo.

Supius mgr̄ determīauit de cā efficiente ⁊ finali matrimonij que ipꝫ cōstituūt. Hic vero determīat de bonis matrimonij q̄ sūt cause honestātes mr̄imoniū. Et tria facit. Primo enim bona ma[illegible] [illegible]. Scdo abʼ eisdem ꝑ causas [illegible] determīat. Tertio bonūꝫ

matrimonij coytū a pctō excusare declarat. Primū facit vsqȝ ibi (Qui vero venena ste-rilitatis) Scdz vsqȝ ibi (Cū igit hec tria bona) Tertiū vsqȝ ad finē distīctōis. In spāli sen. mgri stat in tribus ppōib⁹. qȝ pma est hec. In mrīmonio cōiter triplex bonū est. scȝ fides ples τ sacramentū. Hāc magr̄ i sūmās indicit tria esse bona matrimonij. scȝ fides ples τ sacramētū. Ad fidē aūt ptinet vt vir ad aliā mulierē nō accedat: nec mulier aliū virū admittat. Ad plē aūt vt amāter suscipiat. τ religiose educet. Ad sacrm̄ vo vt ɔiugiū nō sepet. Aliqñ aūt separatur corporalit ex aliqua cā. nō tñ sacramētaliter p totā hāc vitā qd̄ autoritatib⁹ ɔfirmat. Addit etiā qȝ sacramentū qd̄ est tertiū mrīmonij bonū nō ē ipm cōiugiū: sed eiusdē rei signū cuius est cōiugium. scȝ spūalis τ inseparabilis xp̄i coniunctio τ ecclesie. Postea dicit qȝ bonū plis τ bonū fidei aliqñ in matrimonio deficiunt nunqȝ tñ deficit. bonū qd̄ est sacramentum. Postea dicit qȝ illi q̄ cōtrahūt adinicē incōtinētie cā dūmō tñ sit ppetu⁹ cōtractus τ non vitetur generatio plis verū matrimoniū cōtrahūt. Illi vero q venenū sterilitatis pcurant vel similia mala: veri cōiuges nō sunt.

Scda ppō est hec Qui venena sterilitatis apponūt nō cōiuges: sed poti⁹ fornicarij existunt. τ si post infusionē aīe abortiuū procurent se esse homicidas nō dubitāt. Hanc magister insinuās querit. vtrū illi q̄ abortū procurēt sint homicide. Et rñdet qȝ sic si principiū est formatū τ aīatū aliter nō. Tertia ppō est. Tria bona federis cōiugalis sic ordināt vt nō sit ibi culpa mortalis. Hanc mgr̄ ponēs dicit qȝ tria pdicta bona matrimonij sic ordināt vt nō excusant actū matrimonij vt peccatū nō sit. vel qñ fide thori seruata coniuges cōueniūt cā plis vel vt mortale non sit vt qñ fide seruata conueniūt in cōtinentie causa. Ultimo obijcit in cōtrariū tripliciter. Primo p aplm̄ q̄ actū cōiugalē scdm̄ indulgentiā cōcedit dicēs. hec aūt dico scdm̄ indulgentiā. sed indulgētia vel venia non est nisi peccati. ergo a culpa nō excusatur maritalis cōcubitus: p qd̄ etiā quidā pbant ipm esse peccatū. Et rñdet mgr̄ distinguēdo de indulgentia est eni indulgentia cōcessionis τ permissionis. Cōcubitus ergo cōiugalis q̄ fit cā prolis indulgetur scdz cōcessionē sicut minus bonū. sed cōcubitus q̄ fit causa icōtinētie indulgetur scdm̄ pmissionē sicut minus malū excusatur. tñ hmōi actus cōiugalis p matrimonij bona dūmō tñ fit infra limites matrimonij. Sed si excedat limites nō excusatur qd̄ multis autoritatib⁹ declarat. Scdo opponit p hoc qȝ oīs cōcupiscētia τ delectatio que sunt in coytu mala sunt τ inordinata. τ ita sunt peccatū. Et rñdet illā cōcupiscentiā semp esse malā τ inordinatā inordinatione penali que est pena peccati. nō tñ est semper inordinata inordinatōe culpabili. qȝ nō sep ē pctm̄ illa ergo delectatio coytus cōiugalis p bona matrimonij defenditur. nisi sit inmoderata τ vltra cōiugij termios se extendens Tertio obijcit p autoritatē btī Gregorij qui dicit qȝ post accessum ad vxorē debet huiusmodi ab ingressu ecclesie abstinere. qȝ voluptas ipa que est in cōmixtōne carnali sine culpa nō est. Et rñdet qȝ hoc intelligēdū est qñ ad vxorē accedit incōtinentie causa. vel quia vir sine incontinentia accedit. Et tantum in speciali. Dist. xxxij.

Uod vero sine

Superius mgr̄ determinauit de bonis matrimonij quibus actus matrimonialis excusatur. Hic determiat de ipo actu scdm̄ qȝ accipit rationem debiti. Et tria facit. Primo eni ppoit quō vir τ mulier in soluēdo τ petēdo coniugij debitū par habeāt dñium. Scdo oñdit quō reddere cōiugale debitū nullius sit criminis Tertio subiūgit quō nō quolibet die nec vir nec mulier licite pōt petere. Primū τ scdm̄ a pncipio distinctōis vsqȝ ibi (Et licet debitū poscēti.) Tertiū vero vsqȝ ad finē distinctōis. In speciali sentētia mgri stat in trib⁹ ppōib⁹. quarum pma est hec. In soluēdo τ reddēdo carnis debitum vir τ vxor habēt par dominiū. Hanc magister in sūmā propoit. primo qȝ cum vir in oībus pcsit mulieri sicut caput corpori: in redditione tamē debiti pares sūt quia alter habet alterius corpis potestatem vt alteri poscēti nō lz alteri debitū denegare siue poscat causa prolis procreande siue incontinentie causa: quod autoritatibus confirmat. vbi etiam dicit qȝ si habet alter alterius corporis potestatem. qȝ nec mulier ad alium virum. nec vir ad aliam mulierem potestatem habet accedendi. ita nec ad continendū sui corporis habet potestatem: nisi.

mutuo cōsensu. Secūda ꝑpō est hec. Licet nullius criminis sit reddere debitū cōiugale. tm̄ exigere vltra generandi necessitatē est delictū veniale. fornicari vero aut mechari ē mortale. Hāc mgr̄ insinuās subdit ꝙ reddere cōiugale debitū nullius est criminis. exigere vero vltra generādi necessitatē venialis ē culpe. sȝ fornicari aut mechari puniēdi ē criminis. Postea ꝓbat pluribus autoritatibꝰ ꝙ cōiuges ne fraudentur ad inuicē carnale debitū sine cōsensu cōmuni tenere non possunt. qđ supra supposuerat. Postea q̄rit si vir vxori cōsentiat: vt cōtinentiā deo offerat ⁊ a suo iure eā absoluat. vtrū possit licentiam datam reuocare. Et rn̄dit ꝙ sicut hoc castū si ei cōsēserat vouere cōtinentiam. ⁊ votum ꝓhiberet hoc iplere. hoc bene pōt. sinaūt post reuocare nō pōt. Tertia ꝑpō est hec. Nullꝰ in matrimonio licite pōt debitū carnis quolibet die exigere seu poscere. Hāc mgr̄ insinuās dicē ꝙ licet debitū poscenti sit ꝑsoluendū. nō tm̄ licet quolibet die exigere seu poscere sicut in diebus festiuis siue ꝓcessionis ⁊ ieiuniorȝ qđ autoritatibus cōfirmat. Postea ostēdit ꝙ beatus Hiero. vult qđ reddere debitū sit q̄nqȝ peccatū qđ est cōtra ꝑdicta. Dicit enim btūs Hieronimꝰ ꝙ q̇ vxori debitū reddit non pōt orōibꝰ vacare. nec sumere carnes agni. i. eukaristiā. dicē etiā ꝙ sic ē sp reddēdū debitū vt i diebꝰ q̇bꝰ orōibꝰ vacādū vel eukaristia sumēda. Et rn̄det ꝙ dictū Hieronimi referendum est ad ecclesie mistros quibus nō licet sacramēta offerre vel misteria celebrare tpe cōiugalis amplexus. Ultimo dicit ꝙ sicut in carnali cōmixtione sic ⁊ in celebrādis nuptijs sūt tpa obseruanda. qr nō quibuscūqȝ tēporibꝰ sunt nuptie celebrande. Tpa qꝛ̃ibꝰ nō sunt nuptie celebrande sunt a septuagesima vsqȝ ad octauā pasche. ⁊ tribus septimanis ante [illegible] iohis baptiste. ⁊ ab aduētu dn̄i vsqȝ pꝰ epiphaniā. qđ si factū fuerit separentur. vt dicitur [illegible] Et tm̄ spāli. Dist. xxxiij

Veritur hic de.

Supius mgr̄ determinauit de bonis matrimonij. Hic aūt determinat quō hec bona fuerūt in matrimonijs antiquorȝ patrū. Et tria facit. Primo enī antiquis patribus forꝫ cōcessum plures habere vxores declarat. Scđo cōtinentiā abrae cōtinētie iohis cōpat. Tertio tpe euāgelij virginitatem precellere fecūditatē insinuat. Primū facit vsqȝ ibi (Qđ vero castitas) Scđm vsqȝ ibi (Melior est aūt virginitas) Tertiū vero vsqȝ ad finē distinctōis. In spāli sententia mgr̄ stat in tribus ꝓpōibus. qꝛ pma est hec. Ex diuina permissione antiqui patres plures habuerūt vxores nō ꝓpter expletōe carnalis voluptatis. sed qꝛ successione sanguinis erat successio religionis ⁊ fidelitatis. Hāc mgr̄ insinuās querit. vtrū antiqui patres sine peccato plures vxores vel cōcubinas habuerūt Et rn̄dens ꝓmittit ꝙ scđm diuersitatē temporum varia fuit dei dispositio. Añ peccatum enim inter duos tm̄ fuit cōiugium inchoatū scđm quā inchoatōis modū. si ꝓmi parētes in obedientia ꝑstetissent per tpis successionē inter duos tm̄ fuisset matrimonialis cōtractus. Post peccm̄ ꝓmis parentibus adinuicē conuenientibus ⁊ plem procreantibus filij eorȝ ⁊ filie coniūcti sunt. sed vnus tm̄ vni: et fratres sororibus copulati sunt. qꝛ nō erant alie mulieres ⁊ viri quibus filij Ade ⁊ filie cōiugerētur. Lamech aūt ꝓmus oīm legitur duas vxores habuisse. qđ in eo reprehendit. ideo qꝛ ꝓ expletōe carnalis voluptatis hoc fecerit. ꝓcessu vero tēporis cum iam quasi oēs hoīes deū colerent paucis in cultu dei remanentibꝰ diuina dispēsatōe cōsultū est. vt viri possent sibi plures vxores in matrimonium copulare: ne cultus vel noticia dei deficeret illis paucis deficientibus: sicut patet in Abraā ⁊ Jacob. vñ ⁊ ex lege maledicta erat sterilis q̇ non relinq̄bat sup terrā. Scđa ꝑpositio est hec. Cōtinentiā quā Johes habuit actu hanc Abrahaam potuit seruare solo habitu. Hāc mgr̄ insinuās dicit in cōmendatione cōiugij antiquorȝ patrū: ꝙ virginalis castitas nō ꝑfertur in meritū antiquorȝ patrū cōiugali castitati qđ autoritate Aug. determinat dicentis. Sicut nō est ipar meritū continentie in Johāne q̇ nullas expertus est nuptias. ⁊ i Abraā qui filios genuit Nam illius celibatus ⁊ istius cōnubium ꝓ tpis distributōe xp̄o militauerūt. sȝ cōtinētiā Johes i ope Abraā in solo habitu hēbat. Postea obijcit ꝙ antiq̇ prēs habētes plures vxores nō videntur fecisse fidē thori. Et rn̄dens dicit. ꝙ fidem thori seruabant qui proprijs tantum vxoribus vel ancillis. et non alijs mulieribus coniungebantur. sȝ sic patet que fuerit ante legem Matrimonij consuetudo. ⁊ ꝙ

in matrimonio antiquoꝝ patrum fuerũt ꝑ-
determinata matrimonij bona. Postea de-
terminat de matrimonio tẽpe legis dicens.
ꝙ tpe Moysi fuit matrimoniũ determina-
tum. ⁊ q̃tum ad legitimarum personarum
determinatõnem. quia non licebat copula-
re carnaliter patri vel sorori vel nouerce: vel
nepti amice ⁊ matertere: et quibusdaꝫ alijs
personis. Et etiam q̃tum ad sepatõnem: qꝛ
pmisit Moyses dato libello repudij diuor-
tium fieri et aliam ducere. in quo quidẽ libel-
lo vir scripsit causas ꝑpter quas repudiabat
vxorem. quod ꝑpter duritiam cordis eorꝫ
permissum est vt magis malum. s. homicidi-
um tolleretur. Postea querit quibus licꝫ sb
lege habere plures vxores et quibus nõ. Et
respondet. ꝙ multiplicatio generaliter ẽ ꝓ-
hibita. pmissum est tamen regi plures habe-
re vxores sed non multiplicare. id est pluri-
mas habere. quia talis multiplicatõ propter
carnales actus mentẽ eneruat et allicit. Ad-
dit etiam ꝙ adueniente tempe plenitudinis
iuxta priorem et honestiorem institutõnem
vnus tm̃ vni cõiungitur in figura christi et
ecclesie. Tertia ꝑpositio est hec. In hoc
quidem tempe virginitas fecunditate ꝑcel-
litur et continentia sacerdotibus inducitur.
Hanc magister insinuans dicit. ꝙ hoc tẽpo-
re virginitas fecunditate ꝑcellitur et cõtinẽ-
tia ipsis ꝑsbyteris precipitur: cum tamen in
lege fecunditas virginitate preferre et sacer-
dotibus ꝯiugia indicere inducatur. Ultimo
dicit. ꝙ virginitas mentis melior est et cõ-
mendabilior q̃ virginitas carnis. quod au-
toritatibus cõfirmat. Et tm̃ in spãli.

Dist. xxxiiij.

Nunc superest.

Superius magister determina-
uit de matrimonio q̃tuꝫ ad eiꝰ in-
stitutõeꝫ: significatõꝫ. ⁊ q̃tũ ad eiꝰ cãm effi-
cientem et finalem. et q̃tum ad eius bona.
Hic determinat de eo q̃tum ad causam ma-
terialem. ⁊ q̃tum ad personas contrahẽtes
Et tria facit. Primo eñ determinat que per-
sone sunt legitime ad contrahenduꝫ matri-
monium. Secundo ostendit. ꝙ quandoqꝫ
matrimoniũ propter frigiditatem: maxime
ad instantiam vnius sit soluendum. Tertio
quomodo furiosi duꝫ sunt in amentia actu-
ali contrahere nequeunt. Primum facit vsꝫ
ibi (De his enim qui causa frigiditatis)
Secundum vsqꝫ ibi (Furiosi quoqꝫ.) Ter-
tium vero vsqꝫ ad finem distinctionis. In
speciali sententia magistri stat in tribus pro
positõnibus. Quarum prima est hec. Que-
dam persone ad contrahendum matrimoni-
um sunt plene legitime. quedaꝫ omnino le-
gitime. ⁊ quedaꝫ in medio constitute. Hãc
magister insinuans ꝑponit primo ꝙ ad ma-
trimoniũ contrahendum alique persone fu-
erunt legitime ante legeꝫ. alie sub lege. alie
tempe gratie. quedam etiam persone in pri-
mitiua ecclesia erãt legitime que modo nõ
sunt. Illarum ṽo que modo sunt legitime
vel illegitime quedam sunt plene legitime
vt ille quibus aliquod impedimẽtum non
obuiat. quedaꝫ ṽo sunt omnino illegitime
vt ille quibus obuiat ordo sacerdotalis vel
cognatio vel disparitas cultus. quedã sunt
medie: que nec plene legitime nec omni-
no illegitime sũt. vt ille q̃bus obuiat frigidi-
tas vel cognatio. tales enim si ignorãter cõ-
iunguntur permanere possunt. ⁊ eisdem de-
ficientibus diuidi possunt. Secunda ꝓ-
positio est hec. Propter frigiditatẽ matrimã
cõiugium separatur: ⁊ vir alteri nunq̃ con-
iungatur. Hanc magister ponens dicit. ꝙ il-
li qui causa frigiditatis debitum reddere nõ
possunt: possunt sic permanere si volunt. si
autem mulier causetur seu conqueratur di-
cẽs. ꝙ vult esse mater ⁊ filios procreare. de-
cretum est ꝙ vterqꝫ coniugum septima ma-
nu ꝑpinquorꝫ iuret ꝙ nunq̃ carnaliter cõ-
uenerunt. ⁊ hoc ita fieri debet. Primo vir ⁊
mulier iurabunt ꝙ nunq̃ carnaliter conue-
nerunt. ⁊ tunc septem de ꝑpinquis qui me-
lius possunt scire veritatem per signa ꝓba-
bilia iurent ꝙ credunt eos verum dixisse. et
tunc mulier secundas nuptias ꝯtrahere po-
test. Uir autem qui est frigide nature absqꝫ
spe coniugij manere debet. Si enim ille ali-
am vxorem duceret: cogendus esset ille re-
dire ad priorem. Quando autem impedimẽ-
tum ex vtraqꝫ parte prouenit: vterqꝫ debet
remanere innuptus. Hic igitur modus ser-
uandus est quando vterqꝫ cõiugum idem
fatetur. Sed vir si asserat: mulier autem dif-
fitetur. in hoc vero potius adhibenda est fi-
des viro. qꝛ caput mulieris ẽ vir. qđ mgr̃
confirmat autoritate. Postea dicit. ꝙ si per
aliquod maleficium concubitus non seq̃ua-

tur illi quibus hoc euenit hortandi sunt. vt de omnibus confiteantur commissis: et satisfaciant de eis deo. Ministri vero ecclesie per exorcismos ⁊ ecclesiastica sacramēta tales sanare procurent. ⁊ si non possint sanari: separari poterunt. Postꝙ̄ tamen alias nuptias expetierunt: viuentibus illis quibus iuncte fuerunt: non poterunt recōciliare prioribus quos reliquerant. etiam si possibilitas coeundi eis restituta fuerit nisi iudicio ecclesie quo diuisio facta fuerat. Tertia propositio est hec. Furiosi ⁊ amentes totaliter non possunt contrahere matrimoniuꝫ legaliter. Hanc magister insinuans dicit. ꝙ furiosi dum sunt in amentia: cōtrahere nō possunt. quod autoritatibus cōfirmat. Postea dicit. ꝙ ille qui dormit cuꝫ sorore vxoris sue neutram illarum habere debet. et tam ipse ꝙ̄ adultera nunꝙ̄ debent in coniugio copulari. Quod magister multis autoritatibus probat. Ultimo dicit. ꝙ non licet viro vxorem dimittere. nec ecōuerso propter aliquā infirmitatem corporalem. sed debet alter alteri subsidia prouidere. quod autoritatibus confirmat. Ex quibus patet. ꝙ qui per legittimū matrimonium coniunguntur corporaliter: non possunt postmodū separi aliqliter. Et tantū in spāli.

Dist. xxv.

De etiā notan.

Superius magister determinauit de impotentia coeundi: que actum matrimonij impedit. Hic autem determinat de separatōne thori propter fornicationem que similiter matrimonium tollit vinculo matrimonij durante. Et duo facit. Primo enim ostendit quomodo vterqꝫ coniugum potest alium dimittere propter fornicatōnem: quando ipse est a fornicatōne immunis. Secundo subiungit quomodo nullus possit ducere in matrimonio quam polluit in adulterio. Primū facit vsqꝫ ibi (Solet etiam queri) Secundum vsqꝫ ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat ī duabus propositōnibus. Quaruꝫ prima est hec. Et si vir vxorem dimiserit causa fornicatōnis: alteri non nubat ea viuente in statu huius corruptōnis. Hanc magister insinuans īproponit primo. ꝙ sicut licet viro causa fornicatōnis vxorem dimittere. ita eadem causa dimittere licet vxori viruꝫ. quod autoritatibus probat. Postea dicit. ꝙ illud quod dictum est debet intelligi si ille qui alterum vel alteram dimittit simili crimini nō subiacet. Adultera autem adulterum dimittere non potest causa fornicationis. qđ autoritatibus probat. Postea dicit. ꝙ si causa fornicatōnis facta fuerit separatio: non potest vir vel mulier in aliam copulam coniugalem transire. possunt autē reconciliari ⁊ cohabitare simul si prius dimissam alter reuocare voluerit. quod autoritatibus ꝓbat. Postea inducit plures autoritates: que dicunt. ꝙ si vir sciat vxorem suam deliquisse. ⁊ non egerit mulier penitentiam ⁊ in fornicatione permaneat. ⁊ hoc patiatur vir cum ea viuens ⁊ cohabitans videtur consentire ⁊ reus ⁊ particeps esse huius peccati. ⁊ ideo retinere eam non debet. Si vero mulier dimissa a peccato discesserit: et per penitentiam illud purgauerit: poterit viro reconciliari: ⁊ vir talem debet recipere: sed non sepe.

Secunda propositio est hec. Uir non potest ducere vxorem quam prius per adulterium polluit. si ipa in morte viri machinata fuerit: seu si vir dederit fidem ꝙ eā duceret: si vir non superuixerit. Hanc magister ponēs probat ex autoritate Leonis pape. Obijcit tamen contra hoc magister per autoritates sanctorum. quas soluit: dans earum sanam īntelligentiam. Et tantum in spāli.

Dist. xxvi.

Unc de cōditōe

Superius magister determinauit de impedimentis antecedentibus matrimonium contrahendum. ⁊ de superuenientibus in contractum. Hic vero determinat de incidentibus in ipso ꝯtu. sicut est error conditionis. Et duo facit. Primo enim determinat de impedimento seruilis conditionis. Secundo de impedimento et defectu etatis. Primum facit a principio distinctionis vsqꝫ ibi (Hoc etiam sciendum) Secundum vero vsqꝫ ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in duab' propositionibus. Quarum prima est hec.

Cum persona depressa servitute contrahens ignoranter eam potest dimittere et alteri coniungi matrimonialiter. Hanc magister insinuans querit primo. Utrum servitus coniugium dividere possit. Et respondet. quod libera potest accipere servum et econverso liber ancillam. Sed si mulier nesciat viri conditionem vel econverso vir mulieris: cum servit⁹ fuerit deprehensa potest libere dimittere eam. Si autem scuerit mulieris conditionem vel econverso: non potest dimittere. quod auctoritatibus confirmat. Postea querit. si ambo scilicet vir et mulier sint servilis conditionis. utrum possit inter eos esse coniugium. Et respondet ex auctoritate eiusdem consilij quod sic. dummodo fiat coniunctio et voluntate dominorum. quamvis dicunt alij quod etiam dominis ignorantibus possit inter eos fieri coniugium. Postea dicit. quod si mulier accepit virum liberum et ille postea fecerit se servum occasione divortij: non ille potest uxorem dimittere. nec illa per matrimonij vinculum potest in servitutem redigi: dum ille non ex assensu coniugis se servum fecerit. quod auctoritatibus eiusdem concilij probat. Secunda propositio est hec. Sponsalia non contrahuntur: nisi ab altera parte sciatur quid inter eos in tali facto agatur. Hanc quidem propositionem magister insinuans dicit. quod secundum leges pueri ante decimumquartum annum: et puelle ante duodecimum annum non possunt matrimonium inire. Quod si fecerint ante predicta tempora: separari poterunt. Qui autem in pueritia copulantur et post annos pubertatis nolunt se dimittere: sed in coniunctione permanere: ex hoc efficiuntur coniuges. et deinceps nequeunt separari. Addit etiam. quod sponsalia ante septimum annum contrahi non possunt. Oportet etiam. quod ab utraque parte intelligatur quid inter eos agatur. Ultimo dicit determinatum esse de duobus impedimentis coniugij quibus solui potest. nec tamen solui semper est necesse. Et tantum in speciali de sententia hui⁹ distinctionis.

Dist. xxxvij.

Hnc igitur or.

Superius magister determinavit de impedimentis que faciunt personas medias plene legittimas: et penitus illegittimas. Hic vero determinat de impedimentis que faciunt personas omnino illegittimas. Et circa hoc duo facit. Primo enim ostendit quomodo per ordinem sacramentorum matrimonium impediatur. Secundo quomodo per uxoricidium impeditur. Primum facit a principio distinctionis usque ibi (Hijs adijciendum) Secundum vero abinde usque ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in duab⁹ propositionibus. Quarum prima est hec. Voto continentie constricti vel in sacris ordinibus: vel in religione constituti matrimonium contrahendi ab ecclesia sunt prohibiti. Hanc magister insinuans dicit. quod sunt quidam ordines in quibus nullatenus potest contrahi coniugium et etiam si intercessent copula: fit divortium sicut sacerdotium, dyaconatus, subdyaconatus. In alijs vero ordinibus permittitur fieri coniugium: nisi religionis habitum sumpserint. vel votum continentie fecerunt. quod pluribus auctoritatibus confirmat. Secunda propositio est hec. Ex iure canonico quod legibus mundanis non astringitur viro ne uxorem interficiat matrimonium interdicitur. Hanc magister insinuans dicit. quod occisoribus suarum coniugum penitus coniugium denegandum est. Tales sic criminosos ecclesiastica disciplina gladio spirituali et non materiali corrigere iubet. Unde tales debent publicam penitentiam agere. Et si contumaces fuerint: excommunicantur quousque consentiant. Et tantum in speciali.

Dist. xxxviij.

Hnc de voto

Superius magister determinavit de impedimento ordinis. Hic autem determinat de impedimento voti. Et tria facit. Primo enim distinctionem voti premittit. Secundo quale votum matrimonium impediat subdit. Tertio quomodo viri longe a feminis propter captivitatem sequestrati eas repetere possint subiungit. Primum facit a principio distinctionis usque ibi (Qui enim solemniter.) Secundum usque ibi (Hic queritur de illis feis) Tertium usque ad finem di. In spe. s. m. st. i t. q. p. e hec. Votum commune est quod omnes accipiunt cum spondent diabolo et pompis ei⁹ renunciare. Sigla-

re vero est cum quis spondet virginitatē seruare. Hanc magister insinuans ꝓponit primo quid sit votum. Et dicit. ꝙ votum ē testificatio quedam promissionis spontanee: que de his que dei sunt proprie fieri debet. Sunt tamen aliqua stultorum vota q̄ frangenda sunt. Postea distinguit de voto ⁊ ostēdit. ꝙ votum matrimonium impedit. ⁊ dicit ꝙ votorum aliud est votū cōe. et aliud ē singulare. Cōmune est illud quod ī baptismo faciunt omnes cum spondent se renunciare dyabolo ⁊ pompis eius. Singulare est cum quis sponte promittit virginitatez vel aliud huiusmodi. Item votorum singularium aliud est priuatum: vt illud quod est factum in abscondito. Aliud solenne: vt illud quod est factum in facie ecclesie. Priuatum autem votum si violetur peccatum mortale est. Si autem solenne violetur: peccatum mortale ⁊ scandalum est. Secunda propositio est hec. Omne quod licite promittimus debemus seruare totum: siue sit priuatum siue solenne votum. Hanc magister insinuans dicit. ꝙ qui priuatum votum continentie faciunt: matrimonium contrahere nō debent. quia contrahendo mortalit̄ peccāt. Si autem cōtrahunt: non separantur. quia probari non potest quod occulte actum est. Qui autem solenniter vouent: nullatenus inire queunt. Continentiam igitur vouētes siue sint virgines. siue vidue. siue velate. siue non velate: cōiugium nullatenus sortiri possunt. quia quod ante fuit licitum: p⁹ votum fit illicitum. quod autoritatibus cōfirmat. Postea dicit. ꝙ isti qui continentiaz solenniter vouerūt: si aliquo tempe contrahūt debent ab ingressu ecclesie ⁊ a cetu fidelium separari: donec humiliter satisfaciant: ⁊ ad bonum quod ceperant siue inuite siue volūtarie redeant. quod autoritatibus probat. Obijcit tamen in contrarium ꝑ Innocentij autoritatem. qui dicit illos qui primo spiritualiter nubent si postea publice nupserunt non solum ad cōiugium: sed nec ad penitentiam recipiendos esse: nisi quibus se commiscerunt de mundo recedant. Et respondz magister. ꝙ intelligenda est autoritas Innocētij de illis qui ab incestus copula desistere nolunt; q̄ non sunt ad penitentiam admittendi. tamen qui digne penitentiam agere volunt: a penitentia non excludūtur. ⁊ talibus ab illicitis complexibus recedentibus illi quibus se cōmixerīt defuncti sunt. Postea dicit. ꝙ quando vir ⁊ mulier legittie sūt coniuncti: non potest alter altero viuēte ad aliam copulam transire. Alioquin adulterium cōmittit quod est grauissimū peccatum. lz grauius incestus ⁊ adhuc amplius vitiuz contra naturam. quod autoritatib⁹ probat. Ex predictis infero. ꝙ tn̄ illud votuz quod ꝑ susceptiōnem sacri ordinis ⁊ ꝓfessionez est solennizatum; dirimit matrimoniuz contractum et nullum aliud quātūcūqz etiaz sit publicatum. Tertia propositio est hec. Uiri redeuntes ex longa captiuitate quos femine putabant fore mortuos; p̄nt vxores suas repetere ex iuris potestate. Hāc magister insinuans querit de illis feminis que putātes viros suos interfectos in captiuitate vl' nūq̄ liberandos ad aliorum cōiugia transierīt si illi qui putabantur perisse rauerterint. Utrum eis reddi debeant. et an ipe sunt ree adulterij. Et respondet. ꝙ prima copula legittima erat. que tamen sic cōiungitur per ignorantiam: habent aliquam excusatōem de peccato. sed tn̄ non caruerunt obprobrio male volūtatis. Exigit ergo iusticia vt viris reuersis vxores reformentur. que si hoc voluerint: laudande sunt. Si autem ad legittimū consortium redire noluerint: sed cuz posterioribus viris remanere merito sunt excōmunicande: et ecclesiastica cōmunione priuande ꝙ de re excusabili ꝯtaminatōem elegerunt criminis. et hoc autoritate cōfirmat. Ultimo querit de isto qui vxore sua relicta in patria sua abit in longinquam regionem ⁊ ibi aliā ducit. penitentia ductus vult eam dimittere asserens se habuisse aliam q̄ viuit. nec ecclesia pmittat: que quod ille asserit ignorat. Queritur vtrum in hac copula sit cōiugium. Et respondet. ꝙ non. tamen mulier propter ignorantiam a crimine excusatur. Uir autem commisit adulterium. sed ex quo vult ad primam redire nec potest cogitur iudicio ecclesie hanc tenere. et tunc per obedientiam et timorē incipit excusari. Unde reddere debet ei debet ei debitum: sz nūq̄ debet ab ea exigere seu poscere. Et tantuz in speciali.

Dist. xxxix.

Post hec vero.

Superius magister determinauit de impedimentis matrimonij que faciunt personam simpliciter illegittimam. Hic determinat de impedimento quod facit eam illegitimam respectu alterius persone. Et tria facit. Primo enim ostendit, quod dispar cultus personas illegittimas fac. ad contrahendum. Secundo declarat vtrum duorum infidelium matrimonialiter coniunctorum, vnus ad fidem conuersus posset relinquere non conuersum. Tertio quomodo duorum infidelium non possit esse verum matrimonium. Prima pars vsque ibi (Huic autem videtur obuiare) Secunda vsque ibi (Sunt tamen nonnulli) Tertia vero vsque ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus. Quarum prima est hec. Diuerse religionis persone ad contrahendum simul matrimonialiter sunt illegittime. Hanc magister ponens proponit primo, quod matrimonium contrahi non potest ab his qui sunt diuerse religionis. Dispar enim cultus facit personas illegittimas ad contrahendum, quod pluribus autoritatibus probat. Postea obijcit in contrarium per apostolum qui dicit. quod si quis habet vxorem infidelem, et hec consentit habitare cum isto: non dimittet illam. Et similiter dicit de muliere. Et respondet, quod quia illud dictum est scilicet quod qui sunt dispares in cultu: contrahere non possunt: intelligendum est de illis qui existunt in dispari religione, cultu, seu fide. qui scilicet sic manentes contrahere non possunt. Quod apostolus ait intelligendum est de illis qui vnius infidelitatis fuerunt quando coniuncti sunt postmodum vnus sine altero ad fidem conuersus est. quando enim sic est. si infidelis cum fideli cohabitare consentit: tunc suadet apostolus fideli vt eam non dimittat. quoniam forte per fidelem saluanda est. Potest tamen licite fidelis infidelem dimittere. etiam cohabitare volentem. quia ipsa infidelitas est quedam fornicatio spiritualis propter quam potest vxor dimitti. sicut propter fornicationem corporalem. que omnia autoritatibus probat. Ex hijs infert secundam propositionem que est. Fidelis vir potest licite infidelem vxorem dimittere et econuerso, patet ex premissis. Postea querit. Utrum propter aliud vitium quam propter infidelitatem possit dimitti. Et respondet. quod vir sine crimine non potest vxorem dimittere: et econuerso vxor virum propter quasdam concupiscentias que aberrare faciunt animam a lege dei: et non solum propter infidelitatem quod autoritatibus probat. Postea querit si fidelis infidelem dimittat, vel infidelis a fideli recedat: vtrum liceat fideli aliquam ducere. Et arguit per autoritates ad vtranque partem et contrarietates dissoluens dicit, quod si fidelis dimittat infidelem volentem secum cohabitare sine contumelia saluatoris non potest alteram ducere ea viuente. si vero infidelis discedat et dimittit fidelem volentem secum habitare non tenetur sequi discedentem: sed licet ei alteram ducere. hoc autem intelligendum est de illis qui infidelitati coniuncti sunt. Sed si vterque ad fidelitatem conuersus est, vel si vterque fidelis existens matrimonio coniunctus: et postea alter illorum a fidelitate discesserit et fidelem dereliquit. non debet dimissus discedentem infidelem sequi. tamen illa viuente: non potest aliam ducere quia inter eos fuit coniugium ratum: quod dissolui non potest. Tertia propositio est hec. Coniugium infidelium minime est ratum: patet ex hoc quod omnis eorum actio verissime est peccatum. Hanc magister insinuans dicit inter fideles non esse coniugia. quia eorum copula non est rata: cum solui possit, neque eorum coniugia esse legittima: cum non sint ex fide. Omne autem quod non ex fide est peccatum est: secundum apostolum. Hoc idem etiam ostendit per Augustinum. Magister autem dicit, quod inter fideles est legittimum matrimonium. quia est inter legittimas personas. sed non est ratum. quia non est cum fide. quod per autoritates probat. Coniugium autem fidelium est legittimum et ratum si legittime sint persone. Et soluit dicendo ad autoritatem beati Augustini. Coniugium autem infidelium verum est. sed non habet illud triplex bonum quod excusat coitum nec meretur premium. Exponit etiam illud apostoli. Omne quod non ex fide est peccatum est. Et tantum in speciali de sententia huius distinctionis.

Dist. xl.

Hunc superest

Superius magister determinauit de impedimentis matrimonij disparis cultus: quod reddit personam illegitimam ad contrahendum respectu alicuius persone propter distantiam ad ipsam. Hic determinat de impedimentis matrimonij que faciunt personam illegitimã ad cōtrahendum respectu alicuius persone propter propinquitatem ad ipsam. Et tota sententia magistri versatur in hac distinctione circa hoc. scilicet ꝙ cognatio carnalis et spiritualis matrimonium impediunt. Sententia in hac distinctiōne stat in ista propositione. Cognatio quedam dicitur carnalis. quedam vero spiritualis. et infra quartum gradum non possunt cognati inire matrimonium. vt dicit decretalis. Hanc magister insinuans proponit primo de cognatiōne et affinitate esse dicendum. De quibus duabus subdit. ꝙ cognati et affines in septimo gradu et infra copulari non debent. quod ꝑ auctoritates probat. Postea dicit. ꝙ grad9 consanguinitatis a diuersis diuersimode computantur. Quidam enim vt Isidorus computat sex gradus. Ipsum enim consanguinitatis truncum inter gradus non computat quia inter patrem et filium negant esse consanguinitatis gradus: cū quasi sint vna caro. Si ergo supposito filio et filia: fratre et sorore quasi trunco. in primo nepos et neptis. in secundo pronepos et proneptis. in tertio abnepos et abneptis. in quarto adnepos et adneptis. in quinto trinepos et trineptis. In septimo trinepotis nepos et trineptis neptis. Alij vero qui patrem in primo gradu ponunt. inter patrem quidem et filium ponunt esse cognationis gradum. Et hi septem gradus cōputant. Et quāuis varij in numero graduum inueniantur: nulla tamen existit diuersitas quātum ad terminum: sed tantum quātum ad initium. Postea magister assignat huius computationis graduum ratōnem. Ultimo opponit in cōtrarium per Gregorium: qui scribens Augustino Anglicorum episcopo. a quo requisitus fuerat quota generatione deberent cōnubia fieri. dicit ꝙ possunt licite fieri ī quarta et quinta generatione. Sed ad hoc respōdet ipsum dictum Gregorij: qui dicit se hoc non generaliter dixisse: sed specialiter concessisse genti Anglicorum: que nuper ad fidem venerunt: ne a bono quod inceperant: metuendo austeriora recedant. Quibus tamen postea in fide solidatis dicit hoc non licere: imo si infra consanguinitatis lineā propriam aut affinitatis lineam propriam septimam scilicet generationem inuenti fuerint copulati: separantur. His dictis magistri addo ex dictis doctorum aliorum: ꝙ magistri sententia de gradibus consanguinitatis dudum habita per summū pontificem ē remota. Et tantum in spāli.

Dist. xli.

Hunc de affini.

Superius magister determinauit de impedimento consanguinitatis. Hic determinat de impedimento affinitatis. Et tria facit. Primo enim ostēdit ꝙ affinitas matrimonium impedit contrahendum: et contractum dissoluit. Secundo quedam vitia distinguit. Tertio nomina affinitatum adiungit. Primum facit vsqꝫ ibi. (Hic dicendum est.) Secundum vsqꝫ ibi. (Attendendum est etiam illud Alexandri) Tertium vero vsqꝫ ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus. Quarum prima est hec. Qui infra affinitatis gradum prohibitum coniunguntur: habita noticia ab inuicem separantur. et tamen eorum filij legittime habeantur. Hanc magister insinuans proponit primo quid sit affinitas dicens. ꝙ est parentela que ad virum ex parte vxoris: et ad vxorem ex parte viri pertinet. quia enim vir et vxor vna sunt caro ratōnabiliter: propinquitas et parentela vnius efficitur alterius vt sit vna vtriusqꝫ. Unde vir et soror vxoris sunt in primo gradu. filij vero sororis sunt in secundo gradu a viro. neptis vero in tertio gradu. et sic deinceps. Dicit enim. ꝙ affinitas vsqꝫ ad septimum generationis matrimonium impedit. Sic et consanguinitas quod autoritatibus probat. Postea obijcit

in contrarium per autoritates que dicunt. ꝙ inter affines potest coniugium contrahi in quarta et quinta generatione. Et respondet ꝙ autoritates sunt intelligende scdm misericordie dispensatiōem. potest tamen etiam dispensari in copula affinium vsqꝫ ad tertium gradum. sicut etiam Gregorius dispensauit in quarto gradu ꝯsanguinitatis. Postea querit vtrum affinitas maneat: quãuis transeat matrimonium. vt si mulier alicui viro copulata ad cognatōnem eius pertineat: vtrum eo defuncto matrimonium maneat vel dissoluatur. Et determinat per plures autoritates ꝙ maneat affinitas matrimonio transeunte. que affinitas impedit matrimonium ad predeterminatos gradus ac si matrimoniū pmaneret. Postea dicit. ꝙ coniunctos infra predictos gradus consanguinitatis vel affinitatis ecclesia separat. Querit etiam: si ignoranter in conspectu ecclesie coniunguntur: ⁊ postmodum consanguinitate probata eiusdem iudicio ecclesie separantur: vtrum illa copula fuit coniugium. Et respondet. ꝙ quidam dicunt. ꝙ nō erãt persone legittime. ideo non fuit coniugium Excusatur tamen per ignorantiam a crimine. quia bona fide et per manum ecclesie cōuenerunt. Unde et filij eorum legittimi habentur. Alij vero dicunt fuisse coniugium: quãuis non fuerint persone legittime. quia canones tales coniunctōnes legittimas vocant. Addit etiam quorum testimonio hec coniunctio sit dirimenda. Et dicit. ꝙ p tres vel duos ex propinquioribus qui iuramento confirmant hoc verum esse quod dicunt. vel si progenies tota deficeret per antiquiores quibus tota propinquitas nota sit assertum fuerit ꝙ affines sint: non sine mora separandi sunt. quod autoritatibus probat.

Secunda propositio est hec. Que sit differentia inter stuprum. adulterium. incestū ⁊ et fornicationem: hec littera dat sufficientem explanationem. Hanc insinuans distinguit diuersa peccata. scilicet fornicationem. stuprum. adulterium. incestum. et raptum dicens. ꝙ quãuis fornicatio sit genus omnis illiciti coitus qui fit extra vxorem. Tamen specialiter intelligenda est abusus viduarū: vel meretricum. vel concubinarum. Stuprum vero est virginum illicita defloratio. Adulterium est aliena thori violatio. Incestus vero est consanguinearum vel affinium abusus. Raptus vero est: cum puella violenter a domo patris educitur vt corrupta in vxorem habeatur. Tertia propositio est hec. Ut cautius fiant coniugia: ponit magister quedam affinitatum nomina: que insinuans dicit. ꝙ frater vxoris et soror eius dicūtur cognati viri propter nominum carentiam. Uxor vero fratris dicitur potius fratrissa ꝙ cognata. Frater vero mariti dicitur leuir. Uxores vero duorum fratrum ianitrices vocantur quasi eandem ianuam intrantes. Soror vero viri vocatur glos. Uir autem sororis non habet speciale nomen. nec sororis frater. Et dicitur notanter: queda in affinitatum nomina. quoniam nomina singularum affinitatum non sunt imposita. propter occultas rerum proprietates nos latentes. sed circumloquuntur alijs nominibus ideo necesse est vnum nomen plura significare. vt inquit Philosophus. Et tantum in speciali de sententia huius distinctōnis.

Dist. xlij.

E parentaliuz:

Superius magister egit de impedimento propinquitatis carnalis. Hic autem agit de impedimento propinquitatis spiritualis. Et quatuor circa hoc facit. Primo enim ostendit quomodo consanguinitas ⁊ affinitas etiam cognatio spiritualis impediunt matrimonium. Secundo quomodo ex baptismo et confirmatōne cognatio quedam contrahitur: propt quod matrimonium iuste dissoluitur. Tertio quomodo vir et vxor licite de baptismo puerum simul leuare non possunt. Quarto quomodo tertie vl quarte nuptie nec probibite nec damnabiles existunt. Primum facit a principio distinctionis vsqꝫ ibi (Spirituales filij sunt.) Secundū abinde vsqꝫ ibi (Solet etiam queri) Tertium vsqꝫ ibi (Sciendum etiam) Quartum vsqꝫ ad finem distinctionis. In speciali snīa magistri stat in quatuor ppōnibus. quarum pma est hec. Matrimonium impediūt ꝯsanguinitas ⁊ affinitas. ⁊ etiam spūalis germanitas. Hāc ingr insinuās, ppont pmo pº pdicta dicēdū ee

de cognatōne spirituali que etiam reddit personas illegittimas ad contrahendum. Distinguit autem tria que ꝓpinquitatem dicunt ⁊ matrimonium impediunt. scꝫ consanguinitatem ⁊ affinitatem. ⁊ spiritualem propinquitatem. Et dicit. consanguinitas est inter eos qui iunguntur scōm lineam generis. Affines autem sunt qui non generatōne sunt cōiuncti: sed mediante coniunctōne carnali sūt sociati. Sed spiritualis propinquitas dicitur illa que est inter compatrem pueri carnalē: ⁊ cōmatrem spiritualem. ⁊ inter illos quorum vnum alterum de sacro fonte leuauit. aut in cathezizatōne vel in confirmatōne tenuit. ⁊ inter filios eiusdem hominis carnales ⁊ spirituales. Secunda propositio est hec. Duntaxat ex duobus sacramentis. scilicet baptismo ⁊ confirmatōne spiritualis cognatio oritur et qua matrimonij contractus dissoluitur. Hanc magister insinuans dicit. ꝙ spirituales filij sunt quos de sacro fonte leuam⁹ vel quos in confirmatiōe tenemus. Dicitur filius vel filia spiritualis ipsius sacerdotis: qui vel que ei sua peccata confitetur vł quā baptisat. quod autoritatibus probat. Postea dicit. ꝙ mater ⁊ pater sibi ī matrimonio coniungi non possunt. vt pater spiritualis filie spirituali. nec mater spiritualis filio spirituali. ⁊ si factum fuerit: debent separari. Si autem post legittimū matrimonium contractum alter cōiugum insidiose. scilicet vt ab alio separetur filiū de sacro fonte leuauerit. aut in confirmatione tenuerit: non propter hoc sunt sepandi. qui autē hoc fecit: pnīa castigandus est. Obijcit tamen cōtra hoc magister per quasdam autoritates que expresse dicunt eos qui de lauachro natos susceperīt separandos esse. Magister autem soluit illa dicta esse ad terrorem vt sine opere tenerent: non autem ꝙ ita sit faciendum. Vel ille autoritates loquuntur de illis qui prius ꝙ̄ coniuges fierent filios suos vel virorum de fonte sacro susceperunt. Postea dicit. ꝙ filij spirituales vel adoptiui alicuius naturalibus filijs non possunt coniungi in matrimonio. quod autoritatibus probat. Quidam tamen volunt tantum intelligere de illis filijs quibus compatres facti sunt. De illis vero qui ante compaternitatem vel post geniti sunt concedunt. ꝙ licite et legitime coniungi possint. Et pro his facit autoritas Urbani pape. Quedam tamen autoritas dicit etiam post compaternitatem genitos copulare non posse. Postea querit. Utrum quis commatrem vxoris sue post eius obitum in vxorem ducere possit. Et respondet ꝙ non. quod autoritatibus cōfirmat. Obijcit tamen contra hoc per quasdam autoritates quarum dat intelligentiam. Tertia propositio est hec. Vir ⁊ mulier vxor eius non possunt licite puerum de baptismo suscipere. Hanc insinuans querit. Si vxor simul cū viro debeat in baptismo puerum suscipere. Et respondet per autoritatem Urbani pape ꝙ non. Quarta propositio est hec. Tertie ⁊ quarte. ⁊ quinte nuptie non sunt dānande. tamen prime sunt solenniter venerande. Hanc enim propositionem magister insinuans dicit. ꝙ̄ non soluꝫ prime nuptie sunt licite: sed etiam secunde nuptie et tertie: quarte et quinte dānande non sunt. Quod etiam autoritatibus probat. Cū autem apostolus bigamos a sacerdotali honore excludit. hoc non facit pro tanto vitio bigamie. sed pro sacramenti signaculo: quod ibi non seruatur. Unde etiam prime nuptie sub benedictōne celebrantur. Et tantum in speciali ⁊c.

Dist. xliij.

Ostremo de cō.

Post ꝙ̄ magister superius egit de sacramentis. Hic agit de resurrectione et gloria resurgentium: ad quam sacramenta perducunt. et etiam per oppositū de reproborum pena. Et circa hoc tria facit. Primo enim ostendit resurrectōnis veritatem et eius tempus. Secundo subdit sanctos habere memoriam eorū que scilicet hic sustinuerunt. Tertio annectit electorū peccata non publicari que hic confessi fuerunt. Primum facit a principio distinctionis vsq ibi (Hic queritur vtrū electis) Secundū vsq ibi (Si vero querit.) Tertium vsq ad finem distinctōnis. In speciali sentētia ma. stat in tribus ꝓpōnibus. quarū prima ē hec. Iuxta fidē orthodoxā ⁊ purā debem⁹ credē oēꝫ carnē resurrecturā eē. Hāc mgr insinuās ꝓponit p̄io resurrectōem futurā eē ⁊ fideles q̄ i xp̄o dormierūt resurgē. qd̄ autoritate ⁊

postoli probat. Postea dicit ꝙ causa resurrectiõis est vox tube. cuius virtute excitabunt mortui. que quidem vox dicitur tuba. qꝛ est omnibus manifesta. dicitur aũt, nouissima qꝛ post eam non est alia. que quidem vox alibi clamor et alibi vox filij dei appellatur. Uox autem illa erit xpi vel vnius vel plurimorũ angelorũ. Postea ostẽdit resurrectõis tempus occultum esse ⁊ ignotũ. ꝓpter qd̄ medie nocti cõparatur cum dicitur, sponsus media nocte venturus. Secũda ꝓpositio est hec. Et si sancti ꝑmox malorũ memoriã habeãt hoc tamen nõ erit eis ad glorie derogatõem. sed magis ad cõgaudiũ ⁊ gratiarũ actõem. Hãc magister insinuans querit vtrũ electi habeãt memoriã precedentiũ malorũ. Et respondet ꝙ habeant malorũ ꝓteritorũ memoriam. ex quo tamẽ in nullo contristabunt. nec eis erit ad penã vel glorie minoratõem vel derogatõem sed gratiarũ actionẽ. Tertia ꝓpositõ est hec. Electorũ peccata ꝑ penitẽtiã h̄ deleta ibi non erunt alijs manifesta. Hanc mgr̄ insinuãs subdit. ꝙ etiã illo modo pctã tegũtur que hic per penitentiã sunt deleta. ita ꝙ nullis manifestabunt. Alia vero cunctis ꝑpalabunt. Postea dicit sibi incertũ esse vtrũ aliqui sine morte ad iudiciũ ꝑueniant. sicut videtur dicere Hiero. de illis qui in aduentu viui rapient xp̄o obuiã. Uel vtrũ illi q̄ viui rapiuntur subito moriant ⁊ sic ad resurrectõe transeãnt: qd̄ magis videt velle apl's. Ultio dicit licet omnes resurgant incorrupti. i. cum membrorũ integritate. non tamen omnes resurgunt impassibiles in gl̄ia. Et tantum in speciali.

Di. xliij

Olẽt aũt nõnul.

Postꝗ̄ mgr̄ determinauit de veritate resurrectõis ⁊ eius cõditõnibus. Hic determinat de conditõne resurgentiũ. Et duo facit. Primo inuestigat qua etate resurgent. Scd̄o quõ omnes resurgent in perfecta omnium membrorum integritate. Primum vsq3 ibi (Nõ eñi preerit) Scd̄m vsq3 ad finẽ distinctõis. In spãli sententia magistri stat in duabus ꝓpositionibus quarũ ꝑma est hec. Absq3 vlla ambiguitate omẽs homĩes resurgent in perfecta etate qua xp̄s resurrexit sed nõ in eadem statura. Hanc magister insinuans dicit ꝙ omnes homĩes resurgent in etate qua xp̄us resurrexit. sed non in statura xp̄i. sed quilibet in statura sua resurget. quam prius habuit in iuuenili etate. Uel quã si ante obijt habiturus erat circa. xxx. annũ. Secunda ꝓpositio est hec. Et si generaliter omẽs resurgent cum omni membrorum integritate. spãliter tamen electi absq3 vllo vicio resurgent ⁊ deformitate. Hanc magister ponens dicit ꝙ omẽs homĩes cum membrorum integritate resurgent in qd̄ cunq3 eñi elementũ transeat materia corp̄is humani. illi corpori reddere vbi pri⁹ fuit animata. ita tamen ꝙ nõ tota materia reddet illi p̄ti. sed tota toti corpori reddetur ordinata sine omni incidentia. Sicut eñi statua alicu⁹ sobulis metalli igne liquesceret vel cõteretur in puluerẽ. vel confunderetur in massam. ⁊ eã vellet artifex rursum ex illius materia ⁊ q̄titate reparare nihil interesset ad eius integritatem que materie particula redderetur illi vel illi mẽbro statue dũ tamen totum et quo cõstituta fuerat restituta resumeret. sic in resurrectõne nihil interest que pars materie ex qua corpus cõstiterat ad ꝑticulã corp̄is redeat. ex quo nihil de materia peribit sed tota materia toti corpori sine vlla indecentia reddet. Ultimo gloriam corporum resurgentium ponit. s. ꝙ corpora sanctorum resurgent sine vlla corruptione. qꝛ incorruptibilia ⁊ impassibilia sine vlla oneris difficultate. quia erunt subtilia ⁊ agibilia. Et addit magister sine vicio ⁊ difformitate: quia erunt sicut sol fulgida sine vlla corruptõne ⁊c̄. Et addit magister ꝙ damnati etiam cum membris suis resurgent incorrupti ⁊ cum integritate membrorum. Utrum autem resurgent cum difformitatibus quas prius habuerunt Augusti. non vult determinare. non eñi scd̄m ipm̄ debet animos fatigare incerta eorum habitudo seu pulcritudo quorum est certa ⁊ eterna damnatio. Ultimo querit vtrum abortiui fetus ⁊ monstra resurgent. Et respondet dicens de abortiuis ꝙ si aliquando vixerunt resurgent. alioquin non. de monstrio etiam dicit ꝙ resurgent sed non monstra: quia mõstra cetus ⁊ abortiui resurgent absq3 deformitate ⁊ monstruositate. Et tantum in speciali.

Distin. xlv.

Reterea sciendū.

Postq̄ ostensum est de hijs que ad resurrectõem pertinent. Hic determinat de hijs que pertinent ad resurgentium remunerationez et punitõem. Et circa doctrina facit. Primo enim ostendit quomõ anime q̄cito a corporalibus separantur habitaculis iuxta sua merita vel demerita reddãtur. Secundo quomodo defunctis exeqiie viuorum pro eis facte suffragant. Tertio inquit vtrum beati in patria pro nobis deprecent. Primū facit vsqz ibi (De suffragijs defunctoꝝ) Scðz vsqz ibi (Sz forte q̄ris) Tertium vsqz ad finem distinctiõis. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositõibus. quarum prima est hec. Quam cito anime in morte a suis corporibus separantur mox pro modo suorū meritorū diuersis habitaculis reddētur. Hac magister ponens dicit ꝙ anime defunctorum iuxta sua merita diuersis habitaculis reddētur vsqz ad diem iudicij. Post iudicium vero earum penalis gloria augebitur. qð auctoritate. b. Aug⁹. ꝓbat. Unde infero ꝙ sicut facta resurrectione pena malorum augetur. ita gloria seu beatorum gaudium plus perficietur.

Secunda ꝓpositio est hec. Illi de orationibus et elemosinis ecclesie illic hunc perfectum recipiunt qui hic talia vt eis ꝓfecerint meruerunt. Hanc magister insinuans dicit mortuos viuorū suffragijs iuuari si tamen hoc meruerūt dū viuerent. Postea subdit ꝙ ista que hic pro defunctis frequentat ecclesia mediocriter malis suffragantur ad pene mitigationem. et mediocriter bonis ad pene absolutionem. Et facta ꝓ valde bonis q suffragijs nō indigent sunt graciarū actões et facta ꝓ summe malis qui iuuari non possunt q̄uis non sunt eis adiumenta sunt tamē ad viuentez consolatõem. qð auctoritate be. Augu. cõfirmat. Postea dicit ꝙ pompe que fiunt in obsequijs sunt ad viuorū solacium non ad mortuorum suffragium laudabile tamen est circa mortuorū sepulturam curam impendere. Postea mouet questionem de diuite et paupere quorū vterqz cum sit mediocriter bonus suffragijs indiget et ambo pariter post mortem meruerunt iuuari. et pro diuite fiunt multa suffragia generalia et spālia. pro paupere vero tantum generalia. vtrum iuuetur pauper paucioribus suffragijs quantum diues amplioribus. Et videtur ꝙ sic eo ꝙ vterqz meruit iuuari et equaliter boni fuerunt. Contrarium autē videtur q2 alias nihil conferrent specialia suffragia diuiti pro eo facta. Et respõdet magister ꝙ tantum valent pauperi sola generalia suffragia quantum diuiti generalia et specialia suffragia. et tamen posuerunt specialia suffragia diuiti non ad aliud vl' ad maius aliquid sed ad idem ad qð generalia vt ex pluribus causis vnum partiapetur emolumentum. Uel potest dici illa plura suffragia diuiti contulisse celeriorem absolutõem nō pleniorem. Postea querit de illo qui suffragijs indiget et moriatur in ipsa cõsummatõne seculi quando vlterius suffragia impendi non poterunt. Utrum talis saluabitur. Et respondet ꝙ talis per ignem tunc futurum et ꝑ orationes celestis ecclesie saluabitur.

Tertia ꝓpositio est hec. Angeli oratiões nostras deo offerunt. et ea que hic apud nos agūtur recognoscunt. Hanc magister insinuans querit. vtrum sancti preces nostras et vota sibi porrecta audiant et sciāt. Et respondet ꝙ angeli et sancti diuinam faciem videntes ea q̄ apud nos geruntur cognoscunt quantum ad eorum gaudium pertinet et nostrum auxilium. vnde et angeli dicuntur orationes nr̄as semper offerre deo. non tanq̄ deum instruentes sed quid circa nos agendum sit ad eius veritatez ducentes. vnde preces nostre dicuntur exaudite quando celesti curie earū exauditio innotescit seu earum euentus futuris manifestatur. Et tantum in speciali.

Distin. xlvi.

Ed queritur de

Superius magister determinauit de remuneratõne et punitõne animarum ante iudicium et resurrectõem. Hic determinat de diuina iusticia et misericordia q̄bus predicta dispensantur. Et sententia huius distinctõnis in speciali stat in ista propositõne. In premiatõne damnatorum boni-

num τ angelorum iustitiam τ misericordiã sentiat creator eorum. Vnde magister insinuans querit. Utrum circa damnatos sit aliq̃ dei misericordia. Et arguit scḋm quosdam ꝙ nõ p plures autoritates. Postea obijcit p quasdam autoritates τ probat penas damnatorum nunq̃ esse finiendas. Postea soluit dicens ꝙ circa damnatos est aliqua dei misericordia in pene impositõe τ mitigatione non tamen penitus in absolutõne vel occulta peccatorum reuocatione. sicut contingit in presenti. Et ex hoc possunt solui autoritates in contrarium adducte que non omnino misericordiam dei a damnatis excludũt Addit etiam quid per occultum dei iudiciũ intelligatur. quandoq̃ enim intelligitur pena q aliquis vel exercitatur ad purgationem vel monetur ad conuersionem vel si contemnit excecatur ad damnatioñe. quandoq̃ em̃ intelligitur dei dispositio de omnibus rebus quandoq̃ vero finalis sententia que in futuro malos a bonis separabit. Postea q̃rit cuz dei misericordia τ iusticia idem sint qualiter quedam opera attribuuntur misericordie et alia iusticie. Et respondet ꝙ hoc est propter diuersitatem cõnotatorum vel diuersarum de deo conceptionum. propter quam etiam diuersitatem aliqua diuine bonitati attribuuntur alique misericordie. bonitas enim respicit gratuitam dei donationem. misericordia vero a malo liberatõem. Postea querit quomodo intelligendum sit ꝙ vniuerse vie domini sunt misericordia τ veritas. Et respõdet ꝙ hoc ideo dicitur qz cum sit duplex aduentus dei. vnus misericordiam alius iusticiam respicit. vel hoc pro tanto dicitur quia ad deum imus mala declinando per iusticiam bona opera faciendo per misericordiã τ sic vniuerse vie domini misericordia τ veritas quibus ad deum imus. Ultimo querit vtrum in omni tempore dei misericordia et veritas includantur. Et respõdet scḋm quosdam ꝙ non scḋm effectum. sed ꝙ in quibusdam sit tantum misericordia τ in quibusdã tantum iusticia. in quibusdam misericordia τ iusticia simul. Dicunt tamen in omni opere dei contineri ambo scḋm essentiam. qz vna τ eadem voluntas dei est iusticia τ misericordia. Alij vero dicunt ꝙ etiam scḋm effectum vel signum in omni opere dei concurrunt simul misericordia et iusticia. ita ꝙ nullum opus dei sit in quo non sit effectus vel signum equitatis τ misericordie siue occulte siue aperte. Et tantum in speciali.

Distin. xlvij.

Dlet etiaz que.

Postq̃ ostensum est de remuneratione τ punitione precedente iudicium generale. Hic vero determinat de ipso iudicio τ pertinentibus ad ipsum. Et tria facit. Primo enim agit de modo iudicij τ assessoribus. Secundo de angelis iudicandos ad iudicium congregãtibus. Tertio de demonibus damnatos punientibus. Primum vsq̃ ibi (Non autem solus xpūs) Secundum vsq̃ ibi (Et solet queri) Tertium vero vsq̃ ad finem distinctõnis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositõnibus. quarum prima est hec. In extremo iudicio vniuersitas perfectorum iudicabit collegium reproborum. Hanc magister insinuãs proponit primo ꝙ quidam ponunt iudiciuz non voce vel scriptura proferendum. quia apostolo dicit illud fieri in ictu oculi. Sed diuina virtute attestantibus conscientijs singulorum qua pena vl' quo premio digni sunt Alij vero contrarium ponunt τ verba premissa apostoli de resurrectõnis statu τ non de iudicio intelligunt. Postea dicit ꝙ nõ solum xpūs iudicabit sed vniuersitas perfectorum cum eo qui per duodecim sedes intelliguntur vt per duodecim tribus israel vniuersitas iudicandorum designatur. Iudicabũt autem sancti non solum cooperatõne sed etiam autoritate τ potestate. que tamen sit illa eorum potestas in iudicando anteq̃ videatur sciri non potest. nisi quis hoc diuina reuelatione didicerit. Postea dicit ꝙ quatuor erunt ordines in iudicio Alij vero iudicant τ pereunt. Alij vero iudicantur τ regnant. Alij vero iudicantur τ saluantur. Alij iudicantur τ sunt damnati sicut per exempla declarat. Secunda propositio est hec. Ministerio angelorum congregabuntur ad iudicium exercitus iudicandorum. Hanc magister ponens ostendit quid angeli faciant.

⁊ dicit ꝙ corũ ministerio congregabuntur omnes ad iudiciũ quorũ ministerio ignis conflagrationis precedit quo cõburetur facies vniuersi scʒ huius mũdi. et tantum ascendet quantum ascenderunt aque in diluuio. purgato aũt p ignẽ mũdo diuia ṽtute ⁊ ãgelorũ ministerio resurgent. boni vero ãgelorum ministerio rapientur obuiam xp̃o in aere. Reprobi vero in terra quã dilexerunt remanebunt. Postea sequitur iudicium districtuʒ ⁊ vltimum vltima sententia iudicis profertur qua prolata iusti ibunt ad vitam eternam. Mali vero angelorum ministerio virtute dei cooperante mittentur in infernum. Tertia propositio est hec. Reprobi dampnati post extremum iudiciũ punientur in inferno ministerio demonuʒ. Hanc magister ponens querit. Utrum homines post iudicium puniantur in inferno virtute demonum. Et respondet scd̃m Isid̃. ꝙ non, quia post iudicium cessabit omnis prelatio. Alij vero dicũt ꝙ qui fuerunt incensores in culpa erunt tortores in pena. Et tantum in sp̃ali,

Distin. xlviij.

Olet etiaʒ que.

Postq̃ꝙ ostensum est quomodo fiet iudicium generale quantuʒ ad modum iudicij ⁊ ministros iudicis. Hic agit doco quantum ad personam iudicis. Et tria facit. Primo cuʒ ostendit in qua forma xp̃s ad iudicium veniens apparebit. Secundo subdit locum vbi iudicabit. Tertio annectit quomodo corporibus celestibus post iudicium maiorem claritatem dabit. Primum vsq̃ʒ ibi (Putant quidam) Secundũ vsq̃ʒ ibi (Uenientes autem ad iudicium) Tertium vsq̃ʒ ad finem distinctõnis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionib⁹ quarum pͥma est hec. Christus apparens in forma humana iudicabit viuos ⁊ mortuos virtute diuina. Hanc magister insinuans ponit primo xp̃m scd̃m formaʒ hominis iudicaturuʒ esse. quia deitas a malis videri nõ potest. Postea dicit ꝙ iudicabit in forma hominis gloriosa in qua deus a bonis ⁊ a malis videbitur. Addit autem ꝙ iudicabit virtute diuinitatis. vnde qd̃ dicitur in Hiero. ꝙ pater dedit potestatem filio iudicium facere quia filius hominis est. non est tantum intelligendum ꝙ ex virtute humanitatis sit iudicaturus. vel ꝙ ipse solus sine patre ⁊ spiritusancto iudicium sit facturus. sed quia ipse solus in forma serui iudicãs a bonis ⁊ a malis videbitur. scd̃m quem etiam modum intelligendum est ꝙ pater non iudicabit quenq̃ꝙ sed omne iudicium dedit filio. Addit etiam ꝙ xp̃s apparebit terribilis impijs. iustis autem initis. Erit enim terror malis ⁊ lumẽ iustis. Postea declarat per simile quod dixerat. sicut enĩ scd̃m formam serui christus dicitur iudicaturus propter dictam causam ṽtute quidem diuinitatis. ita etiam virtute diuinitatis ⁊ non humanitatis resuscitabit mortuos. tamẽ scd̃m formam humanam sibi suscitatio mortuoruʒ attribuitur. quia in ea meritum ⁊ causam nostre resurrectõnis sicut ⁊ etiam redemptõnis accepit ⁊ passionẽ ⁊ resurrectõem. qd̃ autoritatibus confirmat

Secũda ꝑposito est hec. Ut dicit Johel ꝑpheta vallis iosaphat est locus extremi iudicij. Hanc magister ponit autoritate Johelis. ij. ca. vbi iohel dicit. Iudicabit xp̃us in valle iosaphat. quia in spacio illius aeris sedebit. vel quia ad litterã cum multis ibi disceptabit in iudicio. Ponit etiam effectum iudicis. quia eo veniente in fortitudine magna ⁊ potestate ad iudicium sol ⁊ luna dicuntur obscurari non ꝑpter sui luminis priuationẽ sed ꝑpter claritatẽ iudicis superuenientem. Dicuntur etiam virtutes celorum. i. angelorum moueri ex ãmiratõne visorum. non motu dampnatõnis nec perturbatõne pauoris. Postea dicit ꝙ ante diez iudicij ad litteram stelle obscurabuntur ⁊ eclipsim patientur. vt ostendit autoritate Johelis dicẽtis. Sol cõuertetur in tenebras ⁊ luna in sanguinem anteqũꝙ veniat dies magna domini ⁊ horribilis.

Tertia propositio est hec. Celi luminaria facta mundi innouatione erunt q̃ꝙ nunc sunt lucidiora. Hanc insinuans dicit. ꝙ post iudicium facta innouatione mundi huius luminaria maiorem claritatem recipient. qd̃ autoritate ysaie probat. Tertio videlicet erit lux lune sicut lux solis ⁊ lux solis septempliciter Si enim omnia propter peccatum hominis deteriorata sunt. ita post reparatõem eius omnia meliorabuntur. Et si que autoritates videntur dicere solem et lunam ces-

fare. intelligendũ est quantum ad motũ vel qꝫ beati eorũ lumine nõ indigebũt. Quis tamẽ tũc futurus sit vsus solis et lune dicit se igno rare: põt tamẽ dici ꝓbabiliter ꝙ erit in decore ꝛ pfectõem vniuersi ꝛ in manifestatõem laudis. Et tm̄ in ſpāli. Distin. xlix.

Post resurrectõẽ

Postꝙ ostēsum est de principalibus ad iudiciũ gñale. Hic iã cõsequẽter agit de finali remuneratõe bonoꝝ. Et circa hoc tria facit. Primo enĩ distinguit remunerandoꝝ scꝫ bonoꝝ ꝛ maloꝝ meritũ. Secũdo quidẽ subdit quõ omnibus inest beatitudinis desideriũ. Tertio etiam consequẽter an necꝫ nõ oēs equaliter habere beatitudinis premiũ. Primũ vsqꝫ ibi (Solet etiã queri) Secundũ vsqꝫ ibi (Sed sipar erit cunctoꝝ) Tertiũ vsqꝫ ad finẽ distinctõis. In ſpāli sententia mgr̄i stat in tribus ꝓpositõibus quarũ pma est hec. Ut ciuitas bonoꝝ post iudiciũ ꝯsummanda est in glĩa ita maloꝝ in miseria Hanc magister insinuans dicit post iudiciũ ciuitatẽ bonoꝝ cõsummandaꝫ esse in gratia, ciuitatẽ maloꝝ in pena. que tamẽ pena et gloria diuersimode a diuersis participabunt

Secũda ꝓpositio est hec. Cõstat omnem hominem naturalẽ petere beatitudinẽ. Hanc magister ponẽs querit. Quõ sit intelligendũ ꝙ oĩs appetit beatitudinẽ, cuꝫ non omẽs cognoscant beatitudinẽ. Unde quẽ quõ eaꝫ appetunt. Et videtur respondere magister. ꝙ omnes sciunt que sit beatitudinis ratio nesciunt tamen vbi talis ratõ inueniatur. Subdit ꝙ non sit vera beatitudinis ratio habere qd̄ delectat. ꝫ hr̄e qd̄ homo vult ꝛ nihil male velle. qd̄ autoritatibus ꝓbat. Querit postea. Utrũ inter bonos vnus alio in deo plura recognoscat. et respondet ꝙ nõ falte dẽptinentibus ad beatitudinẽ. sed in modo cognoscẽdi est differẽtia. Tertia ꝓpositõ est hec. In regno celoꝝ non est omnino equalis beatitudo electoꝝ. Hanc magister ponẽs querit. Utruꝫ differenter deũ videntiũ equale sit gaudiũ. Et respõdet scd̄m quosdã ꝙ sic non tamen erit beatitudo equalis que non solũ in gaudio sed etiã in cognitõne consistit scd̄m alios vero eq̄le est gaudiũ quo ad omnia de quibus gaudendũ est. nõ tamen quo ad modũ gaudẽdi. nec quo ad intentionem affectõnis gaudentiuꝫ. Postea dicit ꝙ sine dubio beatitudo sanctoꝝ post iudicium maior erit ꝙ ante. qꝛ maius est gaudium ꝛ perfectior erit cognitio. Et tm̄ in ſpāli. Di. l.

Hic oritur que.

Postꝙ mgr̄ determinauit de gloria bonoꝝ. Hic pseqñter declarat de pena maloꝝ. Et circa hoc facit. tria facit. Primo enim inquirit an dãnati habeant facultatem peccandi. Secũdo an scianteas que aguntur in hoc mundo. Tertio an sancti in celo videant dãnatorum penam in inferno. Primũ facit a pncipio distinctõis vsqꝫ ibi (Preterea queri solet) Secundũ ab inde vsqꝫ ibi (Postremo querit) Tertius vsqꝫ ad finem distinctõis. Et tantum in generali. In ſpāli sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus quarũ prima est hec. Mala voluntas dãnatoꝝ prout existit extra merendi statum est pena et nõ culpa nec peccatum Hanc magister insinuans querit primo vtrũ verum sit qd̄ dicit Augu. ꝙ in malis ꝛ dãnatis non est facultas peccandi. cum tamen continue habeant malã voluntatem. Et rñdet scd̄m quosdam ꝙ illa mala voluntas nõ est peccatũ sed pena. scd̄m alios vero est culpa sed per eam nihil demerentur, quia non sunt in statu demerendi. Magister aũt primam opinionẽ approbat. scꝫ ꝙ talis voluntas sit penaꝫ qꝛ sicut cedit bonis ad gloriam ꝙ nõ possunt habere malam voluntatem ita malis in penam ꝙ nõ possunt habere bonã voluntatem. Postea querit cur mali dicunt esse in tenebris exterioribus. Et respondet ꝙ hoc ideo dicitur. qꝛ penitus erũt a visione exclusi. tum propter maliciam voluntatis, tuꝫ propter obliuionem quam in eis causabit grauitas tormentorum. Ante iudicium tamen non tam profundas penas patientur sicut post iudicium. Secunda ꝓpositio est hec. Dãnati qui in inferno tormentum patiuntur non recognoscunt ea que in mundo aguntur. Hanc magister ponens querit. vtrꝫ dãnati cognoscunt ea que in mundo aguntur. Et respondet ꝙ non habent tamen curã aliquã de suis notis quando nõ vident eos secum in tormentis nec in gloria cum beatis Ubi etiam subdit ꝙ anime a corporibus separate in locis corporalibus possunt detineri ad penã. et ponit exemplũ de diuite dãnato. Qualiter aũt sint intelligẽda de diuite

et Maro dicit esse dubium ⁊ incertum. Tercia propositio est hec. Ante extremum iudicium beati in celo absq; compassione vident damnatos ⁊ eorum tormenta in inferno. Hanc magister insinuans querit, an illi qui sunt in inferno ⁊ qui sunt in gloria se vicissim et mutuo videant. Et respondet quod ante iudicium boni malos et mali bonos videbunt. Post iudicium vero tantum boni malos videbunt et non econuerso. Postea querit quomodo boni possunt videre damnatos absq; compassione. Et respondet quod hoc ideo est, quia voluntas eorum perfecta est ⁊ conformis diuine voluntati ⁊ iustitie. Postea querit vtrum ex hoc quod sancti vident penas damnatorum eorum gloria minuatur vel gaudium augeatur. Et respondet quod et hoc eorum gloria ⁊ gaudium augebitur, quod pluribus autoritatibus probat. Ultimo magister epylogat finem operi imponens ⁊ tangit ysaie visionem. vi. ca. qui dicit. Vidi dominum sedentem super solium excelsum ⁊ eleuatum ⁊ plena erat omnis terra. i. domus maiestate eius ⁊ ea que sub ipso erant replebant templum. seraphin stabant super illud. sex ale vni ⁊ sex ale alteri duabus velabant faciem eius ⁊ duabus velabant pedes eius ⁊ duabus volabant ⁊ clamabant alter ad alterum ⁊ dicebant. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. que quidem visio a dyonisio sic exponitur. per sedentem in solio dicit designari ipsum deum. per solium excelsum: ipsam eminentiam diuine nature. per dominum superiores significantur excelsiores nature deo magis propinque que eius maiestatem plenius representant. per templum vero inferiores creature. scilicet corporales. que inferiori modo diuinam participant bonitatem. Duas autem sedentis super thronum facies ipsam diuinam essentiam significat, ⁊ ea que in eius eternitate fuerunt ante constitutionem mundi. Per pedes vero significantur ea que post finem mundi erunt in gloria beatorum ⁊ in penis damnatorum: per media vero que cursu medii temporis aguntur. Seraphin autem facies sedentis supra thronum ⁊ pedes eius velare dicuntur. quia misterium eterne diuinitatis ⁊ future beatitudinis ⁊ miserie ad plenum non reuelant. sed duabus alis volabant: quia de hijs que medio tempore aguntur nos quantum opus est misterio angelorum instruunt. inter quos seraphin primatum tenent. Eorumq; volatus per processum reuelationis eorum in nos demonstrant. Sic igitur magister breuiter ⁊ subtiliter epilogat specialiter quantum ad vltimam partem huius quarti libri. dicens sibi sufficere commemorasse predicta de pedibus sedentis manentis in maiestate trinitatis super solium excelsum. i. de hijs que fiunt in tempore iudicij quos pedes seraphin duabus alis velabant ⁊ eorum misterio non sunt ad plenum reuelata. Secundo epilogat generaliter quantum ad totius libri processum dicens. quia ipse exorsus ⁊ incipiens a facie sedentis super solium excelsum. i. ab ipsa deitate trinitatis de qua in primo libro egit procedit per media que de duratione mundi aguntur. que sunt creature ⁊ peccata de quibus egit in secundo Reparatio ⁊ virtutes de quibus egit in tertio libro. ⁊ ecclesiastica sacramenta de quibus egit in prima parte huius quarti libri. duce xpo qui est via perueniendi vsq; ad pedes. i. vsq; ad ea que in fine mundi ⁊ etiam que post mundum aguntur. sicut resurrectio corporum. punitio damnatorum: ⁊ gloria bonorum que in dilectione ⁊ cognitione dei consistit. vt sic a deo incipiens eius doctrina terminetur in deo. qui est causa a qua omnia: ⁊ finis ad quem omnia ordinantur. Cui est honor ⁊ gloria decus ⁊ imperium in secula seculorum. Amen.

Conclusiones sententiarum Henrici gorickem sacre Theologie doctoris, finiunt feliciter.